

კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს
ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი

თბილისი
2020

სერიით „ბიბლიოგრაფიული იშვიათობა“ კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი იწყებს იშვიათობად ქცეული ქართული ფილოლოგიური, ისტორიულ-წყაროთმცოდნეობითი, არქეოგრაფიული ძეგლების და სამეცნიერო ლიტერატურის გამოცემას. ვფიქრობთ, მკითხველისთვის საინტერესო და სასარგებლო იქნება, გაეცნოს XIX-XX საუკუნეების ცნობილ ქართველ მეცნიერთა შრომებს, რომელთა დიდ ნაწილს ახლა მხოლოდ ბიბლიოთეკებში თუ მიაგნებ, ისიც – ერთეულ ეგზემპლარებს.

სერიას „ბიბლიოგრაფიული იშვიათობა“ ვიწყებთ „ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლების“ ფოტოტიპური გამოცემით. აღნიშნული ნაშრომის პირველი და მეორე ტომი 1963-1967 წლებში დაიბეჭდა და მას შემდეგ აღარ გამოცემულა.

გვინდა აღვნიშნოთ, რომ გამოცემის თავისებურებიდან გამომდინარე, ტექსტის ზოგიერთი ნაწილი, შესაძლოა, ხარვეზიანი იყოს, ვინაიდან ყველაფრის სრულყოფილად აღდგენა ვერ მოხერხდა. თუმცა, თავდაპირველი გამოცემის ბოლოს წარმოდგენილი შენიშვნები წინამდებარე გამოცემაში სრულადაა გათვალისწინებული.

სერიის რედკოლეგია

ზაზა აბაშიძე (სერიის რედაქტორი)
შალვა გლოველი (სერიის რედაქტორის მოადგილე)
ირმა ბერიძე
ეკა გოგიჩაიშვილი
ლანა გრძელიშვილი
ვლადიმერ კეკელია
თამარ ოთხმეზური
მზია სურგულაძე
ეთერ ქავთარაძე
ლელა შათირიშვილი

მეორე ტომის რედაქტორები
ნარგიზა გოგუაძე
ლანა გრძელიშვილი

ISSN 2667-9884
ISBN 978-9941-9730-5-5 (მეორე ტომის)
© კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი, 2020

ძველი ქართული
აგიოგრაფიული
ლიტერატურის ძეგლები

II

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი

ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები

წიგნი II

(XI—XV სს.)

დასაბეჭდად მოამზადეს
ილ. აბულაძემ, ნ. ათანელიშვილმა, ნ. გოგუაძემ, მ. დოლაქიძემ,
ც. ქურციკიძემ, ც. ჯანკიევმა და ც. ჯღამაიამ

ილია აბულაძის
ხელმძღვანელობითა და რედაქციით

გამომცემლობა „მეცნიერება"
თბილისი
1967

8Г1
8 99.962.1.09
ძ 493

კრებული „ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლები“ გათვალისწინებულია გამოვიდეს 4 ტომად. I ტომში, რომელიც ახლახან გამოიცა, შეიდა უძველესი პერიოდის (V — X სს.) ორიგინალური ქართული ძეგლები, ხოლო წინამდებარე II ტომი შეიცავს მომდევნო (XI—XV) საუკუნეთა ძეგლებს, ტექსტები მეცნიერულ-კრიტიკულად არის დადგენილი ყველა ხელმისაწვდომი ნუსხის მიხედვით.

ძველი ქართული მწერლობის ამ მეტად მნიშვნელოვან ძეგლთა გამოქვეყნება დიდად შეუწყობს ხელს ქართული ენისა და ლიტერატურის განვითარების ისტორიის შესწავლას. ამასთანავე ეს ძეგლები წარმოადგენს საქართველოს ისტორიის უძვირფასეს პირველწყაროს, რამდენადაც მათში გადმოცემული ისტორიული ამბები აღწერილია უმეტესად თვითმხილველთა მიერ.

7—2—2
89—67 ადგ.

წინასიტყვაობა

ძველი ქართული აგიოგრაფიული ლიტერატურის ძეგლების მორიგი, მეორე ტომი პირველის გაგრძელებას წარმოადგენს. აქ შესულია ყველა ის ქართული აგიოგრაფიული ნაწარმოები, რომლებიც მე-10 საუკუნის გასულსა და მომდევნო საუკუნეებში შექმნილა (უმთავრესად XI—XV სს-ში). ისინი ძირითადად „ცხოვრების“ წიგნებს წარმოადგენენ.

XI—XV სს-ის მანძილზე აღმოცენებული ქართული აგიოგრაფიული ძეგლები, რომლებიც წინამდებარე წიგნში აისახნენ, შემდეგია:

1. ცხორებაჲ ილარიონ ქართველისაჲ,
2. ცხორებაჲ იოვანესი და ეფთჳმესი გიორგი მთაწმიდლისა,
3. ცხორებაჲ გიორგი მთაწმიდლისაჲ გიორგი მცირისა,
4. წამებაჲ არჩილ მეფისაჲ ლეონტი მროველისა და
5. ცხორებაჲ პეტრე ქართველისაჲ.

უკანასკნელის შედგენა დაკავშირებულია XIII თუ XIV ს-ის ქართველი ავტორის სახელთან, ვინმე მაკარისთან. მისივე განცხადებით, მას ეს ტექსტი სირიულიდან გადმოუღია. ძეგლი, მართალია, მთლად ორიგინალური არ გამოდის, მაგრამ სანამ მისი სრული ბადალი ჯერჯერობით არც სირიულზე და არც სხვა რომელიმე საქართველოს მეზობელ ქრისტიან ხალხთა ენაზე არსად ჩანს, ამდენად პირობით იგი შეიძლება მაკარი ქართველის ქმნილებად იქნეს მიჩნეული.

აქ აღნიშნული ძეგლებიდან მხოლოდ თითო ნუსხითაა მოღწეული ილარიონ ქართველის ცხოვრების წიგნი (A—558) და პეტრე ქართველის ცხოვრების ვრცელი რედაქცია (H—1760). სხვები ერთზე მეტი ხელნაწერებით შემონახულან. ყველა ისინი შეძლებისამებრ გამოვიყენეთ გამოცემისას.

ტექსტების გამართვისას ამ წიგნშიც ხელნაწერებთან ერთად გამოყენებულია არსებული გამოცემებიც, მით უმეტეს, თუ ისინი საგანგებო შესწავლის საგანი ყოფილან.

წინამდებარე ტომში შემავალ აგიოგრაფიულ ძეგლთა გამოსაცემად ჯომზადებაზე მუშაობდნენ: ილ. აბულაძე, ლ. ათანელიშვი-

ლი, ნ. გოგუაძე, მ. დოლაქიძე, ც. ჭურციკიძე, ც. ჭანკიევი და ც. ჯღამაია.

ილარიონ ქართველის ცხოვრების ტექსტი გადმოწერა დედნიდან მ. დოლაქიძემ, იოანესა და ეფთჯმეს ცხოვრების ტექსტის პირველი ნახევარი — ლ. ათანელიშვილმა, მეორე ნახევარი კი — ც. ჭანკიევმა. გიორგი მთაწმიდლის ცხოვრების ტექსტი გადმოწერეს ნ. გოგუაძემ (პირველი ნახევარი) და ც. ჭურციკიძემ (მეორე ნახევარი). არჩილის წამების ტექსტი გადმოწერა იღ. აბულაძემ, პეტრე ქართველის ცხოვრების რედაქციები—ც. ჯღამაიამ.

ვარიანტების ამოწერაში დასახელებული პირები ერთმანეთს შველოდნენ, ხოლო ტექსტს ისინი თითოეულმა წევრმა ცალკე შეურჩია და გაუწყო.

იღ. აბულაძე

ტექსტები

66] ცხოვრებად და მოქალაქობად წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა ილარიონ ქართველისად

გუაკურთხენ, უფალო!

I. ბრწყინვალე არიან და ყოლად შუენიერ სიტყუანი წმიდათა წერილთანი, რომელნი-იგი აღიწერნეს მადლითა სულისა წმიდისაჲთა სამოძღურებელად ყოველთა მორწმუნეთა და სამკაულად წმიდისა ეკლესიისა, რომელთა მიერ განშუენდების ვითარცა სძალი, შემოსილი დიდებითა, და განაშუენებს შვილთა თჳსთა ელვარებითა სიკეთისა მისისაჲთა. და ვითარცა ყუავილთა მიერ არისათა სულნელ ჰყოფს სწავლის-მოყუარეთა კრებულსა და აღსძრავს ყნოსად კუალსა ნელსაცხებელთა მისთასა და მიდევნებად სულნელებასა საკუმეველთა მისთასა. რამეთუ ვინაჲთგან შეეყო იგი სიძესა მას სულთა განწმედილთასა, მიერითგან მიართუნა მან შემდგომად მისა კრებულხი მორწმუნეთანი, რომელნი-იგი მოყუას მისა იწოდნა სიკეთისათჳს სულიერისა სამკაულისა და პირად-პირადად შუენიერებისა მრავალსახეთა მათ სათნოებათა მიერ, ვითარცა ფესუედითა ოქროვანად განრჩუნვილითა შემკობილნი, და ვინაჲ-იგი დადგეს დედოფალი მარჯუენით მეფისა ტაძართა მათ შინა სამეუფოთა და რაჲთა ესენიცა მის თანა დადგომად ღირს იქმნენ შესაკრებელსა მას შინა დიდსა პირმშოთასა, ვითარცა იტყჳს დავით, ვითარმედ: „ეკლესიასა შინა დიდსა აღგიარო შენ“*, სადა-იგი ღმერთი ღმერთთა შორის იცნობებოდის მათ მიერ, [v] რომელნი-იგი წინაჲსწარ იცნნა და წინაჲსწარცა განაჩინნა პატივსა მას ღმერთყოფისასა მიღებად, რომელთა თანა შეირაცხა დიდი ესე და ბრწყინვალე, ყოლად საწადელი და სასურველი მამაჲ ჩუენი ილარიონ, მაღალი სათნოებათა მოღუაწებითა და უმაღლესი სულიერთა ხედვათა ძალითი-ძალად აღსლვითა.

რომლისათჳს-ესე არს სიტყუაჲ ჩუენი და წინამდებარე არს აღწერად და მითხრობად შემდგომთა ნათესაჲთა ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ მისი, ვითარცა ძეგლი ოქროჲსაჲ, შემკობილი თუალითა პატიოსნითა და მარგალიტითა მრავალსასყიდლისაჲთა, აღმართებული და მდგომარე შორის ეკლესიისა, რაჲთა შემავალნი მოღუაწებისა სტადიონსა ხედვიდენ და ბაძვად და მსგავსებად ბრწყინვა-

* ფსალმ. 34, 18.

ლებისა მისისა უმჯურვალესად აღიძრვოდინ, რომელი-იგი დაღაცათუ ახალი იყო ჟამითა, არამედ ძუელთა მათ და უპირატეს გამოჩინებულთა მოღუაწეთა, რომელთამე შეესწორა[1] სათნოებითა და სასწაულთა მოქმედებითა და რომელთამე აღემატა და ზოგს-რე თანა-ცა-წარჰჴდა სიკუდილადმდე უცხოებისა შეყუარებითა და თავისა თჳსისა სრულიად უჩინოქმნითა.

ხოლო არა განვაგრძოთ სიტყუაჲ ჩუენი, რომელთა-ესე არა თუ შესხმისა გზაჲ გჳპყრიეს, არამედ აღწერად ცხორებისა მოსწრაფე ვართ და სმენის-მოყუარეთა სასმენელთა აღვსებად სულიერითა სიტკბოებითა და მითხრობად, თუ ვინაჲ აღმოსცენდა წმიდაჲ ესე ანუ რომელთა კერძოთაგან აღმოჰჴდა ახალი ესე და ყოლად ბრწყინვალე მნათობი, რომელი-იგი აღმო[67]სავალით აღმოჰჴდა და სათნოებათა ელვითა დასავალისა მყოფნი განანათლნა.

II. იყო ნეტარი ესე და წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ილარიონ ნათესავით ქართველი, ვინაჲ-იგი მრავალნი წმიდანი გამოჩნდეს და სასწაულთა მოქმედნი კაცნი; ხოლო დაღაცათუ აღუწერელობითა ცხორებისა მათისაჲთა ჟამთა სიმრავლითა დაივიწყნეს, არამედ იგინი წინაშე ღმრთისა ბრწყინვალედ მდგომარე არიან. გარნა რაოდენთამე ახლად გამოჩინებულთა წმიდათაჲ საჴსენებელიცა დაშთა და ცხორებაჲცა აღიწერა ღმრთის-მოყუარეთა მიერ კაცთა და მოსწრაფეთა, ვითარცა-ესე წმიდისაჲ ამის, რომლისათჳსცა არს სიტყუაჲ ჩუენი.

არამედ ჩუენ პირველსავე სარბიელსა სიტყჳს[ა]სა მოვიდეთ და მიგითხრათ ყოველივე სახე ცხორებისა მისისაჲ, ვითარცა პირველ ვთქუთ. აღმოსცენდა უკუე ნეტარი ესე ჭ̈ქუეყანით ქართლით, საზღვართაგან და კერძოთა კახეთისათა, შვილი აზნაურთა მდიდართა და წარჩინებულთაჲ. ხოლო ამისსა მამასა ესხნეს სხუანიცა შვილნი, გარნა წმიდაჲ ესე აღთქუმულ იყო ღმრთისადა მშობელთა თჳსთაგან, ვითარცა პირველ სამოელ ანნაჲსგან.

და იქმნა რაჲ ესე ექუსის წლის, მიეცა სწავლად კაცსა ღირსსა და ღმრთის-მოყუარესა, რომელიცა იყო დაბასა მისსა, სადა იყოფებოდა მამაჲ ნეტარისაჲ მის, და ასწავლიდა იგი მას წიგნთა სულიერთა დღე და ღამე. და ირწყვებოდა იგი, ვითარცა ხე დანერგული ღმრთისამიერ თანა-წარსადინელსა [v] წყალთა მათ სულისა წმიდისათა, რომელ არიან წიგნნი ღმრთივ-სულიერნი.

და ვითარცა იხილა მამამან მისმან მოსწრაფებით სწავლაჲ ყრმისაჲ მის ბერისა მისგან წმიდისა, იწყო ყოვლისავე საჴმრისა მიცემად უხუებით და ჴელ-ყო ადგილისა მის აღშენებაჲ მონასტრად.

ნუსხაშია: [1] შეესწურა. [2] ესე.

და შეკრბეს მუნ ძმანი რიცხჳთ ვითარ ათექუსმეტნი ოდენ. და მარადის მივალნ მამაჲ მისი შენებისათჳს მის ადგილისა და ხილვად სასურველისა მის ძისა თჳსისა.

და ვითარცა იხილა ნეტარმან მან და ჰეშმარიტმან შვილმან ზეცათა მამისამან ზედაჲს-ზედა მოსლვაჲ იგი მამისა თჳსისაჲ, მწუხარე იქმნა ამას ზედა და მოეწყინა სიტყუაჲ იგი წმიდისა სახარებისაჲ, ვითარმედ: „რომელმან არა დაუტეოს მამაჲ თჳსი და დედაჲ თჳსი და არა აღიღოს ჯუარი თჳსი და შემომიდგეს მე, იგი არა არს ჩემდა ღირს“*, და განიზრახა წარსლვაჲ უშინაგანესსა უდაბნოსა. და აღდგა და წარვიდა უდაბნოსა გარეშჯისასა, და პოვნა მუნ მრავალნი კაცნი მოღუაწენი და მახლობელად მათსა ქუაბი ერთი მცირჱ. განიხარა სიხარულითა დიდითა და შევიდა და დაემკჳდრა მას შინა. და იყო ჰასაკითა, ვითარ ათხუთმეტისა წლისაჲ. და მიერითგან იწყო შესლვად სარბიელსა მოღუაწებისასა. მარხვითა და მღჳძარებითა ჰასაკსა მას სიჭაბუკის[ა]სა დააჭნობდა, ლოცვითა და მარადის ღმრთისა ხედვითა უჴორცოთა მიემსგავსებოდა, ვიდრეღა წარემატებოდა [68] მოღუაწებითა ყოველთაჳე მყოფთა მის ადგილისათა უდაბნოსა მას შინა, რამეთუ ყოველთაჳე უკჳრდა ეგოდენი იგი შრომაჲ მისი და მოთმინებაჲ.

და აღეშენებოდეს ყოველნი იგი ძმანი სწავლითა მისითა და შეუვრდებოდეს მას, რაჲთა იყოფოდინ მის თანა.

და შეიწყნარნა მან მის თანა ვითარ ათერთმეტნი ძმანი, მოღუაწენი მშჳდნი და მდაბალნი. და იყვნეს იგინი ვითარცა ანგელოზნი მარხვითა და დაუცხრომელად ლოცვითა და გალობითა ღმრთისა მიმართ, ვიდრემდის განითქუა ჰამბავი ღირსებისა მისისაჲ ყოველსა მას ქუეყანასა ქართლისასა, რამეთუ ვითარ შესაძლებელ იყო სანთელი დაფარვად ჴჳმირსა ქუეშე გინა ცხედარსა** და არა საცნაურ-ყოფად ყოველთა მიერ, ვიდრემდის ეუწყაცა ეპისკოპოსსა რუისთველსა სიმრავლჱ იგი სათნოებათა მისთაჲ, აღივსო იგი სულიერითა სურვილითა, აღდგა და წარვიდა მოკითხვად მისდა. და ვითარ მიიწია წმიდისა მის, მოიკითხნეს ურთიერთას ამბორის-ყოფითა წმიდითა. და იხილა რაჲ ეპისკოპოსმან პირი მისი ყჳთელი, სიტყუაჲ მდაბალი და სამოსელი შეურაცხი, განკჳრდა იგი გონიერითა განკჳრებითა და ჰრქუა მას:

„მრავლით ჟამითგან მინდა ხილვაჲ შენი, შვილო ილარიონ, და ღირს ვიქმენ მე ცოდვილი ესე მოღებად წმიდისა ლოცვისა შენისა. და ამისთჳს უმეტესად ჴჱმადლობ ღმერთსა, რომელმან არა ჰუებულ მყო სულიერისაგან სიყუარულისა შენისა. და აწ გევედ-

* შდრ. მ ა თ ე 10,38. ** შდრ. მ ა რ კ. 4,21

რები, [ვ], შვილო, რაჲთა სრულ-ჰყო საწადელი ჩემი და მიიღო მღდელობაჲ ჩემ მიერ გლახაკისა ამის და უღირსისა“.

ხოლო ნეტარი იგი ვითარცა იყო ყოვლითურთ მდაბალი და უცხოჲ კაცობრივისა დიდებისაგან, არა ენება პატივსა მას მღდელობის[ა]სა აღსლვაჲ და წინააღუდგებოდა ღირსსა მას ეპისკოპოსსა და ევედრებოდა მჴურვალედ და იჴმნიდა, რაჲთა განათავისუფლოს იგი უღლისა მისგან მღდელობისა. ხოლო იგი აღძრვითა ღმრთისამიერითა კუალადცა აიძულებდა და ევედრებოდა მას, არამედ ვითარცა იხილა თავი თჳსი იძულებულად წმიდამან მან, და ბრალად შეჰრაცხა ურჩებაჲ იგი მღდელთ-მოძღურისაჲ და ზეგარდამოჲსა ძალისაგან გულსავსე ქმნულმან ღმრთისა მიერ ჰრქუა მას: „ჵ, პატიოსანო მამაო, ჴელთა შენთა შინა ვარ მე გლახაკი ესე[1], რაჲცა ჰნებავს ღირსებასა შენსა, ყავნ ჩემ ზედა“.

მაშინ აღდგა წმიდაჲ იგი ეპისკოპოსი და აკურთხა იგი მღდელად. და აღასრულეს წმიდაჲ იგი საიდუმლოჲ და ეზიარნეს ურთიერთას. და წარვიდა ეპისკოპოსი იგი და მიუთხრობდა ყოველსა ერსა სათნოებათა მისთა, და რომელთა ესმოდა ჰმადლობდეს ღმერთსა. ხოლო მრავალნი შორით ჴუეყანით მოვიდოდეს ხილვად მისა და მოღებად ლოცვისა მისისა წმიდისა.

და ამისა შემდგომად იხილა რაჲ ნეტარმან ილარიონ სიმრავლჱ იგი მისა მომავალთა მათ ერთაჲ, შეუძნდა საქმჱ ესე, და იწყო ურვად. და ჰასაკსავე სიჭაბუკისასა მოხუცებულებრი სული მოიპო[69]ვა, ვითარცა დიდმან მოსე[2], და მსაჯულ იქმნა შორის სულისა და ჴორცთა. უსაჯა დაწუნებულსა მას და მოუძლურებულსა, მოაკუდინა სიმაღლჱ იგი ჴორცთაჲ და დაფარა ქჳშასა შინა სიმდაბლისასა, ვინაჲ-იგი ვერ შეუძლებს აღმოცენებად საძოვარი ვნებათაჲ. და მერმე იხილა რაჲ, ვითარმედ არა დასცხრებიან ძალნი იგი ბნელისანი შფოთის-ყოფად ეგჳპტესა მას შინა ვნებათასა, დაუტევა ყოველი ფარაოჲსი ფარაოჲსვე. თანა მძლავრისა, განეშორა იგი და ამაღლდა მთასა მას სათნოებათასა, ვინაჲ-იგი მწყსიდა გულის-სიტყუათა კეთილთა, ვითარცა რაჲ საცხოვართა მწუანეილოვანსა მას ზედა მოღუაწების[ა]სა, და ხილულთა ამათ განცდითა უხილავისა მის გულისჴმის-ყოფად აღიწეოდა, ვინაჲცა ცოცხალი იგი სულისაჲ ეკლო ვნებასა მას შინა ჴორცთა თჳსთასა, იხილა მგზებარედ, რომლისაგანცა შეუწველად დაიწვებოდა.

III. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. მოუჴდა წმიდასა მას სურვილი უცხოებისაჲ და სიძულილი ცუდად-დიდებისაჲ, და უფროჲს და უპირატეს ამისსა სურვიელ იყო თაყუანის-ცემად წმიდათა მათ და ცხოველს-მყოფელთა ადგილთა, ვინაჲ-იგი თავს-

ნუსხაშია: [1] ესჳ. [2] მოსჳ.

სხნა ჩუენთჳს ვნებანი ჴორცითა ამით კაცობრივითა, რომელნი უენგან მიიხუნა სიტყუამან ღმრთისამან უვნებელმან. და ვითარ გულებოდა, [7] გამოირჩია ძმათა მათგან ძმაჲ ერთი, რომელი იყო ევაღრეს ყოველთაჲსა სათნოებითა და შემძლებელი წინამძღრობად და მწყსად სულთა. ესე დაადგინა წინამძღურად ადგილსა თჳსსა, და არიყვანა ძმაჲ ერთი, და წარემართა წმიდად ქალაქად იერუსალჱმდ. და ვიდოდეს კეთილად წინამძღურობითა ღმრთისაჲთა. და ვიარცა ვლეს დღჱ მრავალი, მიიწინეს იგინი ჭუეყანასა მას შამისაა, ვინაჲ-იგი მკჳდრ იყუნეს ნათესავნი ბარბაროზნი. და სლვასა მას ათსა შინა მიხუდეს ავაზაკნი ბოროტნი გზასა ზედა და მეყსეულად ვითარცა მჴეცნი მოუჴდეს მათ ზედა ჩუეულებისაებრ გონებაა მათთაჲსა, და იჴადეს მახჳლები მათი, რაჲთა სცენ მათ. და აღიყრეს პირველად ცემად წმიდისა ილარიონისა, და მეყსეულად განჴლეს ჴელნი მათნი და ვერ შეუძლეს ჭუე ჩამოხუმად.

მაშინ იწყეს ტირილით ვედრებად მისა და მიუდგეს უკუანა ათსა, ვითარ ხუთ უტევან. იხილა რაჲ წყალობის-მოყუარემან მან ულთან მისმან, და მოეჴსენა მცნებაჲ იგი მაცხოვრისაჲ, რომელსა ტყჳს სახარებასა შინა, ვითარმედ: „ნუ მიაგებთ ბოროტსა ბოროტისა წილ“*. მაშინ მოექცა წმიდაჲ იგი, დასწერა ჯუარი და განჴურნნა იგინი და წარგზავნნა ცოცხლებით. ხოლო მათ, ვითარ იხილეს მსწრაფლი იგი განკურნებაჲ მათი, მოართუეს მას პური და ერატი, და ითხოვდეს შენდობასა და ეტყოდეს მას ენითა მათითა, რომელ საცნაურ იყო, რაჲთა არღარა ყონ ესრეთ მონაზონთა ზედა. და ერთი [70] მათგანი წარჰყვა ვიდრე მიწევნადმდე მთასა მას წმიდასა თაბორსა, ვინაჲ-იგი ფერი იცვალა დიდებით ქრისტემან, ღმერთმან ჩუენმან წინაშე წმიდათა მოწაფეთა თჳსთა. ილოცეს მუნ და თაყუანის-სცეს მთასა მას წმიდასა. და მიერ წარვიდეს ქალაქად წმიდად იერუსალჱმად და მოილოცნეს წმიდანი იგი და თაყუანის-აცემელნი ადგილნი. და იხილა მას შინა წმიდამან მან ყოველივე ახჱ განგებულებისა სიტყჳსა ღმრთისაჲ და თაყუანის-სცა წმიდასა და დიდებულსა გოლგოთასა და ცხოველს-მყოფელსა საფლავსა. და მიერ წარვიდა ბეთლემად და იხილა ჭუაბი იგი ცათა მობაძავი, ვინაჲცა იშვა უფალი ჩუენი იესუ ქრისტჱ ქალწულისაგან წმიდისა, მოწლედ ამბორს-უყო და სურვილით თაყუანის-სცა. და მიერ მიიწია ჰდინარედ წმიდად იორდანედ და განიბანა წყლითა მით წმიდითა და მოილოცნა ყოველნი იგი მონასტერნი, რომელნი შენ იყუნეს უდაბნოჲ მათ შინა წმიდათა. და მიიწია ვიდრე ლავრადმდე დიდისა საბაჲსა. და დაყო ყოველთა მათ უდაბნოთა შინა შჳდი წელი ჴუაწლითა და შრომითა, რომელთა გამოთქუმაჲ შეუძლებელ არს.

* I პეტრე 3,9; შდრ. მათე 5,39.

რამეთუ ვინაჲთგან მოიცალა ყოველთაგანვე ნივთთა და ზრუნვათა სოფლისათა და განემზადა გულის[ს]ჴმი[ს]-ყოფად უვაღრესისა მის, ვითარცა დავით იტყჳს, ვითარმედ: „მოიცალეთ და გული[ს]ჴმაყავთ, რამეთუ მე ვარ ღმერთი“*. და დაემკჳდრა თავისა თჳსისა თანა და მხოლოჲ მხოლოჲსა მის თანა სასურველისა. მიერითგან რაჲღა ვინ თქუას, რავდენნი ღუაწლნი და შრომანი თავს-ისხნა, რამეთუ უც[ν]ხოებითა და უპოვარებითა და სიგლახაკისა შეყუარებითა სრულთა მათ და მოღუაწებასა შინა განთქუმულთა შეესწორა, ხოლო სიმჴნითა და სიბრძნით-მოღუაწებითა და მტერთა მათ უხილავთა ახოვნად წყობითა და ჯორცთა თჳსთა უწყალოდ განკაფითა ყოველთაჳე ღმრთისათჳს დამდაბლებულთა და უცხო-ქმნულთა მიემსგავსა, და ორთავე ამათ საზომთა თავსა შორის თჳსსა შემოკრებითა ორკერძოჳე სრულთაჲსა სწორ იპოვა, რომლისათჳსცა სამარადისოდ ხედვასა ღმრთის[ა]სა შეესაკუთრა, რამეთუ ვინაჲთგან საქმჲ დასაბამი არს ხედვისაჲ და შიში ღმრთივ-გონიერი მომატყუებელი უშიშოებისაჲ, ვინაჲთგან არღარა მონებრ იშიშვოდის მოშიში იგი. და არცა ვითარცა მიზდური სასყიდლისათჳს შურებოდის, არამედ ვითარცა შვილი სასურველი და საყუარელი მამისაჲ მესამესა მას სისრულისა ხარისხსა აღსრულ იყოს და სასურველსა მას უმაღლეს პირველისა ხედვიდეს, მიერითგან განუშორებელად ზრახვად მისდა ოდენ მოსწრაფე იყოს, ვითარცა წმიდაჲ ესე მამაჲ ჩუენი ილარიონ.

რამეთუ ესრეთ რაჲ იყოფებოდა უდაბნოთა მათ შინა იორდანისათა, ვითარცა პირველ ვთქუთ, და უმეტესად დიდსა მას ლავრასა მამისა საბაჲსსა, განკჳრდეს ყოველნი იგი მამანი ბუნებისა უვაღრესთა მათ მოღუაწებათა და შრომათა მისთა ზედა და ყოველთა მიერ ვითარცა საკჳრველი რაჲმე მისათხრობელ და თითის-საჩუე[71]ნებელ იქმნა, ვითარცა იტყჳს მოციქული, ვითარმედ: „თითის-საჩუენებელ ვიქმნენით სოფლისა და ანგელოზთა და კაცთა“**, და ეევედრებიან ღმერთსა მარადის, რაჲთა გამოუცხადოს უმჯობესი სულისა მისისაჲ, რომელი სათნო-უჩნს მოწყალებასა მისსა. და იტყჳნ სიტყუათა მათ ფსალმუნისათა: „მაუწყე მე, უფალო, გზაჲ, რომელსაცა ვიდოდი, და კუალად მასწავე მე, რაჲთა ვყო ნებაჲ შენი“*** და შემდგომი ამისი.

IV. და ესევითარსა რაჲ მოღუაწებასა შინა დაყო შჯდი წელი და ღმრთისა მიმართ ვედრებასა, ღამესა ერთსა, ვითარცა აღასრულა კანონი ლოცვისა თჳსისაჲ და სიმძიმისათჳს ჯორცთა ბუნებისა მცირედ მიერულა, და იხილა ჩუენებაჲ ესევითარი, რეცა მიიტაცა იგი მთასა მას წმიდასა ზეთის-ხილთასა, ვინაჲთ-იგი უფალი ჩუენი

* ფსალმ. 45,11. ** კ ო რ ი ნ. 4,9. *** ფ ს ა ლ მ. 142,8 და 10.

იესუ ქრისტჱ ამაღლდა დიდებით ზეცად მამისა, ვინაჲცა გარდამოჴდა. და იხილა წმიდაჲ დედოფალი ღმრთის-მშობელი და მარადის ქალწული მარიამ და ათორმეტნი კაცნი ბრწყინვალენი მდგომარენი მის წინაშე. და ვითარ განიცდიდა საკჳრველსა ამას ჩუენებასა, მაშინ ჰრქუა მას წმიდამან დედოფალმან: „ჲ, ილარიონ, წარვედ და მიისწრაფე სახედ შენდა, დაუმზადე სერი უფალსა და ძესა ჩემსა“. და ვითარცა განიღჳძა ჩუენებისა მისგან, მეყსეულად გულისჴმა-ყო ძალი სახილაჲსა მის და ბრძანებისა საღმრთოჲსაჲ, აღდგა და შეწირა მადლობაჲ ღმრთისა სახიერისა და ყოლად წმიდისა მის დედისა მისისა გამოცხადებისათჳს უმჯობესისა.

და წარემართა ქუეყანად თჳსად და ნათესავთა მიმართ თჳსთა ზეგარდამო გულსავსე-ქმნული, ვითარცა პირველად მოსე[1], დიდი იგი შჯულის-მდებელი, კუალად მეორედ უკუანქცეული [v] ეგჳპტედვე გამოყუანებად ნათესავთა დაკირთებულთა. ეგრეთვე ამანცა მოიღო ბრძანებაჲ კუალად მუნვე მიქცევად, ვინაჲ-იგი იშუა და აღიზარდა, რაჲთა შეეწიოს თჳსთა მათ ბუნებისათა უხილავისა მის ფარაოჲს დამონებულთა.

ესრეთ უკუე[2] კეთილ იყო და ყოლად ღმრთივ-შუენიერ პირველი იგი გამოსლვაჲ მისი უსრულებისათჳს სულიერისა ჰასაკისა და კუალად უკეთეს და უშუენიერეს იყო კუალადცა მიქცევაჲ მისი მუნვე, ვინა[ჲ]-იგი ბრძანებაჲ მიიღო ძალშემოსილმან ზეგარდამოჲთა სასოებითა შეწევნად მიმძლავრებულთა მტერისაგან მსგავსად სიტყჳსაებრ ბრძნისა მის, ვითარმედ: „ჟამი არს ყოვლისაჲვე“,* და კუალად იერემია[3] იტყჳს: „რომელმან გამოიყვანოს პატიოსანი უპატიოთაგან, ვითარცა პირი ჩემი იყოს“**.

რომლისაცა მიზეზისათჳს წარმოვიდა წმიდაჲ იგი ქუეყანად თჳსად. და ვითარცა მოიწია, პოვნა, რამეთუ აღსრულებულ იყვნეს მამაჲ და ძმანი მისნი. და იგლოვნა იგინი ბუნებითითა ტკივილითა, აღდგა და შეწირა მადლობაჲ ღმრთისა მიმართ და ყო ლოცვაჲ ლხინებისა და ნეტარებისა მათისათჳს.

ხოლო დედამან მისმან მოართუა ყოველი მონაგები მამისა მისისაჲ და ჰრქუა მას: „წარაგე ესე, შვილო, ვითარცა სათნო გიჩნს“. ხოლო ნეტარმან ილარიონ პირველ ყოვლისა იზრუნა ცხორებაჲ დედისა თჳსისაჲ, ვითარცა ჯერცა-იყო, რამეთუ პატივის-ცემაჲ მშობელთაჲ განწესებულ არს შჯულსა შინა ძუელსა და ახალსა. და აღაშენა მონასტერი დედათათჳს მოწესეთა ადგილსა კეთილსა და შუენიერსა და შეიყვანა მას შინა ღირსი [72] იგი დედაჲ თჳსი და იღუწიდა შვილებრითა მოღუაწებითა. და შეწირნა სოფელნი რავდენნი-

* შდრ. ეკლ. 3,1. ** იერემ. 15,19. ნუსხაშია: [1] მოსჱ. [2] უკუჱ. [3] ესაია.

მე, ვითარ შემძლებელ იყო. და განუწესა წესი და კანონი, ვითარცა ჯერ-არს მონასტერსა შინა ყოფისაჲ ლოცვისა და მარხვისა და ყოვლისავე წესიერად ქცევისაჲ. და მამა და მოძღუარ სულიერ ექმნა დედასა მას თჳსსა ჶორციელსა.

და კუალად აღაშენა სხუაჲ მონასტერი მამათათჳს და შეკრიბნა მას შინა ძმანი ვითარ სამეოცდაათექუსმეტნი, ღირსნი და მოღუაწენი, რომელთაცა სიწმიდესა და ღირსებასა ხედვიდა თუალითა სულიერითა. და განუწესა მათცა წესი და კანონი სიმჴნისა მათისა შემსგავსებული. და აღუშენა ეკლესიაჲ და შეამკო ყოვლითავე სამკაულითა, და მოიგნა წმიდანი წიგნნი და დასხნა მას შინა და შეწირნა სოფელნი, რომელნი დაშთომილ იყუნეს მამულისაგან თჳსისა. და ვითარ განასრულა ყოვლითავე საჴმრითა, სხუაჲ ყოველი ნამეტავი მონაგებთა მამულთაჲ განუყო გლახაკთა და უღონოთა. და ესრეთ რაჲ კეთილად მოიცალა მამულისაგან სიმდიდრისა თჳსისა, მადლობაჲ შეწირა ღმრთისა სრულმყოფელისა ყოველთა კეთილთაჲსა.

ხოლო ვითარცა იხილა კეთილის-მოძულემან მან და დასაბამან შურისა და სიბოროტისამან[1], უკეთურმან ეშმაკმან, აღშენებაჲ იგი მონასტერთაჲ მათ და ცხორებაჲ სულთა მრავალთაჲ, ნუ უკუე დუმნაა სიბოროტისაგან თჳსისა? ნუ იყოფინ! არამედ აღაშფოთა ნათესავი ამის წმიდისაჲ და იწყო შეჩუენებად და ფიცად, რაჲთა დაწუას მონასტერი იგი და წმიდაჲ იგი მოკლას. და [v] დასამტკიცებელად ბოროტისა ამის განზრახვისა კარსა მონასტრისასა დაასხა ნაჴშირი და დაწერა მცირესა ზედა ფიცარსა, ვითარმედ: „ესრეთ იხილონ ყოველთა ესე მონასტერი სამ დღედმდე“. და დააგდო იგი წინაშე ბჭეთა მონასტრისათა. ხოლო ვითარცა განთენა, იხილა ესე ყოველი წმიდამან ილარიონ, შეწუხნა ფრიად და იურვოდა[2] წარწყმედისათჳს სულისა მისისა, და არათუ ჶორციელთა თქუმათა და ქადაგებათათჳს რაჲმე ჰგლოდა, ნუ იყოფინ, არამედ რამეთუ მოწყალე იყო და სულთა მოყუარე, ამისთჳსცა დაადგრა ღამე ყოველ ლოცვასა ღმრთისა მიმართ. და ვითარცა მიერულა, იხილა კაცი ბრწყინვალე, რომელი ეტყოდა: „ნუ გეშინინ, ჱ, ილარიონ, რამეთუ დღესვე განისწაელოს მტერი იგი შენი და შეგივრდეს ფერჴთა შენთა“.

და ვითარცა განთენა, მუნთქუესვე დააკუეთა იგი ეშმაკმან ქუეყანასა ზედა და გორვიდა და პეროდა[3] და მეყსეულად აღიღეს მსახურთა მათ მისთა და მოიღეს წინაშე წმიდისა მის და დააგდეს ქუეყანასა ზედა. ხოლო ძჳრუჴსენებელმან მან და ყოლად მოწყალე-

ნუსხაშია: [1] სიბორიტისამან. [2] იურვუდა. [3] პეროდა.

მან მამამან საცხორებელად მისა შეჰრაცხა მცირჱ იგი სწავლაჲ მისი, აღდგა მსწრაფლ და ლმობიერად ეევდრა უფალსა განკურნებისა მისისათჳს. და დასწერა სასწაული პატიოსნისა ჯუარისაჲ და აღადგინა ფერჴთა თჳსთა ზედა ცოცხალი და განთავისუფლებული სულისა მისგან არაწმიდისა.

მაშინ იწყო ტირილით აღსაარებად პირველთა მათ [73] უგუნურებათა თჳსთა, და წარვიდა სახედ თჳსად. და მოართუა წმიდასა ყოველი მონაგები თჳსი საშენებელად მონასტრისა, და აღიკუეცა ჴელთაგან წმიდისათა. და იქმნა კეთილ მონაზონ და დაემკჳდრა მონასტერსაჳე მას შინა კეთილითა მოქალაქობითა, სიმდაბლითა და მორჩილებითა და ყოველთა უდარეს თავისა თჳსისა შერაცხვითა და უწყინოდ მსახურებითა ძმათაჲთა. და ესრეთ აცხოვნა წმიდამან ილარიონ ნათესავი იგი თჳსი ორითაჳე ცხორებითა.

V. მაშინ განითქუა ჰამბავი მისი ყოველსა მას ჭუეყანასა ქართლის[ა]სა. და ენება მრავალთა, და წადიერ იყუნეს ხილვად მებრ ხატისა მისისა და სმენად სიტყუათა მისთა, რომელნი სავსე იყუნეს სიტკბოებითა და სულიერითა სიხარულითა. და რომელნი იხილვიდეს, დიდად სარგებელ ეყოფეოდა შემთხუეულაჲ მებრ ოდენ მისი. და ჰმადლობდეს ღმერთსა და მოართუმიდეს საჴმარსა მრავალსა ნუგეშინის-საცემელად ძმათა და სამსახურებელად გლახაკთა და უცხოთა.

და ვითარცა იხილა მყუდროების-მოყუარემან მან და შფოთის-მოძულემან სულმან მისმან ზედაჲს-ზედა მოსლვაჲ ერისაჲ და წყინებაჲ, და ვერ ეძლო ამით მიზეზითა საწადელისა მის თჳსისა დაყუდებისა მოგებად. და ენება ყოველსა ერსა და მთავარსაცა მის ქუეყანის[ა]სა, რაჲთაცა ყვეს იგი ეპისკოპოს. და ვითარცა გულის-ჴმა-ყო ესე ნეტარმან ილარიონ, განიზრახა თავსა შორის თჳსსა, ვითარმედ: „დიდებაჲ ესე ამის სოფლისაჲ მომატყუებელ[1] არს საეკუნოჲსა მის |v| შეურაცხებისა“. და ამითცა მიემსგავსა დიდსა მას შჯულის-მდებელსა მოსეს კუალად მეორედ გამოსლვითა ეგჳპტით, ვინაჲთგან სულნი მრავალნი იჴსნნა მონებისაგან უხილავისა მის ფარაოჲსა და განიყვანნა დაუნთქმელად ზღუასა შინა ამის სოფლის[ა]სა, ვინაჲცა მძლავრი იგი მდევარი მჴედრებითურთ თჳსით დანთქმული იხილა და ძლევისა გალობასა ძლევის-მომცემელისა ღმრთისა სულიერითა სახიობითა შესწირვიდა. და ვითარცა დაამტკიცა გონებასა შინა თჳსსა სიცილოლაჲ ცუდად[2]-დიდებისაგან და წარსლვაჲ უშორესსა ჭუეყანასა, ვინაჲცა არა საცნაურ იყო, გამოირჩია ძმათა მათგან მონასტრისათა ძმაჲ ერთი, სავსჱ ყოველთა სიბრძ-

ნუსხაშია: [1] მომატყუებელი. [2] ცოდად-

თა და შემძლებელი მწყსად პირმეტყუელთა ცხოვართა. მოიყვანა იგი და დაადგინა წინაშე ყოველთაჲსა და დაასხნა მის ზედა წმიდანი ჴელნი თჳსნი, აღიხილნა თუალნი ზეცად და თქუა: „გმადლობ შენ, მეუფეო ჩემო და ღმერთო ჩემო, რომელსა შეგჳეედრე საშოჲთგან დედისა ჩემისაჲთ და ვიდრე დღესამომდე, და განმარინე მე მახეთაგან მომნადირებელთა ჩემთაჲსა და ყოველთა გზათა ჩემთა თანამავალ და მოღუაწე მექმენ მე, ვიდრე კუალადცა ინებე მოსლვაჲ ჩემი ქუეყანასა ამას, რომელსაცა შინა ვიყავ და აღვიზარდე. და სათნო-იჩინა ესრეთ მიუწდომელმან მან განგებულებამან• შენმან, რაჲთა ჩემ მიერ გლახაკისა აღეშენოს ადგილი ესე შესაკრებელად ძმათა ამათ. [74] აწ უფალო, სახიერო, ჴელთა შენთა წმიდათა შევჰჳედრებ მონათა ამათ შენთა, დაიცჳენ ესენი, მეუფეო, მრავალსახეთა მათგან და მრავალღონეთა მანქანებათა მტერისათა. და ნუმცა ჰპოვებს ბოროტი ეშმაკი ადგილსა განსუენებისასა ამათ შორის, არამედ განისუენენ ამათ ზედა სულმან შენმან წმიდამან და ცხოველს-მყოფელმან. და ძმაჲ ესე, რომელ გამოირჩია ყოლად წმიდამან ნებამან შენმან წინამძღურად ამათ ზედა, აკურთხე ესე ყოველითა კურთხევითა, რომლითაცა აკურთხენ წმიდანი მამანი ჩუენნი, და დასხმითა ჴელთა ჩემ უღირსისა[ჲ]თა ამას ზედა მო[ვ]ედინ მადლი შენი წმიდაჲ, რაჲთა კეთილად უძღოდის ძმათა ამათ და შესძინოს ტალანტსა რწმუნებულსა მისდა, და იდიდოს შენ მიერ მონისა მის და სახიერისა, რამეთუ შენი არს დიდებაჲ თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ“.

და ჰრქუა ძმასა მას ესრეთ: „იხილე კეთილად და იღუაწე, ძმაო, სულისათჳს ამათ ძმათაჲსა ვითარცა სულისა შენისათჳს, რაჲთა არა მოგეჴადოს პატიჟი მონისა მის უსახურისაჲ, რომელმან დაჰფლა* მიწასა შინა ტალანტი უფლისა თჳსისაჲ, არამედ შესძინე მრავალ წილად, რაჲთა მცირედსა ზედა სარწმუნო-ქმნილი მრავალსა ზედა დაიდგინო და შეხჳდე სიხარულსა უფლისა შენისასა“. და ესე რაჲ თქუა, მოექცა ძმათა მათ ყოველთა, და ასწავა განგრძობილად ცხორებისათჳს სულთა მათთაჲსა და ამცნო მორჩილებაჲ წინამძღურისაჲ მის, რომელი-იგი განეჩინა მათ ზედა. აღიპყრნა ჴელნი და შეჰჳედრნა უფალსა და თქუა: „ჴელთა შენთა წმიდათა, უფალო, შევჰჳედრებ ძმათა ამათ“. და დაუტევა უკუანაჲსკნელი მშჳდობაჲ და იჴმნა მათგან და წარვიდა.

[ვ] ხოლო ვინმე მიუთხრნეს ტირილნი იგი და გოდებანი და ჴმანი იგი საწყალობელნი, რომელნი ქვათაცა ლმობიერ ყოფად შემ-

* შდრ. მ ა თ ე 25,18.

ძლებელ იყვნეს, რომელსა ჰყოფდეს ძმანი იგი, რამეთუ რომელნიმე უკუანა შეუდგეს და რომელნიმე წინა-წარსწრობად მოსწრაფე იყვნეს, რაჲთამცა მის თანა სლვითა გზაჲ იგი განაზოგეს. ხოლო წმიდაჲ იგი ჰლოცვიდა და ევედრებოდა უკუან-ქცევად, ვიდრეცა ფიცითა იძულებულნი შეუვრდეს წმიდათა ფერჴთა მისთა და ამბორს-უყოფდეს და ესრეთღა შეიქცეს ობოლქმნულნი[1] ტკბილისა მისგან მამისა.

ხოლო წმიდამან ილარიონ წარიყვანნა თავისა თჳსისა თანა ორნი ძმანი და წარვიდა მოხილვად პირველთა მათ მონასტერთა, რომელნი-იგი აღეშენნეს უწინარეს იერუსალჱმდ წარსლვისა; იხილნა იგი და მოიკითხნა ლოცვით და კურთხევით ყოველნი იგი ძმანი. და ეგრეთვე ამცნო მათცა თითოეულსა ცხორებისათჳს სულთა მათთაჲსა. და გამოვიდა მიერ და წარვიდა მოხილვად მონასტრისა მის, რომელი აღეშენა დედისა თჳსისათჳს. ხოლო ღირსი იგი დედაჲ მისი მიცვალებულ იყო ამიერ და დანი იგი ყოველნი შეჰვედრნა ღმერთსა და აკურთხნა. და წარმოვიდა მიერ და დაუტეა ქუეყანაჲ თჳსი.

VI. და ნებითა ღმრთისაჲთა წარემართა სამეუფოდ ქალაქად კოსტანტინოპოლედ ჟამთა მიხაელ მორწმუნისა მეფისათა, რომელმან დაიპყრა მეფობაჲ შემდგომად მამისა თჳსისა თეოფილესა და დაამტკიცა თაყუანის-ცემაჲ პატიოსანთა ხატთაჲ დედისა თჳსისა თანა თეოდორაჲსა.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. და მიიწია წმიდაჲ ილარიონ წინამძღურობითა სულისა წმიდისაჲთა მთასა ულონბოჲსასა და პოვა [ṽბ] მცირჱ ეკლესიაჲ ადგილსა უდაბნოსა, შევიდა და იყოფებოდა მას შინა. და ვითარცა მოიწია დღჱ შაბათი, შემოსლვაჲ წმიდისა კჳრიაკისაჲ, მოვიდა მონაზონი ერთი მახლობელისაგან მონასტრისა აღნთებად კანდელისა, პოვა მას შინა წმიდაჲ ილარიონ და მოწაფენი მისნი მის თანა, წარვიდა მონასტრად და მოართუა მცირედ პაქსიმადი და ცერცჳ დამბალი. მაშინ ევედრა წმიდაჲ იგი ძმასა მას, რაჲთა მოჰგუაროს წმიდაჲ სეფჱ და ზედაშჱ შესაწირავად მსხუერპლისა მის უსისხლოჲსა. ხოლო იგი წარვიდა და ხვალისა დღჱ წმიდასა კჳრიაკესა მოართუა სიტყჳსაებრ ბერისა. და აღასრულეს წმიდაჲ ჟამის-წირვაჲ. და ვითარცა წარვიდა ძმაჲ იგი მონასტრად, მიუთხრა ესე ყოველი მამასახლისსა. და ვითარცა ესმა მას, მეყსეულად აღშფოთნა გულის-წყრომითა და თქუა ესრეთ: „ვინ უწყის, ვითარმედ კეთილად ზრახვენ ანუ მართალი სარწმუნოებაჲ უპყრიეს!“. და მსწრაფლ ბრძანა შეურაცხებით განძებაჲ მათი. მაშინ წარვიდა იკონომოსი და სხუანიცა ძმანი და მიუთხრეს ბრძანებაჲ მამასახლისისაჲ[2]. ხოლო წმიდამან აღუთქუა, რაჲთა ხვალისა დღე წარვიდენ.

ნუსხაშია: [1] ობოლქმნოლნი. [2] მამასახლისაჲ.

ხოლო ვითარცა ესე ესრეთ იყო და უმშჯავროჲ ბრძანებაჲ გამოსრულ იყო და წმიდაჲ იგი მსგავსად განჩინებულისა მის ხვალისა დღე წარსლვად ისწრაფდა, ნუუკუე და სათნო-იჩინაა მოწყალებამან ღმრთისამან? ნუ იყოფინ! რამეთუ მას ღამესა, ვითარცა ეძინა მამასახლისსა, მეყსეულად იხილა ჩუენებაჲ საშინელი, რამეთუ ყოლად წმიდაჲ და ყოლად უხრწნელი და უფროჲსად კურთხეული დედოფალი ჩუენი ღმრთის-მშობელი მარადის ქალწული მარიამ, შემწუ და ჴელის-ამპყრო[v]ბელი ყოველთა უცხოქმნულთა და სახელისათჳს ძისა მისისა დაგლახაკებულთაჲ, დაადგრა ჩუენებით და ფრიადითა რისხვითა ეტყოდა მას და ჰრქუა: „ჵ, უბადრუკო, რაჲსა ინებე განძებაჲ უცხოთაჲ მათ, რომელნი მოსრულ არიან სიყუარულისათჳს ძისა და ღმრთისა ჩემისა და დაუტეობია ქუეყანაჲ მათი, და არა დაიმარხე მცნებაჲ იგი უცხოთა და გლახაკთა შეწყნარებისათჳს, ვითარ-იგი ეტყჳს მდიდარსა მას უფალი ჩემი და ძუ ჩემი. ანუ არა უწყია, ვითარმედ მრავალნი დამკჳდრებად არიან მთასა ამას მათისა ენისა მეტყუელნი და ცხოვნებად არიან ღმრთისა მიერ? და რომელნი მათ არა შეიწყნარებენ, მტერ ჩემდა არიან, რამეთუ ჩემდა მონიჭებულ არს ძისა მიერ ჩემისა ნათესავი იგი შეურყეველად მართლმადიდებლობისათჳს მათისა, ვინაჲთგან ჰრწმენა სახელი ძისა ჩემისაჲ და ნათელ-იღეს“.

და ვითარცა მოიქცა მამასახლისი იგი ჩუენებისა მისგან და აღდგა შეძრწუნებული და იწყო ტირილად სიღრმითა გულისაჲთა და ვიდრე განთენებადმდე არა დასცხრა გოდებისაგან, და ვითარ განთენებაჲ მოახლებულ იყო, წარვიდა იგი მწარითა ტირილითა ეკლესიასა მას, ვინაჲცა მყოფ იყო წმიდაჲ იგი მოწაფეთა თანა თჳსთა. და ვითარცა იხილა, შეუვრდა ფერჴთა მისთა და ითხოვდა შენდობასა პირველისა მისთჳს კადნიერებისა და აფუცებდა, რაჲთა არა წარვიდეს მიერ და რაჲთა არა შურ-იგოს მის ზედა წმიდამან დედოფალმან. და წარმოუთხრა ჩუენებაჲ იგი, რომელიცა ეხილა ღამესა მას და ევედრებოდა, რაჲთა ექმნეს მთხოვანე წინაშე წმიდისა ღმრთის-მშობელისა. [76] ხოლო წმიდამან ილარიონ აღადგინა იგი და ჰრქუა მას: „იქმნეს ეგე[1] ნებისაებრ შენისა, წმიდაო მამაო“. მაშინ მამასახლისი იგი ევედრა, რაჲთა მოართუმიდენ ეულოგიასა ყოველთა შაბათთა. და მიუშუა ამისა ყოფად ნეტარმან მან. და წარვიდა მამასახლისი მონასტრად თჳსად.

ხოლო იყო ნათესავი მისი ჳნებული ფერჴითა მარჯუენითა სიყრმითგან მისით და ევედრა ესე მამასახლისსა, რაჲთა მას უბრძანოს მსახურებაჲ წმიდისაჲ მის და მორთუმად მისა განწესებულსა მას ევლოგიასა. და ვითარ ჰყოფდა ესრეთ ძმაჲ იგი და ჰმსახურებდა წმიდასა მას, და დღესა ერთსა მოაქუნდა რაჲ ეულოგიაჲ ჩუეულე-

ნუსხაშეი: [1] ეგუ.

ბისაებრ, იხილა რაჲ ესევითარი გულს-მოდგინებაჲ მისი კეთილის-მოძულემან ეშმაკმან, უბრკუმა ფერჴი იგი მისი ვნებული და ატკივნა ფიცხლად. ხოლო ძმაჲ იგი ტკივილისა მისგან ცრემლოოდა[1] მწარედ. იხილა რაჲ წმიდამან ილარიონ[2] მისი იგი ტირილი, შეუძნდა წყალობის-მოყუარესა სულსა მისსა, მოიღო წმიდაჲ ზეთი კანდლისაგან საუფლოჲსა და სცხო ტკივნეულსა მას ფერჴსა მისსა და განკურნა ტკივილიცა იგი და ვნებაჲცა იგი, რომლითა ვნებულ იყო, განუტევა იგი და ამცნო, რაჲთა არაჲის უთხრას. ხოლო მან ესე ყოველი მიუთხრა მამასახლისსა და ძმათა ყოველთა, რომელთა ეხილვა პირველ, და ჰმადლობდეს ღმერთსა, მოქმედსა საკჳრველებათასა.

მიერითგან აქუნდა იგი ყოველთა, ვითარცა მოციქული და მწ[ყემსი][3] საკჳრველებისა მისთჳს. და მოვიდოდეს გარემოჲსათა მონასტერთაგან ხილვად მისა და მოღებად წმიდისა ლოცვისა მისისა· და განითქუა ჰამბავი მისი [v] ყოველსა მას მთასა ულონბოჲს[ა]სა· და მოვიდოდეს და აღიესებოდეს სწავლითა მისითა და ადიდებდეს ღმერთსა, რომელმან მოსცა ესევითარი მნათობი.

მაშინ მოვიდეს მისა სხუანი სამნი ძმანი ქართველნი, და შეიწყნარნა იგინი ნეტარმან ილარიონ. ხოლო ერთი მათგანი იყო კეთილად მეტყუელ ბერძულითა ენითა. და იყოფოდეს იგინი მყუდროებით და უშფოთველად ადგილსა მას, განშორებულნი ყოვლისაგან კაცობრივისა ზრუნვისაგან. და ესმა მკჳდრთაცა სამეუფოჲსა ქალაქისათა სათნოებათათჳს წმიდისა ილარიონისთა და ანგელოზებრისა მოქალაქობისა მისისათჳს, მოვიდოდეს[4] და ეეედრებოდეს მას, რაჲთა მიიღებდეს მათგან საჴმარსა. ხოლო მან არა ინება ესე ყოფად, არამედ ესრეთ პრქუა მათ, ვითარმედ: „მზრდის ჩუენ მოღუაწე ჩუენი, წმიდაჲ ღმრთის-მშობელი, და არა დამაკლებს ჴორციელსა საზრდელსა“.

და ვითარ იხილეს ესოდენი ესე უპოვარებაჲ[5] მისი, ბაძვად აღადგეს მრავალნი უბიწოჲსა მის ცხორებისა მისისა, რამეთუ შურებოდა იგი ჴელითა თჳსითა და მისგან მოირეწდა ჴორციელსა საჴმარსა მისთჳს და მის თანა მათთჳს და არარას ვის დააჭირვებდა, რამეთუ ეჴსენა სიტყუაჲ იგი დიდისა მის მოციქულისაჲ, ვითარმედ: „ჴელნი ჩუენი მსახურებდეს მე“*, და კუალად იტყჳს, ვითარმედ: „დღე და ღამე ვიქმ ჴელითა ჩემითა, რაჲთა არარაჲ ვის დაუმძიმო“**. და კუალად განაჩინებს ჴელისათჳს უქმისა არა ჰამად, რომლისაცა პობაძავად წმიდაჲ ესე იქმოდა.

ნუსხაშია: [1] ცრემლოდა. [2] ილარიონ + და. [3] მწ (დანარჩენი არ იკითხება). [4] მოვედოდეს. [5] უპუვარებაჲ.

* საქმე 20, 34. ** I თესალ. 2.9; II თესალ. 3.8.

მაშინ ვითარცა იხილა განმრავლებაჲ მომავალთაჲ და რამეთუ აწყინებდესცა ფრიად და ამით მიზეზითა ვერ ჰპ[77]ოებდა საწადელსა მას თჳსსა დაყუდებით ცხორებასა და ენებაცა სიჩლტოლაჲ[1] ცუდად-დიდებისაგან და რამეთუ არა უნდა, რაჲთამცა იყო ვინმე მაქებელ მისდა, ვინაჲთგან სიყრმითგანვე მოეკუეთნეს ძარღუნი ეშმაკისა მის და ცუდად-მზუაობრობისა და რომლისათჳსცა იყო სლვაჲ მისი ქუეყანითი-ქუეყანად, რაჲთა არა ვიდრემე პოვოს მის თანა ადგილი ამპარტავანებამან და გინათუ ვეშაპმან მან ვეცხლის-მოყუარებისამან ბუდჱ თჳსისა უკეთურებისაჲ, რამეთუ ვითარცა იტყჳან. მამანი, ვითარმედ სამთა ამათ მიერ იშჳებიან სპარაზენნი ვნებათანი— დიდების-მოყუარებისა, გემოთ-მოყუარებისა და ვეცხლის-მოყუარებისაგან. ამისთჳსცა წმიდამან ამან სამნივე ესე თავნი გუელისანი სამებისა წმიდისა ძალითა ახოვნად და ძლიერად დათრგუნნა.

VII. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. და ვითარცა იხილა წმიდამან ილარიონ სიმრავლჱ იგი მომავალთაჲ მათ, ჰრქუა ესრეთ მოწაფეთა თჳსთა: „შვილნო ჩემნო, აჰა ესერა, მაქუს ხუთი წელიწადი აქა, ვინაჲთგან მოვედით და ვერ შევედ ქალაქად, რაჲთამცა თაყუანის-ვეც ძელსა ცხორების-მომცემელსა. და აწ, ვიდრე მოსლვადმდე ჩემდა, თქუენ აღაშენეთ მცირჱ სენაკი ყორისაჲ ქვათაგან“. და ასწავა, ვითარ ჯერ-იყო აღშენებაჲ მისი.

და თანა წარიყვანა მოწაფჱ ერთი, სახელით ისაკ, და წარვიდა კოსტანტინეპოლედ თაყუანის-ცემად პატიოსანსა ჯუარსა და ყოველთ[ა] წმიდათა ეკლესიათა. ხოლო ოთხნი იგი მოწაფენი თჳსნი დაუტევნა ულომბოს.

[v] და ვითარცა შევიდა ქალაქად სამეუფოდ, თაყუანის-სცა სასურველსა თჳსსა ძელსა პატიოსანსა და ამბორს-ჴყო სურვილით ნაწილთა წმიდათასა, რომელთა ოდენ მიემთხჳა და განიზრახა, რაჲთა მიერ წარვიდეს ჰრომედ თაყუანის-ცემად სამარხჳოსა წმიდათა და ყოლად ქებულთა თავთა მოციქულთა პეტრესსა და პავლესსა, და წარემართა ნებითა ღმრთისაჲთა. და ვითარ ვლო ათოთხმეტი დღჱ და მიიწია ქალაქსა რომელსამე, და პოვა სამოთხჱ გარეშე ქალაქისა მის და კარსა მის სამოთხის[ა]სა მკელობელი ერთი მჴდომარჱ, დაჴდა წმიდაჲცა იგი მოწაფითურთ თჳსით მკელობელისა მის მახლობელად და ჰრქუა მას: „კაცო, აღდეგ და მომართუ მე ტევანი ერთი ყურძენი!“ ჰრქუა მას კაცმან მან: „აჰა, მამაო, სამოთხჱ ესე წინაშე შენსა, და რაჲცა, გნებავს, მიიღე, რამეთუ ვერ შემძლებელ ვარ აღდგომად ცოდვათა ჩემთაგან, და მაქუს აქა ათცამეტი

[1] სიჩლტულაჲ.

წელი, ვინაჲთგან დავკოჭლდი და მზრდის მე უფალი ამის ადგილისაჲ“. მაშინ შეეწყალა წმიდასა კაცი იგი და სულთ-ითქუნა სიღრმითა გულისაჲთა და აღიხილნა თუალნი გონებისანი ღმრთისა მიმართ, რომელსა-იგი დუმილით-მვედრებელთაჲ უმაღლეს ყოვლისა საყჳრისა ესმის, და ჰრქუა კაცსა მას: „აღდეგ, ძმაო, უფალსა ეგბრძანებიეს, და ჴელითა შენითა მომართუ ნაყოფისაგან სამოთხისა მაგის“. და მუნთჳესვე განეგართნეს ფერჴნი მისნი, და აღდგა და შევიდა ვენაჴსა მას, რაჲთამცა მოართჳა [78] ყურძენი. ხოლო წმიდაჲ ილარიონ აღდგა და წარვიდა სხჳთ გზით. და ვითარცა გამოვიდა კაცი იგი, ვერღარა პოვა მკჳრნალი იგი კეთილი. და მეყსეულად შევიდა ქალაქად, და აქჳნდა ტევანი იგი ჴელთა და ჰმადლობდა ღმერთსა და ჴმობდა, ვითარმედ: „მკჳდრნო ამის ქალაქისანო, მიხილეთ მე, მიხილეთ, რამეთუ მე ვარ, რომელი-იგი პირველ კოპლი ვიყავ და ძრაჲალგზის გეხილვე. ხოლო აწ მხედავთ, ვითარ-ესე ვარ ლოცვითა კაცისა ღმრთისაჲთა“.

მაშინ, ვითარცა იხილა ერმან მან ქალაქისამან საკჳრველებაჲ იგი დიდებული, განკჳრვებულნი ჰკითხვიდეს, რომელნი იცნობდეს პირველად კაცსა მას, თუ: „ვითარ განიკურნე? ხოლო მან უთხრა ყოველივე საქმე განკურნებისა თჳსისაჲ, და აუწყა სახე და ნიშანი წმიდისაჲ მის და მოწაფისაჲცა მისისაჲ. მაშინ ყოველმან მან ერმან ქალაქისამან იწყო ძოსწრაფედ ძიებად მათდა მებოძირთა ზედა გზათასა და ყოველსავე ადგილსა, ვინაჲვე საეჭუელ იყო წარსლვაჲ მათი. ხოლო წმიდაჲ იგი ნებითა ღმრთისაჲთა დაეფარა თუალთაგან მათთა და წარვიდა გზასა თჳსსა, ვინაჲცა ენება, და მრავალნი სასწაულნი აღასრულნა ღმერთმან ჩის მიერ ყოველსა მას გზასა მისსა, ვიდრეცა ვიდოდა.

VIII. და წინამძღუარებითა ღმრთისაჲთა და შეწევნითა წმიდათა მოციქულთაჲთა მიიწია[1] ქალაქად ჰრომელ. და ვითარცა ორემმან, სურვიელმან წყაროდ მიმართ წყალთაჲსა, ეგრეთ აღგზებულმან[2] სურვილითა საღმრთოჲთა მეყსეულად მიისწრაფა ტაძრად წმიდათა [v] და თავთა მოციქულთა პეტრესსა და პავლესსა, თაყუანის-სცა და ამბრს-ყო[3] ბოწლედ მჴურვალებითა სულისაჲთა წმიდათა სამარხოთა მათთა და ყოველთავე ნაწილთა წმიდათა მღდელთ-მოძღუართა და მოწამეთასა, რომელთა ოდენ მიემთხჳა.

ხოლო დაყო ორი წელი ჰრომეს შინა ანგელოზებრ ცხორებითა და მოღუაწებითა. რამეთუ მარადის ხედვასა ღმრთისასა შეჰმსჭუალა გონებაჲ თჳსი. და მუნცა მრავალნი სასწაულნი და კურნებანი აღასრულნა უფალმან მის მიერ, ვითარცა უკუანაჲსკნელ მო-

ნუსხაშია: [1] მიწოა. [2] აღგზაბულმან. [3] ამბროს-უყო.

წაფემან მისმან ნეტარმან ისაკ ყოველივე მოგჳთხრა, მოიქცა რაჲ მიერ შემდგომად მიცვალებისა მისისა.

მაშინ საცნაურ იქმნა ყოველთა მიერ მკჳდრთა ჰრომისათა საღმრთოჲ იგი მოქალაქობაჲ მისი და ყოველნივე განკჳრვებულ იყვნეს და მოვიდოდეს შემთხუევად და თაყუანის-ცემად წმიდათა ფერჴთა მისთა და მოღებად წმიდასა ლოცვასა მისსა. და ყოველთა აკურთხევდა და ლოცვით განუტევებდა. და ჰმადლობდეს ღმერთსა, რომელმან მოავლინა წმიდაჲ ესე ქალაქსა მათსა.

და ვითარცა დაყო ჰრომეს შინა ორი წელი მაღლითა და საკჳრველითა მოქალაქობითა, ამისა შემდგომად აღძრვითა ზეგარდამოჲთა მოუჴდა გულსა, რაჲთა კუალად წარვიდეს სამეუფოდ ქალაქად კოსტანტინოპოლედ, რამეთუ ენება ღმერთსა, რაჲთა არა ჴუებულ ყოს დიდებული ესე ქალაქი, რომელსა შეუკრებიან სიმრავლენი ყოველთა წმიდათანი თავსა შორის თჳსსა და გარემოჲს [79] ყოველთაევე სანახებთა თჳსთა, და რაჲთა ამისთაცა ნაწილთა ღირს იქმნას შეწყნარებად ვრცელთა მათ და დიდებულთა წიაღთა შინა თჳსთა. რომლისაცა მიზეზისათჳს წარმოვიდა მიერ წმიდაჲ ილარიონ. და შეწევნითა ღმრთისაჲთა ყოვლითურთ შეწყნებული მოიწია ქალაქად თესალონიკედ. და ვითარცა შევიდა ქალაქად, უპირატეს ყოვლისა თაყუანის-სცა სამარტჳლოსა ძლევაშემოსილისა დიდებულისა მოწამისა დიმიტრისსა. და მიერ წარვიდა პრეტორად მთავრისა მის ქალაქისა და დაჯდა კართა წინაშე მისთა.

და აჰა ესერა განგებითა საღმრთოჲთა მჴევალმან მის მთავრისამან გამოიღო ძუ თჳსი ოთხისა წლისაჲ ნახევარ-მიღებული და დადვა იგი მზის-პირსა მახლობელად წმიდისა ილარიონისა[1]. ჰრქუა წმიდამან ილარიონ დედაკაცსა მას: „დედაკაცო, წარვედ და მომართუ მე წყალი“. და მეყსეულად აღდგა იგი მოღებად წყლისა. მაშინ, ვითარცა წარვიდა დედაკაცი იგი, აღდგა წმიდაჲ ილარიონ, სულთ-ითქუნა სიღრმითა გულისაჲთა, ჯუარი დასწერა ყრმასა მას და ჰრქუა „სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა შენ გეტყჳ, ყრმაო, აღდეგ ცოცხლებით!“ და მეყსეულად განიკურნა და აღდგა ყოვლითურთ უვნებელი ფერჴთა თჳსთა ზედა. და ჰრქუა კუალად ყრმასა მას: „წარვედ, შვილო, გიწესს შენ დედაჲ შენი“. და აღდგა ყრმაჲ იგი ცოცხალი და მივიდა დედისა თჳსისა თანა. ხოლო წმიდაჲ ილარიონ აღდგა და წარვიდა სხუასა ადგილსა, რაჲთა არა საცნაურ იქმნას სასწაულისა ამის მიერ მეძიებელთა მისთაგან.

[1] ილარიონსა.

[v] იხილეთ-ღა, ჶ, საყუარელნო, თუ ვითარსა მადლსა ღირს ჰქმნა წმიდაჲ ესე მამაჲ ჩუენი! რამეთუ მიემსგავსა დიდთა მათ მოციქულთა პეტრეს და იოანეს, რომელთა განჰკურნეს მკელობელი იგი, რომელი ზინ თხოვად ქველის-საქმისა კართა წინაშე შეენიერისა მის ბჱისათა, რომელთა-იგი მათ სიტყჳთ კერძებაჲ მიჰმადლეს, და კუალად პეტრე ენება განრღუეული აღადგინა*.

ხოლო ესე არა უმცირეს არს სასწაულთა მათ მათთა, რომელნი ნეტარმან ამან აღასრულნა, რამეთე პირველისა მის მკელობელისა განკურნებაჲ რაჲ ენება, რომელი-იგი წინაშე სამოთხისა პოვა, უპირატეს[1] ითხოვა მისგან ტკბილი ნაყოფი, რომლისაჲ-იგი თჳთ მიცემაჲ ეგულებოდა. და კუალად ყრმასა რაჲ ამას განჰკურნებდა, რომელი-ესე აწ ვაჴსენეთ, ითხოვა პირველად წყალი სასუმელად დედისაგან მისისა, რამეთუ ეგულებოდა, რაჲთა შეილსა მისსა ასუას წყალი კურნებისაჲ. და ეგრეთვე, იყოფებოდა რაჲ მთასა მას ულომბოჲსასა, ამითვე სახითა განკურნა მკელობელი იგი, რომელი მოართემიდა ევლოგიასა, რომელსა-იგი მისცა ევლოგიაჲ კურნებისაჲ.

და ვითარცა შევიდა ყრმაჲ იგი დედისა თჳსისა, ვითარცა პირველ ვთქუთ, და წმიდაჲ იგი წარვიდა სხუასა ადგილსა. ხოლო მჴეცალმან მან აღიტაცა ყრმაჲ იგი და მოჰჳუარა დედოფალსა თჳსსა და იგი ჰკითხვიდა, თუ ვითარ განიკურნა ყრმაჲ იგი. ხოლო მან წარმოუთხრა ყოველივე სახე განკურნებისა მისისაჲ და ნიშანი წმიდისაჲ მის და მოწაფისა მისისაჲ და ენისაცა მათისაჲ. და მუნთქუესვე შევიდა დედოფალი იგი და უთხ[80]რა ესე ყოველი ქმარსა თჳსსა და ეჩუენა ყრმაჲცა იგი განკურნებული.

ხოლო ვითარცა ესმა ესე მთავარსა, მეყსეულად ბრძანა სწრაფით დაცვაჲ კართა ქალაქისათა და მოძიებაჲ წმიდისაჲ მის. და ვითარცა ეძიებდეს, პოვეს იგი კარსა აღმოსავალით კერძოსა გარე განმავალად. რამეთუ ვერ შესაძლებელ იყო დაფარვად ქალაქსა მთასა ზედა დაშენებულისა და არცა სანთლისა მთჳბარისა ჴინო-ყოფად ცხედარსა ქუეშე**, რამეთუ რაოდენ წმიდასა მას ენება დაფარვაჲ საქმეთა თჳსთაჲ, ეკუოდეს ღმერთი განაცხადებდა მსახურსა თჳსსა, რომელმან-იგი ადიდნის მადიდებელნი თჳსნი.

რამეთუ ვითარცა პოვეს წმიდაჲ იგი კაცთა მათ მეძიებელთა მისთა, მეყსეულად დაცჳეს და თაყუანის-სცეს მას წინაშე ფერჴთა მისთა წმიდათა და ითხოვდეს მისგან კურთხევასა. ხოლო ნეტარმან მან აკურთხნა იგინი და აღადგინნა და წარჰყვა მათ თანა. მაშინ

ნუსხაშია: [1] უპირაეტეს.

* შდრ. საქმე 9,34. ** შდრ. მარკ. 4.21.

მთავარსა მას ვითარცა ეწყა მისლვაჲ წმიდისაჲ, გამოვიდა შემთხუევად მისდა და აჰბორს-ჴყოფდა წმიდათა ფერჴთა მისთა. არამედ წმიდამან ცლოცა მას და აღადგინა იგი და ჰრქუა მას: „ქრისტჱმან, ყოველთა მოყუარეთა მისთა მცველმან, დაიცევინ ღმრთის-მოყუარებაჲ შენი!“ ხოლო მთავარმან წარიყვანა წმიდაჲ იგი სახედ თჳსად და ეუბრა მას, რაჲთა გამოირჩიოს ადგილი, რომელიცა ინებოს და იყოფოდის მას შინა. მაშინ წმიდამან, ვითარცა იხილა საღმრთოჲ იგი და ღმრთის-მოყუარჱ გონებაჲ მთავრისაჲ მის, მიუშჳა ამისა ყოფად და გამოირჩია ადგილი მარჯჳ[1] და მყუდროჲ, ვითარი შეაშენნა სიწჳიდესა მისსა. [v] და აღუშენეს ეკლესიაჲ შუენიერი ადგილსა მას. და ამცნო წმიდამან, რაჲთა არა აწყინებდენ ზედაჲსზედა. და კუალად ამცნო, რაჲთა არარას წარმოსცემდეს მისა, თჳნიერ პაწსიმადისა ჴმელისა და ცერცჳსა დამბლისა. ხოლო მთავარმან მან აღასრულა ყოველივე ბრძანებული მისი.

მაშინ განითქუა პამპავი მისი ყოველსა მას ქუეყანასა ილურიკისასა და მოვიდოდეს ურიცხუნი სულნი და აღეშენებოდეს სწავლითა მისითა, და მიიქცებდეს წმიდათა ლოცვათა მისთა და ეგრეთ წარვიდოდეს სახედ თჳსად. ხოლო მყოფთა ქალაქისათა მრავალთა შეეწურდა საღმრთოჲ იგი მოქალაქობაჲ და უბიწოჲ ცხორებაჲ მისი და ჴელითა მისითა იქმნნეს მონაზონ და წარემატნეს ანგელოზებრსა ქცევასა და მოღუაწებასა შინა.

მას ჟამსა დიაკონი ერთი თესალონიკელი განვიდა მოხილვად ჴენაჴსა თჳსსა. და შეიპყრეს იგი წარმართთა და წარიყვანეს ქუეყანად თჳსად. და ვითარ იგი მიჰყვანდა, მგზავრ მოეჴსენა წმიდაჲ ილარიონ ყოვლითურთ სასოწარკუეთილსა კაცობრივისა ცხორებისაგან, და იწყო ვედრებად მისა ცრემლითა მჭურვალითა და თანაშემწედ ხადოდა წმიდათა ლოცვათა მისთა. და მას ოდენ ღამესა, ვითარცა ეძინა მრჩობლ შეკრულსა ჯაჭუთა მიერ რკინისათა, ეჩუენა წმიდაჲ იგი და ჰრქუა მას: „აღდეგ, ჱ, დიაკონ, და ნუ გეშინინ, რამეთუ მე ვარ, რომელსა იგი მეუედრებოდე“. და ვითარცა განიღჳძა, იპოვა, რამეთუ განჴსნილ იყო საკრველთაგან. აღდგა მეყსეულად და განვლო ყოველი იგი ლაშქარი ჳშიშად. და არავინ ცნა საქმჱ ესე, ვიდრემდის მოვიდა ქალაქად თესალონიკედ. და მიუთხრობდა [81] ყოველთა საკჳრველებასა ამას დიდებულსა. და მოვიდა წმიდისა მის და ამბორს-ჴყოფდა წმიდათა ჴელთა მისთა, რომელთა მიერ განიჴსნა საკრველთაგან, და მადლობით მიუთხრობდა საკჳრველებასა მას მის მიერ მის ზედა აღსრულებულსა. ჰრქუა მას: „შვილო! ენება ღმერთსა ჴსნაჲ შენი. ამისთჳსცა ანგელოზი თჳსი

ნუსხაშია: [1] მარჯჳ.

მოავლინა ხატითა ჩემითა, ვინაჲთგან შენ სარწმუნოებით ჩემ ცოდვილისა სახელსა ხადოდე, და გამოგიჴსნა მწარისა ტყუეობისაგან. ამისთჳსცა ჰმადლობდი ღმერთსა მოქმედსა საკჳრველებათასა". ხოლო იგი წარვიდა სახედ თჳსად განთავისუფლებული და ადიდებდა ღმერთსა.

და დაყო წმიდამან ილარიონ ქალაქსა შინა თესალონიკესა ბუნებათა უაღრესითა მოღუაწებითა ჟამი რაჲოდენიმე, რამეთუ ყოველთა მათ ზემოჴსენებულთა სიჭაბუკისა ღუაწლთა დაივიწყებდა და ვითარცა ახლად შემავალი სტადიონსა მას მოღუაწებისასა უმჯერვალეს პირველისა სურვიელ იყო, რამეთუ სიტყჳსაებრ მოციქულისა პირველ გარდასრულთა მათ შრომათა ყოლაღვე არა იჴსენებდა და შემდგომთა მიწოთომად ჰოსწრაფე იყო. ამისთჳსცა ღმერთმან სასწაულთა მიერ და კურნებათა ცხორებასავე ამას შინა ადიდა, რაჲეთუ რომელთამე ჯორციელთა სნეულებათაგან განჰკურნებდა და კჳალად რომელთამე სულიერთა ვნებათა და სალმობათაგან იჳსნიდა და ესრეთ ჴრიცხვენი სულნი შეაწყნარნა ღმერთსა.

IX. ხოლო ვითარცა მოიწია ჟამი აღსრულებისა მისისაჲ, ამიერ წარსლვისა და ღმრთისა მხოლოჲსა მისლვისაჲ, რომლისაცა სურვიელ იყო და სახელისა მისისათჳს იძულებაჲ სიყრმითგან ჰასაკისა მისისაჲთ, უწყებულ იქმნა უკუე ღმრთისა მიერ. და იცვალა სახჱ პირისა თჳსისაჲ [v] და მხიარულ იქმნა სულითა, ვითარცა შეშაკეთილი, მიმავალი ნაყოფსა მას ზედა სათნოებათა თჳსთასა, ვითარცა იტყჳს დავით, ვითარმედ: „მოსლვით მოვიდოდეს და უხაროდა, რომელთა მოაქუნდა მჴელეულები მათი"*.

გინა თუ ვითარცა მჴედარი ძლევაშემოსილი მომწყუედელი წინააღმდგომთაჲ და მიმავალი მეუფისა თჳსისა, ანუ თუ ვითარცა მკნავეთ-მოძღუარი ჴელოვანი წიაღ-მყვანებელი მრავალთა სულთაჲ დაულტობელად ღელვათა შინა სოფლისა ამის ზღჳსათა და ღმრთისა შემწირველი.

მაშინ მოუწოდა მთავარსა მას და ჰრქუა: „ჴ, მთავარო, კეთილად ჰყავ, რამეთუ შემიწყნარე[1] გლახაკი ესე და უცხოჲ. მოგეცინ შენ უფალმან სასყიდელი სიყუარულისაჲ, რომელმან-იგი უცხო ქმნული ესე უცხოებითა თჳსითა დამაგნა ღმერთსა და მამასა.

„ამიერითგან ისწრაფე შეწყნარებად გლახაკთა და მონაზონთა და უმეტესად უცხოთა. ეკრძალე მოხუეჭისაგან გლახაკთაჲსა და ყოვლისავე უმშჯავროჲსა და უსამართლოჲსა საქმისა, რაჲთა მოწყალებამან ღმრთისამან დაგიფაროს ცხორებასა ამას შინა და საუკუ-

[1] შეიწყნარე.

* ფსალმ. 125,6.

ნედ ზიარ-გყოს სუფევასა წმიდათა თანა, რამეთუ მე აჰა ესერა წარვალ გზასა მამათა ჩემთასა და მოიწია ჟამი აღსრულებისა ჩემისაჲ". მაშინ მთავარმან იწყო ტირილად და ამბორს-უყოფდა წმიდათა ჴელთა და პირსა მისსა. ხოლო წმიდამან აღიპყრნა ჴელნი ღმრთისა მიმართ, ულოცა მას, აკურთხა და წარგზავნა სახედ თჳსად.

და ვითარცა მოიწია შაბათი დღჱ, მოუწოდა წმიდამან მოწაფეთა თჳსთა და ჰრქუა მათ: „შვილნო ჩემნო, უწყოდეთ, რამეთუ მოიწია ჟამი ჩემი და აჰა ესერა დატევებად მიც [82] საყოფელი მიწისა* ჴორცთა ჩემთაჲ, ვითარცა იტყჳს მოციქული პეტრე. ამისთჳსგან იხილეთ თავისა თქუენისათჳს და იზრუნეთ კეთილად ცხორებისათჳს სულთა თქუენთაჲსა, ვიდრეცა უკუანაჲსკნელად აღმოფშჳნვამდე უწყოდეთ გონიერად, რამეთუ მტერი ჩუენი, ვითარცა ლომი მყჳრალი მიმოვალს და ეძიებს, რაჲთამცა შთანთქა ვინმე ჩუენგანი**, არამედ განგუარინენ პირისაგან მისისა მარჯუენემან ღმრთისამან ძლეველმან. აწ, შვილნო ჩემნო, ეკრძალენით თავთა თქუენთა და იყუარებოდეთ ურთიერთას და მშჳდობამან ღმრთისამან, რომელი ჰმატს ყოველთა გონებათა, დაგიცჳენინ საფარველსა ქუეშე დიდებისა თჳსისა[ჲ]სა, და მადლი და წყალობაჲ მისი იყავნ სულისა თქუენისა თანა, ამენ". და ულოცა და ასწავა ფრიად ცხორებისათჳს სულთა მათთაჲსა.

ამისა შემდგომად ეზიარა წმიდათა საიდუმლოთა ქრისტეს ღმრთისათა, აღიპყრნა ჴელნი და შეწირა მადლობაჲ და მისცა სული თჳსი წმიდათა ანგელოზთა თჳნიერ ლმობისა და ტკივილისა.

მაშინ აუწყეს მთავარსა, და მოვიდა მთავარეპისკოპოსისა თანა ყოვლითა ერითა, სიმრავლითა მღდელთა და დიაკონთაჲთა პატივად წმიდისა მის გუამისა. და ვითარცა ეუწყა მკჳდრთაცა ქალაქისათა, მოვიდეს მეყსეულად ყოველივე ჰასაკი ჰაბუკთა და მოხუცებულთაჲ ყრმათა თანა და დედებისა სიმრავლითა სანთელთა და საკუმეველთაჲთა და ფსალმუნითა და გალობითა. მოსწრაფე იყუნეს ყოველნი თითოეულად, რაჲთამცა შე-ვინმე-ასლა წმიდასა მას გუამსა მისსა, ანუმცა მი-რაჲმე -[ν] იპოვინ ნაწილი ევლოგიად სამოსლისაგან მისისა. და უბრძანა მთავარმან მოჭრებად ლუსკუმაჲ მარმარილოჲსაჲ, რაჲთა მას შინა შთაუსუენონ წმიდაჲ იგი გუამი.

და ვითარცა ეგულებოდა დამარხვაჲ მისი, მეყსეულად მოვიდეს ორნი ეშმაკეულნი და იტყოდეს: „ილარიონ ქართველო, რაჲსათჳს განგუასხაშ ჩუენ საყოფელთაგან ჩუენთა?". და ვითარცა მიეახლნეს წმიდასა მას გუამსა მისსა, მუნთჳსვე განიკურნნეს იგინი; და იხილა რაჲ ყოველმან ერმან საკჳრველი ესე დიდებული, ყოველნი ჰმად-

* შდრ. II პეტრე 1,14. ** I პეტრე 5,8.

ლობდეს ღმერთსა. მაშინ შემურეს წმიდაჲ იგი გუამი მისი და ძლივ დადვეს ლუსკუმასა მას შინა ტენებისაგან ერისა მის, რამეთუ მოსრულ იყო სიმრავლ(ე) მღდელთა და დიაკონთა, მონაზონთა და ერისკაცთაჲ, ვითარცა პირველ ვთქუთ[1], პატივად წმიდისა მის გუამისა მისისა. და მას დღესა შინა მრავალნი სასწაულნი და კურნებანი აღასრულნა ღმერთმან მის მიერ ქალაქსა მას შინა თესალონიკესა, რამეთუ იყო რაჲ წმიდაჲ ესე ჴორცთა შინა, არა ინება კაცთაგან დიდებისა მიღებაჲ, არამედ ღმერთი რომელი ადიდებს მადიდებელთა თჳსთა, შემდგომად სიკუდილისა ადიდა იგი.

ხოლო აღესრულა მამაჲ ჩუენი წმიდაჲ ილარიონ თუესა ნოემბერსა ი´თ-სა, დღესა შაბათსა, ჟამსა მეხუთესა დღისასა, მეფობასა ბასილი მაკიდონელისასა, რომელმან-იგი შემდგომად მიქაელისსა მიიღო მეფობაჲ. ხოლო ესე მიქაელ იგი იყო, რომელმან დაამტკიცა თაყუანის-ცემაჲ წმიდათა ხატთაჲ, ვითარცა ზემო ვთქუთ, და შეორედ ეწოდა მომთრვალ(ე). ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. მიიცვალა წმიდაჲ ესე წლისა ორმეოცდაათცამეტისაჲ ქალაქსა შინა თესალონიკესა. და აღასრულებდეს წლითი-წლად ჴსენებასა მისსა მკჳდრნი ქალაქისანი ჟამსა [83] მას ზემოწერილსა, რომელსაცა შინა მიიცვალა.

ხოლო იქმნებოდეს სამარხჳსა მისსა ზედა სასწაულნი და კურნებანი მრავალნი. რამეთუ შემდგომად მიცვალებისა მისისა დაჯნეულდა ძ(ე) მთავრისაჲ მის და განუსჳდეს სარცხჳნელნი მისნი და მუცელიცა მისი, და განწირეს იგი მკურნალთა, ვიდრემდის მიიწია სიკუდილად. მაშინ აღიღეს იგი მშობელთა მისთა და დააგდეს იგი წინაშე ლარნაკსა წმიდისასა. და მას ღამესა გამოუჩნდა წმიდაჲ ილარიონ და ჰრქუა ესრეთ განწირულსა მას: „ჵ, პროკოპი — რამეთუ ესრეთ ეწოდებოდა ყრმასა მას — გრწმენინ ჩემი, უკუეთუ არა აღმითქუა მე, რაჲთა არა ხჳდოდი უწესოდ, ვერ განიკურნო სენისა მაგისგან. ხოლო მან ფიცით აღუთქუა ესე ყოფად. მაშინ წმიდამან დასდვა ჴელი მისი მუცელსა მისსა ზედა და ჰრქუა მას: „სახელითა იესუ ქრისტესითა ცოცხალ იქმენ“, და ჯუარი დასწერა. ხოლო იგი მუნთქუესვე განიკურნა. და ვითარცა განიღჳძა, ადიდებდა ღმერთსა და წმიდასა მას, რამეთუ ყოლადვე არა იყო ვნებაჲ მის თანა, და ამბორს-უყოფდა ლარნაკსა მისსა წმიდასა და მიუთხრობდა ყოველსა ერსა საკჳრველსა ამას დიდებულსა; და რომელთა ესმოდა, ადიდებდეს ღმერთსა.

მოწაფეთა ამის წმიდისათა მისცეს ფლასი ერთი წმიდისაჲ მის ქურივსა ერთსა გლახაკსა. ხოლო მან უმეტეს ყოველთა საფა-

ნუსხაშია: [1] ვთქოთ.

ჲთა და თუალთა პატიოსანთაჲსა ბიიღო იგი მათგან სასოებითა და სარწმჳნოებითა დიდითა და ვისცა სჳეულსა დაჰბურის, პოვის ცან ლხინებაჲ. და მიჳთხრობდა ქაცად-კაცადი საკჳრველებათა ამათ ჳრთიერთას და ჰმადლობდეს ღმერთსა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ თანა მამით და სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ.

[v] მოყვანებისათჳს ნაწილთა წმიდისა ილარიონისთა თესალონიკით კოსტანტინეპოლედ

X. მას ჟამსა შინა, ვითარცა განითქუნეს ნიშნი და საკჳრველებანი ნეტარისა მამისა ჩუენისა ილარიონისნი, ყოვლით კერძოვე ესმნეს უკუე ღმრთის-მსახურსაცა მეფესა ბასილის, რომელნი-იგი დღითი-დღე აღესრულებოდეს ქალაქსა შინა თესალონიკესა და რამეთუ წიგნიცა მიუწერა მთავარმან ქალაქისამან და მთავარეპისკოპოსმან, რომელი აუწყებდა გარდაცვალებასა წმიდისასა და კურნებათა და სასწაულთა მისთა, რომელნი აღესრულებოდეს წინაშე სამარხჳოსა მისსა წმიდასა. ხოლო ვითარცა აღმოიკითხა მეფემან წიგნი იგი, მოუწოდა ყოველთა მთავართა პალატისათა და აუწყა მიზეზი წიგნისა მის მიწერილისაჲ თესალონიკით, ხოლო მათ ვითარცა ესმა, ჰმადლობდეს ღმერთსა.

და მათვე დღეთა შინა ინება ღმრთის-მსახურმან მეფემან შეკრებაჲ ყოველთაჲ მამასახლისთა მთისა ულომბოჲსათაჲ საქმისა რომლისათჳსმე სათანადოჲსა ქალაქად სამეუფოდ. და იყო დღესა ერთსა მოვიდეს ყოველნი პალატად. და ვითარცა შევიდეს წინაშე მისსა, ყო მეფემან სულიერი სიხარული მათ[1] თანა ხილვისათჳს მათისა. ხოლო მათ იწყეს სიტყუად სიტყუათა სულიერებათა წინაშე მეფისა. მაშინ მეფემან იწყო თხრობად მათდა საქმეთა და სასწაულთა ამის წმიდისათა და ვითარ-იგი მიეწერა მისდა თესალონიკით მთავარსა ქალაქისასა და მთავარეპისკოპოსსა. ხოლო ვითარცა ესმა ესე მამასახლისსა მას ულომბელსა, რომელმან-იგი პირველად შეიწყნარა წმიდაჲ ილარიონ და რომლისა [84] იგი დისწული მკელობელი განეკურნა, მეყსეულად იწყო თხრობად მეფისა საქმეთა წმიდისა ილარიონისთა[2] და საკჳრველებათა მისთა, რომელნი ექმნნეს მონასტერსა მისსა. და მიუთხრა ჩუენებაჲცა იგი ყოლად წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲ. ხოლო მეფემ ჰკითხვიდა, თუ: „არიანლა ვინ მოწაფეთა მისთაგანნი მთასა მას?“. და მან მიუგო: „ჰე, წმიდაო მეფეო, არიან სამნი მოხუცებულნი მოწაფეთა მისთაგანნი, ღირსნი

ნუსხაშია: [1] მა. [2] ილარიონისათა.

და სათნონი ღმრთისანი". მაშინ ღმრთის-მსახურმან მეფემან ბრძანა სწრაფითა დიდითა მოყვანებაჲ მოწაფეთა მისთაჲ დრომონითა სამეუფოჲთა პალატად პატივითა დიდითა შემსგავსებულად ღირსებისა მათისა.

ხოლო ვითარცა მოიწინეს წმიდანი იგი მამანი სამეუფოდ და ეუწყა ესე მეფესა, მეყსეულად ბრძანა შეყვანებაჲ მათი წინაშე მისა. და ვითარცა შევიდეს იგინი, განიხარა მეფემან სიხარულითა დიდითა, იხილა რაჲ ანგელოზებრივი სახჱ მათი, რამეთუ იყვნეს წმიდანი იგი მოხუცებულნი ღრმითა და მჭცოვანნი პასაკითა. და შეუვნიერებაჲ იგი გარეშისა სახისა მათისაჲ შინაგანსა სულისა ბრწყინვალებასა ცხადად აჩინებდა და შემუსრვილი იგი და მდაბალი სიტყუაჲ მათი სიმშჳდესა და მყუდროებასა გონებისა მათისასა გამოაჩინებდა. და ეგედრებოდა მეფჱ ლოცვისა ყოფად მისთჳს და ყოვლისა სამეუფოჲსა მისისა, ხოლო ნეტართა მათ ჴელითა აპყრობილითა ულოცეს მეფესა ყოვლისა თანაჲ სამეუფოჲსა მისისა.

მაშინ თქუა მეფემან: „ჭეშმარიტად, აჰა მონანი ღმრთისანი [v] და სულისა ჩემისა მეოხნი წინაშე ღმრთისა, დიდებაჲ შენდა. ქრისტე მეუფეო, რომელმან ღირს მყავ უღირსი ესე მეფჱ ხილვად ღირსთა და სათნოთა მეუფებისა შენისათა". მაშინ, ვითარცა რაჲ ნიჭნი სამეუფონი, მიუვლინნა იგინი წმიდასა პატრიარქსა ეგნატის, რომელი-იგი სიწმიდისა და ღირსებისა მისისათჳს იყო იგი მას ჟამსა პატრიაქად სამეუფოჲსა ამას ქალაქსა ზედა.

და მიუმცნო ესრეთ, ვითარმედ: „იხილენ კაცნი ანგელოზთა სწორნი და მიიღე ლოცვაჲ მათი,რამეთუ მე ვიხილენ და დიდად განვიხარენ ხილვისაგან მებრ მათისა, რამეთუ მიხედვაჲ სახისა მათისა პატიოსნისაჲ უაღრეს უბნობისა სხუათაჲსა იყო. და კუალად სიტყუანი მათნი საწადელნი და სულიერნი გონებისა მათისა უმანკოებასა და სიწრფოებასა აჩუენებდეს".

ხოლო პატრიაქმან, ვითარცა იხილნა წმიდანი იგი მამანი, მოიკითხნა იგი მოწლედ სიყუარულითა ძმებრივითა და განიხარა ფრიად და აკურთხნა იგინი, და მიიღო ლოცვაჲ მათი. და ეზრახა პატრიაქი ნეტართა მათ ეპისკოპოსთა თჳსთა თანა სულიერითა სიტყჳთა და ცნა ღირსებაჲ მათი და სარწმუნოებაჲ მართალი. და ჰრქუა ეპისკოპოსთა მათ ესრეთ, ვითარმედ: „ჭეშმარიტად ესენი არიან სულიერნი საუნჯენი, რომელთა მპარავი არა მიეხების[1]; ამათმან ხილვამან დღეს დიდი მადლი მომანიჭა მე". და მიუმცნო მეფესა ესრეთ, ვითარმედ: „ჲ, ღმრთის-მოყუარეო მეფეო! დიდი კეთილი მეყო მე დღეს შენ მიერ ხილვითა წმიდათა ამათ მამათაჲთა

ნუსხაშია: [1] მეხების.

და ჰეშმარიტად ესენი არიან მსახურნი უფლისანი და მეოხნი სულთა ჩუენთანი. ამითითა ლოცვითა იყავნ მტკიცე და შეუშფოთებელ ღმრთივ-გჳრგჳნოსანი მეფობაჲ თქუენი უკუნისამდე, ამინ"[1].

[86] უწყებაჲ შენებისათჳს ჰრომანისა

XI. ხოლო ღმრთის-მსახურმან და ღმრთის-მოყუარემან მეფემან მოუწოდა წმიდათა მათ და ჰრქუა: „ჲ, პატიოსანნო მამანო, გამოირჩიენ ღირსებამან თქუენმან მონასტერი, სადაცა გენებოს თქუენთჳს და ნათესავისა თქუენისათჳს". ხოლო მათ მიუგეს: „ჲ, მეფე, არა შესაძლებელ არს ესე ჩუენ მიერ, რაჲთამცა სხუათა აღშენებული ჩუენ დავიპყრათ უცხოთა კაცთა და იგიმცა განვასხენით, რომელთა აღუშენებიეს. და ესრეთმცა ნაცვალად ლოცვისა წყევაჲ მოვატყუ[ა]თ მეფობასა თქუენსა. არა ვყოთ ესრეთ, ჲ, მეფე, არა ვყოთ, არამედ უკუეთუ გნებავს, განვიდეთ ადგილსა უდაბნოსა და ვიძიოთ ადგილი მყუდროჲ, სადა ჯერ-იყოს აღშენებაჲ მონასტრისაჲ. და თუ ენებოს ღმერთსა, მუნ აღგჳშენე ეკლესიაჲ სალოცველად ღმრთის-მსახურებისა შენისა".

ხოლო ვითარცა ესმა ესე ღმრთის-მსახურსა მეფესა, აღივსო იგი სიხარულითა და ჰრქუა მათ: „კეთილ, კეთილ, პატიოსანნო მამანო, წარვედით უკუ© და იძიეთ ყოველგანვე, და რომელი ადგილი შეაშუნდეს სიწმიდესა თქუენსა, იგი მაუწყეთ და მე ვყო ყოველი ბრძანებისაებრ თქუენისა". და წარმგზავნა იგინი სამეუფოჲსა კაცითა მოხილვად, ვინაჲცა ენებოს. და გამოვიდეს იგინი პალატით და მივიდეს ადგილსა ტყეანსა და უდაბნოსა. და პოვეს ღელესა შინა წყაროები, ადგილი ვაკ© და შუენიერი, განიხარეს ფრიად და აუწყეს ღმრთის-მსახურსა მეფესა. ხოლო მას ვითარცა ესმა, მოვიდა ერითურთ თჳსით ადგილსა მას [v]. და მოაქცნდა ქვაჲ თჳთ მეფესა და ყოველსა ერსა მის თანა. და იწყეს შენებად ეკლესიისა და მონასტრისა, და აღასრულეს შჳდ თთუე ყოველი საქმე მონასტრისაჲ.

და მოვიდა გჳ© პატრიაქისა თანა და ყო სატფურებაჲ და დასხნა ნაწილნი წმიდათა მოციქულთანი თუესა ოკდომბერსა თ´ და შეწირა მეფემან ჰურჩელი ოქროჲსა და ვეცხლისაჲ, და სოფელნი და ქულბაგნი და მეტოქი ქალაქსა შინა. და მისცნა ტყენი, რომელნი იყვნეს გარემოჲს ადგილსა მას. და მისცა ყოველივე საჭმარი, ვითარცა წეჰგაჳს მონასტრისათჳს უხუებით. და შექმნა მეფემან მცირ© სენაკი თავისა თჳსისათჳს და დადგა მას შინა ლოგინი თავისა საგებლითურთ, და დადგნა საწიგნენი და დასხნა წიგნნი, სახარებაჲ და პავლ©, და თქუა ესრეთ, ვითარმედ; „ესე იყოს საყოფელი

ნუსხაშია: [1] ა´ნ.

ჩემი მახლობელად ღირსთა ამათ მამათა, რაჲთა ლოცვითა მათითა ინებოს ღმერთმან ჴსნაჲ ჩემი მოსაგებელისაგან ცოდვათა ჩემთაჲსა“. და უწოდა ადგილსა მას ქართველთა მონასტერი, რომელსა პირველითგან სახელი ეწოდა ჰრომანაჲ.

მაშინ ჰრქუა მეფემან ღირსთა მათ მამათა: „წმიდანო მამანო! ითხოეთ, რაჲცა საჴმარ არს თქუენდა მეფობისაგან ჩემისა“. ხოლო მათ ჰრქუეს, ვითარმედ: „ვითხოვთ შენგან, ჯ, ღმრთის-მოყუარეო მეფეო, რაჲთა აღიღო ყოველი უმშჯავროებაჲ სამეუფოჲსაგან შენისა, რაჲთა არა განარისხო შენ ზედა უფალი და ცუდ იქმნას კეთილის-ყოფაჲ შენი ჩუენდა მომართ“.

და ვითარცა ესმა ესე მეფესა, განიხარა სიტყუათა ამათ ზედა და შესძინა უმეტესი სარწმუნოებაჲ მათდა მიმართ [86]. და უყუარდეს იგინი უმეტეს ყოველთა მის ჟამისა კაცთაჲსა. და მოჰგუარნა ორნი ძენი თჳსნი, ლეონ და ალექსანდრე, და ჰრქუა მათ: „ლოცვა ყავთ ამათთჳს, წმიდანო მამანო, და ასწავეთ წიგნი და ენაჲ თქუენი, რაჲთა იყვნენ ეგე შვილნი ლოცვისა თქუენისანი“. და ამისა შემდგომად წარვიდეს მეფე და პატრიაქი ქალაქად.

ხოლო ვითარცა აღასრულა ესე ყოველი კეთილად ღმრთის-მოყუარემან მეფემან, მაშინ სათნო-იყო ღმერთმან კეთილი საქმე მისი და გამოუცხადა ჩუენებით შეყენებულსა დიდსა ეფთჳმის მოღუაწესა, რომელი იყო მას ჟამსა კაცი წმიდაჲ და ღმერთშემოსილი და უწყოდა მან ყოველივე გულის-სიტყუაჲ მეფისაჲ. და მიუწერა ესრეთ მეფესა, ვითარმედ: „ვიხილე მე ჩუენებით ცეცხლისა კუამალი საშინელი და მესმა ჴმაჲ, რომელი იტყოდა, ვითარმედ: „ესე არიან ცოდვანი ბასილი მეფისანი“, და მე ვთქუ, ვითარმედ: „ვინ შემძლებელ არს დაშრეტად ამისა?“ და კუალად მესმა ჴმაჲ, ვითარმედ: „ცრემლნი და კეთილისა საქმენი“. და მყის მოიხუნეს კეთილისა საქმენი შენნი კაცთა ბრწყინვალეთა და შთაყარნეს ცეცხლსა მას შინა და იწყეს დაშრეტად დიდითა შრომითა. მაშინ ესმა ჴმაჲ, რომელნი იყვნეს საჴმილსა მას ზედა, ვითარმედ: „მოიღეთ უცხოთა შეწყნარებაჲცა!“ და მოიღეს მცირე, ვითარცა მარცუალი იფქლისაჲ და სპეტაკი, ვითარცა თოვლი. და შთააგდეს იგი მას შინა. მაშინღა იწყო კუამლმან მან და ცეცხლმან სრულიად განქარვებად. აწ უკუე, ჯ მეფე, ისწრაფე უცხოთა და გლახაკთა და უმეტესადღა მონაზონთა შეწყნარებად“.

და ვითარცა წარიკითხა მეფემან წიგნი იგი დიდისა მის შეყე[v]ნებულისაჲ, პირველად მისცა მადლი მოწყალესა ღმერთსა და მერმე მოუწოდა ეპარხოსსა მას თესალონიკელსა, რომელი გარდაედგინა ხარკისათჳს სამეუფოჲსა, რომელსა-იგი მოეწერა პირველად მიცვალებაჲ წმიდისა ილარიონისი და სასწაულთა საქმე, და მისცა

მას უზეშთაესი პატივი და წარავლინა თესალონიკედ, რაჲთა დიდითა პატივითა მოჰგუარნეს ნაწილნი ნეტარისა მამისა ილარიონისნი.

რამეთუ ჯერვე-ესრეთ-იყო წმიდისა ამისთჳს, რომელმან-იგი სიჩჩოჲთგანვე თჳსით სულნი და ჴორცნი თჳსნი უბიწოდ განწმედილნი დამბადებელისა თჳსისა უნაკლულოდ შეწირნა და რაჲთა ეგრეთვე სულით და ჴორცით მრჩობლ პატივ-ცემულ იყოს. რამეთუ გან-რაჲ-ვიდა საყოფლისა მისგან წმიდათა მათ ჴორცთა თჳსთაჲსა უხილავი იგი სული წმიდისაჲ მის, მეყსეულად უხილავსა მას ქალაქსა პირმშოთასა ზეცისა იერუსალჱმსა უხილავმან მეუფემან ყოველთამან აღიყვანა და დიდებით დაამკჳდრა, და კუალად შემდგომად მცირედისა, ვითარცა განეფინნეს დიდებულებანი ნიშთა და საკჳრველებათა მისთანი, მეფემან ქუეყანისამან და ხილულმან ახალსა ამას იერუსალჱმსა და ხილულსა ქალაქსა სამეუფოსა ხილულნი იგი ნაწილნი მისნი სახიდველად ქალაქისა და ერისა დიდებით აღყვანებად ჯერ-იჩინნა სასოდ და მეოხად სიმტკიცისა თჳსისა და მფარველად ქალაქისა და ერისა. და ესრეთ მრჩობლ განყოფილი მრჩობლ პატივ-ცემულ იქმნა მოსაგებელად სათნოებათა და ღუაწლთა მისთა.

XI. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა აღვიდეთ. [87] და მიწერა წიგნი სახჱ ესევითარი თესალონიკედ ღმრთის-მსახურმან მეფემან ბასილი, ვითარცა პირველ ვთქუთ: „ბრძანებს მეფობაჲ ჩუენი თესალონიკელთა მიმართ, რაჲთა სწრაფითა დიდითა და დიდებითა სამეუფოჲთა წარმოჰგზავნნეთ ნაწილნი წმიდისა ილარიონ ქართველისანი, თჳნიერ ყოვლისა მიზეზისა და წინააღდგომისა და ცოცხლებით იყვენით!“ და მიწერა წმიდისა მიმართცა ესრეთ თჳსითა ჴელითა:

„ბასილი მეფჱ, ცოდვილი მონაჲ ცათა მეუფისაჲ, გევედრები, წმიდაო მამაო ილარიონ, აღმოვედ ქალაქად სამეუფოდ, დაღაცათუ არა ღირს ვიქმენ პირისპირ ხილვად შენდა, გარნა აწ ღირს მყავ ამბორის-ყოფად წმიდათა ნაწილთა შენთა და იხაროს ქალაქმან ამან სამეუფომან შემთხუევითა მათითა და მადლი შენი იყავნ ჩუენ თანა, ამინ.“

და ვითარცა მიიწინეს მივლინებულნი იგი, და წარიკითხეს ბრძანებაჲ იგი სამეუფოჲ წინაშე ყოვლისა ერისა, მაშინ, ვითარცა გულისჴმა-ყვეს ძალი წიგნისაჲ მის, მეყსეულად იქმნა ამბოხი და შფოთი ქალაქსა მას შინა. და შეიზრახნეს ყოველნივე ერთბამად, რაჲთა ქვაჲ დაჰკრიბონ სამეუფოთა მათ კაცთა. ხოლო მთავარმან ქალაქისამან ძლივ დააცხრო აღტეხაჲ იგი ერისაჲ მის. და აღუთქუეს მივლინებულთა მათ, რაჲთა არა ყონ ესე ესრეთ. ხოლო ანთიპატრიკი იგი აღდგა და განვიდა გარემოჲას სოფლებსა და მოვლინე-

ბულთა მათ უბრძანა, რაჲთა ღამით აღიხუნენ ნაწილნი წმიდისანი უცნაურად ერისა. და მათ ყვეს ეგრეთ, და შთასხნეს ლუსკუმასა მცირესა. ხოლო ლარნაკი იგი [v], რომელსა შინა ისხნეს წმიდანი იგი ნაწილნი, დაჰკრძალეს ეგრეთვე და წარვიდეს უცნაურად ყოველთა.

ხოლო ვითარცა განთენა, ცნეს ესე ყოველი მკჳდრთა ქალაქისათა და იწყეს მწუხარებად და ურვად განშორებისათჳს წმიდისა მის, რომელნიმე ლარნაკსა მას ცალიერსა მოეხუეოდეს, რომელნიმე ზღუად მიმართ ხედვიდეს და რეცა ჰგონებდეს წუთ არა წარსლვად მიერ, სხუანი ვითარცა ცხოველსა აბრალებდეს და ეშჯოდეს დატევებისათჳს ქალაქისაჲ მის, ვინაჲთ-იგი გარდაცვალებაჲ მისი იქმნა და მისლვაჲ წინაშე ღმრთისა. და ესრეთ უნუგეშინისცემთა მწუხარებათაგან აღვსებულნი ლარნაკად წმიდათა მათ ნაწილთა მისთა მიივლტოდეს[1] და ყოველსა ცხორებასა მათსა შეჰვედრებდეს და მიერ ნუგეშინის-ცემასა მოიღებდეს.

ხოლო ვითარცა მიიწინეს ღმრთივ-დაცულსა მას სამეუფოსა ქალაქსა ნაწილნი იგი წმიდისანი, ეუწყა ესე ღმრთის-მსახურსა და მორწმუნესა მეფესა. მაშინ უბრძანა პატრიაქსა ეპისკოპოსთა თანა და მღდელთა და დიაკონთა და ყოველთავე მთავართა და ერსა ქალაქისასა, რაჲთა ყოველნიკე ერთბამად გამოვიდენ მივებებად წმიდისა მის. და განვიდა მეფჱ პატრიაქისა თანა და ყოვლისა ერისა, ვიდრე ზღჳს-პირამდე გალობითა და ლიტანიითა, სიმრავლითა სანთელთაჲთა და საკუმეველთა სულნელებითა, და წარიყვანეს იგი პალატად სამეუფოდ. და დაუსუენა იგი [88] მეფემან ეკუტერსა შინა პალატისა თჳსისასა, და განიზრახვიდა გონებასა თჳსსა, თუ რომელსა ადგილსა აღუშენოს სანაწილჱ წმიდასა მას.

და ვითარცა მოიწია მესამჱ ღამჱ, ვინაჲთგან მოიყვანეს წმიდაჲ იგი, ეძინა მეფესა სარეცელსა ზედა თჳსსა. და აჰა ესერა სული სულნელებისაჲ საკჳრველი განეფინა ყოველსა მას პალატსა შინა. და მეყსეულად განელჳძა მეფესა ძილისაგან, და ეყნოსა სულნელებაჲ მიუთხრობელი და იგონებდა თჳსაგან, თუ რაჲმე არს ესე, ანუ რომელთა საკუმეველთაგანი არს. და ვითარ ვერ შეუძლო ცნობად, ჰკითხა საჭურისთა, რომელნი წვეს გარემოჲს მისსა, ვითარმედ: „რაჲ არს სულნელებაჲ ესე?“ ხოლო მათ ჰრქუეს, ვითარმედ: „ვფუცავთ მეფობასა თჳენსა, არასადა გჳხილავს ესევითარი სულნელებაჲ“. და ცნა ყოველმან პალატმან. და ჰკითხვიდა მოყუასი მოყუასსა თჳსსა, ვითარმედ: „რომელთა სულნელებათაგანი არს?“ და ვერ შეუძლეს ცნობად.

ნუსხაშია: [1] მიელტოდეს. [2] ესჱ.

ხოლო განგებითა ღმრთისაჲთა კუალადცა მიერულა მეფესა და მეყსეულად გამოუჩნდა წმიდაჲ ილარიონ, შემოსილი ზეწრითა სამღდელოჲთა და ჰრქუა მას: „კეთილად ჰყავ შეწყნარებაჲ ჩემი, ჳ მეფე, უცხოჲსა ამის და გლახაკისაჲ. გარნა სულნელებაჲ ესე, რომელ იყნოსე, არა მომიგიეს მე იგი ქალაქთა შინა, არამედ უდაბნოთა. აწ უკუეთუ გნებავს, რაჲთა სრულებით მადლი გაქუნდეს, წარმიყვანე მე უდაბნოსავე ადგილსა“.

[v] და ვითარცა განიღჳძა მეფემან, აღდგა მეყსეულად და შეწირა მადლი წმიდისა მის, რომელმან გამოუცხადა ნებაჲ თჳსი. და მიუთხრა ესე ყოველი, რომელნი მყოფ იყვნეს პალატსა შინა. და აღდგეს ყოველნივე, ვიდრეცა განთენებადმდე გალობად წინაშე ლარნაკსა წმიდისასა.

ხოლო ვითარცა განთენა[1], მოუწოდა მეფემან პატრიაქსა და ყოველთა მთავართა პალატისათა და აუწყა მათ სულნელებისა მისთჳს და ჩუენებისათჳს წმიდისა მის და ჰრქუა ესრეთ: „უწყოდეთ, ვითარმედ უდაბნოსა ჰნებავს ყოფაჲ წმიდასა“. და განიზრახა წარყვანებაჲ მისი მონასტერსა მას, რომელი აღეშენა მოწაფეთა მისთათჳს. და მეყსეულად ყო ლიტანიაჲ. და უბრძანა ახუმად ნაწილთა წმიდისათა. და შეჯდა იგი აღრართა სამეუფოთა და წარემართა ზემოჴსენებულსა მას მონასტერსა. და შევიდა პირველად ეკლესიასა მთავარანგელოზისა მიქაელისსა სუსთენს, და შეიყვანა ნაწილნიცა წმიდისანი. და ვითარცა იღოცა წინაშე დიდებულისა მის ძალთა მთავრისა, გამოვიდა მიერ და აღმჴედრდა სამეფოთა ეტლთა და მივიდა ჰრომანად, რომელი-იგი თჳთ აღეშენა მოწაფეთათჳს ამის წმიდისათა, ვითარცა პირველ ვთქუთ. და ვითარცა შევიდა ეკლესიად, თაყუანის-სცა პირველად ნაწილთა წმიდათა მოციქულთასა. და მერმე ყო ლიტანიაჲ და ლოცვაჲ და დაუსუენნა მითვე მცირითა ლარნაკითა ნაწილნი წმიდისა ილარიონისნი თუესა დეკემბერსა ჳ-სა. ხოლო მოწაფეთა წმიდისათა, ვითარცა იხილნეს ნაწილნი მოძღურისა თჳსისანი, ვითარცა შვილთა მამის-მოყუარეთა და მრავლით ჟამითგან სურვიელთა, იწყეს [89] ცრემლით ამბორის-ყოფად მათდა, და ჴელითა აღპყრობილითა ჰმადლობდეს ღმერთსა, სრულმყოფელსა ყოველთა კეთილთასა, და მერმე ულოცეს ღმრთის-მოყუარესა მეფესა.

ხოლო მეფემან შეწირა რაჲ თუე იბ დრაჰკანი ეკლესიასა მას, რაჲთა მარადის ენთებოდის ექუსი კანდელი ნაწილთა ზედა წმიდათა მოციქულთასა და კანდელი სამი წმიდისა ილარიონის ნაწილთა ზედა და რაჲთა პალატით სეფის-კუერი[2] ორი მოეცემოდის ყოველ-

ნუსხაშია: [1] განთენდა. [2] სეფეს-კუერი.

თა დღეთა, და მონაზონთა სასამოსლედ მიეცემოდის პალატით ორი ლიტრაჲ ოქროჲ თუესა დეკენბერსა ზ-სა. და უწოდა სახელად თჳსი მონასტერი. მაშინ ღმრთის-მსახურმან მეფემან და პატრიაქმან თაყუანის-სცეს და ამბორს-უყვეს ნაწილთა წმიდისათა და მოიქცეს ჭალაქადვე და ჰმადლობდეს ღმერთსა.

ხოლო ბასილი პროტოასიკრიტმან და ფილოსოფოსმან და ღირსმან მონაზონმან აღწერა ცხორებაჲ წმიდისაჲ ამის, ვითარცა ისწავა მოწაფეთაგან წმიდისათა კაცთა უტყუველთა და ჰეშმარიტთა. არამედ ჩუენ ამის ყოვლისათჳს ვჰმადლობდეთ ღმერთსა, მოქმედსა საკჳრველებათასა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა აწ და ყოველთა საუკუნეთა უკუნითი უკუნისამდე, ამინ*.

* ნუსხის ანდერძი: „ლოცვა ყავთ, ქრისტეს-მოყუარენო, მაჱისა გრიგოლისთჳს, რამეთუ ამის წმიდისა ცხორებისა დასაწერელი ეტრატი მან მიბოძა. ქრისტჱმან შეაწიენ წმიდაჲ ესე მამაჲ.

„და ლოცვა ყავთ ჩემ უღირსისათჳსცა, რომელმან დაჴსრიკე“.

[3] ცხორებად[1] ნეტარისა[2] მამისა ჩუენისა იოვანესი[3] და ეფთჳმესი[4] და უწყებად ღირსისა მის მოჭალაჭობისა მათისად, აღწერილი გლახაკისა[5] გეორგის[6] მიერ ხუცესმონაზონისა*

5 მამაო გუაკურთხენ[7]

I. კურთხეულ არს ღმერთი, რომელსა ყოველთა კაცთაჲ ჰნებავს ცხორებაჲ[8] და მეცნიერებასა ჭეშმარიტებისასა მოსლვაჲ, რომელი-იგი გამოუთქუმელითა[9] მით განგებულებითა თჳსითა უმჯობესსა ყოველთასა განაწესებს, და მიუწთომელითა[10] სახიერებითა თჳსითა
10 თჳთოეულთა[11] ჟამთა შინა ღირსთა და სათნოთა თჳსთა გამოაჩინებს სარგებელად კაცთა ნათესავისა და სადიდებელად ღმრთეებისა[12] თჳსისა; რომელმან ჩუენთაცა ამათ ჟამთა შინა გამოაჩინა[13] ნეტარნი მამანი ჩუენნი: იოვანე[14] და ეფთჳმე[15] და იოვანე და არსენი ეპისკოპოსი[16] ნინოწმიდელი[17] და იოვანე გრძელის ძე და შემდგომითი-
15 შემდგომად სხუანი იგი მოწაფენი მათნი[18] და მობაძავნი სათნოებისა მათისანი, რომელთა[19] სახელები[20] აღწერილ არს წიგნსა მას ცხორებისასა[21]. რომელთა [v] მეოხებითა ჩუენცა გლახაკნი ესე ღირს გუყვენინ[22] უფალმან მობაძავ ყოფად სათნოებათა მათთა[23] და ნაწილსა მას მარჯუენეთასა[24] მიმთხუევად.

---

* ხელნაწერების ნუსხა: A: A—553; B: A—130; C: A—170; D: A—176; E: H—1672; F: H—2077; G: S—3637; H: H—1413: L: ლენინგრ. 3/M 21.

[1] ცხოვრება GL, + წმიდისა და CFGL. [2] ნეტარისა] წ~ისა H. [3] იოანესი GL. [4] ევთიმისი GH, ეფთჳმისი CD. [5] გლახაკისი D. [6] გიორგის G. [7] ~ გუაკურთხენ მამაო BCDFGL. [8] ცხოვრება G. [9] გამოუთქმელითა CGHL. [10] მიუწდომელითა CEFHL. [11] თითუეულთა B, თჳთეულთა C, თითვეულთა D, თითოეულთა EFHL. [12] ღუთაებისა G, ღ~თაებისა FHL. [13] გამოაჩინა E. [14] იოანე GL. [15] ევთიმი GH. [16] ებისკოპოზი FL, ეპისკოპოზი DE. [17] ნინოწმინდელი CD. [18] მათნი] მისნი FGL. [19] რომელთაცა G. [20] სახელნი G. [21] ცხოვრებისასა GL. [22] გუყუნინ BG, გყ~უნინ C, გუყუნენინ D, გყვნინ EF, გყვენის L. [23] მათთა—D. [24] მარჯუენითსა D, მარჯუნენეთსა G.

ხოლო ვინაჲთგან[1] სიგრძე ჟამთაჲ ყოველსავე დავიწყებად მოიღებს[2], დაღაცათუ წინაწე ღმრთისა[3] ყოველივე ცხად არს და საჩინო, და უწყის ყოველთა დასაბამი და აღსასრული, და რომელთა-იგი სათნოდ მისა[4] აღასრულეს[5] ცხორებაჲ[6] თჳსი, წინაშე მისსა[7] ბრწყინვენ მარადის, და არცა ერთი[8] რაჲ უჴმს[9] ჩუენმიერი ჴსენებაჲ, არამედ ესრეთ განაწესა ყოვლად ბრძენმან მან განგებულებამან[10] მისმან, რაჲთა წიგნთაცა შინა[11] აღიწერნენ[12] საღმრთონი[13] იგი და ყოლად შეუნიერნი საქმენი სოფლის-შესაქმისანი და საუფლონი იგი მცნებანი და ბრძანებანი მისნი და ღირსთა მათ და ნეტართა მონათა მისთა ყოლად ქებულნი ცხორებანი[14] და მოქალაქობანი, რომელნი თჳთოეულთა[15] ჟამთა შინა ჯერ-იჩინნა[16] გამოჩინებად[17] სახიერებამან მისმან სარგებელად კაცთა ნათესავისა, [4] რაჲთა საღმრთოთა[18] მათ და მაღალთა საქმეთა მიერ დიდების-მეტყუელებად[19] და სურვილად მისა[20] აღვიძრვოდით[21] და საუფლოთა მათ ბრძანებათა მიერ განვნათლდებოდით[22] და აღსრულებაჲ მათდა მოსწრაფე ვიქმნებოდით. ხოლო დიდთა მათ და საკუთართა მონათა მისთა ჴსენებითა-ჲ[23] შურად[24] და ბაძვად[25] მოვიდოდით საღმრთოთა[26] მათ მოქალაქობათა მათთა[27], რომელნი-იგი, ვითარცა[28] ხატნი მეტყუელნი, წინა სჴენან[29] სახედ სათნოებისა და სწავლად სიბრძნისა და სიმჴნედ აბოვნებისა ყოველთათჳს, რომელთაცა ჰნებავს[30] შესლვაჲ ცხორებასა[31] საუკუნესა. და ესე ცხად არს დასაბამითგან სოფლისაჲთ[32] და ვიდრე აქამომდე აღწერილთა წიგნთაგან და გამობრწყინვებულთა[33] წმიდათა[34] და[35] რომელთა-იგი იღუაწეს და აღწერნეს[36] ცხორებანი[37] მათნი და ღუაწლნი და შრომანი, კეთილად ჴსენებულ არიან წმიდათა ეკლესიათა შინა და ღირს ლოცვისა და კურთხევისა.

---

[1] ვინადგან G. [2] ~ დავიწყებად მოიღებს ყოველსავე G. [3] ღუთისა G. [4] მისსა GH. [5] აღასრულეს] იღწეს და აღასრულეს H. [6] ცხოვრება GL. [7] მისა D. [8] ~ ერთი არცა D. [9] უხმს G. [10] განმგებელმან EH. [11] წიგნთა შინაცა H; შინა—D. [12] აღიწერენნ B. [13] საღთონი. L. [14] ცხოვრებანი DGL. [15] თითოეულთა BDEH. თჳთეულთა C. [16] -იჩინა EGH. [17] გამოჩინებაჲ EH. [18] საღთოთა L, სრღდთა BCDEF. [19] მეტყუელად H. [20] მისსა DGH. [21] აღვიძროდით CDH. [22] განვნათლებოდით E. [23] ჴსენებად H. [24] შურად] შუენიერად BD, სურვილად CEFGL. სურვილითა H. [25] და ბაძვად] აღბაძვებად H. [26] საღთოთა FL. [27] მათთათა D. [28] ვითარცა — A. [29] სხენად FGL. [30] ნებავს E. [31] ცხოვრებასა GL. [32] სოფლისად D. [33] განბრწყინებულთა H. [34] წმინდათა D. [35] და—H. [36] აღწერეს BD. [37] ცხოვრებანი GL.

ვინაჲთგან[1] უკუე ზემოჴსენებულნი ესე [v] ნეტარნი მამანი ჩუენნი არარაჲთ უნაკლულო იყვნეს[2] პირველ გამოჩინებულთა წმიდათასა, არამედ ყოვლითავე[3] სათნოებითა შემკულ და აღმასრულებელ[4] მცნებათა ღმრთისათა, არა ჯერ-ვიჩინეთ[6] მოუჴსენებელად დატეობაჲ[6] ცხორებისა[7] მათისაჲ და მამათაცა ჩემთა სულიერთა მიბრძანეს ამისი ჴელ-ყოფაჲ. ვინაჲცა ვეეჵედრები ღირსებასა თქუენსა[5], ღმერთშემოსილნო მაჰანო, რაჲთა არა ბრალეულ ვიქმნე ამის პირისათჳს.

ხოლო დაღაცათუ ჩუენ შემდგომად მრავლისა[9] ჟამისა ღმრთისა მიმართ მისლვისა მათისა[10] ჴელ-ვყავთ[11] მცირედთა ამათ სიტყუათა აღწერად, გარნა ურწმუნომცა ნუვინ[12] არს[13], რამეთუ ჩუენ თავით თჳსით არარაჲ[14] აღგჳწერია[15], არამედ რაჲ-იგი ვისწავეთ კაცთა სარწმუნოთაგან და სულიერთა მამათა, რომელთა-იგი ეხილვნეს და ემსახურა მათდა, რომელნი-იგი უცხო იყვნეს[16] ყოვლითურთ ტყუვილისაგან[17] და სავსე მადლითა ზეგარდამოჲთა. და თჳთ მებრ მათ საქმეთაგან, რომელნი-იგი დუმილით წამებენ[18] და ჴმამაღლად[19] ქადაგებენ[20] ღუაწლთა და შრომათა მათთა: [ნ] ლავრაჲ ესე დიდებული და ყოვლითა შუენიერებითა შემკული და ყოვლითა სამკაულითა განშუენებული, რომელი-ესე[21] მრავლითა შრომითა და ოფლითა აღაშენეს მათ ნეტართა განსასუენებელად სულთა მრავალთა[22], რომელსა[23] შინა აღჰმართნეს[24] ეკლესიანი[25] ცათა მობაძავნი და აღავსნეს იგინი წიგნთა მიერ ღმრთივ-სულიერთა და განაბრწყინვნეს იგინი ხატთა მიერ პატიოსანთა. და მოუგნეს დაბანი და სოფელნი და მონასტერნი და[26] დასაყუდებულონი[27] და განუწესნეს[28] წესნი და კანონნი[29] დიდებულნი და ყოლად შუენიერნი და დაუსხნეს[30] სიმტკიცენი და ჴელით-წერილნი და ოქრო-ბეჭედნი ღმრთის-მსახურთა მეფეთანი. და შეკრიბნეს[31] მას შინა მონაზონნი და მოწესენი[32] ანგელოზთა მობაძავნი და შეამკვეს[33] და აღაყუავეს[34] ენაჲ ჩუენი და ქუეყანაჲ თარგმანებითა წმი-

---

[1] ვინადგან G. [2] იყუნეს CGH. [3] ყოვლითვე FL. [4] აღმსრულებელ D. [5] ჯერ-ვიჩინე EH. [6] დატევება GH. [7] ცხოვრებისა GL. [8] ~ თქუენსა ღირსებასა EH; თქუენსაო C. [9] მრავლის G. [10] მისლვისა მათისა—D. [11] -ვყ˘ვით , -ვყავ FL, -ვჰყავ G. [12] ურწმუნო ნუმცა BCDEFGHL. [13] ნუვინ არს] ვინ არს DEF GL, ვინა არს H. [14] ~ არა თავით თჳსით H; არარაჲ] არა L. [15] აღგვიწერიეს BCD FHL. [16] იყუნეს CGH. [17] ტყუილისაგან BCDEGH. [18] ჰსწამებენ G. [19] ჴმამაღლა H. [20] ჰქადაგებენ G. [21] რომელი-ესე] რომლითა ესე EH. [22] მრავლითა BD. [23] რომელთა, EH. [24] აღმართეს BD, აღმართნეს CEFGHL. [25] ეკლესიანიცა H. [26] და—FGHL. [27] სადაყუდებულონი BD,საყუდებულონი CF, დასაყუდებლონი G. [28] განუწესეს B. [29] კანონი H. [30] დაუსჴნეს H. [31] შეკრი˘ბეს BD, შეკრიბნეს FL. [32] მოწესენი] მოღუაწენი CEFHGL. [33] შეამკუნეს EH. [34] აღყვავეს D.

დათა წერილთაჲთა, სადაჲთ-ესე ჰეშმარიტად, ვითარცა სიონით, გამოვიდა შჯული[1] და სიტყუაჲ [v] უფლისაჲ[2], ვითარცა იერუსალემით[3], — სიტყჳსაებრ ჴმა-მაღლისა ესაჲაჲსა[4].

რამეთუ ჰეშმარიტად ღირსი იყო და საყუარელი[5] ღმრთისაჲ ნეტარი მამაჲ ჩუენი იოვანე[6], რომელმან-იგი, მსგავსად აბრაჰამისა[7], უცხოებაჲ აღირჩია და მწირობით და სიგლახაკით ცხორებაჲ[8], და მისცა თავი თჳსი მორჩილებასა სულიერთა მამათასა, ვინაჲცა, მსგავსად მისსა[9], ესეცა ადიდა ღმერთმან და სახელოვან[10] ყო[11] ყოველითა სათნოებითა და უფროჲს ყოველისა სანატრელისა მის შვილისა მინიჭებითა, რომელ[12] არს ნეტარი ეფთჳმე,[13] რომლისა-იგი სახელი ოდენ კმა არს სათნოებათა მისთა სიმაღლისა გამოჩინებად, რომელი-იგი გამოჩნდა სამკაულად ნათესავისა ჩუენისა და მობაძავად[14] წმიდათა მოციქულთა, განანათლა ქართველთა ენაჲ და ქუეყანაჲ. რამეთუ, ვითარცა წამებენ[15] მის მიერ თარგმნილთა წიგნთა შინა აღწერილნი ანდერძნი, ამის ღირსისა მოღუაწებითა [6] განსწავლულ იქმნა ყოველითა სიბრძნითა განმანათლებელად და შემამკობელად ეკლესიათა ჩუენთა, რომლისა-იგი ნამუშაკევი ახარებს შორიელთა და მახლობელთა, და თარგმნილთა მისთა წიგნთა სიტკბოებაჲ, ვითარცა ნესტჳ ოქროჲსაჲ ჴმა-მაღალი, ოხრის ყოველსა ქუეყანასა, არა ხოლო ქართლისასა, არამედ საბერძნეთისასაცა, რამეთუ ბალაპვარი[16] და აბუკურაჲ[17] და სხუანიცა[18] რაოდენნიმე[19] წერილნი ქართულისაგან[20] თარგმნა[21] ბერძულად.

გარნა რომლისა[22] - იგი[23] ზემორე მეგულებოდა[24] თქუმაჲ[25], იგი[26] ხოლო[27] ვთქუა პირველად, და მერმე, რაჲ-იგი უფალმან მოგუმადლოს, მოკლითა სიტყჳთა მიგითხრა[28]. რამეთუ ვინაჲთგან დღეთა[29] ამათ უკუანაჲსკნელთა[30] მოვიწიენით და, ვითარცა ხედავთ, ფრიადი სიგრილე იხილვების ჩუენ შორის, ნუუკუე ვინმე ჰგონებდეს და აცთუნებდეს თავსა[31] თჳსსა[32], თუ პირველითგან ესრეთ იყვნეს[33] ძმანი ჩუენნი; [v] ნუ იყოფინ! არამედ ყოვლითა წესიერებითა და საღმრთოჲთა[35] მოქალაქობითა ცხოვნდებოდეს[36], ვიდრემ-

---

[1] სჯული EFL. [2] უფლისა] ღმრთისაჲ E. [3] იერ-ლემით A, იერ-ლმით BCEF იერლიმით D, იერუსალ-ნით GL. [4] სადაჲთ ესე ჰეშმარიტად ... ესაჲაჲსა—H. ესაიასა BCDFL, ესაიასი E. ესაიასსა G. [5] საყუარელ G. [6] იოანე G. [7] აბრაამისა L [8] ცხოვრებაჲ BG. [9] ძისა EH. [10] სახელოან H. [11] ჰყო G. [12] რომელ]ღირს G. [13] ეფთჳმი CEFGL. ეფთიმი H. [14] მობაძავად]მსგავსად H. [15] წამებს H. წამებეს E [16] ბალავარი GH, ბალჰვარი FL. [17] ბუკურა FGL, აბუკური H. [18] სხუანნი C, სხუანი EFGHL. [19] რაოდენიმე L. [20] ქართულისა H. [21] თარგმნა EFGL, გადათარგმნა H. [22] რომელისა G. [23] -ეგე FGL. [24] მეგულვებოდა EGH. [25] თქმა BD თქმად CEFGHL. [26] იგივე G. [27] ხოლო — CEFGHL. [28] მოგითხრა H. [29] დღეთა — EH. [30] უკანასკნელთა GL] + ჟამთა H. [31] თავს E. [32] თჳსა D. [33] ესრეთ— EH. [34] იყვნენ FL. იყუნეს CDGH. [35] საღთოთა L. [36] ცხონდებოდეს CDEGH.

დის სამგზის სანატრელნი[1] იგი[2] მამანი ჩუენნი იოვანე[3] და ეფთჳმე[4] განაგებდეს და იპყრობდეს წესსა წინამძღურობისასა[5], რომელნი-იგი ყოვლითურთ, მსგავსად პირველთა მათ ღმერთშემოსილთა მამათა, უძღოდეს მათდა რწმუნებულსა მას[6] სამწყსოსა. ვინაჲთგან[7] კულა[8] ნეტარმან იოვანე[9] შეისუენა და ღმერთშემოსილმან მამამან ჩუენმან ეფთჳმე[10] იჴმნა წინამძღურობისაგან[11], მიერითგან განმრავლდა ჩუენ შორის ყოველი სულმოკლებაჲ[12] და სიგრძილე. არამედ ვეედრნეთ[13] ღმერთსა, რაჲთა მეოხებითა მათითა კეთილად განაგოს ჩუენიცა ესე ცხორებაჲ[14] და არა ჴუებულ[15] გჳყვნეს[16], არცა განგუაშორნეს სანატრელთა მათ მამათა და ძმათა ჩუენთა სიხარულსა და ვანსუენებასა საუკუნესა მას შინა ცხორებასა[17].

II. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ[18]. ესე ნეტარი მამაჲ ჩუენი იოვანე[19] იყო ნათესავით ქართველი, [7] მშობელთა და პაპთაჲთგან[20] დიდებული და[21] წარჩინებული და საჩინოჲ[22] მთავართა შორის დავით კურაპალატისათა[23], მჴნე და[24] ახოვანი და განთქმული[25] წყობათა[26] შინა, მაღალი და შუენიერი ჰასაკითა[27] და აგებულებითა[28] გუამისაჲთა და ბრძენი და გონიერი გონებითა და გულისჴმის-ყოფითა[29], და სავსე შიშითა ღმრთისაჲთა[30] და ყოველითაე[31] კეთილისა[32] საქმითა, და ფრიად საყუარელი და საკუთარი კეთილად ჴსენებულისა დავით კურაპალატისაჲ[33].

ხოლო ვინაჲთგან[34] ცეცხლი[35] იგი ქრისტჱს[36]-სიყუარულისაჲ გულსა მისსა[37] მძაფრიად[38] აღეტყინა[39], ყოველივე დიდებაჲ ამის სოფლისაჲ შეურაცხ-ყო[40] და ნაგებად შეჰრაცხა[41] და მონაგებნი[42] და სიმდიდრე და განსუენებაჲ, მეუღლე და შვილნი თჳსნი და ნათესავნი და, რაოდენიცა რაჲ არს ამის სოფლისაჲ, სრულიად მოიძულა[43] და უგულებელს-ყო[44] და მერმე კუალად თავიცა თჳსი, სიტყჳსაებრ უფლისა, [v] და აღიღო ჯუარი[45] მჴართა თჳსთა ზედა და

---

[1] სანატრელი G. [2] იგი—EH. [3] იოანე G. [4] ეფთჳმი EG, ევთიმი H. [5] წინამძღრობისასა BCDF. [6] მას—BCDEFGHL. [7] ვინადგან G. [8] კულა]უკუე EH. [9] იოანე G. [10] ეფთჳმი E, ევთიმი GH. [11] წინამძღრობისაგან CD. [12] სულმოკლა E, სულმოკლეობა G, სულმოკლება HL. [13] ვეედროთ G [14] ცხოვრება GL. [15] ხუებულ FL. [16] გყვნეს EFL, გვყუნეს B, გუყნეს C, გვყნეს D. [17] ცხოვრებასა GL. [18] მივიდეთ L. [19] იოანე G. [20] პაპათაგან BCDEGHL, პაპთაგან F. [21] და — EH. [22] საჩინოთა EH. [23] კურატპალატისათა G. [24] და — FGL. [25] განთქმული CEFG HL. [26] წყობასა EH. [27] პასაკითა] სიკეთისა FGL. [28] აღგებულებითა H. [29] გულისხმის-ყოფითა G. [30] ღთისათა G. [31] ყოვლითვე FH. [32] კეთილის C. [33] კურაპარატისა C, კურატპალატისა G. [34] ვინადგან G. [35] ცეცხლი] ცოცხალი L. [36] ქრისტეს-G. [37] მისა D. [38] მძაფრად EFL. [39] ეტყინებოდა G, ეღეტყინა FL. [40] -ჰყო G. [41] შერაცხა DGH. [42] მონაგები BCDEFGHL. [43] მოიძულა] მოიძაგა CEFHL. მოიძაგნა G. [44] -ჰყო G. [45] ჯუარი + მისი H.

ფარულად ყოველთაგან სივლტოლაჲ[1] იჴუმია[2] და იჴმნა[3] ყოველთაგან და მხოლოჲ ლავრასა დიდებულსა ოთხთა ეკლესიათასა შევიდა. და რომელნი-იგი[4] მას შინა ბრწყინვიდეს[5] სათნოებითა მათ ჟამთა, — მამაჲ მოსე და მამაჲ გელასი, — ამათ გამოუცხადა თავი თჳსი და მათგან ფარულად კურთხევაჲ მონაზონებისაჲ მიიღო და ჟამ რაოდენმე ღუაწლითა ძლიერითა მორჩილებასა მისცა თავი თჳსი[6] და ყოველნი იგი მუნ მყოფნი მოღუაწენი განაკჳრვნა[7].

ხოლო ვინაჲთგან[8] იწყო განცხადებად[9] საქმემან მისმან, ნეტართა მათ მამათა ლოცვაჲ მიიღო და საბერძნეთისა ქუეყანაღ მიჰმართა[10], რამეთუ ევლტოდა დიდებასა კაცთასა. და ესრეთ[11] მთასა ულუმბოჲსასა[12] მიიწია და მონასტერსა ერთსა შინა ჟამთა არა-მცირედთა[13] [8] ჯორთა მსახურებისა ღუაწლი ახოვნად თაეს-იდვა და სხუანი უნდონი მსახურებანი და შეურაცხნი[14] სიმდაბლით აღასრულნა.

ხოლო ვინაჲთგან[15] მათ ჟამთა შინა ბერძენთა მეფემან ზემონი ქუეყანანი[16] დავით კლრაჲალატსა[17] მისცნა და აზნაურთა შჳილნი მძევლად[18] ითხოვნა მისგან[19], ცოლის-ძმათა მაჳისა იოვანესთა[20] ძე მისი ეფთჳმე[21] სხუათა თანა უფლის-წულთა მძევლად[22] მოჰგუარეს[23] მეფესა. ესე რაჲ ცნა[24] იოვანე[25], უნდა თუ არა, უნებლიეთ[26] თავი თჳსი გამოაცხადა და სამეუფოდ ქალაქად აღვიდა[27]. და ვინაჲთგან[28] მეფენი მეცნიერ იყუნეს[29] აბუჰარბისა, რომელი[30] იყო სიმამრი მამისა იოვანესი[31], და იოვანესდაცა[32] ფრიადი სიყუარული[33] აჩუენეს[34] მის ზედა[35] და კეთილად მოიკითხეს.

და ამისა შემდგომად განგრძობილად[35a] სიტყჳს-გებაჲ იქმნა შორის იოვანესსა[36] და [v] სიმამრისა მისისა ეფთჳმესთჳს[37], რამეთუ არა ენება მოცემაჲ მისი. და ფრიად აბრალა მას იოვანე[38], ვითარმედ: „რაჲ არს ესე? ნუუკუე შჳილ არა გესხნეს[39] თქუენ? გარნა ესე ცხად არს[40], რომელ მათ სწყალობდით[41], ვითარცა თჳსთა

---

[1] სილტოლა C. [2] იჴმია CH. იჴუმა E, იხმია G. [3] იჴნა A. [4] რომელნი - იგი] რომელნი H. [5] ბრწყინჳდეს B. [6] ~ თავი თჳისი მისცა FGL. [7] განაკჳრნა CD. [8] ვინადგან G. [9] განცხადებულად DEFGL. [10] ჴიმართა G. [11] ესრეთ]ერთსა EH. [12] ულუნბოსსა D, ულომბოსოსა FL. [13] არა-მცირედთა] ამა მცირედთა L. [14] შეურაცხებანი CEFGH, შეურაცხებელნი L. [15] ვინადგან G. [16] ქუეყანისანი G. ჭ'უნისანი FL. [17] კურატპალატსა BG, კურატპარატსა C. [18] მზევლად C. [19] ~ მისგან მძევლად ითხოვნა EH. [20] იოანესთა G. [21] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [22] მზეჳ'ლდ C. [23] მოგუარეს H. [24] ~ ცნა რაჲ FGL. [25] იოანე G. [26] უნებლიათ E. [27] აღჳდა H. [28] ვინადგან G. [29] იყუნეს BCH. [30] რომელი + იგი C. [31] იოანესი G. [32] იოანესდაცა G. [33] სიყარული H. [34] ეჩუენეს E. [35] ზედა] ძლით H. [35a] გ'ნბრძობილად A. [36] ი'ნესა H, იოანესა G. [37] ევთიმისთ'ს H. [38] იოანე G. [39] გესხნეს FGL. [40] ესე ცხად არს] არა ჯერ არს CEFGL. არა ჯერ არს ესრეთ H. [41] ჰსწყალობდით G.

შვილთა[1], და ძე ჩემი, ვითარცა ობოლი, მძევლად გასწირეთ![2] გარნა უფალმან შეგინდვენ[3] თქუენ!“ და ესრეთ განგებითა საღმრთოჲთა[4] და ბჭობითა მეფეთაჲთა თჳსი შვილი მიიყვანა[5] და კუალად ულუმბადვე[6] უკუნ-იქცა[7].

ხოლო შემდგომად რაოდენისამე ჟამისა, ვინაჲთგან[8] განითქუა სახელი მისი, და პატივსა უყოფდეს ბერძენნი და ქართველნი, შეუძნდა საქმე ესე, და ამის პირისათჳს კუალად უცხოებასავე[9] მიჰმართა[10]. რამეთუ აღიღო ძე თჳსი და რავდენნიმე[11] მოწაფენი და მთაწმიდას[12] მოვიდა[13], ლავრასა დიდისა[14] ათანასესსა[15], და მუნ შეეწყნარა[16]. და აქუნდა თაჳ თჳსი ფარულად, და ყოველთავე საქმეთა მორჩილებისათა სიმდაბლით [9] და უდრტჳნველად[17] იქმოდა, და დაყო[18] მზარეულობასა[19] შინა ორი წელი გინა[20] უმეტეს[21].

III. და მათ[22] ჟამთა შინა თჳსი მისი დიდი თორნიკ თჳსსა ქუეყანასა მონაზონ იქმნა და[23], რამეთუ[24] ასმიოდა იოვანესთჳს, ვითარმედ ულუმბათა არს და ვინაჲთგან[25] ფრიადი სიყუარული აქუნდა მისსა[26] მიმართ,[27] მას მოჰმართა[28] და ულუმბათა[29] შთამოვიდა[30] და, ვინაჲთგან[31] მუნ ვერ[32] პოვა[33], ფარულად გამოიწულილა და ცნა, ვითარმედ მთაწმიდას[34] არს[35], და, თჳნიერ ცნობისა მეფეთაჲსა, იდუმალ მთაწმიდას[36] მოვიდა და კურთხეულ მონაზონებისაჲ ჴელთაგან იოვანესთა[37] მიიღო.

რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ, მთაწმიდას[38] შთამოვიდა და ლავრასა დიდისა ათანასესსა[39] მიიწია[40] და, ვინაჲთგან[41] დაფარვაჲ არღარაჲ ეგებოდა[42], ურთიერთარს[43] გამოეცხადნეს და სიყუარულითა სულიერითა შეიტკბნეს და ფრიადი სიხარული იქმნა მონასტერსა შინა მას დღესა[44], რამეთუ არცა დიდი ათანასი[45] უმეცარ იყო თორნიკის საქმესა და წარჩინებულობასა[46] და აზოვნებასა. ამისთჳსცა მიერითგან[47] დიდი[ν]თა პატივითა ეპყრნეს იგინი, რამეთუ დაღაცა-

---

[1] ~ შვილთა თჳისთა FGL. [2] განწირეთ C, განსწირეთ DEFHL, განჰსწირეთ G. [3] შეგინდვნენ C. [4] საღთოთა L. [5] მიიყუანა BDH. [6] ულუმბოდვე E. [7] უკენ-იქცა] მიიქცა BCDEFGHL. [8] ვინადგან G. [9] უცხოობასავე BD. [10] მიმართა DG. [11] რაოდენნიმე BCEFGHL, რაოდენიმე D. [12] მთაწმინდას D. [13] მივიდა BCDEFGHL. [14] დიღსა BD. [15] ათანასესა CDEFL, ათანასისსა H. [16] შეეწყნარნა D. [17] უდრტჳნელად G. [18] დაჰყო G. [19] მზარაულობასა CFHL. [20] გინა + გინა D. [21] უმეტესი BCDEFGHL. [22] მათ]ამათ BCDEFGHL. [23] და — E. [24] თჳსსა ქუეყანასა... რამეთუ] ჭსნის ერისთავი მონაზონებისა ხატისა მიმღებელ იქნა თჳსსა ქუეყანასა შინა H. რამეთუ] ვინაგან H. [25] ვინადგან G]—H. [26] მისა CDEFGHL. [27] მიმართ + ბღუმალ H. [28] მიჰმართა CEFGHL. [29] ულუმბოთა EH, ულუმბაჲთ G. [30] შთავიდა EH. [31] ვინადგან G. [32] ვერა EH. [33] ჰპოვა G. [34] მთაწმინდას D. [35] არიან EH. [36] მთაწმინდას D. [37] ოანესთა G. [38] მთაწმინდას D. [39] ათანასეა DEFL, ათანასისსა H. [40] სიიწია G. [41] ვინადგან G. [42] ეგებოდა FGL. [43] ურთიერას B, ურთერთას CD, ურთიერთას EFHL. [44] ~ მას დღესა შინა H. [45] ათანასე FGL. [46] წარჩინებულებასა GHL. [47] მიერიდგან G.

თუ მათ არა უნდა ესე, გარნა ღირსთა თჳსთა ღმერთი გამოაცხადებს და ადიდებს.

და შემდგომად რაოდენისამე ჟამისა განითქუა ჰამბაჲ[1] მათი და იცნობა, ვითარმედ მთაწმიდას[2] არიან. და იწყეს მიერითგან ქართველთა მოსლვად და განმრავლებად. და ესე რაჲ იხილეს ნეტართა მამათა ჩუენთა, ვითარცა იყუნეს[3] სავსენი ყოვლითაჳე სიბრძნითა, განიზრახეს[4], ვითარმედ: „არა ჯერ-არს ჩუენი მონასტერსა[5] შინა ყოფაჲ, რამეთუ სხუანიცა მოგუმართებენ, და გარე-შექცევაჲ შეუძლებელ არს“. და ესრეთ განზრახვითა[6] მამისა ათანასესითა ლავრისაგან[7] განშორებულად[8], ვითარ მილიონ ერთ, უდაბნოსა[9] შუენიერსა წმიდისა იოვანე[10] მახარებელისა[11] ეკლესიაჲ აღაშენეს და სენაკები, და მუნ იყოფებოდეს[12] მრავალ ჟამ ვითარცა ანგელოზნი[13] ღმრთისანი.

IV. და მას[14] ჟამსა იქმნა განდგომილებაჲ[15] სკლიაროსისაჲ[16], და ჴმე[10]ლით[17] კერძი[18] ყოველი დაიპყრა და მეფენი[19] და დედოფალი[20] შეწყუდეულად იყუნეს[21] ქალაქსა შინა დიდითა ჭირითა და იწროებითა. და ამას რაჲ შინა[22] იყუნეს[23], განიზრახეს, ვითარმედ: „ჩუენი შემწე დავით კურაპალატისაგან[24] კიდე არავინ არს“. და ვინაჲთგან[25] გზანი ყოველნი სკლიაროსსა[26] დაეპყრნეს[27], კაცისა წავლენაჲ[28] არა[29] ეგებოდა, და დიდსა ზრუნვასა შინა იყუნეს, [30] რამეთუ არცა ვინ იყო ეგევითარი კაცი, რომელმანმცა[31] სრულ-ყო[32] ნებაჲ გულისა მათისაჲ. და ესრეთ რაჲ იურვოდეს[33] ამის პირისათჳს, ესმა იოვანესთჳს[34] და თორნიკისთჳს[35] და ცნეს, რამეთუ ლავრასა დიდისა[35a] ათანასესსა[36] არიან. და მეყსეულად[37] სევასტოფორი[38], კაცი წარჩინებული მათ ჟამთა[39] შინა მთავართა შორის დედოფლისათა, წიგნებითა[40] სამეუფოჲთა[41] ლავრას[42] წარმოავლინეს[43]. და,

---

[1] ამბაჲი E, ანბაჲი DH. [2] მთაწმინდას D. [3] იყუნეს BCH. [4] განიძრახეს C. [5] მონასტერს A. [6] განძრახჳთა C, განზრახჳსა FL. [7] ლავრისა D. [8] განშორებად D. [9] უდაბნოს C. [10] იოანე G. [11] მახარებელისასა CEFGH. მახარებლისასა L. [12] იყოფოდეს CDEGH. [13] ანგელოსნი G. [14] მას] ამას CDEFGHL. [15] განდგომილებაჲ იქმნა FGL. [16] სკილეაროსა BCDEFGHL. [17] ხმელით G. [18] კერძო EHL. [19] მეფე CEFGHL. [20] დეოფალი H. [21] იყუნეს ACG, იყუნენ H. [22] ~ შინა რაჲ CEFGHL. [23] იყუნეს GCH. [24] კურატპალატისა G. [25] ვინადგან G. [26] სკილეაროსსა BCDE, სკილეაროსს G, სკილაროსსა FHL. [27] დაებყრნეს B, დაეპყრა EH. [28] წარვლენა BCDEFGH, წარივლენა L. [29] არაჲ A. [30] იყუნეს BCGH. [31] რომელმანცა BCDEFGHL. [32] -ჰყო G. [33] ეურვოდეს AB, ეურვიოდეს D. [34] იოანესთჳს G. [35] თორნიკისათჳს G, თორკინისთ᷑ს F. [35a] დიდსა D. [36] ათანასესა DEF, ათანასისსა H. [37] მეყსეულად G. [38] სევისტოფორი BCDEFGHL. [39] ჟამთა] ჯ᷑თა CEFGHL. [40] წიგნითა EH. [41] ს᷑მფოთა CEH, სამეფოთა GL, სამ᷑ფოთა F. [42] ლავრასა H. [43] წარმოავლინეს] წარმოადგინეს FGL.

ვითარცა მოვიდა[1], მისცა წიგნები თჳთოეულად[2], ვითარცა აქუნდა ბრძანებაჲ, ერთი ათანასის და ერთი თორნიკს[3] და ერთი იოვანეს. [4] [v] და ესე პირი მოეწერა, ვითა[5]: „უღმრთოჲ[6] სკლიაროსი[7] გაგუადგა[8] და ჴმელით[9] კერძი[10] ყოველი დაიპყრა. აწ ვევედრებით[11] სიწმიდესა[12] თქუენსა, რაჲთა თჳნიერ ყოვლისა მიზეზისა იოვანე[13]-თორნიკ[14] მოვიდეს მეფობისა ჩუენისა“. და სხუანი მრავალნი ვედრებანი და ქენებანი[15] ეწერნეს სამეუფოთა მათ წიგნთა შინა.

ესე რაჲ ესრეთ იქმნა, ფრიადსა[16] უღონოებასა შთავარდეს ათანასე[17] და იოვანე[18], და, უნდა თუ[19] არა, შეუვრდეს თორნიკს და იწყეს ვედრებად მისსა[20], რაჲთა აღვიდეს[21] მეფეთა[22] წინაშე. ხოლო მას რაჲ ესმა ვედრებაჲ მათი[23], ფრიად შეწუხნა[24] და ეტყოდა, ვითარმედ: „წმიდანო მამანო, მე ცოდვათა ჩემთათჳს მოსრულ ვარ ამას წმიდასა ადგილსა და შეუძლებელ არს ჩემი მეფეთა წინაშე წარსლვაჲ[25], რამეთუ მე ვიცი, თუ რომლისა პირისათჳს მიჴმობენ[26], და, ვინაჲთგან[27] ღმერთმან [11] ღირს-მყო და სახე მონაზონებისაჲ შევიმოსე, მე ამიერითგან[28] არცაღა მეფეთა თანა მიც[29] შესაპოვარი, არცაღა სხუასა[30] ვის ქუეყანასა ზედა. აწ ვევედრები სიწმიდესა[31] თქუენსა, ღმრთისა[32]“ სიყუარულისათჳს შემინდვეთ[33] და ნუ მაიძულებთ ამის პირისათჳს, რამეთუ, უკუეთუ[34] წავიდე[35], ამის სოფლისაგე[36] შფოთთა შთამაგდებენ“. და იგინი ევედრებოდეს, ვითარმედ[37]: „უკუეთუ[38] ამას[39] ჟამსა[40] ურჩ ვექმნეთ მეფეთა, დიდსა რისხვასა მოვაწევეთ ჩუენ ზედა და მონასტერსა ამას ზედა“. და ამას ცილობასა ზედა გარდაჴდა[41] შჯდეული ერთი. ხოლო უკუანაჲსკნელ,[42] უნდა თუ არა, ყოველი ბრალი მამამან ათანასი[43] და მამამან იოვანე[44] მიიდვეს[45] და ძლით დაარწმუნეს წარსლვაჲ.

V. ხოლო ბასილი და კოსტანტი[46] მას ჟამსა წუთლა ყრმა იყუნეს[47] [v] და ყოველი გასაგებელი[48] დედოფალსა ეპყრა და პარაკიმენონსა. და ვითარცა აღვიდა თორნიკ სამეუფოდ[49], მეყსეულად[50]

---

[1] მივიდა L. [2] თითოეულად EH, თჯთეულად BCF, თითვეულად D. [3] თორნიკის BCDFL. [4] იოანეს G. [5] ვითა] ვ̃დ H. [6] უღთო BD. [7] სიკილაროსი BCEF GH, სიკილარიოსი L. [8] გაგჳდგა D, განგჳდგა H. [9] ხმელით G. [10] კერძო FHL]—G. [11] ვევედრები G. [12] სიწმინდესა D. [13] იოანე G. [14] და თორნიკ CEFHL, და თორნიკი G. [15] ქებანი BCDEFGHL. [16] ფრიად EH. [17] ათანასი H. [18] იოანე G. [19] თუ] და თუ H. [20] მისა FGL. [21] აღჳდეს H. [22] მეფე L. [23] მათი] მეფისა CFGL. [24] შეწუხდა BCDFGHL. [25] წარსლა C. [26] მიხმობენ G. [27] ვინადგან G. [28] ამიერიდგან G. [29] მიცს G. [30] სხჳსა H]—G. [31] სიწმინდესა CD. [32] ღმრთის G. [33] შემინდევით BCDEFGHL. [34] უკეთუ EG. [35] წარვიდე RCDEFGHL. [36] სოფლისათჳს FGL. [37] ვითარმედ — H. [38] უკეთუ EGL. [39] ამათ G. [40] ჟამთ G. [41] გარდახდა G. [42] უკანასკნელ CDGHL. [43] ათანასე FGL. [44] იოანე G. [45] მიიდვეს] მივიდეს BD, დაიდვეს მივიდეს CFGL, დაიდვეს EH. [46] კოსტანტინე BCEFGHL, კოტანტინე D. [47] იყუნესBCGH. [48] განსაგებელი BCDEFGHL. [49] სამეუფოსა EH, სამეფოდ G. [50] მეყუსეულად L, მეყუსელად G.

შეიყვანა[1] იგი პარაკიმანოსმან[2] მეფეთა წინაშე[3]. და მეფენი და დედოფალი ზე აღუდგეს[4], და პატივით[5] მოიკითხეს და გუერდით დაისუეს. და უბრძანა დედოფალმან ბასილის და კოსტანტის[6], და ფერჳთა შეუვრდეს. და დედოფალმან მიუგო, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, რაჲცა ამათ ობოლთა თანა ჰქმნა, ღმერთმან[7] მოაგოს[8] სულსა შენსა!“

და ესევითარი რაჲ ჟამი დახუდა იოვანეს[9], შინა-გამოღებით მრავალფერთა[10] საქმეთათჳს[11] ამხილა დედოფალსა. და მან ყოველი სიმდაბლით შეიწყნარა და აღუთქუა, ვითა[12]: „წმიდაო მამაო, რაჲცა მიბრძანოს[13] მამობამან თქუენმან, თქუენსა ბრძანებასა[14] არა გარდავჰჴდე[15], ოდენ[16], ღმერთმან დაგარწმუნოს, შრომაჲ თავს-იდევ[17] და, [12] რომლითაცა სახითა გნებავს, წარვედ კურაპალატისა[18] წინაშე და ყოველი ჰირი ჩუენი აუწყე, და ვესავ ღმერთსა, რომელ[19] იოტოთ იგი უღმრთოჲ[20] სკლიაროსი[21] და ჩუენ ჰირისაგან[22] განგუარინნეთ.“ [23] ფრიად[24] ევედრა დედოფალსა, რაჲთამცა განათავისუფლა. და ვითარ იხილა მოუდრეკელობაჲ[25] მისი, მიუგო ესრეთ, ვითარმედ: [26] „მე ჩემთა ცოდვათათჳს შევიმოსე[27] საბე ესე, და უწყის უფალმან[28], რომელ სწორად სიკუდილისა მძიმე არს ესე საქმე[29] ჩემ ზედა. გარნა რაჲ ვყო[30], არა ვიცი,[31] წმიდასა[32] მეფობასა თქუენსა ურჩ ვერ[33] ვექმნები“[34]. და კუალად დედოფალმან და პარაკიმანოსმან ჰრქუეს, ვითარმედ: „შენ ოდენ ამათ ობოლთა ჴელი აღუპყარ და, რაჲცა ბრალი იყოს, ღმერთმან ჩუენგან[35] იძიენ“. და ესრეთ წიგნები ვედრებისაჲ დაწერეს კურაპალატსა[36] თანა.

VI. და ესრეთ[37] იჯმნა მეფეთაგან [v] და რომლითაცა სახითა კურაპალატსა[38] წინაშე მიიწია თორნიკ[39]. ხოლო იხილა რაჲ იგი[40] კურაპალატმან[41], ფრიად განიხარა და წიგნები მეფეთაჲ მიითუალა, და ყოველივე საქმე თორნიკ[42] გააცადა[43], რომლისათჳსცა განზრახ-

---

[1] შეიყუანა BDGH. [2] პარაკიმენოსმან FGL. [3] ~ წინაშე მეფეთა CEFGHL. [4] აღდგეს G. [5] პატივით] პატივ სცეს და D. [6] კოსტანტინეს H. [7] ღმერთმან] ო˘ნ CEFGHL. [8] მოაგო FL. [9] იოანეს G. [10] მრავალთა ფერთა D. [11] საქმეთაგან FGL. [12] ვითა] ვ˘დ H. [13] მიბძანოს C. [14] ~ ბრძანებასა თქუენსა CEFGHL. [15] გარდავჴდე BCDEFGHL, გარდავჴდე G. [16] ოდეს EH. [17] იდუა G. [18] კურატპალატისა G. [19] რომელი A. [20] უღთო BDGL. [21] სკილიაროსი BCDEFGHL. [22] ჰირთაგან H. [23] განგუარინეთ DL. [24] ფრიად]ხოლო იგი ფ˘დ H. [25] მიუდრეკელობაჲ BEHL. [26] ვითარმედ — EH. [27] შევიმოს B. [28] უფალმან] ღმერთმან EH. [29] ~ საქმე ესე BCDEFGHL. [30] ეჰყო G. [31] ვიცი] უწყი CEFGHL. [32] წმიდასა] აწ G, ანუ ღმრთის-მსახურსა H. [33] ~ ვერ ურჩ EH. [34] ვექმნე H. [35] ~ ჩუენგან ღმერთმან FGL. [36] კურაპალატისა C, კურაპალატისა EH, კურაპარატის FL, კურატპალატის G. [37] ესრეთ — H. [38] კურაპალატისა BDEFL. კურატპარატისა C, კურატპალატისა G. [39] კურაპალატსა... თორნიკ] ღ˘ნ წარუმართა თორნიკს წინაშე კურაპალატისა მიიწია H. [40] იგი — EH. [41] კურატპალატმან CG. [42] თორნიკს EH. [43] გაახადა EH.

ვაჲ[1] ქმნეს[2], რაჲთა[3] ლაშქარნი წარმგზავნენ[4] საბერძნეთს, და სპა-
სალარად თორნიკ განაჩინეს. ხოლო თორნიკ კურაპალატისა[5] და
თავისა[6] წიგნები მეფეთა წინაშე წარსცა და ყოველი ნებაჲ კურა-
პალატისაჲ[7] აუწყა. და მაშინ მისცნეს[8] მეფეთა ზემონი ქუეყანანი[9]
საბერძნეთისანი კურაპალატსა[10], რაჲთა თავისა[11] სიცოცხლესა
ჰქონდინ.

ხოლო თორნიკს მოუწერეს: „ვიცით[12], რომელ ღმერთი შეგე-
წევის და ნურარას ორგულობ[13], და ოდეს[14] ღმერთმან წარგიმარ-
თოს, ყოველნი წინააღმდგომნი ჩუენნი დატყუენენ და ყოველივე
ნატყუენავი მათი შენი იყოს“. რომლისათჳსცა მისცა კურაპალატ-
მან[15] [13] თორმეტი ათასი მჴედარი რჩეული თორნიკს. და შეწევ-
ნითა ქრისტესითა აოტა სკლიაროსი[16] და ვიდრე სპარსეთამდე[17]
მეოტად წარიქცია. და მერმე შეიქცა[18] და სიტყჳსაებრ მეფეთაჲსა
დატყუენნა ყოველნი დიდებულნი საბერძნეთისანი[19] და მონაგები
მათი იავარ-ყო[20] და რომელიმე ლაშქართა განუყო და რომელიმე
თჳთ დაიმჭირა[21] ნატყუენავი დიდძალი[22] ფრიად[23]: ოქროჲ და ვეცხ-
ლი და სტავრაჲ და სხუაჲ ესევითარი. და უკუნიქცა, და მოიკითხა
კურაპალატი[24] და დიდად მოიმადლა და იჴმნა, და მეფეთავე[25] წი-
ნაშე მოვიდა.

ხოლო იგინი[26] დიდითა პატივითა მიეგებნეს და[27] მოწლედ[28]
მოიკითხეს[29]. იჴმნა უკუე მათგანცა და გამოეთხოვა. და კუალად
მთაწმიდასავე[30] მოიქცა, ლავრად დიდისა ათანასესსა.[31] ხოლო მა[ν]-
მანი სიხარულით მიეგებნეს და ამბორს[32]-უყვეს და ჰმადლობდეს[33]
ღმერთსა, რომელმან კუალად მოაქცია მშჳდობით.

VII. და ამისა შემდგომად განიზრახეს[34] მამათა ჩუენთა და
თქუეს[35], ვითარმედ: „აქა ყოფაჲ ჩუენი შეუძლებელ არს[36], კაცნი
ვართ სახელოვანნი[37] და ქართველნი მოგუმართებენ“. და ესე გა-
მოარჩიეს[38], რაჲთა კიდე თავისუფლად თჳსი მონასტერი აღაშენონ-

---

[1] განძრახვა C. [2] ქმნეს] ყვეს CEFHL, ჰყუეს G. [3] რა L. [4] წარგზავნეს BCDH, წარგზავნეს EFG, წარიგზავნეს L. [5] კურატპალატისა G, კურაპალატის H. [6] და თავისა] დ᾽თის H. [7] კურატპალატისა G. [8] მისცეს G. [9] ქუეყანა H. [10] კურატპალატსა CG. [11] თჳსსა H. [12] ვიცი EH. [13] ორგულებ CFGHL. [14] ოდენ CDEFL. [15] კურატპალატმან CG. [16] სკილიაროსი BCDEFGHL. [17] სპარსეთადმდე CEFGHL. [18] შეიქცია G. [19] საბერძნეთისანი] სპარსეთისანი G. [20] -ჰყო G. [21] დაიმჭირა + და CEFGHL. [22] დიდი ძალი E. [23] ფრიადი CEFGHL. [24] კურატპალატი CG. [25] მეფეთა CEFGHL. [26] იგი CEFGHL. [27] მიეგებნეს და — BCDEFGHL. [28] მოწილედ L. [29] მოიკითხნა BCDEFGHL. [30] მთაწმიდასავე CF, მთაწმიდადვე G. [31] ათანასესა BDE. [32] ამბორ-C. [33] მადლობდეს DEH. [34] განიძრახეს C. [35] თქუეს] ჰრქუეს L. [36] არს + რამეთუ CEFGHL. [37] სხეულოვანნი L. [38] გამოარჩინეს BD] განიძრახეს C, განიზრახეს EFGHL.

დაღათუ უძნდა[1] საქმე ესე იოვანეს[2], გარნა[3] ქართველთა განსუენებისათჳს[4] და უფროჲს[5] ხოლო თორნიკის აშენებისათჳს[6] თავსიდვა[7] ამისი ჴელ-ყოფაჲ. და ღმრთისა მომადლებითა[8] პოვეს[9] ადგილი შუენიერი შუა მთაწმიდისა[10] და აღაშენეს მონასტერი და ეკლესიანი წმიდისა ღმრთის-მშობელისა სახელსა ზედა[11] და წმიდისა იოვანე[12] ნათლის-მცემელისასა ფრიადითა ოფლითა და ღუაწლითა. და ადგილნი მრავალნი[13], მონასტერნი და[14] სადაყუდებულონი[15] [14] გარემოჲს დიდისა მონასტრისა ვიდრე იმერად[16] ზღუამდე თჳსითა საფასითა იყიდნეს, რომელნი-იგი შუენიერ არიან და საწადელ და მომზავებელ სულიერთა მონაზონთა საყოფლად[17].

და ეგრეთვე ღმრთის-მსახურთა მეფეთა, ვინაჲთგან ესევითარნი მსახურებანი ჰმსახურნეს[18] და დიდნი საქმენი უქმნეს[19], რომელნიცა ადგილნი და სოფელნი სთხოვნეს[19a], ყოველნი ოქრობეჭდითა[20] დაუმტკიცნეს, რომელნი-იგი მრავალცა არიან და რჩეულ[21] ფრიად, ვითარცა ამას ქუეყანასა შეჰგავს.

ხოლო იყო რაჲ თორნიკ აღმოსავალეთს[22], მრავალნი ფიჩოსანნი და სახელოვანნი[23] მონაზონნი ჩამოიტანნა[24], სიმრავლე არამცირედი[25], და ენება, რაჲთა ქართველნი ოდენ იყვნენ[26] მონასტრისა[27] ამის მკჳდრნი ყოველნი. გარნა, ვინაჲთგან ამისი[28] ქმნაჲ შეუძლებელ იყო, იიძულნეს[29] [v] ბერძენთაცა შემოყუანებაჲ[30], რამეთუ ჩუენ, ვითარცა ხედავთ, ზღჳსა რაჲთურთით გამოცდილებაჲ არაჲ გუაქუს[31], და ჩუენი ყოველი გასარომელი[32] ზღჳთ შემოვალს, და მერმე თჳნიერ მჭედელთა და ხუროთა და გალატოზთა და მევენაჴეთა[33] და ნავის-მოქმედთა და სხუათა ესეეითართა ამის ესევითარისა ვრცელისა ლავრისა დამჭირვაჲ უღონო არს. და ესე ყოველი გამონახეს წმიდათა მამათა ჩუენთა და, თუ უნდა და თუ არა, ვითარცა ვთქუთ[34], შეიწყნარნეს[35] იგინიცა. და ესრეთ ღმრთისა შეწევნითა სრულ იქმნა შენებაჲ მონასტრისაჲ.

---

[1] უზნდა C. [2] იოანეს G. [3] გარნა] რაჲთა CEFHL, რათა G. [4] გასუენებისათჳს G. [5] უფროჲს] დაეფაროს D, დაეფაროს B· [6] აღშენებისათ〈ჳ〉ს BCDEF GHL· [7] თავს-იდუ〈ა〉 BG, თავს-იდვეს CDEFHL. [8] მომადლებითა] თანაშეწევნითა H. [9] პოეს BDG. [10] მთაწმიდას H. [11] ~ სახელსა ზედა წ〈მ〉დისა ღ〈მრთის〉-მშობელისასა H. [12] იოანე G. [13] მრავალნი + და CEFGHL. [14] და — L. [15] სადაყუდებელონი CG, დასაყუდებელნი L. [16] იმიერად CEH. [17] საყოფელად BDGH. [18] მსახურნეს EFG HL. [19] უქმნეს EGH, უქმნიეს FL. [19a] სთხოვნეს D. [20] ოქრო-ბეჭდითა + დაუბეჭდეს და D. [21] რჩეულცა H. [22] აღმოსაველეთს BCDEFGHL. [23] და სახელოვანნი —FGL. [24] წარმოიტანნა CEFHL, წარმოატანნა G. [25]-მცირედ BD. [26] იყუნენ BCGH. [27] მონასტერისა FL. [28] ამის G. [29] იიძულეს BCDEFGL. [30] შემოყუანებად BGH. [31] გუაქს B, გვაქუს D, გუაქვს L. [32] განსარომელი BD] გაბოსაზრდელი CEFGHL. [33] მევენახეთა D. [34] ვთქუ FHL. [35]შეიწყნარეს BCDEFGHL·

ხოლო თორნიკ, ვინაჲთგან[1] იოტა სკლიაროსი[2] და კუალად აქავე[3] მოიქცა ურიცხჳთა საფასითა და განძითა, — რამეთუ უფროჲს ათორმეტისა კენდინარისა[4] მოიღო განძი[5] ოდენ, სხუათა ტურფათაგან კიდე, — რომელი[6]-იგი ყოველივე მამისა თჳსისა სულიერისა [15] იოვანეს[7] ჴელთა[8] მისცა[9] და თავი თჳსი სრულიად უარ-ყო[10] და არცა თუ მცირედი რაჲმე დაუტეւა ჴელმწიფებასა[11] ქუეშე თჳსსა[12], არამედ ეგევითარმან[13] მან[14] განთქუმულმან[15] და საჩინომან კაცმან ყოველივე ნებაჲ თჳსი მოიკუეთა და სრულებით[16] შეუდგა მორჩილებასა მისსა. და ესეზომი[17] მჴურვალებაჲ[18] აჩუენა[19], რომელ, უკუეთუმცა[20] შესაძლებელ[21] იყო, თჳნიერ მისისა ბრძანებისა არცამცა წყლისა გემოჲ იხილა და არცამცა[22] სიტყუაჲ ერთი აღმოთქუა და არცა თუ ფოლსა[23] ერთსა[24] ზედა[25] უფალ იყო, არამედ ყოველსავე მამაჲ იოვანე[26] განაგებნ და მისცემნ, ვითარცა ენების[27] და სადაცა ჴერ-იყვის[28].

ხოლო ვინაჲთგან სათნოებათა ყოველთა თავი მორჩილებაჲ არს სულიერთა მამათაჲ და ნებისა თჳსისა განკუეთაჲ[29], და ესე ესრეთ აქუნდა, [v] ვითარცა ვაუწყეთ ღმრთის-მოყუარებასა[30] თქუენსა, და ფრიად უმაღლესად, რამეთუ უნდოთაცა გულის-სიტყუათა ტირილით[31] გამოუცხადებნ ნეტარსა იოვანეს[32] და კანონსა და შენდობასა ითხოვნ. სხუათა[33] მათ სათნოებათა მისთა გამოწულილვით[34] აღწერასა ნეფსით[35] თანა-წარვჰჴედით[36], რამეთუ ჴეშმარიტად ყოვლითავე სათნოებითა სავსე იყო ნეტარი ესე: სიმდაბლითა, სიწრფოებითა და უმანკოებითა. და მარადის ეტყჳნ დიდსა იოვანეს[37], ვითარმედ: „მამაო, თჳთ იცი, რომელ დიდად ცოდვილ ვარ და სიკუდილი ჩემი მოახლებულ არს და უნებელი[38] სიწმიდისა[39] თქუენისაჲ არა[40] ვარ, არამედ ნებაჲ ჩემი და თავი ჩემი შემდგომად ღმრთისა შენდა მომიცემია[41]; ვითარცა გნებავს, აცხოვნე სული ჩემი“.

ამას რაჲ ესევითარსა მჴურვალებასა[42] მისსა[43] ხედვიდა[44] [16] ნეტარი მამაჲ ჩუენი[45] იოვანე[46], ფრიად მოსწრაფე იყო, რაჲთა

---

[1] ვინაჲთგან] ვითარცა G. [2] სკილიაროსი BCDEFGHL. [3] აქვე H. [4] კენდარისა H. [5] განძი — CEFGHL. [6] რომელმან CEFHL, რომელნი G. [7] სულიერისა იოვანეს — EH. იოვანეს — BCDFGL. [8] ჴელითა E, ჴელნიცა BD. [9] მისცა] მიიღო CEFGHL, — BD. [10] უვარ-ყო C, უარჰყო G. [11] ჴელმწიფობასა L. [12] ~ თ᷑სსა ქშ᷑ო EH. [13] ესევითარმან H, ესევითარმნ᷑ E· [14] მან — H. [15] განთქმულმან CFGHL. [16] სრულობით EH. [17] ესზომი H. [18] მხურვალება G. [19] აჩუენნა L. [20] უკუეთუმცა CEGL. [21] შემძლებელ CFGL. [22] არცა H. [23] ფოლისა BCDEFGHL. [24] ერთისა BCDEFGHL [25] ზედა — H. [26] იოანე G. [27] ინებას C. [28] ჴერ-იყვნეს BCDFL, ჴერი იყვნეს E, ჴერ-იყუნეს G, ჴერ-იყუნის H. [29] მოკუეთა CEFGHL. [30] მოყუარებასა] მსახურებასა EFGHL. [31] ტირით L. [32] იოანეს GL. [33] სხუათა] ხოლო სხუათა CEFGHL. [34] გამოწულილით D. [35] ნებსით BEFGHL] + + თჳსით D. [36] თანა-წარვჴედით BCDEFH, თანა-წარვხედით G. [37] იოანეს GL. [38] უნებური CEFGHL. [39] სიწმინდისა C. [40] არა — CEFGL. [41] მომიცემია + და G. [42] მხურვალებასა G. [43] მისსა—G. [44] ჰხედვიდა H. [45] ჩუენი—EH. [46] იოანე G.

არარაჲ იპოვოს[1] რაჲთურთით მის თანა ნაკლულევანებაჲ რაჲმე და ჯეროვნად პატივ-სცემნ მას და ერიდებიან[2] და განუსუენებენ და სწყალობენ სიბერესა მისსა.

ხოლო ვინაჲთგან[3] დიდი თორნიკ წყობათა[3a] შინა აღზრდილ იყო და სალაშქროთა საქმეთა, ამათ ესევითართა პირთათჳს უბნობაჲ და ჰამბავი[4] უყუარდა, და, ვითარცა ვთქუთ[5], მამაჲ იოვანე[6] ერიდებიან და არა უნდა, რაჲთამცა ამხილა მას, რაჲთა არა მოწყალას[7] გონებაჲ მისი. და ვითარცა იყვნეს[8] მას ჟამსა კაცნი წარჩინებულნი[9] და[10] პატიოსანნი, შევიდიან და ეუბნებოდიან მას ზემოთქუმულთა[11] ამათ[12] პირთათჳს. მაშინ, ვითარცა იხილა იოვანე[13], რამეთუ სიწრფოებით[14] იქმს ამას, შეეშინა, ნუუკუე ამის საბისათჳს ზღევაჲ[15] რაჲმე სულიერი შეამთხჳოს ღირსსა[15a] მას და თჳსსაცა[16] სულსა. [v] ამისთჳსცა ჰრქუა მას მამამან იოვანე[17], ვითარმედ: „საყუარელო ძმაო, ვხედავ, რომელ მადლითა ღმრთისაჲთა კეთილად წარმართებულ ხარ მცნებათა შინა ღმრთისათა და არა მნებაჲს, რაჲთა კრძალვისა გზითა ზღევაჲ[18] რაჲმე მოვატყუა[19] სულსა შენსა. აწ დააცადე სოფლიოთა[20] მაგათ საქმეთა[21] უბნობაჲ და ამიერითგან[22] სხუასა ნუ ვის ეუბნები, გარნა გაბრიელს ხოლო ხუცესსა[23]. ხოლო ხუცესი იგი ესევითარი კაცი იყო, რომელ[24] პირსა მისსა[25] მსოფლიოჲ სიტყუაჲ არა გამოვიდოდა, არამედ ყოველივე საღმრთოჲ[26] და სულიერი. ესე რაჲ ესმა ღირსსა[27] მას, მეყსეულად[28] დავარდა ფერჴთა[29] თანა მისთა და ცრემლით ეტყოდა, ვითარმედ: „და რად დაიდუმე აქამომდე და არა მამხილე, წმიდაო და ღმერთშემოსილო მამაო?“ ხოლო მამამან იოვანე[30] აღადგინა იგი[31] და ჰრქუა: „უფალმან შეგინდვენ, გარნა აწ ხოლო ეკრძალე!“ და მიერი[17]თგან მონასტრისა ძმათა არღარა ვის ეუბნებინ, გარნა თუ უცხოჲ ვინ[32] მოვიდის და მცირედი რაჲმე სიტყუაჲ მიუგის მას. და ესრეთ ესევითარსა ამას სულიერსა ცხორებასა[33] შინა აღასრულნა დღენი თჳსნი[34] და ღმრთისა მივიდა, და ჰეშმარიტად წამეს მამათა ჩუენთა მისთჳს, ვითარმედ: „ღმერთმან შეუნდენა ცოდვანი მისნი და საუკუნესა[35] ცხორებასა[36] ღირს-ყო[37]“.

---

[1] იპოს BCDEFGHL. [2] ერიდებენ FL. [3] ვინადგან G. [3a] წყოობათა A. [4] ამბავი H, ანბაჲ D. [5] ვთქუ EH. [6] იოანე G. [7] მოიწყალას BCFGL, მოსწყალას D. [8] იყუნეს CGHL. [9] ჩინებულნი G. [10] და—D. [11] ზემო თქმულთა EFGL. [12] მათ CEFGL] — H. [13] იოანე G. [14] სიწრფობით B. [15] ზღევაჲ] ზრუნვა E. [15a] შეამხჳოს ღირსა A. [16] თჳსსა H. [17] იოანე G. [18] ზღუშვა BEFGL, ზღუშვაჲ C, ზღუევაჲ H. [19] მოატყუა EH. [20] მსოფლიოთა D. [21] ~ საქმეთა მაგათ G. [22] მიერითგან BCDEFHL, მიერიდგან G. [23] ხუცესა D. [24] რომელ—EH. [25] მისა D. [26] სამღთო D. [27] ღირსა D. [28] მეყუსეულად GL. [29] ფერხთა G. [30] იოანე G. [31] იგი — H. [32] ვინა D, ვინმე CEFGHL. [33] ცხოვრებასა DG. [34] თჳსნი] მისნი BCDEFGHL. [35] საუკუნოს L. [36] ცხოვრებასა G. [37] ღირს-ჰყო G.

VIII. ამათ ღირსთა და სანატრელთა მამათა ჩუენთა[1] დიდნი საფასენი და მრავალნი ტურფანი[2] შეწირნეს დიდსა ლავრასა და ყოველთა მონასტერთა მთაწმიდისათა[3], რომელნი -იგი მას ჟამსა[4] წუთღა[5] გლახაკ იყვნეს[6] და არა განმრავლებულ ესოდენ. და საშოვალსა[7], რომელ არს ყოვლისა მთისა[8] შესაკრებელი, ფრიადნი საჭმარნი[9] და[10] მონაგებნი მისცნეს[11]. და ყოველთავე ზოგად და თჳთოეულად[12] [v] კაცად-კაცადსა ფრიადი საფასე განუყვეს, რომელთაგანი რაოდენიმე მოვიჴსენოთ[13] და სხუაჲ იგი დავაცადოთ[14], რაჲთა არა ფრიადი სიმრავლე წერილისაჲ იქმნას და საწყინო ვიქმნეთ[15] მკითხველთა და მსმენელთა.

დიდსა უკუე ლავრასა მისცეს, ვითარცა ვთქუთ[16], ოქრობეჭედი[17] განძისა ორას[18] ორმეოცდა ოთხისა დრაჰკნისაჲ, ჩიმიშკისა[19] ბოძებული იოვანესდა[20], და ესე ყოველთა წელთა აქუს პალატით ლავრასა[21], და კუნძული, რომელსა ნეოს ეწოდების, ბასილი მეფისა ბოძებული იოვანესდავე[22], რომლისაგან გამოვალს გამოსავალი ყოველთა წელთა ი᷾დ[23] ლიტრაჲ, გინა ათხუთმეტი[24] და ოდესმე ოცია. და კუალად მისცეს ოქროჲ განძად ათუალული[25] ქ᷾ლ ლიტრაჲ, და ძელისა[25a] ცხორებისა[26] ნაწილი [18] ვეცხლისა[27] ბუდითა და ორნი ბარძიმნი დიდნი ვეცხლისანი და ფეშხუმი[28] კოზითურთ და ბრწკლით[29] და ნაწილის შთასასუენებელით[30] ვეცხლისაჲთ[31]. და ესე ყოველნი[32] ოქროცურვებულნი[33]. საკურთხეველის[34] შესამოსელი ოქრონემსული და მეორე ოქსინოჲ. ორნი წიგნნი[35] ოქროპირისანი[36] — მარგალიტნი[37], სხუაჲ[38] წიგნი წმიდისა[39] ეფრემისი[40], სხუაჲ წიგნი სწავლანი წმიდისა კჳრილესნი[41], სხუაჲ წიგნი, რომელსა სწერიან ყოველნივე[42] ძუელნი წიგნნი[43] და საწინაჲსწარმეტყუელოჲ და მაკაბელთაჲ, სხუაჲ წიგნი სადღესასწაულოჲ საჩინოთა წმიდათაჲ,

---

[1] ჩუენთა] ჩემთა BD. [2] ტურფანი] საჭმარნი CEFHL, სახმარნი G. [3] მთაწმინდისათა C. [4] მათ ჟამთა EH. [5] წუთღა — EH. [6] იყუნეს BCGHL. [7] საშუალსა BCF, საშუალსა EGHL. [8] მ᷾თისა H. [9] სახმარნი G. [10] და—BD. [11] მისცნის E. [12] თითოეულად BCEFGHL, თჳთოეულად D. [13] მოვიხსენოთ G. [14]დავიცადოთ L. [15] ვიქმნეთ CEL, ვექმნეთ H. [16] ვთქუ BCDEFGHL. [17] ოქრობეჭედი] დიდძალი ბეჭედი BCDEFGHL. [18] ორას — H. [19] ჩიმიშკისა] წამისშკისა BCDEFGHL. [20] იოვანესადა L. [21] ~ ლავრასა პალატით CFGL, ლავრასა პალატი EH. [22] იოანესდავე G. [23] ი᷾დ] ათოთხმეტი BDEFGHL, ათორმეტი C. [24] ათუთხმეტი C, ათხუთმეტი G. [25] აღთუალული H. [25a] ძეისა A. [26] ცხოვრებისა G. [27] ვეცხლის EH. [28] ფეშხუმი CD EH. [29] ბრწკილით EFL. [30] შთასასუმნებელი EGH, შთასასვენებელი CL. [31] ვეცხლისა CEFGHL. [32] ყოველი FG. [33] ოქროხურვებულნი FL. [34] საკუთხეველის A, საკურთხეელის EFL. [35] წიგნი EGL. [36] ოქროპირისნი C. [37] მარგალიტიანი BEFL, მარგალიტიანნი C, მარგალიტისნი D, მარგარიტიანი H. [38] და სხუაჲ CEFH, და სხუა GL. [39] წმინდისა D. [40] ეფრემისნი D, ეფრემისა FG. [41] კირილესნი H. [42] ყოველნი BCDEFGHL. [43] წიგნი FGL.

ოთხთავი სტავრაჲთა[1] შემოსილი და ვეცხლისა[2] ღილოკილოჲთა[3] და ჯუარითა. ჯუარი სალიტანიე ვეცხლისაჲ ოქროცურ[v]ებული[4] მელაზმაგისა[5] ხატებითა, ჯუარს-ცუმისა[6] ხატი ცჳლოანი[7] დიდი, ას დრაჰკნად[8] ფასებული[9]; სხუაჲ დიდი ხატი ვედრებისაჲ, სხუაჲ ხატი გარდამოჴსნაჲ[10], ნიკიფორ[11] მეფისა ნიჭებული[12], სხუაჲ ხატი, კანკელი[13] ათორმეტთა მოციქულთაჲ, სხუაჲ ხატი წმიდათა დიდთა მოწამეთაჲ, სხუაჲ ხატი ცჳლოანი[14] ნათლის-მცემელისაჲ[15], სხუაჲ ხატი ცჳლოანი[16] წმიდისა ევსტრატისი[17]. და ალვაჲ ასი ლიტრაჲ და ოთხნი ჯორნი და სამნი ცხენნი, და ნავი ხუთასისა მოდისაჲ. და კელინნი, რომელთა ზედა წააგეს[18] საშენებელად: ზემოთა[19] ზედა[20] ხუთასი დრაჰკანი და ქუემოთა—ასი დრაჰკანი და სხუაჲ ესევითარი. და ესე ყოველი თჳთ წმიდისა მამისა ეფთჳმეს[21] ჴელთა ნუსხისაგან[22] დაგჳწერია, ვინაჲცა ჰეშმარიტ არს და უტყუველ[23].

ეგრეთვე საშოალსა[24] მისცეს[25] განძი ინდიკტიონსა 8 ლიტრაჲ [19] ათოთხმეტი[26] გასაყოფელად ყოველთა. და კუალად იაჲ ინდიკტიონსა გაუყვეს სხუაჲ იდ ლიტრაჲ. და მისცეს კარიისა[27] ეკლესიასა, რომელ არს შესაკრებელი ყოველთაჲ, ბარძიმ-ფეშხუემი[28] ვეცხლისაჲ, ოქროცურვებული ხატებითა, და კანკელი საუფლოთა დღესასწაულთაჲ, და თარგმანებაჲ სახარებისაჲ და სამნი ხატნი დიდნი ვედრებისანი და ორნი სკარამანგნი[29] და ორნი ჯორნი. და მისცეს იკონომოსსა[30] საშოალისასა[31] ლიტრაჲ ერთი განძი საშოალისათჳს[32] წასაგებელად[33] სასყიდლად[34] ქორაკანდელთა[35], ვეშაპაკთა[36] და ჯაჭუთა და კელაპტართა. და კუალად შემდგომად თორნიკის სიკუდილისა ი᷾გ [37] ინდიკტიონსა მისცეს მთასა გასაყოფლად[38] ლიტრაჲ ოცდარვა. და ერისონს მისცნეს სახლნი, შჳდ ლიტრად სყიდულნი[39], ზღუ[v]დითურთ, სადგურად მიმავალთა ძმათა. და კუალად

---

[1] სტავრათა BCDFGL, სტავრითა EH. [2] ვეცხლის H. [3] ღილკილოთა CEFGHL. [4] ოქრო-ხურვებული GL, ოქრო-ჴურვებული F. [5] ველაჲზმაგისა BCDF, ველიზმაგისა EH, ველიაზმაგისა G, ველაზმაგისა L. [6] ჯუარ-ცმისა BCDEFGL, ჯუარ-ცმის H. [7] ცჳლოვანი CGL. [8] დრაჰკანად L. [9] დაფასებული G. [10] გარდამოჴსნისა BCEFHL, გარდამოხსნისა DG. [11] ნიკიფორე BCDEFGHL. [12] მინაჭებული BCDEFGHL. [13] კანკელა FGL. [14] ცჳლოვანი GH]+ იოანე FGL. [15] ნათლის-მცემლისა G. [16] ცჳლოვანი BCGH. [17] ევსტრატისა CDEFGHL. [18] წარაგეს EGH. [19] ზომოთა FGL. [20] ზე BD. [21] ეფთჳმის CE, ეფთჳმისა G, ეფთიმის H, ეფთჳმისი FL. [22] ნუსხისგან FGL. [23] უტყუველ BDEGH. [24] საშუალსა BCDEF GHL, [25] მიპსცეს G. [26] ათოთხმეტი] ი᷾ბ BCDEFGHL. [27] კარისა BCDEFGHL. [28] ბარძიმ-ფეშხუმი CDEH. [29] საკარმანგნი H. [30] იკონომოზსა G. [31] საშუალისასა BCDEFGHL. [32] საშუალისათჳს BCDEFGHL. [33] წარსაგებელად BCDEFGHL. [34] სასყიდელად D. [35] ქორკანდელთა BCDEFGHL. [36] ვეშაპკთა CFGL, ვაშაპკთა H, ვაშპკთა E. [37] ი᷾გ]ე CEFGL, ი᷾ე BD. [38] გასაყოფელ:ად BCDEHL. [39] სასყიდელნი L.

მისცეს მუნვე[1] ვენაჯი[2] რჩეული, ხუთ ლიტრად ფასებული[3]. და ესეცა[4] ყოველი[5] მამათავე[6] ჩუენთა დაწერილისაგან დაგჳწერია.

კაცად-კაცადისა კულა მიცემული ვინ აღრაცხოს[7], რომელსა- -იგი თჳთოეული[8] მათი ჴმამაღლად[9] ქადაგებს[10] და ღმერთსა ცათა შინა აღუწერიეს![11] და მამამანცა ეფთჳმე,[12] ამის ზემო წერილისაგან[13] კიდე, მისცა თჳსისა მონასტრისათჳს ეფთჳმე[14]-წმიდისა საშოალსა[15] ორასი დრაჰკანი, რომელი-იგი შემდგომად წინამძღურობისაგან[16] ჴმნისა აღაშენა მთასა გარე.

აქა უკუე დავაცადოთ ესევითარისა ამის[17] პირისათჳს სიტყუაჲ, რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ[18], არცა თუ შესაძლებელ არს ყოველთა მათ[19] ქველის-საქ[20]მეთა მათთა თითოეულად[20] წარმოთქუმაჲ[21], რომელთა-იგი უმეტეს ყოველთა სათნოებათა მოწყალებაჲ შეეტკბო და ვითარცა სამოსელი შეემოსა.

IX. შემდგომად თორნიკის მიცვალებისა განიზრახა ნეტარმან მამამან ჩუენმან იოვანე, [22] რაჲთა აღიღოს ძე თჳსი და რავდენნიმე[23] მოწაფენი და იერტოდის[24] სპანიად, — რამეთუ[25] პირველითგანვე უძნდა შუღლიანობაჲ[26] და შფოთი, გარნა[27] თავს-ედვა[28] მუნ ჟამამდე[29] თორნიკის აშენებისათჳს[30] და რაჲთა შეიძინოს სული მისი,— რამეთუ ასმიოდა, ვითარმედ ჭართველნი არამცირედნი ნათესავნი და ერნი მკჳდრ არიან მუნ. და ამის პირისათჳს წარვიდა ვიდრე ავიდოსამდე[31], რაჲთა[32] მიერ პოვოს[33] ნავი, კერძოთა სპანიისათა მიმავალი, და წარვიდეს მუნ. [v] და რომელი-იგი მას ჟამსა მთავრობდა[34] ავიდოსს[35], ფრიად საყუარელი[36] იყო მამისა იოვანესი[37] და მეგობრობისა მისისათჳს[38] გამოუცხადა მას გულის-სიტყუაჲ თჳსი[39]. ხოლო იგი წინააღუდგა და, რაოდენ შესაძლებელ იყო მისგან, აბრკოლებდა. და ვითარ იხილა მამაჲ იოვანე[40] დამტკიცებული თჳსსავე გულის-სიტყუასა ზედა, გამოუცხადა და ჰრქუა[41], ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, არა უმეცარ ხარ შენ, თუ რაბამი სიყუარული

---

[1] მუნვე — CEFGHL. [2] ვენახი G. [3] დაფასებული G. [4] ესე BCDEFGHL. [5] ყრივე D. [6] მამათა D. [7] აღრიცხოს GL. [8] თითოეული BH, თჳთეული C, თითეული D. [9] ხმამაღლად G, ჴმამაღლა H. [10] ჰქადაგებს G. [11] აღუწერია EH. [12] ეფთჳმი BCDEFGL, ევთიმი H. [13] წერილნისაგან D. [14] ეფთჳმი- CEFGL, ევთიმი- H. [15] საშუალსა BCEFGHL, საშულსა D. [16] წინამძღრობისაგან CD. [17] მის G. [18] ვჰსთქუთ G, ვსთქუთ H. [19] მათ + წარმოთქმა BCDEGH, წარმოთქუმა FL. [20] თჳთოეულად G, თჳთეულად C. [21] წარმოთქუმაჲ — BCDEFGHL. [22] იოანე G. [23] რაოდენნიმე BCDFGHL, რაოდენიმე E. [24] იერტოდეს EH. [25] რამეთუ—C. [26] შუღლიანობაჲ] შჳლიანობა GHL. [27] გარნა + ვერ EH. [28] -იდვა EH. [29] ჟამადმდე DEGH. [30] აღშენებისათჳს BCDEFGHL. [31] აღვიდოსამდე CEFGHL. [32] რაჲთა + მის BCDEFGHL. [33] პოოს CDEFL, იპოოს G. [34] ჰმთავრობდა G. [35] აღვიდოს CEFGHL. [36] საყუარელ CDEGH. [37] იოვანესა CEFL, იოანესა G. [38] მისთჳს G. [39] თჳსი] მისი G. [40] იოანე G. [41] ჰრქუა] თქუა EFHL.

აქუს[1] მეფეთა ღირსებისა შენისაჲ და, უკუეთუ[2] გაგიტევნე[3], დიდი ბოროტი მოწევნად არს ჩემ ზედა. მიუწერო მეფეთა და, ვითარცა ბრძანონ[4], ეგრეცა[5] ქმენ"[6].

და, ვითარცა მიუწერა, უბრძანეს მეფეთა, რაჲთა სამეფოს წარავლინნეს[7]. და ვითარცა აღვიდეს, დიდითა პატივითა მოიკითხნეს იგინი მეფეთა [21] და დიდად აბრალეს და ჰრქუეს, ვითარმედ: „წმიდანო მამანო, ჩუენ დიდი სიყუარული გუაქუს[8] სიწმიდისა[9] თქუენისაჲ, და რაჲ არს ესე, რომელ ესრეთ ივლტით[10] ჩუენგან და[11] უცხოსა ქუეყანასა წარხუალთ?" მიუგო ნეტარმან იოვანე[12] და ჰრქუა: „ღმრთის-მსახურნო და თჳთმპყრობელნო მეფენო! გლახაკი ესე ერის-კაცი ვიყავ სოფელსა შინა მყოფი და თანამდები ყოვლისა ბრალისაჲ და მენება, რაჲთა უცხოებასა[13] სამე წარვიდე და სული ჩემი ვიცხოვნო[14] და გლახჳკებით[15] ვიყოფებოდი[16]. და თუ ვითა მოჰქუდა[17], არა უწყი; მოვიდა თჳსი ჩემი თორნიკ და მისითა გზითა[18] დიდთა შუღლთა[19] შთავვარდი[20] და ერის-კრებასა[21] და მნებავს, რაჲთა ამის ყოვლისაგან თავისუფალ ვიქმნა[22] და სულისა ჩემისა ზრუნვასა შეუდგე".

მრავალთა ჟამ[v]თა[23] დიდითა[24] პატივითა დაიმჭირეს[25] და მერმე დიდითა ქენებითა ძლით დაარწმუნეს მონასტრადვე[26] შექცევაჲ[27] და დიდითა ბოძითა განუტევეს. და ესრეთ კუალად შეიქცა[28] თჳსსავე[29] მონასტერსა[30].

X. და, შემდგომად მცირედისა ჟამისა, ნიკრისისა სენსა შთავარდა და მრავალთა წელთა ცხედარსა ზედა დავრდომილი[31] მდებარე იყო და ფრიადთა ტკივილთა მოითმენდა. და[32] მარადის ჰმადლობდა[33] ღმერთსა და ესრეთ მხიარულ იყო სენსა მას ზედა[34] სატიკსა, ვითარცა საფასესა ზედა დიდძალსა და ვითარცა პატივსა და ნიჭსა სამეუფოსა[35].

და ვითარ იხილა ესევითარი უძლურებაჲ თჳსი, ევედრებოდა მამასა ეფთჳმის[36], რაჲთა მიითუალოს ზრუნვაჲ მონასტრისაჲ. ხო-

---

[1] აქუსთ G. [2] უკეთუ GL. [3] განგიტევნე BCDEFHL, განგიტევე G. [4] ბრძანონ + მეფეთა G. [5] ეგრეთცა EH. [6] ჰქმენ EH. [7] წარიელინნენ BFL, წარიელინენ CDEH. [8] გაქუს L. [9] სიწმინდისა C. [10] იღტჳთ C, ივლტჳთ E. [11] და — C. [12] იოანე G. [13] უცხოებსა D. [14] ვაცხონო CL, ვაცხოვნო FH. [15] გლახაკობით CEHL. [16] ვიყოფებოდე D, ვიყოფოდი G, ეყოფოდე H. [17] მოჰქდა H, მოხდა G. [18] მისითა გზითა] მის გამო H. [19] შუღლთა] შფოთთა CEFGHL. [20] შთავარდი BCDEFGL. [21] ერის-კრებასა] ერის-კაცობასა EH. [22] ვიქნე H [23] ჟამთა]დღეთა EH. [24] დიდთა D. [25] დაიმჭირეს E. [26] მონასტრადვე DF, მონასტერსა L. [27] მიქცევა EH. [28] შეექცა L. [29] თჳსავე D. [30] ~ მონასტერსა თჳსსავე EH. [31] დავრდომით CDEFGHL. [32] და — BD. [33] მადლობდა DEH. [34] ზედა — CEFGHL. [35] სამეფოსა GL. [36] ეფთიმის H.

ლო იგი მოწიწებით აიძულებდა[1] მას, რაჲთა შეუნდოს, რამეთუ ჴძნდა შფოთი ამის სოფლისაჲ[2] და არა თავს-იდებდა შფოთთა [22] შთავრდომად. გარნა ვინაჲთგან[3] შეუძლებელ იყო მამისა მოხუცებულისა და სენთაგან განკაფულისა ურჩებაჲ, უნდა თუ არა, მორჩილ ეჴმნა მას[4], და ვიდრე[5] ჴორცთა-ღა[6] შინა იყო, მორჩილებითა და ბრძანებითა მისითა[7] განაგებდა საქმეთა მონასტრისათა ვითარცა იკონომოსი და თჳნიერ მისისა ბრძანებისა არარას[8] იქმოდა.

XI. მას ჟამსა შინა სანატრელი და წმიდაჲ ბერი იოვანე[9] გრძელის ძე ცხოვნდებოდა[10] ვითარცა უჴორცოჲ[11] დაყუდებით ოთხთა ეკლესიათა ლავრასა შინა. და ეგრეთვე არსენი ნინოწმიდელი[12], კაცი მაღალი სათნოებითა და მუშაკი ქრისტეს მცნებათაჲ, რომელმან-იგი[13] ღმრთისათჳს დაუტევა ეპისკოპოსობაჲ[14] და დავით კურაპალატისა[15] წინაშე მოვიდა[16], ხოლო[17] მან კეთილად მოჳსენებუ[ვ]ლმან[18] ღირსად სიწმიდისა[19] მისისა მოიკითხა და ოთხთა ეკლესიათა წარმგზავნა[20]. და ესრეთ იგიცა დაყუდებით ცხოვნდებოდა[21] თჳსისა მოძღურისა თანა. ამათ უკუე ნეტართა მამათა ჩუენთა — იოვანეს[22] და არსენის — ფრიადი სიყუარული აქუნდა ერთმანერთისაჲ[23] და მრავალ ჟამ იღუწიდეს მუნ[24] კეთილსა მას[25] ღუაწლსა მონაზონებისასა[26]. ხოლო ხედვიდეს[27], რამეთუ, ვითარ-იგი უნდა მყუდროებით ცხორებაჲ[28], ვერ იყოფებოდეს[29], ამისთჳს რამეთუ აწყინებდიან მამასახლისნი და ძმანი მონასტრისანი, და კურაპალატიცა[30] ზედაჲსზედა[31] მიუწერენ და ევლოგიასა წარსცემნ[32], ეგრეთვე ეპისკოპოსნი[33] და აზნაურნი. ამის უკუე მიზეზისათჳს განიზრახეს, [34] რაჲთა წარვიდენ[35] უცხოსა ქუეყანასა. რომლი[ვ][23]სათჳსცა წარვიდეს[36] კერძოთა პონტოჲსათა უდაბნოთა ადგილთა და მიემთხჳნეს[37] მამასახლისსა ვისმე სულიერსა, რომელმან-იგი სიხარულით შეიწყნარნა[38] და მისცა მონასტერი შუენიერი ადგილსა უდაბნოსა, და ყოველსავე საჴმარსა[39] მათსა უხუებით[40] ჴისცემდა.

---

[1] აჲძულებდა A] აღასრულებდა CEFGHL. [2] სოფელის D. [3] ვინადგან G. [4] მას —EH. [5] ვიდრეცა CEFGHL. [6] ჴორცთა CEFGHL. [7] მისითა—L. [8] არა რასა G. [9] იოანე G. [10] ცხონდებოდა CDEH. [11] უხორცო G. [12] ნინოწმინდელი CD. [13] რომელნი-იგი FG. [14] ეფისკოპოზობა FL, ეპისკოპოზობაჲ E. [15] კურატპალატისა CG. [16] მივიდა EH. [17] ხოლო—BCDEFGHL. [18] მოხსენებულმან G. [19] სიწმინდისა C. [20] წარმოგზავნა BCEFGHL, წარმორგზავნა D. [21] ცხონდებოდა DEH. [22] იოანეს G. [23] ერთმანეთისა BCDE. [24] იღუწიდეს მუნ]აღჳდეს მუნ და იღუწიდეს H. [25] მას] მაგას L. [26] მონაზონებისასა D. [27] ხედჳდეს H. [28] ცხოვრება GL. [29] იყოფოდეს CEFGHL. [30] კურატპალატიცა G. [31] ზედასზედან G, ზ'ას ზ'ა CDEFHL. [32] წარსცემენ BDFL. [33] ეპისკოპოზნი E, ებისკოპოზნი DF. [34] განიძრახეს C. [35] წარვიდეს FGL. [36] წარვიდენ H. [37] მიემთხჳნეს BCDG. [38] შეიწყნარა CFGL. [39] საჰმარსა G. [40] უხუებით D, უხუებდით E, უჴუებით L.

და შემდგომად რაოდენისამე ჟამისა ეუწყა მამათა[1] ჩუენთა მათთჳს, ვითარმედ მუნ იყოფებიან[2]. და წარავლინეს ძმაჲ ერთი და მიუწერეს წიგნები[3], ვითარმედ: „წმიდანო მამანო, გუეუწყა სიწმიდისა[4] თქუენისათჳს და ვცანთ[5] მანდა ყოფაჲ თქუენი და ფრიად[6] გულკლებულ[7] ვართ, რომელ არა ინებეთ ამას წმიდასა და სახელოვანსა მთასა მოსლვაჲ[8], რაჲთამცა თქუენი წმიდაჲ ლოცვაჲ მოგუეღო. აწ ვეუედრებით სიწმიდესა[9] თქუენსა, რაჲთა მოხჳდეთ და ერთგან[10] ვიყოფებოდით[11], [v] ვინაჲთგან უწყით, რომელ ჩუენცა უცხოებასა ვართ".

ესე რაჲ აღმოიკითხეს, მათცა გაესუენა[12], და მეორესა ხოლო წელსა[13] ჩამოვიდეს. და[14] ვითარცა[15] ცნეს მამათა ჩუენთა, სიხარულითა აღივსნეს და მადლი შეწირეს ღმრთისა და მოწლედ მოიკითხნეს[16] და სულიერად და ჴორციელად ნებისაებრ მათისა[17] აღაშენნეს[18] და უდაბნოსა ადგილსა სენაკები უშენეს და ღმრთისა სათნოჲთა მოქალაქობითა ცხოვნდებოდეს[19].

XII. ამისა შემდგომად სანატრელმან მამამან ჩუენმან იოვანე[20], პირველთქუმულსა[21] მას სალმობასა შინა განკაფულმან, შეისუენა და ღმრთისა მივიდა, განმდიდრებული ტკჳრთითა სათნოებათაჲთა და ნების-მყოფელი ღმრთისაჲ.

და ეგულებოდა რაჲ აღსრულებაჲ, ყოველი ჴელმწიფებაჲ და უფლებაჲ მამასა [24] ეფთჳმეს[22] მისცა, რაჲთა, რომელიცა განგებაჲ და წესი ენებოს, იგიცა[23] დაუდვას[24] მონასტერსა და მას ზედაცა განკანონოს[25] და შინა და გარე, ვითარცა ენებოს, ეგრეთ განაგოს. და მერმე შემდგომად თჳსა[26] უბრძანა, რაჲთა გიორგის დაუტეოს მამობაჲ, რომელი-იგი თჳსივე იყო მათი, კაცი სახელოვანი[27] და ფრთხილი ჴორციელთა საქმეთა ზედა. და კუალად უბრძანა, რაჲთა გიორგი[28] შემდგომად მისა[29] სხუაჲ დაუტეოს[30] წინამძღუარი, რომელი იპოოს[31] სიტყჳთ და საქმით სხუათა უმჯობესი ძმათა შორის. და ესრეთ განაწესა, რაჲთა თჳთოეული[32] მამასახლისი, შემდგომად

---

[1] მამათა] წმიდათა მამათა EH. [2] იმყოფებიან G. [3] წიგნი G. [4] სიწმინდისა C. [5] ვცანით BCDEFL, ვჰსცანთ G. [6] ფრიად] + და H. [7] გულკლებულ] გლ'ხკებულ EFHL. [8] მოსულა B. [9] სიწმინდესა C. [10] ერთგან L. [11] ეიყოფოდით BCDEFGHL. [12] განესუნა CEH. [13] ~ წელსა ხოლო BCDEH. [14] და — C. [15] ვითარ BCDE. [16] მოიკითხნე B, მოიკითხეს D. [17] ნებისაებრ მათისა — CEH. [18] აღეშენნეს CEH. [19] ცხონდებოდეს DEH. ესე რაჲ აღმოიკითხეს... მოქალაქობითა ცხოვნდებოდეს — FGL. [20] იოანე G. [21] -თქმულსა CFGL. [22] ეფთჳმის CEFGL, ევთიმის H. [23] იგი D. [24] დაუდევს D. [25] განჰკანონოს FGL. [26] თს'სა DG] მისსა EH. [27] სახელოვანი BCDEFGHL. [28] გიორგიმ H] იგი FGL. [29] მისსა DEGH. [30] დაუტეოს BCDEFGH. [31] წინამძღუარი რომელი იპოოს—EH; იპოვოს B. [32] თითოეული BCDEH.

თჳსისა აღსრულებისა[1], სხუასა დაუტეებდეს[2] წინამძღუარსა, ღირსსა და სათნოსა. ხოლო უკუეთუ[3] ვინმე იპოვოს[4] მშლელი[5] განგებასა მამისა ეფთჳმისსა[6] და მაშფოთებელი და წინააღმდგომი ძმა-[v]თაჲ, კრულობითა[7] და შეჩუენებითა საშინელითა განკანონა[8] ეგე-ვითარი იგი და ღმრთისაგან განაგდო და ბრძანა, რაჲთა[9] ეგევითარი იგი[10] მეყსეულად კრებულისაგან განიდევნოს, რაჲთა არა ყოველსა გუამსა კრებულისასა განეზაოს[11] მაკუდინებელი იგი სენი მისი და განმრყუნელი.

და განმგებელად და ეპიტროპად[12] თჳთმპყრობელნი მეფენი განაწესნა და თქუა, ვითარმედ: „ვინაჲთგან მწყალობელი ვინმე და ჴელის-ამპყრობელი და განმგებელი[13] საჭმარ არს, რაჲ ვყო[14] გლახაკმან ამან და უნდომან, რამეთუ, დაღაცათუ კადნიერ არს სიტყუაჲ ესე, არამედ მინდობითა ტკბილსა მას მოწყალებასა[15] და სახიერებასა, რომელი-ესე მათითა წყალობითა და შეწევნითა აღვაშენე ლავრაჲ, მათთაჳე ჴელთა შევჰ[25]ვედრებ[16] და ჩემ თანა[17] მოწაფეთა და მლოცველთა მათთა ეფთჳმეს[18] და გიორგის. რამეთუ დაღაცათუ ყოველსა ქუეყანასა სწყალობენ და ყოველთა გლახაკთა ეურვიან, არამედ[19] ჩუენ უღირსთა ზედა უმეტეს ყოველთასა აჩუენეს წყალობაჲ, ვინაჲცა[20] საძირკუელითგან[21] დიდთა მათ ქუელისმოქმედებათა მათთა მიერ აღვაშენე ლავრაჲ ესე".

ხოლო ძმათა ჰრქუა, ვითარმედ: „თქუენ, სასურველნო და საყუარელნო შვილნო ჩემნო, უკუეთუ მცნებათა ღმრთისათა დამარხვაჲ იღუაწოთ და წესისაებრ და კანონისა საღმრთოჲსა[22] იყოფებოდით[23] და წინამძღუართა მიმართ გაჭუნდეს[24] უზაკუველი[25] მორჩილებაჲ და ურთიერთარს[26] მშჳდობაჲ[27] და ერთობაჲ, მრწამს ღმრთისაჲ,[28] რომელ არარაჲ კეთილი [v] არა მოგაკლოს ღმერთმან, არამედ მეფენი და მთავარნი და ყოველნი კაცნი[29] წყალობად თქუენდა აღძრნეს[30] და უმეტეს[31] და უმეტეს წარემატნეთ. ამიერითგან ნუმცა

---

[1] აღსრულებას B. [2] დაუტეობდეს BCDEFL, დაუტევობდეს G. [3] უკეთუ EGL. [4] იპოოს BCDEFGL. [5] მშლელი — H. [6] ეფთჳმესსა DEFGHL. [7] კრულებთა GHL. [8] განკანონოს BD, განიკანონოს CEFGHL. [9] ეგევითარი იგი... და ბრძანა, რაჲთა — BCDEFGHL. [10] იგი + და BCDEFGHL. [11] განეზაოს BCDEFL, განაზაოს H. [12] ეპიტრობად FL. [13] გამგებელი G. [14] ეჰყო G. [15] მოწყალებასა — G. [16] შეჰვედრებ BDFL, შეჰვედრებ C, შეჰვედრებ EGH. [17] ჩემ თანა] ჩემთაჳე H. თანა+ და D. [18] ეფთჳმის CEFL, ევთიმის GH. [19] არამედ] ვითარმედ CEFGL. [20] ვინაჲცა] ვინათგან BCDEFGHL. [21] საძირკულითგან G. [22] საღთოსა L. [23] იყოფოდით C, იყოფოდეთ G, იყოფებოდეთ L. [24] გაჭუნდის E, გაჭუნდესთ G. [25] უზაკუველი BDG, უზაკველი CFHL. [26] ურთიერთას (+ და C) CEFHL. [27] და მშჳდობაჲ C. [28] ღმრთისაჲ] ღ᷑ი მ᷑რ D. [29] კაცნი—L. [30] აღიძრნეს BCEFGHL. [31] და უმეტეს— CDEFGHL.

ვინ განგაშორებს[1] თქუენ საქმისა ამისგან კეთილისა და ღმრთისა საყუარელისა[2], რომელ არს უზაკუველი[3] მორჩილებაჲ და განუკუეთელი[4] ერთობაჲ და მშჳდობაჲ, რაჲთა ამასცა საწუთროსა[5] უშფოთველი ცხორებაჲ[6] აღასრულოთ და საუკუნესა მას[7] მომავალსა ცხორებაჲ[8] საუკუნოჲ დაიმკჳდროთ კაცთ-მოყუარებითა ქრისტეს მეუფისაჲთა[9]. და იგი სახიერი და მრავალ მოწყალე ღმერთი იყავნ მწყალობელ თქუენდა და წარგიძღჳნ წმიდასა ნებასა მისსა და საღმრთოთა[10] მისთა მცნებათა[11], [26] მეოხებითა ყოლად[12] წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲთა და ყოველთა წმიდათაჲთა[13], ა~ნ.

სტუმრის-მოყუარებასა ნუ დაივიწყებთ და, რაჲ ღმერთსა ებოძოს[14], გლახაკთა[15] მიუპყრობდით[16], მსგავსად ძალისა თქუენისა, და მილოცევდით და მაჴსენებდით[17], საყუარელნო შვილნო და ძმანო ჩემნო[18], მარადის, რაჲთა ყოს[19] ღმერთმან[20] წყალობაჲ საწყალობელისა და ცოდვათა შინა განფრდილისა სულისა ჩემისა თანა და შემინდვნეს ყოველნი ცოდვანი ჩემნი. და ეგრეთვე სულიერსა ძმასა ჩუენსა იოვანე[21] სჴნგელოზსა[22], რამეთუ ფრიადითა სარწმუნოებითა მოვიდა ჩუენდა წმიდასა ამას მთასა, და სულიერისა[23] მამისა ჩუენისა ათანასეს[24] საჴსენებელსა[25] წლითი-წლად აღასრულებდით[26] და მოიჴსენებდით წმიდათა ჟამის-წირვათა შინა"[27].

და ვითარცა ესე ყოველი წარმოთქუა და აღწერით დაუტევა, მერმე აკურთხა ნეტარი ეფთჳმე[28] ზეგარდამოჲთა კურთხევითა და ჴელთა შინა[29] მისთა წმიდაჲ სული თჳსი ღმერთსა[30] შეჰვედრა[31] და მშჳდობით მას ზედა დაწვა[32] და დაიძინა, თთუესა[33] ივნისსა ი҃დ, და მეოხ არს ცხო[ν]რებისათჳს[34] სულთა ჩუენთაჲსა.

ხოლო პატიოსანი იგი გუამი მისი ღმერთ-შემოსილმან[35] მამამან ჩუენმან[36] ეფთჳმე[37] ჯეროვნად შემოსა[38] და თჳსაგან დაჰმარხა[39] და ზედა ეკლესიაჲ წმიდათა მთავარანგელოსთაჲ[40] აღაშენა. და რომელნიცა სარწმუნოებით მოუჴდებიან[41], მადლსა და ლხინებასა ღირს

---

[1] განგაშორებს + კაცნი L. [2] სიყუარულისა CEFGHL. [3] უზაკუველი BCD FGHL. [4] განკუთხილი FGL. [5] საწუთოსა BDEFGHL. [6] ცხოვრება GL. [7] მას— H. [8] ცხორებასა BD, ცხოვრება GL. [9] ჴ҃ო~ფისათა CF. [10] საღთოთა DL. [11] ~ მცნებათა მისთა BCDEFGHL. [12] ყოლად — H. [13] წმიდათა FL. [14] ებოძოს] ებრძანოს BCDEFGHL. [15] გლახაკთა — EH. [16] მიპყრობით BCDEFHL. [17] მახსენებდით GH. [18] ჩ~ნო H. [19] ჰყოს G. [20] ღმერთმან—FL. [21] იოანე GL. [22] სჴნგელოზსა] ანგელოზსა BCDEFGHL. [23] სულიერისა] სულისა E, სულსა H [24] ათანასესსა CEF GHL, ათანასესა D] + მოჴსენებასა თანა H. [25] ჴსენებასა D] + მისსა H. [26] აღასრულებდეთ D. [27] და მოიჴსენებდით წმიდათა ჟამის-წირვათა შინა — H. [28] ეფთჳმი E, ევთიმი H, ნეფთჳმე G. [29] შინა — CEFHL. [30] ღმერთსა — D. [31] შეჵედრა D. [32] ~ დაწუა მას ზედა EH. [33] თჳესა BCDEFG. [34] ცხოვრებისათჳს L. [35] ღმერთ-შემოსილმან — H. [36] ჩუენმან — EH. [37] ეფთიმე B, ეფთჳმი E, ევთიმი H. [38] შეჰმოსა FL. [39] დამარხა EHG. [40] მთავარანგელოზთა BCDEFHL. [41] მოუჴდებიან G.

იქმნებიან. რამეთუ ეშმაკეული ვინმე მოუჴდა მას ოდესმე და სუა კანდლისა მისგან, რომელი ეკიდა საფლავსა ზედა მისსა, და მეყსეულად[1] განიკურნა და ადიდებდა ღმერთსა.

XIII. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. რამეთუ, ვითარცა-იგი ზემორე ვთქუთ[2], წარიყვანა სამეუფოჲთ[3] შვილი თჳსი ეფთჳმე[4] მამამან იოვანე[5]. და პირველად ქართული სწავლაჲ ასწავა[6] და მერმე ბერძულად გაასწავლა[7] ყოვლითავე სწავლულებითა[8] სრულებით. და სიყრმითგანვე მადლი ღმრთისაჲ იყო მის[9] ზედა და ღმრთისაგან მიეცა გულისხმის[10]-ყოფაჲ წერილთაჲ და სულისა წმიდისა მადლითა აღივსო. ვითარცა ეუწყა ნეტარსა იოვანეს[11], მამასა მისსა,[12] გამოცხადებითა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲთა, რამეთუ ჟამსა სიჭაბუკისა მისისასა[13], ვიდრე ყრმაღა იყო, [27] სენითა მძაფრითა შეპყრობილ იქმნა და სიკუდილსა მიეახლა[14], და იტყოდა ნეტარი იოვანე[15], ვითარმედ[16]: „სასოებაჲ წარვიწირე ცხორებისა[17] მისისაჲ, რამეთუ, ვჰგონებდი[18] მეყსა[19] შინა სულთა[20] აღმოსლვასა[21], ვინაჲთგან არცაღა[22] სიტყუაჲ დაშთომილ იყო მის თანა, არცა ჴმაჲ. და ვითარ-იგი შეშფოთებულ ვიყავ, წარვედ ტაძარსა წმიდისა ღმრთის-მშობელისასა[23] და დავვარდი[24] წინაშე ხატსა[25] წმიდისა დედოფლისასა[26] და ცრემლითა მჴურვალითა[27] ვევედრებოდე[28] უხრწნელსა მარადის ქალწულსა ღმრთის-მშობელსა, რაჲთა შემწე ეყოს[29] და ყოს[30] ლხინებაჲ. და ვამცენ მღდელსა[31], რაჲთა მსწრაფლ აღმოვიდეს და აზიაროს ჯორცსა და სისხლსა უფლისასა[32]. და ვითარ-იგი შეშფოთებულ ვიყავ[33] და აღვისწრაფდი[34] ხილვად, თუ რაჲ-ძი[35] იქმნა, განვაღე კარი სენაკისაჲ[36], სადა-იგი დამეტევა მწოლარე, და მეყსეულად[37] ვიყნოსე სული[38] სულნელებისაჲ[39] საკჳრველი, რამეთუ იქმნა მოხედვაჲ წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲ და ვიხილე ეფთჳმე[40], რამეთუ მადლითა მისითა აღდგომილ იყო და ჯდა[41] ცხედარსა ზედა ყოვლით[v]ურთ მრთელი და უვნებელი.

---

[1] მეყსეულად GL. [2] ვსთქუთ DG. [3] სამეფოთ BDF, სამეფოდ G. [4] ეფთჳმი E. ევთიმი H. [5] იოანე G. [6] ასწავლა BCDEH. [7] განსწავლა DH. [8] სწავლებითა FL. [9] მის] მას BCDEFHL. [10] გულისჴმის BCDEFHL [11] იოანეს G. [12]—მამასა მისსა იოვანეს D. [13] მისისსა BC. [14] მიიახლა D. [15] იოანე G. [16] ვითარმედ + კნინღა H. [17] ცხოვრებისა GL. [18] ვგონებდი DE, ვჰგონებდ C, ვგონებდ H. [19] მეყსა]მე ყ˘სა H. [20] სულთა + მისთა H. [21] აღმოსლვასა + და H. [22] არცაღა თუ D, არცა GH. [23] მშობლისასა H. [24] დავარდი CDEFGL. [25] ხატსა — BCDEFGHL. [26] დედოფლისსა B, დედოფლისა CDEFGHL. [27] ჯურვალებითა G. [28] ვევედრებოდი D. [29] შეჴწე იყოს FL] შემეწიოს GH. [30] ჰყოს G. [31] მღუდელსა GH, მღვდელსა L. [32] უფლისასა] ჭ˘ესსა H. [33] ვყავ L. [34] აღვსწრაფდი L. [35] -ძი—H. [36] სენაკისაჲ + მის H. [37] მეყსეულად G. [38] სუნი GH. [39] სუნელებისა CD,სუნნელებისა GH. [40] ეფთვეჱ D, ეფთჳმი E, ევთიმი H. [41] იჯდა H.

და ვითარ-იგი[1] განჰკრთა[2] გონებაჲ ჩემი და[3] ვჰკითხევდ[4] მას, ვითარმედ: „რაჲ არს ესე, შვილო?“, მომიგო და მრქუა მე, ვითარმედ: „აწღა წარმომიდგა ვინმე დიდებული დედოფალი და მრქუა ქართულითა ენითა: „რაჲ არს, რაჲ გელმის, ეფთჳმე?[5]“ ხოლო მე ვარქუ, ვითარმედ: „მოკუდები[6], დედოფალო“. და ვითარცა ესე ვთქუ[7], მომეახლა და მიპყრა ჴელსა[8] და მრქუა: „არარაჲ არს ვნებაჲ შენ თანა, აღდეგ, ნუ გეშინინ და ქართულად[9] ჴსნილად უბნობდი“. და აჰა ესერა, ვითარცა მხედავ, ყოვლადვე არღარაჲ მელმის“. და იტყოდა ნეტარი იოვანე[10], ვითარმედ[11]: „მუნ ჟამადმდე ძნიად[12] უბნობნ ქართულად და ფრიად მწუხარე ვიყავ ამის პირისათჳს, ხოლო მიერითგან დაუყენებელად[13], ვითარცა წყაროჲ აღმოდინ უწმიდეს[14] ყოველთა ქართველთასა. ხოლო მე, რაჲ ვიხილე ესე, დავვარდი წინაშე წმიდისა ღმრთის-მშობელისა და მადლი შევწირე[15] სასოჲსა მის ჩუენისა[16] და ვჰმადლობდი[17] და ვადიდებდი ღმერთსა, ამენ[18]“.

ეტყჳნ მამაჲ[19] იოვანე[20], ვითარმედ:[21] „შვილო ჩემო, ქართლისა ჭეყანაჲ დიდად ნაკლულევან არს [28] წიგნთაგან და მრავალნი წიგნნი აკლან[22], და ეხედავ,[23] რომელ ღმერთსა მოუმადლებია[24] შენდა. აწ იღუაწე, რაჲთა განამრავლო სასყიდელი შენი ღმრთისაგან“. და იგი, ვითარცა იყო ყოველსავე[25] ზედა მორჩილი, მოსწრაფედ შეუდგა ბრძანებასა მისსა და იწყო თარგმნად[26] და ყოველნივე[27] განაკჳრვნა[28], რამეთუ ეგევითარი თარგმანი, გარეშე მათ პირველთასა[29], არღარა გამოჩინებულ[30] არს ენასა ჩუენსა და ვჰგონებ[31], თუ არცაღა[32] გამოჩინებად არს.

და მრავალნი წიგნნი[33] წარსცნის[34] წინაშე დავით კურაპალატისა[35], რომელნი-იგი იხილნა რაჲ, ვითარცა იყო მორწმუნე, სიხარულითა აღივსო[36] და ადიდებდა ღმერთსა და იტყოდა, ვითარმედ: „მადლი ღმერთსა, რომელმან ჩუენთა ამათ ჟამთა ახალი ოქროპირი გამოაჩინა“. და ზედაჲს-ზედა[37] მოუწერნ, რაჲთა თარგმნიდეს და წარსცემდეს[38]. და იგი სანატრელი შეუსუენებელად თარგმნიან

---

[1] ვითარ-იგი] ვითარ H. [2] განკრთა DEH. [3] და — H. [4] ვკითხევდ EHL] [5] ეფთჳმი E, ეეთიმი H. [6] მოვკუდები D. [7] ვსთ[ქ]უ G. [8] ხელსა G. [9] ქართულად] წარვედ BCDEFGHL, + და H. [10] იოანე G. [11] ვითარმედ] ვიდრე CEFGHL. [12] ძნიად] ძნელად H. [13] დაუყენებელად — EH. [14] უწმინდეს C. [15] შევსწირე BDEF GHL. [16] ჩუენისა] ჩემისა FGH. [17] ვმადლობდი BDEFGHL. [18] ამენ — CEFGHL. [19] მამაო B. [20] იოანე L. [21] ვითარმედ — FGL. [22] აკლიან BCDEFGHL. [23] ვჰხედავ C. [24] მოუმადლებიან G. [25] ყოველსავე] ს᷄ყსავე C. [26] თარგმანებად EHL. [27] ყ᷄ოვე D. [28] განაკჳრნა CEL. [29] ~ მათ პირველთასა გარეშე EH. [30] გამოჩენილ EG. [31] ვგონებ DEFHL. [32] არცა BCDEFGHL. [33] წიგნი G. [34] წარცნის D. [35] კურატპალატისა G. [36] ~ აღივსო სიხარულითა EH. [37] ზედასა-ზედა DH, ზედა-ზედა E. [38] წარცემდეს D.

და რაჲთურთით[1] არა სცემდა[2] განსუენებასა თავსა თჳსსა, არამედ დღე და ღამე ტკბილსა მას თაფლსა წიგნთა[3] საღმრთოთასა[4] შურებოდა, რომლისა მიერ დაატკბო ენაჲ ჩუენი[5] და ეკლესიაჲ[6]. რამეთუ თარგმნნა[7] წიგნნი[8] საღმრთონი[9], [v] რომელთა აღრიცხუვაჲ[10] კნინღა-და[11] შეუძლებელ არს,რომელთაგანნი[12] რაოდენნიმე[13] მოვიჴსენნეთ[14], რაჲთა მათ მიერ სხუათათჳსცა ეუწყოს ქრისტეს მორწმუნეთა. რამეთუ არა თუ ულუმბათა[15] და მთაწმიდას[16] ოდენ თარგმნნა[17], რაჲთამცა აღვრიცხუენით[18] თითოეულად[19], არამედ სამეუფოსცა[20] და გზასა და სხუათა ესევითართა ადგილთა.

თარგმნა[21] უკუე[21a] ვითარცა ვთქუთ[22]: თარგმანებაჲ იოვანეს[23] თავისა[24] სახარებისაჲ.

სწავლანი წმიდისა მამისა ჩუენისა დიდისა ბასილისნი[25].

მისივე თარგმანებაჲ ფსალმუნთაჲ.

წიგნი წმიდისა კლემაქსისი[26].

წიგნი წმიდისა მაკარისი[27]

მაქსიმეს სწავლანი.

წიგნი წმიდისა ისაკისი, რომელსა შინა არიან სხუათაცა[28] მამათა გამორჩეულნი სწავლანი.

წიგნი წმიდისა დორეთესი.

წამებაჲ და სასწაულნი[29] წმიდისა მთავარმოწამისა დიმიტრისნი.

ცხორებაჲ[30] და წამებაჲ წმიდისა სტეფანე ახლისაჲ.

ცხორებაჲ[31] და წამებაჲ წმიდისა კლემენტოს[32] ჰრომთა[33] პაპისაჲ[34].

წამებაჲ[35] წმიდისა კლიმი ანკჳრელისაჲ.

ცხორებაჲ[36] წმიდისა და[37] დიდისა ბასილი[38] კესარიელისაჲ.

წამებაჲ წმიდისა აკეფსიმაჲსი.

---

[1] რაჲთურთ G. [2] ჰსცემდა G. [3] წიგნსა CEFGHL. [4] საღმრთოსა CDEG HL. [5] დაატკბობდა ენასა ჩუენსა H. [6] ეკლესიასა H. [7] თარგმნა H. [8] წიგნი EG. [9] სამღთონი D. [10] აღირცხუვაჲ A, აღრიცხვა CEL, აღრიცხუა BDFGH. [11] -და— EH. [12] რომელთაგანი FL. [13] რაოდენნი E. [14] მოვიჴსენეთ DFL, მოვიხსენნეთ G. [15] ულუნბათა D, ულუმბოთა FGL. [16] მთაწმინდას C, მთაწმიდასა G. [17] თარგმნა C. [18] ავღირიცხუნით B, აღვირაცხენით D, აღვჰრიცხუნით C, აღვირცხუნით F, აღვრიცხუნით GL, აღჳრიცხუნით H. [19] თჳთეულად C]—EH. [20] სამეუფოსაცა BCDEFGHL. [21] თარგმნნა FGL. [21a] უკუე A. [22] ვსთქუთ HG. [23] იოანეს GL. [24] თავის CDEH. [25] ბასილისანი BE. [26] კლემაქსისა BCEFGHL, კლემექსისა D. [27] მაკარისა CH. [28] სხუანიცა BCDEFGHL. [29] სასწაული EH] სწავლანი L. [30] ცხოვრება GL. [31] ცხოვრება GL. [32] კლემეტოს H. [33] რომთა DH. [34] ~ ცხორებაჲ და წამებაჲ წმიდისა კლემენტოს ჰრომთა პაპისაჲ, ცხორებაჲ და წამებაჲ წმიდისა სტეფანე ახლისაჲ H. [35] და წამებაჲ BCDFGL. [36] ცხოვრება GL. [37] და— BCDEFG¬L. [38] ~ ბასილი დიდისა FGL.

ცხორებაჲ[1] წმიდისა გრიგოლ[2] ღმრთის-მეტ[29]ყუელისაჲ და თქუმულნი მისნი[3].

ცხორებაჲ[4] წმიდისა ბაგრატისი.

წამებაჲ წმიდათა მინა-ერმოგინეთი[5].

წმიდისა გრიგოლ[6] ნოსელისა[7] თქუმულნი:[8] შესხმაჲ[9] ძმისა თჳსისა დიდისა[10] ბასილისი და ქალწულებისათჳს, და წმიდისა „მამაო ჩუენოჲსა“ თარგმანი, და წმიდათა მარხვათათჳს, და წმიდისა მოსე[11] წინაჲსწარმეტყუელისა ცხორებისა თარგმანი, სახედ დაყუდებისა, რომელი ძმასა ვისმე ეთხოა[12].

იოვანე[13] მახარებელისა[14] ხილვაჲ და ხილვისა[15] თარგმანი ანდრეა[16] კრიტელისაჲ[17].

თქუმული[18] წმიდისა[19] იოვანე[20] დამასკელისაჲ ორისა ბუნებისათჳს ქრისტესისა.

სხუაჲ წმიდისა ღმრთის-მშობლისა[21] შობისათჳს.

ცხორებაჲ[22] დიდისა ათანასესი.

წამებაჲ წმიდათა[23] სამთა ყრმათა: ალფიოს[24], ფილადელფოს და კჳრინესი.

ცხორებაჲ[25] წმიდისა ონოფრი მძოვრისაჲ[26].

ცხორებაჲ[27] წმიდისა მარიამ მეგჳპტელისაჲ.

სწავლანი წმიდისა ზოსიმესნი.

სწავლანი წმიდისა მამისა ეფრემისნი სარწმუნოებისათჳს.

სჳნაქსარი საწელიწდოჲ[28], უმცროჲსი[29].

მიმოსლვანი და ქადაგებანი წმიდისა იოვანე[30] მახარებელისანი[31].

თარგმანებაჲ გალატელ[v]თა და თესალონიკელთა და[32] ჰრომაელთა[33] ეპისტოლისაჲ[34].

დასდებელნი[35] მარხვათანი სრულიად, და მრავალთა წმიდათა გალობები[36].

---

[1] ცხორება GL. [2] გრიგოლი BCDEFH, გრიგორი G. [3] ~ ცხორებაჲ წმიდისა გრიგოლ ღმრთის-მეტყუელისაჲ და თქმულნი მისნი, ცხორებაჲ წმიდისა და დიდისა ბასილი კესარიელისაჲ, წამებაჲ წმიდისა აკეფსიმაჲსი BCDEFGHL. [4] ცხოვრება GL. [5] -ერმოგენითი H. [6] გრიგოლი H. [7] ნოსელის G. [8] თქმული BCDFGL. [9] შესხმანი BCDEFGHL. [10] დიდისა — H. [11] მოსეს BCDFGL. [12] ეთხოვა BDEH. [13] იოანე GL. [14] მახარებლის BCDEFG, მახარებელის HL. [15] ხილვის BCDEFHL. [16] ანდრია BCDEFGHL. [17] კრიტელისაჲ] კესარიელისაჲ A. [18] თქმული CGL. [19] წმინდისა C. [20] იოანე G. [21] ღუთის-მშობლისა G, ღმრთის-მშობელის L. [22] ცხოვრება GL. [23] წმიდათა — H. [24] ალფიონ BDEFH, ალფონ CGL. [25] ცხოვრება GL. [26] მძოვარისაჲ BCDEFGHL. [27] ცხოვრება GL. [28] საწელიწადო FL. [29] უმცროსი BCDEFGHL. [30] იოანე G. [31] მახარებლისანი G. ~ მახარებელისა იოვანესი EH. [32] და — L. [33] რომაელთა DEH. [34] ებისტოლისა BDEF. [35] დასდებელი D. [36] გალობაები BDEFGHL.

წამებაჲ წმიდისა მოწამისა[1] პროკოპისი[2].
თარგმანებაჲ წმიდისა მათეს[3] თავისა[4] სახარებისაჲ.
მიმოსლვანი და ქადაგებანი წმიდისა ანდრეა[5] მოციქულისანი[6].
სქემის კურთხევაჲ ბერძული და მონაზუნის[7] კურთხევაჲ.
რჩულის კანონი წმიდისა იოვანე მმარხველისაჲ[8] და მეექუსისა კრებისაჲ.
ძეგლის-წერაჲ მართლისა სარწმუნოებისაჲ.
ლოცვანი წმიდისა მარტჳლიისანი[9].
წამებაჲ წმიდისა ფებრონიაჲსი.
წამებაჲ წმიდისა ანთიმოჲსი[10] და წმიდისა[11] ვლასისი და ორთა ბევრთაჲ.
წამებაჲ წმიდისა თეოდორე სტრატელატისაჲ[12] და თეოდორე პჰრგელისაჲ[13] და წმიდათა ევსტრატეთი[14]; და წმიდისა ევსტათისი და შვილთა მისთაჲ.
სწავლანი წმიდისა კასიანესნი.
წიგნი დიალოღონი.
წმიდათა მთავარანგელოსთა[15] სასწაულნი.
ცხორებაჲ[16] წმიდისა ნიკოლაოზისი[17].
წიგნი ღმრთის-მეტყუელისა გრიგოლისი[18].
მაქსიმესი[19] რვათა [30] გულის-სიტყუათათჳს.
ბასილის თქუმული კაენის შჳდთა შურის-გებათათჳს.
შუაღამისანი[20] ბერძულნი.
ლოცვანი ბერძულნი მამისანი და კანონნი[21].
ცხორებაჲ[22] წმიდისა დიდისა ანტონისი.
ესე ყოველნი და ამათსა ფრიად უმრავლესნი წიგნნი[23] თარგმანნა[24] ღმერთ-შემოსილმან მამამან ჩუენმან და ესრეთ აღაორძინა მისდა რწმუნებული იგი ტალანტი. და უმრავლესნი ზემოთქუმულთა[25] ამათ წიგნთაგანნი[26] თარგმნნა, ვიდრე-ღა მამაჲ მისი იოვანე[27] ცოცხალ იყო[28] და ყოველი ზრუნვაჲ და საურავი მონასტრისაჲ მას ეტჳრთა. რამეთუ, ვითარცა ზემო ვთქუთ, ნეტარმან იოვანე[29] მრა-

[1] მოწამის BD. [2] პროკოპოსი A, პროკოპისა H. [3] მატთეს L. [4] თავის BC. DEH. [5] ანდრია BCDEFGHL. [6] მოციქულისა EH. [7] მონაზონის CEG. [8] მმარხველისაჲ] მახარებელისა EH. [9] მარტჳლისანი D. [10] წამებაჲ წმიდისა ანთიმოჲსი— H. [11] წმიდისა — BCDEFGHL. [12] სტრატილატისაჲ BCDEFGHL. [13] პერგელისა BCDEFGL. და თეოდორე პჰრგელისაჲ — H. [14] ევსტრათეთი CF, ევსტრათიეთი GL, ევსტათიეთი E. და წმიდათა ევსტრატეთი —H. [15] მთავარ-ანგელოზთა BCD EFHL. [16] ცხოვრება GL. [17] ნიკოზისა CEFH. [18] გრიგოლისა BDEH, გრიგორისა G. [19] მაქსიმეს CEFGHL. [20] შუაღამისნი DG. [21] კანონი EH. [22] ცხოვრება GL. [23] წიგნი E. [24] თარგმნნა CEFL, თარგმნა GH. [25] თქმულთა DGHL [26] წიგნი H. [27] იოანე G. [28] ეყო G. [29] იოანე G.

ვალნი წელნი დაყენა[1] სნეულებასა[2] შინა და იგი ჰმსახურებდა[3] უძლურებასა მისსა დღე[4] და ღამე[5]. და კუალად წინამძღურობასა[6] შინა დაყო ათოთხმეტი[7] წელი და სამასისა სულისა ზრუნვაჲ და დიდისა ლავრისა განგებაჲ და მთაწმიდელთა[8] უფროჲსნი საურავნი მის ნეტარისა[9] მიერ იურვებოდეს[10] და თჳსსა კანონსა დიდსა და მძიმესა [v] ძლიერად აღასრულებდა. და ამის ყოვლისა თანა ქებითსა მას შრომასა თარგმანებისასა არა დააცადებდა, არცა სცემდა[11] განსუენებასა[12] თავსა თჳსსა, არამედ ყოვლადვე იჭირვინ და ღამეთა ათევნ, რამეთუ უფროჲსნი წიგნნი ღამით სანთლითა უთარგმნიან, ვითარცა ვთქუთ, ფრიადისა უცალოებისაგან და საურავთა.

XIV. ვიდრე-ღა მამაჲ[13] იოვანე[14] ცოცხალ იყო[15], მო-ვინმე-ვიდა მონაზონი ჰრომისა[16] ქუეყანისაჲ, კაცი განთქუმული[17] სათნოებითა, რომლისა სათნოებათა წამებდა[18] ქუეყანაჲ ჰრომისა[19] და საბერძნეთისაჲ, ძმაჲ ვენეციტოს დუკისაჲ, წარჩინებული ნათესავით. ესე მოვიდა ეჶუსთა მოწაფეთა თჳსთა[20] თანა მთასა ამას წმიდასა ლოცვად. და ვითარ იხილეს მამათა ჩუენთა მადლითა შემკობილი სახჱ მისი, ვითარცა თჳსი და მეცნიერი ესრეთ მოიკითხეს და სიხარულით შეიწყნარეს და ევედრებოდეს აქა ყოფასა და ეტყოდეს, ვითარმედ: „ჩუენცა უცხონი ვართ და შენცა უცხო ხარ“. და ძლით დაარწმუნეს, რამეთუ ენება, რაჲთამცა ერთგან იყვნეს[21] მონასტერსა შინა. ხოლო იგი, ვინაჲთგან საჩინოჲ [31] კაცი იყო და სახელოანი[22], ვითარცა ცნეს[23] ჰრომთა[24], რომელნი იყვნეს[25] სამეფოს[26] და სხუათა ქალაქთა, მრავალი ერი შემოკრბა, რაჲთამცა[27] მონაზონ იქმნნეს[28] მისგან. მერმე მამათაცა[29] ჩუენთა გააზრახეს[30] წმიდასა მას ბერსა, ვითარმედ: „წმიდაო მაჲაო, ვინაჲთგან ესოდენთა[31] სულთა აცხოვნებ,[32] უმჯობეს არს, რაჲთა[33] მოჰპარსნე და მიზეზ ცხორებისა[34] ექმნა[35] სულსა მათსა და ღმერთსა მიუპყრნე. უწყით, რამეთუ სხუაჲცა ერი მოსლვად არს, რაჲთა[36] სახჱ[37] მონოზონებისაჲ[38] ჴელთა შენთაგან[39] მიიღონ. ჩუენ გიყიდოთ ადგილი და ყოვლითაე საკმრითა[40] შეგეწინეთ“[41]. ხოლო დაღაცათუ უძნდა წმიდასა მას

[1] დაუნა BCDEFGHL. [2] სნეულებათა D. [3] მსახურებდა DFHL. [4] დღჱ A. [5] ღამჱ A. [6] წინამძღრობასა CDH, წინამოძღურობასა L. [7] ათხუთმეტი FGL. [8] მთაწმინდელთა C. [9] მის ნეტარისა] მონასტრისა BCDEFGHL. [10] იურვოდეს CEFGHL. [11] ჰსცემდა G. [12] გასუჱნებასა G. [13] მამაჲ + იყო F. [14] იოანე G. [15] ეყო G. [16] რომისა H, ჰრომის G. [17] განთქმული BCFGHL. [18] ჰწამებდა G. [19] რომისა EH. [20] თჳსთა] მისთა EH. [21] იყუნეს BCGH. [22] სახელოვანი CDEH. [23] ჰსცნეს G. [24] რომთა H. [25] იყუნეს BCGHL. [26] სამეუფოს H. [27] რაჲთა BCDEFGHL. [28] იქმნეს EFH. [29] მამათა CEFH. [30] გააძრახეს C, განაზრახეს H. [31] ესეოდენთა BCDE. [32] აცხონებ G. [33] რაჲთა—BD. [34] ცხოვრებისა GL. [35] ექმნე EH. [36] რაჲთა] რამეთუ D. [37] სახე BCDEFGHL, [38] მონაზონებისა BCDEFGHL. [39] ჴელთაგან შენთა BCDEFGHL. [40] საკმარითა DL. [41] შეგეწიენით FGL, შეგეწივნეთ H.

კაცსა შფოთი და ზრუნვაჲ[1], არა ინება ურჩებაჲ ბრძანებისა მათისაჲ. ვინაჲცა აღაშენა მონასტერი შუენიერი და ძმანი მრავალნი შეკრიბნა და თანადგომითა მამათა ჩუენთაჲთა სრულ-ყო ყოველივე საქმე შენებისაჲ[2]. და ზედაჲს-ზედა[3] მოვალნ იგი ხილვად მათდა, და დაყვნის[4] დღენი მრავალნი, და კუალად მიიქცის თჳსსავე[5] მონასტერსა. და იგი ხოლო მონასტერი არს ჰრომთაჲ[6] დღეს მთაწმიდას[7] და კეთილად და წესი[v]ერად ცხოვნდებიან[8] კანონსა და განგებასა ზედა წმიდისა ბენეტიკტესსა[9], რომლისა ცხორებაჲ[10] წერილ არს დიალოღონსა შინა.

პირველ[11] მოჴსენებულსა[12] მას ღირსსა მღდელსა[13] გაბრიელს ქართველსა და ამას წმიდასა ბერსა დიდსა[14] ლეონს[15] ჰრომსა[16] ფრიადი სიყუარული აქუნდა სულიერი, და ოდესცა მოვიდის ხილვად მამათა, მახლობელად სენაკსა გაბრიელისსა[17] აქუნდა სენაკი, და მუნ დაყვნის[18] დღენი იგი. და თჳსისა ენისაგან კიდე არცა მან[19] იცოდა[20], არცა მან. და ვითარცა შებნელდის, გამოვიდიან თჳსთა სენაკთაგან[21], და ლოცვა-ყვიან[22], და დასხდიან და[23] ვიდრე ცისკრისა[24] რეკადმდე[25] უბნობდიან სიტყუათა საღმრთოთა. და ვიდრე წარსლვადმდე[26] ამას[27] ესრეთ ჰყოფდიან[28] ყოველთა მწუხრთა. და იტყოდეს მამანი ჩუენნი, ვითარმედ:[29] „გარემოჲს მათსა იყვნეს[30] სულიერნი ძმანი და ფიცით დაგუარწმუნეს, ვითარმედ: „ოდესცა მოვიდის დიდი ლეონ[31], მარადის ესრეთ ჰყოფენ[32] იგი და გაბრიელ მღდელი“[33], და წამებდეს, ვითარმედ: „მათისა[34] სიწმიდისაგან[35] ყოველივე შესაძლებელ იყო[36] და სარწმუნო, [32] რამეთუ დიდ იყვნეს[37] იგინი წინაშე ღმრთისა და სრულ.“

XV. მათ დღეთა შინა იყო ვინმე კათალიკოზი თესალონიკეს, საღმრთოჲ და სულიერი, მეგობარი მამათა ჩუენთაჲ, და აქუნდა ჩუეულებაჲ მამასა ეფთჳმეს[38] და მრავალგზის მივალნ მისა[39] და ოდესმე[40] მან მიიყვანის[41] იძულებით. ხოლო იყო თესალონიკეს ჰუ-

---

[1] ძრუნვა D, ზრონვა H. [2] შენობისა H. [3] ზედასა-ზედა BD, ზედას-ზედა CEFHL, ზედას-ზედან G. [4] დაყუნის BCDEFGHL. [5] თჳსავე D. [6] რომთა H. [7] მთაწმინდას C. [8] ცხონდებიან BCDEGH. [9] ბენედიკტესსა BCEHL, ბენედიკტესა D. [10] ცხოვრება BGL. [11] პირველად BCDEFGHL. [12] მოხსენებულსა G. [13] მღვდელსა L, მღუდელსა G. [14] დიდსა — H. [15] ლეონს] ვენევენტოსს H. [16] რომსა H. [17] გაბრიელისა BD. [18] დაყუნის ABCDEFGHL. [19] ამან H. [20] იცოდა + და H. [21] სენაკთგან L. [22] -ჰყვიან CG. [23] და— BCDEFL. [24] ცისკრის BCDEFHL. [25] რეკამდე BCDFL] ლოცუადმდე G. [26] წარსლვამდე D. [27] ამის B. [28] ყოფდიან D. [29] ვითარმედ] ვინაცა CEFGL, ვინცა H. [30] იყუნეს BCGL. [31] ლეონ] ვენევენტოს H. [32] ყოფენ D, ჰყოფენ C. [33] მღუდელი G.1. [34] მათი BD. [35] სიწმინდისაგან C. [36] იყო] არს BCDEFGHL. [37] იყუნეს BCGHL. [38] ეფთჳმის CEFL, ევთიმის H. [39] მისსა BCDG. [40] ოდეს G. [41] მოიყვანის BCDEFL.

რიაჲ ვინმე შჯულის-მეცნიერი, და უნდა კათალიკოზსა, რაჲთამცა მოაქცია იგი ქრისტეანედ[1], და ზედაჲს-ზედა[2] ეუბნებიან. და იყო რაჲ მის თანა მამაჲ ეფთჳმე[3], ევედრა[4] კათალიკოზი, რაჲთა ეზრახოს ჰურიასა მას. და ვითარცა მოუწოდეს, იწყეს ზრახვად შჯულისა[5]. და ვითარცა შეიწრდა და უღონო იქმნა ჰურიაჲ იგი წინაშე ნეტარისა[6] მამისა ეფთჳმესა,[7] იწყო გმობად ქრისტეანეთა[8] უბიწოსა სარწმუნოებასა[9]. და ვითარცა ესმა მამასა ეფთჳმეს,[10] შეწუხნა, და შეჰრისხნა[11] და ჰრქუა მას: „დაიყავნ პირი შენი, ბილწო ჰურიაო“[12]. და მასვე ჟამსა უტყუე იქმნა[13], და გარე-მიექცა პირი მისი. იყვნეს[14] მუნ მდგომარე[15] სხუანიცა ჰურიანი. [v] და შეუვრდეს ფერჴთა[16] მამისა ეფთჳმესთა[17], რაჲთა შეუნდოს. და მან მიუგო, ვითარმედ: „რომელი-იგი გმო, მისგან შეინდოს და სარწმუნოებად მოვიდეს[18], და მე შემინდობია“[19]. და მერმე ევედრა კათალიკოზი, რაჲთა შეუნდოს და ლოცვა-ყოს[20]. და ვითარცა ლოცვა-ყო[21] და ჯუარი დასწერა, მასჲე ჟამსა მოიქცა პირი მისი და სიტყუად იწყო. და მეუსეულად შეუვრდა ფერჴთა[22] მისთა და ქრისტეანე იქმნა და დიდად მორწმუნედ კაცად გამოჩნდა.

სხუაჲცა[23] ვინმე ჰურიაჲ შჯულის[24]-მეცნიერი და სწავლული ფრიად და[25] განთქუმული[26] ცილობასა ზედა, ზუაობითა[27] ჰურიებრიეთა[28] მოუჴდა[29] მამასა ეფთჳმეს[30] და ენება სიტყუად. ხოლო ნეტარსა მას უძნდა საქმე ესე, არამედ ბრძანებითა იოვანესითა იძულა ზრახვად მისა[31]. და ვითარცა იწყო ცილობად და კითხვად, აღუჴსნიდა[32] მას[33] და განუმარტებდა ყოველსავე უაღრეს ცნობისა. და მზაკუვარმან[34] მან, ვითარცა იხილა ძლეულებაჲ თჳსი, იწყო თქუმად[35] სიტყუათა გმობისათა. შე[33]უძნდა ესე სანატრელსა მას და ჰრქუა, ვითარმედ: „უკუეთუმცა[36] სიტყუასა წერილთასა იკითხევდ, განგიმარტეთმცა[37] და, უკუეთუმცა[38] ჩჳენ გუკითხევდ, მიგიგეთმცა[39], ვინაჲთგან კულა გმობასა მაღლისა მიმართ იტყჳ, დაიყავნ[40] პირი

---

[1] ქრისტიანედ G. [2] ზედასა-ზედა RD, ზედას-ზედა CEFHL, ზედაჲს-ზედან G. [3] ეფთჳმი CEFGL, ევთიმი H. [4] ევედრებოდა CEFGHL. [5] სჯულისა DEFHGL. [6] ნეტარისა — G. [7] ევთიმისა H. [8] ქრისტიანეთა G] ჩუენისა H. [9] სარწმუნოებისა FH. [10] ეფთჳმის CEFGL, ევთიმის H. [11] შერისხნა FGL. [12] ჰურაიე G. [13] ექმნა G. [14] იყუნეს BCGH. [15] ძდგომარენი BCDEFGHL. [16] ფერხთა G. [17] ევთიმისთა H. [18] მოვიდის D. [19] შემინდევია H. [20] ჰყოს G. [21] ლოცვა ყო] ილოცა G. -ჰყო D. [22] ფერხთა G. [23] სხუაჲ BCDEFH, სხუა GL. [24] სჯულის CFGHL. [25] და — BCDEFGL. [26] განთქმული DGL. [27] ჰზუაობითა B. [28] ჰურიაებრივითა BDFGL, ჰურიაებრითა E, ჰურიებრითა H. [29] მოუხდა G. [30] ეფთჳმის E, ევთიმის H. [31] მისდა BCDEFGHL. [32] აუჴსნიდა FL, აუხსნიდა G. [33] მას—D. [34] მზაკუარმან BCDFGHL. [35] თქმად CDEGL. [36] უკეთუმცა EL, უკ‹ეთ›უმცა D. უკეთუმცა G. [37] განგიმარტემცა EGH. [38] უკეთუ H, უკეთუმცა GL. [39] მოგიგეთმცა C. [40] დაიყავ BD.

შენი მგმობარი!“ და ვითარცა ესმა, მეყსეულად[1] უტყუ იქმნა[2], და ხვალისა დღე სულნი წარჰკვდეს[3].

XVI. იქმნა[4] ოდესმე გუალვაჲ ფრიადი და[5] მაისი და[5] ივნისი და[5] ივლისი და აგვსტოსი[6] უწყმრად გარდავლო, და დიდად მისჭირ- და ქუეყანასა, ვიდრე-ღა ფურცელი[7] ხეთა და ვენაჭთაჲ[8] გაჴმა[9] და სცჳდა[10], და დიდსა ურვასა შინა იყვნეს[11] კაცნი. არს მცირე მონასტერი მონასტრისა ჩუენისაჲ მთასა ზედა, სადა-იგი შენ არს ეკლესიაჲ წმიდისა ელია წინაჲსწარმეტყუელისაჲ. და ვითარ მოიწია დღესასწაული წმიდისა ელიაჲსი, პირველ დღისა ერთისა უბრძანა მამამან იოვანე[12] შვილსა თჳსსა ეფთჳმეს,[13] ვითარმედ: „წარიყვანენ ძმანი, და წარვედით[14] ეკლესიასა[15] წმიდისა ელიაჲსსა და ღამე ათიეთ და ჟამის-წირვაჲ აღასრულეთ“[16]. და ოდეს [v] ამას უბრძანებდა[17], მრავალნი ძმანი შეკრებულ იყვნეს[18] წინაშე მამისა იოვანესსა[19] და რეცა განცხრომის[20] სახედ უბრძანა, ვითა:[21] „ყრმანო[22], საწჳრები უკუანა[23] წაიღეთ[24], რამეთუ ვესავ ღმერთსა, რომელ არა შევიქცეთ[25] ამაოდ“. წარვიდეს და ღამე ათიეს. და ვითარ მოიწია ჟამის-წირვისა ჟამი[26], შეიმოსა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი[27] ეფთჳმე[28]. და ვითარ იწყეს ლოცვად, პირველ[29] სახარებისა[30] წარკითხვისა გამოჩნდა მცირე ღრუბელი ერისონსა[31] ზედა, და მასვე ჟამსა აღივსო ცაჲ ღრუბლითა და ვიდრე ჟამისა ზიარებადმდე შეიქმნა წჳმაჲ საშინელი, და დაათრო ყოველი ქუეყანაჲ. და ვითარცა იხილეს ესე, ღმერთსა ჴელაპყრობით[32] ჰმადლობდეს; და ვითარცა ჟამის-წირვაჲ აღასრულეს[33] და საზრდელი მიიღეს, წარმოვიდეს შინა. და რომელთა ძმათა აქუნდა საწჳრები, მოლხინებით შთამოვიდეს მონასტრად, ხოლო რომელთა არა აქუნდა, — შრომით და ჭირით. და ესრეთ ორნივე ჰმადლობდეს[34] ღმერთსა და ნეტარსა მამასა იოვანეს[35].

XVII. [34] ოდესმე ინება წმიდამან მამამან ჩუენმან ეფთჳმე[36] აღსლვაჲ[37] მთასა ათონისასა ფერის-ცვალებად და, ვითარცა არს წესი მთაწმიდელთაჲ[38], ერი ფრიადი შეკრბების თხემსა ზედა მთისასა[39]

---

[1] მეყუსეულად G. [2] აქმნა E. [3] წარჰკდეს BCDEFHL, წარხდეს G. [4] ექმნა G. [5] და — D. [6] აგვსტო G. [7] ფურცელნი D] ჴორცელი FL. [8] ვენახთა G. [9] განჴმა BCDEFH, განხმა G, განიჴმა L. [10] ცჳდეს EH. [11] იყუნეს BCGH. [12] იოანე G. [13] ეფთჳმის E, ევთიმის H. [14] წარვედ BCDEFGHL. [15] ეკლესიად BCDEFGH, ეკკლესიად L. [16] და ჟამის-წირვაჲ აღასრულეთ — BCDEFGHL. [17] უბძანებდა H. [18] იყუნეს CGH. [19] იოვანესა DH, იოანესსა G. [20] გ̾ნცხროს H. [21] ვითარმედ H. [22] ყრმაო G. [23] უკანა BDEFGHL. [24] წარიღეთ CEGH. [25] შეიქცეთ H. [26] ჟამი— H. [27] ჩ̾ი B. [28] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [29] პირველად C. [30] სახარების EHG. [31] ერისონს BCDEFGHL. [32] -აღპყრობით BG, -განპყრობით H. [33] აასრულეს D. [34] მადლობდეს DG. [35] იოანეს GHL. [36] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [37] აღსლვად EH. [38] მთაწმინდელთა C. [39] მთისსა B.

ამას დღესასწაულსა და[1] ღამესა ათევენ. და ვითარ ღამე[2] განათიეს[3], და მოიწია ჟამი ჟამის-წირვისაჲ[4] და შეიმოსა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[5] და სხუანი მღდელნი[6] მის თანა, და ვითარცა სიწმიდე შეიყვანეს და „წმიდა არსი“ აღიღეს, იხილეს[7] მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[8] ვითარცა ცეცხლი მგზებარე[9]. და ზარმან შეიპყრნა[10] ყოველნი. და მასვე ჟამსა ისმა ჴმაჲ ვითარცა ყივილი ერისა მრავლისაჲ, და შეიძრა მთაჲ იგი ძრვითა[11] დიდითა, და ყოველნივე პირსა ზედა დაეცნეს. და ვითარცა აღადგინნა[12] იგინი მამამან ეფთჳმე[13], შიშისაგან ვითარცა მკუდარნი იყვნეს[14]. და ვითარ იხილნა ესრეთ შეძრწუნებულნი, ჰრქუა მათ: „ნუ გეშინინ, ძმანო, რამეთუ მოხედვაჲ საღმრთოჲ[15] იქმნა, და ქრისტემან თჳსი დღესასწაული ადიდა“. ხოლო მათ ყოველთა ნუგეშინის-ეცა[16] და მისცეს[17] დიდებაჲ ღმერთსა. 5ა

XVIII. [v] საყდართა შორის საკათალიკოზოთა საჩინო არს და წარჩინებულ საყდარი წმიდისა ეპიფანე კჳპრელისაჲ[18]. და ჟამთა ბასილი მეფისათა ოდესმე აღესრულა მთავარეპისკოპოსი[19], რომელი იყო მუნ. და ფრიად აიძულა მეფემან ნეტარსა ეფთჳმეს[20], რაჲთა მიითუალოს განგებაჲ მისი. ხოლო მან ყოლადვე არა თავს-იდვა, რამეთუ ყოვლითა მოსწრაფებითა ეღტოდა დიდებასა კაცთასა და შფოთსა სოფლისასა და სიმდაბლესა შეიტკბობდა.

XIX. და ვითარცა იყო ნეტარი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[21] საესე ზეგარდამოჲდთა მადლითა, ეგრეთვე საღმრთონი[22] წესნი და განგებანი დაესხნეს მონასტერსა თჳსსა: პირველად წესნი ეკლესიისანი[23] და განგებანი ყოვლისა წელიწდისანი, ვითარცა[24] წერილ არს დიდსა სჳნაქსარსა სრულებით[25] და დაუკლებელად[26].

1. და მარადის ევედრებინ[27] ძმათა, რაჲთა მოსწრაფე იყვნენ[28] მისლვად ეკლესიად და წესიერად დგომად და მჴურვალედ[29] ლოცვად. და თჳთ მის ნეტარისა საყოფელი სიმაღლესა იყო, [35] გოდოლსა ზედა მაღალსა, და ვერვინ ვერ[30] მიუსწრის[31] ცისკრისა ლოცვასა, და თჳნიერ კუერთხისა და კედელსა[32] მიყრდნობისა დგან იგი ეკლესიას[33] ყოვლითა მოსწრაფებითა და კრძალულებითა. და ოდეს

---

[1] და — BCDEFGHL. [2] ღამე BCDEFGHL. [3] განათივეს G, გაათიეს C. [4] ჟამის-წირვისაჲ] წირვისა H. [5] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [6] მღდელნი GL. [7] იხილვა H. [8] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [9] მგზებარე BCDEFGHL. [10] შეიპყრა G. [11] ძვრითა D. [12] აღადგინა E. [13] ეფთჳმი CE, ევთიმი H. [14] იყუნეს BCGH. [15] საღთო L. [16] ნუგეშინი-სცა EH. [17] მისცა EH. [18] კიპრელისა G. [19] -ებისკოპოზი F, -ებისკოპოზი EL. [20] ეფთჳმის E, ევთიმის H. [21] ეფთჳმი CDE, ევთიმი H. [22] საღთონი L. [23] და განგებანი... ეკლესიისანი—FGL. [24] და ვითარცა L. [25] სრულებით] საძიებელით G. [26] უკლებელად CDFHL. [27] ევედრებიან F. [28] იყუნენ BCGH. [29] მხურვალედ G, მჴორვალედ H. [30] ვერ — CDEFGHL. [31] მოუსწრის H. [32] კედლს BCDEFGHL. [33] ეკლესიასა BCDEFGHL.

მცირე რაჲმე საქმე[1] არნ, მოწაფესა თჳსსა საიდუმლოდ უბრძანის, და იგი წარვიდის. და გინა თუ იკონომოსისადა ებრძანის[2], გინა თუ პარიკონომოსისადა[3], მოზიდნის[4] ნელიად და შტოსა[5] გაიყვანის[6] და მუნ უთხრის ბრძანებაჲ მამისაჲ. და ოდეს რაჲმე დიდი იყვის, თჳთ გავიდის[7] შტოსა[8], და დაიუბნის[9]. ეკლესიასა კულა შინა ყოლადვე უბნობასა ვერვინ იკადრებდა.

2. და[10] დაღაცათუ ძმანი კედელსა თანა დგიან, გარნა კედელსა არავინ მიეყრდნობინ[11], რამეთუ იგინიცა მას ნეტარსა ჰბაძვიდეს მსგავსად ძალისა.[12] ჰაბუკთადა გაეწესა[13] საშოვალ[14] ეკლესიასა[15] დგომაჲ და ორკეცად[16] და სამკეცად[16a] დგიან[17] ჴელმოჭდობით და მოწიწებით. და სკამები საშოვალ[18] დადგიან და ოდეს ჯერ-არნ[19] [v] ეგრეთვე ორკეცად[20] და სამკეცად[20a] დასხდიან. და დეკანოზი ოდეს აწუევნ ანუ მნათჱ[21] გინა წიგნის კითხვასა, გინა წარდგომასა, გინა თუ რომელსაცა[22] სამსახურებელსა ეკლესიისასა, გუერდით მივიდის და თაყუანის-სცის[23], და უთხრის[24], რომელ მას ოდენ ესმინ, და მან თაყუანის-სცის[25], და წარემართის თჳსსა მსახურებასა.

3. ორნი ეპიტირიტისნი[26], რომელ არიან დამხედვარნი, დაედგინნეს, კაცნი საღმრთონი და ღჳრთის-მოშიშნი[27], ერთი უხუცესი და ერთი უმრწემესი[28] მისა[29] ქუეშე[29a], რომელსა წარავლინებნ სენაკებსა ძმათასა და მოიყვანებნ[30] შინა დაშთომილთა. უკუეთუ ვინმე არა მოვიდის დაწესებულთა ზედა ცისკრისასა[31], განკანონის[32] ჯეროვნად, ვითარცა განეწესა მამასა. და[33] რომელნი ძლიერად შურებოდიან[34] დღე[35] ყოველ, და არა მოეცალებინ ძილი, ღრისი იგი შრომაჲ მათი ლოცვადვე დაუთუალის[36]. რომელნი[37] კულა ანუ მოცალებით იყვნიან[38] ანუ სუბუქთა სამსახურებელთა, გინა თუ ხუცესნი გინა თუ დიაკონნი გინა თუ მჳა[36]მობელნი[39], უკუეთუ[40] ჰაბუკნი იყვნიან[41], ასი მუჴლი[42] მოადრეკიის[43] საკურთხეველსა წინა, უკუე-

---

[1] საქმე — BCDEFGHL. [2] უბრძანის D. [3] პატრიკონომოსისა BCDEHL, პატრიკომონოსისა FG. [4] მოიზიდნის D. [5] სტოასა H. [6] განიყუანის BDGH, განიყვანის CEFL. [7] განვიდის CFGHL. [8] შტოდ BCDEFGL, სტოად H. [9] იუბნის BCDEFGHL. [10] და—BCDEFGHL. [11] მიეყრდობინ A, მიეყრდნობიან D, მეეყრდობიან FL, მიეყრდნობისნ G. [12] რძალისა D. [13] განეწესა CEFGHL. [14] საშუალ BCD EFGHL. [15] ეკლესიისა BCDEFGHL. [16] ორკეც G. [16a] სამკეც G. [17] ~ დგიან და სამკეცად EH. [18] საშუალ BCDEFGHL. [19] არიან BDH. [20] ორკეც G. [20a] სამკეც G. [21] მნათე BCDEFGH] მანვე L. [22] რომელსა CEFGL, რომელსამე H. [23] თაყუანისცის CDEFGH, თაყვან-სცის L. [24] და უთხრის — H. [25] თაყუანისცის BCDEF GHL. [26] ეპიტრიტისნი H. [27] ~ კაცნი საღმრთონი და ღმრთის-მოშიშნი (-მსახურნი E) დაედგინნეს CEFGHL. [28] უმრწამესი C. [29] მის BCDEFGHL. [29a] ქუეშე A. [30] მოიყუანებენ BD. [31] ცისკრისათა H. [32] განიკანონის BCDEFGHL. [33] და — BCDEFGHL. [34] შურებოდინ H [35] დღე A. [36] დაუთვალის DG. [37] რომელი H. [38] იყუნენ BCH, იყვნენ DFL. [39] მჳამობელნი C. [40] უკეთუ HGL. [41] იყუნიან BCD GHL. [42] მუხლი G. [43] მოადრეკინის CFGH, მოიდრეკინის L.

თუ[1] კულა[2] ბერნი და უძლურნი იყვნიან[3], უღჳნობაჲ და უსა[ჭ]მელობაჲ განუწესის მას დღესა შინა.

4. ლოცვასა ყოლადვე ეკლესიისა კართა[4] თანა დგანნ[5] უხუცესი ეპიტირიტისი და გამავალთა[6] ძმათა ჰკითხავნ მიზეზსა განსლვისასა[7], უკუეთუ[8] რაჲმე დიად[9] საჭიროჲ საქმე არა აქუნ, ვერვინ იკადრის განსვლაჲ. ხოლო უკუეთუ[10] რაჲმე საჭიროჲ იყვის, უთხრის ეპიტირიტისსა[11], და კუალად მოსწრაფედ შეიქცის. უკუეთუ კულა დაეყოვნის, დიდად აბრალის და დაუმოწმის, ვითარმედ: „ამას ნუღარა[12] იქმ!“ და უკუეთუ კულა ქმნის-ღა, სატრაპეზოს არა[13] შეუშჳს, არამედ ჴმელისა[14] პურისა ჭამაჲ განუწესის მას დღესა, ანუ ასი მუჭლი მოადრეკიის[15].

5. მშრომელთა და მაშურალთადა[16] განეწესა[17] მამასა, და შემდგომად დაწესებულთა წარვიდიან, და გამოისუენიან[18] ვიდრე მეორედ რეკადმდე, და მერმე კუალად ეკლესიადვე[19] მოვიდიან. უკუეთუ[20] კულა დაჴსნდიან[21] [ν], ეპიტირიტისთა[22] მოიყვანიან[23].

6. უკუეთუ ვიეთნიმე[24] შეილალნიან ძმანი, მოუჴმის[25] მამამან[26] და ნახნის, და ბრძანებასა მისსა არა ურჩ ექმნებოდეს, მშჯდობაჲ[27] ქმნიან. უკუეთუ კულა გულფიცხელნი იპოვნიან და მასვე ზედა დაადგრიან, განეწესა, რომელ ვიდრე დაგებადმდე ტრაპეზსა ვერ შევიდენ[28] და[29] პურსა ხოლო და წყალსა იჴმარებდენ[30], ხოლო უკუეთუ წინამძღუარი არა არნ, იკონოჩოსმან განკანონნის[31].

7. ოდესცა ეკლესიას[32] შევიდოდიან[33] — პირველად მამაჲ ეფთჳმე[34] და მერმე ძმანი ყოველნი — ვიდრე მუჭლთა ზედა არა მოდრკიან, და თაყუანის-სციან[35] წმიდასა ღმრთის-მშობელსა, რომელ არს ბჭეთა ზედა, არა შევიდიან. და ოდესცა მამასა წინა წაუვლიდიან[36] ძმანი — გინა ეკლესიას[37] გინა სადაცა — ვიდრე არა მოდრკიან, და თაყუანის-სციან[38] მდაბლად[39], არა წარჰვლიდიან[40]. და ეგრეთვე ნე-

---

[1] უკეთუ BGL. [2] კულა — CFGHL. [3] იყუნიან BCDGL. [4] კარსა H. [5] დგან-ნ BCDEFGHL. [6] განმავალთა H. [7] განსვლისასა L. [8] უკეთუ FGL. [9] დიად — BCDEF GHL. [10] უკეთუ DGL. [11] ეპიტირისსა BCDEFHL, ეპიტირისს G. [12] ნურღარაჲ BCDEH. [13] არა] არამედ FL. [14] ხმელისა G. [15] მოადრეკინის CEFHL, მოადრეკნის G. [16] მაშურალთა C. [17] გაეწესა BD. [18] განისუნიან CFGH, განისვენიან L. [19] ეკლესიადმდე H. [20] უკეთუ GL. [21] დაჴსნდ.. A, დასხდიან CEFGHL, დასცდის BD. [22] ეპიტირისთა DFGHL, ეპიტრიტისთა E. [23] მოიყუანნიან A, მოიყუანიან BDGH. [24] ვინმე BCDEFGHL. [25] მოუჴდის CEFHL, მოუხდის G. [26] მამა H. [27] და მშჯდობა CEFGHL. [28] შევიდიან CEFGHL. [29] და — BCDEFGHL. [30] იჴმარებდენ] იხმევდიან G. [31] განკანონის BCDEH, განჰკანონის FGL. [32] ეკლესიად BCDEFGHL. [33] შევიდიან G. [34] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [35] თაყუანისციან BCDEFHL, თაყუანის-ჰსციან G. [36] წაულიდიან A, წარუვლიდიან BCDEFGHL. [37] ეკლესიასა BCDEFGHL. [38] თაყუანისციან BCDEFHL, თაყუანის-ჰსციან G. [39] მდაბლიად CL. [40] წარვლიდიან BCDEFGH, წარივლიდიან L.

ტარი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[1] არა თუ საპატიოთა კაცთა ოდენ[2], არამედ მათ ახლად მოსრულთაცა ქუე მოდრეკით თაყუანის-სცემნ[3] და წყალობით მოიკითხავნ.

8. და უკ[37]უეთუ ვინმე იხილნის მოსწრაფენი ძმანი, რომელნი ზრუნვიდიან[4] სულთა თჳსთაჳს, ეგევითართა მათ[5] მიღმართ[6] არას[7] უბრძანებენ.

9. უკუეთუ კულა ვინმე იხილნის უდებნი და დაჴსნილნი[8] და ახალმოსრულნი, მათ ზედაჲს-ზედა[9] ეუბნებიან, ასწავებნ, ამხილებნ[10] და ნუგეშინის-სცემნ[11] და ჴელოსანთა დაჰვედრებნ[12], რაჲთა მარჯუედ ექცეოდიან და არარას მიაჰირვებდენ[13].

10. რაჲ[14] სერობისა[15] ილოციან[16], არა ჴელ-ეწიფებოდა ძმათა არცა სენაკსა შეკრებად უბნობისათჳს, არცა მონასტერსა შინა უბნობად. და თუ ვინმე პოვნიან, ეპიტირიტისთა დააცხრვნიან[17] და თჳსთა კელინთა წარმგზავნნიან[18]. უკუეთუ კულა წინააღდგომაჲ[19] ვინმე იკადრის მათი, მამამან უბრძანის და ფიცხლად განკანონნის[20].

11. ოდეს იხილნიან[21] ვინმე ჰაბუკთა ძმათაგანნი გინა[22] ერთმანერთსა[23] თანა უბნობად[24] ანუ სიცილად ანუ ჴელის-მიყოფად, ფიცხლად ამხილიან[25]. და უკუეთუ მეორედ ქმნიან-ღა[26], მამასა მოაჴსე[v]ნიან[27], და მან მძიმედ განკანონნის[28].

12. უკუეთუ რაჲმე მოჰჴდის[29] მტერისა[30] მიერ: ერთმანერთისა[31] მიმართ ფიცხელი შფოთი გინა წუერთა დაგლეჯაჲ, გინა მიმთხუევაჲ, — წესი იყო მამისა ჩუენისაჲ, რომელ მას[32] თანა ჴმამაღლობაჲ და უწესოჲ გულის-წყრომაჲ არა იყო, ვითა იყო ყოვლითავე სანთოებითა შემკული, — ტკბილითა და ჰამოჲთა სიტყჳთა დაიუბნის[33] წიგნთაგან და ზეპირით. და ჰრქჳს[34], ვითარმედ[35]: „შვილნო![36] უკუეთუ მიგიშუნე ამას საქმესა ზედა, პირველად სულთა

---

[1] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [2] ოდენ] მიერ FGL. [3] თაყუანისცემნ BCDEFGHL. [4] ჰზრუნვიდიან BCD, ზრუნვიდენ H. [5] მათ + მ˘რთ BCDEFHL. [6] მიღმართს BD]—G. [7] არაCFGHL. [8] დახსნილნი G. [9] ზედას-ზედა BCDEFGHL. [10] ამხილებნ — FGL. [11] ნუგეშინისცემნ CDEFL, ნუგეშინის-ჰსცემნ G, ნუგეშინის-სცემ˘ნ H. [12] დაევედრებენ BCDE, დაევედრებნ H დაავედრებენ FL, დაავედრებნ G. [13] მაჰპირუშბდენ G, მაჰპირვებდენ L. [14] რაჲ]რ˘ეს CEFGHL. [15] სერობისასა CEFGHL. [16] ილოციან CEFGHL. [17] დააცხროვიან BDFL, დააცხჳრიან CG, დააცხჳრიან E, დააცხრჳან H. [18] წარგზავნიან BCDEFGHL. [19] წინააღმდგომა CDF. [20] განკანონის BCDEH, განჰკანონის FGL. [21] იხილიან BCDEFGHL. [22] გინა—H. [23] ერთმანეთსა BD. [24] უბნობდიან G. [25] ამხილნი˘ნ H. [26] ჰქმნიან-ღა G, ქმნიან BCDEFHL. [27] მოახსენიან G. [28] განკანონის BCDEF, განჰკანონის GL. [29] მოჴდის BDH, მოხდის G. [30] მტრისა CG. [31] ერთმანეთისა BCD. [32] მის C. [33] დაიუბნის EH. [34] რჰქჳს H. [35] ვითარმედ—CGHL. [36] შვილო BCDEFGHL.

თჳენთა წაიწყმედთ[1] და მერმე მონასტერი[2] უწესოდ გავა[3], ვინაჲთგან[4] ეგრე მოჰჴდა[5], რომელ ღმერთმან მე დამადგინა[6] თქუენდა მსაჯულად და განმგებელად, უკუეთუ უწურთელად მიგიშუნე, უწყოდეთ, ვითა[7] მას საუკუნესა მწარედ გაისჯებით[8]. უკუეთუ კულა მე აქა მცირედ გწუართნე[9] და მადლობით მიითუალოთ, მრწამს ღმრთისაგან, ვითა[10] მის[11] საუკუნოჲსა[12] განკითხვისაგან[13] განერებით. და ესრეთ რაჲ დაარწმუნის, ცნის [38] ძალი მის საქმისაჲ ძმათაგან და, უკუეთუ ორთაჲვე არნ[14] ბრალი, ორნივე წუართნის, და, უკუეთუ ერთისაჲ, — ერთი. ვითარი-ძი[15] იყვის[16] შფოთი იგი, უკუეთუ დიდი[17] იყვის[16], დიდად წუართნის და, უკუეთუ მცირე[18]— მცირედ; სამამოს[19] მიიყუანნის[20] და უბრძანის განრთხმაჲ. და ძმამან მან თაყუანის-სცის[21] და განირთხის თავი თჳსი. და ერთი ძმაჲ თავსა უმჭირაენ და ერთი ფერჴთა და ერთთა[22] ჩოჴათა[23] ზედა მიამთხჳან[24] ღუედითა:[25] რომელსამე ლ და[26] რომელსამე 8 და რომელსამე სამოცი. ხოლო უკუეთუ ვინმე[27] იპოვის ასაბიაჲ და ერთიმეორისა მეშუელი, დიდად მოუგინდის[28], და ფიცხლად[29] წუართის[30]. და მათ ცემულთა შემდგომად ცემისა მუჴლთ[31]-მოდრეკით თაყუანის-სციან[32] და ცრემლით შენდობაჲ ითხოვიან მამისაგან. და რომელმანმე ორი მსგეფსი დაყვის[33] ქუე[34] მწოლარემან და რომელმანმე სამი. და ჟამითი-ჟამად მივალნ მამაჲ და ნუგეშინის-სცემნ[35] სიტყჳთ და საქმით [v] და სანუკვარსა წარსცემნ და ჴელოსანთა დაჰვედრნის[36], რაჲთა ნუგეშინის-სცემდენ[37]. და ვინცა[38] წუართის თჳნიერ ყოვლისა მიზეზისა, ნუგეშინის-სცის[39] და აღაშენის: ანუ ჩოჴითა[40] ანუ საბეჭურითა ანუ სხჳთა რაჲთმე[41] საჴმრითა[42]. და ყოლადვე არა იყო დრტჳნვაჲ გინა გულის-კლებაჲ ცემულთა მათ თანა, არა-

---

[1] წარსწყმენდთ C, წარსწყმედთ FGL. [2] მონასტერსა D. [3] გავა] იქმნების CEFGHL. [4] ვინადგან G. [5] მოხდა G] იქმნა H. [6] რომელ ღმერთმან მე დამადგინა] ნებითა ღ~ისათა და მე დავიდგინე H. [7] ვითარმედ CEFGHL. [8] განისჯებით CEG HL, განისაჯებით F. [9] გუწუართნე DFGL. [10] ვითარმედ CEFGL]—H. [11] მას G. [12] საუკუნესა H. [13] განკითხჳსაგან BDFGHL. [14] არ~ნ BD. [15] ვითარ-ძი CEFHL. [16] იყჳს BDH. [17] დიდ CEFL. [18] მცირე]მცირედ იყოს BD, მცირედ იყვის CE FL, მცირედ იყჳს GH. [19] სამამოსა BCDEFGHL. [20] მიიყუანნის BD, მიიყვანის CE, მიიყუანის H. [21] თაყუანისცის BCDEFHL, თაყუანის-ჰსცის G. [22] ერთითა BD, ერთი CEFGHL. [23] ჩოხათა FGHL, ჩოჴასა C. [24] მიამთხუშვნ CEFHL, მიმთხუშვნ G. [25] ღუშდთა H. [26] და — BCDEFHL. [27] ვინმე—EH. [28] ჩოუგინდის] შეუძნდის BCDEFGHL. [29] ფიცხლად] ფეხლ~დ B. [30] წუართნის BCDEFGHL. [31] მუჴლთ-BCEFGHL. [32] თაყუანისციან BCDEFHL, თაყუანის-ჰსციან G. [33] დაყჳს DH, დაჰყვის G. [34] ქუე ABCDEFGHL. [35] ნუგეშინისცემნ BCDEFGHL. [36] დაეყედრნის BCDEFGL, დაყედრნის H. [37] ნუგეშინისცემდენ BCDEFHL, ნუგეშინის-ჰსცემდენ G. [38] ვინ~ცა B. ვინაცა CDEFGL. [39] ნუგეშინისცის BCDEFGHL. [40] ჩოხითა GH. [41] რაჲთამე BCDEFL. [42] სახმარითა G.

მედ ესრეთ შეერაცხის[1], ვითარმცა[2] ქრისტეს ჴელთაგან წურთილ იყვნეს[3].

13. ესევითარი ჩუეულებაჲ აქუნდა წმიდასა მამასა ჩუენსა ეფთჳმეს[4]: რამეთუ სამთა დღეთა შჳდეულისათა, — ორშაბათსა, ოთხშაბათსა და პარასკევსა, — სენაკსა თჳსსა მზისა დასლვასა პური და წყალი იჴმარის[5] თჳნიერ დიდთა დღესასწაულთასა, და სხუაჲ[6] ყოლადვე ტრაპეზსა[7] მივალნ. გარნა თუ ლავრელი მოვიდის ანუ პროტი, რამეთუ მაშინ ესრე[8] ირჩიეს ძმათა, რაჲთა კიდე შეუკაზმვიდენ[9] პურსა გინა თუ სამამოს[10] ანუ თუ სადაცა ენებოს, რაჲთა არა დაეყოვნოს[11] ძმათა სატ[39]რაპეზოს[12] მიზეზისათჳს შრომისა, რამეთუ ფრიად მოხარკე იყვნეს[13] ძმანი მაშინ შრომასა.

14. ნეტარი მამაჲ ჩუენი ღჳნოსა არა ოდეს იჴმარებნ თჳნიერ ჟამის-წირვისა ანუ დიდისა რაჲსმე[14] მიზეზისა ვიდრე სიბერედმდე. ხოლო ტრაპეზსა[15] ოდესცა[16] დაჯდის[17], ებრძანა მეტრაპეზისადა, რომელ ძმათა ღჳნისაგან ყოლადვე თასითა ღჳნოსა დაუდგმიდეს, და გემოსა იხილავნ. და უკუეთუ მარჯუედ არნ[18], არარაჲ ბრძანის[19], უკუეთუ კულა ანუ ძმრიანი[20] არნ[18], ანუ მეტი წყალი ერთის, შემდგომად ტრაპეზით[21] ადგომისა[22] დაეუბნის მევაჟინესა[23], ვითარმედ: „ძმაო, ამათ ძმათა ნუგეშინის-საცემელი[24] სხუაჲ არა სადაჲთ[25] აქუს ამის ტრაპეზისაგან[26] კიდე[27]. უკუეთუ სუბუქი ღჳნოჲ იყოს, ყოლა ნუ ურთავ წყალსა, და უკუეთუ საშუალი[28] იყოს, ჴერისაებრ ურთე[29], და უკუეთუ უმჯობესი-რე[30] იყოს, ვითარცა[31] ჴერ-იყოს“. ეგრეთვე დაღაცათუ თჳთ არას იჴმარებნ[32], ძმათა საჭმელი მოაღებიის თავისა წინა და [v] მისიცა გემოჲ იხილის. და უკუეთუ ზეთი აკლდის, კელარი[33] დაიუბნის და ამცნის განმართებაჲ, ხოლო უკუეთუ უმგბარი იყვის[34] ანუ უმარილოჲ ანუ მარილიანი[35], ოდეს ტრაპეზით აღდგის, მზარეული[36] დაიუბნის და ჰრქჳს[37], ვითარმედ: „შეშითა ღმრთისაჲთა[38] იქმოდე, ძმაო[39], სამსახურებელსა შენსა და ნუ

---

[1] შეერაცხი B, შეერაცხა CDEFGHL. [2] ვ~ა FGL, ვითამცა D. [3] იყუნეს CGH. [4] ეფთჳმის CEFGL, ევთიმის H. [5] ~პური და წყალი იჴმარის მზის დასლჳსა ჟამსა H; იხმარის G. [6] სხუაჲ დღე CFGHL. [7] ტრაპეზსა + ზ~ა H. [8] ესრეთ BCDEFGHL. [9] შეუკაზმვიდენ D, შეუკაზმვიდის F, შეუკაზმიდენ H, შეუკაზმეოდის L. [10] სამამოსა BCEFGHL, სამამაკაცოსა D. [11] დაეყოვნოს] დაეყენოს G. [12] სატრაპეზოსა CEFGHL. [13] იყუნეს BCH. [14] რაჲსამე DEGH. [15] ტრაპეზცა F, ტრაპეზედაცა G, ტრაპეტი L. [16] ოდეს EGL. [17] დასჯდის G. [18] არიან BD. [19] ბრძნის E. [20] ძრძიანი CEFGHL. [21] ტრაპეტით L. [22] აღდგომისა CDEFGH. [23] მევაჟინესა] მეღჳნესა CEFGHL. [24] ნუგეშინისაცემელი CFGHL, ნუგეშინის-მცემელი EH. [25] არაჲ სადაჲთ ACDF. [26] ტრაპეტისაგან L. [27] კიდე A. [28] საშუალი BCDEFGHL. [29] ურთე A. [30] უმჯობესი BCDEFGHL. [31] ვითაცა ACEFL. ვითცა BD. [32] იჴმარებენ E. [33] კელარი—E. [34] იყჳს DGH. [35] მარილიანი] მეტმარილოვანი H. [36] მზარაული CFGL]—EH. [37] ჰჴჳს BEF. [38] ღუთისათა G. [39] ძმათა FGL.

იტყჳ, თუ კაცთა ეჰმსახურებ[1], არამედ ესრეთ გაქუნდინ, ვითარმცა[2] ანგელოსთა[3] ღმრთისათა ჰმსახურებდი[4], რაჲთა სასყიდელი შენი არა წარგიწყმდეს[5]“.

15. წესი იყო მამისა ჩუენისაჲ, რომელ[6] ტრაპეზსა ზედა ყოლადვე არა უბნობნ[7], გარნა თუ ვინმე უცხონი იყვნიან[8] და იშჯთ[9] სადმე[10] ნელიად სიტყუაჲ მიუგის. გინა თუ წყალი უნდის, გინა თუ ევლოგიასა ვისმე წარსცემნ[11], გინა თუ რაჲმე საჭიროჲ საქმე იყვის[12] ტრაპეზსა ზედა, მოუკმის[13] მოწაფესა და იდუმალ უბრძანის, რომელ სხუამან ვერვინ[14] ცნის[15]. სხუაჲ კულა ძმათაგანი ყოლადვე ვერვინ[16] იკადრებნ უბნობასა. მეტრაპეზე კულა[17] და ჴელოსანნი, უკუეთუ საჭიროჲ რაჲმე[18] საქმე იყვის[12], იდუმალ [40] დაჩურჩნიან. ეგრეთვე ძმათა, უკუეთუ საჭიროჲ რაჲმე[19] საქმე იყვის[12], გინა თუ წყალსა ითხოვდიან გინა თუ სხუასა რასმე, იდუმალ ითხოვიან.

16. და ესეცა გაეწესა[20] მეტრაპეზისადა, ვითარმედ: „უკუეთუ ვინმე იხილო გინა უბნობად, გინა სიცილად, გინა ლაღობად ტრაპეზსა ზედა, შეუთუალე, ვითა:[21] „მაგას ნუღარა[22] იქმ, თუ არა მამასა გაუწესებია,[23] რომელ[24] გარე გაგიყვანო“[25]. უკუეთუ ვინმე იპოვის[26] გინა[27] მტერისაგან გინა სასუმლისაგან[28] და კუალადცა იწყის[29] უბნობად, გინა განცხრომად, შეეთუალა მამასა ეკლესიასა[30] შინა ძმათადა, ვითა: „დამიმცნია მეტრაპეზისადა, რომელ არავინ აღგიდგეს წინა გარე განყვანებისათჳს“. და არცა ვინ იკადრებდა წინააღდგომასა[31], და გარე გაიყვანის[32] ეგევითარი იგი, ვიდრემდის სახ[33] განიგის[34].

17. მშრომელთადა[35] დღესასწაულთა და კჳრიაკეთა და გინა თუ ჰაერი[36] არნ, მაშინ გაეწესა[37] მსახურებაჲ, და შრომისა დღეთა შინამყოფნი და[38] ხუცესნი და დიაკონნი ჰმსახურებდიან[39], ვითარ[ვ]ცა[40] მიხუდებინ[41] და სხუაჲ მოცალე[42] ერი.

---

[1] ემსახურებ BCDEFGHL. [2] ვ~ა BCDEFGHL. [3] ანგელოზთა BCDEFHL. [4] მსახურებდე D, მსახურებდი H. [5] წარგიწყმდეს D, წარგიწყდეს E. [6] რომელ]რ~ა EH. [7] უბნობდეს H. [8] იყუნიან BCDFGH. [9] იშუჯთ D, იჯჯთ EH. [10] სადამე BCD EFGL. [11] წარსცემდინ G. [12] ეყჳს BDGH. [13] მოუკჳდის CEFL, მოუკადის G] მოუწოდის H. [14] ვერავინ CG. [15] ჰსცნის G. [16] ვერჯნ D. [17] კულა—EH. [18] — რაჲმე საჭირო BCDEFGHL. [19] რაჲმე—H. [20] განეწესა CEFGHL. [21] ვითა] ვ~დ CEFGHL. [22] ნურღარა C]+ ოდეს BCDEFGHL. [23] განუწესებია CEFGHL. [24] რომელ] რ~ა H;—E [25] განგიყვანო CEFGHL [26] იპოის BCDFGL, იპოოს E, იპოვოს H. [27] გინა—CEHL. [28] სასუმელისაგან C, სასლმისაგან D, სასმლისაგან GL. [29] იწყოს H. [30] ეკლესისა B, ეკლესიისა CDF, ეკლესიისასა EH, ეკკლესიისა L. [31] წინააღმდგომასა E. [32] განიყუანის CEFGHL. [33] სახ] სხ~ჲ D. [34] განაგის BCFHL. [35] მშრომელისადა EH. [36] ჰაერი] ჰერი B, ერი CEFGHL. [37] განეწესა CDEFGHL. [38] და—CEFGHL. [39] მსახურებდიან DEH, ჰმსახურებდინ FGL. [40] ვითაცა ABC DEFH. [41] ვითარცა მიხუდებინ — G. [42] მოცალი D.

18. წესი იყო მამისა ჩუენისაჲ, რომელ, უკუეთუ დიდი რაჲმე საქმე არნ[1] გინა სამეფოჲ[2] გინა ბჭისაჲ, ეკლესიას[3] დაიუბნნის[4] ძმანი. და უკუეთუ საკრებულოჲ რაჲმე არნ[1], ძმათა უჴმის[5], რომელთა აქუნ მის საქმისა მეცნიერებაჲ, — გინა თუ სამჭედლოჲ იყვის, გინა სახუროვნოჲ[6], გინა სავენაჯო, — და მათ თანა დაიურვის სამამოს[7]. ესე[8] კულა სხუანი საქმენი წურილნი[9] იკონომოსსა[10] თანა დაიუბნნის[11], რამეთუ, დაღაცათუ ყოველსა საქმესა მეცნიერ იყო სამგზის სანატრელი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[12], გარნა დიდითა მით სიმდაბლითა თჳსითა თჳნიერ კითხვისა[13] არა რას იქმოდა.

19. და სიბერესა მისსა ზედა არა თავს-იდებდა არგნითა ეკლესიად შესლვად. ხოლო უძლურთა ძმათადა გაეწესა[14], და[15] ეკლესიისა შტოსა[16] დგიან[17] მიყრდნობით კუერთხთა მათთა ზედა. ხოლო რომელნი მეტადრე[18] უძლურნი[19] იყუნიან[20], მათდა ებრძანა, რომელ შტოსაე[21] შინა[22] სხდენ იგინი სკამთა ზედა.

20. [41] და უფროჲს ყოვლისა ესე უძნნ[23] წმიდასა მამასა ჩუენსა: უკუეთუ ვიეთმე ტყუვილით[24] გინა ეკლესიისათჳს გინა ძმისა ვისთჳსმე სიტყუაჲ რაჲმე უთხრიან. და ამისთჳს მტკიცედ დაემოწმა, რაჲთა, უკუეთუ ზედამიწევნით არა იცოდიან, ყოლადვე არა იკადრონ მოჴსენებად. ხოლო უკუეთუ ტყუვილით[25] რაჲმე მოაჴსენიან[26], მძიმედ განკანონნის[27]. და ამის[28] მიზეზისათჳს მრავალნი ძმანი მონასტრისაგან გაასხნა[29], რაჲთა კრებული მშჳდობით იყოსო[30].

21. თუესა[31] შინა ორგზის და სამგზის კჳრიაობათა[32] დაიუბნნის[33] ძმანი სწავლითა სულიერითა და[34], ვითარცა იყო სავსე მადლითა ღმრთისაჲთა[35], წმიდათა წერილთაგან ასწავებნ მათ სარგებელსა სულთა მათთასა. და ესოდენ[36] ლმობიერ იქმნიან ყოველნი, ვიდრე-ღა მრავალი[37] ცრემლი[38] დასთხიან[39] და ჰმადლობდიან[40] ღმერთსა, და სიტყუაჲ მისი ესრეთ შეიწყნარიან[41], ვითარცა ქრისტესი. ხოლო ასწავებნ მათ სიყუარულისათჳს და სიმდაბლისა, მორჩილებისათჳს და კრძალულებისა, [v] სიმშჳდისათჳს და უშფოთვე-

---

[1] არინ BD. [2] სამეუფო EH. [3] ეკლესიისა D. [4] დაიუბნის BCDEFGHL. [5] უხმის G. [6] სახურავნო D. [7] სამამოსა D. [8] ესრეთ H. [9] წურილნი] წურთილნი EH. [10] იკონომოზსა G. [11] დაიუბნის DEH. [12] ევთიმი H. [13] კითხჳსა BDH. [14] განწესა CEFGHL. [15] და — CEFGHL. [16] სტოასა BD. [17] დგან CFG. [18] მეტადრ[ე] D. [19] უძლურFGL. [20] იყუნიან BCDH. [21] სტოსავე BD, სტოასავე H, შტოვასავე G. [22] შინა—H. [23] უძნ EH. [24] ტყუილით BD, ტყუილით CEFGHL. [25] ტყულით B, ტყუჴლით D, ტყუილით EFGHL. [26] მოაჴენიან E. [27] განკანონის BCDEFGHL. [28] მის BCDEFGHL. [29] განასხნა BCDEFGHL. [30] იყოს BCDEFGHL. [31] თთუჳსა L. [32] კჳრობთა B, კჳრაობითა CEFHL, კჳრაობით G, კჳრობჲთა D. [33] დაიუბნის BCDEFHL, დაიუბნი G. [34] და — BCDEFGHL. [35] ღუთისათა G. [36] ესეოდენ BCDFL. [37] მრავალნი DEH. [38] ცრემლნი DEH. [39] დასთხიან AL. [40] მადლობდიან BD. [41] შეიწყნარნიან CDH.

ლობისა, მოთმინებისათჳს და მსახურებისა და მოსწრაფედ მისლვისათჳს ეკლესიად და სხუათა ყოველთავე წესთა კრებულისათა მჴურვალედ აღსრულებისათჳს. და ეტყჳნ, ვითარმედ: „ესრეთ[1] ვიხარკოთ, ძმანო, რომელ შეკრებაჲ ჩუენი ამას წმიდასა ადგილსა არცა ცუდად იყოს[2], არცა ამაოდ იქმნას განსლვაჲ ჩუენი ამიერ სოფლით. და სხუანი მრავალნი სწავლანი, ვითარცა ღმერთმან მოსცის პირსა მისსა,[3] მიუთხრნის.

22. და ყოვლისავე ჴორციელისა[4] საჴმრისაგან[5] უზრუნველ ეყუნეს[6] ძმანი, და ყოველსავე იგი მისცემნ ვიდრე საწჳლადმდე[7] და ნემსადმდე. და მიზეზი გარდაეკუეთა, რაჲთა არას[8] ვინ ზრუნვიდეს და არცა გაჰყიდდეს[9] და არცა იყიდდეს და არცა რას მოირეწდეს[10] და არცა რას მოიგებდეს თჳნიერ მისისა ბრძანებისა. და უკუეთუ ვისმე[11] უნდის ძმისა რაჲმე მიცემაჲ, თჳნიერ მამისა[12] ბრძანებისა ვერვინ იკადრის მიცემაჲ, ვიდრე არა ჰკითხის. და[13] უკუეთუ [42] ვინმე გარდაჰჴდის[14] მცნებასა მისსა, და იყიდის გინა[15] შესამოსელი, გინა სხუაჲ რაჲმე, გინა საფასე მოიგის, ფიცხლად ამჴილის და ძლიერად განკანონის[16]. და მრავალგზის გჳხილავს, რომელ გინა საბეჭურნი იყუნიან[17] გინა შესამოსელი ანუ თუ კუნკული, ცეცხლითა დაწუნის ზღუდესა შინა.

რამეთუ იყო ვინმე მთავარდიაკონი, ღირსი კაცი[18] და შერაცხილთა შვილი და არამცირედი საფასე მიეცა მონასტრისადა[19] და თჳსი შესამოსელი, რომელი დაედვა ეკლესიას[20], არა ჰნებაენ[21], რაჲთამცა[22] ვინმე შეიმოსა იგი თჳნიერ მისსა. დღესა ერთსა ენება წმიდასა მამასა ჩუენსა შეწირვაჲ უსისხლოჲსა მსხუერპლისაჲ და ჰრჭუა სხუასა ვისმე მთავარდიაკონსა, რაჲთა შეიმოსოს კუართი იგი შესამოსელი[23] პირველ[24] ჳსენებულისა მის მთავარდიაკონისაჲ. ხოლო მან მიუგო, ვითარმედ: „მამაო სულიერო, ნუუკუე[25] შეწუხნეს ძმაჲ იგი, რამეთუ არა ჰნებავს[26], რაჲთამცა ვინმე[27] შეიმოსა კუართი მისი“. ესმა რაჲ ესე მამასა, მოუწოდა მთავარდიაკონსა [v] მას[28] და ჰრჭუა სიმშჳდით და ტკბილად[29], ვითარმედ: „გნებავსა[30], რაჲთა შეიმოსოს ძმამან მან კუართი შენი და ჰმსახუროს[31] საკურ-

---

[1] ესრეთ — EH. [2] ~ არა ცუდად იყოს ამას წმიდასა ადგილსა D. [3] მისა D. [4] ჴორციერისა D. [5] საჴმრისაგან] საქმისაგან BCDEFGHL. [6] ეყუნეს BH, იყვნეს DFL, იყუნეს G. [7] საწჳლადმდე A, საწუწლადმდე BD, საწერლადმდე CEFGHL. [8] არა H. [9] გაჰყიდნეს L. [10] და არცა რას მოირეწდეს—BCDEFGHL. [11] ვინმე L. [12] მამისა] მისისა EH. [13] და—BCDEFGHL. [14] გარდაჴდის BCDEFGHL. [15] გინა—BCDEFGHL. [16] განჰკანონის G, განაკანონის H, განკანონნის L. [17] იყუნიან. BCDGH. [18] ~ კაცი ღირსი E]—H. [19] მონასტრისა L. [20] ეკლესიასა BCDEFGHL. [21] ნებავენ DE, ჰნებავს FGL. [22] რათამცა FL. [23] შესამოსელი—EH. [24] პირველ] ზემო EH. [25] ნუუკუე A. [26] ნებავს G: [27] ვინ BCEFGHL. [28] მას — CEFGHL. [29] ტკბილათ C. [30] გნებავს BCDEFGHL. [31] მსახუროს CEGH.

თხეველსა ჩუენ[1] თანა?“ და იხილა[2], რამეთუ შეწუხნა იგი და არა უნდა, რაჲთა შეიმოსოს[3]. და ვითარცა აღასრულა წმიდაჲ ჟამისწირვაჲ, მოუწოდა ზემოჴსენებულსა მას მთავარდიაკონსა და ეტყოდა, ვითარმედ[4]: „მითხარ ჴეშმარიტი, რაჲ დაგიტევებიეს[5] სოფელსა შინა?“ ხოლო მან ჰრქუა, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, არა უმეცარ არს ღირსებაჲ შენი, რამეთუ მშობელნი და ძმანი და საფასენი და მონაგებნი[6] არამცირედნი დამიტევებიან და რაჲ[7] იგი ჴელთა შენთა წმიდათა[8] მიმიცემიეს[9], თჳთ უწყი.“ ჰრქუა მას მამამან ჩუენმან: „და ჯერ-გიჩნსა[10], შვილო, რაჲთა[11] მაგის ყოვლისა მადლი და სასყიდელი[12] წარიწყმიდო[13] კუართისა ამის შენისათჳს?“ ხოლო მან ჰრქუა[14]: „ნუ იყოფინ, მამაო!“ და მეყსეულად[15] უბრძანა მოღებაჲ ცეცხლისაჲ და თჳსითა ჴელითა შთააგდო კუართი იგი ცეცხლსა, და ესრეთ დაიწუა. ხოლო ძმაჲ იგი შეუვრდა[16] წმიდათა ფერჴთა მისთა და [43] შენდობაჲ ითხოვა[17]. და ეგრეთვე, უკუეთუ ვისმე აჴუნ შესამოსელი გინა სხუაჲ რაჲმე საჴმარი[18] და არა ჰნებავნ[19] მას, რაჲთამცა აჴმარა[20] იგი ძმასა თჳსსა, რაჟამს უჴმნ მას, ეგრეთვე დაწჴს[21] ცეცხლითა და ეტყჳნ,[22] ვითარმედ: „სულთა ჩუენთა დადებაჲ ბრძანებულა[23] ძმათა ჩუენთათჳს და შენ განხრწნადსა საჴმარსა[24] აღირჩევ უფროჲს ძმისა შენისა და არა გეკდიმებისა?“ ხოლო მათ სწავლაჲ მისი ვითარცა წამალი ცხორებისაჲ[25] მიითუალიან, და ჰმადლობდიან[26] ღმერთსა, რომელმან მიჰმადლა[27] მათ ესევითარი მკურნალი სულთაჲ.

23. მარადის ასწავებენ ძმათა, ვითარმედ: „ჯერ-იყო, რაჲთამცა[28] არარას ვეძიებდით სხუასა გარეშე ტრაპეზისა, ვინაჲთგან უწყით, თუ ვითარითა იწროებითა წარვლეს წმიდათა ყოველთა[29] საწუთროჲთ[30] ესე, რომელ არცა თუ წყლითა განიძღებდეს[31] თავთა მათთა[32] კაცნი, რომელთა ღირსეე არა იყო სოფელი ესე, უბრალონი და უბიწონი და წმიდანი[33] ყოვლისაგანვე ცოდვისა. ხოლო ჩუენ, რომელნი-ესე სავსე ვართ ყოვლითა ცოდვითა, [v] არა კმა არსა[34] ჩუენდა განსუენებაჲ ტრაპეზისაჲ და ორგზის დღესა შინა მიღებაჲ საზრდელისაჲ სავსებით და უნაკლულოდ ღჳნითა და საჭმლითა?[35]

---

[1] ჩუენ] ჩემ EH. [2] იხილნა ABCDEFL. [3] შეიმოსოს იგი E¹H. [4] ვითარმედ—CEFG¹¹L. [5] დაგიტევების EL. [6] და მონაგებნი—EH. [7] რაჲრ̃ი H. [8] წმინდათა D. [9] მომიცემიეს BCDEFGHL. [10] ჯერ-გიჩსაა D. [11] რაჲთაჲრ̃ლ EH. [12] და სასყიდელი—H. [13] წარსწყმიდო C, წარწყმიდო H. [14] ჰქვა F. [15] მეყუსეულად GL. [16] შეურდა BDFG. [17] ითხოა F. [18] სახმარი G. [19] ნებავნ DE. [20] იჴმარა FL, იხმარა G. [21] დაწვის L. [22] ეტყუენ BG, იტყჳნ E. [23] ბრძანებულ არს BCDEFGHL. [24] სახმარსა G. [25] ცხოვრებისა BCGL. [26] მადლობდიან BCDG. [27] მიმადლა BCD. [28] რათა G. [29] — ყოველთა წმიდათა BCDEFGHL. [30] საწუთო BDEFGHL. [31] განაძღებდეს BCDEFGL. [32] მათთაჲთჳსთა EH. [33] წმიდანი ყოველნი D. [34] არს GH. [35] საჭლმითა G.

კმა არს ჭეშმარიტად და ნამეტნავ[1]. ხოლო ვინაჲთგან არა გუნებავს მცირედცა იძულებაჲ თავთა თჳსთაჲ და მრავალთა მიზეზთა ვმიზეზობთ, უკუეთუ ვინმე ტრაპეზსა[2] ოდენ ვერ დასჯერდებოდის[3], და გინა მე და გინა თუ[4] ჴელოსანმან მისცეს საჴმარი რაჲმე, თჳთ მან ხოლო მარტომან იჴმარენ[5], და სხუასა ძმასა ბრალსა ნუღარა შთაagდებენ[6]. და უკუეთუ ესე არა ქმნას, ორთავე ბრალსა ღმერთი მისგან იძევს[7a].

24. ესე კულა სყიდაჲ[8] გინა ღჳნისაჲ, გინა თევზისაჲ ყოლადვე არა ჴსენებულ არს მონასტერსა შინა თჳნიერ ზეთისა, და იგიცა რომელნი მკითხველნი იყვნიან[9] ანუ მწერალნი[10], და წასანახავად ანუ[11] საწერლად აინთიან[12]. სხუაჲ კულა არა იყო წესი, რაჲთამცა ანუ კანდელსა ინთებდეს, [44] ანუ ხატთა დაისუენებდეს სენაკთა[13] შინა, არამედ ჯუარი ერთი გინა ხატი ერთი ესუენის, რაჲთა, რაჟამს იღოცვიდენ, მათ წინაშე თაყუანის-სცემდენ[14] და ემთხუეოდიან[15]. ოდეს კულა ანუ ზეთი იყიდის ვინმე ანუ ღჳნოჲ თჳნიერ მამისა სიტყჳსა, დაუთხიან[16] ავლინსა შინა.

25. ხოლო თჳნიერ დიდისა უძლურებისა საჴმელსა არავინ შეიქმოდა, რამეთუ შევიდის მამაჲ სამზარეულოს[17], და[18] უკუეთუ კოჭობნი იხილნის ცეცხლს[19] კიდესა, იკითხის მზარეულისაგან[20], თუ ვისნი არიან. და უკუეთუ უძლურთანი იყვნიან[21], მიუშჳს[22]; უკუეთუ[23] კულა ნაყროვნებით ვინ იქმნ[21], ზოგჯერ გარე განთხევაჲ უბრძანის[25] და ზოგჯერ საეროსა საჴმელსა თანა[26] ჩასხმაჲ[27].

26. მრავალნი მოვიდიან საფასითა დიდითა მოქალაქენი და სხუათა ადგილთაგან, რაჲთამცა მოიპარსნეს. დაითრგუნნის[28*] ჟამ რაოდენმე, და განუსუენის და მერმე უბრძანის „შეგჳნდვეთ[29] ვერ[30] მოგპარსავთ:[31] [v] თქუენ კაცნი ხართ სახელოანნი[32] და ჩუენ კაცნი

---

* A-ში კიდეზე ამ სიტყვის გასწვრივ სხვა ხელით ჩამატებულია სიტყვა: „იღუაწნის“.

[1] სამეტნავ E. [2] ტრაპეზსა ზ-ა CEFGHL. [3] დაჯერდებოდის G] დაჯდებოდის BCDEFHL. [4] თუ—H. [5] იხმარენ G. [6] შთაგდებენ C, შთაგდებან FL, შთააგდებენ G. [7] იძაებს DE. [8] სყიდუა G. [9] იყუნაან BCDGH. [10] მჳრელნი D. [11] წასანახავად ანუ—H. [12] აღანთიან CE, აღანთნიან FGL, აღანთიან H. [13] სენაკსა EH. [14] თაყუანისცემდენ BCDEFH, თაყუანის-ჰსცემდენ G, თაყუანისცემდენ L. [15] ემთხუეოდენ BCDFGHL, ემთხვეოდენ E. [16] დაუთხიან A, დაუთხჳან EH. [17] სამზარეულოსა BDEFGHL, სამზარეულოსა C. [18] და—BCDEFGHL. [19] ცეცხლსა BCDEFGHL. [20] მზარაულისაგან BEFH, მზვარაულისაგან C. [21] იყვნიან] არიან BCDEFGHL. [22] მიუშუნის BCDEFGHL. [23] და უკუეთუ BCDEFGHL. [24] იქმნ] იჴმნ L. [25] უბრძანი B. [26] თანა] შინა CEFGHL. [27] შთასხმაჲ BCDEFGHL. [28] დაითრგუნნის] იღუაწნის B, იღვაწნეს D, ჴელსა შინა მისთა იღვაწნის C, ჴელსა შინა მისთა იღუაწნის EFGHL. [29] შეგჳნდეე CEFL, შეგჳნდევით D, შეგჳნდეე GH. [30] ვერ] ვ-რ D. [31] მოგუპარსავთ D. [32] სახელოანნი BCDEF, საჴელოანი H.

ვართ გლახაკნი და უცხონი, და ოდეს საფასე მისცეთ ეკლესიასა, გასუენებით გნებავს ყოფაჲ, და ნუუკუე[1] ვერ გაგისუენოთ[2], და მერმე შესწუხდეთ[3]; და კუალად ძმანი ყოველნი ძლიერად შურებიან[4] და უკუეთუ ვიეთნიმე მოცალედ იყვნენ[5], იგინიცა შეწუხდებიან[6]. და ესრეთ მრავალთა უჯმნის, და წარვიდიან. ხოლო უკუეთუ ვინმე მოვიდის ძმაჲ მშრომელი და მდაბალი, იტყჳნ მამაჲ, ვითა: „გრწმენინ, ძმანო[7], ამათი[8] მირჩევია შეწყნარებაჲ, ვირე[9] ათასიმცა ვინ დრაჰკანი მომცა“.

იყვნეს[10] პირველითგან დიდებულნი კაცნი: ილარიონ კანანახი, აღდგომისა დიაკონი, პირველ შენებასა მონასტრისასა[11] მოსრულ[12] იყო აქა, და მისსა იკონომოსობასა აღეშენა მონასტერი, და ვითა თჳსსა ძმასა ხედვიდეს მამანი ჩუენნი. და ევედრა მათ, რაჲთა წარვიდეს იერუსალჱმს[13]. და წარმგზავნეს[14] მუნ, და მრავალნი წელნი დაყვნა[15] დიაკონობასა შინა. [45] და მამათა მრავალგზის მიუწერეს და კუალად მოიყვანეს[16] აქავე. და[17] პირველსაცა მოსლვასა და მეორესაცა, რომელ მოიღო ვეცხლად და ოქროდ და[18] სტავრად და საჴედრად[19], უფროჲს ოცისა ლიტრისა იყო. და მას მისცეს მოწაფჱ[20] და გაკუეთილი[21] შეუქმნეს[22] თავისა კრასოვულისაგან[23] კიდე, კოკაჲ ერთი ღჳნოჲ თუესა შინა და ყველი ერთი და სამი ლიტრაჲ ზეთი და დღივ ერთი პური. და ესე იყო გაკუეთილი[24] მისი.

კუალად მოვიდა გჳრპელი, ჯოჯიკის მეგანძურთა-უხუცესი, და მღინათლა, რამეთუ სომეხი იყო, და არსენი უწოდეს. და დისწული თჳსი ჰმსახურებდა[25] მას. და შემდგომად მრავალთა წელთა კუალად გამოეთხოვა, რაჲთამცა ნახნა თავისა[26] უფლის-წულნი. და ორსავე მოსლვასა უფროჲს ათხუთმეტისა[27] ლიტრისა მოიღო და მისცა[28] მონასტერსა. და იგივე კანანახისა გაკუეთილი მას შეუქმნეს.

კუალად მოვიდა ათანასე[29] პერითურელი [v] ძითურთ, დიდად საქმარი ეკლესიისაჲ, და ჰქონდა კარეას[30] მონასტერი, რომელი-იგი და სხუაჲ ფრიადი საფასე მოსცეს[31] მამათა ჩუენთა. ხოლო მათ გაყიდეს მონასტერი იგი სამას ორმეოც დრაჰკნად, და იგივე კანანახისა გაკუეთილი მას ჰქონდა.

---

[1] ნუუკუე A. [2] განგისუნოთ CDFHL, განისუნოთ G. [3] შესწუხნეთ H. [4] და კუალად... შურებიან—EH. [5] იყუნენ BCDEGHL. [6] შეწუხნებიან H. [7] ძმაო BCDEFGHL. [8] ამითი BD. [9] ვირე ვ̃ე D. [10] იყუნეს BGHL. [11] მონასტრისასა—D. [12] მოსულ B. [13] იე̃რლმს A, იერუსალიმს BGH. [14] წარგზავნეს BCDEFGHL. [15] დაუნა BCDEFGHL. [16] მოიყუანეს BDGH. [17] და — D. [18] და — BCDEFGHL. [19] სახედრად G. [20] მოწაფე BCDEFGHL. [21] გაკუეთით H. [22] შეუქნეს BCDFL. [23] კერასეულისაგან D, კერასეუგისაგან H, კრასოულისაგან G. [24] განკუეთილი CE. FGHL. [25] მსახურებდა EGH. [26] თავის BCDFL, თ̃სი EGH. [27] ათუთხმეტისა C [28] მისცნა EH. [29] ათანასი H. [30] კარეაის BCDEFGHL. [31] მისცეს H.

და მათ ჟამთა[1] შინა, ვინცა ვინ მოვიდის ეგევითარი კაცი, ნახევარი საფასისა თჳსისაჲ ეკლესიასა შეწირის და ნახევარი საპყარად[2] მისცის.

27. წმიდისა მამისა ჩუენისა მოღუაწებათა და ერისა საურავთა თანა და წიგნთა თარგმნასა ესეცა დიდი ზრუნვაჲ ეტჳრთა, რამეთუ არცა პროტი, არცა სხუანი მამასახლისნი თჳნიერ მისისა[3] ბრძანებისა არარას იქმოდეს და იშჯთი დღ̃ გარდაჴდის[4], რომელსა[5] ათი ანუ ათხუთმეტი[6] მამასახლისი არა მოვიდის მათ[7] წინაშე. და კუალად ზრუნვაჲ დიდისა[8] ლავრისაჲ, საქმე მძიმე და მრავალფერი მის[9] ზედავე იყო, რამეთუ დიდსა ათანასის[10] მისდა მიენდო საურავი და დახედვაჲ და [46] განგებაჲ მისი.

28. და მისთა შრომათა და ღუაწლთა ზედა, ოდესცა რაჲმე საეროჲ საქმე არნ[11] მონასტრისაჲ, თჳნიერ უცალოებისა თანავე[12] გავიდის გინა თუ ნავისა გამოზიდვასა, გინა თუ ნავი მოვიდის ხუარბლითა[13], გინა თუ ვენაჯთა[14] ასარვასა, გინა თუ აჯოჯვასა, გინა თუ სთულებასა[15]. რამეთუ ვინაჲთგან ახალნერგ იყუნეს[16] წუთ-ღა ვენაჯნი, ყოველთა სარითა განგებაჲ უნდა. და უფროჲსნი[17] დღენი ვენაჯთა[14] შრომასა[18] შინა[19] დაყუნიან[20], და ყოლადვე მამაჲ მათ თანავე იყუის, თჳნიერ დიდისა მიზეზისა.

29. და კუალად ბურღალთაგან[21] ყოველნი სოფელნი ჰირსა შინა იყუნეს[22] და კნინღა უკაცრულ[23]. და ჰირისა[24] მაგიერ უფროჲსი[25] სათესავი[26] მთასა შინა იქმნებოდა თოჳთა[27]: საწუნე და დიკაჲ და სელი და თივისა თიბაჲ[28]. და ამას ყოველსა[29] ძმანი შურებოდიან[30] და[31], ვინაჲთგან ყოველნი იქმოდეს, არა უმძიმდა, არამედ უდრტჳნველად და სიხარულით იქმოდეს. და ამათ ყოველთა საქმეთა მამაჲ ზედაჲს-ზედა[32] [v] მივალნ და ნუგეშინის-სცემნ[33] სიტყჳთ და საქმით და საზრდელითა და სასუმლითა[34].

30. ყოლადვე ეტყჳნ[35] ნეტარი[36] მამაჲ ჩუენი იკონომოსსა, ვითარმედ: „უწუერულთა[37] მუშათა[38] ნუ შეიწყნარებ, ამისთჳს რამე-

[1] ჟამთა—H. [2] საპყრად BCDFGL. [3] მისისა] ჲისა BCDFGL. [4] გარდახდის G. [5] რომელსა—C. [6] თხუთმეტი EH, ათუთხმეტი C. [7] მათ] მის H. [8] დიდი BCD EFGHL. [9] მისი BCDEFL. [10] ათანასისა BCDFGL. [11] არინ BD. [12] უცალოებასაე თანა BCDEFGHL. [13] ხორბლითა H. [14] ვენახთა G. [15] სთლობასა BCDEF, სთულობასა GH. [16] იყუნეს BCDEGH. [17] უფროს BCDEFGHL. [18] შრომათა EH,—G. [19] შინა] ზ~ა EH. [20] დაყუნიან BCDEFGHL. [21] ბურღართაგან BCDEF GHL. [22] იყუნეს BDGH. [23] უკაცურ D. [24] ჰირის BCDEFGHL. [25] უფროსნი BC DEFGHL. [26] სათესავნი GH. [27] თოხითა G. [28] თიბვა C. [29] ყ~ნი H. [30] შურებოდენ CEFGHL. [31] და — BCDEFGHL. [32] ზედაჲს-ზედა] ზ~ასა BD. [33] ნუგეშინის-ცემნ BCDEFGHL. [34] სასუმელითა CFL, ს~სმელითა EGH. [35] ეტყოდა G] იყო FL. [36] ნეტარი — CGL. [37] უწუერელთა D. [38] მუშაკთა BCDEFGHL.

თუ მავნებელნი[1] არიან ძმათანი: და ზოგთამე გონებითა ევნების[2] და ზოგთა შეხედვითა. ნურას ეხუეჯ[3] საფასისა დაკლებასა[4]; უმჯობეს არს, რომელ დაგუაკლდეს ათი და თხუთმეტი[5] დრაჰკანი, და ძმათა სავნებელი არაჲ[6] შეემთხჳოს".

31. კუალად უკუეთუ ძმათა ვიეთმე მოიყვანნიან[7] თჳსნი ნათესავნი უხუერულნი, მამასაცა ჰნებავნ[8], რაჲთამცა[9] ისწავლეს სწავლაჲ და ჳელოვნებაჲ[10]. გარნა მონასტერსა არა დაიმჭირნის[11], არამედ გარე სოფელთა გაგზავნნის[12], სადა[13] იცოდის[14] უმჯობესი და სულიერი და გამოცდილი იკონომოსი, და მუნ აღიზარდნიან. და ოდეს წუერითა შეიმოსნიან, მაშინ შემოიყვანნის[15] მონასტრად.

32. საჯორეს ყოველნი ძმანი იყვნიან[16] მეჯორედ: და ორნი ერის[47]განნი[17] ჰყვიან[18] მსახურად და მხუეტლად[19], და სხუანი ძმანი იყვნიან[16]. და არა თუ უმძიმნ, არამედ უფროჲსად[20] უხარინ, რამეთუ მორწყულ იყვნიან[21] სულნი მათნი სჯაელითა და მოძღურებითა წმიდისა მამისა ჩუენისაჲთა, რამეთუ ყოლადვე იტყჳნ[23], ვითარმედ: „კრებულსა შინა მყოფნი ამით სამითა[23] საქმითა ცხოვნდებიან[24]: სიმდაბლითა და მორჩილებითა და თჳსისა ნებისა დატევებითა".

33. ხოლო ოდეს იხილის ძმათაგანი ვინმე უდბად[25] და მოძიებად ეკლესიისა ლოცვასა, ჰკითხის, ვითარმედ: „რად გძინავს ეკლესიასა შინა? არა გეყოფისა სენაკსა შინა ძილი?" და თუ[26] უთხრის, ვითარმედ: შინა ვიღჳძებ და მით დამეძინებიან", უბრძანის[27], ვითარმედ: „ეგე, საყუარელო, მტერისა[28] საფრჩჳ[29] არს[30], რაჲთა მცირისათჳს დიდი დაგაჭირვოს[31]. ეკლესიას[32] მიმავალისა[33] კაცისაგან ეძიებს ღმერთი, რაჲთა ფრთხილად და ლმობიერად დგეს; თუ ესე ვერ შეგიძლია, რაჲთამცა ეკლესიასაცა[34] იღჳძებდი[35] და სენაკსაცა ძილითა გაძლებოდე[36] და აქა ნუ [v] დაიძინებ, თუ არა, მძიმედ გაგჳანონებ"[37].

34. მეკარესა მონასტრისასა ყოლადვე[38] ფრთხილსა და სულიერსა კაცსა დაადგინებენ[39]. და ესრეთ დაემცნო, უკუეთუ ესე ად-

---

[1] მავნებელი H. [2] ევნებიან H. [3] იხუჩ D] ეჯუ H. [4] დაკლებათა BCDEF GHL. [5] თუთხმეტი C. [6] არა BCDEFGHL. [7] მოიყუანიან DGH, მოიყვანიან EF. [8] ნებავნ D. [9] რ~ა D. [10] ჳელოვნობაჲ BD. [11] დაიმჭირნეს E. [12] გაგზავნის DEH. [13] სადაცა FGL. [14] იცოდეს BCDEFGHL. [15] გამოიყუანის BCDEFG, გამოიყუანის H. [16] იყუნიან BCDGH. [17] ერისაგანნი DGL. [18] ჰყჳან H. [19] მხუჩტელად BCDEFGHL. [20] უფროსა B, ჳფროს-ღა CDEFGHL. [21] იყუნიან BDGH. [22] იტყჳან BD. [23] სამითა — D. [24] ცხონდებიან DEFHL. [25] უდებად BDEGH. [26] თუ—GL. [27] ჳბრძანი D. [28] მტრისა F. [29] საბრჯე BC, საფრხე G. [30] არის BDFL. [31] დაგჭირვოს E. [32] ეკლესიასა BCDEFGL. [33] მიმავალს H. [34] ეკლესიასცა BCE. [35] იღჳძებდე BD. [36] განძღებოდე BD, განძღებოდი CEFGHL. [37] განგჳანონებ DG, განჳანოებ H. [38] ყ~დ G. [39] დაადგინებენ BCDEFGL.

გილისა მრორიენენი[1] მონაზონნი[2] მოვიდოდიან[3], უკუეთუ მწუხრსა მოვიდენ[4], ისერონ და სამხარი[5] ჰამონ და გაუჯმენ და დაუმოწმე, რომელ უჟამოდ არა მოვიდოდინ[6]. ხოლო კელართადა ებრძანა, რაჲთა ერისგანთა[7] იგინი ისტუმრებდენ და უჯმნიდენ. და კელრისა კარსა რაჲთურთით[8] არა გასწყდებოდა შეკრებად მრავალფერთა ვნებაჲთათჳს. ხოლო უცხონი თუ მოვიდიან, მესამესა დღესა შემდგომად ჰამისა ებრძანა, რაჲთა მეკარე უჯმნიდეს. ესე კულა კართა ზედა შეკრებასა ანუ მონასტერსა შინა ანჯმანსა[9] ანუ სენაკთა შინა უბნობასა ურგებსა რაჲთურთით არავინ იკადრებდა ყოლადვე.

35. საკელროჲსა[10] წესი ესრეთ გაეწესა[11], რაჲთა საჭმელსა არა იქმოდინ[12], გარნა თუ[13] უცხონი იყვნიან[14] ანუ მშრომ[48]ელნი ვინმე[15] და მათთჳს ზოგჯერ ადგილსა შექმნიან და[16] ზოგჯერ სამზარეულოს[17] და მუნ წაიღიან. კელარნი კულა სამხრად[18] ყოლადვე სატრაპეზოს[19] მივიდიან, — ერთი პირველსა და მეორე მეორესა ტაბლასა, — და ეგრეთვე მევაჟინენი. მაგრა კელართა მწუხრსა თუ რაჲმე ევმარებინ[20], შინა იჳმარიან[21].

36. ყოვლისა უფროჲს ეპისტატისათჳს, რომელ არს მუშათა[22] უხუცესი, ჰვედრებენ[23] მამაჲ ეფთჳმე[24] და ეტყჳნ, ვითა: „ნუმცა რაჲ დააკლდების ეპისტატსა[25], რომელ არა შეწუხდეს[26] და ოცდაათი ანუ ორმოცი მუშაჲ არა მოაცთუნოს, და ესთენი[27] განძი ბედით წაჰდეს[28], რომლისაჲ თანა-გუაც მათდა მიცემაჲ[29]. მოსენაეთა[30] კჳლა მოწაფენი ყოველსავე საეროსა სამსახურებელსა გავიდოდიან. და მზარაულისადა[31] დაემცნა[32], რაჲთა მათი საჭმელი მან შეუქმნას. და თუ საჭიროჲ რაჲმე[33] საქმე არა არნ[34], მამისაცა მოწაფენი ძმათავე[35] თანა წავიდიან[36] მსახუ[ვ]რებასა. და უფროჲსჯერ მოსენაენიცა[37] ძმათა სათნოებისათჳს ძმათავე თანა გავიდიან[38], უფროჲს-ღა[39], ოდეს[40] მამაჲ მუნ იყვის.

---

[1] მრონინენი BCDEFGHL. [2] მონოზონნი D. [3] მოვიდოდინ BDEFGHL. [4] მოვიდნენ H. [5] სამჯარი H] საჲმარი G. [6] მოვიდოდენ BCDEFGHL. [7] ერისაგანთა DL. [8] რაჲთურთ G. [9] ანჯმანსა] აჯმნას BCDEH, აჯმნეს FGL. [10] საკელაროსა BCDEFGHL. [11] განეწესა CEFGHL. [12] იქმოდენ BCDEFGHL. [13] თუ—C. [14] იყუნიან BCDH. [15] ვისმე B. [16] და—BCDEFGHL. [17] სამზარეულოსა BDEFGHL, სამზვარეულოსა C. [18] სამჯრად H] სახმარად G. [19] სატრაპეზოსა CEFGHL. [20] ევმარებიან FL, ეხმარებიან G. [21] იჳმარინ BD, იჳმარონ CEFHL, იხმაროს G. [22] მუშაკთა EGHL. [23] ევედრებინ FH. [24] ეფთჳმი EG, ევთიმი H. [25] ეპისტრატსა L. [26] შეწუხნეს H. [27] ესთენი] ესენი EH. [28] წარჯდეს BCDEFL, წარხდეს GH. [29] მიცემად EH. [30] მოსენაკეთა DH. [31] მზარეულისადა BDG. [32] ემცნო BCDEFGHL. [33] რაჲმე—FGL. [34] არინ BD. [35] ძმათა EH. [36] წარვიდიან BCDEFGHL. [37] მესენაენიცა BCDEFGL, მესენაკენიცა H. [38] განვიდიან BCDEFGHL. [39] უფროჲს-ღა]თუ H. [40] ოდეს — EL.

37. აპოთიკი და ბოსტანი და წისქჳლნი[1] კელრისა[2] საურავნი[3] იყვნეს[4]. და ამათგანსა, რაჲცა ვის[5] ეჴმარებინ[6], კელარი ეურვინ იკონომოსსა[7] თანა და მამასახლისსა[8]. ხოლო საპარიკონომოსოჲ და საწანგროჲ და საჯრეჲ და სამჭედლოჲ და ხურონი და კალაფატნი და მანდრინნი[9] და ვენაჴნი და მენავენი[10] – – ესე იკონომოსისა გასაგებელნი[11] იყვნეს[12]. კელარსა[13] ვენაჴთა[14] ზედა ყურძნისათჳს არა ჰქონდა[15] ჴელმწიფებაჲ, ეგრეთვე იკონომოსსა[16] ხილისათჳს; გინა შინა მონასტერსა, გინა გარე მეტოქთა კელრისა[17] გასაგებელნი[18] იყვნეს[19], — გინა თუ ზეთისხილი იყვის, გინა თუ ნიგოზი, გინა თუ სხუაჲ ხილი. ოდეს კულა რაჲმე წასაცემელად[20] საჴმარ[21] არნ[22], კელარსა გაეზრახის იკონომოსი. ხოლო ოდეს მოი[49]წიფის, კელარნი ზედაჲს-ზედა გავიდოდიან[23] მეტოქთა და მოჰნახვიდიან[24] ხილნართა და მუნ მყოფთა მოუჩუენიან და დაამცნიან[25], ვითარმედ: „შინა და გარე დიდად ეჴმარების[26] ძმათა და ეკლესიასა[27]; რომლითა გაერებოდი, იგი ხოლო დაიმჭირე და ნურას[28] დააკლებ“. და ვერარას[29] იკადრებდეს უწჴესოსა საქმესა ქმნად, ყოველი კელარსა შევიდოდა[30] და[31] უხუებით[32] ჰქონდა[33] მისაცემელი სატრაპეზოს და სადაცა საჴმარ არნ წარსაცემელად. უკუეთუ კულა ეჴმარებოდიან კელარსა ანუ მონაზონნი ანუ[34] ერისგანნი[35], იკონომოსმან მისცნის.

38. ოდეს მამაჲ შინა არნ[36], რაჲცა ვის ეჴმარებინ, თჳთ მამასა მოაჴსენის, იკონომოსსა არას[37] ვინ სთხოვნ, და თუ ვინმე სთხოის[38], მამასა თანა მიავლინის[39], ოდეს კულა შინა არა არნ[40], მერმე გააგებნ[41] იკონომოსი.

39. იკონომოსისა განწესებული შჳდი კრასოვული[42] იყო და ოდეს ტრაპეზსა [v] დაჯდის მწუხრსა, ოთხი კრასოვული[43] მიართჳან. უკუეთუ კულა შინა არა იყვის, დაემცნა მამასა: „საქმელსა

---

[1] წისქვილნი BFGL, წისქჳლი H. [2] კელარისა BCDFGHL. [3] საურავი H. [4] იყუნეს BCDGH. [5] ვის] ვინ BCDEFGH. [6] ეხმარებინ G. [7] კონომოსსა AB. [8] მამასახლისსა C. [9] მდრინნი FGL. [10] ~ და მენავე და ვენაჴნი BCDE FGHL. [11] განსაგებელნი BCDEFGHL. [12] იყუნეს BCDGHL. [13] კელართა H [14] ვენახთა G, ვენაჴსა H. [15] აქუნდა FH. [16] იკომოსსა H. [17] კელარისა BCDEFGHL. [18] განსაგებელნი EGH. [19] იყუნეს BCDGHL. [20] წარსაცემელად BCDEFGHL. [21] სახმარ G. [22] არიან BD. [23] განვიდოდიან CEFGHL. [24] მონახჳდიან BDEFG, მონახვიდიან CHL. [25] ამცნიან CD. [26] ეხმარების G. [27] ეკლესიათა H. [28] ნურარას H. [29] ვეღარარასა D. [30] შეუვიდოდა BCDEH. [31] და—BCD EFGHL. [32] უკუებით H. [33] აქუნდა H. [34] ანუ—BCDEFHL. [35] ერისაგანნი DEGL. [36] არიან BD] არა არნ CEFGH. [37] არა BCDEFGL. [38] სთხოვის BC DE, სთხოვნ G. [39] თჳთ მამასა... თანა მიავლინის] იკონომოსსა სთხოვნ და უკუთუ მამა შინა არიან, მამასა მუაჴსენა H. [40] არიან BD] + მამა H. [41] განაგებნ G. [42] კრასოლი B, კერასეული DH, კრასეული G. [43] კრასული B, კერასეული DH, კრასოული G.

ერთსა შეუქმოდეთო და ხილსა და ზეთის-ხილსა და რაჲცა ითხოოს[1], მისცემდით". და რაჲცა დაუშთის, საკელროსავე[2] წარსცის.

40. მაშინ წესი ესე იყო[3], რომელ კელრისადა[4] დაემცნა[5] წინამძღუარსა საჴმრისა[6] მიცემაჲ ძმათა და პელოანთაჲ:[7] გინა თუ გაკუეთილი[8] მათი, გინა თუ მეტსა ვინ ითხოვნ. და ამისთჳს იკონომოსსა თანა არავინ რას მივალნ, უკუეთუ მამაჲ შინა[9] არა არნ[10], უკუეთუ კულა სტუმარნი ვინმე მოვიდიან, მაგრა[11] იკონომოსმან განაგის. სხუაჲ კულა საჴმარი იკონომოსისაგან ითხოვიან, — გინა თუ მოგუნი, გინა თუ ჩაფლანი[12], გინა თუ ტყავი, გინა თუ საბლები, გინა თუ სელი. — ესევითარი იკონომოსისაგან ითხოვიან. და ესრეთ ყოველივე საქმე განწესებულად იყო და უშფოთველად იყვნეს[13] ყოველნი[14].

41. აგარათა მონასტრისათა, — ვითა[15] სისი[50]კონი[16] არს და კარავანი[17] და ღმრთის-მეტყუელი და სხუათა ესევითართა, — თავისა გასაროშელსა[18] სრულებით მისცემდიან[19] მონასტრით. და რაჲცა იქმნის მუნ, ყოველსა ქუე[20] მოიღებდიან, თჳნიერ რაოდენისამე, რომელი მუნ მყოფთა დაუტევიან მათდა საჴმარად[22].

42. კუალად მოსენაეთადა[23] გაჴწესა[24] წმიდასა მამასა ჩუენსა: და უკუეთუ პური დაუშთის, არა აქუნ ჴელმწიფებაჲ სადავე მიცემად, არამედ კელარსავე მისციან.

XX. იყვნეს[25] უკუე[26] შინაცა და გარეცა სულიერნი და ღმერთშემოსილნი მამანი: სანატრელი არსენი[27] ნინოწმიდელი[28] და წმიდაჲ ბერი იოვანე[29] გრძელის-ძე[30] და სულითა შემოსილი იოვანე[29] ბერი მარტოდ-მყოფი[31] და სხუანი მობაძავნი მათნი, კაცნი ზეგარდამოჲთა მადლითა[32] განათლებულნი და ანგელოსთა[33] მობაძავნი ცხორებითა[34]. და სხუათა[35] მათ სათნოებათა მათთა ზედა და[36] მოხუცებულებასა[37] ამასცა იქმოდეს, რომელ ვერარაჲთ ვერ დაარწმუნა მამამან, რაჲთამცა სნეულთა პური და ღჳნოჲ აი[ყ]ღეს[38], არამედ ძმათა პურსა და, თუ ეცმარებინ[39], კრასოვულსა[40] მათსა კმა-

[1] ითხოოს D. [2] საკელაროსავე BCDEFGL, საკელაროსა H. [3] — იყო ეხე D. [4] კელარისა BCDEFGHL. [5] დაემცნო BCDEFGHL. [6] სახმარისაG, საჴმრის H. [7] პელოვანთა BCDFGL, ჴელოსანთა EH. [8] განკუთილი C. [9] შინა]შ-ი F. [10] არინ BD [11] მაგრა]მაშინ H. [12] ჩაფანი H. [13] იყუნნეს BD, იყუნეს FGHL. [14] ყოველნი — BCD FGHL. [15] ვ-რ D. [16] სასიკოსი GL. [17] კარავნი DEGH. [18] გასაროშელთა H. [19] მისცემდინ H. [20] ქუე A. [21] რომელნი BCDEFGHL. [22] საჴმრად CH. [23] მოსენაკეთადა D. [24] განეწესა GH. [25] იჴუსეს BCDGH. [26] უკუე A. [27] მამანი სანატრელი არსენი — BCDEFGHL. [28] ნინოწმინდელი CD. [29] იოანე G. [30] ძე BCDEFGHL. [31] მარტო-მყოფი BCDEFGHL. [32] მადლით BD. [33] ანგელოზთა CDEFHL. [34] ცხოვრებითა GL. [35] სხუათ H. [36] და — BCDEFGHL. [37] მოხუცებულნი CEFGHL. [38] აღიღეს BCDEFGHL. [39] ეხმარებინ G. [40] კრასულსა BEFGL, კერასულსა DH.

იყოფდეს. დაღაცათუ არა მცირედი შესაწირავი მიეცა მონასტრისადა, არამედ[1] არარას თავს-იდებდეს აღებად გარეშე საჭიროჲსა მის და უნდოჲსა ჴორცთა საზრდოისა[2]. და კუალად ყოველთა[3] აზნაურთა ჩუენთა დიდი სარწმუნოებაჲ აქუნდა მათისა ღირსებისა მიმართ და მრავალგზის ევლოგიასა წამოსცემდეს[4] მათ წინაშე. ხოლო მათ ჴელად მიიღიან[5] და ულოციან და, ვითა დაბეჭდული იყვის, ეგრეთვე მამასა თანა წარციან[6]. მრავალგზის ეევედრებინ მამაჲ, რაჲთა რაოდენიმე გლახაკთა მისცენ, გინა სადაცა ენებოს, ხოლო მათ ნეტართა ჰრქჳან[7], ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, ჩუენ სასულენი[8] ვართ ეკლესიისანი და სასულეთაგან ღმერთი ესევითართა საქმეთა არა ეძიებს.“ და პურსა[9], რომელ[10] მონასტრით წაიღიან[11], არცა მისგან მისციან გლახაკთა, არამედ თქჳან, ვითარმედ: „მონასტერი ზრდის[12] გლახაკთა“. ხოლო უკუეთუ აქუნ[13] ხილი, გინა მჭალი, გინა სასუმელი[14], ესევითარი [51] რაჲმე მისციან გლახაკთა. უკუეთუ კულა პური დაჰმეტდის[15], მეორისა[16] მსგეფსისაჲ არღარა[17] აღიღიან. და კუალად ლიტონთა დღეთა თჳს-თჳს[18] იღუწიდიან[19] ვითარცა უბრონი[20], ხოლო დღესასწაულთა და კჳრიობათა[21] ერთგან აღასრულიან წესი ლოცვისაჲ და პირი ერთგან იჴსნიან.

და იყო ხილვაჲ ცხორებისა[22] მათისაჲ. ჴეშმარიტად, ვითარცა ანგელოსთა[23] ღმრთისათაჲ და სიტყუაჲ წესიერ და ტკბილ. და ესრეთ აღასრულეს ცხორებაჲ მათი, და სრულნი[24] ყოველითა[25] სათნოებითა წინაშე ღმრთისა მიიცვალნეს და იხარებენ ყოველთა წმიდათა თანა და ჩუენთჳს ითხოვენ ღმრთისაგან[26] წყალობასა. და ჴეშმარიტად ჴამა მათთჳს ღმერთ-შემოსილმან მამამან ჩუენმან ეფთჳმე[27], ვითარმედ: „უკუანაჲსკნელთა ამათ ჟამთა არღარა გამოჩინებად არიან ესევითარნი სრულნი[28] და მაღალნი სათნოებითა“, რამეთუ არარაჲ იყო სათნოებაჲ[29], რომელიმცა არა აქუნდა მათ სრულებით და მაღლად და უცთომელად. ხოლო განჴმედილნი იგი და შრომითა განკაფულნი გუამნი მათნი [v] დაისჴნეს საფლავსა[30] შინა წინაშე ტაძარსა წმიდისა სჳმეონ[31] მოხუცებულისასა[32], ერთსა შინა

---

[1] არამედ—H. [2] სახმარისა G. [3] ყოველთა—G. [4] წარმოსცემდეს BCDEFHL წარმოჰსცემდეს G. [5] მიიღიან] მითუალიან G. [6] წარსციან BCD FGHL. [7] ჰქჳან BCDEFL, თქჳან G, რქჳან H. [8] სასულ˙ლნი D. [9] პურს H. [10] რომელსა H. [11] წაიღებენ BCDFGL, წარიღებენ EH. [12] ჰზრდის BCFL. [13] აქუს CEGHL. [14] სასმელი G. [15] დაჰმატდის CEFL, დამჭტდის D, დამატდის GH. [16] მეორესა E. [17] არა BD. [18] თჳს-თჳსად BCDEFGHL. [19] იღუწიდიან DL, აღუწიდიან H. [20] უბორცონი G. [21] კჳრაობათა BCDEFGHL. [22] ცხოვრებისა C. [23] ანგელოზთა BCDEFHL. [24] სრული D. [25] ყოვლითავე EH. [26] ღმრთისაგან—H. [27] ეფთჳი E ევთჳმი H. [28] სრულნი] სულიერნი EH. [29] რამეთუ არარაჲ იყო სათნოებაჲ — BCDEFGHL. [30] საფლავთა EDGL. [31] სიმეონ G. [32] მოხუცებულისა BD.

სამარხვოსა[1], მახლობელად თჳსთავე მათ მოღუაწებისა სენაკთა, რომელ არიან კარავათა[2].

XXI. მბრძოლი[3] იგი წმიდათაჲ და მოშურნე კაცთა ცხორებისაჲ[4] ბელიარ[5], ხედვიდა რაჲ სულიერთა ამათ წესთა, რომელ დაესხნეს მამასა ჩუენსა ეფთჳმეს[6], და წარმატებასა ძმათასა და თარგმნასა წიგნთა საღმრთოთასა[7], ფრიად ელმოდა და განილეოდა შურითა. და პოვა[8] ვინმე საწყალობელი, სახითა მონაზონი, და[9] აღძრა იგი მოკლვად ჴმიდისა მის; რამეთუ გამოუჩნდა და ჰრქუა მას[10] ვითარმედ: „უკჳეთუ მოჰკლა[11] მბრძოლი ჩემი[12] ეფთჳმე[13], ფრიადი[14] კეთილი ვყო[15] შენ თანა“[16]. ვინაჲცა შეიმზადა მახჳლი და ენება მოკლვაჲ მისი, არამედ ცუდ ყო[17] ღმერთმან განზრახვაჲ[18] მისი.

რამეთუ[19] დღესა ერთსა, აღვიდა რაჲ გოდლად და დაჰჴშა კარი მოწაფეთან, და თჳთ შთავიდოდა თჳსსა სენაკსა. და ვითარცა მცირედ შთაველო კიბეთა გოდლისა[52]თა, შეემთხჳა მას განცოფებული იგი მონაზონი და ჰრქუა, ვითარმედ: „წინაშე მამისა აღვალ და მიჟამე“. ხოლო იგი ეტყოდა, ვითარმედ: „არა ჯერ-არს ესრეთ უჟამოდ[20] აღსლვაჲ[21] მამისა“. და იგი ეტყოდა: „შეუძლებელ არს, ვითარმცა[22] არა აღვედ[23]!“ და ვითარ არა უტევებდა აღსლვად სანატრელი იგი მოწაფჱ მამისაჲ, მეყსეულად განცოფებულმან მან იჴადა[24] მახჳლი იგი საშმაკოჲ და ესრეთ უწყალოდ დაჩხუპა[25] სანატრელი იგი ძმაჲ და თჳთ ივლტოდა[26] წარსლვად, და ვითარი იგი ივლტოდა[27], შეემთხჳა მას სხუაჲცა მოწაფჱ მამისაჲ და იგიცა დაჩხუპა მახჳლითა.

ხოლო იქმნა რაჲ ჴმაჲ და ამბოხი, ცნა[28] ესე წმიდამან მამამან ჩუენმან და მეყსეულად შთავიდა და სრულ ყუნა[29] იგინი[30] სქემითა და აზიარნა[31] ჴმიდათა საიდუმლოთა, და ესრეთ, გჳრგჳნითა ჴამებისაჲთა შემკულნი, მიიცვალნეს წინაშე ღმრთისა. ხოლო მედგარმან მან აღიარა მტერისამიერი[32] [v] იგი[33] აღძრვაჲ თჳსი და, ღირსად უკეთურებისა თჳსისა, მწარედ წარჰჴდა[34] უბადრუკი იგი სული მისი.

---

[1] სამარხოსა BCDEFGHL. [2] კარავთა DEH. [3] მბრძოლნი D. [4] ცხოვრებისა CGL. [5] ბელიერ D. [6] ეფთჳმის CEGL, ეფთიმის H. [7] საღთოსა DL. [8] პოა D. [9] და – BCDEFGHL. [10] რამეთუ გამოუჩნდა და ჰრქუა მას—H. [11] მოკლა D] შენ მოჰკლა EH. [12] ჩ̃ი D. [13] ეფთჳმი EGL, ეფთიმი H. [14] ფ̃დი] ვ̃დ FGL. [15] ყო D, ვჰყო G. [16] თანა] ზედა H. [17] ჰყო G. [18] განძრახვა C. [19] რამეთუ — BCDEF GHL. [20] ღჟამოთ E. [21] აღსლვად BCDGL. [22] ვ̃რცა E. [23] აღვიდე BCDEFGHL. [24] იხადა G. [25] დაჩხუპა CDE, დაჩხჳპა H [26] ივლტოდა იგი CFGH. [27] ივლტოდა + და BCDFGL. [28] ცნა + რაჲ BCDEF GHL. [29] ყუნა DH, ჰყუნა G. [30] იგი BCDEFGHL. [31] აზიარა GL. [32] მტრისა-მიერი FG, მტრისა მიერ H. [33] იგი—EH. [34] წარჴდა CDEFHL.

კუალად სხუასა ჟამსა აღძრა ეშმაკმან მებოსტნე მონასტრისაჲ[1] და აზრახა[2] მასცა[3] მოკლვაჲ წმიდისაჲ მის. და ვითარცა ჰელყო, მეყსეულად უქმ იქმნა ჴელი[4] მისი და დაშთა[5] ვითარცა შეშაჲ განჴმელი[6], ვიდრემდის აღიარა ყოველი და ლოცვითა მისითა მიიღო კურნებაჲ და ადიდებდა ღმერთსა.

ყოველთა მათ სათნოებათა თანა[7] აქუნდა ესეცა დიდი სათნოებაჲ, რამეთუ თჳნიერ განკითხვისა არარას იქმოდა ყოლადვე, რამეთუ იტყოდა, ვითარმედ: „მინდობაჲ თავისა თჳსისაჲ და თჳსსა განზრახვასა[8] შედგომაჲ წარმწყმედელი[9] არს სულისაჲ, ხოლო განკითხვაჲ წინამძღუარი არს ცხორებისაჲ[10], ვითარცა თქუეს წმიდათა მამათა ჩუენთა“. და ესე წესი ვიდრე[11] აღსასრულადმდე[12] თჳსად[13] დაიმარხა[14].

XXII. იყო წმიდაჲ[15] მამაჲ ჩუენი ევთჳმი[16] სახითა მყუდრო და[17] გონებითა წრფელ და მდაბალ და სულითა განათლებულ და წმიდა [53] და გუამითა ძლიერ[18] საღმრთოთა შინა საქმეთა[19] და მოღუაწებათა და ჰასაკითა წესიერ[20], და თჳნიერ წამებითა წერილთაჲთა[21] არარას დაამტკიცებენ თავით თჳსით, გინა იტყჳნ, და ეკლესიას[22] დგომასა მჴნე[23], რამეთუ დგან იგი თჳნიერ კუერთხისა და კედელსა[24] მიყრდნობისა ჴელმოჭდობით ვითარცა სუეტი შეურყეველი. და[25] პირი და თუალნი მისნი იყუნიან[26] ქუეყანად მიმართ მხედველ. ხოლო სენაკსა შინა მოღუაწებათა მისთა აღრაცხვაჲ[27] ვისმცა ძალ-ედვა, რომელნი-იგი ღმერთმან[28] მხოლომან უწყნის![29] რამეთუ ყოველნივე ფარულად აღესრულებოდეს მის მიერ. ხოლო არნ[30] სამოსლად მისა[31] ძაძაჲ და ძაძისა მის[32] ზედა ჯაჭჳ მძიმჱ. და რომელიცა ვინ სათნოებაჲ გამოიძიოს, მის თანა პოოს მის მიერ[33] აღსრულებულად[34] კეთილად და შუენიერად. ხოლო სიწმიდე[35] და ქალწულებაჲ შეუხებელი და უბიწოჲ დაემარხა, ვითარცა ანგელოზსა[36] ღმრთისასა და ცათა შინა მყოფსა. ხოლო თარგმანებაჲ წიგნთაჲ აქუნდა ნამეტნავად[37] [v] ყოველთა სათნოებათა და გჳრგჳნად და განძანაძლებელად ნათესავისა ჩუენისა.

---

[1] ~ ჴებოსტნე მონასტრისა აღძრა ეშმაკმან H. [2] აძრახა C. [3] ამასცა FL, ამასაცა G. [4] ჴელი] ჴელოვნებაჲ BCDEFGHL. [5] დაჰშთა G. [6] განხმელი G. [7] თანა—H. [8] განძრახვასა C. [9] წარმწყმენდელი C. [10] ცხოვრებისა EGL. [11] ვიდრე—BCDEFGHL. [12] აღსასრულამდე BD. [13] თჳსა BCDEFGL, თჳსსა H. [14] დაიმარხეს BCDEFL, დაემარხა H. [15] წმიდაჲ] უკუე EH. [16] ეფთჳმე BCDFGL, ევთიმი K. [17] და—EH. [18] ძლიერ + და BCDEFGHL. [19] ~ საქმეთა შინა EH. [20] წესიერ) ზომიერ EH. [21] ~ წერილთა წამებითა H. [22] ეკლესიასა D. [23] მჴნე A. [24] კედელს BCEFHL. [25] და—BCDEFGHL. [26] იყუნიან BCDH. [27] აღრიცხვა BCEFL, აღრიცხუა DH, აღრიცხუ G. [28] ღმერთმან] მან EH. [29] უწყის EH. [30] არინ BD, არ6 EH. [31] მისსა BCDFGL. [32] ძაძასა მასH. [33] მის მიერ — EH. [34] აღსრულებად EHL. [35] სიწმინდე B. [36] ანგელოსსა G. [37] ნამეტავად H.

აღასრულნა[1] წმიდამან მამამან ჩუენმან ევთჳმი[2] ათოთხმეტისა[3] წლისა ჟამნი, შემდგომად მამისა თჳსისა აღსრულებისა, წინამძღურობასა[4] შინა[5] და მერმე ვედრებითა ზემო ჴსენებულთა[6] მათ წმიდათა ბერთაჲთა — არსენი ეპისკოპოსისაჲთა[7] და იოვანე გრძელის ძისაჲთა — იჴმნა წინამძღურობისაგან[8]. რამეთუ[9] ხედვიდეს ღირსნი იგი ბერნი, რომელ მიზეზითა მრავალფერთა ზრუნვათაჲთა დაეხრწეოდა[10] თარგმანებისაგან[11] წმიდათა წერილთაჲსა[12], და ესრეთ მოიცალა და თჳსსა სენაკსა დაჯდა. და წინამძღურობაჲ[13] ძმათაჲ[14] შეჰვედრა[15] გიორგის, რომლისათჳს ემცნო მამასა იოვანეს[16], თჳსსავე ნათესავსა. და თავადი წიგნთა საღმრთოთა[17] თარგმანებასა შეუდგა და ფრიადნი წიგნნი თარგმანნა[18], რომელთაგანნი[19] რაოდენნიმე[20] ზემო გჳსენებიან.

XXIII. ხოლო აქუნდა ზრუნვაჲცა[21] დიდისა ლავრისაჲ და, ვიდრემდის ერჩდეს, კეთილად [54] განაგებდა. ხოლო უკუანაჲსკნელ[22] იწყეს თავჴედობად[23] და ამბოხებად და წინამძღუართა ზედაჲს ზედა[24] ცვალებად[25] და უმეტეს და უმეტეს[26] აღორძნდებოდა ამბოხებაჲ მათი, ვიდრემდის სამეუფოდ[27] აღვიდეს და აუწყეს კოსტანტი[28] მეფესა შფოთისა მათისათჳს[29]. ხოლო ცნა რაჲ მეფემან, ვითარმედ დიდი ევთჳმი[30] არს განმგებელი მათი, აღუწოდა მას სამეუფოდ[31], რაჲთა[32] ყოველი ჭეშმარიტი ისწაოს მისგან, რამეთუ დიდი სარწმუნოებაჲ და სიყუარული ჰქონდა[33] მისა[34] მიმართ ღირსებისა მისისათჳს.

და ვითარცა წარვიდოდა წინაშე მეფისა, შეკრიბნა ძმანი ყოველნი და ნუგეშინის-სცა[35] და ტაბლაჲ კეთილი განუმზადა და ლოცვასა დაეევედრა[36]. და მერმე წარვიდა სანატრელისა და[37] ქრისტეს ნების-მყოფელისა თეოფანე ხუცისა, რომლისა მიმართ დიდი სიყუარული აქუნდა მამასა ევთჳმეს[38], რამეთუ სიყრმითგან აქა აღ-

---

[1] აღასრულა H. [2] ევთიმი H, ეფთჳმი BCDEFGL. [3] ათორმეტისა DEH, ათხუთმეტისა FGL. [4] წინამძღრობასა BCD. [5] შინა—EH. [6] ზემო ჴსნებისა D [7] ეპისკოპოსისა B, ეპისკოპოზისა CDEGL, ეპისკოპოზისა F, ეპისკოპოსისა H. [8] წინამძღრობისაგან BCD. [9] რამეთუ] ხოლო BCDEFGHL. [10] დაესხწეოდა D. [11] თარგმანებისაგან L. [12] წერილთაჲსა CEFGHL. [13] წინამძღრობაჲ C. [14] ძმასა EH. [15] შეევედრა B, შეევედრა CDEH. [16] იოანეს G. [17] საღთოთა L. [18] თარგმნა BCE FGHL, თარგმნა D. [19] რომელთაგანი D. [20] რაოდენიმე EFL. [21] აქუნდაცა ზრუნვა G. [22] უკანასკნელ CFGHL. [23] თავხედობად G. [24] ზედასა-ზედა D. [25] ცუალებად EH. [26] და უმეტეს—FGL. [27] სამეფოდ BCDEFGL. [28] კოსტანტინეს BCDEF HL, კოსტანტინე G. [29] ~ შფოთისა მათისათჳს კოსტანტინე(ს) მეფესა CEFGHL [30] ევთიმი H. [31] სამეფოდ G. [32] რა] რ~ G, რ~ლი FL. [33] აქუნდა CEFGHL. [34] მისსა G. [35] ნუგეშინი-სცა CEFGHL. [36] ლოცვასა დაეევედრა] ლოცვასა და ჴედრებასა BD, დიდად პატივ-სცა და იჴმნა მეფისაგან CEFGHL. [37] და — H, ~ და სანატრელისა E. [38] ეფთჳმის CEFGL, ევთიმის H.

ზრდილ იყო და ყოვლითა სათნოებითა განშუენებულ იყო. და იყო იგი მღდელი[1] სათნოჲ უფლისაჲ და სწა[v]ვლული ფრიად და ჭელოვნებით[2] მწერალი[3] წიგნთა საღმრთოთაჲ[4], რომლისათჳს წამებდა მამაჲ ეფთჳმე[5], ვითარმედ: „უფროჲს[6] ათას ხუთასისა დრაჰკნისა[7] უწერიან[8] წიგნნი მონასტრისანი[9] შინა[10] და გარე.[11]“ და ვინაჲთ[12] არსენი და იოვანე შეისუენეს, მრავალგზის მას ჰკითხავნ სულიერად მამაჲ ჩუენი[13]. ამის უკუე[14] ნეტარისა ბერისა წარვიდა და მოიკითხა იგი ტირილით და ლოცვასა დაეუედრა[15]. ხოლო იგი მოეხჳა და ცრემლით ჰრქუა, ვითარმედ: „ვაჲმე უბადრუკსა, რამეთუ არღარა ოდეს გიხილო შენ ჭორციელად, ჱ წმიდაო მამაო!“ და თჳთ მამაჲცა ეფთჳმე[16] ეწამებოდა სიტყუათა მისთა, რომელი-იგი იქმნაცა და აღესრულა ორთაჲე წინაწარმეტყუელებაჲ[17].

რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ[18], აღვიდა ღმერთშემოსილი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[19] სამეუფოდ[20], და ვითარცა ცნა მეფემან მისლვაჲ[21] მისი, დიდითა პატივითა მოიკითხა იგი და გამოჰკითხა[22] საქმე ლავრისაჲ. და ვიდრე დაურვებადმდე[23] ყოვლისა საურავისა მრავალნი ჯამნი გარდაჲ[ნნ]დეს[24] და მოიწია დღესასწაული წმიდისა იოვანე ღმრთისმეტყუელისაჲ და, ვითარცა აქუნდა ჩუეულებაჲ, დიდებულად გარდაიპადა[25] და მრავალნი გლახაკნი იღუაჴნა და მონაჴონთა მათ, რომელთა თანა იყო, კეთილად ნუგეშინის-სცა[26] და თჳთ თავით თჳსით ჰმსახურა[27] და ყოვლითა კეთილითა აღავსნა.

და ამისა შემდგომად თავადმან პირი იჴსნა[28] და მცირედ განისუენა შრომისაგან[29]. და ვითარცა აღდგა[30], მოეჴსენა[31] ხატი წმიდისა იოვანე[32] მახარებელისაჲ[33], რომელი მხატვრისადა მიეცა განსაგებელად, და უბრძანა მოწაფესა[34], რაჲთა წარვიდეს და უთხრას, ვითარ[35] ჯერ-არს[36] შეკაზმაჲ[37] მისი. და მერმე ჰრქუა, ვითარმედ: „ვითარ-იგი გჳჴმს[38] ჩუენ,[39] ნუუკუე[40] და ვერ გააგონო, შვილო! არამედ დამისხენ[41] საჴედარსა[42] და მე თჳთ წარვიდე“[43].

---

[1] მღ˜დელი H, მღვდელი L. [2] ჴელოვნობით D. [3] მწერელი DH, მიწერილი FL. [4] სღ˜მთა D. [5] ეფთჳმი D, ეფთჳმი E, ევთიმი H. [6] უფრო H. [7] დრაჰკანისა FL, დრაკნისა H. [8] უწერია E, ეწერა H. [9] მონასტერთანი H. [10] შინათ BCDEFGHL. [11] გარეთ BCDEFGHL. [12] ვ-ნათგან CEFGHL. [13] — მამა ჩუენი სულიერად EH. [14] უკუ᷍ A. [15] ევედრა BCDEFGHL. [16] ევთიმი H. [17] წინასწარმეტყუელობა L. [18] ეთქუ BCDEFHL, ჰსთქუთ G. [19] ეფთჳმი E, ევთიმი H. [20] სამეფოდ GL. [21] მოსლვა CEFHL. [22] გაჲკითხა EH. [23] დაურვებადმდ᷍ A. [24] გარდაჰჴდეს G. [25] გარდაიხადა G. [26] ნუგეშინი-სცა CEFGHL. [27] მსახურა FHL. [28] ჴსნა G. [29] შრომათაგან EGH. [30] აღჰსდგა G. [31] მოეხსენა G. [32] იოანე G. [33] მახარებლისა D. [34] მოწაფეთა EH. [35] ვ˜დ FGL. [36] ვითარ ჯერ-არს — EH [37] შეკაზმა BCDEFGHL. [38] გეხჴს G. [39] ჩუენ + და H. [40] ნუუკუ᷍ A. [41] მისხენ EH. [42] სახედარსა G. [43] წარვიდ᷍ A.

ხოლო იყო ჯორი იგი ახლად სყიდული და მანკიერი, და მათ არა იცოდეს სიმედგრე მისი და ზნოანებაჲ[1]. და ვითარ წარვლეს[2] ხანი[3] რაოდენიმე[4], პოვა ვინმე გლახაკი, რომელი ითხოვდა ქველის-საქ[v]მარსა[5], და დადგა წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი, რაჲთამცა მისცა მას[6] ქველის-საქმარი[7]. ხოლო იგი აღდგა[8] შემოსილი ძონძებითა[9] და მოჰმართა[10] მიღებად[11] ქველის-საქმისა. ხოლო[12] ვითარცა დახედნა მანკიერმან მან საკედარმან[13], მყის განჰკრთა[14] და იწყო სივლტოლად და აქა და იქი ეკუეთებოდა, ვიდრემდის[15] ფიცხლად მოწყლა წმიდაჲ იგი და სანატრელი მამაჲ ჩუენი. და ვითარცა გარდამოაგდო[16], ფრიადი[17] ერი შეკრბა მის ზედა, რამეთუ ყოველნი მეცნიერ იყუნეს[18] და ყოველნი ტიროდეს და იგლოვდეს. და მერმე წარიღეს მონასტრად, სადა-იგი სავანე ეყო[19].

და ვითარ ესმა კოსტანტი[20] მეფესა, დიდად შეწუხნა და წარავლინა თჳსი ვინმე საკუთარი და მოიკითხა იგი. და ეგრეთვე მოქალაქეთა, დიდებულთა და მთავართა და[21] პალატისათა დიდი სარწმუნოებაჲ და სიყუარული აქუნდა, და ყოველნი მოვიდოდეს და[22] ცრემლითა[23] ილტობოდეს[24] და[25] ამბორს-უყოფდეს და წარვიდოდეს.

ქარ[56]თველთათჳს კულა რაჲ ვინ თქუას?[26] რამეთუ ყოლადვე განუშორებელ იყუნეს[27] ანგელოსთა[28] მობაძავსა მას გჳამსა მისსა და ტყებითა ფრიადითა ეგლოვდეს[29] სიობლესა თჳსსა.

და ესრეთ ლოცვასა შინა და მადლობასა ღმრთისასა[30] გარდაიცვალა სამგზის სანატრელი იგი და ღმერთშემოსილი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[31] და ფრიადი[32] მწუხარებაჲ მოიწია ჩუენ ზედა[33], რომელნი დავაკლდით ტკბილსა მას და საწადელსა მამასა ჩუენსა. ხოლო იგი წარვიდა წინაშე ღმრთისა[34] ნათელსა მას მიუპარდილებელსა, ყოველთა თანა წმიდათა, რომელნი საუკუნითგან სათნო-ეყუნეს[35] ღმერთსა, და მეოხ არს ცხორებისათჳს[36] სულთა ჩუენთაჲსა წინაშე სამებისა წმიდისა. ხოლო პატიოსანნი იგი ნაწილნი მისნი აღმოიყვანნეს[37] თჳსსავე მონასტერსა და დაისხნეს სამარხოსა ლუსკუმასა,

[1] ზნეობაჲ G. [2] წარვლნეს EH. [3] ხანი] გზანი H. [4] რავდინიმე H. [5] ქველის-საქმესა GH]—E. [6] მას—BD. [7] და დადგა... ქველის საქმარი—CEFGHL. [8] აღიდგა G. [9] ძუძებითა E. [10] მოჰმართა EH. [11] მოღებად G. [12] ხოლო] და EH. [13] სახედარმან G. [14] განკრთა DEGH. [15] ვ̃დ BD. [16] გარდმოაგდო G. [17] ფ̃ლ D. [18] იყუნეს BDH. [19] ეყო CEFGHL. [20] კოსტანტინე BCEFGHL, კოსტანტინეს D. [21] და—H. [22] და BCDEFGHL. [23] ცრემლით EH. [24] ილტობოდეს BCDEFHL, ივლტებოდეს G. [25] და—H [26] ~ რაჲ ვინ თქუას კულა CEFGHL. [27] იყუნეს CGHL. [28] ანგელოზთა BCDEFHL. [29] იგლოვდეს D. [30] ღ̃ისა L. [31] ეფთჳნი CEFL, ეფთიმი H. [32] ფ̃დ H. [33] ჩუენ ზედა] ჩუენდა H. [34] ღმრთისა] ო̃ა CEFGHL. [35] სათნოეყუნე B, სათნო-ეყუნეს CDH. [36] ცხოვრებისათჳს EL. [37] აღმოიყვანეს EL, აღმოიყუანნე H.

ტაძარსა შინა წმიდისა იოვანე[1] ნათლის-მცემელისასა. და[2] რომელნი სარწმუნოებით მოუვლებიან[3], კურნებისა მადლთა აღმოიცსებენ [v] უხუებით კადნიერებითა მისითა წინაშე ღმრთისა[4].

აღესრულა სამგზის სანატრელი მამაჲ ჩუენი ევთჳმი[5] თუესა[6] მაისსა[7] ათცამეტსა, დღესა ორშაბათსა, ინდიკტიონსა ათერთმეტსა, წელთა დასაბამითგან სოფლისაჲთ ექუს ათას ხუთას ოცდამეათექუსმეტესა[8] წელსა[9], სადიდებელად მამისა და ძისა და სულისა წმიდისა[10], რომლისაჲ არს დიდებაჲ და პატივი[11] აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამინ[12]*.

XXIV. ხოლო ვინაჲთგან წმიდამან მამამან ჩუენმან ევთჳმე[13] წინამძღურობაჲ მონასტრისაჲ დაუტევა და, ვითარცა ზემო[14] ვთქუთ, გიორგი მამად[15] დაადგინა, კნინღა-და უმეტესნი ზემოჴსენებულთა[16] მათ წესთაგანნი[17] შეცვალნა[18] და თჳსსა ნებასა და განზრახვასა[19] შეუდგა და სხუათა რათმე[20] წესთა და კანონთა ენება დამტკიცებაჲ.

ხოლო დიდსა ევთჳმის[21] დაღაცათუ უძნდა საქმე ესე, არამედ, ვინაჲთგან მშჳდობის-მოყუარე[22] იყო და საჭიე სიყუარულითა, ყოლადვე [57] არა[23] აცილა[24], არამედ თჳსსა მსახურებასა განკრძალულ იყო და წიგნთა საღმრთოთა[25] თარგმნასა[26] შექცეულ. ხოლო იგი პორციელთა საქმეთა ზედა ფრთხილ იყო და მის ჟამისა წარჩინებულთა და მთავართა წინაშე სახელოვან, და მთაჲ ყოველი დიდად პატივს-სცემდა[27] და ეკრძალვოდა[28]. და კუალად ბერძენნი[29] ფრიად რაჲმე შეიყუარნა[30] და განამრავლნა[31] და სრულიად[32] მათდა მიმართ მიდრკა[33], ხოლო ქართველნი, ვითარცა ნასხურნი რაჲმე და უნდონი, უგულებელს-ყუნა[34] და შეამცირნა. რამეთუ, ვითარცა უწყით ყოველთა, ადრე შევირყევით და მიმოსულასა[35] მოსწრაფედ[36] შეუდგებით და ამით[37] მიზეზითა[38] ფრიად ვაენებთ თჳსთაცა სულთა და ადგილსაცა. ხოლო იგი ვითარცა იყო ფრთხილი და მძიმე კაცი, მეტნი რაჲმე შეპოვნებანი და ლიქნანი ვერ შეეძლნეს[39], და

---

* აქ წყდება H ხელნაწერი.

[1] იოანე E. [2] და — D. [3] მოუხდებიან G. [4] ღუთისა H. [5] ეფთჳმი BCDEF GL, ევთიმი H. [6] თუესა—H. [7] მაისს EH. [8] ოცდამეათექუსმეტსა F. [9] წელსა—H. [10] ~ წმიდისა სულისა DH. [11] პატივი + და თ~ყნისცემა H. [12] აწ და მარადის... ამინ] აწ და მ... E. [13] ეფთჳმე BCDFHL, ეფთჳმი EG. [14] ~ ზემო ვითარცა FGL. [15] მამათ E. [16] ზემოხსენებულთა G. [17] წესთაგანი CD, წესთაგან E. [18] შესცვალნა D, შეჰ-ცუალნა G. [19] განძრახვასა C. [20] რ~ამე BCDE. [21] ეფთჳმის BCDEFGHL. [22] მოყუარე A. [23] არაჲ A. [24] იცილა FJ იხილა L. [25] სამღთოთა D, საღთოთა L. [26] თარგმანსა EG. [27] პატივს-ჰსცემდა G. [28] ეკრძალებოდა BCDEFGL. [29] ბრძენნი FL. [30] შეიყუარა G. [31] განამრავლა D. [32] ს~დ კ~დ CEFGL. [33] მიიდრიკა D. [34] უგულებელს-ყუნა BD, უგულებელს-ჰყუნა G. [35] მიმოსლვასა BCDEFGL. [36] ადრე მოსწრაფედ BCDEFGL. [37] ამის E. [38] მიზეზითა + არა BCDEFGL. [39] შეეძლინეს G.

კუალად, ვინაჲთგან იხილა, რომელ ფრიადი ერი საჴმარ[1] იყო სიერ-
ცისათჳს მონასტრისა და სი[ν]მრავლისათჳს სამსახურებელთაჲსა, და
ჩუენ არა დავდგებოდეთ, ბერძენთა მიექცა და იგინი განამრავლნა.
გარნა, ვინაჲთგან ჴეშმარიტისა ჯერ-არს თქუმაჲ[2], უკუეთუ[3] მოვი-
დის ვინმე[4] ქართველი, რომელსა კრებულსა შინა შეეძლის მსახუ- 5
რებაჲ, რაჲცა ეჴმარებინ[5], ყოვლითავე ფერითა აღაშენის, ხოლო
უკუეთუ კრებულსა შინა არა ენების[6] ყოფაჲ[7], სადაცა სოხასტერთა[8]
მონასტრისათა ენების დაჯდომაჲ, პურსა არავის უყენებნ ქართველსა;
ესე კულა ვითა[9] შაჲი გრიგოლ[10] იყო და ზაქარია მირდატის[11]-ძე[12]
და არსენი და სხუანი ესევითარნი კაცნი, დიდითა პატივითა[13] პა- 10
ტივ-სცემნ[14] და მოწლედ მოიკითხავნ და, ვითარცა ჴნებავნ, აღა-
შენებნ.

და ამას ესევითარსა საქმესა შინა[15] გარდაჴდეს[16] ჟამნი რავ-
დენნიმე[17]. და ამისა შემდგომად, ჟამთა რომანოზ მეფისათა, დიდად
წარჩინებულ იქმნა გიორგი[18] წინაშე რომანოზ მეფისა და დიდად 15
სა[ნ8]კუთარ და პატივცემულ. და მერმე — თუ ვითარ იქმნა,
ღმერთმან უწყის — განდგომილებაჲ და ორგულებაჲ დასწამეს დიო-
გენისა ვისთჳსმე, რომლისათჳს თქუეს, თუ მისი[19] უნდაო მეფობაჲ
გიორგის, და ამის მიზეზისათჳს ექსორია-იქმნა გიორგი მონოვატს[20]
და მუნ აღესრულა ექსორიობასა შინა. და მონასტერი და ჩუენ ყო- 20
ველნი[11], რომელნი[22] დაშთომილ ვიყვენით[23] მას ჟამსა, დიდსა ღელ-
ვასა და მიმოტაცება'ა შთავცჳენით[24], რამეთუ სამგზის დაიტყუენა
მონასტერი და, რაჲცა[25] დრისტი ტურფაჲ იყო მამათა ჩუენთა მო-
გებული, ყოველი ია ეარ-იქმნა, და ეგრეთვე განძი და კუმაში.

XXV. და ვინაჲთჳან ბერძენთა ესევითარი ჟამი პოვეს[26], ჴელ- 25
ყვეს[27] ყოვლითა ღონის-ძიებითა, რაჲთამცა ქართველნი ამის მო-
ნასტრისაგან აღმოჰფხურნეს[28]. და ამის პირისათჳს დიდი[29] მოსწრა-
ფებაჲ აჩუენეს და მთაჲ[30] ყოველი თანა-შეიწიეს[31] და საბერძნეთისა
დიდებულნი და პალატი[ν]სა წარჩინებულნი ყოველნი მიდრიკნეს[32]
და მრავალი[33] შრომაჲ და ჴირი[34] და რუდუნებაჲ ჩუენ ზედა მოა- 30

---

[1] საჰმარ G. [2] თქმა BDEFGL. [3] უკეთუ CDEGL. [4] — ვინმე მოვიდის CEFGL]+ ვინმე D. [5] მეჴმარებინ E, ეჰმარებინ G. [6] ენებოს BCDEFGL. [7] ყო-ფაჲ] ყოველთა BCDEFGL. [8] სოხასტრთა BCDEFGL. [9] ვითა — E. [10] გრიგოლი F] გრძელი L. [11] მრდატის DE, მარდატის FL. [12] ძე BCDEFGL. [13] პატივი-თა — BD. [14] პატივ-სცემენ BDEFGL. [15] შინა] ზედა E. [16] გარდაჰჴდეს BCFL, გარდახდეს G. [17] რაოდენნიმე BCDFGL, რაოდენიმე E. [18] გიორგი] იგი BCDEF GL. [19] მისი] მისდა BCDEFGL. [20] მონავატს DE. [21] ყოველი D. [22] რომელნი—G. [23] ვიყუენით BDG. [24] შთაეცჳენით CG, შთაეცჳენით D, შთაეცჳენით E. [25] რაც D. [26] ჰპოვეს G. [27] ჴელ-ყუეს BDG [28] აღმოფხურნეს BCDEFGL. [29] დიადი BCDFL. [30] და მთაჲ—D. [31] თანა-შეიწიეს] შეიწიეს CEFGL. [32] მოდრიკნეს E. [33] მრავალ-ნი D. [34] — ჴირი და შრომა E.

წიეს. და, რაჲთა მოკლედ ვთქუა, რამეთუ, არა თუმცა უფალი შეწეულ[1] იყო ჩუენდა[2] და მეოხებაჲ წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲ და მათ წმიდათა მამათა ჩუენთა მადლი და ღოცვაჲ, დღეს არცამცა ერთი ქართველი არა იპოების[3] ესევითარსა ამას ვრცელსა და დიდებულსა ლავრასა შინა, რომელი-ესე ფრიადითა ხარსაგებელითა და მრავლითა ოფლითა მათ წმიდათა მამათა ჩუენთაჲთა ჩუენ ქართველთათჳს აღშენებულ იყო და აღმართებულ[4].

და ამის პირისათჳს, რაჲთა ესევითარი ესე ბოროტი, რომელი მოაწიეს ჩუენ ზედა ბერძენთა, არა დაიწყებულ იქმნას, და კუალად შემდგომად ჩუენსა მომავალნი ესევითარსავე ჭირსა შთაცჳენ[5], — ამისთჳს ზოგადითა განზრახვითა ყოველნი ძმანი ერთად შევკერებით[6] და ერთითა განზრახვითა[7] ესე ქუემოწერილი მოსა[59]ჴსენებელი[8] დაეწერეთ[9] ამით პირითა[10] და სახითა[11] ჟამთა სჳმეონ[12] მამისათა და ესრეთ ვიტყჳთ:

„ვინაჲთგან მადლითა და წყალობითა ღმრთისაჲთა აღიძრნეს წმიდანი მამანი ჩუენნი[13] იოვანე და იოვანე[14] და ეფთჳმი[15] და ამას წმიდასა მთასა მოიწინეს[16] ნათ-საყუდელად სულთა მრავალთა და განმამრავლებელად ნათესავისა ჩუენისა და[17] დიდითა ღუაწლითა და ფრიადითა წარსაგებელითა აღაშენეს დიდებული ესე ლავრაჲ სამკჳდრებელად ქართველთა და მერმე ღმრთის-მსახურთა ბერჭენთა მეფეთა[18] მსახურებითა და მომადლებითა, ჟამთა განდგომილისა სკლიაროსისათა[19], განავრცეს და განამდიდრეს[20] და ძოუგნეს[21] დაბანი და მონასტერნი და ოქრობეჭედნი, ვითარცა ზემოწერილ არს, და კეთილითა აღსასრულითა დაიძინეს და წარვიდეს ცხორებად[22] საუკუნოდ.

„და მკჳდრად და განმგებელად დაუტევეს ნეტარი ევთჳმი[23], რომელმან ყოვლითა [v] წესითა კეთილითა განაშუენა წმიდაჲ ესე ადგილი და თარგმანებითა წმიდათა წერილთაჲთა განანათლა და შეამკო ნათესავი და ენაჲ ჩუენი და ჟამთა მრავალთა კეთილად დამწყსო სამწყსოჲ ესე მისდა რწმუნებული და, ვინაჲთგან სიშორჱ[24] ქუეყანისა[25] ჩუენისაჲ დიდ[26] იყო, და სივრცე ადგილისა ამის დიდებულისაჲ ფრიად იყო, შემწედ და მსახურად შეიწყნარნა ბერძენნი

---

[1] შეწეულ E. [2] ჩუენდა—BCDEFGL. [3] იპოვების CEFGL. [4] ამართებულ E. [5] შთაცჳენ CDFGL. [6] შეკრებით BCDEFGL. [7] განძრახვითა C. [8] მოჴსენებული D, მოსაჴსენებელი G. [9] დავსწერეთ E. [10] პირით D. [11] სახითაჲ სახელითა BCDEFGL. [12] სიმეონ G. [13] ჩ-ნი D. [14] იოანე და იოანე GL. [15] ეფთჳმი BC DEGH, ეფთჳმე FL. [16] მოიწივნეს BCDFGL. [17] და—BCDEFGL. [18] მეფეთაჲ მოწაფეთა L. [19] სკილიაროსისათა L. [20] განამდიდრეს! განადიდეს BCDEFGL. [21] მოუგუნეს BFL. [22] ცხოვრებად GL. [23] ეფთჳმი BCEFGHL, ეფთჳმე D. [24] სიშორე BCDEFGL. [25] ქუეყნისა G. [26] დიდი BCDFGL.

უმანკოებით და სიწრფოებით და ესრეთ განმრავლდა ნათესავი ბერძენთაჲ ლავრასა ამას; და შემდგომად მცირედისა ჟამისა იჴმნა წინამძღურობისაგან[1] და თჳსი ნათესავი გიორგი მამად დაადგინა და თავადი მყუდროებით ცხოვნდებოდა[2], რომლისა-იგი სათნოებათა[3] სახელი და ღირსებაჲ ყოველსა საქართველოსა განეფინა და[4] არა ხოლო საქართველოსა[5] ოდენ, არამედ საბერძნეთსაცა; და ამის მიზეზისათჳს მრავალნი [60] ღირსნი და წმიდანი კაცნი[6] მოვიდოდეს[7] მისა[8] და განათლდებოდეს ხილვითა მისითა, ვითარცა სახედ: იოვანე გრძელის-ძჱ[9] და არსენი ეპისკოპოსი[10] ნინოწმიდელი[11] და ღირსი იოვანე ხახულელი და ოქროპირი და სხუანი მობაძავნი მათნი და მერმე ნეტარი ბერი გრიგოლ[12], ახალი აბრაჰამ[13] სტუმრის-მოყუარჱ[14], და ზაქარია მირდატის ძჱ[9] და არსენი და სხუანი მობაძავნი მათნი, რომელნი-იგი ვითარცა მამამან სახიერმან შეიტკბნის და ყოველითა განსუენებითა განუსუენის;[15] და ესრეთ სათნოდ[16] ღმრთისა[17] მოქალაქობასა შინა უფლისა მიმართ მიიცვალა, ვითარცა ზემო მოვიჴსენეთ[18], და ძმანი ქართველნი მამასა გიორგის და მამასა გრიგოლს[19] შეჰვედრნა[20].

„და არა[21] მრავლისა[22] ჟამისა შემდგომად მამაჲ გიორგი[23] დავიწყებად მოვიდა, და არცა ერთი რაჲ ზრუნვაჲ აქუნდა ქართველთა აღორძინებისაჲ, არამედ სრულიად ბერძენთა მიექცა და იგინი [v] განამრავლნა, და შემდგომად რაოდენისამე ჟამისა მიიცვალა ექსორიობასა შინა, ვითარცა ზემო მოვიჴსენეთ[24]. და მიერითგან წმიდაჲ ბერი გრიგოლ იყო ნავთ-საყუდელ ქართველთა[25] ნათესავისა[26] და ნუგეშინის-მცემელ[27].

„ხოლო ვითარცა მამაჲ[28] გიორგი[29] ექსორიობასა შინა მიიცვალა და ჩუენ ფრიად შემცირებულ ვიყვენით[30], ჟამი პოვეს[31] ბერძენთა, და ვითარცა ცეცხლნი[32] აღეგზნნეს[33] ჩუენ ზედა და სრულიად აღმოფხურაჲ ჩუენი ენება და დაპყრობაჲ სამკჳდრებელისა ჩუენისაჲ. და უმძიმესი ესე იყო, რამეთუ, რომელსა-იგი მაშინ წინამძღურობაჲ[34] ეპყრა, იგი იყო შემწე მათდა, გიორგი[35] უკეთური,

---

[1] წინამძღრობისაგან CD. [2] ცხონდებოდა BCDEFGL. [3] სათნოებაჲ E. [4] და—BCDEFGL. [5] საქართველოსა + განეფინა D. [6] კაცნი—E. [7] მოვიდეს BCD EFGL. [8] მისსა D. [9] ძე BCDEFGL. [10] ეპისკოპოზი DEFGL. [11] ნინოწმინდელი C. [12] გრიგოლი BCDEFGL. [13] აბრაჰამი CEF, აბრაამი L. [14] სტუმრის-მოყუარე BCDEFGL. [15] განუსუენნის CL. [16] სათნო D. [17] ღუთისად G. [18] მოვიჴსენეთ B, მოვაჴსენეთ E, მოვიხსენეთ G. [19] გრიგოლის E. [20] შეევედრნა BDEG, შეჰვედრა FL. [21] არ L. [22] მრავლის G. [23] გიორგი] იგი E. [24] მოვიჴსენით C, მოვიხსენეთ G. [25] ქართველთა—BCDEFGL. [26] ნათესავისა + ჩუენისა D. [27] ნუგეშის-მცემელ L. [28] მამაჲ—BCDEFGL. [29] გიორგი] იგი L. [30] ვიყუნით DG. [31] პოეს BD. [32] ცეცხლი CEFGL. [33] აღეგზნეს BDEFGL. [34] წინამძღვრება L. [35] გორგ ABCDEFGL.

არაჲთ უმოლხინესი[1] პირველისა მის გიორგისი[2], რომელი წინააღუდგებოდა დიდსა ათანასის, დაღაცათუ უკუანაჲსკნელ[3] შეინანა. და ამის მიზეზისათჳს დიდსა ჰირსა შინა[4] ვიყვენით[5] და საწუნელ და საძულელ[6] მათდა. და[7] თჳთოეულად[8] არცა თუ შესაძლებელ არს ყოვლისავე წარმოთქუმაჲ[9], რაე[61]დენნი[10] გინებანი, რავდენნი[11] შეურაცხებანი და ყუედრებანი მოიწეოდეს მათ მიერ ჩუენ ზედა[12] დღითი-დღე[13]; და ცემითა და გუემითა და მწვალებელად ხადითა[14] შეიწრებულნი დიდსა ურვასა შინა ვიყვენით[5]. და ესეცა ენება[15], რაჲთამცა სახელიცა მაშენებელთაჲ აღმოჰკოცეს[16].

„ამას ყოველსა რაჲ ხედვიდა ნეტარი მამაჲ[17] გრიგოლი, ელმოდა გული მისი და შეიწუებოდა წყალობითა ჩუენითა და მარადის ცრემლით ევედრებინ ღმერთსა, რაჲთა უმჯობესი ჩუენი განაგულოს. და ესრეთ რაჲ ეურვოდა, მისცა ღმერთმან კაცი ორითაჲე მარჯუე და სავსე გონიერებითა, — ნეტარი არსენი, რომელმან-იგი არა შეიწყალა[18] თავი თჳსი, არამედ ყოველივე მოსწრაფებაჲ აჩუენა დამტკიცებისა ჩუენისათჳს, სხუათა რავდენთამე ქრისტეს მოყუარეთა ძმათა თანა, რომელთა-იგი საუკუნომცა არს[19] საჴსენებელი[20] და კურთხევაჲ მათი. რამეთუ არცა თუ ეგების, რავდენნი[21] ღუაწლნი [v] მოითმინნეს, ყოველთავე თითოეულად[22] აღრიცხუვაჲ[23]: მიმოსლვაჲ ჩუენი ზღჳთ და ჴმელით და აფხაზეთს და ქართლს საველრებელთა წიგნთათჳს ბერძენთა მეფეთა წინაშე, და რავდენგზის[24] მოვიღით წიგნი თჳთმპყრობელთაჲ და ჩამოვიდით[25], და კუალად გინებითა და შეურაცხებითა წარგუდევნნიან[26] უსაგზლონი და უჯამურნი[27] ჟამსა[28] ღელვათა-ტეხისა[29] და[30] ზამთრისასა[31]. და ესრეთ ანუ თხოვით აღვიდით კუალად სამეუფოდ[32] ანუ ღმრთის-მოყუარეთა კაცთა წყალობითა და კუალად შევსტიროდით და ვესამართლებოდით მეფეთა. და კუალად მუნ აღგჳდგინნის[33] ღმერთმან მოურნენი და გუზრდიდიან,[34] ვითარ-იგი ქრისტეს-მოყუარენი ძმანი—ჩორჩანელი და ფარსმან, რომელთა-იგი დიდად აღგჳპყრეს ჴელი წყალობი-

---

[1] უმოლხინეს BCDEEGL. [2] გიორგისა E. [3] უკანასკნელ FGL. [4] ~ შინა ჰირსა BCDEFGL. [5] ვიყუნინით BDG. [6] საძულველ FG. [7] და — BCDEFGL. [8] თითუნულად B, თითოეულად CDEFGL [9] წარმოთქმა BCDEFGL. [10] რაოდენნი BCDEFGL. [11] რაოდენნი BCEFGL, რაოდენი D. [12] ჩუენ ზედაჲ ჩუენდა CEFGL. [13] დღითი-დღე A. [14] ხდითა BEFGL. [15] ენებათ D. [16] აღმოჴოცეს DG, აღმოჰჴოცოს E. [17] მამაჲ + ჩუენი C. [18] შეიწყნარა E. [19] არს —E. [20] საჴსენებელი G. [21] რაოდენნი BCDEFGL. [22] თჳთოეულად FGL. [23] აღრიცხვაჲ BCDEFGL. [24] რაოდენგზის BCDEFGL. [25] ჩამოვედით ABCDEFGL. [26] წარგვდევნიან C, წარგუდევნიან BDEFGL. [27] უხამურნი G. [28] ჟამთა BCDEFGL. [29] ღელვა-ტეხისა BCDEFGL. [30] და — E. [31] ზამთრისათა BCDEFGL. [32] სამეუფოთ D. [33] აღგჳდგინნის CFGL. [34] გუზრდიან G.

საჲ, — ათას წილად მიაგენ[1] უფალმან! და ამათ რაჲ ჰირთა შინა ვიყვენით[2] [62] არამცირედნი განსაცდელნი მოიწეოდეს დღითი-დღე ძმათა ზედა და უფროჲსად[3] ნეტარსა არსენის, რამეთუ იგუემაცა, და მრავალი შრომაჲ დაითმინა და საპყრობილედ შეწყუდევაჲ და კიცხევაჲ და ბასრობაჲ, და ეგრეთვე ძმათა ყოველთა. ხოლო წმიდაჲ ბერი გრიგოლ ნუგეშინის-გუცემნ და განგუამჴნობნ[4], რაჲთა არა სულმოკლე[5] ვიქმნენთ[6].

„ესე ყოველი რაჲ იხილა ღმერთმან ყოლად ძლიერმან, სახიერებითა თჳსითა ლმობიერ ყო გული მიქაელ ქრისტეს[7]-მოყუარისა[8] მეფისაჲ და წყალობად ჩუენდა მოაქცია და შემდგომად დიდთა ბჭობათა და გამოძიებათა ღირსი მამაჲ ჩუენი გრიგოლი წყალობითა[9] მოიკითხა და ნებითა ღმრთისაჲთა კუალად დაგჳმკჳდრა ადგილი ჩუენი და საყოფელი წინაძღომითა და მოღუაწებითა გრიგოლისითა და არსენისითა და ყოველთა ძმათა[10] ჩუენთაჲთა, რომელთა- [v] იგი იღუაწეს ვიდრე სისხლთა დათხევადმდე[11]. და ჩუენ[12] შემოვკერბითა[13] და მადლი მიეცით ღმერთსა და მრავალთა მათ ჰირთაგან განვისუენეთ.

„და გარდაჴდეს[14] რაოდენნიმე[15] ჟამნი და მიხაელ[16] მეფჱ[17] თესალონიკეს ჩამოვიდა[18]. კუალად აღეტყინნეს ჩუენ ზედა ბერძენნი, და მთაჲ ყოველი აღძრეს და დიდებულნი ყოველნი განდრიკნეს და ენება[19], რაჲთამცა პირველი იგი[20] ბჭობაჲ და ღმრთისამიერი ჩუენ ზედა წყალობაჲ ცუდმცა ყვეს[21] და ამაო. არამედ განაცრუა[22] ღმერთმან ზრახვაჲ მათი და ამაო ყო აღძრვაჲ მათი[23], რამეთუ კუალადცა ჴელი წყალობისაჲ აღგჳპყრა ღმერთმან[24] და არა განგუთხინა[25] წმიდამან ღმრთის-მშობელმან ტაძრისაგან თჳსისა, რომლისა[26]-იგი ჴელ-ყვეს[27] ყოვლითავე ღონის-ძიებითა, რაჲთამცა, ვინაჲთგან მონასტერი ვერ წაგჳღეს[28], ბარემცა დიდი ეკლესიაჲ რაჲთ მიგჳღეს. რეცა სამართალიცა შესწევდა, რამეთუ[29], ვი[63]ნაჲთგან აღშენებულ იყო, მათ ჰქონებოდა იგი[30] ეკლესიაჲ, და, ვითარცა[31] ჰხედავთ[32], უაღრეს ქებისა აღმატებულ არს ჰაეროვნებაჲ[33] და შუე-

---

[1] მიაგოს BCDEFGL. [2] ვიყუღნით BDG. [3] უფროს-ღა E. [4] განგუამხნობნ G. [5] სულმოკლე A. [6] ვიქმნეთ DEG. [7] ქრისტეს-] ღ~თის-E. [8] ~ მეფისა მიქაელ ქრისტეს მოყუარისა C. [9] წყალობად E. [10] ძმათა] მამათა E. [11] დათხევამდე D. [12] ჩუენ — BCDEFGL. [13] შემოვკრბით BCEFL, შემოვჰკრბით G. [14] გარდაჰჴდეს C, გარდახდეს G. [15] რაოდენიმე D. [16] მიხაელ FL. [17] მეფე BCDEFGL. [18] შთამოვიდა CEFG, შთავიდა L] + და DG. [19] ენებათ DG]—E. [20] იგი—BCDEFGL. [21] ყუღს BD, ჰყუღს G. [22] განაცრუა BDEFG, განაცრუვნა C. [23] და ამაო ყო აღძრვაჲ მათი—CDEFGL. [24] ~ ღმერთმან აღგჳპყრა ჴელი წყალობისა BCDEFGL. [25] განგუთხივნა DEFGL. [26] რომლისაგან D. [27] ჴელ-ყუღს BD, ჴელ-ჰყუღს G. [28] წარგჳღეს BCDFGL. [29] რ]რ~ი BCDEFGL. [30] იგი] დიდი E. [31] ვითარ E. [32] ხედავთ DFL. [33] ჰეროვნებაჲ BCD.

ნიერებაჲ[1] მისი, რომელ ამას მთასა შინა, დაღაცათუ ფრიად არიან მონასტერნი, გარნა მსგავსი მისი არა იპოებისა[2], და არა ხოლო მთასა, არამედ სხუათაცა მრავალთა ადგილთა. გარნა ესრეთცა ურგებ იქმნა ჴელ-ყოფაჲ მათი, რამეთუ წმიდამან ღმრთის-მშობელმან ჩუენ გლახაკთა გჳბოძა დიდებული იგი დიდებისა თჳსისა ტაძარი, და ყოლადვე[3] გჳღუწის და გუფარავს უღირსთა ამათ და უცხოთა მადიდებელთა[4] და სამწყსოთა თჳსთა. და, ვითარცა ვთქუთ[5], რაჟამს ესრეთ მძიმედ ბრძოლა გჳყვეს[6], დაჯდა კუალად ქრისტეს-მოყუარე[7] მიხაელ[8] მეფე[9] და ფრიადითა გამოძიებითა განბჭო[10] და ეკლესიაჲ და მონასტერი ყოვლითურთ მონაგებით და სიმდიდრით ჩუენ გჳბოძა და ფრიადი წყალობაჲ და სი[v]ტკბოებაჲ მოგუფინა, — მიაგენ ქრისტემან ათას წილად[11] სულსა მისსა!

„მამაჲ გრიგოლ პირველ ამის მეორისა ბჭობისა მიცვალებულ იყო. ხოლო არსენი შემდგომად[12] ამის მეორისა ბჭობისა[13] მიიცვალა. და ესე მრავლისაგან მცირედი მოგჳსენებია.

„და ვინაჲთგან ესე ყოველი და ამისა[14] უმრავლესი მოიწია ჩუენ ზედა და მრავალნი ძმათა ჩუენთაგანნიცა[15] გარდაიქცეს[16] და მიექცეს ჩუენთა წინააღმდგომთა, და ამის ყოვლისაგან შეგუეშინა და მოსაჴსენებელი[17]. ესე აღვწერეთ[18] და დავდევით[19] შემდგომად ჩჳენსა მომავალთა ნათესავთათჳს, რაჲთა არა დავიწყებულ იქმნას[20] და გარეწარ ესევითარი ესე მრავალფერი ღელვაჲ. და ერთითა ერთობითა ამას ვიტყჳთ, ვითარცა ერთისა[21] პირითა ყოველთა ქართველთა თანა, რომელნი სადაცა არიან აღმოსავალისათა[22] და შავისა[23] მთისათა და იერუსალ[ი]მისათა[24] და [64] სადაცა არიან ძმანი ჩუენნი: უკუეთუ ვინმე გამოჩნდეს ნათესავისა ჩუენისაგან კაცი, — გინა მამასახლისი, გინა იკონომოსი, გინა სხუაჲ ვინ, — და რაჲთაცა[25] ღონითა ანუ მანქანებითა ანუ საფასისა[26] სიხარბითა ანუ სიყუარულითა ბერძენთაჲთა ანუ კაცისა ვისმე შეპოვნებითა ანუ სხჳთა[27] რაჲთმე[28] ზაკუვითა[29] ეორგულოს ამას წმიდასა ადგილსა, გინა განსცეს[30] მიწაჲ მთასა გინა გარე, ანუ ქართველთა შინა-განმცემელ[31]

---

[1] და შუენიერებაჲ — BCDEFGL. [2] იპოვების C. [3] ყოვლადჳ G. [4] მადიდებელთა] მდაბალთა CEFGL. [5] ვთქუ BCDEFL, ვჰსთქუ G. [6] გჳყუს BDG. [7] მოყუარე BCDEFGL. [8] მიხაილ E. [9] მეფე BCDEFGL. [10] განაბჭო GL. [11] წილ E. [12] ~ შემდგომად არსენი BCDE, შემდგომად ხოლო არსენი FGL. [13] ბჭობისა BEF. [14] ამისგან BCDEFGL. [15] ჩუენთაგანნი BCEFGL, ჩუენთაგანი D. [16] გარდააქციეს BCDEFGL. [17] მოსახსენებელი G. [18] აღვსწერეთ G. [19] დავსდევით G. [20] იქმნე B, იქმნეს CDEFGL. [21] ერთითა CEFGL. [22] აღმოსავლეთისათა C, აღმოსავლისათა L. [23] შავის E. [24] იჳ[ლ]ემისათა A. [25] რაცა G, რაცა L. [26] საფასის BCDEFGL. [27] სხჳსა C. [28] რაჲთამე BCDEF, რაჲმე G, რამე L. [29] ზაკჳთა BCDEF. [30] გასცეს DFGL. [31] შინა-განმცემელ] განმცემელ C.

ექმნეს, და ასწყჳდნეს[1] და ესე ადგილი ქართველთა თავისა რაჲთმე[2] საქმითა გამოუგდოს და იგინი გაასხნეს[3] და ჩუენი საჴსენებელი[4] ამოსწყჳდოს, ყოველთა წმიდათა ჯუარითა და მადლითა[5] კრულმცა არს და წყეულ და შეჩუენებულ და განკუეთილ წესისაგან ქრისტეანეთაჲსა და მათ თანამცა შერა[v]ცხილ არს, რომელნი-იგი[6] შინა- განმცემელ ექმნეს[7] უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა, და ა-მცა-ჴოცილ[8] არს იგი[9] ნაწილისაგან ქრისტეანეთაჲსა! და რომელნი თანა დახუდენ და ეწამნენ ძმათა ჩუენთაგანნი ესევითარსა მას[10] მზაკუვარსა[11], იგინიცამცა[12] წყეულ არიან და შეჩუენებულ! და რომელთა ქართველთა განმრავლებაჲ იღუაწონ და ესე წმიდაჲ ადგილი ნათესავსა ჩუენსა დაუმტკიცონ, საუკუნომცა არს საჴსენებელი და კურთხევაჲ მათი[13]! და რომელნიცა[14] ძმანი ამის დიდებულისა ლავრისა სამართლობასა და დამტკიცებასა თანა მოღუაწე[15] ექმნენს[16], ანუ მოღუაწე ექმნენ[17], საუკუნომცა არს საჴსენებელი და კურთხევაჲ მათი[13] წმიდათა მათ[18] ბამთა ჩუენთა და მაშენებელთა და ყოველთა მათ პირველ მოჴსენებულთა ღირსთა და სათნოთა ძმათა ჩუენთა, რომელნი წმიდასა ამას ადგილსა შინა გამოჩნდეს [65] გინა გამოჩნდენ[19]! მადლითა და ლოცვითა გუაკურთხენ და აღგუაორძინენ[20] უფალმან და საუკუნეთა მათ სატანჯველთაგან გჳჴსნენ[21] და სასუფეველსა ცათასა მკჳდრ გჳჩინენ[22] მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲთა[23] და წმიდისა და[24] ნეტარისა მაჲისა ჩუენისა[25] ეფთჳმესითა[26] და ყოველთა წმიდათაჲთა[27], რომელნი საუკუნითგან სათნო-ეყუნეს[28] ღმერთსა[29], რომლისაჲ არს დიდებაჲ, სიმტკიც[30] და სუფევაჲ აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე[31], ამინ"[32].

XXVI. სახელითა მამისაჲთა[33] და ძისაჲთა და სულისა წმიდი- საჲთა და მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲთა მე, მამამან გიორგი, მამობასა ჩემსა[34] მოვცვალენ[35] ნაწილნი წმიდისა ეფთჳმესნი[36]

---

[1] ამოსწყჳდნეს E. [2] რაჲთამე BD, რასამე CEFL, რაჲსამე G. [3] განასხნეს BCDEFGL. [4] სახსენებელი G. [5] მადლობითა BD. [6] რომელნი-იგი] რომელი CEFGL. [7] ექმნეს BFL. [8] აღ-მცა-ჴოცილ CEFL, აღ-მცა-ხოცილ G. [9] იგი — CEFGL. [10] ამას CEFGL. [11] მზაკვარსა BD, მზაკვარებასა CEFL, მზაკუარებასა G. [12] იგინიმცა E. [13] მათი] მისი E. [14] რომელნი E. [15] მოღუაწე A. [16] ექმნენ C, ექმნენ EFGL. [17] ანუ მოღუაწე ექმნენ—CEGL. [18] მათ—CEFGL. [19] გამოუჩნდენ L. [20] აღაორძინონ BCD, აღგორძინენ E, აღაორძინენ FGL. [21] გჳსნენ C. [22] და სასუფეველსა ცათასა მკჳდრ გჳჩინენ — BCDEFGL. [23] ღუთის მშობელისაჲთა G. [24] და—BCDEFGL. [25] ~ მამისა ჩუენისა ნეტარისა BCDEFGL. [26] ეფთჳმისითა BCDFGL, ეფთჳმესა E. [27] წ~თა CEFGL] კაცთათა BD. [28] სათნო-ეყუნეს BDGL. [29] ღმერთსა] თანა L. [30] სიმტკიცე BD] და სიმტკიცე CEFGL. [31] უკუნისამდ~ A. [32] უკუნითი უკუნისამდე, ამინ—E, ამინ~ BCDEFGL. [33] მამისა BCDFL. [34] მამობასა ჩემსა—E. [35] მოვიცვალენ CEFGL, მოვსცვალენ D. [36] ეფთჳმისნი G.

ნათლის-მცემელისა[1] ეკლესიით დიდსა ეკლესიასა ღმრთის-მშობელისასა და გაუკუეთეთ[2] ზეთი მე და ძმათა ყოველთა წელიწადსა შინა მეტრაჲ[3] ერთი სამსახურებელად[4] სამარხოსა [v] მათ წმიდათა მამათათჳს, რომელ იმსახურებოდის[5] თუესა მაისსა იგ, დღესასწაულ-
5 სა ამის წმიდისასა, მიეცემოდის კანდელაკსა შემდგომითი-შემდგომად[6]. და ნუმცა ვინ იკადრებს[7] დაკლებასა, და რომელმან იკადროს, მან გასცეს[8] ღმერთსა პასუხი და წმიდასა მამასა ეფთჳმეს[9] და მათ წმიდათა მამათა მსგავსთაევე[10] მისთა! და რომელმან შეჰმატოს[11] მსახურებასა გულს-მოდგინებით, საუკუნომცა არს საჴსენებელი მისი
10 და კურთხევაჲ მეოხებითა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესითა[12] და ყოველთა წმიდათა მისთაჲთა, რომელნი საუკუნითგან სათნო-ეყვნეს[13] უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ უკუნითი უკუნისამდე, ამინ[14].

ჯ წმიდაო და ღმერთშემოსილო მამაო ეფთჳმე[15], შეგჳწყალენ
15 მონანი ესე შენნი, მწირნი და გლახაკნი, უცხოებასა[16] ამას და გჳთხოვე შენდობაჲ შეცოდებათა[17] ჩუენთა[18] აურაცხელთა[19] დღესა მას განკითხვისასა და ამას ცხორებასა[20] დაგჳცვენ საბრჴეთაგან[21] ეშმაკისათა და მზაკუვარებათაგან[22] კაცთაჲსა.

ტკბილო მამაო სულითა და გონებითა, საუკუნომცა არს საჴ-
20 სენებელი[23] მამისა გიორგისი, ამინ.[24]

---

[1] ნათლამცემლისა D, ნათლის-მცემლისა F. [2] გაკუსთეთ FL, გაუკეთეთ E. [3] მიტრა D. [4] სამსახურებელად + ყოველთა BCDEFGL. [5] იმსახურებოდეს D, იმსახურებოდინ E. [6] შემდგომითი-შემდგომად] შ̄დ შ̄დთი D. [7] იკადრის FGL. [8] გაჰსცეს G. [9] ეფთჳმის CDEFGL. [10] მსგავსთა E. [11] შემატოს DG. [12] ეფთჳმისთა CDEFG, ეფთჳმისათა L. [13] სათნო ეყუნეს BDGL. [14] ა̄ ABCDEFGL. [15] ეფთჳმი CDEFGL. [16] უცხოობასა D. [17] შეცოდებათა — E. [18] ჩუენთა — CDEFGL. [19] აურაცხელთა + შეცოდებულთაჲ E. [20] ცხოვრებასა GL. [21] საფრჴეთაგან D. [22] მზაკუარებათაგან D. [23] საჰსენებელი G. [24] ა̄ ABD]—CEFGL.

[3v] ეპისტოლე[1] მიწერილი გიორგის მიმართ[2], დიდისა მის შეყენებულისა, რომელი მკჳდრ იყო მთასა საკჳრველსა მონასტერსა წმიდისა სჳმეონისსა[3], გერისად მის[4], რომლისადა[5] ეთხოვა, რაჲთა აღუწეროს ცხორებად და მიცვალებად წმიდისა მამისა ჩუენისა[6] გიორგი მთაწმიდელისაჲ[7]* 5

ზედაწერილი ესრეთ იტუჳს:

ღმრთივ სანატრელსა, სათნოებათა[8] შინა განთქუმულსა, მოძღუარსა ღოძღუართასა და სულიერსა წინამძღუარსა ჩუენსა გიორგის შეყენებულსა[9] უფლისა მიერ გიხაროდენ! მთით წმიდით მთასა საკჳრველსა ქრისტჱს მიერ ღმრთისა ჩუენისა გახარებ! 10

ზეშთა ბუნებისა მაღალთა მათ[10] მიერ მოღუაწებათა ეტლი სულისა შენისა ზეცად მიმართ აღამაღლე ნივთთაგან[11] და ნივთიერთა სიზრქეთა და ქუეყანად მიმართ დამზიდველთა გონებაჲ შენი[12] სრულიად განაშორე, ვინაჲთგან საქმე დასაბამ ჰყავ[13] ხედვისა[14] და შიჵი ღმრთივ-გონიერი[15]—მიზეზ უშიშოებისა. რაჟამს დაყუდებისა მიერ და დუმილისა მხოლოჲ მხოლოსა მას შეესაკუთრე და[16] თავისა თჳსისა თანა-მკჳდრობითა თავსა მას ყოველთა საწადელთასა მიემთხჳე, ჵ კაცო საკჳრველო და ზეშთა[17] ბუნებისა[18] საგონებელო[19]. 15 20

---

* ხელნაწერების ნუსხა: A : S—353; B : A—130; C : A—170; D : H—611; E : H—1672; F : H—2077; G : S — 3637; H: H— 1777ა; I : Q—49; K : Q—48; L: ლენინგრ. 3/M21.

[1] ეპისტოლე BDEFG] თთუესა იენისსა ჴლ წმიდისა მამისა ჩუნისა გჳ მთაწმიდელისა ეპისტოლე L. [2] მიმართ] მ̃რ BCDFL, მიერ EG. [3] სიმეონისსა G. [4] გერისაჲ მის — BCDEFGL. [5] რომლისადა] რ̃ლისა ბ̃რთ I. [6] ჩუენის G. [7] მთაწმინდელისა I. [8] სათნოება B. [9] გ̃ის შეყენებულსა — IK. [10] მათ IK. [11] ნივთთა BCDEFGL. [12] შენ B. [13] ყავ IK. [14] ხედვისა—I. [15] გონიერი] შუმნიერი BCDEFGL. [16] და—BCDEFGL. [17] ზესთა GL. [18] ბუნებისა] კაცებისა BCDEFGL. [19] საგონებელო] საგალობელო I.

რომლისათჳსცა[1] სიმდაბლითა მით ღმერთმყოფელითა ეგევითარი მაღალი და დიდი საქმე ძიება[2]-ჰყავ[3] ჩუენგან, რომელსა თჳთ შენ[4] უმეტეს ჩუენსა[5] მეცნიერ იყავ, ჩუენგან გლახაკთა მათ უღირსთა, რომელნი-ესე წუთ[6] ჴნარცუსა მას შინა[7] ვნებათასა[8] მდგომარე ვართ. ვითარცა იხილა დიდმან პახუმი[9] და ვეძიებთ მსგავ[4]სთა თქუენთა ჴელის-მიცემად[10], რაჲთამცა[11] მიერ აღმოკუდით[12] მღჳძის აგან გლახაკებისა[13] და თიჴისაგან უყისა, კლდესა ზედა სათნოებათასა ფერჴნი ჩუენნი დავიმტკიცენით[14]; და გზათა მათ ზეცად[15] მიმყვანებელთა დაუბრკოლებელად სლვად წარვემართენით[16], ვითარცა იტყჳს დიდი დავით: «და მერმეცა[17] აღივსენ პირი ჩუენი გალობითა[18], რაჲთა ქებაჲ ღმრთისა ჩუენისაჲ იხილონ მრავალთა»*.

ხოლო რაჲ არს ქებაჲ[19] ღმრთისაჲ? დიდებაჲ და შესხმაჲ წმიდათა მისთაჲ, მითხრობაჲ ცხორებისა და მოღუაწებისა მათისაჲ წერით და უწერელად[20], რაჲთა ცნას[21] ესე თესლმან სხუამან. და შვილნი, რომელ[22] იშვებოდიან[23], აღდგენ და მიუთხრობდენ მამანი მათნი შვილთა თჳსთა. არამედ რაჲთა არა უღელი იგი ტკბილი მორჩილებისაჲ განვაგდოთ ქედსა მას ზედა სულისა ჩუენისასა მდებარე. ნუუკუე პარეხთა მათ და უღაღთა ურჩებისათა შთავცჳვეთ[24], ვინაჲთგან[25] აღმოსლვაჲ შეუძლებელ არს. ამისთჳს წმიდისა ბრძანებისა თქუენისა საქმით აღსრულებად[26] ვისწრაფოთ შეწევნითა წმიდათა ლოცვათა თქუენთაჲთა[27]. გარნა ვითარცა ვთქუთ[28], ჶ წმიდაო[29], არა თუ შენ უმეცარ ხარ ცხორებისა[30] განთქუმულისა ამის კაცისასა სიჭაბუკითგან მისით[31] ვიდრე სიბერედმდე, არამედ ეგრეთ მეცნიერ ხარ, ვითარცა დიდი ანტონი[32] ცხორებასა[33] ნეტარისა მაკარისსა[34], რომელი-იგი მოწაფე საყუარელი[35] იყო მისა[36] და ვითარცა ნების-მყოფელი მისი[37] [და][38] სათნოებათა მისთა მკჳდრად გამოჩნდა[39] და მიმსგავსებული[40] ქებაჲ მის მიერ მიიღო[41] და რ[ომ-

---

* შდრ. ფ ს ა ლ მ. 70,8.

[1] რომლისათჳს I. [2] საქმე ძიება] საქმიერება IK. [3]-ყავ IK. [4] შენცა E. [5] ჩუენსა—BCDEFGL. [6] წუთ] უწყით BCDEFGL. [7] შინა—BCDEFGL. [8] ვნებათა BCDEFGL. [9]პახუმიმ I. [10] მდგომარე ვართ... ჴელის-მიცემად—B. [11] მდგომარე ვართ... რაჲთამცა—CDEFGL. [12] აღმოვედით + და AIK. [13] გლახაკობისა CDEFGIKL. [14] დავამტკიცენით BCDEFGL. [15] ზეცად] ზედა G. [16] წარვემართენით E. [17] მერმეცა A] — G. [18] გალობითა] გეგედრებით IK. [19] ქებაჲ—L. [20] და უწერილოდ G. [21] ჰსცნას G, სცნას I. [22] რომელნი I. [23] იშობებიან I. [24] შთავცჳვეთ G, შთავცჳვნეთ I. [25] ვინაჲთგან] ვინა იგი BCDEFGL. [26] აღსრულებაჲ E. [27] თქუენთა AIK, თქუენთათა BCDEFGL. [28] ვთქუ BCDEFGL. [29] ~ წმიდაო ჶ FGL. [30] ცხოვრებისა BG, ცხოვრებასა IKL. [31] მისით — I, მით K. [32] ვითარცა დიდი ანტონი—IK („და აქა დედანს აკლდა" I). [33] ცხოვრებისა BDFG. [34] მაკარისსა BCDEFGL. [35] საყუარელ E, მოწაფე საყუარელი — IK. [36] მისი BCDFGL. [37] მისი] შვილი BCDEFGL. [38] და — BCDEFGL. [39] გამოსჩნდა G. [40] შემსგავსებული BCDEFGL. [41] მოიღო BCDE FGL.

ლისათჳსცა][1] არა უჯერო არს და შეუმსგავსებელ [...]სა[2] მის[3] მიმართ სურვილისა და ს[იყუარულისა] [v] და მისისა მის თქუენდა მომართ სარწმუნოებისა და სასოებისა[4] თანასწორებით და სახის-მეტყუელებით თანა ხატ-ქმნად ზემოჴსენებულისა მის სახისა.

ხოლო ვინაჲთგან კუალადცა მეორედ მოიწია წმიდაჲ ებისტოლე[5] თქუენი სიგლახაკისა მომართ[6] ჩუენისა ვითარცა მრავალჟამ ყოფილისა და[7] მის მიერ განათლებულისა და ღმრთისა[8] მსგავსითა სიყუარულითა მის მიერ შეყუარებულისა და, უმეტესად-ღა[9] ვთქუათ[10] თუ, ჟამსა მას სოფლით განსლვისა[11] და ღმრთისა თანა[12] მისლვისა მისისასა[13], რომელსა-იგი სუროდა[14], და წადიერ იყო მის თანა, დახედრებულისა და კუალად ღმრთის-მოყუარისაცა მის მიერ მთავარეპისკოპოსისა[15], იოვანეს[16] ვიტყჳ[17] ჰყონდიდელსა[18], ძმასა ნეტარისა[19] პეტრე[20] პატრიკისასა, მო-რაჲ-ვიდა სამეუფოდ[21] ქალაქად მოციქულად მოვლინებული ბაგრატ აფხაზთა მეფისა მიერ და[22] სევასტოსისა[23]. ამის პირისათჳს დიდად იძულებულ იქმნა უღირსებაჲ ჩუენი, ვითარცა შვილისაგან მამის[24] -მოყუარისა და, უფროჲს-ღა ვთქუათ[25] თუ[26], ქრისტჱს მოყუარისა, რაჲთა ყოველი სახე აღსრულებისა და სოფლით განსლვისა წმიდისა ამის მამისა ჩუენის[ჲ] უნაკლულოდ მიუთხრათ.

და მერმე კუალად სხუათაცა ვიეთმე ღმრთივ-სულიერთა მამათა და ძმათაგან დღითი-დღე ვიიძულები[27] და სიტყუაჲ მიმეჴადებისა[28] არა ხოლო[29] თუ მიცვალებისათჳს, არამედ სრულიად ცხორებისაცა და მოქალაქობისა[30] მისისა აღწერისათჳს.

ხოლო უმეტეს ამათ ყოველთაჲსა მორჩილებამან ბრძანებისა თქუენისამან, ვითარცა რკინამან ცეცხლი, ქვისა[31] მსგა[ჳ]სისა გონებისა ჩემისაგან, ეგრეთ აღატყინა საღმრთო[ჲ] მჴურვალებაჲ აღწერად ცხორებისა[32] ღმრთივ[33]-განათლებულისა[34] ამის კაცისასა; და მერმე, რაჲთა არა დავიწყებულ იქნას[35] მომავალთაგან[36] და[37] შემ-

---

[1] და რომლისათჳსცა — IK. [2] შეჳმსგავსებელ [...სა] შეუმსგავსებელისა IK. [3] მისა I. [4] შეუმსგავსებელ...სა მის... და სასოებისა] შემსგავსებული თქუენისა ამის შვილისა საყუარელისა BCDEFGL. [5] ეპისტოლე CGIK. [6] მომართ] მ̃რთ BCDEFGL. [7] და — BCDEFGL. [8] ღმრთის BCDEFGL. [9] უმეტესად I. [10] ვსთქუათ GI, ვთქუთ K. [11] გამოსლვისა I. [12] თანა] მიმართ C. [13] მისისა BCDEFGIL. [14] ჰსუროდა DFGL. [15] ეპისკოპოზისა CEFGL, ეპისკოპოჳისა D, მთავარ̃ფისკოსისა B. [16] იოანეს GIK. [17] ვიტყჳს FL. [18] ჰყოინდელსა BCDEFGL. [19] ნეტარსა L. [20] პეტრე — CDEFGL. [21] სამეფოდ BG. [22] და — BCDEFGL. [23] სევასტოსა E. [24] მამისა I. [25] ვსთქუათ G. [26] თუ — BCDEFGL. [27] ვიიძულებით I. [28] მიმეჴედების BCDEFGL. [29] ხოლო—BCDEFGL. [30] მოქალაქობისათჳს I, მოქალობისა K. [31] ქვის AFIK. [32] ცხორებასა IK; მსგავსისა გონებისა... აღწერად ცხორებისა—B] მიერ აღანთის ეგრეთვე ჴსენებამან CDEFGL. [33] ღმრთივ] მიერ ღმრთივ B. [34] განთ̃ლისა C. [35] იქმნეს BCDEFGL. [36] მომავალითგან L. [37] და — BCDEFGL.

დგომითი-შემდგომადთა[1] ნათესავთა, ვითარცა მრავალთა წმიდათა ნათესავსა შორის ჩუენსა[2] გამოჩინებულთა ცხორებანი აღუწერელობითა[3] დავიწყებისა სიღრმესა მიეცნეს. არაჲ[4] თუ მათდა[5] რაჲმე საქმარ არს ესე, რამეთუ იგინი წინაშე ღმრთისა განათლებულნი[6] მდგომარე არიან, არამედ რაჲთა ჩუენ მოჴსენებითა შრომათა და ღუაწლთა მათთაჲთა[7] დღითი-დღე ფრთოვან ვიქმნებოდით[8] და[9] ბაძვად სათნოებათა მათთა წარვემატებოდით. ამისთჳსცა[10] ჴელთა[11] ბრძანებისა თქუენისათა უღირსი ესე[12] თავი ჩემი მორჩილებად მივეც. არამედ ყოვლითურთ განცჴებრებულ[13] ვარ და არაჲ[14] უწყი, თუ რაჲ[15] ვყო[16]. უკუეთუ უგუნურებით ჴელ-ვყო[17], კადნიერებისა[18] ბრალსა შთავვარდები[19], და, უკუეთუ არა, ურჩებისა საშჯელისაგან[20] მეშინის, რამეთუ იტყჳს: რომელთა უწყოდიან[21] სიტყჳთ გინა თუ[22] სმენით საღმრთოთა წერილთაგან და[23] გინა თუ თჳთმხილველ[24] ქმნილ იყვნენ[25] და აქუნდეს მეცნიერებაჲ სულისა სარგებელთა და ღმრთისა სათნოთა ცხორებათა და მოღუაწეებათა, რომელნი წმიდათა მამათა აღასრულნეს[26], პირველად ესრეთ[27] ჯერარს, რაჲთა მსგავსად ძალისა[28] ბაძვად მათდა მოსწრაფე იყვნენ[29] და სათნოებათა მათთა ეშურებოდინ[30] და განჰმართონ[31] ენაბრგუნვილი[33] [v] იგი სულისაჲ, და ვითარცა ღმრთისა მიახლებად ყოველითურთ წმიდა იქმნენ[33] და პირი იგი უხილავი ხილულისა ამის თანა განავრცენ. და მაშინღა იწყო დიდებად და ქებად წმიდათა ღმრთისათა. და არა-ხოლო-თუ[34] თავთა[35] თჳსთა მოატყუან სარგებელი, რომელთა[36] ესე უყონ[37], არამედ[38] მსმენელნიცა[39] იგი ბაძვად სათნოებათა მათთა აღლესნენ[40]. ხოლო რომელთა უწყოდიან[41] ესევითარი სარგებელი სულისაჲ და არა ინებონ მითხრობად, არამედ მისცენ იგი[42] სიღრმესა დავიწყებისასა გინა[43] მცონარებისა[44] მიერ,

---

1.შემდგომთა BCEFGIL,-შემდგომად D. 2 ჩუენისა BCDFGL. 3 აღუწერელობითა C. 4 არა CDEFGIKL. 5 მათდა — E. 6 განათლებულნი — BCDEFGL. 7 მათდა I. 8 ვიქმნებოდეთ BDEFGL. 9 და — BCDEFGL. 10 ამისთჳს BCDEFGL. 11 ჴელთა — I. 12 უღირსი ესე — BCDEFGL. 13 განცჴრებულ BCDEFGL] განკჴრებულ I. 14 არა BCDEFGIKL. 15 რა IKL. 16 ვყოთ BCDEFGL. 17 უკუეთუ უგუნურებით ჴელ-ვყო — CDEFGL. 18 კადნიებისა E. 19 შთავარდები CGI. 20 სასჯელისაგან BCDEFGIL. 21 უწყოდია B. 22 თუ—BCDEFGL. 23 და — BCDEFGL. 24 მხილველ BCDEFGL. 25 იყვნეს C. 26 აღასრულეს G. 27 ესრედ K. 28 ძალისა + მათისა G. 29 იყუნენი B. 30 ეშურებოდენ BCDFGL, ეშუშებოდენ E, უშვრებოდინ K. 31 განმართონ GIK. 32 ბრგჳნილობაჲ BCDFG, ბრგუნილობაჲ E, ბრგჳილი I, ბრგჳილობა L. 33 იქმნნენ C. 34 ხილულისა ამის თანა... და არა ხოლო თუ — BCDEFGL. 35 თავთა] თვალთა L. 36 რომელ E. 37 ჰყონ G. 38 არაჲედ + ესე ყონ ა˜დ K. 39 მსმენელნი IK. 40 აღლესვენ E. 41 უწყოდინ D. 42 იგი — CDEFGL. 43 გინა] იგი I. 44 მცონარებისა] მცნებისა BCDEFGL.

გინა ჟამთა დროებისა, გინა თუ[1] შურითა ვიეთთამე უჴსენებელ ყონ[2], ესევითარი ესე სულისა სარგებელი[3] თხრობაჲ ითქუას[4] მათდა მიმართ, ვითარცა იტყჳს დიდი ბასილი, ვითარმედ: სიბრძნე დაფარული და საუნჯე უჩინოჲ, ვინ ირგოს მისგან, და კუალად: ტალანტისა დამფლველთა და წყაროჲსა დამყოფელთა და საუნჯისა უჩინო მყოფელთა[5] თანა დაისაჯოს.

ესე არიან მიზეზნი ჩემისა[6] მეტყუელებისანი, რომელთა მიერ ვიიძულები[7] და ვითარცა დეზითა პირუტყუთ[8]-მსგავსი ესე გონებაჲ ჩემი შინაგან იწერტების და აღმძრავს[9] სიტყუად, რამეთუ არა თუ ღირსებისაებრ[10] შესხმაჲ არს დასასჯელ, არამედ ძალისაებრ[11] არა-თქუმაჲ საბრალობელ[12], ვითარცა იტყჳს გრიგოლ[13] ღმრთის-მეტყუელი, ვითარმედ: ყოველივე ძალისაებრ ქმნული[14] მითუალულ არს ღმრთისა მიერ. ხოლო მე ვიწყო სიტყუად უნდოჲსა ძალისა ჩემისაებრ[15] და რაოდენ უძლო, მარტივად[16] და სულმცირედ აღვწერო[17] არა თუ სხუათაგან სმენილი[18], არამედ უმეტეს[ებასა][19] წმიდისა და უტყუველისა[20] პირისა მისისაგან [6] მოთხრობილი სიყრმისა და სიჭაბუკისა მისისაჲ, რომელსა-იგი ვითარცა ერთგულსა შვილსა არა დამიფარვიდა სარგებელისათჳს[21] ჩემისა. ხოლო შემდგომი რომელიმე თუალითა ხილული და რომელიმე კაცთა მიერ[22] სარწმუნოთა და წმიდათა უწყებული, რაჲთა ესრეთ ერთობით შევკრიბო[23] საწადელი ესე[24] და სასურველი მოთხრობაჲ[25] და ვითარცა ჯაჭჳ ოქროჲსაჲ ერთობით შეთხზული[26] და შეწყობილი[27] წარმოვსცე[28] წინაშე სიწმიდისა თქუენისა საკჳრველსა მაგას და სასურველსა[29] მთასა, რომელსა შინა თავს-ისხნა მრავალნი შრომანი და ღუაწლნი[30] კაცმან მან ღმრთისა[31] შეყუარებულმან თარგმანებისათჳს[32] წმიდათა წიგნთაჲსა[33]. ხოლო რომელი იპოოს ნაკლულევანებაჲ[34] მიზეზითა ჩუენ მიერ აღწერილობისაჲთა, განემართოს თქუენ მიერ მადლითა სულისა წმიდისაჲთა, რომელი[35] მკჳდრ არს თქუენ თანა სადიდებელად მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა[36] აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე[37], ამენ[38].

[1] თუ — I. [2] ჰყონ G. [3] ~ სარგებელი სულისა EI. [4] ითქუათ E. [5] მყოფთა E. [6] ჩემისა] ჩუენისა G. [7] ვიძულები G, ვიიძულებით I. [8] პირუტყუ- G. [9] აღძრავს I. [10] ღირსებისაებრ FGL. [11] შესხმაჲ არს დასასჯელ არ ძალისაებრ—BC DEFGL. [12] საბრალებელ G. [13] გრიგოლი BCDEFGL, გრიგორი I. [14] ქმნილი B CDEFGL. [15] ძალისამებრ ჩემისა I. [16] მარტივად] მარხვად B. [17] აღვსწერო BCE FL, აღვსწერო G, აღუწერო I. [18] სმენილი] წერილი E. [19] უმეტესებასა] უმეტეს ყოვლისა BCDEFGL. [20] უტყუელისა BCDEG. [21] სარგებელისათჳს + სულისა BCD FGL. [22] რომელიმე თუალითა... რომელიმე კაცთა მიერ — BCDEFGL. [23] შევკრებოთ BCDEFG, შევიკრიბოთ L. [24] ესე] იგი E. [25] თხრობა BIL, თხრობაჲ CDEFG მითხრობა K. [26] შეთხზილი B. [27] და შეწყობილი—CDEFGL] შეთახზული B. [28] წარმოვსცეთ BCDEFGL. [29] და სასურველსა] დასასრულსა I. [30] ღუაწულნი G. [31] ღმრთის BCDEFGL, ღ-ისაგან I. [32] თარგმნებისათჳს BL. [33] წიგნთასა] წერილთასა E. [34] ნაკლულევანება L. [35] რომელ BCDEFGL. [36] ~ სულისა წმიდისა G, ~ სულისა წმიდაისათა I. [37] აწ და...უკუნითი უკუნისამდე—I. [38] უკუნისამდე ამენ—D ;აᲜ A, ამინ GILK.

ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა გიორგი მთაწმიდელისაჲ[1]

გუაკურთხენ, უფალო![2]

I. ჴსენებაჲ მართალთაჲ[3] ქებით აღესრულებისო*[4],—იტყოდა ბრძენი სოლომონ შესხმასა მას შინა მართალთასა, რომელსა სულითა წმიდითა წინაჲთვე მოასწავებდა გამოჩინებადთა[5] მათ წმიდათათჳს, რომელნი შემდგომად ქრისტეს მოსლვისა გამოჩნდეს მოციქულნი, მღდელთ-მოძღუარნი, მოწამენი და მამანი და ყოველნი წმიდანი და მართალნი, რომელთა მიერ აღივსო ყოველი სოფელი დიდებითა ღმრთისაჲთა, ვითარცა იტყჳს წინაწარმეტყუელი[6], ვითარმედ : «წყალთა მრავალთა [v] დაფარონო[7] პირი ყოვლისა ქუეყანისაჲ**». და კუალად იტყჳს ესაია განკჳრვებით: «ვინ არიან ესენი, რომელნი ვითარცა ღრუბელნი ფრინვით მოვლენ***»; რამეთუ ღრუბლად უწოდა მათ ჴორცთა უვარის-ყოფისათჳს[8] და ნივთიერთა[9] საქმეთაგან ამაღლებისა[10] და გონიერთა და საცნაურთა ღრუბელთა თანა შერთვისა, რომელთა ზედა მჯდომარე იხილეოს მომავალად თჳთ თავადი. ვითარცა იგი ამაღლდა თუალთაგან[11] მოწაფეთაჲსა.

რამეთუ ესევითართა მათთჳს იტყოდა დიდი პაველე, ვითარმედ: «ქრისტესთა მათ ჯუარს-აცუნეს ჴორცნი მათნი ვნებითურთ[12] და გულის-თქუმით»[13]****, რომელთათჳს იგი ნაყოფთა სულისათა წარმოიტყჳს. და კუალად თჳთ მაცხოვარი ეტყოდა მოწაფეთა თჳსთა აღებად ჯუარისა და შედგომად მისსა[14], რამეთუ ჴორცთა[15], ჯუარს-ცუმითა[16] ჴორციელთა მათ უჴორცოებასა მოასწავებდა, რაჟამს-იგი თჳსთა და ნათესავთა უვარის[17]-ყოფითა ასსა წილსა მიღებად[18] აჰაჲთ[19] აღუთქუმიდა[20] და[21] დასასრულსა ცხორებასა[22] საუკუნესა[23]

---

* ი ე ზ ე კ ი ე ლ 10,7. ** შდრ. ე ს ა ი ა 11,9. *** ე ს ა ი ა 60,8. **** გ ა ლ ა ტ. 5,24.

[1] მთაწმინდელისა I. [2] ო[ურ]მამაო CDFGL; ~ მამაო გუაკურთხენ E. [3] მართლისა E. [4] აღესრულების BCDEFGL. [5] გამოჩინებათა E. [6] წინასწარმეტყუელი GK (ასეა ეს სიტყჳა გახსნილი სხვა შემთხვევებშიც). [7] დაფარონ CDEFL, დაჰფარონ G, [8] უარის-ყოფისათჳს IK. [9] ფრინვით მოვლენ... ნივთიერთა—BCDEFGL. [10] ამაღლებულისა BCDEFGL. [11] თუალთაგან] თავთაგან IK. [12] ნებითურთ I. [13]-თქმით BCEFGL. [14] მისა BCDEFGIL. [15] ხორციითა I. [16] ჯუარცმითა BCDEFGIL, ჯუარს ცემითა K. [17] უარის- BEFGIKL. [18] მიღებაჲ G + და G. [19] აჰათ CDFGIL. [20] აღუთქმიდა BCEFGIL. [21] და — C. [22] ცხორებასა — IK. [23] საუკუნოსა GL.

მიანიშებდა, რომელსა-იგი ტრფიალ ყვნა მოყუარენი სათნოებისანი და მეძიებელნი სასუფეველისანი[1] და მისმიერითა მით[2] ბრწყინვალებითა აქავე განათლებულნი, რომელთა თანა შეერთო ახალი ესე მოღუაწე და ჩუენ მიერ საქებელად[3] წინამდებარე, რომლისა-იგი ღუაწლთა და შრომათა არა უმეცარ[4] ხართ, რომელთა-იგი თჳთ თუალითა გიხილავს[5] და რომელთადა სმენით[6] უწყებულ არს. და კუალად ყოველნივე ერთობით ნამუშაკევსა მას და ნაყოფსა გონებისა მისისასა თუალთა მიერ განცდითა და ყურთა[7] სმენითა [7] ვითარმცა[8] მას თავადსა თჳთ ხედევდით[9], რომლისაჲ დაღაცათუ დავიდუმოთ სიმრაველისაგან ზოგადი[10] მაღალთა[11] მათ ღუაწლთა მისთაჲ, რომელნი ღმრთისა ეკლესიისათჳს[12] თავს-ისხნა. გარნა ვაჴსენოთცა, რომელთა-იგი ჴსენებაჲ წმიდა[13] არს და სარგებელ, და სათნოებათა და მოღუაწებათა მიმართ მაწუეველ, ვითარცა იტყჳს გრიგოლ[14] ღმრთის-მეტყუელი[15], ვითარმედ: კაცსა რაჲცა-რაჲ უყუარნ და აქებნ, მისსა[16] მიმართ მიისწრაფინ. და ვითარცა სხუათა ყოველთა მცნებათა აღსრულებაჲ[17] თანამდებ არს კეთილთა კაცთათჳს, ეგრეთვე ჟამსა სიტყჳსასა სიტყუაჲ და მოყუარეთა სათნოებისათა ქებაჲ.

რამეთუ არა დააცადა[18] მოწყალებამან ღმრთისამან ჟამითი[19]-ჟამად გამოჩინებად ღირსთა მისთა ნუგეშინის-საცემელად[20] უძლურისა ამის და დაჴსნილისა ნათესავისა ჩუენისა განმაძლიერებელად და განმამჴნობელად, რაჲთა ხედვითა და სმენითა სათნოებათა მათთაჲთა[21] შურად და ბაძვად ღირსებისა მათისა აღვიძრვოდით; და ძალსა მას საცნაურსა სულისა ჩუენისასა, ვითარცა ორბისა სიჭაბუკესა[22], განვაჭაბუკებდეთ[23] და ვითარცა მთოვარესა[24] ეგრეთ განვაახლებდეთ, რაჲთა[25] ღამესა შინა ამის ცხორებისასა, ვითარცა დღესა შინა, შუენიერად ვიდოდით[26] და ყოველთაევე ბნელის-მოყუარეთა მყოფთა სულთა ჩუენთაგან განვიოტებდეთ და ესრეთ სათნოებათა მიმართ[27] წარმატებულნი შემომავალსა მას და[28] ბრწყინვალესა დღესა უკუნაჲსკნელსა, ვითარცა ცისკარსა განთიადისასა აღმოსლვად განმზადებულნი მოველოდით.

---

[1] სასუფევლისანი CL. [2] მით — E. [3] საქებელად] სიქადულად E. [4] უმეცარ] უდებ CDEFGL. [5] გიხილავსთ Gl. [6] სმენითა G. [7] ყურითა I. [8] ვ~ა L. [9] ხედვ~დით BCDEFGL. [10] ზოგად CDEFGL. [11] მაღალთა] მრავალთა G. [12] ეკლესიისათჳს ⊥ მან BCDEFGL. [13] წმიდაჲ C, წმინდა I. [14] გრიგოლი BCDEFGL, გრიგორი I. [15] ღმრთის-მეტყჳლი B. [16] მისა EFGL. [17] აღსრულებად BCDEFGL. [18] დააცადნა BCDEFGL. [19] ჟამათი I. [20] საცემლად B, ნუგეშინი საცემელად C, ნუგეშინის მცემლად E. [21] მათთა I. [22] სიჭაბუკისა IK. [23] განვჭაბუკდეთ IK. [24] მთოვარესა BCD EFGIL. [25] რაჲთა] რომელ BCDEFGL. [26] ვიდოდეთ G. [27] მიმართ] მიერ BCDEF L. [28] მას და] მინდა IK, ამას და E.

[v] რაჟამს[1] ბრწყინვალე იგი მნათობი ნათესავისა ჩუენისაჲ დიდი ეფთჳმე[2] აღმოგჳბრწყინდა[3] ნათლად და სიხარულად[4], დიდებად და გჳრგჳნად, გონიერ მყოფელად[5] და განმაბრძნობელად[6] უგუნურებისა ჩუენისა, რომელმან უმეცრებისა იგი[7] საბურველი მოსძარცუა[8] გონებათაგან[9] ჩუენთა; და ვითარცა დღემან ღმრთივ-განათლებულმან მჭმუნვარე იგი ნისლი უგულისჴმოებისაჲ განჴადა[10] სულისაგან ჩუენისა და სივრცითა და სიმაღლითა[11] ღმრთივ-თარგმნილთა[12] წმიდათა წიგნთა მისთაჲთა ნაკლულევანებაჲ ენისა ჩუენისაჲ აღავსო. და რომელნი-ესე ბარბაროზ[13] წოდებულ ვიყვენით ელენთა მიერ უსწავლელობისათჳს და უმეცრებისა ჩუენისა, მათ თანავე აღგურაცხნა[14] ღმრთისა მიერ მოცემულითა მით სიბრძნითა თჳსითა. ხოლო რაჟამს წმიდაჲ ესე სოფლით აღიცსო და[15] ღმრთისა მიიცვალა და წმიდათა[16] ბრწყინვალებასა შეემატა, და არა სრულ იქმნა სიხარული ჩუენი მყისსა[17] შინა სოფლით განსლვისა მისისათჳს.

და ეგრეთ ინება განგებულებამან ღმრთისამან ჩუეულებისაებრ თჳსისა, ვითარცა-იგი მრავალგზის ყო[18], რაჲთა არა ერთსა ზედა ოდენ[19] გინა ორსა მიჰფინოს[20] შარავანდედი მადლთა თჳსთაჲ, არამედ, რაჲთა დღითი-დღე აღორძნდებოდის[21] და განჳრცელდებოდის[22] ღმრთისა ეკლესიაჲ, და უმაღლესისა მიმართ წარემატებოდის, ვითარცა იტყჳს წინაწარმეტყუელი: «და იყოს უკუანაჲსკნელთა[23] მათ დღეთა მივჰფინო[24] სულისაგან ჩემისა ყოველსა ზედა ჴორციელსა, და წინაწარმეტყუელებდენ ძენი თქუენნი და ასულნი თქუენნი, ხილვასა იხილვი[8]დენ და მოხუცებულთა თქუენთა ჩუენებით განვეცხადო».[25*] და კუალად მოციქული[26] განყოფასა მას შინა მადლთასა ნიჭად საღმრთოდ და ნაწილად სულისა მიერ[27] მოცემულად თარგმანებასა[28] ენათასა უწოდს; რამეთუ შეუნანებელ არიან მადლნი ღმრთისანი[29], უშურველად და უხუებით მიფენილ[30] ყოველთა[31] ზედა ნების-მყოფელთა მისთა, ვითარცა-იგი დიდი[32] მოსე ისუს[33]

---

* შდრ. ი ო ვ ე ლ 2,28.

[1] რაჟამს] რ᷄ E, შორის I.. [2] ეფთჳმი BCDEFGL, ეფთიმე I. [3] აღმობრწყინდა G- [4] სიხარულად + და BCDEFGL. [5] მყოფელად + ნათესავისა ჩ᷄ნისა BCDEFGL. [6] და განმაბრძნობელად—I. [7] ~იგი უმეცრებისა CG. [8] მოჰსძარცუა G. [9] გონებათა BCDEFGL. [10] განჴდა FL, განხდად I. [11] სიმაღლითა]სიმართლითაL. [12] თარგმნილია + მათ. BCDEFGL, თარგმნულთა C, თარგმანილთა I. [13] ბარბაროზად BCDFGL. [14] აღგურიცხნა B. [15] სოფლით აღივსო და- I. [16] წმინდათაK. [17]მყისა EI. [18] ჰყოG. [19] ~ ოდენ ზედა BCDEFGL. [20] მიფინოს IK, --E. [21] აღორძინდებოდის BCDEFL. [22] განჳრცელდების K. [23] უკანასკნელთა GIKL. [24] მიჰფინო D, მივფინო EIK. [25] განვეცადო DGK; ~ განვეცხადო ჩუენებით B. [26] მოციქულთა D. [27] მიერ] მიმართ CDEFGL. [28] თარგმანებათასა IK. [29] რაჰეთუ შეუნანებელ... ღმრთისანი BCDEFGL. [30] მიფენითა D. [31] ყ᷄ლსა CDEFGL. [32] დიდი—BCDEFGL. [33] ისოს BCDEFGL.

ეტყოდა, ვითარმედ[1]: „ვინ მომცეს მე ყოველი[2] ესე ერი[3] წინაწარმეტყუელად უფლისა[4]“.

რამეთუ იცოდა მან ნებაჲ ღმრთისაჲ[5] და უხუებით მიცემაჲ[6] მადლთა მისთაჲ, რომლისათჳსცა, წმიდაჲ რაჲ[7] მამაჲ ჩუენი დიდი ეფთჳმე[8] სოფლით განვიდა, ვითარცა პირველ ვთქუთ[9], შემდგომად რაოდენთამე ჟამთა კუალადცა სახიერებამან[10] ღმრთისამან და მადლმან მამისა ჩუენისამან ჟამსა თჳსსა გამოაჩინა დიდი ესე მუშაკი საღმრთოჲსა[11] მადლისაჲ, წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი გიორგი, რომლისათჳს არს[12] სიტყუაჲ ჩუენი, და წინამდებარე არს აღწერად და მითხრობად[13] შემდგომთა[14] ნათესავთა საწურთელად და გულისჴმის-საყოფელად. ვითარცა მან ნეტარმან დიდისა[15] ეფთჳმეს[16] ცხორებაჲ აღწერა სახედ და ხატად სათნოებისა მომავალთა ნათესავთათჳს, რომელი-ესე არცა ჩუენ დავიცონოთ[17] შეწევნითა ღმრთისაჲთა, არამედ ყოველი[18] სახე ცხორებისა მისისაჲ აღვწეროთ[19] შობით მითა[20] და[21] ვიდრე აღსრულებამდე[22]. ხოლო იყავნ ჩუენ თანა ღმერთი იგი მის მიერ შეყუარებული და მისი შემყუარებელი, და ლოცვაჲ წმიდისა მის მამისაჲ, რომელმან ამისი ბელყოფაჲ ჩუენ გუაიძულა სადიდებელად ღმრთისა, რომლისაჲ არს დიდებაჲ აწ და მარადის და[23] უკუნითი უკუნისამდე, ამენ[24].

II. ესე წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი გიორგი იყო ნათესავით ქართველი. ხოლო ვინაჲთგან ღმრთის-მსახურებისა საიდუმლოსა შინა ერთი[25] მამული პატივცემულ არს, რომელ არს[26] სამოთხე, [v] პირველისა[27] მის მამისა ჩუენისა საყოფელი, და ერთი ქალაქი, რომელ არს ზეცისა იერუსალემი[28], ცხოველთა მათ ქვათა მიერ აღშენებული, რომლისა შემოქმედ[29] და ხუროთ-მოძღუარ[30] ღმერთი არს; და ერთი ნათესავობაჲ[31], რომელ არს თჳსებაჲ ღმრთისაჲ. არამედ ნუ ვინ ჰგონებენ[32], თუ არარაჲ გუაქუს[33] პატიოსანთაგანი მამულისათჳს და ნათესავთა წმიდისა[34] მამისა ჩუენისათა მითხრობად და რეცა

[1] ვ᷑დ — E. [2] ყოველი — BCDEFGL. [3] ერი — E] ვითარი BCDFGL. [4] უფლისა] ღმრთისა CDEFGL. [5] ღმრთისაჲ] ო᷑ჲ BCDEFL. [6] მისცემდა BCDEFGL. [7] ~ რაჲ წმიდაჲ BCDEFGL. [8] ეფთჳმი E. [9] ვსთქუთ G + ხოლო E. [10] სახარებამან K. [11] სამთლისა B. [12] არს—B. [13] მოთხრობად BCDEFGL. [14] შემდგომად BCDEFGL. [15] დიდის BDEFGL. [16] ეფთჳმის CDEFGIL. [17] დავიცონოთ] დავდუმოთ I. [18] ყ᷑იე BCDEFGL. [19] ~ აღვწეროთ სახე ცხოვრებისა მისისაჲ BC FL, ~ აღვსწეროთ სახე ცხორებისა მისისა DEG. [20] მისითგან CDEFGL. [21] და— I. [22] აღსრულებამდე BCDFKL, აღსასრულამდე EG, აღსრულამდე I. [23] და — C; აწ და მარადის და — I. [24] ამენ — E] ა᷑ნ A, ამინ GKL. [25] ერთი]ერთა IK. [26] მამული პატივცემულ არს, რ᷑ლ არს—BCDEFGL. [27] პირველისა] წმიდისა BCDEFGL. [28] იე᷑ლემი A, იერუსალიმი GIK. [29] შემოქმედი I. [30] -მოძღუარი BCDEFGIL. [31] ნათესაობაჲ BGIK. [32] ჰგონებდ B, ჰგონებთ CDEFGL, გონებენ IK. [33] გუაქუ B. [34] მამულისათჳს და ნათესავთა წმიდისა—BCDEFGL.

ჩემებით მოვიპარავთ ჰეშმარიტებასა საქმეთა მიერ საყუედრელთა-
რამეთუ იყო ნეტარი ესე, ვითარცა ვთქუთ[1], ნათესავით ქართველი,
ხოლო მამის-მამეულად[2] ღმრთის-მსახურისა მისგან და ღმრთივ-და-
ცულისა[3] ქუეყანისა, რომელსა ს ა მ ც ხ ე ეწოდების. ხოლო თჳთ აღმო-
ეცენა იგი ქუეყანასა თ რ ი ა ლ ე თ ი ს ა ს ა, ვითარცა პირმან[4] საქმი-
სამან გაუწყოს[5].

რამეთუ მშობელნი ამისნი[6] იყვნეს ღმრთის-მსახურნი[7]. ეწოდე-
ბოდა მამასა[8] იაკობ, ხოლო დედასა—მარიამ. ესე იაკობ[9] იყო ერთ-
გულთაგანი და საკუთართა[10] ღმრთის-მსახურისა მეფისა გიორგის-
თჳს[11]. და საქმისა რომლისათჳსმე საერთგულოჲსა მოციქულად წა-
რივლინა მეფისა მიერ სპარსეთს. და ვითარცა წარემართა ნებითა
ღმრთისაჲთა, სავანე-ყო[12] დაბასა მას და სახლსა, რომელსა იყო-
ფოდეს[13] მშობელნი წმიდისა ამის[14] დედისანი. ხოლო იაკობ ვითარ-
ცა იხილა წესიერი იგი და სათნოჲ ცხორებაჲ მათი და, უმეტესად-
ღა ვთქუათ[15] თუ, ღმრთის[16]-მოყუარებაჲ[17] გონებისა მათისაჲ, სთნდა
ყოველი[18] განგებაჲ[19] მათი და[20] ეტრფიალა კეთილსა ცხორებასა
მათსა. ხოლო შვილად მხოლოდშობილად ესუა მათ[21] მარიამ. და
სიყუარულისათჳს მისისა არაჲ[22] ვინაჲ[23] მიეთხოვა, [9] დაღაცათუ
მრავალთა მიერ ძიებულ იყო სძლად მიყუანებად სახედ[24] თჳსად.
ხოლო იაკობ იხილა რაჲ შეუნიერებაჲ ხატისა მისისაჲ და ნანარი[25]
იგი და[26] დაწყნარებული ქცევაჲ მისი[27] და განკრძალული სახე,
ჰრქუა[28] მშობელთა მისთა: „დამიმარხეთ შვილი ეგე თქუენი კეთი-
ლად, რაჲთა[29], მო-თუ-ვიქცე მშჯდობით, მე ვიქორწინო ეგე და
სრულიად თქუენ თანა დავემკჳდრო“. და ესრეთ წარემართა გზასა
თჳსსა[30]. და ნებითა ღმრთისაჲთა კეთილად განემარჯუა და მშჯდო-
ბით მოიქცა, და მეფე დიდად მოიმადლა.

და ესრეთ[31] მოვიდა ზემოჴსენებულთა მათ მშობელთა თანა[32]
ქალწულისათა[33], და იქორწინა შჯულიერითა[34] და წმიდითა[35] ქორ-

---

[1] ვთქუ E. [2] მამის მამულად B, მამისა მამულად G. [3] დაცულისა BCDEF GIKL. [4] პირმან] ღირსმან L. [5] გუაუწყოს L. [6] მისნი BCDEFGL. [7] მსახურნი + და CDEFGL. [8] მამასა + მისსა CDEFGL. [9] იაკობ—IK. [10] საკურთა A. [11] გიორ-გისათა GI. [12] ჰყო GI. [13] იყოფებოდეს E. [14] ~ ამის წმიდისა CDEFGL; ამის—B. [15] ვსთქუათ G. [16] ღმრთისა DEFGL. [17] მოყუარებაჲ] სიყუარუ-ლი B, საყუარელი CDEFGL. [18] გონებისა მათისაჲ სთნდა ყ˘ი—BCDEF GL. [19] განგებაჲ] გონებაჲ C. [20] და—E. [21] მათ] მას E. [22] არაჲ] არა BCD EFGIKL. [23] ვინაჲ] ვისდა BCDEFGL, ვინ I, ვინა K. [24] სახედ I. [25] ნარნარი BCDEFGIL. [26] და—I. [27] და დაწყნარებული ქცევაჲ მისი + და დაწყნარებული ქცევაჲ მისი K. [28] ჰქუა B, ქვა IK. [29] რაჲთა—BCDEFGL. [30] და ესრეთ წარე-მართა გზასა თჳსსა—BCDEFGL. [31] ესრეთ] ესე B, ესე რაჲ CDEGL, ესრაჲ F. [32] ~ თანა მშობელთა BCDEFGL. [33] ქალწულითა B. [34] სჯულიერითა EG. [35] წმინდითა K.

წინებითა, ვითარცა იტყჳს მოციქული: «წმიდა არს ქორწილი და საწოლი შეუგინებელ-ო»[1*]. და ესრეთ აკურთხნა[2] იგინი[3] ღმერთმან, ვითარცა დიდი იაკობ და რაქელ[4], რამეთუ ჴორციელსაცა თანა სიმდიდრესა შვილიერებითაცა[5] პატივ-სცა, რამეთუ ესხნეს სამნი ძენი და სამნი ასულნი. ხოლო ნეტართა ამათ[6] მეუღლეთა კეთილად განიზრახეს, რაჲთა პირველი ნაყოფი თჳსი ღმრთისა შეწირონ[7]. ხოლო მიეცა[8] პირველად ნაყოფად ასული, რომელსაცა[9] უწოდეს სახელი[10] თეკლა და პატივ-სცეს[11] სახელითა პირველმოწამისაჲთა. და ვითარცა იქმნა იგი შჳდის[12] წლის[13], შეწირეს[14] იგი ღმრთისა[15], ვითარცა აღეთქუა. და წარიყვანეს იგი სამცხეს მონასტერსა სადედოსა, რომელსა ტაძრისი ეწოდების. და მისცეს იგი ჴელთა წინამძღუარსა მის მონასტრისასა, რომელსა საბაია[16] ეწოდებოდა, დედაკაცსა ღირსსა [v] და წმიდასა[17], რომელმანცა შეიწყნარა იგი, ვითარცა შვილი თჳსი, და კეთილად აღზარდა.

და კუალად შვეს[18] სხუაჲ წული შვილი, რომელსა უწოდეს თეოდორე[19]. და ესრეთ კუალად განიზრახეს[20] კეთილთა მათ მშობელთა, რაჲთა, უკუეთუ იშვეს მათდა სხუაჲ წული[21], შეწირონ[22] იგი ღმრთისა[23], რამეთუ ვერძისაჲ ჯერ-არსო შეწირვად.

ხოლო მარიამს, ეძინა რაჲ[24] თჳსაგან, ღამესა ერთსა ეჩუენა მას ბრწყინვალე ვინმე და დიდებული, რომელი ეტყოდა: „აჰა ესერა[25] ჰშვე[26] ყრმაჲ წული, ვერძი რჩეული ღმრთისაჲ, შეწირე[27] იგი მისსა[28], რომლისადა[29] აღგითქუამს[30], და სახელი უწოდე მას გიორგი“. და ვითარცა განიღჳძა დედაკაცთან მან, შიშით[31] და სიხარულით[32] მიუთხრა ესე ყოველი ქმარსა თჳსსა. და აღღგეს ორნივე ერთობით და ცრემლით მადლობაჲ შეწირეს[33] ღმრთისა[34] და მოელოდეს აღთქუმულსა[35] მას საღმრთოსა.

---

* ე ბ რ ა ე ლ. 13,4.

[1] შეუგინებელი CDEFGIKL. [2] აკურთხა G. [3] იგინი — CDEFGL. [4] რაჭაელ CDLFGIL. [5] შვილიერებითა E. [6] ამათ] მათ BCDEFGL. [7] შესწირონ BC DFGIL. [8] მიეცა + რაჲ CDEF, რა GL. [9] პირველად ნაყოფად ასული, რომელსაცა—B] ასული პირველი CDEFGL. [10] სახელით DEFGL. [11] პატივ-ვსცეს A, პატივს-სცეს K. [12] შვიდის BCDEFGIKL. [13] წლისა BCDEFGIKL. [14] შესწირეს I. [15] ღ~თსა L. [16] საბიანა CD, საბიანე E, საბანა FG, საბანია L. [17] წმინდასა K (ასეა ხშირად, რასაც შემდგომ არ აღვნიშნავთ). [18] ჰშუშს G. [19] თ~ე ABCDEFL. [20] ~ განიზრახეს კ~ლდ CDEFGL. [21] ~ სხუაჲ წული მათდა FGL. [22] შესწირონ I. [23] ღმერთსა GL. [24] რაჲ — CDEFGL. [25] ესრაჲ DF, ესერაჲ E. [26] შვე CDFIKL, შუშ B. [27] შეიწირე FL, შეჰსწირე G, შესწირე I. [28] მისსა] მისა CDEFL, ღ~თისა G. [29] რომლისადა] და რომლისა D. [30] აღგითქუა მას FL. [31] შიშითა CDEFGL. [32] სიხარულითა CDEFGL. [33] შეჰსწირეს G, შესწირეს I. [34] ღ~სა C, ღ~თსა IL. [35] აღთქმასა BCDEFGL, აღთქმულსა IK.

იხილეთ-ღა[1], ჯ მორწმუნენო, ვითარ სახელის-წოდებითა ამით ყრმისაჲთა[2] ჩუენებასა შინა[3] ღამისასა ცხადი და განმარტებული საქმე მოესწავებოდა, რამეთუ საღმრთოსა და სულიერსა[4] მუშაკობასა დედასა ყრმისასა მახარებელი იგი მისი წინაჲსწარ აუწყებდა და[5] ურნატთა[6] ეკლესიისათა მის მიერ მომუშაკებად[7] მოასწავებდა და საუნჯესა მორწმუნეთასა ღმრთის-მსახურებისა იფქლითა[8] აღვსებად ახარებდა, რამეთუ ბერძულითა ენითა გიორგი მუშაკად გამოითარგმანების.

III. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. შემდგომად დღეთა რაოდენთამე იშვა მათდა ღმრთისა[9] მიერ აღ[თქუმული][10] იგი ნიჭი. და იზარდებოდა[11] ჴორციელისა თანა[12] ჰასაკისა[13] სულიერითაცა ჰასაკითა[14]. და განიპო[10]ხებოდა მადლითა სულისა წმიდისაჲთა. და იყო იგი სიყრმითგან[15] სავსე შიშითა და სიყუარულითა[16] ღმრთისაჲთა. და ვითარცა წერილ არს: დღე და ღამე შჯულსა[17] უფლისასა[18] იყო ნებაჲ მისი. და შჯულსა მისსა ზრახავნ იგი დღე და ღამე. ამისთჳსცა იქმნა იგი ვითარცა ხე დანერგული თანაწარსადინელსა წიგნთა[19] ღმრთივ-სულიერთასა. და გამოსცა[20] ჟამსა თჳსსა[21] ნაყოფი შუენიერი და ზეცისა საუნჯეთა ღირსი.

რამეთუ ვითარცა იქმნა იგი შჳდის წლის[22], აღთქუმაჲ[23] იგი აღასრულეს მშობელთა მისთა და მასვე ზემოჴსენებულსა მონასტერსა ტაძრისს[24] დისა თჳსისა თანა ღმრთისა[25] შეწირეს[26], და ჰმადლობდეს[27] ღმერთსა მომცემელსა კეთილისა მის ნაყოფისასა[28]. არამედ ვინაჲთგან სიყრმესავე თჳსსა მშობელთა მოღუაწებისაგან[29] დაკლდა[30] და ვითარცა მორჩი კეთილი აღმოცენებასავე თჳსსა თანა[31] ყოფადსა მას წარმატებასა აუწყებს[32] ქუეყანის-მოქმედთა, ვითარცა იტყჳს დავით: «მართალი ვითარცა ფინიკი აყუავდეს[33] და ვითარცა ნაძჳ ლიბანისაჲ განმრავლდეს დანერგული სახლსა[34] ღმრთისასა[35],

---

[1] იხილეთ BCDEFGL. [2] ამით ყრმისაჲთა] პირველითგანვე ყოფადი მის მიერ BCDFGL, პირველითგანი ყოფადი მის მერ E; ამით] ამის IK. [3] შინა] მას BC DEFGL. [4] სულიერსა] სასულიეროსა L. [5] და]რ᷄ BCDEFGL. [6] ორნატთა BCD EFGL. [7] მუშაკობად BCDEFGL. [8] იფქლისა BCDEFGL. [9] ღმრთისა] უფლისა FGL. [10] აღთქმული BCGL] აჭ K,—I. [11] იზრდებოდა BCDEFGL. [12] ჴორციელისა თანა] ჴორციელისათა ს᷄დ IK. [13] ~ ჰასაკისა თანა G. [14] ასაკითა L. [15] სიყრმითგან E. [16] ~ სიყუარულითა და შიშითა E. [17] სჯულსა CDEFKL, ჰსჯულსა G (ასეა სხვა შემთხვევებშიც). [18] უფლისა B. [19] წიგნსა BCDEFGL. [20] გამოჰსცა G. [21] ~ თჳსსა ჟამსა BCDEFGL. [22] შჳდისა წლისა BCDEFGL. [23] აღთქმა CEGI KL (ასეა სხვა შემთხვევებშიც). [24] ტაძრის ABDEFIKL, ტაძრით C. [25] ღ᷄თსა I. [26] შესწირეს I. [27] ღმრთისა შეწირეს და ჰმადლობდეს] წარგზავნეს და შეუდრეს BCDFGL, წარგზავნეს და შეჰუდრეს E, მადლობდეს IK. [28] ნაყოფისა BCDEFL. [29] მოღუაწებისაგან] მოწიწებისაგან B. [30] დაკლდა I. [31] ~ თანა თჳსსა BCDEFGL. [32] აღუწყებს E. [33] აღყუავდეს EI, აღყუავდეს FKL, აღჰყუავდეს G. [34] სახლსა +შინა BCDEFGL. [35] ღ᷄ისასა] ო᷄ისასა CDE, ო᷄ისა FGL.

ეზოთა[1] [ს]ახლისა ღმრთისა ჩუენისათა ყუაოდის[2]»*. და ესრეთ ვითარცა ახალნერგი შუენიერი იზარდებოდა[3] მონასტერსა მას შინა. და ისწავლიდა წერილთა საღმრთოთა დედაკაცისა მისგან ღირსისა დისა თჳსისა და[4] მოასწავებდა წინაჲსწარვე გამოღებად ნაყოფსა მას, რომელი ყოფად იყო, რამეთუ სიმახჳლითა და მოსწრაფებითა გონებისაჲთა საგონებელ იყო მხილველთაგან, თუ აყუავებასა[5] თანა[6] მეყსეულად[7] ნაყოფსა გამოიღებსო. რამეთუ ვითარცა მოსესთჳს წერილ არს: «სიჩჩოჲთგანვე[8] თჳსით მკჳრცხლი იყო ღმრთისაჲ[9] ყრმაჲ იგი»**. და ვითარცა დაყო[10] მონასტერსა მა[ს შინა] სამი წელი და ოქმნა ჰასაკითა ათის წლის[11], [v] ხოლო გონებითა ვითარცა მჴცოანი[12] და მოხუცებული იხილვებოდა საკჳრველად მხილველთა და მსმენელთაგან.

ხოლო მნებავს, რაჲთა სიჩჩოჲთგანვე[13] ფარვაჲ[14] ღმრთისაჲ და[15] შეწევნაჲ მისი გაუწყო[16] ყრმასა[17] ზედა წმიდასა. რამეთუ ვითარცა იყო წუთ მშობელ[თა][18] თჳსთა[19] თანა[20] და ვითარცა არს ჩუეულებაჲ ყრმათა ველად განსლვისაჲ მღერად[21] და განცხრომად, ხედვიდა[22] კეთილის-მოძულე იგი მტერი ნათესავისა ჩუენისაჲ ბოროტი ეშმაკი, ვითარმედ[23] დამთრგუნველა[დ][24] ძალისა მისისა იზრდებოდა[25] ყრმაჲ იგი წმიდაჲ, შეძრწუნდა: ნუუკუე სრულიად განქოქნეს[26] მის მიერ სიბოროტე მი[სი][27]. ამისთჳსცა[28] სიჩჩოჲთგანვე[29] იწყო ბრძოლად მისდა[30].

რამეთუ[31] გჳთხრობდა თჳთ წმიდაჲ ესე, ვითარმედ: „ვიყავ რაჲ მდინარისა მის დიდისა პირსა, რომელსა კ ც ი ა ჲ[32] ეწოდების[33], წიაღ-კერძო მდინარესა ვიხილი[34] ყრმაჲ შემოსილ[ი] ცეცხლის-ფერითა და მიჴმობნ[35]: „მოვედ და ვიმღეროთ“. და ვითარცა წარვემართი, ყრმაჲ შუენიერი, სპეტაკითა მოსილი, მომეკიდის[36] საჴელსა[37] და მეტყჳ[ნ]:[38] „იყავ[39] აქა ჩემ თანა, რამეთუ მე უმჯობესი მოყუასი ვარ შენი“. ხოლო ესე საცნაურ არს, რომელ წიაღ-კერძო მდინა-

---

* ფ ს ა ლ მ. 91, 13. ** ს ა ჭ. მ ო ც ი ქ. 7,20.

[1] ეზოთა + შ̃ა D. [2] ჰყუაოდის G. [3] იზრდებოდა BCDEFGL. [4] და — BC DEFL] თ̃ა G. [5] აღყუავებასა BCDEFGIKL. [6] თან G. [7] მეყსეულად CL. [8] სიჩჩოთგანვე CG, სიჩჩოთაგანვე L. [9] ღმრთისაჲ—E. [10] დაჰყო G. [11] ათისა წლისა BCDEFGIL, ათის წლისა K. [12] მჴცოვანი BCDEFGIL. [13] სიჩოთგანვე BCFG. [14] ფარვ B. [15] და + და B. [16] გაუწყო] იგი უწყო L. [17] ყრმას I. [18] მშობელ IK. [19] წმიდასა რ̃ვ̃ა იყო წუთ მშობელ თჳსთა—BCDFFGL. [20] თანა—CDEFGL. [21] მღერად] მიერად FGL. [22] ხედვითა EL. [23] ვ̃დ—G. [24] დამთრუგუნველთა I, დამთრგუნველთა K. [25] იზარდებოდა I. [26] განაჭიქნეს BFIL. [27] სიბოროტე მისი] სიბოროტემან IK. [28] ამისთჳს G. [29] სიჩოთგანვე C, სიჩჩოთგან DE, სიჩოთგან FGL. [30] მისდა—BCD EFGL. [31] რ̃—IK. [32] ქცაა CDEFG, ქცა L]—IK. [33] ეწოდებოდა I. [34] ვიხილე BC DEFI ვიხილ G. [35] მიჴმობდა BCDEFGL. [36] მომეკიდის + რა IK. [37] საჴელსა ჴელთა BCDEFGL, ჴელსა IK. [38] მეტყჳს IK. [39] იყავ GL.

რისა ცეცხლითა მით საუკუნოჲთა[1] შემოსილი ბოროტი ეშმაკი იყო[2] და ეგულებოდა[3] წყალთა მათ შინა წარწყმედაჲ[4] ყრმისაჲ მის, ხოლო სპეტაკითა მოსილი იგი[5] ანგელოზი[6] იყო, რომელი სიჩჩოჲთგანვე[7] დაუდგინა ღმერთმან, რაჲთა სცვიდეს მას, ვითარცა იტყჳს დავით, ვითარმედ: «დაიბანაკებს ანგელოზი[8] უფლისაჲ გარემოჲს მოშიშთა თჳსთა[9], და იჴსნნეს[9] იგინი უფალმან[10]»*. და კუალად წამებს[11] დიდი ბასილი, ვითარმედ: ყოვლისა მორწმუნისადა[12] მიცემულ არს ანგელოზი [11] მცველად ცხორებისა მისისა.

და კუალად იყო რაჲ წმიდაჲ ესე წუთ მონასტერსა მას შინა ზემოჴსენებულსა, შურითა ეშმაკისაჲთა აღედვა ცეცხლი მონასტერსა მას[13] და სრულიად შემრგუალდა. ხოლო ყრმასა მას ნეტარსა ეძინა ღრმად. და მოვიდა კუალად გამოჩინებული იგი, სპეტაკითა მოსილი, განაღჳძა და უპყრა ჴელსა და შორის ცეცხლისა მის უვნებელად[14] განავლო[15]. და იყო მონასტერსა მას მახლობელად ეგუტერი ერთი, ვითარ უტევან ერთ, მუნ მიიყვანა ანგელოზმან მან და თჳთ მიეფარა. ხოლო ვითარ ეჰგონებ[16], სასწაული ესე არა უმცირეს არს სასწაულსა მას სამთა ყრმათასა.

IV. არამედ მე სარბიელსაე სიტყუათა[17] ჩემთასა[18] ვიდოდი და აჭა[19] სრულ ვყო[20] ს ა მ ც ხ ე ს ზრდილობისა მისისათჳს სიტყუაჲ და მერმე მოვიცვალო გონებითა და ხ ა ხ უ ლ ს[21] მისლვისა[22] და სწავლისაჲ[23] მისისაჲ. და ვთქუა, თუ სრულიად განათლებისათჳს[24] ყოველივე სულმცირედ და მოკლედ მიგითხრა, ვითარცა უფალმან ძალი მომცეს, რამეთუ იგი ექმნა მიზეზ[25] ყოვლისა კეთილისა, ვითარცა იტყჳს გრიგოლ[26] ღმრთის-მეტყუელი ათინისათჳს, ვითარმედ: რომელი იგი მე[27] ოქროჲსა ქალაქ მექმნაო. ხოლო[28] დაღაცათუ საზე ესე სახისა წინააღმდგომ[29] [არს], არამედ[30] გულისჴმის-მყოფელმან სულიერსა ზედა გულისჴმ[ა-ყავ][31].

ესხნეს ნეტარსა ამას[32] ორნი მამის-ძმანი [ხ ა ხ უ ლ ს][33], ორნივე უხუცესნი მამისა მისისანი, კაცნი [ღმერთ]შემოსილნი და სავსენი

---

* ფ ს ა ლ მ. 33,8.

[1] საუკუნეთა IK. [2] იყოო D. [3] ეგულვებოდა EGK. [4] წარწყმენდა CG. [5] იგი—BCDEFGL. [6] ანგელოსი G (ასეა სხვა შემთხვევებშიც). [7] სიჩოთგან BCDFL, სიჩჩოთგან DE. [8] თჳსთა] მისთა ზ-ა BCDEFGL. [9] იჴსნეს EI. [10] ო˘ნ—BCDEFGL. [11] ჰსწამებს G, სწამებს I. [12] მორწმუნისაადა E. [13] მას—BCDEFGL. [14] უნებელად I. [15] გ-ნვლო BG] განიყვანა E. [16] ვგონებ EIK. [17] სიტყჳსა E. [18] ჩემისა E. [19] იქა IK. [20] ვჰყო CFGL. [21] ხახულის CE, ხატულსა I; და ხახულს] დახატულს K. [22] მიმოსლვისა BDEFGL. მისლვის I. [23] სწავლისა] სასწაულისა G. [24] განათლებისათჳს] განათლებისა მისისათჳს BCDEFGL. [25] ჱიზეზ—G. [26] გრიგოლ BCDFGL. გრიგორი I] ნეტარი გრიგოლი E. [27] მე—BCDEFGL. [28] ხ˘ა˘დ BCDEFGL. [29] წინააღდგომ I. [30] სახე ესე... არს ა˘დ] მან ათინისათჳს თქუა, ვ˘დ (ა˘დ DE) კეთილად CDEFGL,—B. [31] ყვენ BCDEFL, ჰყვენ G. [32] მას C. [33] ხატულს L.

საღმრთოჲთა მადლითა. უხუცესისა მის სახელი გიორგი მწერალი, რომელი ყოფილ იყო მწერალთა ზედა მთავარად[1] კურაპალატისათა[2]. ხოლო მეორისა მის სახელი საბა[3], [v] კაცი წრფელი და უმანკოჲ. ესენი მკჳდრ იყვნეს ხახულს[4] ორითავე ცხორებითა შეზავებულად, რამეთუ სიმდიდრესა თანა[5] საღმრთოჲსა მოქალაქობისასა პორციელიცა სიმდიდრე უხუებით აქუნდა. ამათ ღირსთა ბერთა ვითარცა ეუწყა ყრმისა გიორგის სიკეთე და ღმრთის-მოშიშებაჲ, მსწრაფლ მიუმცნეს ძმასა თჳსსა იაკობს, რაჲთა ყოვლითა სწრაფითა ყრმაჲ იგი გიორგი მათა[6] მოიყვანოს. ხოლო მას ვითარცა ესმა, მსწრაფლ აღასრულა ბრძანებული მათი და წარიყვანა ხახულად შვილი თჳსი. პირველად შეჰვედრა[7] იგი ყოვლად წმიდასა ღმრთისმშობელსა, რომლისა-იგი ერთგულ მსახურ და საკუთარ მონა ყოფად იყო, და მერმე თჳსთა ძმათა მიუთუალა და თჳთ სიხარულით წარვიდა სახედ[8] თჳსა[9].

ხოლო ნეტართა[10] მათ ვითარცა იხილეს გონიერებაჲ იგი[11] და დაწყნარებულებაჲ სახისა მისისაჲ, უშფოთველი[12] იგი და აღუძრველი ქცევაჲ მისი[13], განიხარეს სიხარულითა დიდითა[14] და ჰმადლობდეს[15] ღმერთსა, რამეთუ იხილეს მათ ყრმაჲ მოხუცებულებითა[16] შემკული და ჰაბუკი სიბერითა განშუენებული, ვითარცა იტყჳს დიდი ბასილი, ვითარმედ[17]: მჴცე[18] არს სიბრძნე და გონიერებაჲ კაცთა შორის[19], თუ არა[20] სისპეტაკე თმათაჲ არად სარგებელ არსო[21]. და კუალად გჳსწავიეს დანიელისთჳს[22] და იერემიაჲსთჳს, რამეთუ ერთი იგი მსაჯულ მოხუცებულთა იქმნა, ხოლო მეორე იგი საშოჲთგან განწმედილი წინაწარმეტყუელებდა.

ხოლო ვითარცა ვთქუთ[23], იხილეს რაჲ კეთილთა მათ ბერთა ძმის-წული თჳსი ესრეთ შემკული, მიჰგუარეს[24] იგი მამა[12]სა[25] მაკარის, რომელი-იგი მას ჟამსა ღირსებისათჳს მისისა წინამძღუარი[26] იყო[27] დიდისა მის ლავრისაჲ. ხოლო მან ვითარცა იხილა, ფრიად განიხარა და ვითარცა შვილი შეიტკბო. აკურთხა იგი კურთხეჳთა[28] მით აბრამეანითა[29], ეკლესიისა[30] ევლოგიასა[31] მონაწილე[32] ყო და

[1] მთავრად BCDEFGL, მთავარი და IK. [2] კურატპალატისათა GIK. [3] საბაჲ CE. [4] ხახულის E. [5] თანა]ზედა E. [6] მათდა G, მათთა I. [7] შეჳვედრა IK. [8] სახედ I. [9] თჳსად BCDEFGIL. [10] ნეტარი I. [11] იგი—I. [12] უშფოთველი] და თავისუფალი BCDEFGL. [13] ქცევაჲ მისი] გონებაჲ BCDEFGL. [14] სიხარულითა დიდითა — BCDEFGL. [15] მადლობდეს IK. [16] მოხუცებულითა B, მოხუცებულობითა IKL. [17] ვითარმედ] ა"დ BCDEFGL, [18] მჴცე—I. [19] შორის + და CDEFGL. [20] თუ არა] თვარა IK. [21] არს CDEFGL. [22] დანიელისთჳს G დანიელისათჳს I. [23] ვთქუ BCDEFL, ვსთქუ G. [24] მიგუარეს IK. [25] მამამასა L + მამასა G. [26] წინამძღუარ CDEFGL. [27] იყო—AIK. [28] კურთხეჳთა + იგი კურთხეჳთა I. [29] აბრჰმიანითაBD, აბრამიანთა CG, აბრჰმიანითა EF, აბრაამიანთა IL. [30] ეკლესიის I. [31] ევლოგიისა BCDEFGL. [32] იყო C, ჰყო G.

სულისა თჳსისა შვილად უწოდა. და ეგრეთვე[1] დიდსა[2] მასცა[3] ბასილის ბაგრატის ძესა მიჰგუარეს[4] და წმიდაჲ კურთხევაჲ[5] მისი მიღებად სცეს[6], რომელი-იგი მას ჟამსა შინა იყო მოძღუარი და განმანათლებელი ქუეყანისა ჩუენისაჲ[7]. და კუალად ღმერთშემოსილ-
5 მან ანტონი მნათემან[8] იხილა რაჲ, განიხარა და ყოვლითა კურთხევითა აკურთხა. და ესრეთ ყოველთა[9] მამათა კურთხევაჲ მიაღებიეს და მერმე-ღა[10] წარიყვანეს სახედ[11] თჳსად.

მაშინ განიზრახეს[12] სალმრთოთა მათ მოხუცებულთა თანა-ზრახ-ვითა ზემოჴსენებულთა ამათ მამათაჲთა, რაჲთა პირველ ყოვლისა
10 ღმრთივ-სულიერსა ეისმე და მწყემსსა[13] კეთილსა შეჰვედრონ[14] შვი-ლი თჳსი, რაჲთა სულიერითა ჰასაკითა აღორძნდებოდის[15] და სალ-მრთოთა მათ სწავლათა[16] სძესა მის მიერ სუმიდეს[17] და სისრულედ სათნოებათა წარემატებოდის. და ვინმცა პოვეს[18] სხუაჲ უმაღლესი სათნოებითა და სულიერთა მოძღურებათა შინა განთქუმული, გარნა
15 დიდი ილარიონ თუალოელი[19], რომელი[20]-იგი მას ჟამსა[21] ვითარცა მთიები[22] ბრწყინვიდა[23] კრებულსა შორის მამათასა, რომლისა სათ-ნოებათა[24] და მოღუაწებათა აწ წარმოთქუმაჲ შეუძლებელ არს. ამას[25] ნეტარსა შეჰვედრეს[26] შვილი თჳსი და მონაზონებისა მიმართ[27] წარმართებად ევედრებოდეს. ხოლო წმიდამან მან[28], ვითარცა
20 ღმრთისა მიერ[29] მოცემული კეთილი შვილი, ეგრეთ შეიწყნარა და წესიერებისა მიმართ და სათნოებისა წურთითა[30] [v] უწყის[31], და ეს-რეთ წარემატებოდა ნებითა ღმრთისაჲთა. და ვითარცა ნერგი კე-თილი დანერგული[32] თანაწარსადინელსა ღმრთივ-სულიერთა[33] სწავ-ლათასა[34] დღითი-დღე აღორძნდებოდა[35].

25 ხოლო უწყეს[36] სწავლათაცა საეკლესიოთა და სამღდელოთა, რომელთა შინა უმეტეს ყოველთა ჰასაკის[37]-სწორთა მისთასა წარე-მატა. და საგალობელნი[38] იგი საწელიწდონი და შეწყობილებანი[39] იგი გალობათანი[40] ყოველნივე მეყსა შინა ზეპირით დაისწავნა[41].

---

[1] ეგრეთცა E. [2] დიდსა—I. [3] მისცა L. [4] მიგუარეს BIK. [5] კურთხევაჲ] კუერთხი IK. [6] ჰსცეს G. [7] ~ ჩუენის ქუეყანისა E. [8] მნათემან—CDEFGL. [9] ყო-ველთა + მათ E. [10] მერმეცა IK. [11] სახედ I. [12] განიზრახეს] განიხარეს I. [13] მწყემ-სა B. [14] შეევედრონ GIK. [15] აღორძინდებოდის BCDEFL. [16] სწავლასა FGL. [17] ასმიდეს BCDEFGL; სძესა მის მიერ სუმიდეს—I. [18] პოვეს] იხილეს BCDEFGL. [19] თუალელი E. [20] რ~ი—D. [21] თუალოელი რ~ი იგი მას ჟამსა—IK; ჟამსა + შინა BCEFGL. [22] მთები E. [23] ჰბრწყინვიდა G. [24] სათნოებითა L. [25] ამას + უკუე E. [26] შევედრეს BG, შევედრა IK. [27] მიმართ—BCDEFGL. [28] მან—BC. [29] მიერ—I. [30] წურთად BCDEFL, წრთუად G. [31] უწყის]იწყო BCDEFGL, იწყის I. [32] და-ნერგული—E. [33] ღმრთივ სულიერთა — E; სულიერსა I. [34] სწავლათასა] წერილ-თასა BCDEFGL. [35] აღორძინდებოდა BCDFL. [36] აუწყეს BCDEFGL. [37] ასაკის B, ჰასაკისა G. [38] საგალობელნი] საგულებელნი L. [39] შეწყობილობანი D. [40] გა-ლობათანი] გულებათანი L. [41] დაისწავლნა DE, დაისწავლა I.

საღმრთოთა კჳლა წიგნთა კითხვისათჳს რად[1] საჭმარ არს სიტყუად[2], რომელთა-იგი[3] შინა უაღრეს[4] ძალისა თჳსისა დაშურა და გამოიცადა, რომელსა შინა არა სცემდა[5] ძილსა თუალთა თჳსთა[6] და ჰრულსა[7] წამთა თჳსთა. ხოლო[8] განსუენებასა კულა ჯორცთასა[9] ყოლადვე არა თავს-იდებდა[10]. მაშინდელი იგი წერილთა გულისჴმისყოფაჲ ვითარცა წინდი რაჲმე მომავალთა[11] საქმეთათჳს მიიღო[12] და ესრეთ ყოველნივე საღმრთონი წერილნი ძუელისა და ახლისა შჯულისანი, რომელნი ოდენ ჩუენსა ენასა პოვნა, ყოველნივე კეთილად გულად იხუნა.

V. ხოლო უწყი, ვითარმედ მრავალთა გსურის სმენად, თუ ვინაჲ ისწავა ბერძული სწავლაჲ, გინა ვინაჲ დაგჳუნჯა[13] საფასე ესე მოუკლებელი ფერის ჯოჯიკის[14] ძემან, დის-სიძემან ბასილი ბაგრატის ძისამან. რაჲსათჳს-მე ვაჴსენე დაჲ ბასილისი? ამისთჳს, რამეთუ იტყოდის[15] [13] წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „არა უდარეს იყო ღირსი ესე დედაკაცი ღმრთის-მსახურებითა ძმასა თჳსსა, ნეტარსა ბასილისო“[16]. ამან ფერის და მეუღლემან მისმან განიზრახეს[17] კეთილად, რაჲთა კაცი საღმრთოჲ იძიონ სულისა მათისა კეთილისა მასწავლელად[18] და უწესოებისა დამაყენებელად და რაჲთა ყოლადვე მახლობელად მათსა[19] იყოს. ამის პირისათჳს ორთავე გამოიძიეს და დაამტკიცეს, ვითარმედ გიორგი მწერლისა უგონიერესსა ვერვის ჰპოებენ[20]. ამისთჳს დიდთა ვეღრებითა და[21] ქენებითა[22] გიორგი მწერალი წარიყვანეს და ყოველი საქმე მათი სულიერი და ჯორციელი მას დაამორჩილეს. ხოლო ამან გიორგი ნეტარი ძმის-წული თჳსი, ყრმაჲ გიორგი, თანა წარიყვანა[23], რამეთუ ფრიად ეჴმარებოდა ზეპირით კანანახობასა და წიგნის-კითხვასა და მისსა მსახურებასა[24], რამეთუ[25] მოხუცებულ[26] იყო.

ხოლო ვითარცა[27] იხილეს კეთილთა მათ მეუღლეთა, განიხარეს ფრიად. და საღმრთომან მან დედაკაცმან შვილად თჳსად აღიარა იგი[28]. და დაყვეს მრავალი ჟამი კეთილსა[29] და ღმრთისა სათნოსა ცხორებასა შინა. ხოლო ამისსა[30] შემდგომად რისხვითა ბასი-

---

[1] რადღა E. [2] სიტყუაჲ CDEFL. [3] იგი—I. [4] უაღრეს] უმეტეს G. [5] ჰსცემდა G. [6] თჳსთა—C. [7] რულსა IK. [8] თჳსთა და ჰრულსა წამთა თჳსთა ხოლო—BC DEFGL. [9] ~ ჯორცთასა კულა E. [10] თავს იდებდა + და BCDEFGL. [11] მომავალთა + თანა IK. [12] მიიღონ I. [13] დაგჳუნჯნა E. [14] ჯოჯის BCEFGL. [15] იტყოდა CDEFGL. [16] ბასილსაო AIK, ბასალისო G. [17] განიზრახეს] განიხარეს I, განიძრახეს D. [18] მსწავლელად B. [19] მათსა] მათდა BCDEFGL. [20] პოებენ EIK. [21] ვედრებითა და —I. [22] ქენებითა] ქებითა I. [23] წარიყვანა] წარიტანა BCDEFGL. [24] და წიგნის კით.ხვასა და მისსა მსახურებასა] ახარებსა B; და წიგნის... მსახურებასა—CDEFGL. [25] რ~ + თჳთ CDEFGL. [26] მოხუცებული BCDEFGL. [27] ვითარ BCDEFGL. [28] იგი]გ~ი BCDEFGL. [29] კეთილისა L. [30] ამის BCDEFGIKL.

ლი მეფისაჲთა ფერისს[1] თავი წარეკუეთა, რამეთუ განდგომილებაჲ დასწამეს[2]. და ესრეთ ბრძანებითა სამეუფოჲთა[3] ესე ღირსი დედაკაცი ერითურთ თჳსით[4] კოსტანტინეპოლედ[5] წარიყვანეს[6], ვინაჲ-იგი დაყვეს[7] ათორმეტი წელი.

ხოლო მათსა მას[8] მუნ ყოფასა მამის[9]-ძმამან ამის[10] საკჳრველისა ყრმისამან და, უფროჲს-ღა ვთქუა[11] თუ[12], საღმრთომან მან[13] [v] დედაკაცმან სასწაულოდ მისცეს[14] ყრმაჲ იგი გიორგი კაცთა ფილოსოფოსთა[15] და რიტორთა, ორითავე ცხორებითა[16] შემკობილთა[17], არა ერისკაცთა, არამედ მონაზონთა[18] ღმრთის-მოშიშთა და ყოველთა მიერ წამებულთა. და ესრეთ ათორმეტსა მას წელსა ყოველივე მოსწრაფებაჲ და გულს-მოდგინებაჲ ერთბამად შემოიკრიბა[19], ვიდრე-ღა მახჳლთა[20] გონებითა[21] და მრავალ ჟამ გამოცდილთა მოსწრაფებითა წარემატა; ხოლო[22] მოსწრაფეთა[23] და გულს-მოდგინეთა[24] სიმახჳლითა გონებისაჲთა აღემატა. და ორკერძოვე სრულ ქმნულთა[25] ერთკერძო თანა-წარჰჴდა[26], ვიდრე-ღა დიდად განკჳრდეს ყრმანი იგი ბერძენთანი მისსა მას ეგოდენსა მოსწრაფებასა და სიმახჳლესა გონებისასა[27], ჰნატრიდეს[28] გულს-მოდგინებასა მისსა და ძალისაებრ ბაძვად მისსა[29] აღიძრვოდეს.

და და-რაჲ-ყო[30] სწავლასა მას შინა, ვითარცა[31] ვთქუთ[32], ათორმეტი წელი, და ვითარცა ქუეყანამან კეთილი თესლი სწავლულებისაჲ[33] შეიწყნარა ურნატთა[34] შინა სულისა თჳსისათა[35], რომელი-იგი ჟამსა თჳსსა გამოღებად ედვა აღუსებად სულსა მშიერთასა და განმდიდრებად[36] ღმრთისა ეკლესიასა. ამისსა[37] შემდგომად ბრძანებითა სამეუფოჲთა[38] კუალად თჳსთავე პრასტინთა მიიქცა სა- ღმრთოჲ ესე დედაკაცი ტვარწატაფს[39] და თანა-წარიყვანა ყრმაჲ გიორგი მამის[40]-ძისავე თჳსისა თანა[41]. ხოლო ეუწყა, ვითარმედ დედაჲ მისი მიცვალებულ იყო, ხოლო მამაჲ მისი წუთ ცოცხალ იყო,

---

[1] ფეროსს BCFG, ფერ'ოს D, ფეროს EL, ფერის IK. [2] დაჰსწამეს G. [3] სამეუოთა BCDEFGL. [4] თჳსით + თჳსით G. [5] კოსტატინეპოლედ I. [6] წარიყუნეს B. [7] დაჰყუნეს G. [8] მას—BCDEFGIKL. [9] მამისა I. [10] ამის—BCD EFGL. [11] ვთქეა G, ვსთქუათ I. [12] თე—FGL. [13] მან—GI. [14] მისცა E. [15] ფილასოჳოსთა CFGL. [16] ცხოვრებითა BGIKL. [17] შემკულთა E. [18] მონაზონთა + და BCDEFGL. [19] შემოკრიბა EFGL. [20] მახჳლითა BI, სიმახჳლეთა CDE. [21] გონებისათა CDE. [22] ხოლო] და CD. [23] მოსწრაფეთა და—E. [24] მახჳლთა... გულსმოდგინეთა — FGL; და მრავალ ჟამ... გულსმოდგინეთა—L. [25] ქმნილთა CDEF GL. [26] წარჴდა EGIK. [27] გონებისსა B. [28] ნატრიდეს IK. [29] ჰნატრიდეს... ბაძვად მისსა—BCDEFGL. [30] ჰყო G; და-რაჲ-ყო] დაყო I. [31] ვითარ BCDEFGL. [32] ვთქუათ BCFKL]—E, ვსთქუათ I. [33] სწავლულობისა DL. [34] ორნატთა BCD EFGIL. [35] თჳსისათა] თჳსისა თანა IK. [36] განმამდიდრებელად D. [37] ამისსა EF GL. [38] სამეფოთა CG. [39] ტუარწატაბს FG, ტვარწაფს I. ტვარწოიატაბს L. [40] მაჳისა I. [41] თანა—CDEFGL.

რომელი-იგი ძმამან მისმან გიორგი თავისა თჳსისა თანა მოიყვანა ტვარწატაფს[1] და [14] ერთბამად იყოფოდეს. ხოლო ყრმაჲ გიორგი[2] წარვიდა ხახულს[3] მამის[4]-ძმისა თჳსისა თანა საბაჲსა[5].

VI. და ვითარცა იქმნა ოცდახუთის[6] წლის[7], ტკბილსა მას უღელსა მონაზონებისასა ქედი თჳსი მოუდრიკა. რამეთუ დაღაცათუ სიყრმითგანვე მონაზონი იყო[8], ხოლო წუთ კურთხევაჲ მონაზონებისაჲ არა მიეღო. რამეთუ მოძღუარი მისი სულიერი და ღუაწლთა მიმართ მონაზონებისათა მწურთელი[9] დიდი ილარიონ[10] წუთ ჭორცთაღა შინა იყო და ჴელთაგან მისთა მიიღო კურთხევაჲ მონაზონებისაჲ. რამეთუ იგი [ი]ყო პირველი[11] მოძღუარი მისი და მიზეზი ყოვლისა კეთილისაჲ.

ამისა შემდგომად აღძრვითა ზეგარდამოჲთა მოუჴდა სურვილი უცხოებისა და სიგლახაკისაჲ და თჳსთა და მეცნიერთაგან[12] განშორებისაჲ და, უფროჲს-ღა ვთქუა[13] თუ, სურვილი თაყუანისცემისათჳს წმიდათა მათ და განმაცხოველებელთა ადგილთა, ვინაჲ იგი აღასრულა ყოველი განგებულებაჲ ცხორებისა ჩუენისაჲ[14] სიტყუამან მამისამან მოსრულმან ჴსნისათჳს[15] ჩუენისა. ხოლო იყოცა განგებულებაჲ ღმრთისაჲ საქმესა ამას შინა, რომელი-იგი წინაჲსწარ ყოველსავე მეცნიერ არს და ყოფადთა ვითარცა ყოფილთა ხედავს, ვითარცა იგი მოსეს რაჲ წინაწარმეტყუელად განამზადებდა[16], პირველ ყოვლისა[17] თჳსთაგან გამოიყვანა[18] და აბრაჰამს[19] რაჲ თანა აღთქუმასა დასდებდა, ჭეუეანისა თჳსისა დატეებაჲ უბრძანა. და[20] ეგრეთვე მრავალთა წმიდათათჳს წერილ არს: ჰნებავ[21] რაჲ მიახლებაჲ ღრმთისაჲ, პირველ ყოვლისა თჳსთაგან და მეგობართა განეშორნიან და ჰეშმარიტი იგი თჳსებაჲ და[22] ზრახვაჲ ღრმთისაჲ მაშინ-ღა პოვიან, ვითარცა ვიტყოდე[23] წმიდისა ამისთჳს.

[v] მოუჴდა სურვილი უცხოებისაჲ და თჳსთაგან[24] განშორებისაჲ, დაფარულად ყოველთა მეგობართაგან და მეცნიერთა სივლტოლაჲ იჳუმია[25] და წარემართა იერუსალემით[26] კერძო. ხოლო ვითარცა ცნა მამამან მაკარი[27] და ყოველთა მათ ღმერთ-შემოსილთა ბერთა, შეწუხნეს ფრიად და ყოველით კერძო მეძიებელნი და

---

[1] ტვარტაწაფს ABCDEK, ტვარწატაბს FG, ტვარტოს I, ტვაორტაწაბს L. [2] გ᷑ი] იგი BCDEFL. [3] ხ᷑ტულს E. [4] მამისა I. [5] საბასსა G. [6] ოცდახუთისა BCDEFGIL. [7] წლისა FGL. [8] ~ მონაზონი იყო სიყრმითგან BCDEFGL. [9] მწრთუწლი G. [10] ილარიონ + თჳალეღი G. [11] პ᷑ლ BCDEFGL. [12] მეცნიერთაგან] მეგობართაგან BCDEFGL. [13] ვსთქუა G, ვსთქუათ I. [14] ჩუენისაჲ—E. [15] ჴსნისთჳს] ცხორებისათჳს CDEFGL. [16] განმზადებად B, განჰმზადებდა CFL, განმზადებდა EGIK. [17] ყოვლისა—G. [18] გამოიყუნა B. [19] აბრაამს GL. [20] და — DEFGL. [21] ჰნებაჳს G, ნებავ IK. [22] და — BCDEFGL. [23] ვიტყოდი CDFL, ვიტყვი EG. [24] და თჳსთაგან—I. [25] ეჳმია B, იჳუმა E. [26] ი᷑ლ᷑ემით A, იერუსალიმით GI, იერ᷑ლიმით FL. [27] მაკარიმ I.

შემპყრობელნი განავლინნეს[1], და ყოველნი გზანი მოიცვნეს. მაშინ ვითარცა გულისჴმა-ყო[2], რამეთუ შეიპყრობდეს, საღმრთოჲ[3] ღონე იჴუმია[4] ვითარცა დიდმან ათანასი, და შესამოსელი თჳსი ფრიად კეთილი მისცა[5] გლახაკსა ვისმე და მისი იგი დაბებკული შეიმოსა. და პოვა მწუხარე ერთი წინამძღურისაგან დატჳობილი[6], უპყრა წინა და წარემართა გზასა თჳსსა. და ესრეთ განერა[7] დამახრწეველთა[8] გზისა მის კეთილისათა, რამეთუ დაღაცათუ სიყუარულითა იქმოდეს, არამედ არა კეთილ იყო მომავალთა საქმეთათჳს.

ხოლო იტყოდა თჳთ წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: უდაბნოსა ადგილსა შეგჳღამდაო ტყეთა შინა, და იყო ელვა-ქუხილი[9] და ჰაერი[10] ბოროტი და შჳდგზის დააკუეთა ეშმაკმანო მწუხარე იგი მას ღამესა[11], და პეროვინ[12] და იღრჭენნ[13] და ყივინ[14], ხოლო მე ვლოცევდიო[15]. იხილეთ-ღა უშიში ესე სულითა და ახოვანი გონებითა, ვითარ არა შეძრწუნდა, არამედ ღამე ყოველ ევედრებოდა ღმერთსა განკურნებისა მისისათჳს, ვიდრემდის განიოტა კაცისა მისგან სული იგი ბოროტი. და ყოვლითურთ უვნებელი მონასტერსა ერთსა მიიყვანა, სადა-იგი განკურნებულსა[16] მას ენება. [15] და ჰმადლობდა[17] ღმერთსა, რომელმან იჴსნა[18] სულისა მისგან[19] არაწმიდისა. და ესრეთ მხოლოჲ[20] წარემართა გზასა თჳსსა მრავლითა[21] შრომითა და ღუაწლითა, რამეთუ დაჰქენჯნიდა[22] და აჰირვებდა ჴორცთა თჳსთა, ვითარცა მდაბიქული იტყჳს, ვითარმედ: «აღვიკრძალავ[23] ჴორცთა ჩემთა და დავიმონებ, რაჲთა არა სხუათა[24] უქადაგებდე და მე გაოუცდელ ვიყო»*. ეგრეთვე ჰყოფდა[25] წმიდაჲ ესე, რამეთუ ძაძაჲ შეემოსა და უჴამლოჲ და თავღია[26], უღჳნოჲ და უწუელოჲ[27] ვიდა გზასა მას იწროსა, რამეთუ[28] დღესა შინა ერთგზის მიიღის პური და წყალი.

VII. და ესევითარითა შრომითა და მოღუაწებითა შემკობილი[29] მიიწია შ ა ვ ს ა მ თ ა ს ა. და მერმე აღვიდა მ თ ა ს ა ს ა კ ჳ რ ვ ე ლ ს ა, თაყუანის-სცა[30] და ამბორს[31] -უყო ლარნაკსა[32] წმიდისა და საკჳრ-

---

* I კორინთ. 9,27.

[1] განავლინნეს] წარავლინნეს E, განივლინნეს FL. [2] ჰყო G. [3] საღმრთოჲ] ს'ზა E. [4] ეჴმია B. [5] მისცა + იგი BCDEFGL. [6] დატევებული BCDEFGL, დატჳობილი I. [7] განერა] განეშორა C. [8] დამხრწეველთა BCDEFGL, დამახრწაელთა I. [9] ქუხილისა FGL. [10] აერი B. [11] ~ მწუხარე იგი მას ღამესა ეშმაკმანო CD EFGL. [12] პეროინ GIK. [13] იღრჭენ I. [14] ყივინ] ყვინ L. [15] ვილოცევდიო G. [16] განმკურნებელსა L. [17] მადლობდა BGIK, მაჰდლობდა C. [18] იხსნნა IK. [19] სულისა მისგან] სულისაგან FGL. [20] მხოლოჲ—I. [21] მრავალითა B. [22] ღაქეჯნიდა I, დაქენჯნიდა K. [23] აღიკრძალავ FL. [24] სხუათა—IK. [25] ყოფდა IK. [26] თაღა B. [27] უწუელოჲ] უწყლო BCDE, უწყალო FGL, უწველო IK. [28] რ'ეზ' G. [29] შემკული BCDEFGL. [30] თაყუანისცა BCDEFGIKL. [31] ამბორს] უმბორს K. [32] ლარკანსა BCDFL.

ველთ-მოქმედისასა[1] სჯმეონისსა და ღირსისა დედისა მისისა ნეტარისა მართაჲსსა[2]. და ყოველნი მონასტერნი მოილოცნა და წმიდანი მამანი მოიკითხნა და ყოველთაგან[3] ლოცვაჲ მიიღო.

ხოლო ყოვლისა პირველად[4] იწყო ძიებად წინამძღურისა[5] და მოძღურისა სულიერისა, რამეთუ უწყოდა, ვითარმედ თჳნიერ მოძღურისა არა[6] არს ცხორებაჲ სულისაჲ და წარმართებაჲ მონაზონებისაჲ[7]. და პოვა[8] მ თ ა ს ა ს ა კ ჳ რ ვ ე ლ ს ა ნაპრალსა შინა კლდისასა[9] ბერი წმიდაჲ შეყენებული[10], ვითარცა გურიტი უბიწოჲ და ტრედი[11] უმანკოჲ, კაცი ზეცისაჲ და ანგელოზი ქუეყანისაჲ, ყოვლითურთ უცხოჲ და განშორებული[12] პორცთაგან და პორციელთა ზრუნვათა[13] [v] და გონებითა ღმრთისა მიცვალებული, გიორგის ვიტყჳ დაყუდებულსა, დიდსა მას მნათობსა ნათესავისა ჩუენისასა, კაცსა ყოველთა[14] მიერ გულის-სათქუმელსა, რომელმან-ესე ჩუენ უნდოთა ამათ[15] ამისი[16] აღწერაჲ გუაიძულა. ამას დაემოწაფა ნეტარი ესე, ვითარცა ოდესმე მ თ ა ს ა ს ი ნ ა ს ა ნეტარი იოვანე დიდსა მარტჳრის[17]. ხოლო მან, ვითარცა იხილა სიკეთე სულისა მისისაჲ და განიცადა ტალანტი იგი მის შორის დაუნჯებული, განიხარა სიხარულითა დიდითა და სულითა გულისჴმა-ყო[18], რაჲ-იგი ყოფად იყო. რამეთუ სურვიელ იყო წმიდაჲ ესე ბერი, რაჲთამცა კუალად გამო-ვინმე-აჩინა მოწყალებამან ღმრთისამან[19] ნათესავსა შორის ჩუენსა კაცი, რომელმანმცა[20] სრულ ყო[21] ნაკლულევანებაჲ ენისა ჩუენისაჲ, რომელი-იგი წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესგან[22] დაშთომილ იყო და ნებითა ღმრთისაჲთა პოვა[23], რომელსა-იგი ეძიებდა, და მადლობაჲ შეწირა[24] ღმრთისა[25], რომელი არაოდეს უგულებელს ჰყოფს[26] სიგლახაკესა ჩუენსა მეოხებითა წმიდისა ღმრთის-მშობელი-საჲთა.

ხოლო დაამკჳდრა[27] იგი რ ო მ ა ნ ა[28] -წ მ ი დ ა ს. და დაყო[29] მას შინა სამი წელი დიდითა შრომითა და მოღუაწებითა, მარხვითა და მღჳძარებითა და უფროჲს[30] ხოლო სიმდაბლითა და მორჩილებითა, რომელნი-ესე ფრთე ექმნებიან მონაზონსა აღსლვად ღმრთისა[31] თანა, რამეთუ ყოველთა უძლურთა იგი ჰმსახურებდა[32]. და[33] ესრეთ

---

[1] მოქმედისა BCDEFGIKL. [2] მართასა E. [3] ყოველთა E. [4] — პირველად ყოვლისა E. [5] წინამძღურისა] მონასტრისა E. [6] არა] რ᷾ა FG, რა L. [7] მონაზონისა I. [8] ჰპოვა G. [9] კლდისასა] ზღჳსსა IK. [10] შეეყენებია IK. [11] ტრედი K. [12] განშორებული + და B. [13] ზრუნვათაგან CDEFGIKL. [14] ყოველთა] ღ᷾ისა E. [15] ამათ] მიერ BCDEFGL. [16] ამის I. [17] მარტჳლის C. [18] ჰყო G. [19] მოწყალემან ღ᷾ნ G. [20] რ᷾ნცა BCDEFGIKL. [21] ჰყო G. [22] ეფთჳმისაგან G, ეფთჳმისაგან I. [23] ჰპოვა GI. [24] შესწირა I. [25] ღ᷾თსა IL. [26] ყოფს IK. [27] დაემკჳდრა I. [28] რომან BCDE, რომანს FGL. [29] დაჰყო G. [30] უფროსად E. [31] ღმოთისა] უფლისა BCDEFGL. [32] მსახურებდა BEIK. [33] და—BCDEFGL.

ყოვლითა სათნოებითა შემკული ჴორციელითა ჰასაკითა იქმნა[1] ოცდაათის წლის[2], ხოლო სულიერითა მჴცოვან და მოხუცებულ. და ვითარცა იხილა ნეტარმან მან ბერმან გიორგი შეყენებულმან მოძღუარმან მისმან, ვითარმედ ყოვლითა სრულქმნილ არს ჰასაკისა[3] თანა [16] სიბრძნითა და გონიერებითა, სქემითა აკურთხა, და ესრეთ[4] სრულ-ყო[5] მონაზონებისა მოღუაწებაჲ[6] სქემისა გჳრგჳნითა და მერმე-ღა[7] იერუსალემად[8] წარგზავნა.

იხილეთ-ღა სახიერებაჲ ჩუენთჳს განკაცებულისა მეუფისაჲ, რომელმან-იგი არაჲ[9] უღირს იჩინა[10] თანაზიარ-ყოფად მონისა თჳსისა სარწმუნოჲსა, რამეთუ ვითარცა მან ოცდაათისა წლისამან[11] ჴორციელითა ჰასაკითა ნათელ[12]-იღო, ეგრეთვე მონაჲ თჳსი ღირს-ყო[13] მოღებად მეორესა ამას[14] ნათლის-ღებასა, რომელ არს მადლი[15] წმიდისა სქემისაჲ მითვე ჰასაკითა[16], და მიერ აღსლვად ხილულსა მას იერუსალემსა[17], რაჲთა[18] გონებითა უხილავსა მას ზეცისა იერუსალემსა[19] მიიცვალოს.

და ვითარცა მიიწია ნეტარი ესე[20] წმიდად ქალაქად, მოილოცნა ყოველნივე წმიდანი და თაყუანის-საცემელნი[21] ადგილნი სულისა სურვილითა და გონებისა სიმჴურვალითა. და მარადის ცრემლთა[22] მიერ ილტობვიდ, იჴსენებდ რაჲ ვნებათა მეუფისათა, რომელნი[23]-იგი მან ჩუენისა ცხორებისათჳს[24] ადგილთა მათ შინა წმიდათა თავს-ისხნა. და[25] ესრეთ[26] არნ[27] გონებაჲ მისი, ვითარმცა[28] მას თაჳადსა თუალთა წინაშე ხედვიდა. და დაყო[29] მცირედი ჟამი ესე ვითარითა ყოფითა, და მერმე განგებითა[30] ღმრთისაჲთა კუალად მოძღურისავე[31] თჳსისა მოიქცა და ესრეთ ყოვლითურთ სრულქმნილსა საღმრთოჲ ესე ტალანტი[32] ჴელთ უდვა[33], რომელ არს თარგმანებაჲ წიგნთა საღმრთოთაჲ ბერძულისაგან ქართულად.

ხოლო ესე ნეტარი არაჲ[34] თავს-იდებდა, არამედ ესრეთ იტყოდა, ვითარმედ: „შეუძლებელ არს ესე[35] ჩემგანო, და ესევითართა განღმრთობილთა კაცთა შუენის, ვითარცა იყო[36] წმიდაჲ მამაჲ ჩუე-

---

[1] იქმა C + იგი CDEFGL. [2] ოცდაათისა წლისა BCDEFGIL. [3] ჰასაკსა CDL. [4] სქემითა აკურთხა და ესრეთ] სქემა შეჰმოსა და ყოვლითურთ BCDEFGL. [5] ჰყო G. [6] მოღუაწებაჲ + და BCDEFGL. [7] მერმე E. [8] იერუსალიმად A, იერუსალმ BCEFL, იერუსალიმად GIK. [9] არა BCDEFGIKL. [10] იჩინნა I. [11] წლისამან B. [12] ნათელს E. [13] ჰყო G. [14] მას BCDFFGL. [15] მ̃რდლ F, მადლ L. [16] ასაკითა B. [17] იერ̃სლმსა A, იერუსალემსა G. [18] რ̃ა] რ̃ BEFL. [19] იერ̃სლემსა A, იერუსალიმსა GIK. [20] ესე] იგი E. [21] თაყუანისაცემელნი CG. [22] ცრემლითა FL. [23] რომელნი] რ̃ნ CDEFGL. [24] ცხოვრებისათჳს CDGIKL. [25] და]რ̃ BCDEFGL. [26] ესრეთ]ეგრეთ IK. [27] არიან B. [28] ვითარმცა] ვ̃ა I. [29] დაჰყო G. [30] განგებულებითა E. [31] მოძღვარისავე L. [32] ტანანტი L. [33] ჴელ უსხნა E. [34] არა CDEFGIKL. [35] ესე—E. [36] იყო] იტყჳს IK.

ნი ეფთჳმი"[1]. ხოლო ბერი ეტყოდა[2], ვითარმედ: „შვილო, რომელმან წმიდაჲ იგი სიკუდილისაგან იჴსნა და ქართული ენაჲ განუმარტა, იგივე შემძლებელ არს [ყ] შენდაცა შეწევნად, რამეთუ მას დიდად ეწყალის[3] და უყუარს ნათესავი ჩუენი. და თჳთ მას წმიდასა მამასა ეფთჳმეს[4] ვეყედრნეთ, რაჲთა შეგეწიოს, რომელ ნეშტი დაშთომილი[5] მისი შენ სრულ-ჰყო[6] მადლითავე მისითა, ვითარცა პავლე ქრისტესი".

VIII. და ესრეთ დიდითა[7] იძულებითა ძლივ[8] დაარწმუნა და წმიდისა[9] სჳმეონის[10] და მართაჲს მადლითა შეზღუდვილი მთაწმიდას წამოგზავნა[11]. და ვითარცა[12] მოწაფე სარწმუნოჲ და შვილი ერთგული და ძღუენი შემსგავსებული[13] სიწმიდისა მისისაჲ წმიდასა მამასა ჩუენსა[14] ეფთჳმეს[15] მოუძღუანა[16], რაჲთა ვინაჲ-იგი წყაროჲს-თუალი სიბრძნისაჲ აღმოეცენა[17] მომრწყველად ნათესავისა ჩუენისა, მიერვე აღმოივსნეს ნეკტარნი გულისჴმის-ყოფისანი კაცმან ამან ღმრთისამან და მდიდრად დაათროს სამყაროჲ ეკლესიათა ჩუენთაჲ, რამეთუ[18] ვითარცა იტყჳს წინაწარმეტყუელი ესაია, ვითარმედ: «გამოვიდეს შჯული სიონით და სიტყუაჲ ღმრთისაჲ იერუსალემით[19] შჯიდესო[20]»*.

ეგრეთვე დაღაცათუ პირველითგანვე გუქონდეს[21] წერილნიცა და სარწმუნოებაჲ ჴელმარიტი და მართალი, გარნა ქუეყანაჲ ჩუენი შორს იყო ქუეყანისაგან საბერძნეთისა. და ვითარცა თესლნი არაწმიდანი შორის ჩუენსა დათესულ იყვნეს[22] ბოროტნი იგი თესლნი სომეხთანი, გულარძნილნი[23] და მანჭანანი, და ამის მიერ ფრიად გუეწნებოდა, რამეთუ ნათესავი ჩუენი წრფელი[24] იყო და უმანკოჲ; ხოლო იგინი რეცა მიზეზითა წესიერებისაჲთა, რეცა ცთუნებად გუაზმნობდეს[25], და რომელნიმე წიგნნიცა გუქონდეს[26] მათგან თარგმნილნი[27].

ამათ ესევითართა მიზეზთათჳს[28] [17] მოხედნა მოწყალებამან ღმრთისამან ნათესავსა ჩუენსა და აღგჳდგინა[29] ახალი ოქროპირი

---

* ესაია 2,3.

[1] ეფთჳმე BCDFGL. [2] იტყოდა FGL. [3] ეწყალვის EGI. [4] ეფთჳმის CDEFGL. [5] დარჩომილი CDEFGL, დაშტომილი I. [6] ყო BCDEFIKL. [7] დიდითა] ყოვლითა E. [8] ძლით CDEFGL. [9] წმიდის CEFGL. [10] სიმეონის G. [11] წარმოგზავნა BCDEFGIL. [12] ვ⁻ა — E. [13] შემსგავსებული] შემზადებული BCDEFGL. [14] ჩუენსა — BCDEFGL. [15] ეფთჳმის CDEFGL. [16] მიუძღუანა BCDEFGL. [17] აღმოეცანა C. აღმოაცენა E. [18] რ⁻] და BCDEFGL. [19] იჳ⁻ლემით A, იერუსალიმით G, იერუსალიმს I, იერუსალემს K. [20] სჯიდესო BCDE. [21] გუაქუნდეს BCDEFGL, გვაქნდეს E. [22] თესლნი არაწმიდანი შორის ჩუენსა დათესულ იყვნეს] ღუარძლნი რაჲმე დათესულ იყუნეს ქ⁻ყანასა ჩუენსა BCDEFGL; დათესულნი IK. [23] გულარძნილნი] გრძელულნი E. [24] წრფელ BCDEFGL. [25] გუაზნობდეს I. [26] გუაქუნდეს BCDEFGL. [27] თარგმანილნი I. [28] მიზეზისათჳს K. [29] აღადგინა BCDEFGL.

წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეფთჳმე[1]. და ვითარცა მეათცამეტემან[2] მოციქულმან ქუეყანაჲ ჩუენი ამათ ზემოჴსენებულთა ღუარძლთაგან სრულიად განწმიდა[3] მრავლად თარგმანებითა წმიდათა[4] წერილთაჲთა, ვითარცა დასაბამსავე სიტყჳსა ჩუენისასა ვთქუთ, და წესნი და კანონნი[5] ეკლესიისანი[6] დამამტკიცებელნი[7] სარწმუნოებისა ჩუენისანი, ესე[8] ყოველნი აღწერილად[9] დაგჳტევნა, რომელნი-იგი წმიდისა ამის მთისაგან და ღმრთივ-აღშენებულისა[10] ლავრისა, ვითარცა მდინარისაგან ედემეანისა[11] ნაკადულნი ცხორებისანი პირსა ზედა ქუეყანისა[12] და ნათესავისა ჩუენისასა[13] მიეფინნეს.

ხოლო ვითარცა პირველვე ვთქუთ[14], აღრე მიცვალებითა მამისა ჩუენისაჲთა არა სრულ იქმნნეს[15] წერილნი ჩუენნი, ამისთჳს სახიერებამან[16] ღმრთისამან კუალადცა მოგუანიჰა[17] შემდგომად მოსესსა[18] ისუ[19], შემდგომად აჰრონისსა[20] ელეაზარ[21], შემდგომად ელიაჲსა[22] ელისე, შემდგომად პავლესა[23] ტიმოთე, და მსგავსადვე მათსა სრულ-ყო ნებაჲ[24] მოძღურისა თჳსისაჲ და ყოველი მის მიერ დაკლებული ამან ნეტარმან მამამან[25] გიორგი სრულ-ყო[26].

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. წარმოემართა წმიდაჲ ესე შეჭურვილი ლოცვითა მოძღურისა თჳსისაჲთა[27] მითვე პირველითა მოღუაწებითა და ფრიად უფიცხესითაცა[28], ხოლო მიწია მდინარესა[29] ერთსა დიდსა, რამეთუ მარტ[ოჲს[30] ი]ყო. და ვითარცა შევიდა მდინარესა მას, ვერ უძლო წიაღსლვად სიმდიდრისაგან მისისა, რამეთუ დიდროდა[31]. მაშინ იხილა წიაღკერძო [ჰა]-[ვ] ბუკი[32] შუენიერი, ამჴედრებული ცხენსა ზედა სპეტაკსა და ჰრქუა:[33] „შემოვედ[34], ნუ გეშინინ“. და უპყრა ჴელსა მისსა და წიაღ იყვანა მშჳდობით. ხოლო იგი თჳთ უჩინო იქმნა. და იტყოდა[35] თჳთ წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „გულსავსებით ვცან[36], ვითარმედ გამოჩინებული იგი, რომელმან წყალთა შინა სიკუდილისაგან მიჴსნა, დიდებული მთავარმოწამე გიორგი იყო“.

---

[1] ეფთჳმი E. [2] მეათორმეტემან G. [3] განჴსწმინდა G, განსწმიდა K. [4] წმიდათა—E. [5] კანონი CKL [6] საეკლესიონი BCDEFGL. [7] დამამტკიცებელად E. [8] ესენი FGL. [9] აღწერილა და IK. [10] აღშენებული AIK. [11] ედემიანისა BCDEFGIL. [12] ქ[ჳ]ყანისსა I. [13] ჩუენისსა BC. [14] ვსთქუთ I. [15] იქმნეს E. [16] სახიერებამან K. [17] მოვანიჰა FL, მოვანიჰა G. [18] მოსესა C. [19] ისო BCDEFGL + და BCDEFGL. [20] ჰაროსისსაBDFGKL, ჰრონისსა C, ჰაროსისა EI. [21] ელიაზარ BCDEFGIL. [22] ელიასსა BCDFGKL, ელიასა E. ილიასსა I. [23] პავლესსა BCDF GIL. [24] სრულ ყო ნებაჲ] ნაკლულევანებაჲ BCDEFGL. [25] მამამან — E. [26] ჰყო GI. [27] თჳსისაჲ B. [28] ჴ̣ფიცხელესითაცა G, უჴიცხესისათა I. [29] მდინარისა I. [30] მარტო BCDEFGIKL. [31] დიდროოდა] დიდრო იყო BCDEFGL. [32] ჰაბუკი] ბუკი K. [33] ჰრქუა] ქვა K (ასეა ჩვეულებრივ K-ში). [34] შემოედ B. [35] იტყოდ B. [36] ვიცან FGL, ვსცან I.

და ესრეთ ნებითა ღმრთისაჲთა მშჯდობით მოიწია წმიდასა ამას მთასა, თაყუანის-სცა[1] წმიდასა ღმრთის-მშობელსა და მადლობაჲ შეწირა[2], და მერმე სურვილით[3] ამბორს-უყო სამარხოსა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესსა[4]. ხოლო ძმათა სიხარულით შეიწყნარეს და განუსუენეს და დიდად[5] პატივ[6]-უპყრეს[7] და ჰმადლობდეს[8] ღმერთსა, რომელი მიუძღუა მუნ[9].

IX. ხოლო[10] იყოფებოდა[11] ნეტარი ესე მონასტერსა მას შინა[12] მოღუაწებითა ბუნებათა[13] უაღრესითა, მარხვითა და ლოცვითა, სიმდაბლითა და სიმშჯდითა[14], მორჩილობითა[15] და მოთმინებითა და უმეტეს ყოვლისა თავისა თჳსისა შეურაცხ ქმნითა. რამეთუ ვიდრე ჟამ რავდენმე[16] ვითარცა ლიტონი და უსწავლელი საგონებელ იყო ყოველთა მიერ, რამეთუ მისცა თავი თჳსი მსახურებასა და მორჩილობასა[17] ძმათასა. და წელიწადსა[18] შჯდსა[19] შეურაცხად საგონებელთა საქმეთა სიმდაბლით[20] ჰმსახურებდა[21] და არ[22] ყოლადვე მგლოვარე და თავდადრეკილი[23], რამეთუ[24] ჴორციელითა თუალითა ყოლადვე ქუეყანად ხედავნ, ხოლო თუალნი სულისანი მარადის უხილავსა მას დიდებასა ღმრთისასა[25] უხილავად განიცდიდიან[26], რომელ[27]-ესე მცირეთა მიერ მოსაპოვნებელ[28] არიან, [საქ]მე ბუნებითი და მრავალთაგან ძნელად[29] საგო[18]ნებელი, რაჲთამცა თჳნიერ[30] საჭიროთა საქმეთა არავინ ახედვებდა თუალთა თჳსთა,[31] რომელი-იგი მან ვითარცა ბუნებით[32] შეითჳსა სიყრმითგან და[33] ვიდრე სიბერედმდე.

რამეთუ მას ჟამსა, ოდეს-იგი აღმოსავლეთს[34] ვიყუენით, დღესა[35] ერთსა ინება ღმრთის-მსახურმან მეფემან ბაგრატ გამოცდაჲ[36] ნეტარისა ამის მოხუცებულისაჲ და ჰრქუა მთავართა თჳსთა: „გნებავსა[37], რაჲთა გიჩუენო[38] თქუენ[39] საკჳრველი[40] საქმე[41] და ყოლადვე დაუჯერებელი? რაჲთა ოდეს[42] შემოვიდეს[43] ჩუენდა[44] გიორგი მთა-

---

[1] თაყუანი-სცა CDEGIK. [2] შესწირა I. [3] სურვილითა I. [4] ეფთჳმესა E, ეფთჳმისსა G, ეფთჳმისასა I. [5] დიდა B, დიდი CDEFGL. [6] პატივი CDEFGIKL. [7] მიუპყრეს CDEFGL. [8] მადლობდეს CDEFGIKL. [9] მუნ — BCDEFGL. [10] ხოლო + იგი BCDEFGL. [11] იყოფობა BDEFGL. [12] ნეტარი ესე მონასტერსა მას შინა — BCDEFGL. [13] ბ~ნბთა A] გონებითა CDEFGL. [14] ~ სიმშჯდითა და BC FGL. [15] მორჩილებითა BCDEGIKL. [16] რაჲოდენმე BF, რაოდენმე CDEGL. [17] მორჩილებასა DEGIKL. [18] წელიწადთა G. [19] შეიდთა G. [20] სიმდაბლითა I. [21] მსახურებდა EGIK. [22] არიან B. [23] თავდადრეკილ CDEFGL. [24] რ~ ხ~ G. [25] ღ~ჲსაჲ B, ღ~ჲსა DF, ღ~ისა L. [26] განიცდენ CDEFGIL განიცდიდენ K. [27] რ~ი BCDEFGL. [28] მოსაპოვნელ GI. [29] ძნიად CDEFGL. [30] თჳ~ნიერ BDF, თჳნიერ A, თჳნ~რ E. [31] თჳსთა — E. [32] ბუნებით GIK. [33] და — BCDEFGL. [34] აღმოსავლეთსა I. [35] დღესაჲ B. [36] გამოცდად BCDEFGL. [37] გნებავს B, გნებავსთ CDEFL, გნებავსთა G. [38] გჳჩუენო FL. [39] თქუენ — BCDEFGL. [40] საკჳრველი — BCDEFGL. [41] საქმე + მაღალი BCDEFGL. [42] და ყოლადვე დაუჯერებელი რაჲთა ოდეს — BCDEFGL. [43] შემოვიდეს] მოვიდეს BCDEFGL. [44] ჩუენდა] ჩემდა E.

წმიდელი და დასცადოთ[1] ყოველთა ვიდრეცა[2] განსლვადმდე მისა, რაჲთა არა მოგუხედნეს და არცა განიცადოს ხატი ჩუენი". მაშინ უბრძანა წინაშემდგომელთა მოწოდებაჲ[3] ბერისაჲ. და ვითარცა შემოვიდა სამეუფოსა[4] მას კარავსა, აღდგეს ყოველნივე დიდებულნი და აწკვეს ბერსა, რამეთუ[5] უმეტესნი[6] თჳთ მოწაფენი იყვნეს მისნი. და ვითარცა დაჯდა, იწყო მეფემან უბნობად მისა[7] მრავალსახედ სარგებელისათჳს სულისა, და ეგრეთვე ებისკოპოსთა[8] და მთავართა მსხდომარეთა[9]. ხოლო ნეტარი იგი თჳთოეულად[10] ყოველთაევე[11] პასუხსა[12] მისცემდა და სწავლათა მიერ სულიერთა[13] მოჰრწყვიდა[14] და ქუეყანად მიმართ ხედვიდა. და აღასრულეს დღე იგი ეგრე[15] ვითარცა[16] ექუს ჟამადმდე[17]. ხოლო ბერი ვითარცა[18] იჴმნიდა წარსლვად, ჰრქუა მას მეფემან: „მამაო, ყავ[19] სიყუარული და განმიცადე, თუ ვითარი ვარ". ხოლო ბერმან რეცა ღიმილით მცირედ მიხედნა[20] და ჰრქუა[21] მას: „ჴ მეფეო[22], აჰა ესერა[23] ვხედავ[24] პირსა შენსა, ვითარცა პირსა ქრისტესსა, რამეთუ ყოვლითურთ ღმრთისმსახურ ხარ და ღმრთივ-დაცულ"[25]. და ესე ამისთჳს ვაჴსენეთ, რაჲთა სცნათ[26], ვითარმედ არა [v] ხოლო თუ ოდენ სიჴაბუკესა[27] არა განიცდიდა ხატსა უცხოსა, არამედ სიბერესა შინა და[28] მოხუცებულებასა[29].

X. ხოლო ჩუენ პირველსაცე სიტყუასა მოვიდეთ. და[30] ვითარცა იყო[31] წმიდაჲ ესე დიდსა ამას[32] ლავრასა შინა ეგევითარითა[33] ცხორებითა და მოღუაწებითა, ვითარცა ზემო ვაჴსენეთ[34], ეუწყა ნეტარსა მას ბერსა მოძღუარსა მისსა გიორგის, ვითარმედ წუთ არცა მღდელობისა პატივი მიუღებიეს[35] და არცა წერილთა თარგმნად უწყიეს. შეწუხნა ფრიად და წარმოავლინა შ ა ვ ი თ მ თ ი თ მოწაფე თჳსი, კაცი ღირსი და სახიერი, სახელით იოვანე[36] და[37] დიდი მღურვაჲ[38] მოუმცნო არა[39] აღსრულებისათჳს ნებისა მისისა.

---

[1] დასცადეთ B, დააცადეთ CDEFG, დაიცადეთ L. [2] ვ~ე D. [3] მოწოდებაჲ] მოღოდებაჲ BCDEFL. [4] სამეფოსა G. [5] რ~რ~ა BCDEFL. [6] უმეტეს I. [7] მისსა DLI. [8] ეფისკოპოსთა B, ეპისკოპოსთა CG. ებისკოპოზთა D, ეპისკოპოზთა EFIL. (ასეთი ნაირგვარობაა სხვა შემთხვევებშიც). [9] მსხდომარეთა— BCDEFGL. [10] თითოეულად BE, თჳთეულად C. [11] ყოველთაევე—E. [12] პასუხს I. [13] სულთა CDEFL. [14] წრ~ჰწყვიდა A, მორწყვიდა BCDEFGKL. [15] ეგრე—I. [16] ვ~ა]ვ~ე CDEFGIL. [17] ჟამადმე IK. [18] ვ~ა] იგი CDEFGL. [19] ჰყავ BCDFGL. [20] მიხედა G. [21] რქუა I, ქუა K. [22] მეფე E. [23] ესერ~ჲ B, ესრ~ჲ E. [24] ვჰხედავ G. [25] დაცულ BDEFGIKL. [26] ჰ.ცნათ G. [27] სიჰაბუკესა + ოდენ AK. [28] სიბერესა შინადა — BCDEFGL. [29] მოსცებულებასაცა BCDG, მოხუცებულობასაცა EFL. [30] და —BCDEFGL. [31] ~ იყო ვ~ა I. [32] მას IK.—BCDEFGL. [33] ეგევითართა BCDEFL. [34] ცხორებითა... ვაჴსენეთ] შეურაცხებითა თავისათა (თვისითა G) და მოღუაწებითა ფიცხელითა BCDEFGL. [35] მოუღებიეს BDEFGL. [36] ო~ე] თ~ე BCDEFL, თეოდორე G, იოანე IK. [37] და—BCDEFGL. [38] მღურვაჲ] მარხვა I, მარვა K. [39] არღა BCDEFGL.

ხოლო ნეტარი ესე არა თუ[1] ურჩებით იქმოდა ამას[2], არამედ ყოვლითურთ არარად[3] და უნდოდ შეერაცხა თავი თჳსი, რამეთუ ეჵსენა[4] სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ[5], ვითარმედ: «რომელმან აღიმაღლოს[6] თავი თჳსი, იგი დამდაბლდეს[7]»*. და კუალად იტყჳან მამანი, ვითარმედ: დედაჲ არს ყოველთა ვნებათაჲ ცუდი დიდებაჲ. ხოლო წმიდაჲ ესე არა ნებსით[8] [მი]იღებდა, არამედ იძულებით ბრძანებითა მოძღურისაჲთა. მაშინ მრავლითა[9] ცრემლითა და სულთქუმითა[10], მოწიწებით და შიშით მიიღო პატივი მღდელობისაჲ. არა[11] იყო ეგევითარი, ვითარ-ესე აწ მრავალნი პირველ თავისა თჳსისა განწმედისა სხუათა[12] განმწმედელ[13] იქმნებიან, და ვითარცა უნდოჲსა რაჲსამე საქმისა მიმართ ეგრეთ მღდელობისა მიმართ მიისწრაფიან და პირველ წუერთა გამოსლვისა მოხუცებულთა უმოძღურიან, ვითარცა იტყჳს გრიგოლ[14] ღ̃ვრთის-მეტყუელი.

ხოლო წმიდამან ამან მცირედ-მცირედ შედგა ფერჴი[15] ხარისხსა მას ზედა კიბისასა და ეგრეთ[ცა][16] თავს[ა] [19] ზედა კიბეთასა დაისაყდრა. რამეთუ პირველ გარეშე კარვისა ეზოთა ჰმსახურებდა[17] სუეტთა და სუეტის[18] თავთა მისთა ხარისხთა, მანათა და საბელთა[19], და მერმე შინაგან[20] პურჴელთა სამღდელოთა; მერმე კიდობნისა მტჯრთველ იქმნა[21] სხუათა მიერ აღსაღებელად[22] შემზადებულისა[23]. და რასაღა მრავალსა ვიტყოდი[24], მცირედ-მცირედ შინაგან წმიდისა წმიდათაჲსა[25] წარმოდგა[26] მღდელი წმიდაჲ, სხუათაცა წმიდამყოფელად[27] იპოა[28], რამეთუ, ვითარცა ვთქუთ[29], მიიღო რაჲ პატივი მღდელობისაჲ, შემდგომად მცირედისა მთავრად ეკლესიისა[30] განიწესა, უხუცესად მღდელთა და მგალობელთა დაიდგინა.

და ამას შინა რაჲ დაყო[31] მცირედი ჟამი, მოეჵსენა პატიჟი იგი ტალანტის[32]-დამფლველისაჲ მის და უფროჲსად-ღა[33] შეეშინა

---

* მ ა თ ე 23,12.

[1] თუ — BCDEFGL. [2] მას IK. [3] არარ˜ად BCDEF. [4] ეხსნაK. [5] უფლისაჲ]ღუთისა FG, ღ˜ისა L. [6] აღიმაღლოს] დაიმდაბლოს BCDEFGL. [7] დამდაბლდეს] ამაღლდეს BCDEFGL. [8] ნეფსით C. [9] მრავალთა L. [10] სულთქუმითა + და L. [11] არა] და რა IK. [12] სხუათა] სიტყჳთა BDEFGL,სიტყჳთ C. [13] განწმედიელ BCDEFGL. [14] გრიგოლი DFL, გრიგორი GI. [15] ფეჴი C. [16] ეგრეთ BCDEFGL, ეგრეთღა IK; ეგრეთცა + აღჴდა BE, აჰქდა CD, აღჰქდა FGL. [17] მსახურებდა I. [18] კიბეთასა დაისაყდრა... და სუეტის] და რ˜ ისოცა პირველად დასახის B, და რ˜ (...) პ˜დ დასახის E, და რ˜ პირველად დასახის CDFGL. [19] საბელთა + მისთა BCDEFGL. [20] შინაგან—BCDEFGL. [21] იქმნაჲ C. [22] აღსაღებელად] აღსრულებულად BCDFGL, აღსრულ˜ბდ E. [23] შემზადებულსა BCDEFGL. [24] ვიტყოდე BCDEFGL. [25] წ˜ა წთ˜საჲ B, წ˜ა წთა˜სა CDFL, წ˜ჲსა წ˜თასა E, წმიდასა წმიდათასა G. [26] წრდ˜გჲ B, წარდგა CDGL, წ˜რდგა F, წრ˜გდა E. [27] წ˜ჲ მყოფელად BCDEF, წ˜ა მყოფელად GIK. [28] იპოვა BCDEFGL. [29] ვთქუათ I, ვთქვათ K. [30] ეკ˜ლსისსა A [31] ~ დაყო რაჲ BCDEFGL. [32] ტალანტისა I. [33] უფროსლად I.

ურჩებისათჳს მოძღურისა თჳსისა. ამისთჳსცა ვითარცა ბრძენმან ხუროთ-მოძღუარმან პირველად კეთილი საფუძველი დადვა, იწყო რაჲ შენებად ღმრთისა ეკლესიასა[1], რამეთუ[2] პირველ[3] ყოვლისა სჴნაქსარი თარგმნა, რამეთუ ესე არს საფუძველი ეკლესიათაჲ, რომლისა თჳნიერ შეუძლებელ არს წარმართებაჲ ეკლესიისაჲ. რამეთუ რომელსა ეკლესიასა სჴნაქსარი არა ჰქონდის[4], დაღაცათუ[5] ყოველნი[6] წიგნნი[7] ჰქონდინ[8], თაფლსა ჰგმნ[9], ხოლო სიტკბოებასა სასაჲ ვერ სცნობს[10]. ესე არს[11], ვითარცა ვთქუთ[12], პირველი სამკაული ეკლესიისაჲ[13], რამეთუ დაღაცათუ[14] ეთარგმნა წმიდასა მამასა[15] ეფთჳმესცა[16] სჴნაქსარი, გარნა ფრიად სულმცირედ აღეწერა სხუათა წიგნთა თარგმნისა[17] უცალოებითა[18]. და გუასმიეს ესეცა[19], [რომელ უკუეთუმცა][20] წმიდანი[21] დღენი მისნი სხმოდეს-ღა, სრულებით თარგმნიდა.

კუალად თარგმნა წმიდამან მამამან[22] გიორგი შემდგომად სჴნაქსრისა [სახარებაჲ][23] [v] გამოკრებული საწელიწდოჲ[24], პავლე[25] გამოკრებული[26] საწელიწდოჲ[27], საწინაწარმეტყუელოჲ საწელიწდოჲ, მერმე დიდნი[28] კურთხევანი[29], თარგმანი დაბადებისაჲ, რომელ არს ცხორებაჲ[30] აბრაჰამისი[31], თუე[32] სეკდემბერი[33], რომელი თჳთო გალობითა პირველ მამასა ეფთჳმეს[34] ეთარგმნა, იგი სრულ-ყო[35]. კუალად[36] თარგმნა ღიდი პავლე სრული და კათოლიკენი წმიდათა მოციქულთანი. ესე რვაჲ თავი წიგნი თარგმნა მთაწმიდას თავისა საჴმრითა[37] და ყოველნი ესე ეკლესიისა მსახურებასა შინა, რამეთუ, ვითარცა[38] ვთქუთ[39], დეკანოზად დაედგინა[40].

ხოლო შემდგომად ამისა[41] ვითარცა გამოიცადა მრავალთა შინა[42] საქმეთა და ყოველსა შინა[43], იპოა[44] წმიდა და უმანკო, ვითარ-

---

[1] ეკლესიისა DG. [2] რ᷑ა და BCDEFGL· [3] პირველად E. [4] ჰქონდინ BCDEFGL, ჭონდის IK. [5] დაღათუ B. [6] ყოველი G. [7] წიგნი GK. [8] დაღაცათუ ყოველნი წიგნნი ჰქონდინ—E; ჰქონდენ B, ჭონდინ IK. [9] ჰგმს BCDEFGL. [10] ჰსცნობს G. [11] არს] არა E· [12] ვთქუათ I, ვთქვათ K. [13] ეკლესიათა BCDEFGL. [14] დღათუ IK. [15] მამას D. [16] ეფთჳმისცა E, ეფთვიმეს I. [17] თარგმანებისა BCDFGL,—E. [18] უც᷑ლოებითა B, უცბილოებისა IK. [19] და გუასმიეს ესეცა—CDEFGL (CDEFG-ში ადგილია გაშვებული); გუასმიეს]გუა B. [20] უკუეთუმცა —IK (K-ში ადგილია · გაშვებული). [21] წმიდანი] ყოველნი CDEFGL. [22] მამამან—E. [23] სახარებაჲ] სხუათა შ᷑ა IK. [24] საწელიწდოჲ L (ასეა სხვა შემთხვევებშიც). [25] პაელე—FGIL. [26] გამოკრებული] შემკობილი BCDE,—FGIL. [27] საწელიწდოჲ—FGIL. [28] დიდი CDEFGL. [29] კურთხევანნი I. [30] ცხორებაჲ] ცხოვრება ცხოვრება K. [31] აბრაამისი IL. [32] თთუე L, თთუე I. [33] ს᷑კდბრი A, სეკდენბერი BCFL. [34] ეფთჳმის DE. [35] ჰყო G. [36] კუალად] ბ᷑ BCDEFGL. [37] სახმარითა G. [38] ვ᷑ა—CDEFGL. [39] ვთქუათ I, ვთქვათ K. [40] დაედგინად E. [41] ამისსა BCDFGL [42] შინა] შ᷑ს FGL· [43] შინა] შორის G. [44] იპოვა BCDEFGIL.

ცა ოქროჲ მრავალთა ბრძმედთა მიერ[1] გამოცდილი. მაშინ ყოველთა ძმათა ერთითა ნებითა[2] და განზრახვითა მაღალსა მას კიბესა წინამძღურობისასა[3] აღიყვანეს და საყდარსა წმიდისა მამისა ჩუენისა[4] ეფთჳმესსა[5] დასუეს. და სანთელი სასანთლესა ზედა დადგეს[6] სიტყჳსაებრ სახარებისა, რაჲთა[7] სავსებასა ძმათასა უნათობდეს. ესრეთ აღამაღლებს[8] სიმდაბლე მომგებელთა თჳსთა და ადიდებს აქაცა და[9] უფროჲსად საუკუნესა[10].

ხოლო ნუვინ ჰგონებს[11], თუ ესრეთ ადვილად და სიხარულით[12] შეეწყნარა უღელი იგი წინამძღურობისაჲ[13], ნუ იყოფინ! არამედ ყოველითა ძალითა თჳსითა წინააღუდგებოდა. რამეთუ სამგზის წილ[14]-უგდეს[15] ორთა ძმათა სხუათა თანა, ვითარცა იყო წესი მონასტრისაჲ შეწირვითა უსისხლოჲსა მსხუერპლისაჲთა, ქუეშე წმიდასა ტრაპეზსა დასხმითა წილთაჲთა, და[16] სამგზისვე მას ხუდა. და ამის მიერ გულისჴმა-ყო[17], ვითარმედ არს ნებაჲ[18] ღმრთისაჲ, და ზეგარდამო გულსავსე ქმნილმან[19] მიიღო[20] კუერთხი მწყემსობისაჲ.

XI. ხოლო ამიერითგან ნეტარისა ამის[21] ღუაწლნი და შრომანი [20] აურაცხელ და მიუწდომელ არიან, რამეთუ მისცა თავი[22] თჳსი ფიცხელსა მოღუაწებასა უფროჲს პირველისა, რომელსა ოდენ დაიტევს კაცობრივი[23] ბუნებაჲ; რამეთუ იჴმნა სრულიად ღჳნისაგან და წუელისა. და ჰმოსიედ[24] სამოსლად მისა ქუეშე ძაძაჲ ფიცხელი, ხოლო მას ზედა საფარველად ჩოჩაჲ ერთი და, რაჲთა არა განვაგრძო[25] სიტყუაჲ ჩემი[26], ყოველნივე სათნოებანი თავსა შორის თჳსსა დაიუნჯნა[27] და თავი თჳსი ყოველთა სახედ დაუდვა; არა სიტყჳთ[28] ასწავა[29], არამედ საქმით[30] უჩუენნა[31] გზანი საუკუნოჲსა ცხორებისანი სამწყსოთა[32] თჳსთა. რამეთუ უკუეთუ არა პოოს[33] ჴელოანმან[34] ნივთი შემსგავსებული[35] თჳსისა ჴელოვნებისაჲ[36], ვითარ გამოაჩინოს ბრწყინვალებაჲ საქმეთა თჳსთაჲ?! ანუ თუ[37] ვითარ საცნაურ იქმნას[38] მენაველთ[39]-მოძღუარი, უკუეთუ ღელვათა შინა ზღჳსათა არა

---

[1] მიერ + გამოცდილთა C] გამოცდილთა მიერ DEFL. [2] ერთითა ნებითა] ერთნებ˘ჲობითა BCDEFL, ერთნებობითა G. [3] წინამძღვრებისასა K. [4] ჩუენისა სა — BCDEFG. [5] ეფთჳმესა E, ეფთჳმისსა G, ეფთჳმისსა I. [6] დაადგეს L. [7] რ˘ა|რ˘ L. [8] აღამაღლეს I. [9] და — BCDEFGL. [10] საუკუნისა L. [11] ჰგონებს BCDEFGL, გონებ IK. [12] სიხარულით] უსიტყუელად BCDEFGL. [13] წინამძღვრებისა IK. [14] წილი E. [15] უდგეს L. [16] და — CDEFGL. [17] ჰყო G. [18] ∼ ნებაჲ არს E. [19] ქმ˘ნილმან A, ქმნულმან IK. [20] მოიღო L. [21] მის BCDEFGL. [22] თავი თ˘ი A. [23] კაცობრივ B. [24] მოსიედ IK. [25] განვაგრძოთ BCDEFGL. [26] ჩემ|ჩ˘ნი BCDEFGL. [27] დაიუჯნა I. [28] სიტყჳთა BCDEFL. [29] აღსწავა E. [30] საქმითა BCDEFL. [31] აჩუენა E, უჩუ|ნა I. [32] სამწყსოჲთა E. [33] პოოს G. [34] ჴელოვანმან BCDEFGIL. [35] შემსგავსებული + საქმისა CDEFGL. [36] ჴელოვნებისაჲ — BCDEFGL. [37] თუ — CDEFGL. [38] იქმნეს CDEFGL. [39] მენაველთა I.

გამოიცადოს?! გინა მჭედრისა[1] ახოვნებაჲ[2] ვინაჲ[3] სასმენელ[4] იქმნას[5] და იდიდოს, უკუეთუ განწყობილთა არა ეკუეთოს მრავალგზის?! ეგრეთვე წმიდამან ამან[6] ოდეს მიიღო კუერთხი მწყემსობისაჲ[7], მაშინღა საცნაურ იქმნა სრულიად დაფარული იგი სიბრძნე სულსა შინა[8] მისსა, და ყოვლისა პირველად ესე ყო[9], რომელ[10] ყოვლითა გულს-მოდგინებითა და ფრიადითა სარწმუნოებითა და სასოებითა[11] ესრეთ მჴურვალედ შეუდგა კუალსა წმიდისა მამისა ჩუენისასა[12] ეფთჳმისსა[13] და ყოველნი წესნი და კანონნი[14] და განწესებანი მისნი ესრეთ შეიტკბნა, ვითარცა პირისაგან ღმრთისა გამოსრულნი და წმიდათა მოციქულთა მიერ[15] დამტკიცებულნი.

რამეთუ პირველითგანვე[16], ვინაჲთგან[17] მოვიდა იგი[18] წმიდასა ამას მთასა, ყოვლითა[19] მოსწრაფებითა და წადიერებითა და გულს-მოდგინედ [v] გამოწულილვითა[20] გამოიკითხა და გამოიძია მოწაფეთაგან[21] და მეგობართა წმიდისა მამისა[22] ეფთჳმისთა[23] უსხეულოთა მიმსგავსებული და კაცთა ბუნებისა აღმატებული ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ მისი და ნეტარისა მამისა მათისა იოვანესი[24] და სხუათაცა[25] წმიდათა ბერთაჲ და[26] დიდებულისა ამის ლავრისა შენებაჲ, და წესნი და განგებანი, რომელნი წმიდასა მამასა ეფთჳმეს[27] დაესხნეს. ესე ყოველნი აღწერით დაგჳტევნა და ხატად ცხოველად და ძეგლად პირმეტყუელად საწურთელად და სახილველად[28] მომავალთა ნათესავთა აღუმართა[29], რომლისა-იგი მკითხველნი[30] და[31] მსმენელნი სულით და ჴორცით განათლდებიან. და ესე აღწერა, ვიდრე-ღა იყო იგი[32] დეკანოზად, გარნა რომელი-იგი გონებასა შინა დაეუნჯა და დაეწერა[33], მას ჟამსა აღწერასა მისსა თანა-წარჰჴდა[34], რაჲთა რაჟამს საქმით აღასრულოს[35], მაშინ აღწეროს, ესე იგი არს შენებაჲ სამარტჳლოჲსაჲ და შემკობაჲ მისი ყოვლითა სამკაულითა, რომელსა აწ ყოველნი ხედავთ.

რამეთუ ამან ნეტარმან რაჟამს კუერთხი წინამძღურობისაჲ[36] მიიღო, ყოვლისა პირველად[37] იღუაწა და პატიოსანი ესე ლარნაკი[38]

---

[1] მჭედარი BCDEFGL. [2] ახოვნებაჲ—BCDEFGL. [3] ვინაჲ] ვ᷑რ BCDEF GL. [4] სასჱნელ] გჳრგჳნოსან CDEFGL. [5] იქმნეს BCDEFGL. [6] ამან—G. [7] მწყემსობისა კუერთხი D. [8] შინა]შორის E. [9] ჰყო GI, ყონ E. [10] რომელ—BCD EFGL. [11] და სასოებითა — CDEFGL. [12] ჩუენისა BCDEFGIKL. [13] ეფთჳმესსა BCDEFGL, ეფთჳმისსა I. [14] კანონი K. [15] შეიტკბნა ვითარცა... მოციქულთა მიერ—I. [16] პრ᷑ვე I. [17] ვინაჲთგან—L. [18] იგი—FGL. [19] ყოვლითა — BCDEFGL. [20] გამოწულილვით BCDEFGL. [21] მოწაფეთა G. [22] მამისა + ჩუენისა დიდისა BC DEFGL. [23] ეფთჳმესთა BCDEFGL, ეფთჳმისათა I. [24] იოვანესა E, იოანეს GIKL. [25] სხუათა CDEFGL. [26] და—L. [27] ეფთჳმის E. [28] საწურთელად და სახჱლველად — BCDEFGL. [29] აღგჳმართა BCDEFGL. [30] მკითხუელ BG, მკითხველ CDEFL. [31] და — BCDEFGL. [32] იგი—BCDEFGL. [33] დაეწერ᷑ა E. [34] წარჴდა E, წახდა GIK. [35] აღასრულეს IK. [36] წინამძღურებისა I, წინამძღვრებისა K. [37] პირველ G. [38] ლ᷑არკანი B, ლარკანი CDFL.

შეჰმზადა[1] საუნჯედ შემწყნარებელად მზისა უბრწყინვალესთა და მარგალიტისა[2] უწმიდესთა მათ ნაწილთა წმიდისა ღმერთშემოსილისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმისთა[3], ვინაჲ-იგი წყაროჲ კურნებათაჲ და მაღლი სასწაულთაჲ უბუებით აღმოდის. და ესენი[4] დიდითა პატივითა, ფსალმუნითა და გალობითა, სულნელებითა საკუმეველთაჲთა [21] და კერეონთა[5] ბრწყინვალებითა ყოლად დიდებულად და ღმრთივ-შუენიერად მოცვალნა ნათლის-მცემელისა ეკლესიით დიდებულსა ამას ეკლესიასა შინა ყოლად წმიდისა ღმრთის-მშობელისასა. რამეთუ ჯერცა[6] ესრეთ იყო. ვინაჲთგან უწყით ყოველთა, ვითარმედ[7] წმიდანი დიდებითი-დიდებად[8] ამაღლდებიან უხილავსა მას შინა დიდებასა[9], ვითარცა ანგელოზთათჳს წერილ არს, ვითარმედ: ძალითი[10]-ძალად წარემატებიანო. ეგრეთვე ნეტარი ესე მამაჲ ჩუენი ხილულად ყოველთა დიდებითი-დიდებად[11] მოიცვალა ტჳრთული ჴელთაგან კაცისა ამის საკჳრველისათა, რაჟამს[12]-იგი ვითარცა[13] აჰრონ[14] სამღდელოჲთა მით სამკაულითა აღმკულ იყო არა აჩრდილსა[15] შინა დაშთომადითა[16], არამედ მაღლსა შინა განბრწყინვებადითა[17]. და ვითარცა კიდობანი სიწმიდისაჲ[18] თჳთ[19] ეტჳრთა გუამი იგი წმიდაჲ მტჳრთველი[20] საღმრთოთა მათ სიწმიდეთაჲ. და ესრეთ შინაგან წმიდისა ამის ტაძრისა[21] შემოიყვანა[22] და წმიდასა ამას ლარნაკსა[23] შინა[24] დაუსუენა[25], ვითარცა-ესე ყოველნი ხედავთ[26].

და მერმე მეორემან ამან ელისე არა თუ ხალენი მოიღო[27] ელიაჲსი, არამედ ფრიად უმაღლესი და უზეშთაესი[28] მარჯუენე იგი განმაცხოველებელი, მწერალი მაღალთა მათ ღმრთის-მეტყუელებათაჲ. ესე აღიღო ნაწილად მკჳდრობისა თჳსისა მრჩობლსა მას თანა[29] და განმაცხოველებელსა სულსა, არა თუ იორდანე განაპო სამგზის ცემითა ხალენისაჲთა, არამედ ფრიად იორდანისა უმდიდრესნი და უღრმესნი[30] მდინარენი საღმრთოთა წერილთანი მაღლითა[31] წმიდისა მის მარჯუენისაჲთა[32] განაპნა და ნოტიობისაგან[33] უგულისჴმოები-

---

[1] შემზადა EGIK. [2] მარგარიტთა I, მარგარიტისა K. [3] ეფთჳმესთა BCDE FGL, ეფთჳმისათა I. [4] ესე E. [5] კეროვნებითა BCDFGL, კეროვნებთ᷾ა E, კეროანთა I, კეროანთა K. [6] ჯერეთცა CDEFGIL. [7] ვ᷾დ + ყოვლად B, ყ᷾ლნი CDEFGL. [8] დიდებითი დიდებად] შედგომითი შ᷾დ B, შემდგომითი შემდგომად CDEFGL. [9] ~ დიდებასა შინა FGL. [10] ძალითა L. [11] დიდებითი დიდებად] შედგომითი შემდგომად BCDEFGL. [12] რაჟამს] წმიდაჲ BCDEFGL. [13] ვ᷾ა — CD EFGL. [14] ჰარონ BDFGIK] ილარიონ L. [15] აჩრდილთა G. [16] დაშთომადთა BC DEFGL. [17] გამობრწყინვებადითა E. [18] სიწმიდისათჳს BCDEFGL. [19] თჳთ—BC DEFGL. [20] მტჳრთველე B. [21] ტაძრისა] ტრაპეზისა CDEFGL. [22] შემოიყვანნა BCDG, შეიმოიყვანნა FL. [23] ლარკანსა CDFG. [24] შინა—BCDEFGL. [25] დაუსუენნა BCDEFGL. [26] ვჳედავთ I. [27] მიიღო AIK. [28] უზესთაესი I. [29] თანა—C; თანა + რ᷾ა IK. [30] და უღრმესნი — I. [31] მაღლითა + მით CDEFGL. [32] მარჯუნისათა L. [33] ნოტიობისაგან B, ნოტობისაგან DL, ნოტობისგან F.

სა დაულტოლველად [v] განვიდა და წყალნი[1] იგი მწარეთა მათ მოძღურებათანი[2] სიტყუათა თჳსთა მარილითა დაატკბნა, და ყრმებრ მბასრობელნი იგი[3] და ძჯრის-მზრახველნი უგუნურთა ენანი დაადუმნა.[4] რამეთუ ვითარცა ეტყოდა მაცხოვარი[5] თჳსთა მოწაფეთა, ვითარმედ: «მრავალთა გული უთქუმიდა ხილვად, რომელსა-ესე თქუენ ხედავთ, და ვერ იხილეს ესე».* ვითარცა პირველ ვთქუ[6], ღმრთივ-განბრძნობილმან ამან[7] მამამან გამოიყვანა მარჯუენე იგი განმაცხოველებელი,[8] რომელმან[9] ჩუენ განგუანათლნა[10]. და უქმნა გუადრუცი შუენიერი[11] და მუნ[12] შინა შთაუსუენა[13] სხუათა წმიდათა ნაწილთა თანა წმიდისა სტეფანე პირველმოწამისაჲ, წმიდისა ეგნატი ღმერთშემოსილისაჲ, წმიდისა იაკობ დაჭრილისაჲ, წმიდათა კოზმან[14]-დამიანეთა[15] არაბიელთაჲ[16], წმიდათა ორმეოცთაჲ, წმიდისა პანტელეიმონისი და[17] სხუათა მრავალთა წმიდათა[18] ევლოგიები და ცხოველს-მყოფელისა საფლავისაჲ. ამათ ყოველთა წმიდათა მარტჳლთა თანა დაუსუენა ჴელი მარჯუენე[19] წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმისი[20] და თჳთ თავით თჳსით ჰმსახურებნ,[21] და ოდეს გზასა ვალნ[22], თჳთ[23] უტჳრთაენ წმიდაჲ იგი გუადრუცი.[24] ამით[25] ესევითარითა სახითა კნინღა-და ყოვლისა სოფლისა სახილველ და თაყუანის-საცემელ[26] ყო[27] მ თ ა წ მ ი დ ი თ გ ა ნ[28] ვიდრე შ ა ვ ს ა მ თ ა ს ა და ყოველსა ა ს უ რ ე თ ს ა და ო ე რ უ ს ა ლ ე მ ს ა[29] და აღმოსავალადმდე[30] წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ეფთჳმი[31] მარჯუენისა მიერ თჳსისა მეფეთაგან და მთავართა, მღდელთ-მოძღუართაგან[32] და მღდელთა და ყოვლისა ერისა.

ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ[33]. [22] და ვითარცა დაუსუენნა[34] ნაწილნი მამისა ჩუენისანი[35], კეთილმან მან მუშაკმან სიბრძნისამან[36] განიზრახა განზრახვაჲ[37] ღმრთივ-შუენიერი[38], შემსგავსებული სიბრძნისა თჳსისაჲ, რაჲთა მიზეზი იგი ყო-

---

* მ ა თ ე 13,17.

[1] წყლულნი IK. [2] მოძღვრობათანი L. [3] იგი — L. [4] დაადუმა I. [5] მაცხოვარი] მწუხრი L. [6] ვთქუთ CDFGIL. [7] ამან] წმიდამან CDEFL. [8] განმცხოველებელი B. [9] რ~ნ] რ~ L. [10] განგუანათლა G. [11] შუენიერი] გონიერი BCDEFGL. [12] მუნ] მას BCDEFGL. [13] შთაასუენა BCDEFGL. [14] კოზმა I. [15] დამიანეთა] და დამიანეთა BIK, და დამიანესთა CDEFGL. [16] არაბელთა D. [17] და — BCDEFGL. [18] მრავალთა წმიდათა] წმიდათა მართალთა BCDEFGL. [19] მარჯნე B. [20] ეფთჳმესი BC DFGL. [21] მსახურებნ BCDEGIK. [22] გზასა ვალნ] გზა საელ B. [23] თჳთ + თავით თჳსით BCDEFGL. [24] გუადროცი C. [25] ამათ I. [26] თაყუანისცემელ C, თაყუანი-საცემელ FG. [27] იყო FGL. [28] მთაწმიდათგან G. [29] იერუსალემსა GI. [30] აღმოსრ~ლდმდე BCD, აღმოსავლეთადმდე E, აღმოსავლადმდე FGL. [31] ეფთჳმე FGI KL. [32] მოძღუართა BCDEFGL. [33] მივიდეთ K. [34] დაესვენნა I. [35] ჩუენისა BCD EFGL. [36] სიბრძნისამან] სარწმუნოებისამან FGL. [37] განზრახვა—B. [38] ~ ღმრთივ-შუენიერი განზრახვა CDEFGL.

ველთა[1] კეთილთაჲ[2] და[3] დასაბამი წყალობათა ღმრთისათაჲ, თუალი წყაროჲსა და ძირი უკუდავებისაჲ წმიდაჲ მამაჲ იოვანე[4], მამაჲ[5] წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესი[6], არა დაუტეოს გარეშე[7] სამარტჳლოჲსაგან[8] ძისა თჳსისა ეფთჳმესსა, რამეთუ ესუენა იგი პირველ ეკლესიასა წმიდათა[9] მთავარანგელოზთასა[10], და ეგრეთვე სხუანიცა იგი[11] წმიდანი[12] ბერნი: ნეტარი არსენი ნინოწმიდელი ებისკოპოსი და საღმრთოჲ ბერი იოვანე[13] გრძელის-ძე, რომელნი-იგი გარეგან მონასტრისა სოხასტერსა[14] ერთსა შინა ეკლესიასა წმიდისა სჳმეონ[15] მოხუცებულისასა ესუენნეს, რამეთუ მუნ დაყუდებით ცხონდებოდეს[16]. ესენი დიდად თანამოღუაწე[17] ექმნნეს[18] წმიდასა მამასა ჩუენსა ეფთჳმეს[19] თარგმანებასა[20] შინა წმიდათა წერილთასა, და მოშურნე და მობაძავ წმიდათა სათნოებათა მისთა იქმნნეს[21]. და ძრავალნი წიგნნი[22] ეკლესიისანი[23] ჟამსა სიბერისასა თჳსითა[24] ჴელითა აღწერნეს.

პირველად აღმოიღუანნა ნაწილნი წმიდისა მამისა იოვანესნი[25], ვითარცა ვთქუთ[26], და შეილსა თჳსსა თანა დაჰკრძალნა[27]. და მერმე იწყო ძიებად ზემოჴსენებულთა ამათ წმიდათა მამათა ნაწილთა,[28] ხოლო[29] არა უწყოდა ადგილი და დიდად მწუხარე იყო. ხოლო განგებითა ღმრთისაჲთა ესევითარითა სასწაულითა პოვნა[30] საწამებელად და პატივად[31] წმიდათა[32] ნაწილთა მათთა ღირსებისა, რამეთუ[33] ხენი დაფნისანი[34] აღმოსრულ იყვნეს საფლავსა მათსა ზედა, ხოლო ძირნი ხისანი ქუე[35] შთასრულ იყვნეს[36] და გარემოჲს წმიდა[თა] [v] მათ ნაწილთა მოხუეულ იყვნეს და[37] ესრეთ ვითარცა ცხოველთა ზე[38] ეტჳრთნეს პატიოსანნი იგი ნაწილნი მათნი, და სურნელებაჲ[39] ფრიადი[40] იღნოსებოდა. და ესენიცა[41] აღმოიყვანნა და დაუსუენნა[42] ქუეშე კერძო ნაწილთა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესთა[43] და დაჰკრძალა[44] სამარტჳლოჲ იგი განუღებელად ვიდრე დღენდელად[45] დღედმდე. და შეამკო იგი ყოვლითა სამკაულითა, ხატითა და ჯუა-

---

[1] ყოვლითა FGL. [2] კეთილითა FGL. [3] და — DEFGL. [4] იოანე GIKL. [5] მამაჲ + ჩუენი C. [6] ეფთჳმისი E. [7] გარე BCDEFGL. [8] სამარტჳროსაგან BDEFL. [9] წმიდათა — E. [10] მთავარანგელოსთასა GK. [11] იგი — E. [12] ~ წმიდანი იგი BCD. [13] იოანე GIKL. [14] სოხასტრისა BCDEFGL. [15] სიმეონ G. [16] ცხოვნდებოდეს BDF. [17] თანამოღუაწე] თანამწე BCDEFGL. [18] ექმნეს EI. [19] ეფთჳმის E. [20] თარგმნებ̄ჲსა B. [21] იქმნეს E. [22] წიგნი IK. [23] ეკლესიათანი E. [24] თჳსით B. [25] იოანესნი GIKL. [26] ვთქუ E, ვთქუთ I. [27] დაკრძალნა EFGIKL. [28] ~ ნაწილობათა მამათა E; ნაწილსა BCDFGL. [29] ხ̄ე რ̄ E. [30] პოვა E. [31] პატივად] სიტყუად I. [32] წმიდა-თა] ყლ̄თა FGL. [33] რ̄ე ხ̄ BCDEFGL. [34] დაფნისანი] ფინიკისანი BCDEFGL. [35] ქუეშე BCEFGL. [36] იყვნეს + საფლავსა მათსა ზედა D. [37] და — BCDEFGL. [38] ზე]ზედა CDEFL, და G. [39] სულნელებაჲ BCDEFL, სუნნელება G. [40] ფ̄დ FGL. [41] ესენიცა] ესრეთ BCDEFGL. [42] დაუსვენა E, დაასვენა I. [43] ეფთჳმისათა I. [44] დაკრძალა EIK. [45] დღეინდელად BCDFGIKL.

რითა, ქორაკანდლითა[1], სასანთლითა და ეზოჲთა და სხჳთა ყოვლითავე[2] ბრწყინვალებითა, ვითარცა შუენოდა[3] წმიდათა მათ. და განაწესა[4], რაჲთა[5] მოუკლებელად სამი კანდელი ენთებოდის[6] და ყოველივე წესი შეუცვალებელად აღესრულებოდის მადლითა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესითა[7] და[8] მეოხებითა წმიდისა[9] ღმრთისმშობელისაჲთა, ამენ[10].

და ვითარცა დიდი ესე და მაღალი საქმე ესრეთ ღმრთივბრწყინვალედ და ღმრთივ-შუენიერად სრულ ყო[11], კუალად იწყო მოღუაწებად ეკლესიისათჳს[12], რამეთუ ზედა ტყჳვი[13] არა იყო და წყალი შთადიოდა[14], ვითარცა წამებენ[15] ხატნი, რომელნი[16] აჴოცილ[17] არიან. რამეთუ ჩუენი შუენიერებაჲ ესე ეკლესიაჲ არს და ესე ესრეთ უშუერ[18] იქმნებოდა. ხოლო ამან ნეტარმან კეთილი ღონე მოიპოვა, რამეთუ წარვიდა წინაშე ღმრთის-მსახურისა მეფისა კოსტანტი[19] მონამახისა ქალაქად სამეუფოდ[20]. და ვითარცა შევიდა წინაშე მისსა, ჯეროანი[21] მოკითხვაჲ მიაგება[22] ბერსა მეფემან, რამეთუ დიდი სარწმუნოებაჲ აქუნდა მისსა[23] მიმართ, და ესვიდა წმიდათა ლოცვათა მისთა და ჰრქუა მას, ვითარმედ[24]: „რაჲსათჳს მოშურა სიწმიდე შენი[25], კაცო ღმრთისაო, [23] ჩუენისა მომართ[26] ჴელმწიფებისა?“[27]. ჰრქუა[28] მას ბერმან: „გიხაროდენ ქრისტეს მიერ, ჰ ბრწყინვალეო[29] თჳთმპყრობელთა შორის, გიბრძანებს ჩემ მიერ გლახაკისა ყოლად წმიდაჲ იგი სასოჲ[30] და შესაეფდრებელი ღმრთისმსახურებისა შენისაჲ, წმიდაჲ ღმრთის-მშობელი, რაჲთა მარადის სადიდებელი ტაძარი[31] მისი არა განირყუნას[32] წყალთაგან, რომელი ჩამოდის ზედა უბურაობითა[33] მონასტერსა ჩუენსა. აწ ბრძანენ მეფობამან შენმან მოცემად ტყჳვი, რომლისა მიერ დაიბუროს[34] წმიდაჲ ეკლესიაჲ, რაჲთა მას შინა ელოცებოდის[35] წმიდასა მეფობასა შენსა“. ხოლო მან სიხარულით აღასრულა[36] თხოვაჲ[37] იგი ბერისაჲ. ნავთაგან[38] სამეუფოთა[39] უბრძანა მოცემაჲ ტყჳვისაჲ, რომელი-იგი

---

[1] ქორკანდლითა BCDEFGL. [2] ყოვლითვე FL. [3] შუჳნის BCDFGL, შჳენის E, შჳენოდათ K. [4] განეწესა BCDEFGL. [5] რაჲთა] რა L. [6] ენთებოდეს I. [7] ეფთჳმესათაE, ეფთჳმისათა I. [8] და—B. [9] წმიდის FL. [10] ამინ EIKL. [11] ჰყო G. [12] ეკლესიათათჳს E. [13] ტყჳი I. [14] შთავიდოდა EFGL. [15] წამებენ FL, ჰსწამებენ G. [16] რომელ C. [17] აღჴოცილ BCE, აჰჴოცილ DF, აღჰჴოცილ G, აჰღჴოცილ L. [18] უშუერ] უშჳელ E. [19] კონსტანტი G. [20] სამეფოდ G. [21] ჯეროვანი CDEFGL. [22] მოაგება E. [23] მისა CFGIKL. [24] ვ ̃დ — C. [25] შენი] თქუენი BCDEFGL. [26] მომართ] მ̃რთ BIK. [27] ჴელმწიფობისა GL. [28] ჰქვა K. [29] ~ ბრწყინვალეო ჰ C. [30] ~ სასოჲ იგი BCD EFGL. [31] ტაძარი — E. [32] განირყუნეს E, განიყურნას I. [33] უბორაობითა L. [34] დაებუროს CDEFGL. [35] ელოცებოდის IK. [36] აღასრულა] სრულ ყო BCDEFL, სრულ ჰყო G. [37] თხოვა + თხოვა K. [38] ნავთაგან] ნივთაგან I. [39] სამეფოთა G.

მოიღო და დაბურა[1] წმიდაჲ ეკლესიაჲ[2], ვითარცა ყოველნი ხედავთ[3], თუ რაბამ[4] შუენიერ არს და ბრწყინვალე[5].

და ამას ზედა შესძინა და გარეგანი[6] შტოჲ აღაშენა და ესრეთ ყოვლითურთ სრულ ყო[7] წმიდაჲ ესე[8] ეკლესიაჲ. და შემდგომად ამისა[9] იღუაწა შეწევნითა საღმრთოჲთა და აღიხუნა ოქრობეჭედნი მტკიცენი ღმრთის-მსახურთა მეფეთაგან დამამტკიცებელნი ოქრო[10]-ბეჭედთა ჩუენთანი. და მერმე შესძინნა[11] ზღუარნი[12] არამცირედნი პრასტინთა მონასტრისა ჩუენისათა და უმეტეს ყოვლისა ზღუარი[13] მ ი ს ო ლ ი მ ნ ი ს ა ჲ[14], სადა-იგი ყოველი ხუასტაგი ეკლესიისაჲ უხუებით გამოიზრდების[15], და კუალად რამეთუ დიმოსისაგან[16] დიდსა ჭირსა შინა[17] იყვნეს[18] პრასტინნი ჩუენნი, ესრეთ[19] მოსცა უფალმან ჟამი მარჯუე[20].

XII. მას ჟამსა ოდეს ღმრთის-მსახური ბაგრატ აფხაზთა მეფე და დედაჲ[21] მისი, მარიამ დედოფალი, სამეუფოდ[22] ქალაქად მოვიდ[ეს][23], [v] აღვიდა[24] წმიდაჲსა[25] ესე მამაჲ ჩუენი წინაშე[26] ღმრთის-მსახურთა მათ მეფეთა[27]. და იხილეს[28] რაჲ მეფემან და დედოფალმან და ყოველთა მთავართა და წარჩინებულთა მათთა, განიხარეს სიხარულითა დიდითა, რამეთუ ასმიოდა საღმრთოჲ იგი მოქალაქობაჲ მისი. და მიიღეს[29] წმიდაჲ ლოცვაჲ და მადლი მისი და სულიერი[30] სარგებელი ფრიად ჰოისთულეს[31] და ჰმადლობდეს[32] ღმერთსა. და ესრეთ ყოველივე საქმე მონასტრისაჲ, რაჲცა უნდა, ყოველი[33] კეთილად იურვა. და დიმოსისა საქმე მაშინ გარდასწყდა[34], რაჲთა მედიმოსენი[35] პრასტინთა[36] ჩუენთა ვერ შემოვიდოდინ[37], არამედ რაჲთა გარეს[38]-გარე სეკრიტონსავე[39] შინა მიეცემოდის როქისა[40] ჩუენისაგან[41] ლიტრაჲ ერთი დიმოსად, ვითარცა თჳთ განაწესა ღმრთის-მსახურმან მეფემან კოსტანტი[42] მონამახმან და ამას ზედა ოქრობეჭედი შეუქმნა[43] მტკიცე[44] და უქცეველ.

---

[1] დაჰბურა E. [2] წ~სა ეკლესიასა EG. [3] ხედავ D. [4] რაჲბამ B. [5] და ბრწყინვალე — BCDEFGL. [6] გარეგან IK] გჳრგჳნი BCDEFGL. [7] ჰყო G. [8] ესე — CD EFGL. [9] ~ ამისა შემდგომად BCDFGL, ~ ამისსა შემდგომად E. [10] ოქროთა G. [11] შესძინა EIK. [12] ზღუარნი BCDEFGL] სხუანი I. [13] ზღუარი CDEFGL. [14] მისოპიმნისა B, მოსოპიმნისა CDEFG. [15] გამოისდების B. [16] დიმოსისაგან CDEF, დიმოისისგან G, დიმოსგან L. [17] ~ შინა ჰჭირსა BCDEFGL. [18] იყუნენ G, იყვნეს FL. [19] დიმოსისაგან... ჩუენნი ესრეთ — I. [20] მარჯუე + მარჯუე I. [21] დედაჲ] დემა L. [22] სამეფოდ G. [23] მიჲდა IK. [24] აღვიდაცა JK. [25] წმიდაჲ BCDEFGL. [26] წინაშე — CDEFGL. [27] მეფეთა + თანა C. [28] იხილა BCDEFGL. [29] მიღეს B. [30] სრული B. [31] მოითვალეს I. [32] ჰმადლობდე B, მადლობდეს CIK. [33] ყ~ივე BEG. [34] გარდასწყჳდა BCD, გარდასწყჳტა E, გარდაწყდა I. [35] საქმე მაშინ გარდასწყდა რაჲთა მედიმოსენი — FGL. [36] პარასტინთაBCDEFGL. [37] შემოვიდოდენ BCDEFL, შემოვიდოდეს G. [38] გარეს — I. [39] სეკრეტონსავე BCDEFGL. [40] როქისაგან BCDE FGL. [41] ჩუენისა BCDEFGL. [42] კოსტატი I. [43] შექმნა BCDEFGL. შეუქმნა I. [44] მტკიცედ I.

ამისა[1] შემდგომად დაემოწაფა მარიამ დედოფალი, დედაჲ ბაგრატ მეფისაჲ, და იკურთხა მის მიერ სქემითა, და გამოითხოვა მონამახისაგან ლიტრაჲ ერთი როქად წმიდისა ამის[2] მონასტრისათჳს და შემოწირა[3] ესე საუკუნოდ საჴსენებელად სულისა თჳსისათჳს წმიდასა ამას ეკლესიასა. და ეგრეთვე არსენი მოწაფე იყო მისი და ლიტრაჲ ერთი მან შემოწირა[5] წმიდასა ამას[4] ეკლესიასა თავისა[5] პატივთაგან,[6] დაღაცათუ სხუანი ურიცხუნი კეთილნი მოიხუნა ამან კეთილად ჴსენებულმან არსენი ფარსმან[7] ყოფილმან. გარნა ესე ლიტრაჲ :ა:[8] განზრახვითა წმიდისა ამის მამისაჲთა შემოწირა[9] და ოჭრობეჴედსა შინა დააწერია[10]. ესე სამი ლიტრაჲ განძი და სხუანი ზემოჴსენებულნი[11] საქმენი[12] ამის ნეტარისა [24] მამისა ჩუენისა მოღუაწებითა წმიდასა ამას ლავრასა შეეძინნეს და ვიდრე უკუნისამდე მტკიცედ და უცვალებელად[13] შეეძინების.

ხოლო რომელი-იგი არა ღირს არს დუმილისა[14], არამედ ღირს ჴსენებისა და შუენიერება აღწერისა და[15] მიმწთომელ[16] მადლსა მას სამოციქულოსა და მაუწყებელ მრჩობლსა ძალსა საკჳრველებათასა, რომელი აქუნდა კაცსა მას[17] ღმრთისა[18] შეყუარებულსა, რომლისა მიერ პირველი იგი ხატად ღმრთისა დაბადებულებაჲ[19] თჳსი გამოაჩინა, ვინაჲთგან უწყით ესე ყოველთა, რომელ[20] მოწყალებაჲ ბუნებით არს კაცსა[21] თანა. ხოლო ვინაჲთგან მცნებისა გარდასლვითა ბუნებითი იგი შჯული და ხატებაჲ ღმრთისაჲ ორკერძო განიყო, არა ხოლო თუ მოწყალებაჲ, არამედ ყოველნივე სათნოებანი რომელნიმე სრულიად კეთილისაგან ბოროტად შეცვალნეს[23] და რომელნიმე მცირესა[23] რასმე[24] ნაწილსა ზედა დაადგრეს. ხოლო ღმრთისა[25] მსგავსი მოწყალებაჲ ესე არს, რაჲთა კაცი[26] ზიართა[27] ბუნებითა თჳსისათა სწყალობდეს, არამედ რაჲთა პირუტყუთაცა[28] ზედა მისწუთეს[29] მოწყალებითა, ვითარცა-ესე წმიდაჲ და საკჳრველი მამაჲ ჩუენი, რომელი[30]-იგი მან მის შორის ღმრთივ-ბრწყინვალედ გამოაჩინა.

რამეთუ ჟამსა მას[31], ოდეს-იგი ღრმთის-მსახური ბაგრატ მეფე სამეუფოსა[32] ქალაქსა[33] იყო, ესმა მას საქმე[34] საკჳრველი და ყოლად[35]

---

[1] ამისსა E. [2] ამის—BCDEFGL. მის IK. [3] შემოსწირა I. [4] მას BDEFGL. [5] თჳეს BCDEFGL. [6] პატივითგან L. [7] ფრასმან I. [8] ა]ერთი BCDEFGKL. [9] შემოსწირა BCDEFGIL. [10] დაეწერა BCDEFL, დაწერა G, დააწერა IK. [11] ზემოჴსენებულ B. [12] საქმენი — I. [13] უცვალებელად] უკუნისამდე BCDFGL; მტკიცედ და უცვალებელად — E. [14] დუმილი BCDEFGL. [15] და + და K. [16] მიმწთომელ E. [17] მას — C. [18] ღმრთის GI. [19] დიდებულება I. [20] რომელ] რ᷑ა K. [21] კაცსა EG. [22] შეიცვალნეს BCDEFGL. [23] მცირისა CDEFGL. [24] რასმე — BCDEFGL. [25] ღმრთის BCDEFGL. [26] კაცი + არა ხ᷑ თუ CDEFGL. [27] ზიარითა D. [28] პიტყუთაცა I. [29] მისწუთუს E, მის᷑თს I. [30] რ᷑ლმან CDEFGL. [31] ~ მას ჟამსა E. [32] სამჴფოსა BG. [33] ქალაქსა + შინა BCDEFGL. [34] საქმესა L. [35] ყოელადი I.

არადასაჯერებელი, ვითარმედ: არს ნათესაჲ სამარიტელთაჲო[1] ტომისაგან სჳმონ[2] მოგჳსაჲ, რომელთა აწინკიან[3] ეწოდების, განთქუმულნი[4] გრძნებათა[5] შინა და უკეთურებათა. ხოლო ფილოპატსა[6] მეფისასა მჴეცნი შეჩუეულ იყუნეს[7] და ჰამდეს[8] ნადირთა მათ, რომელნი[9] არიან მუნ[10] შინა[11] [v] სანადიროდ მეფისა. ცნა[12] ესე[13] მეფემან მონამახჩან და[14] უბრძანა მოყუანებაჲ აწინკიანთაჲ[15] მათ, რაჲთა[16] ჴელოვნებითა გრძნებისა[17] თჳსისაჲთა მოსწყჳდნენ[18] მჴეცნი იგი ნადირთა[19] მათ მომსრველნი. ხოლო მათ ბრძანებაჲ[20] მეფისაჲ[21] საქმით აღასრულეს და მრავალი[22] მჴეცი[23] მოსწყჳდეს[24]. ცნა[25] ესე მეფემან ბაგრატ. ვითარცა[26] ზემო[27] ვთქუთ[28], და მოუწოდა აწინკიანთა[29] მათ და ჰრქუა: „ვითარითა სახითა მოსწყჳლენით[30] მჴეცნი იგი, მაუწყეთ“. ხოლო მათ ჰრქუეს: „ჲ მეფეო, ესევითარსა ჴელოვნებასა მიწდომილ[31] ვართ, ვიდრეცა ჴორცსა შევჰგრძნიბავთ[32] და დავსდებთ ადგილსა მას, სადა[33] მჴეცნი იგი მოვიდოდიან. და ჩუენ ხეთა[34] ზედა[35] ავჴდებით[36] და მჴეცებრითა[37] ჴმითა უჴმობთ. და იგინი ჴმასა ჩუენსა შემოკრბებიან, ჴორცსა მას ჰამენ და მოკუდებიან მეყსეულად[38]. ხოლო დიდსა[39] შაბათსა შობილი მჴეცი[40] არა გჳსმენს და არცა ჰპოს, არამედ გუეტყჳს: თუ კარგი არს[41], თქუენ ჩამოედით[42] და ჰამეთო; და მშჳდობით[43] წარვალს“.

ხოლო მეფემან ჰრქუა: „ვიდრე თუალითა არა ვიხილო, არა მრწამს“. და[44] ევედრნეს მეფესა, რაჲთა უბრძანოს[45] მოყუანებად მჴეცი ერთი, რაჲთა თუალითა[46] უჩუენონ. ხოლო ვინაჲთგან სხუაჲ მჴეცი ვერვინაჲ[47] იპოვა[48], ბრძანა[49] მოყუანებაჲ ძაღლისაჲ, რომლისაჲ უწყოდეს, ვითარმედ[50] სხუასა ჟამსა შობილ[51] იყო და არა ზემოჴსენებულსა მას ღესა, და მიუგდეს ჴორცი იგი შეგრძნებული.

---

[1] სამარიტელთაო BK, სამარიტელთა CDEFGIL. [2] სიმჳონ G. სჳმჳონ I. სჳმონ K, სჳმეონ L. [3] აწინკიან BCDEFL. [4] განთქმულმან G. [5] გრძნებანი L, [6] ფილოტაფსა E, ფილოტასა I. [7] იყუნენ G. [8] სჴდნდეს I. [9] რომელ I. [10] მუნჳმას BCDEFGL. [11] მუნ შინა] მუნება I. [12] სცნა I. [13] ესე + დიდმას BCDEFGL. [14] და — BCDEFGL. [15] აწინკტაჲ B. აწინცთა CDE. აწიანცთა FGL, აწიანკანთა I. [16] რაჲრა FL. [17] გრძნებითა K. [18] ჴოსწყჳდნეს BCDEFGL, მოწყჳდენ I. [19] ნადირთაჲ] ნარითა E. [20] ბრძანებაჲ] გრძნება I. [21] მეფისაჲ — IK. [22] მრავალი C. [23] მჴეცი CE. [24] ჴოსწყჳდეს CE. [25] ჰცნა G, სცნა I. [26] ვ — I. [27] ზემო—E. [28] ეჰთქუთ G. [29] აწინკანთა BCD, აწინკა E. აწინკათა FGL. [30] მოჰსწყჳდნით G. [31] ჴწდომილ G. [32] შევგრძნიბავთ BCK, შევგრძნიავთ D, შევგრძნავთ EFGL. [33] სადაჲ რომელსა BCDEFGL. [34] ხესა BCDEFGL. [35] ზედა—K. [36] აღჴდებით BCDEFL. [37] მჴეცებრივითა CE. [38] მეყუსეულად GL. [39] დიდსა + მას I. [40] მჴეცი—K. [41] კარგი არს] კარგია DG. [42] ჩამოჴედით] სჴმდით BCDEFL, ჰსჴმდით G; ჩამოდით I. [43] მშჳდობი I. [44] და — BCDEFGL. [45] უბრძანონ K. [46] თუალითაჲ] გულითა B. [47] ვერაჲნ BDEFGL, ვერჳნ C. [48] პოვა CD EFL, ჰპოვა G. [49] უბრძანა E. [50] ვ[დ] თუ C. [51] შობიღ] შუღლი I, შობილ[ს] C.

ხოლო მას ჟამსა წმიდაჲ ესე ბერი მუნ იყო წინაშე მეფისა და აღიძრა წყალობითა ბუნებითითა[1], ვითარცა ზემო ვიტყოდეთ[2], ხა-[25]ტებისათჳს და მსგავსებისა[3] ღმრთისა. და მერმე არა ხოლო თუ შეეწყალა, არამედ შურითაცა საღმრთოჲთა აღივსო, რაჲთა არაქრისტეანეთა შორის ესევითარი რაჲმე[4] საქმე იხილვებოდის და უმეტესად[5] მეფეთა და სადა-იგი თჳთ ნეტარი დახუდეს[6]. მაშინ მეყსეულად[7] რეცა გამოსახა[8] სასწაული[9] პატიოსნისა[10] ჯუარისაჲ ჴორცსა მას ზედა მიგდებულსა. და[11] ვითარცა აღიღო პირუტყუ-მან[12] მან[13], მეყსეულად[14] თქუეს განყუანებაჲ მისი, რაჲთა არა და-ეცეს და მოკუდეს. და ვითარცა განიყუანეს, ყოლადვე[15] არარაჲ[16] ევნო. ულონო იქმნეს[17] გრძნეულნი[18] იგი და გულისჴმა-ყვეს, ვითარ-მედ წმიდისა მის მიერ[19] უქმ იქმნეს[20] გრძნებანი მათნი[21], და ეგედრ-ნეს მეფესა, რაჲთა შინაგანსა სახლსა შეავლინოს ბერი[22] და ბრძანოს მოყუანებაჲ სხჳსა ძაღლისაჲ. და ვითარცა[23] წარვიდა[24] წმიდაჲ იგი, მეყსეულად[25] მოიყუანეს სხუაჲ ძაღლი. და ვითარცა მიუგდეს ჴორცი შეგრძნებული[26], მსწრაფლ ხოლო დაეცა და მოკუდა. და გულისჴმა-ყვეს[27] ყოველთა, ვითარმედ წმიდისა მის მიერ იყო პირველი იგი სასწაული.

ხოლო ბაგრატ მეფემან ვითარცა იხილა ესე ყოველთა თანა მთავართა თჳსთა, აღივსო სიხარულითა. და მიუთხრეს სასწაული ესე ღმრთის-მსახურსა მეფესა კოსტანტის[28] მონამახსა[29], და დიდად განიხარა და ჰმადლობდა[30] [ღმერთსა][31]. ხოლო ბაგრატ მეფე იტყჳ[32] ყოლადვე, ვითარმედ: „უკუეთუ მეახლოს[33] წმიდაჲ ესე, არა მეში-ნის არცა გრძნებათაგან[34] და არცა წამალთა სასიკუდინეთა“.

XIII. ამისა[35] შემდგომად ვითარცა იხილა ღმრთის-მსახურმან ამან[36] მეფემან ბაგრატ[37] ესევითარი ესე მოქალაქობაჲ მისი და და უსხეუ[ⱴ]ლოთა მსგავსი[38] ცხორებაჲ[39] და ზემოწერილისაცა[40] ამისცა[41] სასწაულისა ხილვითა[42], ყოვლითურთ იწყლა სული მისი

---

[1] ბუნებისათა L. [2] ვიტყოდით CDEFGL. [3] მჳსგავსებისა G. [4] რაჲმე — BCD EFGL. [5] უმეტეს E. [6] დახუდის CDEFGL. [7] მეყუსეულად GL. [8] გამოსაცა L. [9] სასწაულისა I. [10] პატიოსნისა—I. [11] და — BCDEFGL. [12] პურუტყუმან E. [13] მან — I. [14] მეყუსეულად G. [15] ყოლად K. [16] არარაჲ] არა I, ვერარა K. [17] იქმნეს EG. [18] გრძეულნი EI. [19] ვითარმედ წმიდისა მის მიერ — I. [20] იქმნნეს K. [21] გულისჴმა-ყვეს... გრძნებანი მათნი — BCDEFGL. [22] ბერი + იგი I. [23] ვ᷑ა — I. [24] წარვიდა] შევიდა BCDEFGL. [25] მეყსეულად] და BCDEFGL. [26] შეგზნებული FL. [27] ჰყუნს G. [28] კოსტანტი E, კოსტატის I. [29] მონამახს B, მონამოხსა AI. [30] მადლობა BC. [31] და ჰმადლობდა ღ᷑სა — I; ღმერთსა — K. [32] იტყჳნ + ფ᷑ესა E. [33] მიახლოს BCGL, მიეახლოს DEFK, მიხილოს I. [34] გრძნეულთაგან I. [35] ამისა D. [36] ამან — BCDEFGL, მან I. [37] ბაგრატ] ბერი I. [38] უსხეულოთა მსგავსი— I. [39] ცხორებაჲ + მისი I. [40] ზემოწერილისა BCDEFGL. [41] ამის E. [42] ხილვა E.

სიყუარულითა მისითა და ღონესა ეძიებდა, რაჲთამცა თჳსსა მამულსა წარიყვანა[1]. ხოლო არს მამულსა მისსა წარჩინებული[2] სამღდელთ-მოძღუროჲ[3] საყდართა შორის[4] სამეუფოჲსა[5] მისისათა საყდარი ჰ უ ო ნ დ ი დ ი ს ა ჲ[6], სადა-იგი მრავალთა წმიდათა მარტჳლნი დაუსუენებიან[7], და თჳსი საფლავი მუნ განემზადა, რაჲთა, რაჟამს აღესრულოს, მუნ დაემარხოს. ამის საყდრისა მღდელთ-მოძღუარი მას ოდენ ჟამსა[8] აღსრულებულ იყო. ამან ღმრთის-მსახურმან მეფემან ბაგრატ დიდად აიძულა[9] ნეტარსა მამასა გიორგის, რაჲთა მიითუალოს განგებაჲ მისი და იქმნას[10] ეპისკოპოს[11]. ხოლო მან ყოლადვე არა თავს-იდვა, რამეთუ ყოვლითა მოსწრაფებითა ეკლტოდა დაღებასა კაცთასა და შფოთსა სოფლისასა და სიმდაბლესა შეიტკბობდა. და ესრეთ დაყო[12] სამეუფოსა[13] მას[14] ქალაქსა რავდენიმე[15] ჟამი და ყოველნი საქმენი მონასტრისა[16] თჳსისანი[17] განჰმართნა[18], და ნებითა ღმრთისაჲთა კუალად თჳსადვე[19] ლავრად მოიქცა, და დიდითა სიხარულითა და სიყუარულითა შეიწყნარეს ძმათა. და განაგებდა და იპყრობდა მონასტერსა ამას[20] ჟამ რავდენმე[21].

ხოლო ჯერ-არს ჩსენებად დიდისა მის და სამოციქულოჲსა ჴელმწიფებისაჲ[22], რომელი წმიდამან ამან აჩუენა[23], რომელ არს შემუსრვაჲ კერპთაჲ და მსახურებისა მათისა უჩინ[ო] ყოფაჲ, რომელი-ესე ნეტარმან ამან ჟამთა ჩუენთა მაღლად და ღმრთივ-ბრწყინვალედ აღასრულა. [26] რამეთუ არს მ თ ა წ მ ი დ ი ს ა პრასტინთა შინა სოფელი ერთი, რომელსა ლ ი ვ ი ზ დ ი ა ჲ[24] ეწოდების, ადგილი რაჲმე მოქცეული, ყური[25] ყოლად[26] უდაბნოჲ, მთანი უღნარ-მაღნარნი[27] და, ვჰგონებ[28], თუ არავინ წმიდათაგანი მიმწუთარ ჩარს[29] მუნ. ხოლო კაცნი მკჳდრ არიან ბორღალნი[30], რომელთა სკლავ[31] ეწოდების, ყოვლითურთ უგუნურნი[32] და პირუტყუთ სახენი[33], წარმდებნი და არაწმიდათა ქუეწარმავალთა მჭამელნი. ამას პრასტინსა შინა, ვითარცა ვთქუთ[34], კერპი ერთი დაშთომილ იყო

---

[1] წარიყუანნა AK. [2] წარჩინებული — I. [3] სამღდელთმოძღრო CD, სამღდელთ-სამოძღურო I. [4] ~ საყდართა შორის სამღდელთმოძღურო E. [5] სამეფოსა CDEFL, სამეფოთა G. [6] ჰყონდიდისაჲ] წ~ა დიდისა I. [7] დაუსუენებიათ I. [8] ჟამსა — I. [9] აღძულა B. [10] იქმნეს G, იქმნა K. [11] ფისკოპოზ B, ეპისკოპოზ DEFI, ეფისკოპოზ GL. [12] დაჰყო G. [13] სამეფოსა G. [14] მას—BCDEFGL. [15] რაჲოდენიმე BCDEF, რაოდენიმე GL. [16] მონასტრისანი E, მონასტრისათჳს GL. [17] თჳსისანი—E] ისინი GL. მისისანი I. [18] განმართნა EGK. [19] თჳსსავე E. [20] ამან I. [21] რაჲოდენმე BCDF, რაოდენმე EGL. [22] ჴელმწიფობისა L. [23] აჩუენა] აჩინა L. [24] ლივისდია B, ლივსდია CDEFG, ლევსდა L. [25] ყურე CDEFGIL. [26] ყოლად] ფ~დ E. ყოვლადი I. [27] უღაღ-მაღნარნი CDEFL, უღაღი მაღნარნი G. [28] ვგონებ EFKL. [29] მიმწუთარ არს] მიმწუთარა BCDEFGL, მიმწუთარს K. [30] ბორიაილნი D, ბურღლნი E, შორიალნი FGL, [31] სკლა I. [32] უგნურნი B. [33] სახენი] საქმენი K. [34] ვსთქუთ GI, ვთქუათ K.

პირველითგან[1] და ვიდრე[2] აქამომდე მარმარილოჲსაჲ[3], სახითა დედაკაცისაჲთა. ამას[4], ვითარცა ვთქუ[5], კაცნი იგი უგუნურნი წუთ-ღა ჰმსახურებდეს[6] და იტყოდეს, ვითარმედ[7]: მზე და წჳმაჲ და ყოველი კეთილი მისგან მოგუეცემისო, რამეთუ ჴელმწიფებაჲ აქუს სი-
5 კუდილდ[8] და ცხორებად, ვისიცა ენებოსო[9].

ესევითარსა რაჲ უკეთურებასა შინა წარმატებულად[10] იხილნა[11] კაცნი იგი მსახურნი მისნი, ელმოდა და ეძჳნებოდა სულსა მისსა წყალობისათჳს[12] მათისა. და აღვიდოდა რაჲ იგი ოდესმე[13] კუალად-ცა ქალაქად სამეუფოდ[14] და მივიდა მგზავრ პრასტინსა[15] მას ზემო-
10 ჴსენებულსა, მოვიდეს შეცთომილნი იგი კაცნი და ეტყოდეს წმიდასა მას: „უკუეთუ გნებავს, რაჲთა განმარჯუებული[16] შემოიქცე[17] ყოვლითა საურავითა შენითა, ევედრე ღმერთსა ჩუენსა, რაჲთა შეგეწიოს წინაშე მეფისა“. ხოლო წმიდამან ჰრქუა მათ: „კეთილ, კეთილ, გუალეთ[18] და მიჰჴუენეთ[19], და მადლიერ ვარ თქუენდა ესევითარისა
15 ამის კეთილისა თხრობისათჳს“. და[20] წარიყვანეს ბერი კაცთა მათ ყრუჲსა მის[21] მიმართ და [v] უსულოჲსა ღმრთისა[22] მათისა. და ვითარცა იხილა იგი, ჰრქუა მათ: „იყოს ჟამისად, ხვალე თჳსაგან მოვიდე[23] და ვეზრახო მას.[24]“ და ხვალისაგან ვითარცა განთენა, მოღებად-სცა[25] უროჲ მჴედლისაგან[26] და წარვიდა თჳთ ბერი იკონო-
20 მოსითურთ[27] ორთა თანა სხუათა კაცთა. და ვითარცა მიეახლა[28], გამოისახა სასწაული პატიოსნისა ჯუარისაჲ შუბლსა თჳსსა და იწყო თქუმად სახარებასა იოვანეს[29] თავისასა[30]: «პირველითგან იყო სიტყუაჲ*» და შემდგომი. ხოლო კაცნი იგი ეტყოდეს, ვითარმედ:[31] „აჰა ესერა მოგკლავს“. ხოლო ბერმან განიცინნა[32], და ვითარცა
25 ახოვანი შეჭურვილი ჯუარითა ქრისტესითა[33] მიუჴდა[34] მეყსეულად[35] კერპსა[36] მას, აღიღო[37] უროჲ იგი და უხეთქნა და ესრეთ წურილ-წურილად[38] დამუსრა[39], რომლისა ნამუსრევი[40] სახილველად[41] წუთ

---

* იოანე 1, 1.

[1] პირველითგანვე BCDEFGL. [2] და ვ̃ე — BCDEFGL. [3] მარმალოსა B, მარმარლოსა C. [4] ამის BC, ამისი DEFGL. [5] ვთქუთ BCDEFL, ესთქუთ G, ესთქუ I. [6] მსახურებდეს EIK, მსჰხურებდეს C. [7] ვ̃დ — BCDEFGL. [8] სიკუდილად BCDEFGIKL. [9] ენებოს BCDEFGIL. [10] წარმართებულად E. [11] იხილა I. [12] წყლულებისათჳს L. [13] ოდესმე—I, ოდესK. [14] ~ სამეუფოდ ქალაქად BCDEFL,~ სამეფოდ ქალაქად G. [15] პრატინსა CFL. [16] განმარჯუებით BCDEFGL +რ̃ა K. [17] შემოიქცა I. [18] გულე I. [19] მიჩუენოთ K. [20] და — BCDEFGL. [21] მისა I. [22] ღ̃თსა L. [23] მივიდე BCDFGL, განვიდე E. [24] მას — BCDEFGL. [25] ჰსცა G. [26] მჴედლისა E. [27] კონომოსითურთ AIK. [28] მიახლა B. [29] იოანეს GIKL. [30] თავისსა K. [31] ვ̃დ— BCDEFGL. [32] განიცინა I. [33] ქრისტესითა] თჳსითა I. [34] მოუჴდა BCDEFGL. [35] მეყუსეულად GL. [36] კერპსსა I. [37] აღაღო K. [38] წულილ-წურილად G, წურწულად I. [39] შემუსრნა BDEFGL, შემუსრა C. [40] ნამუსრევი] ნამუშაკევი BDEFGL, ნამოშაკევი C. [41] სახილველად] სახლეულად L.

იხილვების და საღმრთოსა[1] მას შურსა კაცისა მის ღმრთისასა[2] წამებს.

XIV. ხოლო რამეთუ წინაწარმეტყუელებისაცა მაღლი[3] აქუნდა წმიდასა ამას[4], რომელი-ესე დღესამომდე ვითარცა ნათელი მზისაჲ[5] ბრწყინავს და ღმრთივ-შუენიერად აღსრულებულად[6] იხილვების. რამეთუ ჟამსა მას[7], ოდეს-იგი თეოდორა[8] დედოფალსა ეპყრა ბერძენთა[9] მეფობაჲ, ითხოა[10] ბაგრატ აფხაზთა[11] მეფისაგან, რაჲთა მოსცეს ასული მისი[12] მართა და შვილად თჳსად აღზარდოს[13].

ხოლო მეფემან ბაგრატ სიხარულითა დიდითა წარმოგზავნა შვილი თჳსი მართა კაცთა თანა საკუთართა თჳსთა. ხოლო მათ დღეთა შინა განგებითა საღმრთოჲთა[14] თეოდორა[15] დედოფალი აღესრულა. და მასვე ჟამსა მარიამ დედოფალი, დედაჲ ბაგრატ მეფისაჲ, მუნ იყო და წმიდაჲცა ესე მამაჲ ჩუენი მუნ[ვე] იყო [27] მიზეზითა რომელთამე[16] საქმეთაჲთა[17]. ხოლო, ვითარცა ვთქუთ[18], მიჰაჲ-იცვალა[19] თეოდორა დედოფალი, მეყსეულად[20] მართა ასული ბაგრატისი[21] სამეუფოდ[22] შემოიყვანეს[23]. და ვითარცა იხილა წმიდამან ამან მართა, სასმენელად ყოველთა წინაწარმეტყუელა[24] და თქუა, ვითარმედ: „უწყოდეთ ყოველთა, ვითარმედ დღეს დედოფალი განვიდა და დედოფალი შემოვიდა[25]“. ხოლო მაშინ დაყო მცირედი ჟამი და[26] კუალად[27] ზევე[28] წარიყვანეს მართა. ხოლო ოდეს მოიწია ჟამი, კუალად[29] მოსთხოა[30] დუკიწმან[31] და სძლად თჳსად[32] სამეუფოსა[33] ამას ქალაქსა შემოიყვანა. მაშინ რომელთა ასმიოდა წინაწარმეტყუელებაჲ ბერისაჲ, იხილეს რაჲ აღსრულებულად[34], ყოველთა დაუკჳრდა და ჰმადლობდეს[35] ღმერთსა, რომელი წინაჲსწარ[36] ყოველსავე[37] გამოუცხადებს[38] ნების-მყოფელთა თჳსთა[39]. და ეგრეთვე მარიამ[40] დედოფალმან ჰრქუა წმიდასა მას, იყო რაჲ იგი აღმოსავლეთს, ვითარმედ: „მამაო, აღესრულა წინაწარმეტყუელებაჲ

---

[1] საღმრთოჲსა BEF. [2] ღ̃რისა BDL, ღ̃ჲ EF. [3] მადლითა I. [4] ამას+ კაცსა BCDEFGL. [5] მზისაჲ—E. [6] აღსრულებად L. [7] ~ მას ჟამსა BCDEFGL. [8] თეოდორაj ეგულოდის რა I. [9] ბერძენთ BCDG, ბერძენით FL. [10] ითხოვა CDEFGIL. [11] აფხაზთა — BCDEFGL. [12] მისი] თჳსი C. [13] აღიზარდოს FL. [14] სამღ̃თო I. [15] თეოდორე E. [16] რომელთამე] რ̃ამე BCDF, რამე L, რაჲმე G. [17] საქმეთა თ̃ა I. [18] ჰრქუათ I. [19] მიიცვალა I. [20] მეყუსეულად GL. [21] ბაგრატის I. [22] სამეფოდ BE GL. [23] შეიყვანეს I. [24] წწყ̃ლთა FL, წინასწარმეტყველთა K. [25] შემოვიდა] განვიდა-შემოვიდა K. [26] და — I. [27] კუალად] კეთილად I. [28] ზემოვე C. [29] კუალად] კეთილად I. [30] მოსთხოვა BCDEFGKL, მოთხოვა I. [31] დუკიწ̃ან I, დუკიწ̃ამან K. [32] თჳსსა E. [33] სამეფოსა BCDEFGL. [34] აღსრულებად EL. [35] მადლობდეს BCGK, მადლეს I. [36] წინასწარე I. [37] ყოველსავე — I. [38] გამოუცხადებდა I. [39] -მყოფელსა თჳსსა I. [40] მარიამ] მართა I.

შენი, რომელი[1]-იგი[2] ოდესმე[3] სწინაჲსწარმეტყუელე[4] მართაჲსთჳს"[5].

XV. ესრეთ რაჲ იყო[6] და ესევითარითა ცხორებითა ბრწყინვიდა და ესრეთ გაჳაგებდა მისდა რწმუნებულთა მათ[7] სამწყსოთა, რამეთუ ოდესმე სამეუფო[ს][8] არნ[9] წინაშე ღმრთის-მსახურთა მეფეთა საჭიროთათჳს და სათანადოთა საქმეთა და კუალად ოდესმე მონასტერს[10] არნ და განაგებნ სამონასტროთა[11] საქმეთა და ცხორებასა ძმათასა ჰმართებნ[12] და განაწესებნ[13]. მაშინ გულისჴმა-ყო[14] და განიზრახა[15] ღმრთისამიერითა[16] განგებითა, ვითარმედ ღმრთივ-მონიჭებული იგი[17] ტალანტი არა[18] აღორძნდებოდა[19], რომელ არს[20] [v] ღმრთივ[21]-სულიერთა წიგნთა თარგმნაჲ[22]. იჯმნა წინამძღურ[ობ]ისაგან[23] და შენდობაჲ ითხოვა[24] ძმათა[25] ყოველთაგან[26]. ხოლო იგინი დაღაცათუ შეწუხნეს და ფერჴთა მისთა შეუვრდეს[27], არამედ არა თავს-იდვა მორჩილობაჲ[28], ვითარცა[29] ზეგარდამო ღმრთისა მიერ აღძრულმან და გულსავსე ქმნილმან. და ესრეთ გამოვიდა მონასტრით, რომელ ვიდრე ფოლადმდეცა[30] არა[31] აუღია[32] მონასტრისაჲ. და წიგნნი[33], რომელნი[34] ეთარგმნნეს[35] დეკანოზობასა შინა გინა[36] წინამძღურობასა[37], ყოველნივე ეკლესიასა[38] დაუტევნა: სჴნაჭსარი დიდი, სახარებაჲ გამოკრებული[39], პავლე გამოკრებული, კურთხევანი, სტუდიელი[40] და სხუანი რაოდენნიმე წიგნნი[41].

და ესრეთ ცარიელი[42] გამოვიდა მონასტრით, რომელ გარე ღმრთის-მოყუარეთა კაცთა მისცეს საგზალი, რამეთუ ორგზის იქმნა სივლტოლაჲ მისი. ხოლო უკუანაჲსკნელ ესე იყო, რამეთუ მიზეზი პირველისა სივლტოლისაჲ ესე იყო, ვინაჲთგან არა ენება წინამძღურობაჲ[43], არამედ მოსურნე იყო თავისა თჳსისა თანა[44] მყუდროებით ყოფასა და ევლტოდა[45] შფოთთა და ამბოხებათა. ამისთჳს

---

[1] რ[ე]რაჲ BCDEF, რა L. [2] რომელი იგი] რა I. [3] ოდეს BF, — G [4] სწინაჲსწარმეტყუელე] მეწყულე B, წწ[ე]ულე, CDEIL, წინასწარმეტყუელე G. [5] მართასი I. [6] იყო — K. [7] მათ — E. [8] სამეუფოთა C, სამეფოსა G, სამეუფოთ I, სამეფო K. [9] არინ B. [10] მონასტერსა FGIL. [11] სამონასტეროთა K. [12] მართებენ EK, მართაჳნ I. [13] განაწესებენ L. [14] ჰყო GI. [15] ∼ განიზრახა და გულისა ჴმა ყო E. [16] მიერითა] მიმართ G. [17] იგი — I. [18] არა—I. [19] აღორძინდებოდა BCDFL. [20] რომელ არს] რომელთა თანა K, სამღ[ე]თოთა I. [21] ღ[ე]თი G. [22] თარგმანებაჲ E. [23] წინამძღრობისაგან BCEI, წინამძღრობისგან FL. [24] ითხოა B. [25] ძმათაგან G. [26] ყოველთაგან — G. [27] შეურდეს GIK. [28] მორჩილებაჲ CDFGIL. [29] ვ[ე]ა — I. [30] ფოლამდეცა IK] ყოლადმდეცა BCDFGL, ყლ[ე]დ E. [31] არა] არარაჲ CDFGL. [32] აღიღო BCDEFL, აიღო G. [33] წიგნი FKL. [34] რომელ E. [35] ეთარგმნეს DIK, ეთარგმნა E. [36] გინა] ოგინი L. [37] წინამძღრობასა BC. [38] ეკლესიასა + შინა BC DEFGL. [39] სახარებაჲ გამოკრებული—K. [40] სტოდიელი BCDEFKL, სტოდელი G. [41] წიგნი IK. [42] ცალიერი CEFGIL. [43] წინამძღრობაჲ C. [44] თანა—CDEFGL. [45] ივლტოდა K.

ფარულად ყოველთაგან სიცილტოლაჲ იჴუმია და შავსა რაჲ მთასა მივიდა, დიდად იბრალა[1] გიორგის მიერ, თჳსისა მოძღურისა[2], დატევებისათჳს პირმეტყუელთა ცხოართა[3]. და მოაჴსენებდა სიტყუასა მას[4] მაცხოვრისასა, რომელსა ეტყოდა მოციქულსა პეტრეს, ვითარმედ: «უკუეთუ გიყუარ მე, დამწყსენ ცხოარნი[5] ჩემნი*». 5

ამის მიზეზისათჳს ბრძანებითა მოძღურისა თჳსისაჲთა კუალადცა მთაწმიდასვე[6] მოვიდა[7], და იძულებითა ყოველთა ძმათაჲთა[9] კუალად ჴელ-ყო[9] საქმესა წინამძღურობისასა[10]. და დაყო[11] ჟამ რაოდენმე[12] პირველ აღ[ჲწ]წერილითა[13] ამით განგებითა, და მერმე-ღა[14] იქმნა მეორე იგი[15] წარსლვაჲ[16] მისი თარგმანებისათჳს[17] წმიდათა წიგნთაჲსა. და ესრეთ შევიდა ქალაქად სამეუფოდ[18] და მეფისაგან თავისუფლებაჲ მიიღო, დაღაცათუ უბნდა[19] ბეფესა [ ],** რამეთუ დიდად ესვიდა, არა წინააღუდგა[20], არამედ თანა-შეწევნითა მარიამ ბაგრატის დედისაჲთა, რამეთუ იგიცა მუნ იყო, ვითარცა პირველ ვთქუთ[21], სამისა კაცისა პური სჳმეონწმიდას[22] აღიღო[23] და ესრეთ წიგნითა სამეუფოჲთა[24] შავსა მთასა მიიწია. ხოლო მათ სიხარულით შეიწყნარეს და დიდი სიყუარული[25] წინა-უყუეს და ყოველითურთ აღაშენეს. 10 15

ხოლო ამისა შემდგომად მარიამ დედოფალი, დედაჲ ბაგრატის მეფისაჲ[26], ქალაქით[27] სამეუფოჲთ[28] ქალაქად[29] ანტიოქიად[30] მოვიდა, რამეთუ ეგულებოდა[31] წარსლვაჲ[32] წმიდად ქალაქად იერუსალემდ[33] ლოცვად[34] და თაყუანის-ცემად წმიდათა მათ და განმაცხოველებელთა ადგილთა. და აქუნდა ბრძანებაჲ სამეუფოჲ[35] თავადსა[36] თანა და პატრიაქსა[37] ანტიოქიისასა, რაჲთა ყოველითა დიდებითა და პატივითა წარგზავნონ[38]. ხოლო პატრიაქმან და მთავარ- 20 25

---

* იოანე 21, 17. ** ერთი სიტჴვის ადგილი გაშჳებულია A-ში.

[1] ებრალა D, აბრალა L. [2] ~ მოძღურისა თჳსისა FGIL. [3] ცხოვართა BDE FGIL, ცხოვართასა C. [4] მას — CDEFGL. [5] ცხოვარნი BCDEFGIKL. [6] მთაწმიდასაჳე B, მთაწმიდასა CDG, მთაწმიდას E, მთაწმიდა FL. [7] მივიდა G. [8] ძმათა I] წმიდათათა E. [9] ჰყო G. [10] წინამძღრობისსა C, წინამძღრობისასა L. [11] დაჰყო G. [12] რაოდენიმე AK, რაოდენმე BCDEFGL, რამდენმე I. [13] აღწერილთა FL. [14] მერმე I. [15] იგი—CDEFGL. [16] წასლვა I. [17] თარგმნებისათჳს K. [18] სამეფოდ BC FGL. [19] უძნდა] უნდა BCDEFGL. [20] წინააღუდგინა FGL. [21] ვსთქუთ GI. [22] პური სჳმეონწმიდას] პურის მან წმიდას I, პირისამან წმიდას K. [23] ~ აღიღო სჳმეონ წ̃ჲს BD, აღიღო სჳმეონ წმი̃ს CEF, აღიღო სიმეონწმიდას GL. [24] სამეფოთა BCGL. [25] სიყუარული] სიხარული D. [26] ბაგრატისი მეფისა B, ბაგრატ მეფისა EI, ბაგრატისა მეფისა K. [27] ქალაქით — I. [28] სამეფოთ BCFL, სამეფოდ G. [29] ქალაქად — E. ქალაქით FL. [30] ანტიოქიათ G. [31] ეგულებოდა G, ეგუგებოდა E. [32] წარსლვად BCDE FGL. [33] იჳ̃ლმდ A, იჳმ̃ად C, იერუსალიმად GI, იერუსალემად K. [34] ლოცვად — I. [35] ~ სამეფოჲ ბრძანებაჲ BCDEGL, სმ̃ფო ბრძანებაჲ F, სამეუფოჲთ I. [36] თავადისა I. [37] პატრიაქისა I, პატრიაქსა + თ̃ა K. [38] წარიგზავნონ E, წარგზავნენ K.

მან განიზრახეს და გაიგონეს თანაზრახვითა მამისა გიორგისითა[1], ვითარმედ[2]: „არა კეთილ არს, აღმოსავალისა[3] მეფეთა დედაჲ რაჲთამცა სასარკინოზეთს[4] წარვიდა[5], ვინაჲთგან ცოდვათა ჩუენთაგან იგინი უფლებენ ქუეყანასა მას“. და ესრეთ პირითა თჳსისა მოძღურისა გიორგისითა[6] მოაჴსენეს დედოფალსა[7] და წარსლვისაგან დააბრწიეს[8]. ხოლო იგი დაღაცათუ შეწუხდა, არამედ ნებასა ღმრთისასა ვერ წინააღუდგა[9]. მაშინ ევედრა წმიდასა ამას[10] ბერსა, რაჲთა შეიწყალოს [v] სული მისი, ვითარცა[11] შეუწყალებიაცა[12], და იღუაწოს[13] ცხორებისათჳს მისისა, ვინაჲთგან თჳთ ეერ ღირს იქმნა შესლვად წმიდათა მათ და თაყუანის-საცემელთა[14] ადგილთა. გარნა რაჲთა[15] საფასე იგი, რომელი საგზლად აღეკაზმა, წარიღოს[16] იგი იერუსალემდ[17] და გლახაკთა მათ[18] და დავრდომილთა[19] განუყოს წმიდისა ქალაქისათა და მონასტერთა მათ წმიდათა, რომელნი შენ[20] არიან გარემოჲს მისა[21].

ხოლო ბერსა დაღაცათუ[22] შეუძნდა საქმე ესე, ვინაჲთგან წმიდათა წიგნთა თარგმნისაგან[23] დაეხრწეოდა, არამედ უმეტესად-ღა ცხორებისათჳს სულისა მისისა მოსწრაფე იყო. და სიტყუაცა იგი[24] მოციქულისაჲ ეჴსენა[25], რომელსა-იგი მისწერს კორინთელთა მიმართ, ვითარმედ: «აწ ესერა აღვალ იერუსალემდ[26] მსახურებად წმიდათა»* და შემდგომი. რომლისათჳსცა აღიღო საფასე იგი წასაგებელად[27] განმზადებული, და შეწევნითა ღმრთისაჲთა მოწფისა[28] თანა ერთისა[29] წარემართა და წმიდად ქალაქად მშჳდობით და უვნებელად[30] მიიწია. და წმიდანი იგი ადგილნი მოილოცნა და წმიდათა მამათა ლოცვაჲ მიიღო[31] და საფასე იგი წარცემული[32] ყოველთა[33] ნაკლულევანთა და უღონოთა უხუებით განუყო[34]. და ნეტარი მამაჲ პროხორე მაშინ ოდენ ჯუარისა[35] მონასტერსა აშენებდა.

---

* რომაელთა 15,25.

[1] გიორგისთა BDEFL, გიორგისათა GI. [2] ვ[დ]რ BCDEFGL. [3] აღმოსლვისა B, აღმოსავლისა D, აღმოსავლეთსა E. [4] სარკინოზეთს BDEFGL, სარკინოზეთ C. [5] წარვიდა + და I. [6] გიორგისათა GI. [7] დედოფალს I. [8] დაახრწიეს] დაცხრეს BCDFG, დააცხრეს EL. [9] წინააღუდგა] ვინა აღუდგა L. [10] მას BCD EFGIL. [11] ვ[ა]რ[ა] B. [12] შეუწყალებიესცა E. [13] იღუწოს AIK. [14] თაყუანისაცემელთა G. [15] რ[ა]რა L. [16] წარიღო I. [17] იერ[უ]ლმდ A, იერ[უ]ლმ[ა]დ E, იერუსალიმად GI, იერუსალემად K. [18] მათ—BCDEFGL. [19] ავრდომილთა B. [20] შენ—I. [21] მისსა B CDEG. [22] დაღათუ I. [23] თარგმანისაგან G, თარგმნისგან L. [24] იგი—I. [25] აჴსენა C. [26] იერ[უ]ლმდ A, იერ[უ]ლიმ[ა]დ B, იერ[უ]ლუ[ა]რსლმ[ა]დ D, იერუსალემად FKL, იერ[უ]ლმ[ა]დ E, იერუსალიმად GI. [27] წარსაგებელად BCDEFGIL. [28] მოწაფისა BGIKL. [29] ~ ერთისა თანა BCDEFGL. [30] უნებელად I. [31] მოიღო BCDFL. [32] წარსაცემელი D. [33] ყოველთა + გლახაკთა და BCDEFGL. [34] ~ განუყო უხუებით BCDEFGIL. [35] ჯ[უ]რის BCDEFL, ჯუარის G.

ესე იხილა და საფასითა[1] ფრიად შეეწია. ხოლო ღირსი იგი ბერი ევედრებოდა, რაჲთა პირველი ნაყოფი წმიდათა წიგნთა მისთაჲ ცხოველს-მყოფელსა ჯუარსა[2] მიანიჭოს, რომელი-იგი[3] დაღაცათუ მაშინ ვერ[4] იქმნა[5], ხოლო უკუანაჲსკნელ შემდგომად პრო[29]ხორეს მიცვალებისა მოწაფეთა მისთა ნებაჲ მისი აღასრულეს[6] და სათუეონი და მარხვანი წმიდასა მას[7] მონასტერსა დასხნეს[8].

XVI. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. ვითარცა სრულ ყო[9] ყოველივე ნუგეშინის-ცემაჲ და მოღუაწებაჲ გლახაკთაჲ წმიდამან მამამან გიორგი, წარემართა კუალად შავსა მთასა და ნებითა ღმრთისაჲთა მშჯდობით მიიწია და ღმრთის-მსახური იგი დედოფალი[10] განამხიარულა, რომელი-იგი შემდგომად მცირედისა მამულად თჳსად სამეუფოდ[11] ძისა თჳსისა თანა ბაგრატ მეფისა წარვიდა. ხოლო წმიდამან ამან ბერმან მოიცალა ყოველთა ამათ შფოთთა[12] და საურავთაგან; და ყოვლისა ზრუნვისაგან თავისუფალმან[13] იწყო თარგმანებად წმიდათა წიგნთა, ვითარცა სული წმიდაჲ მოსცემდა[14]. რამეთუ ესე ყოველთა უწყით, ვითარმედ ეგევითარი თარგმანი თჳნიერ წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესსა[15] სხუაჲ არა[16] გამოჩენილა ენასა[17] ჩუენსა და, ეჰგონებ[18] თუ, არცა[19] გამოჩინებად არს. და უფროჲსნი წიგნნი[20] ღამით უთარგმნიან და ესრეთ შეუსუენებელად თარგმნინ და კანონსა თჳსსა დაუბრკოლებელად[21] აღასრულებნ. და რაჲთურთით არა სცემდა განსუენებასა თავსა თჳსსა, არამედ დღე და ღამე ტკბილსა მას თაფლსა წიგნთა[22] საღმრთოთასა[23] შურებოდა[24], რომელთა მიერ დაატკბო ენაჲ ჩუენი და წმიდანი ეკლესიანი განაშუენნა[25], და წერილთა თჳსთა ოქროთა განამდიდრნა[26] უხუად და გარდარეულად, რამეთუ ემსგავსა[27] იგი ოქროჲსა გამომღებელსა მას ჭელოანსა[28], ვითარცა-იგი ქიმიათათჳს[29] წერილ არს, რომელნი-იგი მრავალღონეობითა [v] სიბრძნისაჲთა[30] სიღრმეთაგან ქუეყანისათა ოქროსა[31] გამოიღებენ და ბრძმედისა

---

[1] საფსითა I. [2] ჯუარსა] ჳამსა FL. [3] რომელ-იგი E. [4] ვერ] ჯერ K. [5] იქმნა. იჩინა K. [6] აღასრულოს K. რომელი იგი დაღაცათუ... ნებაჲ მისი აღ:სრულეს—I. [7] მას — I. [8] დაჰსხნეს G. [9] ჰყო GI. [10] დედოფალი — FGL. [11] სამეფოდ BEG. [12] შფოთთაგან BCDEFGL. [13] ზრუნვისა განთავისუფლებულმან BCEFL, ზრუნვის განთავისუფლებულმან D, ზრუნვისაგან განთავისუფლებულმან G, ზრუნვისაგან თავისუფალ I. [14] მისცემდა E. [15] ეფთჳმესა BDEFGIL. [16] არა]ვარავინ K. [17] ენას C. [18] ვგონებ EIKL. [19] არცაღა G. [20] წიგნი K. [21] დაუბრკოლებლად B] დაუკლებელად CDEFGL. [22] წიგნსა BCDEFGL. [23] საღმრთოსა G, საღთოსა L, სამღ'თოთა I] ს'ღმსა CDEF. [24] შუშრებოდა C. [25] განაშუენა G. [26] განამდიდრა I. [27] ემგზავსა C. [28] ჭელოვანსა CDEFGIL. [29] ქიმიათათჳს — I. [30] სიბრძნისაჲთა — BC DEFGL. [31] ოქროსა—BCDEFGL.

მიერ და ცეცხლისა[1] ბრწყინვალებასა მისსა[2] წარმოაჩენენ. ეგრეთვე წმიდისა ამის მამისა ჩუენისა გონებაჲ სიტყჳერისა ამის ოქროჲსა ბრძმედ იქმნა მადნობელ[3] ცეცხლითა სულისა წმიდისაჲთა, განმაჯურვებელ[4] და განმარჩეველ[5] ოქროსა ბრპენისაგან[6] და თიჯისა. რა- მეთუ რომელნიმე წიგნნი სრულიად[7] არაყოფილნი[8] და ენისა ჩუენისაგან უცხონი სიღრმეთაგან[9] უმეცრებისათა ნათლად გამოაბრწყინვნა[10], ხოლო სხუანი ოდესმე თარგმნილნი და წუთ ვერ კეთილად გამოღებულნი გინა თუ ჟამთა სიგრძითა უცებთა და უგუნურთა[11] მჭმარებელთაგან დაგესლებულნი[12], ვითარცა ვთქუთ[13], ბრძმედსა მას შინა წმიდისა მის[14] გონებისა[15] თჳსისასა[16] გამოადნვნა[17] და გამოაჯურვნა[18]. ხოლო კუალად[19] სხუანი წიგნნი წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმის[20] მიერ თარგმნილნი და წუთ უცალოებისაგან[21] ვერ სრულქმნულნი[22], არამედ სულმცირედ აღწერილნი, განასრულნა[23] და განავრცელნა. კუალად[24] სხუანი რომელნიმე ბერძულსა შეაწამნა[25] და ყოვლისა ნაკლულევანებისაგან[26] განასრულნა და სიტყუა-დუხჭიროებისა[27] და ვერაგობისაგან[28] განაშუენნა[29] და განაბრწყინვნა[30], ვითარცა თჳთ თავადი სახარებაჲ და პავლე.

ხოლო ჯერ-არს, რაჲთა სახელითცა[31] რაოდენნიმე[32] მოვიჴსენნე[33] წიგნნი, რომელნი მას ნეტარსა უთარგმნიან[34], რაჲთა მათ მიერ ეუწყოს ქრისტეს მორწმუნეთა მოღუაწებაჲ წმიდისა ამის კაცისაჲ, რამეთუ არა [ȣ] თუ მთაწმიდას[35] და შავსა[36] მთასა ოდენ თარგმნა[37], რაჲთამცა თჳთოეულად[38] აღვრაცხენით[39], არამედ სამეუფოს[40] და[41] გზას[42] სულთმბრიას[43], ანტიოქიას, სჳმეონ[44]-წმიდას[45] და კალიპოსს და სხუათა ესევითართა ადგილთა.[46]

---

[1] ცეცხლსა B. [2] მისსა — K. [3] მდნობელ BCDEFL. [4] განმაჯურვებელი L- [5] განმარჩეველ BCDEFL. [6] ბრპენისაგან FL, ბრპენისა I. [7] ს˘დ ყ˘დ E. [8] განყოფილნი I. [9] სიღრმეთან K. [10] გამოაბრწყივნა E, გამოაბრწყინვა GI. [11] უგნურთა BE, უგუნურთაგან I· [12] დაგესლებიანი B. [13] ვთქუ E. [14] მის — BCDEFGL. [15] გონებიაა] ბუნებისა I. [16] თჳსისა B, თ˘სისა IL. [17] გამოადვნა BCDFL, განადვნა E. გამოადუნა G, გამოადივნა I. [18] გამოაჯურვა EI. [19] კუალადე კეთილად I. [20] ეფთჳმეს BCDFGL. [21] ~ უცალობითა წუთ BCDFL, ~ უცალოებითა წუთ EG. [22] სრულ ქმნილნი BCDEFGIL. [23] არამედ სულმცირედ აღწერილნი განასრულნა — I. [24] კუალადდა კ˘დ BCDEFGL. [25] შეაწამან B. [26] ნაკლულევნებისაგან B + განაშუენნა და K. [27] -დუხჭირობისაგან FL, დუხჭირობისაგან G, -დუხჭირისა I. [28] ვერაგობისა G¹,². [29] განაშუნა CDE. [30] განაბრწყინვა I. [31] სახელითა BCDEFGIL. [32] რავეცნნი BCDEFL, რაოდენნი G. [33] მოვიხსენნეთ G. [34] უთარგმნია I. [35] მთაწ˘ა BCDFGL. [36] შავს B. [37] თარგმნნა G. [38] თჳთოეულად C. თითოეულად EFGL. [39] აღვრცხეჱით B. აღვიარაცხენით C, აღვრიცხუნით DFG, აღრიცხვ˘ით E, აღვრაცხვენით L, აღვრიცხენით I. [40] ს˘მფს A, სამეფოსა BCDFGL, სმფოსა E, სამეფოს K. [41] და — BCDEFGL. [42] გზასა CDEFGL. [43] სულუბრიას I. [44] სიმეონ G, სვიმონ K. [45] -წმიდასა BCDEFGL. [46] ადგილთა + ადგილთა E.

რამეთუ რომელნიმე წიგნნი[1] ორკეცად და სამკეცად გარდაწერილ[2] არიან, რომელ-ესე მოსაგონებელადცა დიდ არს, ვითარმცა[3] ესოდენნი[4] წიგნნი ერთმან კაცმან მზანი[5] თარგმნილნი ცხორებასა შინა თჳსსა აღწერნა. არა რომელმცა[6] ბერძულისაგან[7] სრულიად თარგმნნა[8], ვითარ-ესე კაცმან ამან[9] საკჳრველმან მაღლად[10] და ღმრთივ- 5
ბრწყინვალედ აღწერნა. თარგმნა უკუე, ვითარცა ვთქუთ[11], დიდი[12] სჳნაქსარი, საფუძველი ეკლესიათაჲ; სახარებაჲ[13] გამოკრებული საწელიწდოჲ, პავლე სრული[14] და საქმე მოციქულთაჲ და კათოლიკენი მოციქულთანი, პავლე გამოკრებული საწელიწდოჲ, საწინაწარმეტყუელოჲ საწელიწდოჲ[15], თუენი[16] ათორმეტნივე[17] სრულად[18] და[19] 10
ღმრთივ-ბრწყინვალედ, სტიქარონნი[20] საწელიწდონი დღესასწაულოსანი, რომელნი თუეთაცა თანა სწერიან[21]; სტიქარონნი[22] სამარადისონი[23], თჳთ ავაჯნი[24] ჳძლისპირონი[25], ვითარცა არიან ბერძულად, კუალად იგივე სტიქარონნი[26] ძლისპირთა[27] ქუეშე, რომელთა შინა სხუაჲ[28] მრავალი[29] კეთილი[30] სწერია[31], და მათვე[32] შინა მარხვათა 15
სტიქარონნი[33]; დიდი პარაკლიტონი, სამკაული ეკლესიათაჲ[34], სხჳთა მრავლითა კეთილითა აღსავსე, დიდნი[35] მარხვანი[36] [v] და ზატიკნი[37] ეგრეთვე[38] მრავალფერითა კეთილითა აღსავსე; წიგნი თეოდორე სტუდიელისა[39] სწავლანი — დიდთა მარხვათა საკითხავი[40]. წიგნი დაბადებისა[41], თარგმანი, იოვანე ოქროპირისა[42] თქუმული[43], წიგნი 20
მეექუსისა[44] კრებისაჲ, ებისტოლენი[45] წმიდისა კჳრილესნი[46] და სხუათა წმიდათა მამათანი[47], განკუეთისათჳს ნისტორ[48] უშჯულოჲსა, წიგნი გრიგოლ ნოსელისა, რომლისა შუენიერებაჲ და ქებაჲ ზეშთა[49] არს ყოვლისა მითხრობისა, წიგნი ექუსთა დღეთაჲ[50] წმიდისა ბასილის[51] თქუმული[52], წიგნი ებისტოლენი[53] წმიდისა ეგნატი ღმერთ- 25

---

[1] წიგნი AK. [2] აღწერილ K. [3] ვითარმცა] ვ~ა I. [4] ესეოდენნი BCDE. [5] მზანი — I. [6] რომელმცა] რაჲ~ცა BCDEFGL. [7] ბერძულისგან BL. [8] თარგმნა FGIL. [9] ამან — BCDEFGL. [10] მაღლად — EI. [11] ვსთქუთ I. [12] დიდი—E. [13] სახარებაჲ] ცხორებაჲ D. [14] პავლე სრული] პავლეს რ~ლი I. [15] საწინაწარმეტყუელოჲ საწელიწდოჲ — BCDEFGL. [16] თუენი EF, თჳთენი JL. [17] ათორმეტნივე] ყოველნივე IK. [18] სრულიდ L, ს~დ BCDEFG. [19] და — BCDEFGL. [20] სტიქარონი BE. [21] ჰსწერიან G. [22] სტიქარონი BCFIL. [23] სამარადისონი — BCDEFGL. [24] ავაჯანი G. [25] უძლისპირონი BEK, საძილისპირონი I. [26] სტიქარონი EI. [27] ძილისპირთა BCK, სძლისპირთა GL, სძილისპირთა I. [28] სხუაჲ BCDEFGL, სხუანი I. [29] მრავალნი BCDEFGIL. [30] კეთილნი CDEFGIL. [31] სწერიან. CEI, ჰსწერია G. [32] მ~თავე F; მათვე] მათ თანავე L. [33] სტიქარონი FGIL. [34] ეკლესიისა E. [35] დიდი EG. [36] მარხვანი] მისნი I. [37] ზადიკნი CI. [38] ეგრეთვე — CDEFGL. [39] სტოდიელისა BK, სტოდელისა CEFGIL, სტოდეელისა D. [40] საკითხავნი GI. [41] დაბადების G. [42] ოქროპირის BCDEFGL. [43] თქუმული—I. [44] მეექუსის BCDEFGL. [45] ეპისტოლენი CG. [46] კჳრილესნი E. [47] მამათა CDEFGL. [48] ნესტორ J [49] ზესთა I. [50] დღე G. [51] ბასილი FL. [52] თქმ~ლნი E. [53] ეპისტოლენი C.

შემოსილისანი, წიგნი საფსალმუნე — დავითი[1], სამკაული და გჳრგჳნი ყოველთა წიგნთაჲ.

ხოლო უკუეთუ ვინმე იყოს მოსწრაფეთაგანი[2] და მამის-მოყუარე[3], უფროჲს-ღა. ვთქუათ[4] თუ, ღმრთის-მოყუარე[5], და უნდეს ცნობის ძალი თჳთოეულისა[6] წიგნისაჲ, თუ რაჲ სწერია[7], ამისვე წიგნისა[8] ბოლოსა[9] პოოს[10] აღრიცხულად და განმარტებულად თჳთოეულისა[11] წიგნისა ზანდუკი და ანდერძი ღმრთივ-შუენიერად და ბრწყინვალედ[12], რომელი წმიდამან ბერმან იოანე[13] პატრიკმან პეტრიკ ყოფილმან აღწერა, რაჲჟამს-იგი[14] თავისა თჳსისათჳს გარდაიწერნა[15] წმინდანი ესე წიგნი, ყოველი წულილ[16]-წულილად აღრიცხვა[17] გალობაჲ და დასდებელი ფრიადითა შრომითა და გულსმოდგინებითა. ესე ყოველნი და ამათსა[18] ფრიად უმრავლესნი[19] წიგნი თარგმნა[20] ღმერთშემოსილმან[21] მამამან ჩუენმან გიორგი [31] და ესრეთ[22] აღაორძინა[23] მისდა რწმუნებული იგი ტალანტი.

XVII. ხოლო საყოფელად[24] არნ[25] ოდესმე ს ჳ მ ე ო ნ[26]-წ მ ი დ ა ს და ოდესმე კ ა ლ ი პ ო ს ს[27]. და ესრეთ არა სცემდა[28] განსუენებასა თავსა თჳსსა, ვიდრე არა[29] ყოველნი განაკჳრვნა[30] არა ხოლო თუ ქართველნი, არამედ ბერძენნიცა და ასურნი, რომლისათჳსცა[31] ეუწყა მოქალაქობაჲ[32] მისი ნეტარსა იოანე[33] პატრიაქსა ა ნ ტ ი ო ქ ი ი ს ა ს ა[34], მოუწოდა[35] და ეზრახა[36] საღმრთოთა წერილთაგან[37] მრავალსახედ: პირველად სარწმუნოებისათჳს მართლისა და კანონთათჳს საეკლესიოთა[38], და მერმე სულთა სარგებელისათჳს, სათნოებათათჳს[39] და ვნებათა. და ვითარ ყოველსა[40] შინა გამოცდილად პოა[41], მერმე ყოველი ცხორებაჲ თჳსი მას შეჰვედრა[42]. და მას ჰკითხავ[43] გულის-სიტყუათა თჳსთა და ყოველთავე საეკლესიოთა[44]

---

[1] დავითნი I. [2] მოსწრაფეთაგან B] მოსწავლეთაგანი G. [3] მოყუარე] მოურნე I. [4] ვსთქუათ I. [5] უფროჲსღა ვთქუათ თუ ღმრთის-მოყუარე — BCDEFGL. [6] თჳთოეულისა BCEFI, თითოეულისა L. [7] ჰსწერია G. [8] წიგნის BCDEFGL; თუ რაჲ სწერია ამისვე წიგნისა — I. [9] ბოლოს I. [10] პოოს BDEFL, ჰპოოს G. [11] თჳთოეულისა BCEFIL. [12] და ბრწყინვალედ — CDEFGL [13] იოანე] პეტრე K. [14]-იგი — I. [15] გარდაიწერა FL. გარდიწერა G. [16] წულილ—BCDEFGIL. [17] აღრიცხვა BCDEFKL] აღწერა I. [18] ამათსა] ამისა BCEFGL, ამისსა D. [19] უმრავლესნი] უმაღლესნი I. [20] თარგმნა I. [21] წიგნნი თარგმნნა ღ[ა]თშემოსილმან — BCDEFGL. [22] ეს[ა]რ C. [23] აღორძინა E. [24] საყოფლად K. [25] არინ B; არნ + მისა CDEFGL. [26] სიმეონ G, სჳმონ K. [27] კალიპოსსა E. [28] ჰსცემდა G. [29] ვიდრე არა] ვ[ი]ეღა CDEFGL. [30] განაკჳრნა CI. [31] რომლისათჳს I. [32] მოქალაქობაჲ] მოცჳეულება I. [33] იოანე] პეტრე K. [34] ანტიოქისასა BCEK, ანტიოქიისსა FL. [35] მიუწოდა G. [36] ეძრახა C. [37] წერილთაგან] წიგნთაგან E. [38] სარწმუნოებისათჳს მართლისა და კანონთათჳს საეკლესიოთა — BCDEFGL. [39] სათნოებათა I. [40] ყოველსაჲ E. [41] პოვა BCDEFL, ჰპოვა GI, + და BCDEFGL. [42] შეჲედრა GIK. [43] კითხავნ EK. [44] საეკლესიოთა + თჳსთა I.

საქმეთა. და რაჲჟამს-იგი შურითა[1] მტერისაჲთა ცეცხლი აღედვა ღმრთისა ქალაქსა და ტაძარი წმიდისა მოციქულისა პეტრესი დაწუა[2], ხოლო პატრიაქი მრავალთა მწუხარებათა და ურვათაგან[3] შეპყრობილ იყო, ვიდრე[4] არა[5] ბერი ესე წმიდაჲ მივიდა[6] და სიტყჳთა ნუგეშინის-ცემისაჲთა[7] და სწავლითა სულიერითა ყოველი მწუხარებაჲ და გლოვაჲ მისი განაქარვა[8], რომლისათჳსცა აღიარებდა და იტყოდა: „უკუეთუმცა სიწმიდე შენი არა მომაშურალ[9] იყო, ჳ წმიდაო მამაო, კნინღამცა[10]-და[11] მწუხარებათა მიერ ჯოჯოხეთად შთასრულ იყო[12] სული ჩემი[13]“. ესრეთ წმიდაჲ ესე პატრიაქი ესევითარითა სიჴუარულითა და სარწმუნოებითა[14] აღსავსე კაცისა ამის ღმრთისაჲთა[15] შემდგომად მცირედისა უფლისა[16] მიმართ მიიცვალა.

და შემდგომად მისა[17] დაიპყრა საყდარი მისი თეოდოსი[18] სამეუფო[ν][ელმან][19], კაცმან მაღალმან და ფილოსოფოსმან[20] და ორითავე[21] ცხორებითა გამოცდილმან. ხოლო არა აქუნდა წუთ[22] მეცნიერებაჲ[23] წმიდისა ამის ბერისა მიმართ ვითარცა ახალშემოსრულსა. და ესე იქმნა მიზეზი და[24] დასაბამი[25] მათისა ურთიერთარს[26] შემეცნიერებისაჲ[27].

რამეთუ კაცნი ვინმე სჳმეონ-წმიდელნი[28] შურითა საეშმაკოჲთა აღიძრნეს ჩუენ ქართველთა ზედა და ენება[29], რაჲთამცა ნათესავი ჩუენი ძირითურთ აღმოჰფხურეს[30] სჳმეონ-წმიდითა[31]. და განიზრახეს[32] გულარძნილებით[33], რაჲთა წმიდასა ამას და მართალსა სარწმუნოებასა ჩუენსა ბიწი რაჲმე დასწამონ. და ესრეთმცა[34] სრულიად აღმოგუფხურნეს[35] დიდებულისა ამისგან[36] ლავრისა პირველითგან თჳთ წმიდისა სჳმეონის[37] მიერ დამკჳდრებულნი. და ესრეთ ბოროტად შეიზრახნეს[38] და წარვიდეს თეოდოსი[39] პატრეაქისა[40] წინაშე, ვითარცა ახლად შემოსრულისა და[41] წუთ უმეცარისა[42], და[43]

---

[1] შურთა I. [2] დაიწუა BCDEFGL. [3] ურვათა I. [4] ვ̃ლმდის CDFGL] ვ̃ლ E. [5] არა—CDEFGL. [6] მოვიდა BCDEFGL. [7] ნუგეშის ცემისათა L. [8] განუქარვა CDEG, განაუქარვა FL. [9] მოშურალ G. [10] კნინღა I. [11] და — I. [12] შთავსრულ ვიყავ I. [13] სულით ჩემით I. [14] სარწმუნოებით B. [15] ღ̃ისაჲთა — I. [16] ღ̃ისა] ღმრთისა CDEFGL. [17] მისსა BG. [18] თეოდოსი G, თეუდორი L. [19] სამეუფო I, სამეფო K. [20] ფილასოფოსმან FL. [21] ორთავე CI. [22] წუთ — BCDEFGL. [23] მეცნიერებაჲ] გამოცდილება G. [24] და — BCDEFGL. [25] დასაბაჲსა BCDEFGL. [26] ურთიერთს BCDEFGL. [27] შემეცნერებისა B, შემეცნებისა G. [28] სჳმონ ცოდვილნი I, სჳმონ-წმიდელნი K] მთაწმიდელნი E. [29] ენებათ G. [30] აღმოფხურეს B, აღმოფხვრეს C, აღმოფხრუს G, აღმოფხურას IK. [31] სჳმეონ-წმიდით — I, სიმეონწმიდით G, სჳმონ-წ̃ით K. [32] განიზრახუს G. [33] გულარძნიელებით G. გ̃ლარძნილობით L. [34] ესრეთცა I. [35] აღმოფხურნეს I, აღმოგუფუხრნეს K, ÷ და BCDEFGL. [36] ამის D. [37] სიმეონის G. [38] შეიზახნეს C. [39] თეოდოსი BCDEFGIL. [40] პატრიაქისა BCDEFGIL. [41] და — K. [42] უმც̃რისა A, უმეცრისაჲ BCDEFGIKL. [43] და — BCDEFGL.

დაცკვეს[1] წინაშე მისსა რეცა მომჰირნედ[2], და ჰრქუეს[3] მას: „შეგუეწიენ[4], წმიდაო მეუფეო[5], და გკჳსნენ დიდისა ჰირისაგან, და[6] განგუათავისუფლენ[7] კაცთაგან ამაოთა და უცხოთესლთა, რამეთუ არს მონასტერსა შინა ჩუენსა ვითარ სამეოცი[8] კაცი, რომელნი[9] ქართველად სახელ-იდებენ[10] თავთა თჳსთა და არა უწყით[11], თუ რასა ზრახვენ[12], ანუ რაჲ არს სარწმუნოებაჲ მათი. და ესრეთ დორიასად[13] ზოგი მონასტრისაჲ დაუპყრიეს“. და ესმა რაჲ ესე პატრეაქსა[14], დაუკჳრდა[15] და ჰრქუა მათ: „და ვითარ ეგების ესე[16], რომელმცა[17] ქართველნი არა[18] მართლმადიდებელნი[19] იყვნეს“, რამეთუ[20] წუთ უმეცარ იყო ნათესავსა ჩუენსა[21]. ხოლო იგინი დაუმტკიცებდეს და რეცა უკეთურებისა საფარველად ჰრქუეს[22] მას, [32] ვითარმედ: „არა უწყით[23], თუ ქართველნი[24] არიან ანუ სომეხნი და ვერცა ხუცესი მათი ჟამსა წირავს[25] მონასტერსა შინა ჩუენსა“.

ხოლო ესე მართალი თქუეს, რამეთუ ვიდრე აქამომდე მრავლით ჟამითგან ქართველი ხუცესი სჳმეონ-წმიდას[26] ჟამსა ვერ წირვიდა ამის მიზეზისათჳს, რამეთუ რომელსამე ჟამსა სოფლური ვინმე ხუცესი ახლად ჩამოსრული წმიდისა სჳმეონის[27] სუეტსა[28] ზედა გასრულ[29] იყო ჟამის-წირვად ქალამნითა და საბეჭურითა თჳნიერ[30] სამღდელოჲსა[31] შესამოსლისა[32], ვითარცა იყო პირველად წესი ჩუენი, და ამისთჳს არა უტეობდეს[33] ქართველსა ხუცესსა ჟამის-წირვად, არამედ განეწესა[34], რაჲთა მათ თანა[35] ეზიარებოდინ[36]. და ნუ ვინ ჰგონებს[37], თუმცა სხუაჲ რაჲმე მიზეზი ყოფილიყო. და კაცთა მათ ამაოთა პატრეაქსა[38] ესე გააგონეს, ხოლო იგი განცკრდა[39] ამას ყოველსა ზედა და ჰრქუა მათ: „არა[40] ვინ[41] არსა[42] ნათესავსა მათსა[43] შორის[44] ბერძულისა ენისა მეცნიერი და[45] წერილთა[46]

---

[1] დასცკვეს C, დაცკვს EK. [2] მომჳირედ I. [3] ჰქუა I. [4] შეგეწიენ K] შეგჳწყალენ G. [5] მეფეო EK. [6] და — B. [7] განვათავისუფლენ I. [8] სამოცი C. [9] რომელნი—BCDEFGL. [10] სახელს დებენ BCDEFL, სახელ ჰსდებენ G, სახელ ედებიან I. [11] უწყიან BCDFGL. [12] ჰზრახუნ G. [13] დიორასად I, დარიასად K. [14] პატრიაქსა BCDEFGL, პატრიახსა G. [15] დაუკჳრდა — E. [16] ესე] ეგე G. [17] რომელთამცა AK, რ̃ამცა I. [18] არა] აქა I. [19] მართმადიდებელნი I. [20] რ̃] ხოლო L. [21] ნათესაებსა ჩუენისა BCDEFGL. [22] ჰრქუა BI. [23] უწყით — E. [24] ქართველი BFL. [25] სწირავს CEGI. [26] სიმეონ-წ̃ს G, სიმონ-წ̃ას I, სჳმონ-წ̃ას K. [27] სჳმეონის B, სიმეონის G. [28] სუეტსა] საყდარსა I. [29] განსრულ K. [30] თჳნიერ A. [31] სამღუდელო I. სამღვდელო K. [32] შესამოსლითა K. [33] უტევებდეს BCFGL. უტევებდა D. [34] განუწესა I. [35] თანაჲე CDFGL. [36] ეზიარებოდიან BCDFGL, ეზიარებოდენ E. [37] გონებენ K. [38] პატრიაქსა BCDEFL, პატრიაჭთა I, — G. [39] განცჳფრდა BCDEFGIKL. [40] არა] არს AK, არსა I. [41] ვინმე I. [42] არს E,—I. [43] მათ I. [44] ~ შორის მათსა FGL. [45] და + სწაელულთა და K. [46] წერილთა—I.

სწავლული[19]“ ხოლო მათ უნდა თუ არა, აღიარეს, ვითარმედ: „ჰე[2], არს[3] ერთი ვინმე მონაზონი ღრამატიკოსი[4] და[5] ბერძულთა წიგნთა ქართულად[6] თარგმნის“.

მაშინ პატრიაქმან მსწრაფლ ბრძანა მოყვანებაჲ[7] ბერისაჲ[8]. ხოლო ვითარცა შევიდა ბერი წინაშე მისსა[9], მოიკითხა[10] პატივით[11] და უბრძანა დაჯდომაჲ და იწყო უბნობად ბერისა ღმრთივ-სულიერთა წიგნთაგან[12]. და რასა-იგი ჰკითხვიდა[13], ყოველსავე ღმრთივ-შუენიერად მიუგებდა. მაშინ გულისჴმა-ყო[14] პატრიაქმან, ვითარმედ მადლი ღმრთისაჲ დამკჳდრებულ არს მის თანა და პრქუა ესრეთ ბერსა: „პატიოსანო მამაო, კურთხეულ არს ღმერთი, რომელ ვიხილე სიწმიდე შენი. და აჰა ესერა, გხე[v]დავ[15] მოწყალებითა ღმრთისაჲთა[16], დაღაცათუ ნათესავით[17] ქართველი ხარ[18], სხჳთა კულა[19] ყოვლითა სწავლულებითა სრულიად[20] ბერძენი[21] ხარ. ხოლო მითხარ ნათესავისა შენისათჳს[22], არს რაჲ ნაკლულევანებაჲ მართლისა[23] სარწმუნოებისაჲ მათ თანა გინა ურთიერთარს[24] განყოფილებაჲ მათ შორის და ჩუენ შორის“?

ხოლო ნეტარმან მან გამოისახა სასწაული პატიოსნისა ჯუარისაჲ[25] პირსა თჳსსა და იწყო წარმოთქუმად მართლისა სარწმუნოებისა[26] ესრეთ, რომელ[27] განაკჳრვნა[28] მსმენელნი[29], რამეთუ სული წმიდაჲ იტყოდა პირით მისით. მაშინ პატრიაქმან ბრძანა: „კურთხეულ არს ღმერთი! ვიეთნიმე ნაკლულევანებასა[30] სწამებდეს[31] ქართველთა, და[32] აჰა ესერა მრავლითა სახითა უზეშთაეს[33] იპოვნეს ჩუენსა და უფროჲს ხოლო ქალწულებითა, რომელი[34]-იგი მაღლად უპყრიეს მათ“. და[35] ყოველნივე ეწამებოდეს, რამეთუ იყვნეს მეტროპოლიტნი[36] და ებისკოპოსნი და წარჩინებულნი ანტიოქიისანი[37]. ყოველთავე ადიდეს ღმერთი და წმიდასა ამას[38] ქებაჲ შეასხეს და ნეტარებაჲ.

---

[1] სწაელილი B, ჰსწავლული G. [2] ჰე — I. [3] არის BCDEFGL. [4] ღრმამტიკოსი, B DFL, ღრმამ~ტიკოსი C, ღრამმტიკოსი E, ღრმატიკოსი GI. [5] და — BCDEFGL. [6] ქართლად K. [7] მოყვანებაჲ + სისი I. [8] ბერისI. [9] მისა I. [10] მოიკითხეს BCDEFGL. [11] პატივითა BCDEFGL. [12] წიგნთაგან] წიგნთა შ~ა I. [13] კითხვიდა IK + და I. [14] ჰყო BG. [15] ჴედავ I. [16] ღ~ჲთა] უფლისათა I, — BC. [17] ნათესავი CDEFGL. [18] — ხარ ქართველი CDEFGL. [19] კულა — CDEFGL. [20] ს~დ — I. [21] ბრძენი K. [22] შენისათჳს + ხოლო მითხარ ნათესავისა შენისათჳს D. [23] მართლისა — DEFGL] მონათლჳსა B, მონათვლისა C. [24] ურთიერთას BCDFL, ურთერთას E. [25] ~ ჯუარისა პატიოსნისა FGL [26] სარწმუნოებისა + მათ თანა K. [27] რომელ + რ~ლ K [28] განაკჳრნა I. [29] სმენელნი I. [30] ნაკლულევნებასა B. [31] ჰსწამებდეს G. [32] და —BC DEFGL. [33] უზესთაეს I. [34] რ~ი] რამეთუ C. [35] და — BCDEFGL. [36] მიტრაპოლიტნი BCDEFL, მიტროპოლიტნი GIK. [37] ანტიოქისანი ABK. [38] მას BCD EFGL.

ხოლო პატრიაქმან ცუდის[1]-მზრახთა[2] მათ და ამაოთა კაცთა სჯმეონ-წმიდელთა[3] ფრიად შეჰრისხნა[4] და კანონსა ქუეშე საეკლესიოსა შეყარნა და სხუასაცა[5] მრავალსა[6] ძჯრსა უთქუმიდა. ხოლო ნეტარმან მან[7] უხჯიშნა[8] პატრიაქისაგან და განუტევნეს. და რომელსაცა რეცა სავნებელად ჩუენდა ჰგონებდეს[9], ესე ჩუენდა სარგებელად იქმნა[10]. და სარწმუნოებაჲ ჩუენი ღმრთივ-ბრწყინვალედ [33] იქადაგა. და[11] მიერითგან დაეწესა, რაჲთა ქართველნი სჯმეონ-წმიდასა[12] ჟამსა წირვიდენ[13]. რამეთუ ყოველნი მეცნიერ ხართ, ვიდრე ამის ნეტარისამდე ჟამსა, ვერ[14] წირვიდეს.

XVIII. და[15] ესე რაჲ ესრეთ ღმრთივ-ბრწყინვალედ აღასრულა და განაგო; და კუალად სხუაჲ საქმე წინა უყო პატრიაქმან ფრიად დიდი და მაღალი, რამეთუ კაცთა ვიეთმე მრავალღონეთა და მანქანათა[16] მოაჩსენეს და აუწყეს პატრეაქსა[17], ვითარმედ: „ვითარ ესე, მეუფეო[18], რომელ ეკლესიანი და მღდელთ-მოძღუარნი[19] ქართლისანი არა რომლისა პატრიაქისა[20] ჴელმწიფებასა[21] ქუეშე არიან და ყოველნი საეკლესიონი წესნი მათ მიერ განეგებიან და თჳთ დაისუმენ[22] კათალიკოსთა[23] და ებისკოპოსთა. და არა სამართალ არს ესე, რამეთუ ათორმეტთა მოციქულთაგანი არავინ მისრულ არს ქუეყანასა მათსა. და ჯერ-არს, რაჲთა[24] ქალაქსა ამას[25] ღმრთისასა[26] და საყდარსა[27] მოციქულთა თავისასა დაემორჩილნენ და ამისსა[28] ჴელმწიფებასა[29] ქუეშე იყვნენ. რამეთუ ნათესავი არს უმეცარი და სამწყსოჲ მცირე; და ჩუენდა მახლობელად არიან და ჯერ-არს, რაჲთა ჴელმწიფებასა[30] ქუეშე ანტიოქელი[31] პატრეაქისასა[32] იმწყსებოდინ[33] და აქა იკურთხეოდის[34] კათალიკოზი მათი და ვიყვნეთ ჩუენ ერთ სამწყსო და ერთ მწყემს".

ესე ყოველი განიზრახეს[35] და დაამტკიცეს რეცა უმეცრებისა ჩუენისათჳს. ხოლო წინააღმდგომი შეემთხჳა[36], რამეთუ იწყო პატ-

---

[1] ცოდის K. [2] მზრახვალთა CDF, მზრახველთა EGL. [3] სიმეონ-წ˘დელთა G, სჳმონ-წმინდელთა I, სჳიმონ-წმიდელთა K. [4] შერისხნა BEGIK. [5] სხუასა E. [6] მრავალსა] მისავალსა K. [7] ამან BCDFGL. [8] უხოიშნა BCDEFGL, უხვეიშნა I. [9] გონებდეს K. [10] ქმნა L. [11] და — BCDEFGL. [12] სიმეონ-წმიდას G, სჳიმონ-წმინდას K. [13] სწირვიდენ E, სწირვიდეს K. [14] ვერ] ვერვინ BCDEFGL. [15] და + ესრეთ ესრეთ და K. [16] მანქანებათა I. [17] პატრიაქსა BCDEFGIL. [18] მეფეო K. [19] მღდელ-მოძღუარნი C. [20] პატრიარქისა G, პატრეაქისა K. [21] ჴელმწიფებისა I, ჴელმწიფობასა L. [22] დაისმენ BCDEFGL. [23] კათალიკოზთა BCDFIL, კ˘ზთა E, კათოლიკოსთა G. [24] რაჲთა — I. [25] მას I. [26] ღმრთისა FJL. [27] საყდართა CDEFGL. [28] ამის CDEFGL, მისსა I. [29] ჴელმწიფებისა E, ჴელმწიფობასა L. [30] ჴელმწიფობასა L. [31] ანტიოქელისა B. ანტიოქიისა CDE, ანტიოქიისასა FL, ანტიოქიის G, ანტიოქელ I. [32] პატრიაქისასა BCDEFGL, საპატრიაქოს I. [33] იმწყსებოდიან E, იმწყსებოდენ G. [34] იკურთხეოდეს B. [35] განიზრახეს] თქუეს I. [36] შეემთხჳა G.

რიაქმან[1] სიტყუად ბერისა, ვითარცა[2] ესერა აღგჳწერია[3], და ეტყოდა რომელსამე[4] [v] ლიქნით და რომელსამე მართლად[5], ვითარმედ: „შენ[6], ჲ ნეტარო მამაო, დაღაცათუ ნათესავით ქართველი ხარ, ხოლო სწავლულებითა[7] და მეცნიერებითა[8] ჩუენივე[9] სწორი ხარ. ჯერ-არს, რომელ[10] ეკლესიანი და მღდელთ-მოძღუარნი თქუენნი ჴელსა[11] ქუეშე სამოციქულოჲსა ამის საყდრისასა იმწყსებოდინ[12], და ჰმართებსცა[13] ესრეთ მიზეზითა[14] მახლობელობისაჲთა. და[15] ესე შენგან შესაძლებელ არს, რამეთუ უწყი, ვითარმედ გისმენს[16] მეფე თქუენი, უკუეთუ მიუწერო და აუწყო უმჯობესი. ხოლო უკუეთუ არა ისმინოს, მიუწერო ოთხთავე პატრიაქთა საყდრის-მოდგამთა ჩუენთა და ვაუწყო თჳთრჩულობაჲ[17] და ქედფიცხ[ე]ლობაჲ[18] ნათესავისა თქუენისაჲ[19], და ვითარმედ[20] თჳნიერ სამოციქულოჲსა კანონისა თჳთ იმწყსებიან და მოციქულთაგანი არავინ მისრულ არს ქუეყანასა მათსა; და ესრეთ მრავალსა ღუაწლსა შეგთხინე[21], ვიდრე არა თჳთ მეფე თქუენი წინაშე ჩუენსა[22] მოვიდეს და ჴელმწიფებასა[23] ჩუენსა დაემორჩილოს“. და ესევითარნი[24] რაჲ სიტყუანი წარმოთქუნა პატრიაქმან[25] ბერისა მიმართ.

ხოლო ნეტარმან ამან[26] დაწყნარებით და ნელიად პრქუა პატრიაქსა[27], ვითარმედ: „ჲ წმიდაო მეუფეო[28], რაჲსათჳს-მე ესრეთ ადვილად ჴელ-ჰყავ[29] დიდისა ამისა და[30] მაღლისა საქმისა[31] მოგონებად და აღსრულებად, და ვინ-მე[32] არიან უგუნურნი იგი[33] გამზრახნი შენნი, ანუ რად ესრეთ უგუნურად შეგირაცხიე[ს][34] ნათესავი ქართველთაჲ, წრფელი და უმანკოჲ? აჰა ესერა ვარ მე უნარჩევესი და უმდაბლესი ყოველთა ძმათა ჩემთაჲ[35]. მე მოგცე მათ ყოველთა[36] წილ პასუხი. მოღებად ეც წიგნი მიმოსლვაჲ ანდრეა[37] მოციქულისაჲ და მუნით გეუწყოს საძიებელი თქუენი“.

ხოლო პატრიაქმან უბრძანა თეოფი[ჱ]ლეს, ნათესავით ქართველსა, რომელი-იგი უკუანაჲსკნელ ტარსუს მეტროპოლიტ[38] იქმ-

---

[1] პატრიაქმანი I. [2] ვითარცა] ვ"დ K. [3] აღგჳწერა FKL. [4] რომელსამე — I. [5] მართლიად I. [6] შენ — I. [7] სწავლულებით G. [8] მეცნიერებით G. [9] ჩუენსავე I. [10] რ"ლ]რ"ა IK. [11] ჴელსა] ჴელმწიფებასა I. [12] იმწყსებოდენ G, იმწყსებოდინ I. [13] მართებს·ცა CE GK. [14] ძიზეზით BIDFGL. [15] და — BCDEFGL. [16] გასმენს FL. [17] რჯულობაჲ B. [18] ქედფიცხელობაჲ BCDEFGIL. [19] ~ თქუენისა ნათესავისა BCDEFGL. [20] ვითარ E. [21] შეგამთხვინე L. [22] ჩუენსა] ჩენსა BCDEFGIL. [23] ჴელმწიფობასა L. [24] ესევითარნი] ესე I. [25] პატრიაქმან — CDEFGL. [26] ამან — I. [27] პატრიაქს I. [28] მეფეო K. [29] -ყავ K] -ყოფ C. [30] და — BDE. [31] საქმისა — BCDEFGL. [32] და ვინმე] ვინ BCDEFL, ვინა G. [33] იგი—BCDEFGL. [34] შეგირაცხეს E, შეგირაცხიე K. [35] ჩემთაჲ] და G. — BCDEFL. [36] ~ ყოველთა მათ E. [37] ანდრია. BCDEFGL] ადრე I. [38] მიტრაპოლიტ BCE, მიტროპოლიტ DFGIL.

ნა, მოღებაჲ[1] წიგნისაჲ მის. და ვითარ[2] მოიღეს, პირველ წარკი-
თხვისა ჰრქუა ბერმან პატრიაქსა: „წმიდაო მეუფეო[3], შენ იტყჳ,
ვითარმედ თავისა მის მოციქულთაჲსა პეტრეს[4] საყდარსა[5] ვზიო.
ხოლო ჩუენ პირველწოდებულისა და[6] ძმისა თჳსისა მწოდებელისა
ნაწილნი ვართ და სამწყსონი და[7] მის მიერ მოქცეულნი და განათ-
ლებულნი. და ერთი წმიდათა ათორმეტთა[8] მოციქულთაგანი, სი-
მონს[9] ვიტყჳ კანანელსა, ქუეყანასა ჩუენსა დამარხულ არს აფხა-
ზეთს[10], რომელსა ნიკოფსი ეწოდების. ამათ წმიდათა მოციქულ-
თა განათლებულნი ვართ და[11] ვინაჲთგან ერთი ღმერთი გჳცნობიეს,
არღარა უარ-გჳყოფიეს და არცა ოდეს წვალებისა მიმართ[12] მიდრე-
კილ არს ნათესაჲი ჩუენი. და ყოველთა უარის[13]-მყოფელთა და
მწვალებელთა შევაჩუენებთ და ესწყევთ[14]. ამას საფუძველსა[15] ზედა
მართლმადიდებლობისასა[16] და მცნებათა და ქადაგებათა ზედა წმიდა-
თა მათ[17] მოციქულთასა მტკიცე ვართ; აწ[18] უკუეთუ[19] ჯერ-არს,
დაგემორჩილნეთ[20]“. და რეცა განცხრომით ჰრქუა პატრიაქსა: „წმი-
დაო მეუფეო[21], შუენის[22] ესრეთ, რაჲთა წოდებული იგი მწოდებელ-
სა მას დაემორჩილოს, რამეთუ პეტრესი ჯერ-არს, რაჲთა დაემორჩილოს
მწოდებელსა თჳსსა და ძმასა ანდრეას[23], და რაჲთა თქუენ ჩუენ[24] დაგუე-
მორჩილნეთ“. და ესეცა შესძინა[25], ვითარმედ: „წმიდაო მეუფეო[26],
რომელნი-ეგე[27] ჩუენ უმეცრად[28] და სუბუქად გუხედავთ და თავნი
თქუენნი ბრძენ და მძიმე გიყოფიან. იყო ჟამი, რომელ ყოველსა სა-
ბერძნეთსა შინა მართლმადიდებლობაჲ[29] არაჲ იპოებოდა და
იოვანე[30] გუთელ[31] [v] ეპისკოპოსი მცხეთას იკურთხა ეპისკოპოს-
სად, ვითარცა სწერია დიდსა სჳნაქსარსა“. ესე ყოველი რაჲ[32] წარ-
მოთქუა[33] ნეტარმან ამან[34], განკჳრდა პატრიაქი ეპისკოპოსთა თჳსთა
თანა სიმახჳლესა გონებისა მისისასა[35]. და[36] რამეთუ ვითარცა მდი-
ნარე დაუწყუეველად[37] ესრეთ დიოდეს[38] სიტყუანი წმიდათა წერილ-
თანი პირით მისით; განიღიმა[39] პატრიაქმან და ჰრქუა მღდელთ-

---

[1] მოღებად E. [2] ვითარ] ვ~ E. [3] მეფეო K. [4] პეტრეს — E. [5] საყდრისა D. [6] და — I. [7] და — BCDEFGL. [8] ათორმეტთა — E. [9] სეიმონს I. [10] აფხაზეთსა I. [11] და — BCDEFGL. [12] მიმართ] მიერ BCDEFGL. [13] უვარის C. [14] დაესწყევთ C. [15] საფუძველსა] საფარველს L. [16] მართლმადიებლობისასა K. [17] მათ — CFGL. [18] აწ I. [19] უკუე G. [20] დაგემორჩილენით FGL. [21] მეფეო K. [22] ჰშუენის G. [23] ანდრიას BCDEFGIL. [24] ~ ჩუენ თქუენ E. [25] შეჰსძინა G. [26] მეფეო K. [27] ეგე] ესე CDEFGL. [28] უმეცრად] უმეტესად B. [29] მართლმადიდებლობაჲ -ი იგი I. [30] იოანე GIL. [31] გუთელ—I; და იოვანე გუთელ—K (ადგილია გაშვებული). [32] რაჲრ~ი E. [33] წარმოსთქუა K. [34] ნეტარმან ამან—G. [35] მისისასა] თჳსისასა K. [36] და — BCDEF GL. [37] დაუტყუ0ტელად G. დაუწყვეტელადK. [38] სდიოდეს I. [39] განიღიმნა BEFGIL.

მოძღუართა მათ და ერსა: „ხედავთა[1] ბერსა ამას, ვითარ მარტო ესოდენსა[2] სიმრავლესა გუერევის. ვეკრძალნეთ[3], ნუუკუე წინააღმდგომი[4] შეგუემთხჳოს და არა ხოლო თუ სიტყჳთ, არამედ[5] საქმით გუამხილოს ძლეულებაჲ ჩუენი და[6] დაგჳმრწემნეს[7] და[8] დაგჳმრემლნეს“[9].

მიერ დღითგან ესრეთ შეიყუარა პატრიაქმან[10] და ყოველთა ანტიოქელთა, ვითარცა მამაჲ და მოძღუარი სულიერი, და თჳთ პატრიაქმან გულის-სიტყუათა თჳსთა მისა იწყო[11] კითხვად. და რამეთუ პირველ მისა ყოფილი[12] ნეტარი პეტრე[13] პატრიაქი მასვე წმიდასა ბერსა ჰკითხვიდა[14], ვითარცა ზემო ვთქუთ[15]. და ესრეთ მრავლითა პატივითა და ნიჭითა[16] ეპყრა წმიდაჲ იგი ბერი, ვიდრე იყო იგი ქუეყანასა ა ნ ტ ი ო ქ ი ი ს ა ს ა[17]. და ოდეს აქუნნ[18] რაჲმე[19] საჭიროჲ გულის-სიტყუაჲ, მსწრაფლ[20] წარმოსცემნ საჴედარსა[21] და მოიყვანებენ და დიდად სარგებელ იყოფინ[22] ხილვასა[23] მისსა. აქამომდე არს პატრიაქისა მიმართ სიტყჳს-გებისა[24] და სიყუარულისა მისისა მისა[25] მიმართ[26] წარმოთქუმაჲ[27].

XIX. ხოლო ვითარცა ცნა[28] ღმრთის-მსახურმან მეფემან ბაგრატ, ვითარმედ სრულ იქმნა თარგმანებაჲ წიგნთა საღმრთოთაჲ და მოირწყუნეს[29] ეკლესიანი შავისა[30] მთისანი წიგნთა [35] მისთა[31] მდინარითა სულთა განმანათლებელითა, რამეთუ ყოველთა მონასტერთა გარდაიწერნეს[32], და უფროჲს ყოველთაჲსა[33] დიდად იღუაწა სულითა კურთხეულმან ანტონი ლიპარიტ[34] ყოფილმან და თჳსისა მონასტრისა[35] ბ ა რ ლ ა ა მ[36]-წ მ ი დ ი ს ა თ ჳ ს დააწერინა და წმიდასა ამას ბერსა დიდად პატივ[37] უპყრა და ნუგეშინის-სცა[38] და[39] თჳსისა[40] მონასტრისაგან გაკუეთილი[41] შეუქმნა[42] და სიმტკიცე თჳსითა ჴელითა დაუწერა, და შუენიერი ქებაჲ და მადლობაჲ დაწერა[43] მას

---

[1] ჰხედავთა G, ხედაეთაა K. [2] ესეოდენსა BCDE. [3] ეკრძალნეთ G, კრძალნეთ I. [4] წინააღდგომი I. [5] არამედ] და I. [6] და—I. [7] დაგურწმენეს I. [8] დაგჳრწემნეს და — BCDEFGL. [9] დაგჳმრეელნეს BCDE, დაგჳმრაელნეს FGL, და დაგჳმრეჭლნეს — I. [10] პატრიაჩმან G. [11] იწყო] ეიყო L. [12] მისა ყოფილ] მესაყოფილე K. [13] პეტრე] ორე BCDEFGL. [14] კითხვიდა K. [15] ვთქუ BCDFGL. ვსთქუთ I. [16] ნიჭითა] ღირებითა I. [17] ანტჰის^სსა A, ანტიოჰისასა EK. [18] აქუნდა BCDEI. [19] ~ რაჲმე აქუნდა FGL. [20] მწრაფლ B. [21] საჴედარსა] სახედ I. [22] იყოფნ BCDEFGIL] იყო იგი I. [23] ხილულსა K, ხილვად I. [24] სიტყჳს-გებაჲ E. [25] მისა —BCDEFGIL. [26] მიმართ] მიერ I. [27] წარმოთქმა CEGI. [28] სცნა I. [29] მოირწყუნეს E, მოირწყულნეს I. [30] შავის BCDEFGL. [31] მისთა] მიერ E. [32] გარდიწერნეს BDE. [33] ყოველთაჲს: + რ^ I. [34] ლიპარტ I, ლიისარიტ K. [35] მონასტრისა + წ^ჲ ბარალამ აფხაზეთს BCDEFI, წმიდის^ ბარალამ აფხაზეთს G. [36] ბარალამ-BCDEFGL ბარლამ-I, ბარლაამ-K. [37] პატივი BCDEFGIL. [38] ნუგეშინი-სცა CDEI, ნუგეშინის-სცა G. [39] და — BCDEFGL. [40] თჳსისა + მის BCDEFGL. [41] განკუთილი I. [42] შეუქნა AK. [43] დასწერა I.

შინა ღუაწლთა[1] და შრომათა მისთათჳს. ესრეთ რაჲ ყოველნი ეკლესიანი განშუენდეს[2] სამკაულითა წმიდათა[3] წიგნთა მისთაჲთა, ხოლო ეკლესიანი აღმოსავლეთისანი წუთ ნაკლულევან იყვნეს.

იწყო ღმრთის-მსახურმან მეფემან ბაგრატ და ძემან მისმან გიორგი დედოფალთა[4], კათალიკოზთა[5] და ყოველთავე მღდელთ-მოძღუართა და მთავართა ვედრებად და წუევად, რაჲთა[6] აღმოსავლეთს[7] განვიდეს[8] და იხილონ წმიდაჲ იგი და იკურთხნენ[9] და განათლდენ მის მიერ, და კუალად[10], რაჲთა ნამუშაკევი იგი[11] მისი[12] ღმრთივ-მონიჭებული[13] იხილონ და აღივსნენ სიხარულითა. და ესრეთ მრავალგზის მოუწერენ[14] ღმრთის-მოყუარე მეფე ბაგრატ და დედაჲ მისი მარიამ დედოფალი[15], ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, მანდა[16] შავსა მთასა მცირედნი არიან მონასტერნი ჩუენნი, რამეთუ ქუეყანაჲ არს უცხოჲ. ხოლო ჩემი[17] სამეფოჲ[18] ვრცელ არს და დიდ ფრიად[19] და მაღალ, და ეკლესიანი და[20] სამღდელთ-მოძღურონი[21] და მონასტერნი ფრიად მრავალ და[22] დიდებულ. აწ არწმუნოს ღმერთმან სიწმიდესა თქუენსა, რაჲთა ჰბრძანო[23] და მოშურე[24] და[25] ჩუენ ვიკურთხნეთ თქუენ მიერ და გავნათლდეთ[26]; და კუალად [v] ეკლესიანი ჩუენნი აღივსნენ[27] მდინარეთა მაგათგან[28] სულთა განმაცხოველებელთა წიგნთა თქუენთა ღმრთივ-სულიერთა[29]“.

ხოლო ნეტარმან[30] ამან[31] ყოლადვე არა თავს იდვა, რამეთუ ყოვლითა მოსწრაფებითა ეცლტოდა დიდებასა კაცთასა და შფოთსა სოფლისასა და სიმდაბლესა შეიტკბობდა.. და კუალად ზემოჴსენებულისაცა მიზეზისაგან ეშინოდა, ნუუკუე მღდელთ-მოძღურად დაადგინონ, ვიდრე არა კუალადცა თჳსითა ჴელითა სიმტკიცე მოუწერა ღმრთის-მსახურმან მეფემან[32], ვითარმედ: „არაჲ[33] უნებელი[34] დაგეპატიჟოსო“[35]. და ვითარმედ: „წმიდაო მამაო[36], არა[37] თუ ოდენ წიგნთათჳს ვარ, რაჲთა განათლდენ ეკლესიანი ჩუენნი, არამედ რაჲთა თჳთ მე განვნათლდე[38] ხილვითა თქუენითა და სული ჩემი ჴელთა

---

[1] ღუაწლითა L. [2] განაშუენდეს L. [3] წიგნთა — E. [4] დედოფალთა + და CD EFGL. [5] კათალიკოზმან CDFL, კათალიკოსმან G. [6] რა — I. [7] აღმოსავლეთ K. [8] გავიდეს B. [9] იკურთხოთ I. [10] კუალად — BCDEFGIL. [11] იგი—I. [12] მის I. [13] ღმრთივ-მონიჭებული] მიერ აღმოცენებული I. [14] მიუწერენ BCDEFGL, მოუწერ I. [15] ~ დედოფალი მ̃რმ E. [16] მანდა — I. [17] ჩემი] ჩუენი G. [18] სამეუფო BCDEFL. [19] ფ̃დ — I. ~ ფ̃დ დიდ E. [20] და — BCDEFGL. [21] სამღდელთ-მოძღრონი BCD, სამღუდელოთ-მოძღვარ I. [22] და — G. [23] ბრძანო EGIK. [24] მოშურე] მოგუარე I, მოშვრეთ K. [25] და] რა I. [26] განვნათლდეთ BCDEFGL. [27] აღივსენ I. [28] მათგან BCDEFGL. [29] სულიერთაჲთა CDEFGL. [30] ნეტართა B. [31] ამან—I. [32] მეფემან — I. [33] არაჲ] არარაჲ CDFGL. [34] უვნებელი. BI?GL] უგებელი I. [35] დაეპატიჟოს B] შეემთხჳოს CDEFGL, დაგეუპატიურო. L.ღ.ᵒ მამაო—BCDEFGL. [37] ~ არა, წმიდაო მამაო I. [38] გავნათლდე I.

თქუენთა[1] შევჰვედრო[2] და ძე ჩემი და ყოველნი თჳსნი ჩემნი სიწმიდისა თქუენისა მიერ იმწყსებოდინ[3] და განისწავლებოდინ[4], და რაჲთა ღმერთსა ნიჭად მიუპყრნე[5] სულნი ჩუენნი".

ხოლო იხილა რაჲ საღმრთომან ამან მოხუცებულმან სარწმუნოებაჲ იგი და[6] სიყუარული ღმრთის-მსახურისა მეფისაჲ მისსა[7] მიმართ და მრავალგზის მოწერაჲ[8] და იძულებაჲ წარსლვისა მისისათჳს და ეძიებდა ცნობად ნებასა ღმრთისასა, რომლითამცა[9] გულსავსე იქმნა. მაშინ წმიდათა მოციქულთა მიერ[10] ქმნული[11] იგი საქმე ჴელ-ყო[12], და რამეთუ[13] ეგრეთცა[14] იყო ჩუეულებაჲ მისი, რაჟამს საქმისა რაჲსათჳსმე უნებენ გულსავსე[15] ყოფის, თუ არს-მეა ნებაჲ ღმრთისაჲ, წილნი[16] დაწერნის[17] და[18] საკურთხეველსა ქუეშე დასხნის. და მღდელმან[19] ზედა[20] ჟამი წირის[21] და, რაჲცა აღმოჰქუდის,[22] იგიცა დაამტკიცის.

და ეგრეთვე[23] ყო[24] აწცა, რომლითა გულსავსე იქმნა. და ესრეთ მიუწერა დამორჩილებაჲ[25] მეფესა. ხოლო მას ვითარცა ესმა, განიხარა ფრიად და წარმოავლინა საკუთარი თჳსი [ՅՇ] იოვანე[26]. და[27] საჴედარნი[28] და განძი, რაოდენი კმა ეყოფოდა მას და მოწაფეთა მისთა[29], წარმოსცა[30]. და დაწერნა[31] წიგნი[32] პატრიაქისა[33] თანა და დუკისა[34] ანტიოქიისაჲსა[35] წარგზავნისა[36] ჩუენისათჳს. და ესრეთ[37] მოიწინეს[38] მწოდებელნი ჩუენნი.

XX. აქამომდე არს სიტყუაჲ ჩუენი ზემოჴსენებულთა მათ[39] ძმათა[40] მიმართ, რომელთა გუაიძულეს შობითგანვე აღწერაჲ ცხორებისა მისისაჲ. ჯ ნეტარო[41], რამეთუ[42] თქუენ აქამომდე[43] ყოველსავე[44] თჳთ მეცნიერ ხართ და ვითარმცა[45] არა მეცნიერ იყავ, რომელი-იგი იოტ ოდენსაცა[46] გულის-სიტყუასა არა დაჰფარვიდა[47] თქუენგან. ხოლო ამიერითგან წარსლვისა ჩუენისათჳს აღმოსავლეთად და ვიდრე სამეფოდ[48] მოსლვადმდე და ამიერ[49] სოფლით მიცვა-

---

[1] თქუენთა] შენთა I. [2] შევედრო BCDE, შჰვედრო FIL, შევედრო GK. [3] იმწყსებოდენ BCDEFGL. [4] განისწაელებოდენ G. [5] მიუპყრნა I. [6] და+ღ̃ისა B. [7] მისისა B, მისა CDEFGIKL. [8] მიწერა BCDEFGL, მისწერა I. [9] რომლითაცა G, რომლიმთაცა I. [10] მიერ — I. [11] ქმნილი CDEFGL. [12] ჰყო G. [13] რ̃ — BCDEFGL. [14] ეგრეცა BCDFL. [15] გულს-სავსე E. [16] წილნი] წიგნი CDEFGL. [17] დაწერის E. [18] და — BCDEFGL. [19] ღდელმან I. [20] ზედა — I. [21] წირეის I. [22] აღმოჴდის BC DEFL, აღმოხდის GIK. [23] ეგრეთცა E. [24] ჰყო GI. [25] დამორჩილებაჲ — BCDEF GL. [26] იოანე GIK. [27] და — BCDEFGL. [28] საჴედარი BCDFL, სახედარი GI,—E. [29] მისთა] თჳსთა C. [30] წარმოჰსცა G. [31] დაწერა EGI. [32] წიგნი CEI. [33] პატრიაქსა ABK. [34] დუკსა ABCDEFGIKL. [35] ანტიოქიისასა ABCDEFGIL, ანტიოქისასა K. [36] წარმოგზავნისა BCDEFGL. [37] ესრეთ] ესე რ̃ა BCEG, ესე რაჲ D, ესე რა FL. [38] მოიწივნეს I. [39] მათ — BCDEFGL. [40] ძმათ G. [41] ნეტარნო I. [42] რ̃ — I. [43] აქამდე BCDEFG. [44] ყოელისაე G. [45] ვითარცა I. [46] იოტ ოდენსაცა] ითხოვდესცა I. [47] დაუფარვიდა I, დაფარვიდა K. [48] სამეუფოდ BCDEFL. [49] მიერ BCDEFGL.

ლებად ყოველივე ვაუწყო სიწმიდესა თქუენსა, რომელმან ეგე ფრიად მაიძულე და მიბრძანე შეუკადრებელთა შეკადრებად, და ესე წარმოვთქუ[1] ფრიად[2] მოკლედ და[3] სულმცირედ[4], რამეთუ ესოდენ[5] შორს ვარ სიწმიდისა მისისაგან[6], ვითარცა ცაჲ ქუეყანისაგან და ვითარცა აჩრდილი მსგავსებისაგან კაცისა. და კუალად მაიძულებს აღწერად ბრძანებაჲ თქუენი, თუ ვითარ წარვედით ზე და თუ ვითარ იქმნა ნეტარი იგი მიცვალებაჲ მისი.

ხოლო მე ვითარცა მოგზაურსა უდებსა, რომელი განზოგებასა გზისასა არა მიწევნულ[7] არნ[8] და დაიპსნის, ეგრეთვე მცონის, რამეთუ წუთ ძირსა[9] თანა მთისასა[10] ვიქცევი და თავსა არა აღსრულ ვარ. არამედ ქრისტე ჰეშმარიტი ღმერთი[11] იყავნ ჩემ თანა და წმიდაჲ მადლი თქუენი, რაჲთა უცთომელად[12] წარვემართო გზასა სიტყჳსა ჩემისასა; რამეთუ ვითარცა წარმოვემართებოდეთ საკჳრველისა მაგის მთისაგან, ვილოცეთ [v] სამარხოსა[13] წმიდისა სჳმეონისსა[14] და მართაჲსსა[15] და მადლი მათი და ლოცვაჲ თქუენი საგზლად მოვიღეთ.

გამოვედით ანტიოქიით და მოვიწიენით[16] ვიდრე[17] დიდად მდინარედ ევფრატად[18] და მუნ გუეუწყა, ვითარმედ მიშუებისათჳს ცოდვათა ჩუენთაჲსა თურქთა დაუპყრიეს ყოველი შუამდინარე და ისაური[19] და საბერძნეთი. ხოლო ჩუენ გუესმა რაჲ ესე, შევიქეცით მიერ და სევასტიით კერძო მივიდოდეთ; გუეგონა, ვითარმედ მათ კერძოთა[20] მშჯდობაჲ არს. ხოლო უწინარეს ჩუენსა მისრულ იყვნეს თურქნი და აღო[21] ქალაქი იგი და დაეწუა[22]. და ჩუენ არაჲ უწყოდეთ და მივიდოდეთ და კნინღა-და მცირედ ჴელთა მათთა შთავვარდებოდეთ[23], უკუეთუმცა[24] წყალობასა ღმრთისასა არა აღეპყრა ჴელი, რამეთუ ჴმაჲ[25] გუესმა ყოველთა, ვითარმედ: „სადა წარხუალთ“. და უწყის უფალმან, კაცი არა გჳხილავს[26], გარნა თუ ჴმაჲ ანგელოზისაჲ[27] იყო.

ესრეთ შევიქეცით და მთათა მივჰმართეთ[28] და[29] დიდითა შრომითა და ღუე და ღამე სლვითა კესარიად მოვედით. და მუნით

---

[1] წარმოვთქუა G, წარმოთქუ I. [2] ფრდ—E [3] და—EG. [4] სულმცირედ] სულმოკლედ E, ხელმცირედ G. [5] ესოდენ BCDEFIL. [6] სიწმიდისაგან მისისა E. [7] მიწევნილ GL. [8] არნ B. [9] ძირთა E. [10] მთისასა] მათისასა I. [11] ~ ღი ჰშტი BCD EFL; ღი — I. [12] უცთომელ BDEFGL. [13] სამარხოსა + მისგან FGL. [14] სჳნისა BDEFL, სიმეონისა G, სიმონისისა I. [15] მართასა CDEFGL. [16] მივიწიენით G. [17] ვე — G. [18] ეფრატად I. [19] ისაური] ასური CDEFGL. [20] კერძოთ B, კერძო CDEF GL. [21] აღეღო CI; და აღო] დაეღო K. [22] დაეწვა EI. [23] შთაჲვარდებოდეთ BCE GIL. [24] უკჳეთუ BCDEFG, უკეთუ L. — K. [25] ჴმა FL. [26] გჳხილავს G. [27] ანგელოსისა G. [28] მივმართეთ BCDEFGKL, მიჰმართეთ I. [29] და — BCDEFGL.

წარმოვედით და ზღუასა მოჰმართეთ[1], რამეთუ ჴმელით[2] არღარა ეგებოდა, და ნებითა ღმრთისაჲთა ევხაიტს[3] მოვიწიენით სამარტჳლოსა წმიდისა თეოდორესსა[4]. ხოლო მღდელთ-მოძღუარმან მის ადგილისამან კეთილად შეგჳწყნარნა[5] და გჳსტუმრნა და დიდი სიყუარული გუაჩუენა, რამეთუ კაცი[6] იყო წმიდაჲ და ღმერთ-შემოსილი. და დიდად ნუგეშინის-იცა[7] მისლვითა ჩუენითა განსაცდელთა მათთჳს, და მრავალი წარმოთქუეს ურთიერთა[37]რს[8] სულთა ცხორებისათჳს[9]. და ესრეთ გამოვედით[10] მიერ და მოვიწიენით სამისონს[11] ქალაქსა ზღჳს-კიდისასა. და მუნ განვყიდენით[12] საჴედარნი ჩუენნი და ესრეთ ნავითა წარვემართენით კერძოთა აფხაზეთისათა და[13] კეთილითა და ჰამოჲთა ნიავითა[14] მივიწიენით ფოთს და მიერ საჴედრითა ქუთათისს[15] ჟამსა სთულისასა[16].

ხოლო აცნობეს მსწრაფლ მეფესა, რამეთუ ზემოთა ჭუეყანათა იყო. და ვითარცა ეუწყა, განიხარა სიხარულითა დიდითა და მეყსეულად[17] წარმოგზავნა მწიგნობარი თჳსი და უბრძანა დიდითა პატივითა წარყვანებაჲ ბერისაჲ. და ვითარცა მოიწია ჩუენდა, წარმოგჳყვანნეს[18] მიერ და თანა გზა-გუყვა[19] მღდელთ-მოძღუარიცა ქუთათისაჲ[20] სახელით ილარიონ, რომელი უკუანაჲსკნელ მოწაფე იქმნა ბერისა[21]. და[22] წარმო-რაჲ-ვედით[23], მოვიწიენით ქუეყანად ქართლისა[24], სადა-იგი იყო მეფე მთავართა თჳსთა თანა. და ვითარცა მოვეახლენით სამჴმისა[25] საჳალ ოდენ, გამოგზავნნა[26] მეფემან მგებვრად[27] ჩუენდა მღდელთ-მოძღუარნი და დიდებულნი თჳსნი. ხოლო თჳთ ღმრთის-მსახური მეფე კართა თანა კარვისათა[28] წინა[29] მოეგება[30] და მოწლედ მოიკითხა და იკურთხა მისგან, და ჴელპყრობით შეიყუანა კარვად და ინაჳით დასუა მახლობელად თჳსა[31] და თქუა[32] განმხიარულებულმან სიხარულითა დიდითა: „კურთხეულ არს ღმერთი, აჰა დღეს ცხორებაჲ არს[33] ყოვლისა სამეუფოჲსა[34] ჩემისაჲ, რამეთუ ვიხილე ახალი ოქროპირი". და ესრეთ მის თანა ყოველნი დიდებულნი მისნი იხარებდეს[35] და ჰმადლობდეს[36] ღმერთსა და

---

[1] მოვმართეთ BCDEFGKL. [2] ჴმელითა BCDEFGL. [3] ევხაიდს I. [4] თეოდორესსა GK, თეოდორესა I. [5] შეგჳწყნარა E. [6] ~ კაცი რ᷄ FGL. [7] ნუგეშინისცა I. [8] ურთიერთას BCDEFGL. [9] ცხოვრებისათჳს BKL. [10] მოვედით BC DEFGL. [11] სამისონდ E. [12] განვჰყიდენით G. [13] და — BCDEFGL. [14] ნავითა BCDEFGIL. [15] ქუთათის BCDEFGIL, ქუთათს K. [16] სთლობისასა G. [17] მეყუსეულად BGL. [18] წარმოგჳყვახეს CE, წარმოგჳყუანეს I. [19] გუუვა FL, გუუუა G. [20] ქუთათისისა BCDFL, ქუთათისი I. [21] ~ ბერისა მოწაფე იქმნა K. [22] და + წარმოვემართენით და K. [23] წარმოვედით BCDEFGL. წარმო-რაჲ-ვედით + და CDEFGL. [24] ქართლისად G. [25] სამჴამისა CEGIKL. [26] გამოგზავნა CDE FGIL. [27] მგებრად FGL] მოსაგებელად I. [28] კარვესათა] კარვისა თანა I. [29] წინა — I. [30] მოეგებოდა I. [31] თჳსსა I. [32] ჰქუა E. [33] ~ არს ცხოვრებაჲ EI. [34] სამეფოსა BCEFGL. [35] იხარებდეს — L. [36] მადლობდეს IK.

იტყოდეს: „კურთხეულ არს ღმერთი, რომელმან მოგვცლინა ესეოთარი კაცი მაცხოვრად სულთა ჩუენთა“. და იყო სიხარული დიდი ყოველსა[1] მას[2] სამეუფოსა[3] მისსა[4].

XXI. [v] ხოლო მას ჟამსა იქმნა დიდი განმარჯუებაჲ მეფისაჲ, ოდეს-იგი შეწევნითა ღმრთისაჲთა წინააღმდგომნი თჳსისა მეფობისანი აბათაჲს[5] ძენი შეიპყრნა[6], რომელთათჳს ყოველთა უწყით ჭეშმარიტებით, ვითარმედ შეპყრობაჲ მეფისაჲ ეგულებოდა[7]. ესე კაცნი[8] ძლიერნი და ახოანნი[9] სიმდიდრესა ზედა მკლავისა თჳსისასა[10] მოჭადულნი და სიმრავლესა ზედა ერისასა[11] აღზუავებულნი, ხუთნი ერთობით, ვითარცა უძლურნი რაჲმე და ყრმანი ჩჩჳლნი, ეგრეთ შეიპყრნა[12], რამეთუ[13] წუთ თუე[14] ერთი არა გამოსრულ იყო შემდგომად მისლვისა[15] ჩუენისა, ესე ვითარცა ჭელად იხუნა. წარავლინა მწოდებელი ბერისა თანა[16], და ვითარცა შევიდა ბერი და მიულოცა განმარჯუებაჲ[17] იგი[18], ჰრქუა მას მეფემან, ვითარცა იყო მორწმუნე და ღმრთის-მსახური: „ჳ წმიდაო მამაო, არაჲ[19] ვინაჲ[20] არს[21] განმარჯუებაჲ[22] ესე ჩუენი თჳნიერ ლოცვისა და მადლისა შენისა, რამეთუ მრავალგზის ჭელ-მეყო და ვერ ოდეს[23] გამემარჯუა[24]. ხოლო აწ უწყი ჭეშმარიტებით, რომელ სასწაული არს ესე[25] მოსლვისა შენისაჲ და ამიერითგან წარემართოს[26] მეფობაჲ ჩუენი[27] ლოცვითა შენითა“. და აუწყა ყოველივე განზრახვაჲ მათი და ბოროტისა[28] შემზადებაჲ, რომელსა-იგი მისთჳს იგონებდეს[29].

ამისა[30] შემდგომად განაგნა რაჲ საქმენი[31] მის ჟამისანი ღმრთის-მსახურმან მეფემან და[32] რამეთუ მოწევნულცა[33] იყო ჟამი ზამთრისაჲ, და ჩუეულებისაებრ თჳსისა წარვიდა აფხაზეთად და აწჳა[34] ბერსაცა[35] წარსლვად, რაჲთა მუნ დაიზამთროს და განისუენოს, და ვითარმედ[36] არს ქუეყანაჲ იგი ბარი და ტფილი. და ვითარცა წამოვემართენით[37] და მივიწიენით ჴყონდიდს, მეფე სრულიად[38] აფხაზეთს შთასლვად[39] წარემართა, ხოლო ჩუენ[40] ეპისკო-

---

[1] ყოველთა I. [2] მას] მის I. [3] სამეფოსა [BCEFGKL] სამ^ფსა A. [4] სამეუფოსა მისსა] სამეუფოსათა I. [5] აბაზაჲს C, აბაზიჲს D. აბაზიაის FG, აბააზას L. [6] ~ შეიპყრნა აბაზაჲს ძენი E. [7] ეგულებოდა G. [8] კაცი B. [9] ახოვანნი BCDE FGIL. [10] თჳსისსა B, თჳსისა DE, თჳსისანი K. [11] ერისასა] ერისა თჳსისასა I. [12] შეიპყრა I. [13] რ^ქ I. [14] თთუე I. [15] მოსლვისა BCDEFGL. [16] თანა] მიმართ E. [17] გამარჯუებ^ჲ CEGL. [18] იგი + და BCDEFGL. [19] არა I. [20] ვინაჲ — I. [21] ვინ არს BCDEFL. [22] გამარჯუებაჲ CD. [23] ვერ ოდეს — I. [24] გაიმემარჯუა BC DEFGIL. [25] ესე — BCDEFGKL. [26] წარემართოს L. [27] ჩუენი] ჩ^ი G. [28] ბოროტის CDEFGL. [29] გონებდეს KL. [30] ამისსა D. [31] საქმე I. [32] და — BCDEFGL. [33] მოწევნულ E, მოწევნულიცა I. [34] აწჳა CDFGL. [35] ბერსა BCDEFGL. [36] ვ^დ] ვ^ა BCI. [37] წარმოვემართენით BCDEFGIKL. [39] ს^ლ —I. [39] შთასლვად — G. [40] ჩუეხ — BCDEFGL.

ჯოსმან ჭყონდიდელმან არა განგჳტევნა, რამეთუ მოწაფე [38] იყო ბერისაჲ. და ზამთარი იგი მუნ დავყავით[1] და შემდგომად ზამთრისა აღმო-რაჲ-ვიდა ღმრთის-მსახური მეფე კუალად[2] ქ ა რ თ ლ ა დ ვ ე[3], მოუწოდა ბერსა წინაშე მისსა და[4] მისცნა[5] ადგილნი[6] შუენიერნი, ლავრანი დიდებულნი განსასუენებელად და საყოფელად[7] მისა[8], პირ- ველად ნ ე ძ ჳ ქ ა რ თ ლ ს[9] შინა და შემდგომად მცირედისა შ ა ტ ბ ე რ დ ი, დიდებული ლავრაჲ კ ლ ა რ ჯ ე თ ს[10] შინა.

ხოლო შესაძლებელ თუმცა იყო ყოლადვე[11], არა ჰნებავნ[12] მეფესა, რაჲთა[13] ერთსაცამცა[14] ღესა[15] კიდე იყო მისგან. და[16] ვერ განძღებოდა სმენითა თაფლისა უტკბილესთა მათ[17] სიტყუათა მისთაჲთა და ესრეთ ეტყჳნ: „წმიდაო მამაო, ამისთჳს მოვაშურეთ[18] სიწმიდე თქუენი, რაჲთა ნაკლულევანებაჲ და ცთომაჲ უწესოჲ[19] აღმოჰფხურა[20] სრულიად სულთაგან ჩუენთა. დაფარული დაფარულად[21] გუამხილე[22], ხოლო ცხადი თუალუხუავად[23] განგჳმარტე; რამეთუ რაჲცა მიბრძანოს მამობამან შენმან, ესრეთ შევიწყნარო, ვითარცა პირისაგან წმიდათა მოციქულთაჲსა“. და მოიყვანა ძე თჳსი გიორგი უფლის-წული და ჴელი მისი ჴელსა შთაუდვა და ჰრქუა: „აჰა მოგცემ სულსა ამის ყრმისასა და წინაშე ღმრთისა[24] გთხოვ“. ხოლო მან აკურთხა და ულოცა და ჰრქუა[25], ვითარმედ: „ღმერთმან[26] ორითავე[27] ცხორებითა ადიდენ ვითარცა დიდი[28] კოსტანტინე[29] შიშსა შინა თჳსსა[30] და[31] დაუმორჩილენ[32] ყოველნი მტერნი მისნი“. და ვითარცა შუენოდა[33] სწავლანი ღმრთივ-სულიერნი და მცნებანი საღმრთონი აღუწერნა და მისცნა[34], რაჲთა სამარადისოდ იკითხვიდეს და იწურთიდეს და რაჲთა უწესოთა კაცთა უჯეროჲ რაჲმე და დრკუჲ[35] არა ასწაონ[36]. ხოლო მან სიხარულით შეიწყნარნა[37] და [v] დღე და ღამე იწურთინ[38] და ესრეთ შეუდგა, ვითარცა შვილი საყუარელი მამასა სახიერსა და ვითარცა მოწაფე ერთგული მოძღუარსა თჳსსა.

---

[1] დავჰყავით G, დავყაეით L. [2] კუალად — BCDEFGL. [3] ქართლადმდე C. [4] და — BCDEFGL. [5] მისცა BCDEFGL. [6] აღგილი D. [7] საყოფლად ABEFIK. [8] მისად BCDEFL, მისსა I. [9] ქართლსა BCDEFGIL. [10] კლარჯეთსა I. [11] ყ ო ლ ა დ ვ ე I, ყოვლადვე L. [12] ნებავნ EGK. [13] რ ა] რ ლ BCDEFGL. [14] ერთსამცა BCDEFL, ერთისაცა G, ერთსაცა I. [15] ღისა G. [16] და—E. [17] მათ—E. [18] მოვაშრვეთ A. [19] უწესოჲ — I. [20] აღმოფხურა BEFGIKL. [21] ფარულად E. [22] გუამხ ი ლ ო BCDEFGL. [23] უხაედ C + გვამხილე და K. [24] ღ ი ს ა] ქ ა E. [25] რქვა K. [26] ღ ო ნ] CDEFL. [27] ორითა E [28] ∼ დიდი ვ ა FGL. [29] კოსტატინე I. [30] თჳსსა] ღ ი ს ა ს ა I. [31] და — BCDFGL. [32] დაემორჩილნენ I. [33] ჰშუშნოდა G. [34] მისცა I. [35] დრუკუ I. [36] ასწაეონ G. [37] შეიწყნარა BCDEFGL. [38] იწურთიდა I.

ხოლო მიერითგან იწყეს აღსაარებად[1] და სინანულად თჳთ მეფემან, კათალიკოზმან, მღდელთა[2], დიაკონთა, მონაზონთა და[3] მოწესეთა, დიდებულთა და მთავართა, მდიდართა და გლახაკთა. ესრეთ მჳურვალითა[4] სარწმუნოებითა მოისწრაფდეს, ვიდრემდის[5] საზრდელსაცა ძლით[6] მივიღებდით. და ესრეთ განანათლა ყოველი აღმოსავლეთი კაცმან ამან[7] განათლებულმან ღმრთისა მიერ და ყოველნივე ცხადნი და დაფარულნი უწესოებანი განჰმართნა[8], რამეთუ პირველად ყოვლისა აღლესა მახჳლი მხილებისაჲ მეფეთა მიმართ მრავალთა უწესოებათათჳს უშიშად და თუალუხუავად[9], სიბრძნით და გონიერად[10], რაჲთა[11] არა ჰყიდდეს[12] საეპისკოპოსოთა კაცთა მიმართ უწესოთა და უსწავლელთა და ყოვლითურთ სოფლისა შემსჭუალულთა[13] და უწესოებათა და მიმოსლვათა შინა აღზრდილთა, არამედ გამოარჩევდეს კაცთა ღირსთა და წმიდათა[14] მონაზონებასა[15] შინა აღზრდილთა და ღმრთივ-სულიერთა მოძღუართა მიერ წამებულთა, და რაჲთა ლოცვითა და[16] მადლითა[17] მათითა მშჯდობით[18] წარემართოს მეფობაჲ მისი და რაჲთა არა მღდელთა უწესოებითა და ცოდვითა ერის-კაცნიცა დაისაჯნენ[19].

კუალად ეტყოდა მშჯავრთათჳს[20] და სამართალთა სამეუფოთა[21] და[22] რაჲთა უშჯიდეს[23] ობოლსა[24] და ქურივსა[25] სიტყჳსაებრ დავითისა: მდაბა[ბ]ლი და გლახაკი განამართლოს, და რაჲთა არა მისდრეკდეს[26] სასწორსა სიმართლისასა დიდისა მიმართ, გინა მცირისა[27], და რაჲთა[28] უმეტეს ყოვლისა[29] წყალობაჲ შეიტკბოს, რამეთუ წყალობაჲ და სამართალი უყუარს უფალსა; და რაჲთა[30] ყოველი არაწმიდებაჲ და უწესოებაჲ მოისპოს თჳთ მისგან პირველად და მერმე ერისა[31] მისისაგან[32].

მერმე იწყო მღდელთ-მოძღუართა მიმართ, რაჲთა თუალთ-ღებით[33] ჴელთ-დასხმასა[34] არა ჰყოფდენ[35] და უღირსთა მღდელთა არა აკურთხევდენ[36], და რაჲთა ამცნებდენ მათ მიერ კურთხეულთა მღდელთა უღირსთა არა ზიარებად, და რაჲთა არა შეჰკრებდენ[37]

---

[1] აღსარებად BI. [2] მღდელთა + და CDEFGL. [3] და—BCDEFGL. [4] მჳურვალითა] მრაელითა I. [5] ვიდრემდის] ვ᷑დ BCDEFGL, — I. [6] ძლივ G, ძილით K. [7] ამან + განანათლა K. [8] განმართნა BEGK. [9] თუალუხავად C, თუალუხუად I. [10] გონიერად + რ᷑ლ K. [11] რ᷑ა] რ᷑ლ BCDEFGL. [12] ყიდდეს K. [13] შემსჭვალეულთა D. შემსჭვალ᷑ვითა E. [14] წმიდათა + და BCDEFGL. [15] მონაზონებათა CDEFGL. [16] და—I. [17] მადლითა] მათითა I. [18] მშჯდობით — G. [19] დაისაჯნეს G. [20] მსჯავრთათჳს BCD EFGIL. [21] სამეფოთა BGL. [22] და — BCDEFGL. [23] უსჯიდეს BCDEFGIL. [24] ობოლთა BCDEFGL. [25] ქურიეთა BCDEFGL. [26] მიდრკეს I, მიდრეკდეს L. [27] მცირესა I. [28] რ᷑ა] რა L. [29] ყოვლისა—G. [30] რაჲთა] რ᷑ BCDEFGL. [31] ერისაგან G. [32] მისისაგან—G. [33] თუალდებით BCDEFGIKL. [34] ჴელდასხმასა EFGL. [35] ჰყოფდეს I, ყოფდენ K. [36] აკურთხებდენ L. [37] შეკრებდენ IK.

ოქროსა და ვეცხლსა, არამედ უმეტეს[1] ყოვლისა სწყალობდენ[2] გლახაკთა და ღარიბთა; და რაჲთა არა უწესოჲ რაჲმე გინა[3] სხუათა დამაბრკოლებელი საქმე იხილვებოდის[4] მათ[5] შორის, არამედ მცნებასა მას მოციქულისასა შეუდგენ, ვითარცა მიუწერს ტიმოთეს.

კუალად იწყო მღდელთა მიმართ და დიაკონთა სწავლად მორჩილებასა ეპისკოპოსისა თჳსისასა და არა ვისა თუალთ-ღებით[6] მიცემად განმაცხოველებელსა მას ჯორცსა და სისხლსა ქრისტესსა[7] და ყოფად ეგრეთ, ვითარცა წამებს[8] კანონი[9] მოციქულთა და[10] მამათაჲ.

ეგრეთვე მონაზონთა და მოწესეთა და ყოველსა ერსა შემსგავსებულითა სწავლითა[11] განანათლებდა, უსწავლელთა სწავლიდა[12], ხოლო სწავლულთა სწავლათა მათ[13] აღუჴსენებდა[14], მდიდართა ასწაებდა ჴელღრბად გლახაკთა, ხოლო გლახაკთა მოთმინებასა ასწაებდა. [v] ქველის-საქმითა[15] წარჰმგზავნიდა[16], დაცემულთა აღჰმართებდა[17], ხოლო დაცემადთა[18] განამტკიცებდა; მოწყლულთა[19] ისრითა ჴრლავთა მტერთაჲთა განჰკურნებდა[20], ხოლო მოწყლვადთა მათ მოწჴლვისაგან უვნებელად დაიცვიდა[21]; დანთქმულთა ღელვათა შინა ენებათასა აღმოიყვანებდა, ხოლო დანთქმადთა[22] დანთქმად[23] არა უტევებდა, არაჱდ ვითარცა ჴელოვანი მენავეთ-მოძღუარი ზღჳსაგან ამის სოფლისა დაუთქმელად[24] განარინებდა.

XXII. რომლისათჳსცა არა უჯერო არს, რაჲთა მოსაჴსენებელად[25] ზემო აღწერილთა ამათ სათნოებათა მისთა მცირედი უწყებაჲ წარმოგითხრა[26] ამის პირისათჳს[27], თუ ვითარი მადლი აჴუნდა[28] სულთა კურნებისაჲ, და უმეტეს ყოვლისა თუ ვითარი შუამდგომელი იყო ღმრთისა მიმართ[29] მრჩობლ სიმრთელით[30] დაცვისათჳს[31], რომელი შეეეედრის[32] და თავი თჳსი წმიდასა[33] მას ორითაე ცხორებითა მისცის.

---

[1] უმეტესად B. [2] ჰსწყალობდენ G. [3] გინა] და BCDEFGL. [4] იხილუებოდეს G. [5] მათს B. [6] თუალღებით BCDEFGIL. [7] ქრისტესა K. [8] წამებს] ბრძანებს BCDFL. ბრძჱს E, ჰბრძანებს G. [9] კანონნი L. [10] და — E. [11] სწაელითა] წესითა E. [12] ჰსწავლითა G. [13] სწავლასა მას G. ~ მათ სწავლათა E. [14] აღუჴსნობდა B, აღუჴსნიდა E, აუჴსენებდა G, აღუჴსნიდა I. [15] საქმით I. [16] წარგზაჲცდა ECDEFGIL, წარჴგზავნიდა K. [17] აღმართებდა BCDEGIK. [18] დაცემთა D. [19] მოწყლჴლთა] და მოწყლულთა I. [20] განკურნებდა BK. [21] მოწყლებისაგან ჴვჭრელად დაიცვიდა—I. [22] დანთქმლთა BCDFGL. [23] დათქმად I. [24] დანთქრლ B, დაჴნთქმელად CDEFGIKL. [25] მოჴსნრლდ B. [26] წარმოგითხრა] წარმოგიღო E. [27] პირისათჳს] ღირსისა G. [28] აჴუნდა + და I. [29] მიმართ + და BCDEFGL. მიმართ—K. [30] სიმრთელითა I, სიმრთელისათჳს K. [31] დაცვისათჳს] ცდვისაჴ E. [32] შეევედრის E, შეევედრინ IK. [33] წრად I.

რამეთუ[1] ჟამსა მას[2], ოდეს[3]-იგი[4] ჩუენ ჰყონდიდს ვიყუენით, ვითარცა ზემო ვაჴსენეთ,იყო ვინმე ძმაჲ ერთი საეპისკოპოსოსა მას შინა სტუმრად მოსრული მთავარეპისკოპოსისა თანა წესითა მთავარდიაკონი, ხოლო სახითა მონაზონი, რომელი-იგი უკუანაჲსკნელ ჴელთაგან წმიდისათა აღიკუეცა, რამეთუ წუთ არა აღკუეცილ[5] იყო. ხოლო იყო იგი ჰაბუკი ჰასაკითა და არა უჩინოთა და მდაბალთა შვილი, და წუთ არა აქუნდა მეცნიერებაჲ ბერისა თანა[6], არამედ თჳთ იტყოდა, ვითარმედ: სარწმუნოებაჲ და სასოებაჲ ეგე ვითარი[7] მაქუნდაო, რომელ ვითარცა ქრისტესა[8] ვხედევდი. ამას ძმასა ზოგადი იგი [40] მტერი ნათესაჲისა ჩუენისაჲ ეკუეთა სიჰაბუკისა გულის-თქუმათა მიერ, რამეთუ თჳსსა[9] მოძღუარსა არა ეახლა[10], რომელსა[11] თანა გულის-სიტყუაჲ თჳსი დაედვა. და პოა[12] რაჲ[13] იგი თჳნიერ მოძღურისა, მაშინ ბრძოლა-სცა[14]. ხოლო ვინაჲთგან[15] უცხოჲს-უცხო[16] სარწმუნოებაჲ აქუნდა კაცსა მას თანა ღმრთისასა, არა უტეევებდა დანთქმად სარწმუნოებაჲ იგი[17] მისი[18]. ესე მოვიდა[19] ჩემ უღირსისა თანა და მრქუა ესრეთ, ვითარმედ: „ჯერ-არს[20], მამაო, რაჲთა უკუეთუ[21] ვინმე მოძღუარსა თჳსსა[22] არა ეახლოს და ბრძოლაჲ მტერისაჲ[23] შჳრდეს[24], რაჲთა სხუასა მოძღუარსა გამოუცხადოს და ლოცვასა დაეევდროს“?[25] რამეთუ ესევითართა წესთა წუთ უმეცარ იყო. ხოლო მე ვარქუ მას, ვითარმედ: „დიდად[26] სათნო არს ეგე, პატიოსანო ძმაო, წინაშე ღმრთისა“. და მომიგო მე ესრეთ, ვითარმედ: „ყავ[27] სიყუარული და მიჩუენე მე[28] ბერი და მოაჳსენე ჭირი ესე[29] ჩემი“. ხოლო მას ჟამსა ბერი საეპისკოპოსოს[30] აღსრულ იყო. და ვითარცა მოვიდა[31], მოვაჳსენე ძმისა მის გულის-სიტყუაჲ. და ხვალისაგან მიბრძანა მოწოდებაჲ მისი. და მო-რაჲ-ვიდა, შევიყვანე პირველად სენაკად ჩემდა და ვამცენ, რაჲთა უშიშად[32] და კადნიერად გამოუცხადოს ყოველივე[33] ბერსა[34]. ხოლო ვითარცა შევიყვანე წინაშე ბერისა და მე გამოვედ, გამოუცხადნა[35] მას ბრძოლანი თჳსნი. ჰრქუა მას ბერმან[36], ვითარცა თჳთ ყოველსავე[37] უკუანაჲსკნელ მითხრობდა, ვითარმედ:[38] „შვილო,

---

[1] რ—I. [2] ~ მას ჟამსა I. [3] ოდენ I. [4] იგი — CDEFGL. [5] აღკუმთილ E. [6] თანა] ბიმართ E. [7] ეგევითარი] ესევითარი E. [8] ქ̃ს BCDEFGL. ქრისტჱ̃სა I. [9] თჳსსა] თ̃ს B, თს̃ა C. [10] იახლა BCDFGL. [11] რომელთა E. [12] პოვა BCDEFL. ჰპოვა G. [13] პოა რაჲ] ყო არა I. [14] -ჰსცა G. ბრძოლა საცა FIL. [15] ვინადგან K. [16] უცხოსა-უცჴო CDEFGL. [17] სარწმუნოებაჲ იგი] სარწმუნოებისა I. [18] მისი—I. [19] მოვიდა -ჲ- და I. [20] ჯერ-არსა GK. [21] უკუეთუ —I. [22] თჳსსა] ღ̃სსა E. [23] მტრისა G. [24] სჳრდეს BCDEFGIL. [25] ეევდროს BCDEFGL. [26] დიდად—E. [27] ჰყავ CG. [28] მე—I. [29] ესე — I. [30] საეპისკო̃პ̃ს A, საეფისკოპოსოს B, საეპისკოპოზოს CDEI, საეფისკოპოზოს FG, საეფსკოპოს L. [31] მოვიდა — EK. [32] უშიშრად G. [33] ყ̃ოველ თავი თჳსი FGL. [34] ~ ბერსა ყ̃ოველ E. [35] გამოუცხადა CDEFGI. [36] ბერმან] ბერ I. [37] ყლ̃საველ—G. [38] ვ̃დ—CDEFGL. ვ̃დ] ვ̃ა K.

ღჳნოსა განეყენე[1], რაჲთა განსთავისუფლდე[2]“. ჰრქუა[3] ძმამან მან[4]: „მამაო, ქუეყანაჲ[5] ესე ხორშაკი არს და უმეტესად იგი ადგილი, სადა მე ვიყოფები[6], ნუუკუე სნეულებისაგან დავეცე“. ჰრქუა მას ბერმან [v] ჭელმწიფებით და[7] განცხადებულად, ვითარმედ: „შვილო[8], მე ვიყო[9] შორის ღმრთისა და შენსა შუამდგომელი, ვითარმედ: უკუეთუ შენ მცნებაჲ[10] ჩემი დაიმარხო, არღარაჲ[11] შეგემთხჳოს სულიერი გინა ჴორციელი სნეულებაჲ[12]“.

ხოლო იგი ეჳედრებოდა, რაჲთა სრულიად დაიმოწაფოს, არამედ არა ინება ბერმან, ვიდრემდის პირველისა მის მოძღურისაგან არა იჴმნას, რამეთუ არა გუაქუს ეგევითარი ჩუეულებაჲო. ხოლო გამო-რაჲ-ვიდა[13] ძმაჲ იგი, ესე ყოველი[14] მაუწყა. და იხილეებოდა[15] ვითარცა ბრძმედისაგან გამოსრული ყოვლითურთ მხიარული და თავისუფალი. მიერითგან[16] ესრეთ განეყენა ღჳნოსა, რომელ თჳნიერ ზიარებისა წმიდათა საიდუმლოთაჲსა ჟამ რავდენმე[17] გემოსა არა იხილვიდეს[18]. და ვითარცა უკუანაჲსკნელ გჳთხრობდა სარგებელისათჳს ჩუენისა, ვითარმედ: ვინაჲთგან[19] შენ ბერსა თანა შემიყვანეო[20], მიერითგან[21] ესრეთ განვთავისუფლდი[22] მრავალ ჟამ, რომელ კუალიცა ვერ[23] ვპოვე[24] ჩემ შორის პირველთა მათ ბრძოლათაჲ[25]. სიმრთელისათჳს კულა რადღა საჭმარ არს თქუმად, ვითარ[26] ქუეყანასა მას შინა ხორშაკსა ყოველთა ღჳნო-სუმულთაჲსა[27] უმრთელეს იპოვა[28].

ესე ამისთჳს წარმოვთქუთ[29], რაჲთა გეუწყოს, თუ ვითარი შუამდგომელი[30] იყო შორის ღმრთისა და კაცთა, და თუ[31] ვითარისა სიმრთელისა მიმცემელი[32] იყო სულისა და ჴორცთაჲ, და თუ ვითარსა[33] სარწმუნოებასა მისცემდა მისა[34] შევედრებულთა. ხოლო მდიდართა კულა საფასეთა[35] განბნევისათჳს[36], და თუ ვითარ[37] უმეტეს ყოვლისა გლახაკთა წყალობასა ამცნებდა, ძალმან სიტყჳსამან გამოაცხადოს[38], რაჲთა გუეუწყოს მოწყალებაჲ იგი სულისა მისისაჲ.

---

[1] განეყენ B. [2] განთავისუფლდე BCDEFGJKL. [3] ჰრქუა + მას I. [4] მან—E. [5] ქჳეყანა + ქჳეყანა K. [6] ვიყოფი I. [7] და—BCDEFGL. [8] შვილო — J. [9] ვყო I. [10] მცანება G. [11] არღა BCDEFGL. [12] სნეულებაჲ] ენება G. [13] მო-რ-ვიდა BDE, მო-რაჲ-ვიდა CFGL. [14] ყოველი—BCDEFGL. [15] იხილვებოდა] იხუმბოდა B. [16] მიერიდგანK. [17] რაოდენმე BCDEFGL. [18] იხილვიდის BCDEFGL. [19] ვინაჲთგან—I. [20] შემომიყვანეო I. [21] მიერიდგან K. [22] განთავისუფლდი G;~განეთავისუფლდი ესრეთ FGL. [23] ვერა BCDEFG. [24] ვიპოვე B, ჳპოვე G, ჳპოო K. [25] მბრძოლთა BD, მბრძ-ოლთა C, მბრძოლათა FL. [26] ვითარმედ G. [27] სმულთა BCDEFGL, სმულთასა IK. [28] ვიპოვე CDEFG, ჳპოვე L. [29] წარმოვსთქუთ B. [30] შუაძდგომელ BDFL, შუამდგომდგომელი K. [31] თუ — FGL. [32] ~ იყო მიმცემელი E; მიმცემელ K. [33] ვითარ I. [34] მისსა B, მისდა CDEFGL. [35] საფასესა FGL. [36] განბნებისათჳს E, განბანჳისათჳს L. [37] ვითარი K. [38] გამოუცხადოს I, გამოიცადოს K.

[41] რამეთუ იყო ვინმე ეპისკოპოსი, მდიდარი ფრიად და წარჩინებული, რომელსა-იგი მარჯულ ჰბრძოდა[1] ეშმაკი, რაჲთა სიმდიდრითა საფასეთა თჳსთაჲთა ეკლესიანი შეამკვნეს და განაშუენნეს[2], და რაჲთა მონასტერთა[3] შინა აღაპი დაიდვას. და ამით[4] მიზეზითა სცვიდა[5] სიმდიდრესა თჳსსა, ხოლო გლახაკთა ყოლადვე არა მიხედვიდა[6]. ესე დაემოწაფა წმიდასა ამას[7] ბერსა და განუცხადა თჳსი[8] გულის-სიტყუაჲ. ხოლო ბერმან ჰრქუა მას, ვითარმედ: „ჵ მეუფეო[9], ეგე ბრძოლაჲ ბოროტისა მტერისაჲ[10] არს[11], რაჲთამცა ეკლესიათა და აღაპთა მიზეზითა გლახაკთა უწყალოებასა შინა მოგკლა, რამეთუ არა თუ ამას გუეტყჳს[12] ღმერთი, ვითარმედ ეკლესიანი არა შეამკვენითო, არამედ რამეთუ[13] მშიოდა და არა[14] მეცით მე ჭამადი*“. ვითარცა იტყჳს იოვანე[15] ოქროპირი, ესრეთ სწავლათა თჳსთა მიერ მოწყალებად გლახაკთა მოიყვანა[16] და ფრიად განყოფად იწყო უღონოთა და დავრდომილთა, ვიდრე არა[17] სახილველად[18] საკჳრველ იყო, რომელნი[19] პირველ იცნობდეს[20].

ესევითარითა სწავლითა განანათლა ქუეყანაჲ ჩუენი და ესრეთ აცხოვნნა[21] სულნი ურიცხუნი და ძღუნად მიუპყრნა სიძესა მას სულთასა.

XXIII. ხოლო უწყი, ვითარმედ ეძიებ და გსურის მოთხრობად[22], ჵ წმიდაო, თუ ვითარ იქმნა შეკრებაჲ[23] ობოლთაჲ ამათ და თუ ვითარ ესოდენი[24] სიმრავლე ერთობად[25] მოიყვანა, საქმე ესე ფრიად მაღალი და საკჳრველი საქმე დამოკიდებული შჯულისა[26] და წინაწარმეტყუელთაჲ, და ვთქუა[27], თუ[28] უზეშთაესიცა[29] შჯულისაჲ საქმე ახლისა[30] [v] მადლისა შემამკობელი და გჳრგჳნი, რომელი-იგი მოსე იხილა და თანა-წარჰჳდა[31], ხოლო აჰრონ[32] ვითარცა შეუძლებელსა განეშორა, არამედ უფსკრულმან მან[33] წყალობისამან ბეჭთა თჳსთა იტჳრთა და ყოველთა სადგურსა მიიყვანა[34]. ესე საქმე კაც-

---

* მ ა თ ე 25,42.

[1] ∼ ჰბრძოდა მარჯულ FG. ∼ ჰბრძოდა მსაჯულ L, ბრძოდა EK. [2] განაშუნნეს D. [3] მონასტერსა E. [4] ამით] ამის I. [5] ჰსცვიდა G. [6] მიხედვიდა + +და BCDEFGL. [7] მას BCDEFGL. [8] თჳსი] მან თჳსი BCDFL, მას თჳსი EG. [9] მფ˘ო E, მეუეო K. [10] ∼ მტერისა ბოროტისა D. [11] არის D. [12] გეტყჳს BCDEFGIL. [13] რამეთუ — I. [14] არა — B. [15] იოანე GIKL. [16] მოიყვანაო C. [17] არა] არღარა BCDEFGL. [18] სახილველად + სახილველად K. სახილველად + კაცთა E. [19] რომელნი + იგი BCDEFGL. [20] იცნობების I. ∼ იცნობდეს პ˘ლ BCDEFGL. [21] აცხოვნა BE. [22] მითხრობად BCDEFGL. [23] შემოკრებაჲ BC DEFGL. [24] ესეოდენი BCDFL, ესეოდენნი F, ესეოდენისა I. [25] ერთბამად EIK. [26] სჯულისა CEFGL] მოციქულისა I. [27] ვსთქუათ I. [28] თუ—I. [29] უზეშთაეს BCD EFGL, უზესთაესიცა I. [30] ახლოსღა K. [31] წარჳდა CE, წარხდა GK, წაჰრხდა I. [32] ჰაარონ DFGKL. [33] მან—I. [34] მოიყვანა BCDEFGL.

მან ამან მობაძავმან ღმრთისა წყალობათამან სათნოდ ღმრთისა ჴელ-ყო[1] და აღასრულა, რომელ ვჰგონებ[2], თუ დასაბამითგან სოფლისაჲთ და ვიდრე აქამომდე ვერვის ჴელ-უყოფიეს და ვერცალა[3] ვინ ჴელ[4]-ჰყოფს[5] და შეჰკადრებს[6]. დაღაცათუ[7] ვინ სადა ჴელ-ყო[8] ესე ანუ ქალაქთა შინა გინა სოფელთა[9], მცირედთაგანმან[10] ვინმე წარ- 5
ჰმართა[11], კუალად ათნი ვინმე გინა თუ ათჴუთმეტნი[12], გინა[13] ოცნი შეიწყნარნა და ესეცა ჰასაკად[14] მოსრულნი, ვითარცა[15]-იგი[16] წამებს წიგნი მეფეთაჲ აბდიაჲსთჳს წინაწარმეტყუელისა, რომელმანიგი ერგასისნი წინაწარმეტყუელნი ლტოლვილნი და დამალულნი იეზაბელისგან[17] ქუაბსა ერთსა შინა[18] ჟამ რაოდენმე[19] გამოზარდნა[20]. 10
და ესე არა საკჳრველ არს, რამეთუ[21] ესე ერგასის თავი იყო აქაბ მეფისაჲ, ხოლო იგი[22] წინაწარმეტყუელნი იყუნეს ღმრთისანი[23], რომელთა მიერ მრჩობლსა სასყიდელსა[24] მოელოდა.

და კუალად წერილ არს ახალსაცა[25] შჯულსა შინა წმიდისა კლიმისთჳს და წმიდისა ზოტიკე[26] ხუცისათჳს და სამფსონ[27] უცხო- 15
თა[28] შემწყნარებელისა და წმიდისა ბაბილაჲსთჳს[29] ანტიოქელ პატრიაქისა, რამეთუ წმიდაჲ კლიმი ასწავლიდა ყრმათა, ხოლო სულიერი დედაჲ მისი ნეტარი სოფია[30] ზრდიდა[31], და თანამოღუაწე იყო ეგრეთვე ზოტიკე[32] ხუცისა[33] ცოლი[34] და შვილნი, [42] მონანი და მჴევალნი ჰყვეს[35] და თანა-შეეწეოდეს. ხოლო სამფსონ[36] ნამეტნავი- 20
საგან[37] სიმდიდრისა ქველის[38]-საქმესა იქმოდა. და კუალად წმიდაჲ ბაბილა დიდისა მის ქალაქისა საყდრის-მპყრობელ[39] იყო, რომელთაჲ არა არს საკჳრველ ესოდენსა[40] ფართოებასა[41] შინა უხუებით ქველის[38]-მოქმედებაჲ[42]. ხოლო ამან ნეტარმან[43] კაცმან საკჳრველმან და[44] კაცთა[45] ბუნებისა უზეშთაეს[46] შეუკადრებელთა შემკადრებელ- 25
მან, რომელი-იგი ყოვლითურთ მიემსგავსა ბუნებით სახიერსა მას

---

[1]-ჰყო G. [2] ვგონებ CEGiKL, ჰგონებ I. [3] ვერცა E. [4] ჴელ] ყოველთა B. [5]-ყოფს EK, -უყოფს I. [6] შეკადრებს K. [7] დაღაცა<ათს B. [8]-ჰყოს BCDFGL, -უყოს E. [9] სოფელთა] საყოფელთა L. [10] მცირეთაგანმან BCDEFIL. მცირეთგანმან G. [11] წარმართა BCDEFGIL, წარმართთა K. [12] ათჴუმეტნი ABK. ათჴუთმეტნი CI. [13] გინა + თუ C. [14] აჰსაკად B, ასაკად I. [15] ვ<ა]ხ<ორ> I. [16]-იგი — BCDEFGKL. [17] ეიზაბელისგან C, იეზაბელისაგან EFIL. [18] ~ შინა ერთსა BCDEFGL. [19] რაოდენმე BCDEFGIL. [20] გამოზარდა EI. [21] რ<ომელ> — BCDEFGL. [22] იგინი BCDEFGL. [23] ღ<მრ>ისანი] ღირსნი BCDEFGL. [24] სასყიდელსა] სრ<ულ>ჰყო C. [25] ახალსა I. [26] ზოტიკ BCDE, ტოტიკ FGL. [27] სამსონ L. [28] უცხოთ BCDEFGL. [29] შაბილასთჳს G. [30] ~ სოფია ნეტარი BCDEFGL, — I. [31] ჰზრდიდა B. [32] ზოტიკი B. [33] ხუცისა ABCDFGL,ხუცესა E. ხუცესსა IK. [34] ცოლნი I. [35] ყვეს K. [36] საფსონ B. [37] ნამეტავისაგან A. [38] ქუ<ე>ლის-EG. [39] მპყრობელი BCDEFGIL. [40] ესეოდენსა BCDEFL. [41] ფრთოებასა E. [42]-მოქმედებდა C. [43] ~ ნეტარმან ამან C. [44] და — BCDEFGL. [45] კაცთა — E. [46] ~ უზეშთაეს ბუნებისა E.

და კაცთ-მოყუარესა, რამეთუ კადნიერ არს ვიდრე აქამომდეცა[1] სიტყუაჲ ჩუენი, რამეთუ არა თუ ათნი იტჯრთნა, გინა[2] ოცნი, ანუ[3] ორმეოცნი, არამედ ოთხმეოცი[4] სული[5], რომელთაგანთა წუთ[6] არცა მარჯუენე[7] უწყოდეს[8], არცა მარცხენე[9], არამედ მოქნე იყვნეს სძესა დედისასა საზრდელად მათდა პირველსა მას ჰასაკის[10]-ქცევასა შინა, ხოლო სხუანი მეორესა მას[11] ჰასაკსა შინა შესრულნი სიჩჩოებისაგან მცირედ ოდენ დაკლებულნი და ყრმად სახელდებულნი[12], კუალად მწყობრნი; მესამენი მესამესა მას ჰასაკსა შინა სიჭაბუკისასა[13] მოზარდნი და თმათა მათ მამაკაცობისათა[14] მომლოდენი[15], ხოლო მეოთხენი განწყობილნი ხუცესთა და მოხუცებულთა და ბერთანი, რომელნი-იგი ნეფსით[16] თჳსით დაემოწაფნეს, ხოლო სხუანი კუალად შვილთა თჳსთა[17] თანა დადგეს[18]. ესე ყოველნი ერთ მწყობრად და ერთ რიცხუად შეკრებულნი და რვაათეულად[19] აღრიცხულნი და[20] ნავთსადგურსა წყალობისა მისისასა[21] შევედრებულნი, ვითარცა ცხოარნი[22] მწყემსსა კეთილსა[23], ეგრეთ შეუდგეს წმიდასა მას[24].

ხოლო მიზეზი შეკრებისა მათისაჲ ესე იყო, რამეთუ ჟამსა მას, ოდეს-იგი უშჯულოებათა[25] ჩუენთა სიმრავლემან [v] წყალობა-აურაცხელი და[26] სახიერი ღმერთი უწყალოებად და რისხვად აღძრეს და სალმობაჲ იგი განმამრუდებელი[27] სიყმილისაჲ[28] ღირსად და სამართლად ყოველსა[29] აღმოსავლეთსა ზედა[30] მოიწია სიტყჳსაებრ[31] მოსე[32] წინაწარმეტყუელისა, და[33] მრავალსახენი და უწესონი საქმენი კაცთა ბუნებასა ზედა შემოსრულნი[34] იხილებოდეს, და არაწმიდანი საქმელნი ქრისტეანეთათჳს საჭამადად[35] დაყენებულნი ნიჭად დიდად შიმშილსა[36] მიეძღუნებოდეს[37], და შვილნი სასურველნი და საყუარელნი[38] მშობელთანი[39] და[40] ლოცვით[41] მოთხოვილნი[42] ღმრთისაგან საწყინო[43] და საძულელ[44] მშობელთა იქმნებოდეს[45].

---

[1] აქამომდე BCDEFGL [2] გინა + თუ CDEFGL. [3] ანუ + თუ BCDEFGL. [4] ა-დ ოთხმეოცი — BCDEFGL. [5] სულნი BCDEFGL. [6] წუთ—G. [7] მარჯვე L. [8] უწყოდეს + და BCDEFGL. [9] მარცხენა E. [10] ჰასაკისა BDEFGL, ჰასაკსა C. [11] მას—E. [12] სახელდებულნი + და E. [13] სიჭაბუკისათა BCDEFGL. [14] მოზარდნი და თმათა მათ მამაკაცობისათა — BCDEFGL. [15] მომლედენი A, მომლოდნენი I. [16] ნებსით BCDEFGIKL. [17] თჳსთა — BCDEFGL. [18] დაადგრეს BCDEFGL. [19] რვაათეულად + აღრიცხულად DEFGL. [20] და — E [21] მისისა D. [22] ცხოვარნი BCDEFGIL. [23] მწყემსისა კეთილისა CDEFGL. [24] მას—E. [25] უსჯულოებათა BC DEFGIL. [26] და + ყოვლად E. [27] განმამრუდებელი] განმამრავლებელი E, განმარუდუნებელი I. [28] სიყმილისაჲ] სიმყრალისა BCDFGL. [29] ყოვლისა I. [30] ზედა—I. [31] სიტყჳსაებრ] კითხჳსაებრ L. [32] მოსე — BCDEFGL. [33] და — BCDEFGL. [34] გამოსრულნი CDEFGL. [35] საჭმლად BCDEFGL. [36] სიმშილსა G. [37] მიეძღუანებოდეს BCDEFGK, მიემძღვანებოდეს L. [38] ~ საყუარელნი და სასურველნი E. [39] მშობელნი FGL. [40] და — BCDEFGL. [41] ლოცვითა BCDEFGL. [42] მთხოველნი K. [43] საწყენი I, საწყინს K. [44] საძულველ EIL, საძლეველ G. [45] იქმნებოდის I.

ხოლო სხუასა[1] მას[2] თანა[3]-წარვჰჴდეთ[4], რომელი არა ჯერ-არს აღწერად, ხოლო ესე აღიწერა[5] მოსაჴსენებელად ქველის-მოქმედებასა[6] კაცისა მის ღმრთისასა[6], თუ ვითარსა ჟამსა ვითარ მიზეზ[8] ღმრთისა[9] წყალობისა ექმნა მრავალთა სულთა და მრჩობლთა მიერ საზრდელთა გამოზარდნა[10], ვითარცა პირველ იოსებ[11] მეგჳპტელნი, და ვითარცა მოსე ზღჳსაგან სიყმილისა დაუნთქმელად მისდა[12] შეეყრებულნი იგი სულნი განარინნა. და[13] ესე ნუ ვის უკჳრს[14], ოდეს მოიწიოს ზეგარდამო რისხვაჲ კაცთა ნათესავსა ზედა, არა ხოლო თუ გლახანი[15] შეიწრდებიან, არამედ მდიდარნიცა ნაკლულევან იქმნებიან, ვითარცა იტყჳს დავით, ვითარმედ: „ყოველთავე მიაქციეს ერთბამად და უჴმარ იქმნნესო“*[16], ამისთჳსცა[17] ყოველნივე იტანჯნეს[18].

[43] ხოლო, ვითარცა ზემო ვთქუთ[19], რომელნი ამას საზარელსა ბოროტსა მძლე ექმნნეს[20] და[21] კნინ ოდენ სიყმილისა სიკუდილსა დაუშთეს და ჟამსა მას განსაცდელისასა მცირედ თანა[22]-წარჰჴდეს[23], მას ოდენ ჟამსა მივიწიენით[24] ჩუენ აღმოსავლეთს, რამეთუ დაღაცათუ მცირედ[25] უმოლხინეს ქმნილ[26] იყო ჟამი იგი[27], გარნა წუთ[28] ნეშტი განსაცდელთა იწროებისაჲ[29] სრულიად არა თანა-წარსრულ იყო. და, თუცა[30] ვინ[31] დაშთომილ იყო, მრავლითა ჭირითა ცხონდებოდა[32] და შორის სიკუდილისა და ცხორებისა[33] მყოფ[34] იყო[35].

და ესე ყოველი რაჲ იხილა წმიდამან მამამან[36] გიორგი, სულთ-ითქუნა მწუხარებით და ცრემლით იტყოდა: ჱ მე, რაჲსათჳსმე[37] მოვიწიე[38] ამას ჭუეყანასა ხილვად ესევითართა ამათ ბოროტთა? ხოლო, პირველ ყოველთასა, ვპოვენით[39] ამის ნეტარისა თჳსნი მათ

---

* ფ ს ა ლ მ. 13,3.

[1] სხუათა CDEFGL. [2] მას] მათ BCDEFGL. [3] თანა- — B; თანა + წმიდათა FGL. [4]-წარვჰჴედით C.-წარჰჴედით D.-წარჴედით E,-წარვჰჴედით FL,-წარეხედით G, -წარეხდეთ IK. [5] აღწერა BCDFGL. [6] ქმნილის-მოქმედებასა] მოწყალებასა B, – CDEF GL. [7] ~ კაცისა მის ღმრთისა მოსაჴსენებელად E, ღმრთისასა] თჳსისასა I, ღ~ისა L. [8] მიზეზი I. [9] ღ~თი G. [10] გამოზარდა I. [11] იოსებ + იოსებ E. [12] მისდა] მისგან BCDEFGL. [13] და — BCDEFGL. [14] გიკჳრს K. [15] გლახაკნი BCDEFGIKL. [16] იქმნესო BEGI. [17] ამისცა C. [18] იტანჯნენ E. [19] ვსთქუთ GI. [20] ექმნეს BCDEF GL. [21] და — E. [22] თანა- — F. [23] -წარჴდეს B,-წაჰჴდეს C,-წარხდეს GK,-წაჰრხდეს I. [24] მოვიწიენით C. [25] მცირედ] ფ~დ E. [26] ქმნილი I. [27] ჟამი იგი — E, იგი — BCDFGL. [28] წუთ] თუ BCDEFGL. [29] იწროებისაჲ] იწერტების I. [30] თუმცა IK. [31] ვინ] ვის BDEFGL. [32] ცხოვნებოდა BDFL, ცხონდებოდეს C. [33] ცხოერებისა DGIKL. [34] მყოფი BCDEFGIL. [35] იყოს B. [36] მამამან]მან I. [37] რაჲსათჳს E, რასათჳს I. რასათჳსმე K. [38] მოვიწიეაა K. [39] ვიპოვენით BI, ვჰპოენით G.

ჭეეყანათა[1], ფრიად დაღონებულნი დის-წულნი ორნი, და შვილნი მათნი, ყრმანი მცირენი[2]. ესენი შეიწყნარნა წმიდამან მან[3] სიტყჳსაებრ ესაიასა[4], ვითარმედ: «თჳსი[5] ნათესავისა შენისაჲ არა უგულებელს-ჰყო»*[6]. ხოლო სხუანი სხუათა ადგილთაგან[7] შეკრიბნა: რომელნიმე ქალაქთაგან, რომელნიმე დაბათაგან[8], სხუანი სრულიად უდაბურთა ადგილთა[9] პოვნა, სხუანი მონებისაგან გამოიყვანნა[10], ხოლო სხუანი მონებისა[11] უმწარესისა ცხორებისაგან იჴსნნა; და ესრეთ[12] ჟამსაე სიყრმისა და უმანკოებისასა ვიდრე[13] ცნობადმდე კეთილისა და ბოროტისა გამოიჴსნნა[14] ნეტარმან ამან[15] და ესევითართა შეურაცხთა საქმეთაგან მღდელად უბიწოდ და[16] მნედ[17] სარწმუნოდ ქრისტესა შეწირნა. და ესე ნუვის უკჳრს, რამეთუ მამად-მთავარიცა[18] დიდი იოსებ მონაჲ იყო და სიწმიდე მისი ყოველთა შორის იქების, რომელი-იგი უკუანაჲსკნელ[19] მეფე იქმნა ეგჳპტისა[20]; ხოლო დავით და ამოს[21] [v] არა მწყემსნი[22] იყვნესა[23], რომელნი-იგი[24] ერთი მეფე იქმნა, ხოლო მეორე წინაწარმეტყუელ?[25] და რაჲთა არა თჳთოეულსა[26] ვიტყოდი,[27] ესრეთ რაჲ ყოველსა აღმოსავლეთსა განეფინა საქმე[28] ესე საკჳრველი[29], იწყეს[30] ყოვლით კერძო შემოკრებად: რომელნიმე[31] მშობელთა თჳსთა მოიყვანნიან[32] და ევედრებიედ[33] შეწყნარებად და რომელთამე წინაშე კართა დაუტევიან[34] და ივლტოდიან[35]; სხუანი კუალად რომელნიმე[36] გონებითა მახჳლნი[37], მშობელთა თჳსთაგან თჳთ ლტოლვილნი, წმიდისა ამის ნავთ-საყუდელსა შემოევედრნიან[38]. და ესრეთ აღორძნდა[39] ღმრთივშეკრებული ესე კრებული, ვიდრე-ღა აღვიდა ოთხმეოც რიცხუად, ვითარცა პირველ ვთქუთ[40].

აწ[41] გულისჴმა-ყავთ[42], ჩ მორწმუნენო, საქმე ესე[43] მაღალი და განსაკრთომელი, უწყი, ვითარმედ არა უმეცარ ხართ შვილთა ზრდასა, მკჳდრნი[44] სოფლისანი, რამეთუ უკუეთუ ეის განუმრავლ-

---

* ესაია 58.7.

[1] ჭეეყანასა I. [2] მცირნი B. [3] მან — BFGI. [4] ესაჲასა A, ესაიასა BK, ჴსაისა I, — CDEFGL. [5] +და I. [6] -ყო EIK. [7] ადგილთა მათგან BCDEFGL. [8] რომელნიმე დაბათაგან — E. [9] ადგილთაგან I. [10] გამოიყუნნა B. [11] მონებისა — BCDEFGL. [12] ესრეთ] ესევე I. [13] ვ̃ი—I. [14] გამოიჴსნა E, გამოიხსნა I. [15] მან BCDEFGL. [16] და — BCDEFGL. [17] მნედ] მჴნედ FGL. [18] მამადმთავარიცა B, ჳამათმთავარიცა CDEFGL. [19] უკანასკნელ DGIKL. [20] მეგჳპტისა B, ეგიპტისა G. [21] + პირუტყუთა I. [22] მწყემსი C. [23] იყუნეს I. [24] რ̃ი-იგი CDEFGL. [25] წ̃წყლი I. [26] თითოეულსა BCEI, თჳთეულსა F. [27] ვეტყოდი K. [28] საქმე — I. [29] ~ საკჳრველი ესე საქმე E. [30] · უკუე E. [31] რომელნი BCDEFGL. [32] მოიყუანიან BCGI, ჳოიყვანიან DEFL. [33] ევედრებედ FL. ევედრიედ I. [34] დაუტევნიან I. [35] იელტიან G. იელტიედ I. [36] რომელნიმე — BCDEFGL. [37] მახჳლნი-რე CDEF, მახჳლნი ძე BGL. [38] შემოევედრიან I, შემოევედრნიან K, შემოიევედრნიან L. [39] აღორძინდა BD EFGL. [40] ვთქუ BCDEFL. [41] + უ̃კ̃ C. [42] -ჰყავთ G. [43] ესე — BCDEFGL. [44] მკჳდრნი] მოუუარენი BCDEFGL.

დენ[1] შვილნი უფროჲს რიცხჳსა, ესე იგი[2] არს შჳდისა გინა რვისა, რაჲზომცა[3] მდიდარი იყოს, დიდსა ჭირსა და ურვასა შთაეარდების; ხოლო უკუეთუ გლახაკი იყოს, ყოვლით კერძო[4] მწარე არს ცხორებაჲ მისი და აღსავსე ვაებითა. ხოლო ამან ნეტარმან ესოდენი[5] ესე სიმრავლე ობოლთაჲ[6] იტჳრთა, ვითარცა სხუამან ერთი, გინა ორი, და ესრეთ აღზარდნა[7] ყოველნივე და ღმრთივსულიერითა სწავლითა სრულ-ყონა[8], ვითარცა სათნო უჩნდა ნებასა ღმრთისასა[9], რამეთუ[10] აღორძინებასა თანა ჰასაკისასა წერილთა საღმრთოთა სიტკბოებასა, ვითარცა სძესა და თაფლსა, ასუმიდა; ხოლო გუამისა ორღანოთა მათ ასოთა განჴაბუკებასა და საცნობელთა გარეშეთა განვრცელებასა თანა შინაგან[11] [44] გონებისა ორღანოთა და[12] საცნობელთა[13] განაფრთხობდა და განაჴაბუკებდა. და ესრეთ მრჩობლ აღორძინებუ[ლთა][14] დამბადებელსა მათსა ღმერთსა[15] მიუძღუანებდა, რ[ამეთუ არა] სხუათა მოძღუართა მიერ ასწავლიდა ესოდენსა[16] ამას[17] სიმრავლესა[18], ანუ თუ სხუათა თანაშემწეთა[19] იუმეცდა[20], რაჲთამცა[21] თჳთ მცირედ-რაჲმე განისუენა[22], არამედ ყოვლითურთ თჳთ ასწავებნ და ჰმოძღურინ[23] მწყობრთა და მწყობრთა[24], ჰასაკეულთა[25] და ჰასაკეულთა. ხოლო წესსა და კანონსა ლოცვათა თჳსთასა არა დააცადებდა, არცა მარხვისა და მოღუაწებისაგან განისუენებდა, ვიდრემდის უპირატესთა[26] მათ შემდგომნი შეასწორნა, ხოლო შესწორებულთა მათ შემდგომნი მათნი წარსწინა[27]. და ესრეთ დაღაცათუ ჰასაკითა ერთი მეორისა[28] უმეტეს იხილვებოდა, ხოლო სწავლულებისა მიერ ურთიერთარს[29] მოჰსაკე[30] იყუნეს[31].

ხოლო მნებავს სიტყუაჲ, შემსგავსებული ჟამსა და ადგილსა, რომლისა თქუმაჲ[32] არა უჯერო[33] არს საბრალობელად[34] მაბრალობელთა[35] მათ. უბრალოჲსათა[36], რომელთათჳს-იგი[37] ვჰგონებ[38], რომელ არცა თუ კეთილსა მას მთესვარსა ერიდნენ[39] ბრალობად, რომელი-იგი[40] გამოვიდა[41] თესვად თესლისა, ვითარცა სახარებასა

---

[1] განუმრაელდეს I. [2] ესე იგი] ვითარ BCDEFGL. [3] რაჲზომ BCDE, რაზომ FGL. [4] ყოველით კერძო] ყოველითურთ BCDEFGL. [5] ესეოდენი BCDEFL [6] ობოლთაჲ — E. [7] აღაზარნა I. [8] -ჰყუნა G. [9] ღისა B, ღისა L. [10] რამეთუ] და BCDEFGL. [11] შინაგანი AIK. [12] და — CDEFGL. [13] საცნობელთა — DEFGL. [14] აღორძინებულითა I. [15] ~ ღმრთსა მათსა BCDEFGIL. [16] ესეოდენს FL. [17] მას BCDE. [18] სიმრავლესა მას FGL. [19] თანაშემწეთა B. [20] იჴმეცდა B. [21] რაცა I. [22] განუსუენა I. [23] მოძღურიან B, მოძღუირინ CDFGI, მოძღურინ KL. [24] და მწყობრთა — FGL. [25] ჰასაკეულთა B. [26] უპირატა I. [27] წარწინა I. [28] მეორესა E. [29] ურთიერთას BCDEGL. [30] მოასაკე BDFGL. [31] იყუნიან I. [32] თქმა BCEGIKL. [33] უჯერო] ჯერ I. [34] საბრალებელად G. [35] მბრალებელთა G. [36] უბრალოჲ სათა] უშვილოჲსათა I. [37] -იგივე BCDEFGL. [39] ჰგონებ BDEFGL, ჰგონებ CI. ვგონებ K. [39] ერიდენ C. [40] რომელხი-გი FGL. [41] გამოვიდა] გამოსცადა I.

წერილ არს[1]; გინა თუ მეათორმეტისა[2] მისთჳს მოწაფისა მოძღუარი[3] იგი[4] სახიერი ბრალეულ ყონ; და კუალად მარტოჲ [ელისე ერ]თისა[5] გეზისთჳს[6], რომელსა იგი ხოლო[7] მხოლოჲ ჰყვა მოწაფად[8], რამეთუ ესენითარითა სავსე არიან[9] წერილნი. ხოლო ჩუენ მცირეთა[10] მიერ სიტყუათა მიზეზი სიტყჳსა ჩუენისაჲ საცნაურ ვყოთ[11] და ნამეტნავსა თანა-წარჴჴედეთ[12], რაჲთა არა უნაყოფოებისათჳს[13] რომელთამე ხეთაჲსა [v] შუენიერსა მას[14] სამოთხისა დამსხმელსა აბრალებდეს[15] ვინ, არცა ურნატთ[16]-მთესვარსა მას ჴელოანსა[17] მცირისა ღუარძლისათჳს[18] განიკითხვიდეს ვინ, უკუეთუ მცირედცა[19] რაჲმე იყოს[20] ნაკლულევანებაჲ ესოდენსა[21] სიმრავლესა შინა. რამეთუ იყო მრავალი მიზეზი შეკრებასა ამათსა[22] შინა, ჯ წჱიდაო: პირველად ყოჳლისა, ღმრთისა მიმსგავსებული მოწყალებაჲ, ვითარცა ზემო ვთქუთ[23], ჟამისა მისთჳს განსაცდელისა. ხოლო მეორედ, ვინაჲთგან შრომაჲ თავს-ედვა[24] და მრავალნი წიგნნი[25] ეთარგმნნეს[26] და ენება, რაჲთამცა ნათესავმან ჩუენმან დაისწავა. ხოლო ვინაჲთგან შეუძლებელ იყო ჰასაკითა[27] სრულთა[28] და განმწჴსებულთა[29] განსწავლაჲ[30], ამისთჳსცა ბუნებაჲ იგი ლბილი და ჩჩჳლი, რომელი, ვითარცა ცჳლი[31] საბეჭდავსა, ეგრეთ მიიღებს სწავლულებასა, ესევითარი კრებული ორღანოდ შემწყნარებელად[32] სწავლათა თჳსთა მოიპოვა, რომლისაგან არა განცრუვნა[33] სასოებაჲ მისი. ხოლო კუალად მესამე მიზეზი ესე იყო, რომელსაცა შინა იყო განგებულებაჲ ღმრთისაჲ, რამეთუ იყო რაჲ წჱიდაჲ ესე მ თ ა ს ა ამას წ ჱ ი დ ა ს ა პირველად დეკანოზობასა[34] შინა და მერმე წინამძღურობასა[35], აჳსოდა მრავალი ღუაწლი და შრომაჲ, რომელი თავს-ედვა ხუცესთა და მგალობელთათჳს[36]. რამეთუ ქუეყანაჲ ჩუენი შორს იყო ამის ქუეყანისაგან, და მცირედნი მოვიდიან[37] სწავლულნი[38]. ხოლო[39] რომელნი-იგი მოვიდიან, შემდგომად მცირედისა კუალაღცა წარვი-

---

[1] წერილ არს] სწერია I. [2] მეათერთმეტისა BCDEFGL, მეათორმეტის I. [3] მოძღურისა I. [4] იგი — IK. [5] ერთისა] მათისა K, თ~სისა I. [6] გეზისთჳს BCDEGL, გეზისათჳს I, გეზესთჳს K. [7] ხოლო — I. [8] მოწაფედ BCDEFGIKL. [9] არნI. [10] მცირეთა] მწარეთა K. [11] ჳყოთ CG, ჰყოთI. [12] წარჰჳდეთ D, წარჳდეთ E, წარჴდეთ GK, წარჰხდეთ I. [13] უნაყოფოებისთჳს I. [14] მ~ს—I. [15] აბრალობდეს FL. [16] ორნატთ-BCDEFGIL, ორნატთა-I. [17] ჴელოანსა BCDEFGIL. [18] ღუარძლისა BCDEFGL. [19] მცირედ E. [20] იყო GL. [21] ესეოდენსა BCDFI. [22] ამათსა] ამას BCDEFGL. [23] ვთქუ BCDEFI, ვსთქუ G. ვსთქუთ I. [24] იდვა EI. [25] წიგნი I. [26] ეთარგნნეს I. [27] ასაკითა B. [28] სრულითა L. [29] განმწყსებულთაგან BCDFGL, განმწყსებელთაგან E, განწყესებულთაგან I. [30] სწავლა BCDEFGIL. [31] სცვილი I. [32] შეწყნარებულად L. [33] განცრუნა I. [34] დეკანოზობასა] დიაკნობასა B, დ~კნობასა C, დ~იკნობასა DF, დიაკონობასა GL. [35] წინამძღრობასა C. [36] მგალობელთა CDEFGL. [37] მოვიდინ B, მოვიდნიან FL, მოვიდოდინ G, მოვიდოდიან I. [38] სწაულნი I. [39] ხ~—I.

დიან[1] და[2] დიდებული ესე ეკლესიაჲ ცალიერი[3] დაუტევიან[4]. და[5] ენება ნეტარსა ამას, რაჲთა კრებული შვილთა თჳსთაჲ, ვითარცა ცხოარინი[6] სიტყჳერნი, წმიდასა მამასა ჩუენ[ა5]სა ეფთჳმეს ძღუნად პატიოსნად მოჰგუარნეს[7] მგალობელად და მღდელად[8] წმიდისა ამის[9] ეკლესიისა, რაჲთა[10] ღმერთშემოსილთა მათ მაშენებელთა[11] საჴსენებელი ბრწყინვალედ აღესრულებოდის[12]. და ვითარცა პირველ ვთქუთ[13], ესე სამი[14] მიზეზი იყო მათისა შეკრებისაჲ.

XXIV. ხოლო ჩუენ პირველსავე სიტყუასა ბოვიდეთ: დავყაჳთ[15] აღმოსავლეთს[16] ხუთი წელი ესევითარითა ყოფითა[17], ვითარცა ზემო ვთქუთ[18]. გარდაიწერნეს წიგნნი[19] მისნი მრავალთა საებისკოპოსოთა და მონასტერთა და მრავალნი საეკლესიონი წესნი გაჰმართნა[20], რომელი-რაჲ ნაკლულევანებაჲ პოა[21] და ყოველთაჳე — მეფესა[22], მთავართა, მდიდართა და გლახაკთა, დიდთა და მცირეთა — გზანი საუკუნოჲსა[23] ცხორებისანი[24] ასწავნა, მცნებანი[25] და წესნი დაუსხნა წერით და უწერელად[26] და ესრეთ საღმრთოჲ ბრძანებაჲ აღასრულა: და მისდა რწმუნებული[27] იგი ტალანტი ბევრ წილად აღაორძინა. რომელ არს წიგნთა[28] თარგმანებაჲ. ხოლო[29] სხუაჲცა ტალანტი შესძინა ფრიად, უმაღლესი პირველისა, რომელ არს ესოდენისა[30] სულისა განსწავლაჲ და აღზრდაჲ[31]. რამეთუ მე. ჴ ნეტარო, არა ესრეთ დიდად[32] საკჳრველ მიჩნს[33] წიგნთა თარგმანებაჲ[34], ვითარ[35] ესოდენისა სულისაჲ ღმრთისა შეწირვაჲ[36]. ხოლო საცნაურ არს ესე, ვითარმედ ამათ[37] ობოლთათჳს წარუძღუა[38] ღმერთი აღმოსავლეთს[39] და ესრეთ ყოველი აღმოსავალი[40] განანათლა, და ნაწილი იგი ანდრეა[41] მოციქულისაჲ და სიმონ კანანელისაჲ[42] კუალად[43] განამტკიცა. რამეთუ ანდრეა[41] მოცი[v]ქულმან[44] მოვლო ქუეყანაჲ

[1] წარვიდინ BDFGL. [2] და — BDEFGL. [3] ეკლესიაჲ ცალიერი] ეკლესიაცა ლავრა BCDEFGL. [4] დაუტეეა I. [5] დ — BCDEFGL. [6] ცხოვარნი BCDEFGIL. [7] მიგუარნეს BDEFGL, მოგუარნეს IK, მიჰგუარნეს C. [8] მგალობლად და მღვდლად BDEGIKL. [9] ამის — E. [10] რ̃ა] რ̃ი I. [11] მაშენებელთა—BCDEFGL. [12] აღსრულებიოს I. აღსრულებოდეს K. [13] ვთქუ BCDEFL, ვსთქუ G, ვსთჳთ I. [14] სამი — I. [15] დაჳიყაჳით I. [16] აღმოსჳელეთ G, [17] ყოფით B. [18] ვსთჳთ GI. [19] წიგნი BGI. [20] გაჲმართნა BEG, განჰმართნა CDFIL, გამართნა K. [21] პოვა BCDEFIL, ჰპოვა G. [22] მჴეთა BCDEFGL] + და BCDEFGL. [23] საუკუნენი I. [24] ცხოვრებისანი GIKL. [25] შცნებაჲ CDEFGIL. [26] უწერელად B, უწერილოდ G. [27] რწმუნებული] ბრძანებული BCDEFGL. [28] წიგნთა] წჳრთა I. [29] ხ̃ლ] და BCD EFGL. [30] ესეოდენისა E. [31] აღზარდა BK, და აღზრდაჲ] წ̃ად I. [32] დიდად — BCDEFGL. [33] + და დიდ BCDEF, + დიდად GL. [34] თ̃რგმ̃ნა A, თარგმნა BCDFGIKL. [35] ვითარ]რ̃ლ E. [36] ~ შეწირვად ღ̃ისა I. [37] ამას K,—I. [38] წარმოუძღუა G. [39] აღმოსავალთა I. [40] აღმოსვ̃ათ A, აღმოსავლეთი BCDEF GIKL. [41] ანდრია BCDEFGIL. [42] კანნელისაჲ B. [43] კუალად] კეთილად I. [44] მოციქულმან — I.

ჩუენ[1], ხოლო სიმონ კანანელმან სრულიად ღიმკჳრა, რამეთუ ნაკოფს[2] არიან ნაწილნი მისნი წმიდანი.

ხოლო[3] რაჟამს-იგი სამხილებელად[4] ცოდვათა ჩუენთაჲს ლობი იგი[5] მყრალი, ბაბილონით[6] აღმოსრული, სიმტკიცესა ზედა[7] თჳსისასა მოჭადული[8], მეორე ნაბუქოდონოსორ, უშჯულო[9] სურტან[10] გამოვიდა საზღვართაგან თჳსთა მოსრვად[11] ნათესავსა[12] ქრისტეანეთასა, მას ჟამსა შინა ვიყუენით ჩუენ ახალქალაქს[13] ჯავახეთისასა[14] და მუნ ჰყუეს[15] ყოველნივე იგი[16] ობოლნი თჳსნი. და ვსხედით ყოველნივე წინაშე მისსა. შუა დღეს ოდენ გახკჳრებაჲ დაეცა ჟამ რაოდენმე[17] და მეყსეულად[18] განკრთომის[19] სახედ[20] გუბრძანა ყოველთა, ვითარმედ: „უწყოდეთ[21], რამეთუ[22] რისხვაჲ ღმრთისაჲ[23] მოწევნად[24] არს ამას ქალაქსა ზედა“[25]. და ბრძანა აღკაზმვაჲ[26] ყოველთაჲ. და იყო რაჲ მწუხრი, გამოვედით. და შემდგომად[27] სამისა დღისა მოიწია რისხვაჲ იგი უგრძნულად, რომელსა ყოველნი მეცნიერ ხართ, რამეთუ არა თუ ახალქალაქისა ოდენ[28] მკჳდრნი მოისრნეს, არამედ დიდ-დიდნი და წარჩინებულნი მთავარნი და ერისთავნი სამეუფოჲსა[29] ჩუენისანი ძჳრ-ძჳრად მოისრნეს და წარწყმდეს, რომლისა მიერ ღმრთის-მსახური მეფე ბაგრატ დიდსა მწუხარებასა შთავარდა, ვიდრე არა მივიდა კაცი ესე ღმრთისაჲ და სიტყუათა მიერ ნუგეშინის-ცემისათა და მრავალსახეთა თხრობათა და უწყებათაგან ალმური იგი მწუხარებისაჲ განუქარვა, ვიდრეღა თჳთ აღიარებდა, [46] ვითარმედ: „უკუეთუმცა არა მეხილვა სიწმიდე[30] შენი, კნინღამცა[31] და მწუხარებისა მიერ მომკუდარ ვიყავო“[32].

XXV. ხოლო გულისჴმა-ყო რაჲ[33] ზეგარდამოჲათა წოდებითა[34] ჟამი მიცვალებისა თჳსისაჲ[35], ჴორცთაგან[36] განსლვისაჲ[37] და ღმრთისა მიმართ მისლვისაჲ[38], განგებულებამან საღმრთომან აღძრა სული მისი წარსლვად[39] მთაწმიდად, რაჲთა ვინაჲ-იგი აღმო-

---

[1] ~ ჭეუანაჲ ჩუენი ჲოვლო I. [2] ნიკოფს DIL. [3] ო[ხ]რ FGL. [4] საჩხილებელად] მახლობელად I. [5] იგი — K. [6] ბაბილოვნთ B, ბაბილოვნით CDEFGL. [7] მკლავესა B. [8] ჭოჭადული — CDEFGL. [9] ულჯული BCDEFGIL. [10] სალტანი BDFGL, სლ[ტ]ანი C, სულტანი E. [11] მომსრველად BCDEFGL. [12] ნათესავისა BCDEFGIL. [13] ახალქალაქს] ქალაქსა I. [14] ჯავახეთისსა I [15] ყვეს K. [16] იგი — BCDEFGL. [17] რაჲდენე G. [18] მეყსეულად GL + შემდგომად C. [19] განკრთომისსა B, განკრთომისა CDEFGL. [20] სახედ — CDEFGL] და B. [21] უწყოდეთ — BCDEFGL. [22] რ[ა] — BCDEFGL. [23] რისხვად ღ[მრ]ისა I. [24] მოწევად E. [25] ზედა] შინა E. [26] აღკაზმა BDEFGL. [27] შ[ე]დ კ[ო]დ CDEFGL. [28] ოდენ — BCDEFGIL. [29] სამეფოსა BCDEFGL. [30] სიწმინდე IK. [31] კნინ-ღა E, კნინღაცა I. [32] ვიყავ BC DEFGL. [33] რაჲ — IK. [34] წოღები I. [35] თჳსისაჲ + და I. [36] ხორცთა K. [37] განსლვა I. [38] მისლვა I. [39] წარსულ-დ C, შთასლვად E.

უბრწყინდა[1] ნათელი მეცნიერებისაჲ წიგნთა ღმრთივ-სულიერთაჲ, ვითარცა[2] მრავალგზის გჳთქუამს[3] პირველად წმიდისა[4] მამისა ჩუენისა ეფთჳმეს[5] მიერ და მერმე ამის ნეტარისა მამისა[6] გიორგისგან[7], რაჲთა მიერვე იქმნას[8] აღვსებაჲ მისი და ზეცისა ნათელსა შემატებაჲ, დაღაცათუ ქალაქსა მას შინა სამეუფოს[9] აღესრულა, ვითარცა[10] წმიდაჲ და[11] დიდი მამაჲ ჩუენი ეფთჳმი[12]. და[13] რაჲთა, ვითარცა მდინარე, თუალისაგან წყაროჲსა გამოსრული, რომელმან მორწყის პირი ქუეყანისაჲ, თავადვე თჳსად[14] მიიქცეს და თჳსსავე გამოსავალსა[15] შთაედინოს და რაჲთა, ვითარცა ვთქუთ[16], ესოდენი[17] ესე სიმრავლე შვილთა თჳსთაჲ, ვითარცა ცხოართა[18] პირმეტყუელთაჲ, წმიდასა მამასა ჩუენსა ეფთჳმეს[19] მიუძღუანნეს[20] და შინაგან ბაკისა მისისა დაამკჳდრნეს. ამათ ესევითართა განგებულებათათჳს ღმრთისა მიერ[21] გულსა მოუჴდა წარსლვაჲ მ თ ა წ მ ი დ ა დ ვ ე.

და შემდგომად მრავალთა ლოცვათა და ღმრთისა მიმართ ვედრებათა გულსავსექმნული[22] წარვიდა წინაშე[23] ღმრთის-მსახურისა მეფისა ბაგრატისა და, ვითარცა შუენოდა[24] სიბრძნესა მისსა, მრავალი [v] სიტყუაჲ მადლოვნობისაჲ[25] და ღმრთისა მიმართ ლოცვისაჲ[26] წარმოთქუა[27] მის წინაშე სარწმუნოებისათჳს და სიყუარულისა მისისაჲ მისსა[28] მიმართ და სწავლათა მისთა კეთილად შეწყნარებისაჲ, და სიტყუანი ჴმნისანი შეაუღლნა სიტყუათა მისთა, სავსენი სიბრძნითა საღმრთოჲთა. ვითარმედ: „ჯ[29] მეფეო, ვითარცა[30] მორჩილ ვექმენ[31] ბრძანებასა შენსა[32] და[33] დაუტევე ქუეყანაჲ უცხოებისა[34] და მწირობისა[35] ჩემისაჲ, სადა-იგი მრავალთა შფოთთაგან განმესუენა, აწ შენ მორჩილ ექმენ სიგლახაკესა ჩემსა. აწცა[36], ვითარცა მრავალგზის, განმიტევე ქუეყანად მწირობისა ჩემისა, წარმგზავნე ლოცვით და კურთხევით, მიმაწიე[37] სამარხოსა მამათა ჩემთა სულიერთასა, ვითარცა მამად-მთავარი[38] იაკობ, ე გ ჳ პ ტ ე ს[39] აღსრულებული[40] და[41] აღთქუმისა ქუეყანად წარყვანებული დასაფლველად[42] აბრაჰამის[43]

---

[1] აღმობრწყინდა BCDEFGIL. [2] ვ~ა] ვ~დ G. [3] უთჳუამს I. [4] ჩ~ისა — E. [5] ეფთჳმის EI. [6] მამისა — E. [7] გიორგისაგან I. [8] იქმნეს BCDEFL. [9] სამეფოსა BD FGL. [10] ვ~ა]ვ~დ I. [11] და — BCDEFGL. [12] ეფთჳმე BCDFGL. [13] და — BCDEFGL. [14] თჳსსა E. თჳსა G. [15] გამოსრულსა EG. [16] ესოქუთ I, ვთქუათ K. [17] ესეოდენი BCDEFL. [18] ცხოართა BCDEFGIL. [19] ეფთჳმის E. [20] მოუძღუანნეს B. [21] ღ~ისა მიერ — BCDEFGL. [22] გულსავსექმნილი EGL. [23] წ~ე — E. [24] ჴშუ~ნოდა G. [25] მადლოვნებისა I. [26] ლოცვანი I. [27] წარმოთქუნა I. [28] მისსა — BCDEFGL. [29] ჯ] შენ I. [30] ვ~ა] ვ~დ L] — G. [31] ვიქმენ CDEFGL. [32] ბრძანებისა შენისა CDEFGL. [33] და — CI. [34] ჳცხოჳებისა C. [35] ~ მწირობისა და უცხოებისა E. [36] აწ I. [37] მიმწიე B, მამაწია I. [38] მამათმთავარი BCDEFGL. [39] ეგიპტეს G. [40] აღსრულებულისა I. [41] და — I. [42] დასაფლად B, დასაფლავად CD EFGIL. [43] აბრაამის L.

თანა და ისაკისა; და[1] ვითარცა ძუალნი[2] იოსებისნი მიერვე[3] განხუმულნი[4] და მამათა თჳსთა თანა დასხმულნი; უკუეთუ[5] შეემატა რაჲ ღმრთის-მსახურებასა შენსა და წესიერებასა სამეუფოჲსა[6] შენისასა, ესე მადლი შენი არს, რამეთუ შენ მიწოდე[7] და არა თჳთ მოვედ, მიიღე აღწერილი შენი და იხილე, რომელსა შინა აღგეთქუა უზრუნველ ყოფაჲ ჩემი. მეფემან მაგან[8] ქუეყანისამან ქუეყანისაჲ მეფისა მიმგზავნე და ქალაქისა, ყოველთა შემკრებელისა[9], რაჲთა მიერ ზეცისა მეფისა[10] წარვიგზავნო[11], ქალაქისა მის, ყოველთა ღირსთა შესაკრებელისა[12] და მაშურალთა[13] განმსუენებელისა[14], ვინაჲ-იგი დიდ არს უფალი[15], ქებულ [47] ფრიად ქალაქსა[16] უფლისა ძალთაჲსა, ვითარცა[17] დავით იტყჳს: «სადა-იგი ღმრთისა ძლიერნი ქუეყანით[18] ამაღლდებიან»"*. ამათ სიტყუათა მიერ ლმობიერ ყო[19] გული მეფისაჲ[20], ვიდრემდის[21] მრავალი ცრემლი დასთხია მთავართა თჳსთა თანა და ეპისკოპოსთა. და მრავლითა ღონითა და ვედრებითა ვერ უძლო შეპყრობაჲ[22] შეუპყრობელისაჲ მის, და იძლია მძლე უძლეველისაგან[23], მერმე სამეუფოთა[24] წიგნთა მიერ და მანდატურთა წინაშე ღმრთის-მსახურისა კოსტანტინე[25] დუკიწისა წინაშე წარგზავნა[26] მრავლითა ნიჭითა და საფასითა თჳთ მეფემან და ყოველთა მთავართა თჳსთა[27] და ეპისკოპოსთა. და აღიესო ყოველი სამეფოჲ მისი მწუხარებითა და ურვითა, ვითარცა ერთი შვილი დაკლებასა მამისა თჳსისასა[28], რამეთუ კნინ-ღა და უმრავლესნი მოწაფენი იყუნეს მისნი, ვითარცა პირველ გჳთქუამს.

ხოლო წარმოვემართენით[29] მას ჟამსა, ოდეს მართა უფლისწული სძლად თჳსად კოსტანტინე[30] დუკიწმან[31] მოიყვანა დედოფლად სამეფოსა[32] ამას[33] ქალაქსა, ვითარცა[34] დაგჳწერია[35] პირველვე წინაწარმეტყუელებისათჳს ბერისა, რამეთუ[36] წარმო-რაჲ-ჰყვანდა[37], პირველ ჩუენსა, ჰრქუა მარიამ, ბაგრატის დედამან, ბერსა, ვითარ-

---

* ფსალმ. 46.10.

[1] და — BCDEFGL. [2] ძუალნი] თჳალნი IK. [3] მიერვე—I. [4] განხმელნი G. [5] უკეთუ B. [6] სამეფოსა BCDEFGKL. მეფობისა I. [7] მიწოდე—I. [8] მაგან] ბაგრატ I. [9] შემკრებლისა B. [10] მეუფისა B] + თანა I. [11] წარვგზავნო AIK. [12] რაჲთა მიერ ზეცისა მეფის წარვგზავნო ქალაქის მის ყოველთა ღირსთა შესაკრებელისა — CDEFGL. შესაკრებელისა] შემკრებელისა B. [13] მაშრვალთა B. [14] განმასუნებელისა BCDEFL. [15] ო"ი + და BCDEFGKL. [16] ქალაქსა — I. [17] ვ"ა] ვ"დ G. [18] ქუეყანით + ფ"დ BCDEL] ფ"დ G. [19] ჰყო G. [20] მეფისაჲ — I. [21] ვიდრეცა BCDEFGL] რ"ნ I, ვ"რ K. [22] შეპყრობად E. [23] უძლეველისაგან B. [24] სამეფოთა G. [25] კოსტატინე I. [26] წარგზავნა] წარიდგინა I. [27] თჳსთა — E. [28] თჳსისა I. [29] წარვემართენით I. [30] კოსტატინე I. [31] დუწიკ"მან E. [32] სამეფოსა G. [33] ამას — C. [34] და ვ"ა BCDEFGL. [35] დაგჳწერა FL. [36] რ"ა + ოდეს C. [37] წარმოჰყუანდა G, წარმო-რა-ყუანდათ I, წარმოყუანდა K, წარმოსრულყუანდა L.

მედ: „აჰა მამაო, აღესრულა წინაწარმეტყუელებაჲ შენი მართას ზედა და ესრეთ წარმოიყვანეს[1] დიდითა დიდებითა სამეფოდ[2]“. ხოლო მეფისა მიერ წარმოვლინებულ იყო არონი[3], ხოლო თჳსისა მამისა მიერ ჰყვეს[4] ნეტარი ბერი[5] პეტრე[6], პატრიკი[7], პეტრიკ[8] ყოფილი, და იოვანე[9], ბედიელი[10] მთავარეპისკოპოსი [v] და სჴნგელოზი[11] და სხუაჲ ერი[12] ფრიადი, რომელნი-იგი პირველ ჩუენსა მისრულ იყვნეს.

ხოლო ჩუენ წარმო-რაჲ-ვემართენით[13] ნავითა, მრავალნი ღელვანი და აღძრვანი ზღჳსანი[14] გუეკუეთნეს მრავალ დღე, ვიდრე არა სრულიად[15] სასოებაჲ ცხორებისა ჩუენისაჲ წარვიწირეთ[16], რომლისა აღწერაჲ სიტყჳსა ნამეტავ[17] არს. ხოლო ლოცვამან ამის წმიდისამან მშჯდობით განგუარინნა[18] და ესრეთ უვნებელად[19] სამეფოდ[20] ჭალაქად მოვიწიენით[21]. მაშინ პეტრე[22] ყოველივე[23] საქმე[24] ჩუენი[25] ღმრთის-მსახურსა მეფესა აუწყა[26]. ხოლო ხვალისაგან ბრძანა[27] მეფემან აღწოდებაჲ მისი[28] პალატად. და დღესა მეორესა[29] აღიყვანნეს[30] პალატად. და ვითარცა შევიდა წინაშე მეფისა, წესისაებრ სამეუფოჲსა[31] თაყუანის-სცა[32]. ქებაჲ[33] შეასხა და ლოცვაჲ და კურთხევაჲ შვილითურთ მიუძღუანა. ხოლო განიცადა რაჲ მეფემან სახე მისი ღმრთივ-სულიერი, ხოლო სიტყუაჲ პირისა მისისაჲ—მდაბალი და შემუსრვილი და მსმენელთა[34] სასმენელსა მკჳრცხედ შემავალი, რამეთუ საცნობელთა მისთა დაწუნარებულებაჲ[35] შინაგანთა სულისა ძალთა აღუძრველობასა წარმოაჩენდა[36], ხოლო სიტყუათა მდაბალთა მიერ და მახჳლთა გონიერებასა სულისასა წამებდა, რომლისათჳსცა[37] ჰრქუა მეფემან პეტრიკს[38], ეითარმედ: „მადლიერ ვარ უფლისა ბაგრატ სევასტოსისადა[39], რომელ[40] ესევითარი კაცი, მიმსგავსებული[41] ანგელოზთაჲ, წინაშე მეფობისა ჩუენისა წარმო[48]ავლინა[42], რამეთუ დაღაცათუ ნათესავით ქართველი არს, ხოლო ყოველითურთ წესი ჩუენი ჰმოსიეს[43]“.

---

[1] წარმოიყუანნეს I. [2] სამეუფოდ K. [3] პრონი BCDFG, ჰარონი EL. [4] ყუეს K. [5] ბერი — E. [6] პეტრე თ̃ე I. [7] პატრიკი — BCDEFGL. [8] პატრიკ BCDEFGKL| პეტრე I. [9] იოანე GK| თ̃ე J, პეტრე L. [10] ბედელი KL. [11] სჴნგლიზო L. [12] ერი| ერთი I. [13] წარეემართენით BCDEFGL. [14] ზღსნი B. [15] სრდი I. [16] წარვიწირენით I. [17] ნამეტავ BCDEFGIKL. [18] განგარინნა K. [19] უნებელად I. [20] სამეფოდ BCDEFGL. [21] მიეიწიენით BCDEFG. [22] პეტრემ I. [23] ყოველნივე I. [24] საქმენი I. [25] ჩჳენი I. [26] აუწყა| მიუთხრა BCDEFGL. [27] ჰბრძანა G. [28] მისი| ჩუენი I. მის G. [29] ~ მეორესა დღესა E. [30] აღგვიყუანეს I. [31] სამეფოსა BCDEFGL. [32] თაყუანისცა CDEFGIKL. [33] და ქებაჲ CDEFGL [34] სმენელთა I. [35] დაწუნარებაჲ BCDEFGL. [36] წარმოაჩინებდა BCDEFGL. [37] რ̃ისთჳსცა A. [38] პეტრიკს| პატრიკსა BCDE, პატრიაქსა FGL, პატრიკს K. [39] სევასტოსისდა BCDEFGL. [40] რ̃ნ I. [41] მიმსგზავსებული C. [42] წარმოიელინა E. [43] მოსიეს BGK.

მაშინ წარიკითხნა წიგნნი[1] სევასტოსისანი[2], რომელთა შინა წერილ იყო, ვითარმედ: „გიხაროდენ, ჳ ღმრთის-მოყუარეო[3] მეფეო, წარმომივლენიეს[4] წინაშე მეფობისა შენისა კაცი, მიმსგავსებული უსხეულოთაჲ და მოძღუარი ჩუენ ყოველთაჲ, ეგრეთ შეიწყნარე[5], ვითარცა შუენის[6] მეფობასა შენსა, რომლისა ლოცვითა დაამყარენ ღმერთმან[7] ყოვლისა სოფლისა მპყრობელი წმიდაჲ მეფობაჲ შენი“.

მაშინ უმეტეს[8] გულისჴმა-ყო[9] ღირსებაჲ მისი და დიდითა პატივითა მოიკითხა და ჰრქუა, ვითარმედ: „რაჲცა გნებავს, ყოველსავე აღგისრულებს მეფობაჲ ჩუენი“. ხოლო ვითარცა ესრეთ[10] სთნდა[11] ღირსებაჲ მისი, იწყო[12] უბნობად[13] და[14] კითხვად ბერისა სიტყუათა სულიერთა და წესთა შჯულისათა[15]. ხოლო იყვნეს მას ჟამსა წინაშე მეფისა მდგომარე კაცნი ვინმე დიდებულნი და წარჩინებულნი, ჰრომნი[16] და სომეხნი[17], რომელთა თანა იყო გაგიკ[18] კარელი[19] და სხუანი თავადნი სამეუფოჲსანი[20], რამეთუ ჟამიცა მარჯუე იყო და[21] დაწყნარებული. და ვითარცა ვთქუ[22] ზემო, იწყო მეფემან კითხვად[23] შჯულისათჳს მართლმადიდებელთაჲსა: „ანუ თუ არს რაჲ განყოფილებაჲ[24] სარწმუნოებისა თქუენისაჲ სრულსა მას და უცთომელსა სარწმუნოებასა ბერძენთასა თანა?[25]“ ხოლო ნეტარმან მან[26] ესრეთ მაღლად და ღმრთივ-ბრწყინვალედ წარმოთქუა სარწმუნოებაჲ მართალი ჩუენ ქართველთა ნათესავისაჲ, რომელ განაკჳრვა მეფე და ყოველნი მთავარნი მისნი და ჰრქუა მეფესა: „ესე არს სარწმუნოებაჲ მართალი [v] ნათესავისა ჩუენისაჲ. და რაჟამს ერთგზის გჳცნობიეს, არღარა მიდრეკილ ვართ მარცხლ[27], გინა მარჯულ და არცა მივდრკებით, თუ ღმერთსა უნდეს“.

ხოლო განკჳრდა მეფე[28], ესმა რაჲ[29], ვითარმედ „არღარა[30] მიდრეკილ ვართო“. და ჰრქუა ბერსა: „მადლი ღმერთსა[31], ვითარ მრავალი უაღრესი ვიხილე თქუენ შორის, გარნა, პატიოსანო მამაო, მე კაცი ვარ სამჴედროთა საქმეთა შინა აღზრდილი და ვერ წუღილად[32] მეცნიერ ვარ ყოველსა. ხოლო აწ, ვინაჲთგან კუერთხი მეფობისაჲ მე[33] მიპყრიეს[34], მნებავს, რაჲთა[35] ყოველსა[36] მეცნიერ ვიყო ბერძენთა[37] და ჰრომთასა;[38] რამეთუ, პირველ ყოვლისა, მართლ-

---

[1] წიგნი I. [2] სჳასტოსისნი BCDEFL, სევასტიოსისნი G. [3] მოყუარეო] ნსახურო G. [4] წარმომივლინებიეს E. [5] შეივწყნარე E. [6] პშჳნის GL. [7] ღ~ნ — E. [8] უმეტესად I. [9] -ჰყო G. [10] ეგრეთ I. [11] ჰსთ[და G. [12] იწყეს I. [13] უბნობად]უკუ I. [14] და — I. [15] სჳულისათა BCDEFGIL. [16] რომნი K. [17] სომეხნი] წარმართნი E. [18] გაგის BCDEFGL. [19] კარელი I. [20] სამეფოსანი BCDEFGL. [21] და — E. [22] ვსთქუ G. [23] კითხვად] სიტყუად DEFGL. [24] განყოფილება რაჲ G. [25] თანა—I. [26] მან—FGL. [27] მარცხულ BCDEFGL. [28] მ̃ფე — BCDEFGL. [29] რაჲ + ესე BCDEFGL. [30] არღა I. [31] ღ~ისა L. [32] წჳრთილად I. [33] მე — I. [34] მეპყრიეს I. [35] ჟანსა] რაჲთა BCDEFGIKL. [36] ყ~ლსა + მე FGL. [37] ბრძენთა F. [38] რომთასა K.

მადიდებლობაჲ იძიების[1] მეფეთაგან, მაუწყე, ვითარ არს ესე, რომელ ჩუენ და თქუენ მფუანითა[2] ვწირავთ[3] და ზედაშესა წყალსა[4] ურთავთ[5], ხოლო ჰრომნი[6] ჴმეადითა[7] და ურწყოჲთა წირვენ[8]? ფრიად უცხო მიჩნს ესე საქმე[9] და ურთიერთარს წინააღმდგომ[10], ანუ რაჲ არს ძალი პურის-ცომისა და მარილისაჲ, რომელ ურთავთ ცომსა[11], ანუ წყალი[12], რომელ ურთავთ ზედაშესა? განგჳმარტე და გულისჴმა-გჳყავ, წმიდაო მამაო!“

ხოლო ნეტარმან[12] მიუგო, ვითარმედ:[13] „ჯ[14] მეფეო, ვინაჲთგან ბერძენთა შორის ჱრავალი წვალებაჲ შემოვიდა პირველ და მრავალგზის მიდრკეს, ამისთჳს[15] მსგავსად თქუენსა ღმრთის-მსახურთა მეფეთა წმიდანი კრებანი შემოკრიბნეს[16] და წულილად[17] გამოიძიეს განგებულებისათჳს ქრისტეს[18] ღმრთისა ჩუენისა[19] [49]და ჴორციელად გამოჩინებისათჳს მისისა, და საუფლოთა მათთჳს ჴორცთა გამოძიებაჲ იქმნა, და დააწესეს, რაჲთა მოვიღებდეთ[20] ცომსა სახედ ჴორცთა[21] ქრისტესთა[22], ხოლო პურის[23]-ცომსა სახედ სულისა გონიერისა, და მარილსა სახედ გონებისა[24] წინააღდგომად[25] წვალებასა[26] უწჴღლოჲსა[27] აპოლინარისსა[28], რომელი-იგი ჴორცთა მათ ქრისტესთა საუფლოთა უსულოდ და ღგონებოდ[29] იტყოდა უგუნური[30] იგი და უსულოჲ. ხოლო ღჳნოსა თანა წყალსა ურთავთ სახედ სისხლისა და წყლისა, რომელი[31] გარდამოჴდა[32] გუერდსა მჴსნელისასა, ვითარცა იტყჳს იოვანე[33] ოქროპირი. ესე არს განმარტებაჲ და მიზეზი ამათ საქმეთაჲ. ხოლო ჰრომთა[34], ვინაჲთგან ერთგზის იცნეს ღმერთი, არღარა[35] ოდეს მიდრეკილ არიან და არცა ოდეს წვალებაჲ შემოსრულ არს მათ შორის. და ვითარცა-იგი მაშინ თავმან[36] მოციქულთამან პეტრე წეწირა[37] უსისხლოჲ იგი მსხუერპლი და, უმეტესად-ღა, ვითარცა თჳთ თავადმან უფალმან მისცა მოწაფეთა ღამესა მას სერობისასა, ეგრეთ[38] აღასრულებენ[39] იგინი და არარაჲ არს ამას[40] შინა განყოფილებაჲ, ოდენ სარწმუნოებაჲ[41] მართალი

---

[1] იძიებიეს I. [2] ჴფუანითა CDEFGL. [3] ვსწირავთ CGI. [4] წყალს BCDE. [5] ურთავთ] ურჩენთ C. [6] რომნი K. [7] ჴმაღითა BCDEFGIL. [8] ჰსწირჳნ G. [9] ~ საქმე ესე BCDFGL] სიტყუაჲ ესე E. [10] წინააღდგომი I. [11] რომელ ურთავთ ცომსა — BCDEFGIL, [12] ანუ წყალი — I. [13] ჳ — E. [14] ჯ] და I. [15] მსგჳავსად C. [16] შეკრიბნეს BCDEFGL. [17] წულილ B. [18] ქ-ს A. [19] ჩუენისა—E. [20] მივიღებდეთ BCDFGL. [21] გჳორცებაჲ იქმნა და დააწესეს, რაჲთა მივიღებდეთ ცომსა სახედ ჴორცთა — E. [22] ქ-თა A. [23] პური I. [24] და მარილსა სახედ გონებისა — E. გონებისა] გონიერებისა BCDFGL. [25] წინააღდგომად CDEFGL. [26] წულებსა B, წჳალებსა CDE. წჳალებისა FGL. [27] უსჴღლოსა BCDEI, უსჴღლოჲთა FGL. [28] აპოლინარისსა B. აპოლინარისაჲსა DEFGL. [29] ღგუნებოდ FL, უგუნებოდ B. [30] უგჳხრი B. [31] რ-ი] რ- FGL. [32] გარდაჴოჴდა G. [33] იოანე GIK. [34] რომთა K. [35] არღარაჲრა CDEFGIL. [36] თავმან] თავადმან FGIL. [37] შჳსწირა I. [38] ეგრეთ G. [39] აღასრულებნ K. [40] მას BCDFGL, მათ E. [41] სარწმუნება L.

იყოს". ხოლო მთავართა მათ ჰრომთა დიდად[1] განიხარნეს[2], რამეთუ კუალადცა ყოფილ იყო ამის პირისათჳს ძიებაჲ მათ შორის და უსწავლელობითა ვერ[3] სიტყუა-ეგო მეფისადა, და ეტყოდეს[4] წმიდასა: „წარგიყვანოთო[5] წინაშე წმიდისა პაპაჲსა"[6]. მერმე კუალად ჰკითხა[7] მეფემან სომეხთათჳს: „თუ აქუს[8] რაჲ[9] ნაწილი ქრისტე[v]-ანეთა თანა?" ხოლო მიუგო წმიდამან მოკლედ[10], ვითარმედ: „ბოროტსა სარწმუნოებასა[11] სახელცა ნუ ედებინ". და[12] მათ ყოველთა[13] წინაშე სირცხჳლითა აღავსნა სომეხნი იგი მეფენი[14].

მაშინ მეფე აღივსო სიხარულითა და მადლი შეწირა[15] ღმრთისა[16] და ამის ნეტარისათჳს მრავალი ქებაჲ წარმოთქუა[17] წინაშე მთავართა და წარჩინებულთა თჳსთა, თუ ვითარ მაღალნი და ძნიად გულისჴმის-საყოფელნი იგი სიტყუანი ესრეთ ადვილად და სულმცირედ განუმარტნა[18], და ფრიად აღშენებულ იქმნა ხილვითა და უბნობითა მისითა. და უბრძანა ბერსა, ვითარმედ: „რაჲცა საურავი და საქმე შენი არს, ყოველსავე აღგისრულებს მეფობაჲ[19] ჩუენი".

ესრეთ გამოვედით მეფისაგან და წარვედით სავანედ ჩუენდა და განვისუენეთ.

ხოლო მამასახლისი მთაწმიდისაჲ მას ჟამსა[20] მუნ იყო იგი[21] სამეუფოსა[22] მას ქალაქსა, კაცი სახიერი და წრფელი. იხილა რაჲ[23] ბერი მოსრული და გულისჴმა-ყო[24] ძალი მოსლვისა[25] ჩუენისაჲ, განიხარა ფრიად და ჰრქუა ბერსა: „კურთხეულ არს ღმერთი, კეთილად მოგიძღუა უფალი. აჰა ესერა მონასტერი შენი[26] წინაშე არს შენსა".

ხოლო[27] ხვალისა დღე აღგჳწოდნეს[28] პალატს[29], და აღვედით ჩუენცა და მამასახლისი მთაწმიდისაჲ. და შევედით წინაშე მეფისა. ხოლო მეფემან კუალადცა სიხარულით მოიკითხა ბერი და ჰრქუა, ვითარმედ: „წარვედ, კეთილო ბერო, მონასტრადვე[30] შენდა[31], ვინაჲ-იგი ყოფილ ხარ პირველ და შენნი ეგე ობოლნი[32] მუნ აღზარდენ, რამეთუ[33] ეგრეთ[34] მოუწერია[35] ჩუენდა[36] ძმასა[37] ჩუენსა[38] ბაგრატს[39] სევასტოსსა".

---

[1] დიდიდად I. [2] განიხარეს CDEFGL. [3] ვერა BCDEFGL. [4] ეტყოდა B. [5] წარგიყვანოთ BCDEFGL. [6] პაპისა CDEFGIL. [7] კითხა K. [8] აქუსთ I. [9] რაჲმე CDEFG, რამე L. [10] მოკლედ] მოკლეად F. [11] სარწმუნოებათა—E. [12] და]ხ BCDEFGL. [13] ყოველთა მათ FGL. [14] მეფემან CDEFGL. [15] შესწირა GI. [16] ღ̃თსა GIL, ღთისა K. [17] წარმოსთქუა I. [18] განმარტნა BCDEFGL. [19] მეფობა I. [20] + შინა BCDEFGL. [21] იგი — E. [22] სამეფოსა GI. [23] რაჲ — E. [24] -ჰყო GI. [25] მოსრულისა K. [26] შენ I. [27] ხ̃ — BCDEFGL. [28] აღგჳწოდეს CDEFGL. [29] პალატსა GIL. [30] მონასტერადვე FGL, მონასტერსაე I. [31] შენსა I. [32] ობლებნი I. [33] რ̃ + მუნ K. [34] ესრეთ E. [35] მოუწერა EFL, მოეწერა G. [36] ჩემდა G. [37] ძმასა] მამასა K. [38] ჩემსა G. [39] ბაგრატ CD.

ხოლო პირველი ეგე წინამძღუარი კეთილად გვედია[1ა]. და[2] ესრეთ[3] მოგჳლოცა[4] [50] მონასტერი.

და ჰრქუა ბერსა, ვითარმედ[5]: „ობოლნი[6] იგი შენნი უჩუენენ მეფობასა ჩუენსა, რაჲთა წყალობით მიჰედნეს და სჲუაჲ ყოველივე ჴხოვაჲ შენი აღგისრულო[7]. და წარვედ მშჳდობით და, რაჲცა გეკლებოდის[8], გუაცნობებდი[9] და დაგიურვებდეთ[a]. და ესრეთ[10] კუალადცა[11] გამოვედით პალატით და წარვედით სავანედ თჳსა[12].

ხოლო ხვალისა დღე ჩოიწია დღესასწაული იოვანე-შობისაჲ[13] იენისსა[14] კ̈ე-სა[15] წარვედით ა ს ტ უ დ ი ა ს[16] და შევემთხჳნით[17] თავსა წმიდისა[18] წინამორბედისასა და ჟამსა ვეზიარენით ცხოველს- მყოფელთა[19] საიდუმლოთა და მიერ წარმოვედით[20] მეტოქადვე[21] ჩუენდა ქ ს ე რ ლ ო ფ ა დ

XXVI. აქამომდე არს სიტყუაჲ ჩუენი თჳსენდა მომართ[22], ჴ ნეტარნო[23], ვინაჲთგან შ ა ვ ი თ[24] ჴ თ ი თ წარვედით[25]. და ვიდრე აქამომდე მოკლედ და მარტივად მიგითხარ[26]. ხოლო ამიერითგან[27] სასურველი იგი თჳსენი და საძიებელი თხრობაჲ მიცვალებისა მისისაჲ, თუ ვითარ იქმნა, ანუ ვითარი სნებაჲ[28] იყო, გინა რაოდენ დღე სნეულებაჲ, და კუალად, თუ ვითარნი იყვნეს[29] კურთხევისა და წარმგზავნისა[30] სიტყუანი, და თუ ვინ იყვნეს უკუანაჲსკნელსა[31] მას ჟამსა მიცვალებისა მისისასა[32] თანა-მოღუაწენი და მსახურნი. გარნა შეძრწუნებულ ვარ და შეშინებულ, რამეთუ აქამომდე გზაჲ სიტყჳსა ჩუენისაჲ წრფელ იყო[33] და ადვილ სავალად, ხოლო აწ ოწრო და საჭირო და უღონო ჩემგან[34] სლვისა, რამეთუ ნაკთსადგურსა დუმილისასა[35] მეგულებისა[36] შევედრებაჲ[37], [v] რამეთუ ჴელი ჩემი ძრწის და სული[38] შეიწრდების, ხოლო გონებაჲ[39] განცჳრდების[40], რაჟამს გულისჴმა-ვყო[41] ჟამი სიობლისა ჩუენისაჲ. გარნა შიშითა

---

[1] გვედია] გვედრია BCDI. გჳდრა EFGL. [2] და — BCDEFGL. [3] ეგრეთ I. [4] მოგჳლოცავს I. [5] ვ̈ე — I. [6] ობლებნი I. [7] აღგისრულოს BCDEFGL. [8] გეკლდებოდის B, გაკლდესთ CFGL. გაკლდს D, გუაკლდესთ F. [9] გუაცნობებდით GI. [10] ესრეთცა CDEFGL. [11] კუალდცა] ესრეთ კუალადცა B. კუალად CDEFGL. [12] თჳსად EG, თსჳსად I, თსჳსა L. [13] იოანჳს CDEFGIL. იოანე K. [14] იენისის C, იენისს BDEFGIL. [15] კ̈ე-სა] კ̈ე BCDEFGIL. [16] ასტოდიას BCDFGL. ატოდიას E, სასტუდიას I. [17] შევჳთხჳვენით I. [18] წმიდისაჲ იე C[+ იოანე BDEFGL. [19] მყოფელსა CFGL. [20] წარვედით BCDEFGL. [21] მეტოქადვე FGL. [22] მ̈რთ B. [23] ნეტარო AK [24] შავი G, შავ I. [25] წარმოვედით BCDEFGL. [26] მიგითხართ BCDFGL. მიგითხრათ E. [27] მიერითგან BCDEFGL. [28] სნეულებაჲ BCDEFGL. [29] იყჳსჳს G. [30] წარგზავნისა ECDEFGL. [31] უკანასკნელსა GIKL. [32] მისისა L. [33] იყო — I. [34] ჩუენგან BCDEFGL. [35] დუმილისსა K. [36] მეგულების GL. [37] შევედრებაჲ] შესლეა CDEFL, შჳსლად G. შევედრებად I. [38] + ჩემი FGL. [39] გონებაჲ — I. [40] განცჳრდების BCDEFGIL. [41] ვყო G.

ურჩებისაჲთა მორჩილებად ბრძანებისა თქუენისა[1] მოსრულმან კუალად აღვძრა უძლური ენაჲ ჩემი[2] და სარბიელსა[3] სიტყჳსა ჩემისასა[4] კუალად ვიწყო სლვად.

ესე წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი ნეტარსა მას დაძინებასა თჳსსა არა უმეცარ იყო, არამედ მეტადცა მეცნიერ. რამეთუ, ვითარცა[5] ვთქუ[6] ზემო, შობასა წმიდისა იოვანე[7] ნათლის-მცემელისასა მივედით[8] ა ს ტ უ დ ი ა ს[9], ვემთხჳნით რაჲ თავსა წმიდისა[10] წინამორბედისასა, ეზიარა წმიდათა ქრისტეს საიდუმლოთა და მადლი შეწირა[11] ღმრთისა[12].

და მიერ[13] წარმოვედით[14] მეტოქად ჩუენდა. მცირედ ოდენ მჴურვალებაჲ შეემთხჳა თჳნიერ სხჳსა სნეულებისა. ხოლო ჩუენ ვჰგონებდით[15], თუ გზისაგან არს, რამეთუ ქუეყთ[16] მოჰშურალ[17] იყო. რამეთუ[18] ესე იყო ჩუეულებაჲ მისი, ქუეით მივალ[19] წმიდათა წინაშე ლოცვად. და ესრეთ დავყაყით[20] სამი დღე შინა. ხოლო[21] ხვალისაგან, წინა დღით[22] დღესასწაულსა[23] წმიდათა მოციქულთასა, გჳბრძანა, ვითარმედ: „შეეკაზმენით და ობოლნი[24] ეგე აღიყვანენით[25], რაჲთა წინაშე მეფისა წარვიდეთო". რამეთუ ბრძანებაჲ გამოსრულ იყო, რაჲთა გარე ფ ი ლ ო პ ა ტ ს ა[26] გჳხილნეს. ხოლო[27] ჩუენ ვაყენებდით[28], ვითარმედ დღეს იყოს და ხვალე თაყუანის-ვსცეთ[29] მეფესა. ხოლო მან განცხადებულად სასჴენელად ყოველთა ბრძანა, ვითარმედ: „უკუეთუ დღეს არა ვიხილოთ[30] მეფე,|ə1| ხვალე[31] ჴელთა არაჲ[32] გუაქუს". ხოლო ჩუენ ვერ გულისჴმა-ვყაყით[33] ძალი[34] სიტყჳსაჲ მის, რომელი-იგი შემთხუევად იყო, არამედ წარვემართენით. და იგი თავადი აღვდა[35] საჴედარსა თჳსსა თჳნიერ სხჳსა მიახლებისა, გინა ტჳრთისა, და ესრეთ მიეიწიენით[36] ველსა მას ფ ი ლ ო პ ა ტ ი ს ა ს ა[37]. და გარდაჰჴდა[38] საჴედარსა, რაჲთა მოველოდნეთ[39] მეფესა ვიდრე[40] შემოქცევადმდე[41]. და მოვიდა ჩუენდა

---

[1] თქუენისად G. [2] ჩუენი K. [3] სარბიელსა] სარგებელსა L. [4] ჩემისსა L. [5] ვ᷑ა + იგი BCDEFGL. [6] ვსთქუ G, ვსთქუ I. [7] იოანე GIK. [8] მოვედით CEF GIL. მ᷑დით D. [9] ასტოდიას E. [10] წ᷑ისა — BCDEFGL. [11] შესწირა I. [12] ღმერთსა GL. [13] და მიერ — CDEFGL. და — I. [14] წარვედით BCDEFGL. [15] ვგონებღით EFGKL. ჰვგონებდით I. [16] ქუეითი BG. ქვეითობით I. [17] მომაშურალ B, მომაშურალე D, მაშურალ I. [18] ქუეით მომაშურალ იყო რამეთუ — E. [19] მივალნ— CDEFGL. [20] დავჰყავთ G. [21] ხ᷑ — G. [22] დღითი K. [23] დღესასწაულთა BCDEF GL. [24] ობლებნი I. [25] აღიყვნენით E. [26] ფილოფატსა D. ფოლოცსა I. [27] ხ]რ᷑ FGL. [28] ვაყოენებდით G. [29]-ვცეთ CDEG,-ცეთ I. [30] ვიხილო E. [31] ხვალეთ I. [32] არა BCDEFGIKL. [33]-ვჰყავთ G,-ვყავით L. [34] ძალი — I. [35] ახდა GI, აჴდა L. [36] მივიწიენით B. [37] ფილიპ᷑ტროს᷑სა BCDEFL, ფილიპატროსსა G, ფლოპტისასა I. [38] გარდაჴდა BEK, გარდამხდა I. [39] მოველოდე BCDEFL, მოველოდეთ G, მოველოდინეთ I. [40] ვ᷑ვე᷑ა FL. [41] მოქცევადმდე E.

პეტრეცა, კაცი იგი კეთილად მოკსენებული, და დაწერეს პიტაკი წინაშე მეფისა.

და ესრეთ მოიქცა რაჲ[1] ღმრთის-მსახური მეფე და მოვიდა შვილითურთ, სადა-იგი[2] განწყობილ ვიყვენით წესისაებრ; ხოლო ვითარცა მოგუეახლა[3], დავვარდით[4] და თაყუანის-ვეცით და ენითა[5] ჩუენითა ქებაჲ შევასხით. ხოლო მან, კურთხეულმან მეფეთა შორის, გჳხილნა რაჲ მახლობელად, ჩუენდა მოვიდა და დაუკჳრდა სიმრავლე იგი ობოლთაჲ მათ და უჰასაკობაჲ[6], რამეთუ რომელნიმე წუთ შჳდისა წლისანი[7] იყუნეს და ყოველნივე[8] საბეჭურითა და წესითა[9] სამონაზონოჲთა[10]. დიდი მადლი გარდაიჴადა[11] ბერსა[12] თანა[13] და ჰრქუა მას, ვითარმედ: „დიდი და მაღალი[14] საქმე გიქმნიეს[15], ჳნეტარო, რომელ ამას[16] ჟამსა სხუაჲ ვერვინ შემძლებელ არს“. ხოლო ბერმან მისცა პიტაკი თჳსითა ჴელითა და ჰრქუა[17]: „წმიდაო მეფეო[18], ესე ობოლნი აღმოსავლეთს შემიკრებიან და[19] სახელი ღმრთისაჲ დამისწავებია[20] და აწ წინაშე მეფობისა[21] თქუენისა[22] მომიყუანებიან[23]. ვითარცა ჯერ-გიჩნს[24], აღზარდენ და შეიწყალენ მლოცველად სულისა თქუენისა[25] და შვილთა თქუენთა მზეგრძელობისათჳს“[26]. რამეთუ თანა-უდგეს[27] სამნივე იგი შვილნი მისნი და ზემოჴსენებულნი იგი მთავარნი ჰრომაელნი[28] და გაგიკ[29] კარელი[30] [v] დაუკჳრდა ყოველთა და ჰნატრიდეს[31] ბერსა მას წმიდასა.

ხოლო[32], ვითარცა ეთქუ[33], პიტაკი მისცა მეფესა და ჰრქუა[34], ვითარმედ: „შემდგომად ღმრთისა ჴელთა შენთა შევჰვედრებ[35] ობოლთა ამათ[36], ხოლო მე ამიერითგან არღარა მიხილოთ“[37]. მაშინ უბრძანა მეფემან, რაჲთა ჟამობაჲ[38] ათქუმიოს[39] ობოლთა მათ თჳსთა. ხოლო მან განცხადებულად ჴმისა იგი და განტევებისა წმიდისა სჳმეონ[40] მოხუცებულისა გალობაჲ გჳბრძანა გალობად, რომელ არს ესე: «მჴდომარე ეტლთა ქერობინთა[41] მეუფე[42]», და «აწ განმიტევე მე მშჳდობით»[43].

---

[1] რაჲ — BCDEFGL. [2] -იგი — BCDEFGL. [3] -ა და CDEFL. [4] დავარდით EG. [5] ენით I. [6] უასაკობაჲ BCDFGL. [7] წლისა EI. [8] ყოველნივე] რომელნიმე I. [9] და წესითა — I. [10] მონაზონთათა CDEFGIL. [11] გარდაბადა I. [12] ბერისა BCDEFGL. [13] თანა — I. [14] და მაღალი] მადლი და G. [15] გიქმნეს C. [16] ამა I. [17] ჰქუა F. [18] მეუფეო L. [19] და — BCDEFGL. [20] მისწავებია BCDEFGL. [21] მეფობისა — I. [22] თ-ქჳსა I. [23] მომიყუანია I. [24] -გიჩნეს CDEFGL. [25] ჴენისა I. [26] მზეგრძელებისათჳს CDF, დღეგრძელობისათჳს I. [27] უდგს B. [28] ჰრომაელთანი E. [29] გაგის K. [30] და გაგიკ კარელი — I. [31] ნატრიდეს CGK. [32] ხ-ლდა G. [33] ვსთქუ G, ვსთქუთ I. [34] ჰქუა F, რქუა G. [35] შევჳედრებ BCDEFGKL. შეჰვედრებ I. [36] ჴათ B. [37] ხოლო მე ამიერითგან არღარა მიხილოთ — BCDEFGL. [38] ჟამობა I. [39] ათქმიოს B, ითქ-მისო F, ითქმიოს G, ათქმეიოს I, ითქმისო L. [40] სჳნ A, სიმეონ GI. [41] ქერ-ბინთა B, ქერაბინთა EFGL. [42] მფ-ე A, მეფე JK, მეუფეო L. [43] მე მშჳდობით] მეუფეო BCDEFGL.

ესრეთ[1] გალობისა ამის[2] მიერ განაცხადა ამიერ[3] განსლვაჲ თჳსი. დაღაცათუ მაშინ ვერ გულისჴმა-ყვეს[4] ვერცა მეფემან და ვერცა სხუამან[5] ვინ. გარნა მეორესა დღესა მი-რაჲ-იცვალა, ყოველთაევე, ვითარცა მძინარეთა, განეღჳძა და ჰმადლობდეს[6] ღმერთსა, რომელ-
5 მან[7] არა დაუფარა წმიდასა მას მიცვალებაჲ თჳსი. ხოლო ვითარცა ვთქუთ[8] გალობაჲ იგი, დიდი მადლი უბრძანა მეფემან ღმრთისმსახურმან[9] ბერსა[10], ვითარმედ: „კეთილად[11] განგისწავლიან[12] ბერძულსა გუარსა ზედა, კეთილო ბერო, შვილნი[13] შენნი“[14]. და ბრძანა ათასი აჟურაჲ[15] მიცემად მათდა ფსუნად[16]. და ბრძანა, ვითარმედ:
10 „დიდად[17] სწყალობსო[18] მეფობაჲ ჩემი[19] და[20], რაჲცა პიტაკსა ამას შინა სწერია[21], ყოველსა[22] აღგისრულებს წადიერად“. ხოლო ჩუენ თაყუანის-ვეცით და ესრეთ წარემართა მეფე.

ხოლო ჩუენ წარმოვედით[23] შინა. და ბერი აღჴდა[24] საჴედარსა ზედა ვითარცა ყოვლად უვნებელი[25], და მივედით[26] სავანედ ჩუენდა.
15 და შემწუხრდა დღე იგი, რომელი განთენდებოდა[27] ოთხშაბათად, დღესასწაული წმიდათა თავთა მოციქულთაჲ პეტრესი და პავლესი. ხოლო მწუხრისაჲ[28] ვიღოცეთ მათ წინაშე. და ჩუენ ყოველნი გუაკურთხნა ჩუეულებისაებრ და თჳთ მიწვა [52] ცხედარსა და მიიღო მცირედ[29] რაჲმე სასუმელი უძლურებისათჳს და სიმჴურვალი-
20 სა, და ჩუენ გჳბრძანა ყოველთა განსუენებაჲ. ხოლო ჩუენ[30] გჳნდა[31], რაჲთამცა[32] მათ[33] წინაშე ვიყუენით[34]. არამედ მას მსახურებაჲ ჩუენი არარაჲ[35] ეჴმარებოდა და ბრძანა, ვითარმედ: „ერთი კმა ხართ და სხუათა განისუენეთო“[36].

ხოლო განთენდებოდა დღესასწაული წმიდათა მოციქულთაჲ.
25 ვიღოცეთ ცისკრისაჲ[37] კეთილად და თჳთ[38] განაგებდა წესსა ყოველსა. და ვითარცა განთენდა სრულიად. მოუწოდა ძმათა, რომელთა მსახურებაჲ აქუნდა და ჰრქუა, ვითარმედ[39]: „კეთილად[40] ნუგეშინის-ეცით ძმათა, რამეთუ ღღეს აღვსებაჲ არს“. და ესრეთ ყოვე-

---

[1] და ესრეთ E] ესე I. [2] ამის — BCDEFGL. [3] ამიერ — G. [4]-ჰყვეს GI. [5] სხუაჲ E. [6] მადლობდეს K. [7] რ~] რ ~ BCDEFGL. [8] ვსთქუთ GI. [9] ~ ღმრთის მსახურმან მეფემან IK. [10] ბერმან FL. [11] კეთილად — BCDEFGL. [12] განგისწავლებიან G, გაგისწავლიან I. [13] შვილნი — B. [14] შვილნი შენნი] შენნი ობოლნი CDEF GL. [15] აჟურა L. [16] ფასუნად BCDEFGI, ფოასუნად L. [17] დიადად BDEFL. [18] სწყალობს BCDEFL, ჰსწყალობს G, წყალობსო I. [19] ჩ~ნი BCDEFIL. [20] და— BCDEFGL. [21] წერია I. [22] ყ~ლსავე BCDEFGL. [23] წარვედით BCDEFGL. [24] ახდა GI, აჴდა L. [25] უნებელი I. [26] მოვედით IK. [27] განთედებოდა I. [28] მწუხრსა G. [29] მცირედ I. [30] გჳბრძანა ყოველთა განსუენებაჲ. ხოლო ჩუენ — E. [31] გჳნდა] გჳნებაა I. [32] რაჲთა BCDEFGL. [33] მის G. [34] ვიყუნეთ BCDEFGL. [35] არარაჲ] არა BCDEFGL, არარაჲ I. [36] განუსუნეთო B, განისუნეთო FL. [37] ცისკარი K. [38] თჳთ — BCDEFGL. [39] ვ~დ — E. [40] კეთილად — BCDEFGL.

ლიეე[1] მის დღისა განსასუენებელი თჳთ განაწესა. ხოლო ძმანი რომელნიმე[2] წარვიდეს ტაძარსა წმიდათა მოციქულთასა ლოცვად, და რომელნიმე შინა[3] დავშთით. და იყვნეს ჩუენ თანა კაცნი პოხუცებულნი და აზნაურნი პატიოსანნი[4]—სტეფანე და სჳმეონ[5]. ხოლო ვითარცა დღე წარმოიჩინა და სამჴმისა[6] ჟამი მოახლებულ იყო, გჳბრძანა[7], რაჲთა სანთელნი[8] აღვანთნეთ[9] და საკუმეველი კაკუმით[10] და სახარებაჲ[11] ვიწყოთ კითხვად;[12] რამეთუ ესრეთ იყო ჩუეულებაჲ მისი: განაწესნის[13] ოთხნი მკითხველნი და[14] ოთხთაეე სწორად ვიწყით თჳთო თავსა და სწორად[15] დავასრულით. და ვიწყეთ რაჲ კითხვად[16] სახარებისა, იგი ნეტარი ზე ჯდა და ისმენდა კეთილად. და ვითარცა დავასრულეთ ოთხთაეე[17] ერთობით სახარებაჲ[18], ჯუარი დაგუწერა და თქუა: „დიდებაჲ შენდა. უფალო!“[19] და ჭუე მიწვა და გურქუა: „იგი საჴმარი[20] ესერა[21] არს“. რამეთუ იყო ჯურჯელი, რომელსა[22] შინა იდვა დრაჰკანი[23] საჴმრად[24] ძმათათჳს, რამეთუ არა თუ თჳთ ეპყრის[25], არამედ სხუასა ძმასა აჭუნ. ხოლო ძმაჲ იგი წასრულ[26] იყო ლოცვად, და იგი მუნ დაედვა და ჩუენ არაჲ[27] უწყოდეთ[28]. და ესე იყო ანდერძი მისი[29], [v] რამეთუ[30] სხუაჲ ყოველივე განწესებულ[31] იყო[32] — წიგნნი[33] მისნი და ძმანი მთაწმიდას, და ამის პირისათჳს არაჲ აჰსენა[34], რამეთუ ყოველთა უწყოდეთ. და ვითარცა ცხორებასა მისსა უყუარდა მყუდროებაჲ, ეგრეთვე ჟამსა ნეტარისა მის[35] მიცვალებისა მისისასა[36] იყო, რამეთუ უკუეთუმცა გუეცნა[37], ფრიადიმცა[38] ამბოხი[39] ქმნილ იყო და შეღოთი. და თუმცა შესაძლებელ იყო, კნინ-ღა და[40] შე-მცა-გუეპყრა სული[41] იგი უმანკოჲ ამის ნეტარისაჲ.

ამის მიზეზისათჳს მშჳდმან მან და მყუდრომან ჟამსა[42] მასცა[43] მიცვალებისა მისისასა[44] მყუდროებაჲ იჴუმია[45], რამეთუ კითარცა ჴელოვანმან მენავეთ[46]-მოძღუარმან, რომელსა მრავალნი ეხსრულნი

---

[1] ყოველთაეე BCDEFGL. [2] რომელნი BCDEFL. [3] შინა — E. [4] პატიოსანი BCDFGL. [5] სიმეონ G, სჳმონ I. [6] სამჴმისა] სამჴამისა CGKL, სამისა I. [7] გჳბრძანნა I. [8] სანთელი D. [9] აღვანთეთ I. [10] აკუმიოთ BDEFGL. [11] სახარებისა I. [12] ~ კითხუა ვიწყოთ I, კითხუა B. [13] განაწესნი E. [14] და — BCDEFGL. [15] ვიწყით თჳთო თავსა და სწორად — I. [16] კითხუა BCDEFGL. [17] ოთხთავი CDEFGL. [18] სახარებაჲ — I. [19] ო[ღ]თო K. [20] საჴმარი] საჴმილისაჲ B. [21] ესე I. [22] რ[ა]ლისა I. [23] დჰრაკანი I. დრაკანი K. [24] საჴმრად G. [25] ეპყრა E. [26] წარსრულ BCDEFGIL. [27] არა DEFGIKL. [28] უწყოდეთ CDEFGL. [29] ანდერძი ჳსი — I. [30] რ[ა] და I. [31] განწესებული BCDEFGL. [32] იყო — BCDEFGL. [33] წიგნი EI. [34] აჰსენა BCDEFGL. [35] ~ მის ნეტარისა I,—K. [36] მისისსა C. [37] გეუცნა I. [38] ფ[რ]დიცა I. [39] ამბოხება G. [40] და — I. [41] სუ[ლ]ი] სახელი E. [42] ჟამსაცა BCDEFGL. [43] მასცა — BCDEFGL. [44] მისისა L. [45] ეჴუმია B. [46] მენავეთ- — E.

განეელნიან[1] და მრავალთა ღელვათადა[2] ბრძოლა-ეცის და ნავთ. საყუდლისა[3] მიმართ მხიარული[4] შესლვად განემზადის[5], გინა ვითარცა მჴედარი ძლევაშემოსილი, რომელსა-იგი ურიცხუნი[6] სპარაზენნი[7] მოესრნიან და მრავალნი ძლევანი და ბრძოლანი ექმნიან, და ყოველსავე[8] შინა განმარჯუებული[9] მივალნ მეფისა თჳსისა, ანუ თუ ვაჭარსა, რომელსა მცირითა რაჲთმე[10] საფასითა ურიცხჳ სიმდიდრე შეეკრიბის[11] და[12] საუნჯისა მიმართ თჳსისა მხიარული მიისწრაფინ[13]. გინა თუ ვითარცა[14] მუშაკი ურნატ[15]-სავსე ნაყოფთა ზედა თჳსთა[16] მხიარულ არნ, ეგრეთვე წმიდაჲ ესე ჟამსა მიცვალებისა თჳსისასა[17] ამათ ყოველთავე ზემოწერილთა მიემსგავსა. რამეთუ დაღაცათუ იყო რაჲ ჴორცთა შინა, ჴორცთაგან მიცვალებულ იყო[18] გონებითა. ხოლო აწ ესრეთ იყო სრულიადი[19] განსლვაჲ მისი[20] ჴორცთაგან, რამეთუ განირთხნა[21] წმიდანი[22] იგი[23] ფერჴნი მისნი წესიერად, რომელ[24] ღმრთის-მსახურებისათჳს მრავალი [ვაჭ] შრომაჲ თავს-იდევს[25]. და ჴელნი სანატრელნი, მწერალნი საღმრთოთა მოძღურებათანი, უმანკოსა მას[26] და უბიწოსა გულსა ზედა[27] თჳსსა დაიჯუარედნა და მცირედ[28] ოფლნი გარდაეცნეს, რომელნი-იგი ღმრთის-მსახურებისათჳს მრავალგზის დასთხინა[29]. ესრეთ ჯუარი პირსა[30] დაიბეკდა, რომელი-იგი მარადის სასოდ და ზღუდედ აქუნდა. და კუალად[31] დადვა წმიდაჲ[32] იგი მარჯუენე თჳსსავე[33] ადგილსა და თქუა[34] სიტყუაჲ დასასრულისაჲ, რომელი-იგი, ვითარცა შარავანდედი მზისაჲ, წარიძღუანა უფლისა მიმართ[35], ვითარმედ: «ჴელთა შენთა, უფალო, შევჰვედრებ[36] სულსა ჩემსა»*. და ესრეთ[37] დიდად-რაჲმე აღმოიფშჳნა[38] ერთგზის ხოლო, და მისცა წმიდაჲ[39] სული თჳსი[40] წმიდათა ანგელოზთა[41].

ხოლო მოხუცებულნი იგი ზემოჴსენებულნი, პატიოსანნი, ერთსა ვისმე მღდელთაგანსა[42], თავით კერძო ნეტარისა მის მდგომარესა[43], ეტყოდეს, რაჲთა დაასხნეს ჴელნი თუალთა მისთა წმიდათა,

---

* ლუკა 23,46

[1] გახუელიან I, განეულთიან K. [2] ღელვათა BCDEFGL. [3] ნავთსაყუდელისა BCDEFGL. [4] მხიარულნი I. [5] განემზადების E. [6] რომელსა-იგი ურიცხუნი — I. [7] სპარაზენნი] სარკინოზნი CDEFGL. [8] ყოველსა K. [9] განმარჯუებით E. [10] რაჲთამე BCDEFIL, რათამე G. [11] შეიკრიბის I. [12] და + და B. [13] მიისწრაფის I. [14] ვ—E. [15] ორნატ-BCDEFIL, — G. [16] ~ თჳსთა ზედა FGL. [17] თს—სასა A, მისისასა I. [18] იყო — E. [19] სრულიადი] სულიერი BCDEFGL. [20] მის G. [21] განირთხა I. [22] წ—ა I. [23] იგი — CDEFGL. [24] რომელთა BCDEFGIKL. [25]-ედეის CDFGL, იდვის E. [26] მას — BCDEFGL. [27] ზ—ა — G. [28] მცირეთ L. [29] დაჰსთხინა G. [30] + ზედა I. [31] კუალად] კეთილად I. [32] წმიდაჲე BCDEFGL. [33] თჳსსა D. [34] სთქუა I. [35] უფლისა მიმართ] წ—ე ო—ისა E. [36] შევჰვედრებ CDEGK, შევედრებ I. [37] ესრედ I. [38] აღმოიფშჳნა E. აღმოიფშჳნვა I. [39] წმიდაჲ — E. [40] ~ სული თჳსი წმიდაჲ D. [41] ~ ანგელოზთა წმიდათა D. [42] მღდელთაგან BCDEFGL. [43] მდგომარისა BL.

განმანათლებელთა ჩუენთა. ხოლო იგი განცჯბრებული[1] და ვითარცა გონებამიღებული აქა და იქი[2] იხედვიდა და მკსინვარედ ეტყოდა ბერთა მათ, ვითარმედ: „სძინავს[3] მამასა ჩუენსა“. ხოლო მას არავისი მსახურებაჲ ეჴმარებოდა.

გარნა ამიერითგან ვითარ-მე[4] გითხრა[5], თუ რაბამი ამბოხი და შფოთი იქმნა და ტყებაჲ და ყივილი უწესოჲ? ენაჲ ჩუენი ვერ შემძლებელ არს მითხრობად, რაჟამს-იგი მოეცვა გუამი იგი[6] მის ნეტარისაჲ მის მიერ ცხოვნებულთა მათ მღდელთა და დიაკონთა[7] და ობოლთა მათ წუთ ჩჩჳლთა, რომელნი-იგი წუთ ჴჳითა [v] წულილითა და ენითა ბრგუნვილითა[8] იტყოდეს და მამით და მოძღურით ხადოდეს, ვითარმედ: „ვაჲ ჩუენდა, ვაჲ[9] ჩუენდა[10] შენ მიერ, ჯ მამაო, რაჲ[11]-ესე შემამთხჳე[12] ჩუენ?“ ვითარმედ: „სადა შემკრიბენ და აღგუზარდენ[13], ანუ აწ[14] სადა დაგჴტევენ და დაგუფანჩენ[15]?“. ხოლო[16] მღდელნი და დიაკონნი ჴელთა მათ მისთა წმიდათა ამბორს[17]-უყოფდეს და თუალთა მათთა ზედა დაისხმიდეს და რომელნიმე ცრემლთა წილ სისხლთა დასთხევდეს გუამსა მას[18] მისსა ზედა[19] წმიდასა და იტყოდეს: „ვაჲ ჩუენდა[20], ვაჲ ჩუენდა, ჯ წმიდაო, რამეთუ ვიდრე შენ ჩუენ თანა იყავ, ღამენიცა[21] დღე[22] იყუნეს, ხოლო აწ რაჲ განგუეშორე, დღენიცა ღამე არიან“. ამას და ამისსა[23] უმრაველესსა ჴმითა საწყალობელითა იტყოდეს და ანაზდაითსა[24] მას[25] დაქცევასა და უკუანაჲსკნელსა ობლებასა[26] ეტყებდეს[27]. და[28] ვითარმცა[29] არა იგლოვდეს, რამეთუ ოთხმეოცსა სულსა ერთი წინამძღუარი ჰყვა[30] სულისა და ჴორცთაჲ[31], ვითარცა ზემო ვთქუ[32], რომელთა მარჯუენე[33] და მარცხენე[34] არა უწყოდეს, და წინამძღუარი ესევითარი, ვითარი[35] თჳთ იყო, და ესრეთ მეყსა შინა უწინამძღრო იქმნნეს![36] და ესე სადა ფოლოცთა შინა სამეფოჲს[ა]თა[37] დაღაცათუმცა ქჳისაჲ ვის[38] აქუნდა გული და ანდამატისა მოეგო სული, გარეგან[39] საზღვართა[40] ბუნებისათა[41] განსრული[42], ვითარმცა[43]

---

[1] განცჯრებული BCDEFGIL. [2] იქა L. [3] ჰსძინავს G. [4] ვითარ I. [5] ჱიგითხრა El. [6] იგი — BCDEFGL. [7] დიაკჳანთა C. [8] მბრგუნჱილითა BCDEF, ბრგუნილითა G, მბრგუნჱალითა L. [9] ვაჲ B. [10] ვაჲ ჩუენდა — I. [11] რაჲ-| რომელნი-G. [12] შემამთჳეს IK. [13] აღმზარდენ E. [14] აწ|თუ E. [15] დ-გუფ-ნტენ E, დაგუჯფანჩენ FL. დაგუფანჩუნ G. [16] ხ — BCDEFGL. [17] ამბორ-EG. [18] მას — BCDEFGIL. [19] ზედა — E. [20] ვაჲ ჩუენდა — G. [21] ღამენი E + და FGL. [22] დღენი BCD. EFGL. [23] ამისა GI. [24] ანახლდათსა BCD, ანაზდათსა EFGL, ანაზდათ I. [25] მას — I. [26] ობლობასა BCDEFG. [27] იტყებდეს I] იტყოდეს BCDEFGL. [28] და — B. [29] ჳ̃ა I [30] ყვა K. [31] ჴ̃რცა C. [32] ვსთქუ G. [33] მარჯუენა E. [34] მარცხენა E [35] ვითარი — BCDEFGIKL. [36] იქმნნეს — E. [37] სამეუფოთა BCDEFL, სამეფოთა G, სამეფოსათა I, სამეუფოსათა K. [38] ვის — I. [39] სული გარეგან — I. [40] სამზღუართა G. [41] გარეგან საზღვართა ბუნებისათა — B. [42] გამოსრული E. [43] ჳ̃ა El.

არა იხილვა[1] ყოვლითურთ დაწყლული, მოულოდებელისა ამის სმენისაგან აღძრული და[2] ბუნებითისა ტკივილისაგან სიღრმედ მწუხარებათა შთასრული.

[54] არამედ, ეჰა უბადრუკებაჲ ჩემი[3], ვითარისა-ღა ჟამისათჳს[4] დავიმარხე ყოვლად საწყალობელი და ვითარი-ღა[5] წინა ედვა ჭირვეულსა[6] ცხორებასა ჩემსა სიკუდილსა[7] მითხრობად, რომელი-იგი არა თავისა თჳსისათჳს ცხოველ[8] იყო, არამედ ღმრთისა.

XXVII. ჰე[9], პეშმარიტად დაიძინა ზიარმან[10] ანგელოზთამან[11] მამამან ჩუენმან[12], რომელსა-იგი ფრიად უყუარდით ჩუენ და გუწყალობდა, ვითარცა შვილთა პეშმარიტთა, ვითარცა მოქმედთა ქრისტეს[13] ვენაჯისათა, ვითარცა ძეთა მორჩილებისათა. შეისუენა ზოგადმან მოძღუარმან ჩუენმან, ქუეყანისა ანგელოზმან[14] და ზეცისა კაცმან, ტაძარმან მან ქალწულებისამან, უბიწომან, მრავალფერმან მან[15] და მრავალსახემან სიბრძნემან სულისამან[16], ჴელოვანმან მან[17], გულისპმის-მყოფელმან და ერთგულმან ქრისტეს[18] მსახურმან, ბრწყინვალემან მან თუალმან ქრისტეს[18] გუამისამან, მოთმინებისა მოღუაწემან მან[19], წყალობისა წყარომან და განკრძალულმან უფლისა[20] შჯულის-მმარხველმან და ფასის-საცავმან მან[21] სათნოებისამან, რომელი-იგი სიტყჳთა[22] ტკბილ იყო და ზრახვითა[23] საწადელ. და ვინ შემძლებელ არს სიტყჳთ აღწერად, რაოდენნი და რაბამნი სახელნი მიანიჭნა მას[24] საღმრთომან მადლმან ყოველთა მათ საქმით აღსრულებითა[25] და ყოველთა მოციქულებრ შეყუარებითა![26] ეჰა, ეჰა, მარადის სასურველნო[27], რაჲ არს ჩუენი ესე გლახაკთა[28] ამათ[29] საიდუმლოჲ[30] და[31] რაჲ არს სიბრძნე ესე ღმრთისაჲ[32] გამოუთქუმელი?

აწ მინდეს[33] ცრემლნი იერემიაჲს გოდებისანი და უკუეთუ სხუამანცა ვინმე[34], სანატრელთა[35] მათ[36] კაცთაგანმან, სიდიდე განსაცდელისაჲ სადამე[37] იგლოა[38]. აწ მოვედ ჩუენდა[39], ჳ რაქელ[40], დედაო[41] ბენიამენისო[42], სტიროდე[43] შვილთა შენთა და ნუგეშინის-ცე-

---

[1] იხილა BCDEFGL + ვ~ა BCDEFGL. [2] და — BCDEFGL. [3] ჩუენი G. [4] ჟ~ისთჳს A, ჟამისად I. [5] ვითარითა L. [6] პირველსა — I. [7] სიკუდილისა BCDEFGL. [8] ცხოელ C. [9] პე] ესე IK. [10] ზარმან L. [11] ანგელოზთამან — AIK. [12] ჩუენმან] მან BCDEFGL. [13] ქ~ს A. [14] ანგელოსმან G. [15] მან — I. [16] სულისა I. [17] მან — CDEFGIL. [18] ქ~ს A. [19] მან — BCDEFGIL. [20] უფლის G] ღ~ისა K. [21] მან — I. [22] სიტყჳთ BCDEFGL. [23] ზრახვით BCDEFGL. [24] მან E. [25] აღსრულებულებულთა FGL. [26] შეყრებითა I. [27] სასურველო I. [28] გლახაკთა] გონებაკეთილთა I. [29] მათ I. [30] საიდუმლოთა I. [31] და — BCDEFGL. [32] უფლისა I. [33] მდინდეს G. [34] ~ ვინმე სხუამანცა I. [35] სანატრელთან I. [36] მათ — I. [37] სადმე AK—I. [38] იგლოვა CEFGL. იგულა DJ ჰყოს I. [39] ჩემდა BCDFGL. [40] რაქაელ BCDEFGIL. [41] + შვილო I. [42] ბენიამენისაო E, ბენიამენისო L. [43] ტიროდე BCDEEFGL.

მასა ნუ მიიღებ[1], ნუ, ვითარცა[2] ბეთლემისა[3] ყრმათათჳს[4], [v] რამეთუ[5] იგინი ღმრთისა შეიწირნეს[6], არამედ ყრმათათჳს[7], რომელნი ორსავე სიკუდილსა[8] თუალითა[9] ხედვენ[10], სულისა და ჴორცთასა, და არა აქუს ნუგეშინის-მცემელი, რამეთუ ერთი აქუნდა და იგიცა მიეფარა. ამათჳს[11] ტიროდე[12], ჴ[13] რაქელ[14], ვითარმცა არა არიან[15]. ხოლო მე ესრეთ ვიტყოდი[16] ძმათა მიმართ ჩემთა და ყრმათა მოძღურისა ჩემისათჳს:[17] „ვაჲ მე, ვაჲ მე[18], ძმანო ჩემნო პატიოსანნო, აწ დაგუეჴშა პირი იგი, რომელი გუაწურთიდა[19] შჯულსა უფლისასა დღე და ღამე[20], წარვიდა გონებისა განზრახვაჲ[21], ჴეშმარიტად ღმრთისა მიერ აღძრული, დაწუხნა[22] თუალი[23] იგი მართლიად მხედველი და განმარჩეველი[24] კეთილსა[25] ბოროტისაგან და უმჯობესსა უდარესისაგან[26], დადუმნეს[27] ბაგენი იგი მცველნი შჯულსა უფლისასა[28], შეიკრა ენაჲ იგი[29] ოქროსიტყუაჲ და საღმრთოთა ბრძანებათა ჴმამაღლად მღაღადებელი და ბრწყინვალედ გთარგმნელი[30] ღმრთივ[31]-სულიერთა წიგნთაჲ, ღაყუდნა ჴელი იგი შუენიერად მწერალი, რომლითა განანათლნა[32] ეკლესიანი ჩუენნი. დადგეს[33] ფერჴნიცა იგი შუენიერნი, განკაფულნი[34] ღმისთევათა შინა ზედგომითა[35], დაყუდნა გონებაჲ იგი მხილველი და სიღრმეთა[36] სულისათა[37] გამომძიებელი[38], დაიფარა მიწასა შინა გუაძი წმიდაჲ, მოღუაწებისა[39] შრომითა განლეული.

ხედავთა, თუ ვითარ არიან საქმენი ჩუენნი? მენება, უკუეთუმცა შესაძლებელ იყო[40] განძლიერებად[41] უძლურებაჲ[42] ჩემი[43] და ამაღლებად[44] სიმაღლესა ამას[45] თანა განსაცდელისასა[46] და აღტეებად[47] ჴმისა რაჲსამე ენებისა[48] ამის შემსგავსებულისა, ვითარცა ყუეს[49] ობოლთა მათ და ჴმითა მაღლითა განსაცდელსა მამისასა[50]

---

[1] მიიღებს I. [2] ანუ ვ-ა I. ნე ვითარისა K. [3] ბეთლემის BCDE. ბეთლემ FGL. [4] ყრმათა თჳსთა I. [5] რ- — B. [6] შეჴწირნეს BD. [7] რ- იგინი ღ-ისა შეიწირნეს, ა-დ ყრმათათჳს — FGL. [8] ცხორებასა E. [9] თლ-ით BCDEFGKL. [10] ხედვიდენ C. ხედვიდეს E. [11] ამისთჳს BCDEFGL. [12] სტიროდე C. ტიროდენ I. [13] ჴ — I. [14] რაქაელ BCDEFGIL. [15] არან AK. [16] ვიტყოდე CDEFGL. [17] ჩ-ნისთა B. [18] ვა მე, ვა მე B, ვაჲ ვაჲ მე D. [19] გუწურთიდა B. გურწყუიდა I. [20] ~ დღე და ღამე სჯულსა უფლისასა (უფლისა B, უფლისსა C) BCDEFGL. [21] განძრახეა C. [22] დაიწუხნა I. [23] თუალნი I. [24] განმრჩეველი BCDEFGL. [25] კეთილისა AIL. [26] უდარესთაგან CEFGL, უდარესგან D. [27] და დადუმნეს BCDEFGL. [28] უფლისა C. [29] ~ იგი ენა FGL. [30] მთარგმნელ BDFL, მთარგუნელ E, თარმნელი I. მთარმგნელი K. [31] ღ-თ E. [32] განნათლნა ABCDEF. [33] და დადგეს G. [34] განკფულნი B. [35] ზემო K. [36] სიღრმით B. [37] სულისათ B, სულიერისთა L. [38] გამოძიებული B. გამომღებელი D. [39] მოღუაწებითა I. [40] იყო] ყოფილ იყო G. [41] განძლიერებაჲ B. [42] უძლურებაჲ — B. [43] ჩ-ნი I. [44] + უძლურებაჲ ჩ-ი და ამაღლებად E. [45] მას CDEFGL. [46] განსაცდელთასა CDEFGL. [47] სიმაღლესა ამას თანა განსაცდელისასა და აღტეებად — I. [48] ენებასა K. [49] ჰყეეს GI. [50] მამისასა] მოძღურისა B, მოძღურისასა CDEFGL — I.

იგლოვეს[1]. [55] არამედ რაჲ-მე[2] ვყო[3], გინა ვითარ ვაიძულო ენასა მსახურებად სიტყჳსა, რომელი-იგი[4] განსაცდელისა ამის მიერ, ვითარცა მძიმითა რაჲთმე[5] საკრველითა რკინისაჲთა, შეკრულ არს? ანუ ვითარ აღვაღო[6] პირი, უტყუებითა შეპყრობილი[7], ვითარ აღუტეო ჴმაჲ ვნებითა და გოდებითა ძალისა[8] თჳსისაგან დაჴსნილი, ვითარ აღვიხდილნე[9] თუალნი სულისანი[10], განსაცდელისა ამის ალმურითა დაბნელებულნი? ვინმცა განმიბნიი უკუნი ესე და წყუდიადი მწუხარებისა ბნელი და მიჩუენამცა[11] სიწმიდესა შინა ბრწყინვალე იგი ნათელი მშჳდობისაჲ? ანუ ვინაჲ[12] მოგუეფინოს[13] ჩუენ შარავანდედი, ვინაჲთგან დაჰჴდა[14] მნათობი ჩუენი? ეჰა ბოროტი ესე სიბნელე, რამეთუ მზე, მნათობი ჩუენი, დაჰჴდა[15]. ეჰა, ვითარღა იქმნნეს ჩუენდა ადგილსა ამას წინაუკუმო სიტყუანი ჩუენნი და საქმენი, აწ და პირველ ამისსა, რამეთუ პირველ, ვითარცა მექორწინენი, განვსცხრებოდეთ[16], ხოლო აწ, ვითარცა საწყალობელნი, გლოვისა ამისთჳს სულთ-ვითქუამთ? ანუ თუ მცირე არსა ჩუენ ზედა მოწევნული[17] ესე ბოროტი, ანუ ამოდ ნუ ვიტყებთა და განვიწირვით, ანუ თუ უფროჲს-ღა[18] ვერ მივსწუთებით თავსა ამის ვნებისასა, დაღაცათუ უჴროჲს აღვამაღლნეთ[19] სიტყუანი და ჴმანი ჩუენნი?

გუაჳასხენით[20] უკუე, ძმანო[21], გუაჳასხენით[22] ცრემლნი წყალობისანი, რამეთუ ოდეს-იგი იხარებდით თქუენ, სიხარულსა[23] თქუენსა გეზიარენი[24] თქუენ[25]. აწ უკუე მომაგეთ ჩუენ ბოროტი ესე ნაცვალი. სიხარული[26] მოხარულთა თანა მოგუეციოთ[27] ჩუენ[28], ტირილი მტირალთა თანა მომიზღეთ[29] ჩუენ. ცრემლოოდა[30] ოდესმე უცხოთესი იგი ერი მამათ-მთავ[v]რისა[32] იაკობისთჳს, და უცხოჲ იგი განსაცდელი, ვითარცა თჳსი, განესაკუთრა[33], რამეთუ იგი შემდგომად სიკუდილისა[34] ძეთა მისთა ეგჳპტით[35] გამოიყუანეს და ყოველი იგი ერი უცხოჲ ამის განსაცდელისათჳს უცხოსა შინა ქუეყანასა ოცდაათ დღე და ოცდაათ ღამე იგლოვდა მის[36] ზედა და მწარედ გოდებდა[37] და ტიროდა.

---

[1] იგლოვდენ B, იგლოვდეს CDEFGIL. [2] რაჲ-მე] რაჲ D. [3] ვჰყო G. [4] რაჲთა იგი BCDEFGL. [5] რაჲთამე BCDFIL, რაჲმე G. [6] აღვიღო B. [7] შეკრული G. [8] ძალითა B. [9] განვიხილნე E. [10] სულისანი — I. [11] მიჩინამცა G. [12] ვინ BCDEF GL. [13] მოგუფიროს BCDEFIL, ჰოგჳანიკოს G. [14] დაჰჴდა C] დაჰჴსნა FGL. [15] დაჰჴსნა L. [16] განჴსცხრებოდეთ G, განვცხრებოდეთ I. [17] მოწევნილი GL. [18] ჴჳროსთა I. [19] ავაჰაღლნეთ CDEFGL, აღვამაღლენით IK. [20] გუასხენით I. [21] გუა-სხენით უკუე ძმანი — B. [22] გუასხენით I. [23] სიყუარულსა I. [24] გეზიარენით BCDEFGIK. ჳზიარენით L. [25] ჩუენ BCDEFGKIL. [26] სიხარულისა I. [27] მოგცით K. [28] თჳნ I. [29] მოჰმიზღეთ I. [30] ცრემლეოდა C] ცრემლნი I, ცრემლნი და K. [31] ოცხოთესლი C] თესლნი I. [32] მაჰათ-მთავრისა] ჲაჰობის მის მიერისა K] უცხონი ძისა I. [33] გასესაკუთრა] ჰგონე საკუთრა I. [34] სიკდილისა B. [35] ეგიპტით G. [36] ჱას BCDE, მათ FGL. [37] ჰგოდებდა I.

„აწ უკუე, ძმანო[1], ემსგავსენით უცხოთესლთა მათ, ძმანი ეგე ჩუენნი და ნათესავნი, ზოგად იყო მაშინ[2] უცხოთა და თჳსთა ტირილი, ზოგად იყავნ[3] აწცა, და რამეთუ გლოვაჲცა ესე და მწუხარებაჲ ზოგად[4] არს, ამისთჳსცა, აჰა ესერა, ვითარცა სახილველსა შინა წარმოვიჩინები და წინა-ვპირობ[5] და ვღაღადებ განსაცდელისა ამის სიმძიმესა და ვიტყჳ „გწყალობ თქუენ, გწყალობ[6], შვილნო და მოწაფენო ამის ტკბილისა და სახიერისა მამისანო, ხოლო აწ მწარედ დაობლებულნო, მცირედ აღყუავებულნო, ხოლო აწ მსჭრაფლ დაჭნობილნო, ბრწყინვალედ განათლებულნო და ბოროტად დაბნელებულნო“.

არამედ, ეჰა[7], რაბამ კეთილ იყო ვიდრე აქამომდე გზაჲ სიტყჳსა ჩუენისაჲ და, ეჰა, რაბამ სანატრელ იყო[8], უკუეთუმცა ამას[9] პირსა ზედა დასრულდებოდა მოთხრობაჲ[10] ჩუენი. ხოლო[11] ამიერითგან რაჲ[12] «მოუწოდეთ[13] დედათა მტირალთა»*, ვითარცა იტყჳს იერემია, რამეთუ განსაცდელთა[14] და მწუხარებათა მიერ შეპყრობილისა და აღვსებულისა გულისაჲ სხჳთა[15] სახეთა[16] ნუგეშინის-ცემაჲ შეუძლებელ არს, არა თუ ცრემლთა მიერ და სულთქუმათა აღსუბუქნეს**[17]. უტევეთ უკუე[18], ნუგეშინის-მცემელნო, უტევეთ[19] და ნუ განამრავლებთ[20] ნუგეშინის-ცემასა, რაჲთა წრტიალად[21] და მწარედ იგლოონ[22] ობოლთა ამათ [56] და გულისჴმა-ყონ[23] დაჭირვებაჲ ესე. რომელი დაჰჭირდა[24] მათ, დაღაცათუ არა გამოუცდელ არიან განშორებასა მისსა ღუაწლთა მათ მიერ მოღუაწისათა და ჩუეულთა[25], რამეთუ გაჴსოვს, განაღა თუ[26] ვითარ თქუენდა მომართ[27] თქუმულმან ამან სიტყუამან ჩუენმან ღუაწლნი იგი მაღლისა[28] მის კაცისანი მიგითბრნა თქუენ?

მწუხარე იქმნეს[29] ოდესმე ისრაჱლიტელნიცა[30], რაჟამს-იგი აღიტაცა ზეცად ელია, არამედ ნუგეშინის-სცემდა[31] განშორებასა მისსა ელისე, ხალენითა მოძღურისაჲთა შემკობილი, ხოლო აწ სალმობაჲ ესე ზეშთა[32] არს კურნებისა, რამეთუ ელია ამაღლდა

---

* იერემია 9,17. ** ამაზე წყდება D.

1 ძმანო — E. 2 მაშინ — I. 3 იუნენ I. 4 ზოგადი IK. 5 ვიპყრობ G. 6 გუწყალობ B — I. 7 აჰა C. 8 სანატრელ იყო] იქნებოდა მოთხრობა I. 9 ამა I. 10 დასრულდებოდა მოთხრობაჲ — I. 11 ხოლო — I. 12 რაჲ] რათა BCDEF GL. 13 მოუწოდოთ CG. 14 მგრძსაცდელთა E. 15 სხუათა BCDEFGL. 16 ობითა BCDFGL. 17 აღუსუბუქნეს I, აღასუბუქნეს K. 18 უკუე] ეგე FGL. 19 ღტევეთ + + ეგე G, ღტევე ეგე FL. 20 განამრავლებთ] განათავისუფლებთ I. 21 ცრტიალად] მტირალად I. 22 იგლონ B, იგლოონ CEFGL. 23 -ყონ I. 24 დასჭირდა B, დაჰსჭირდა G. დაჭირდა IK. 25 ჩუეულებათა K. 26 თუ + თუ CFL. 27 ძიმართ BCE FGL. 28 მაღლისანი I. 29 იქმნეს E. 30 ისრაიტელნიცა BIK, ისრაელნიცა CEFL, ისრაილნიცა G. 31 ნუგეშინისცემდა BCEFIKL, ნუგეშინის-ჰსცემდა G. 32 ზესთა L

და ელისე არა დაშთა. უწყი, რამეთუ არა უმეცარ ხართ სიტყუათა მათ და ჴმათა იერემიაჲსთა, რომელთა-იგი იტყოდა გოდებით მოჴრებისათჳს იერუსალჳმისა[1], რამეთუ სხუათა მათ თანა[2] გლოვათა მისთა[3] ესეცა შესძინა[4] და თქუა[5], ვითარმედ: «გზანი სიონისანი[6] იგლოვდითო»*. და ესე სიტყუაჲ მაშინ[7] ითქუა მის მიერ. ხოლო აწ ჩუენ ზედა აღესრულა, რამეთუ რაჟამს განითქუას[8] ჰამბავი[9] ესე საგლოელი[10], მაშინ აღივსნენ გზანი უდაბნონი[11] გოდებითა[12] მგლოვარეთაჲთა და მოწაფენი მისნი შეწუხებულნი მწუხარებითა ჴმასა მას ნინეველთასა აღუტევებდენ[13] და[14] უფროჲს-ღა უმეტეს მათსა ტკივნეულ იყვნენ და საწყალობელ, რამეთუ გოდებამან მათმან შიში იგი დაქცევისაჲ[15] დაჰჴსნა[16]. ხოლო ამათ ბოროტთა დაჴსნისა არცა ერთი აქუს სასოებაჲ თჳსთა ამათ გოდებათა მიერ.

ვიცი სხუაჲცა რაჲმე გოდებაჲ იერემიაჲსი, შემსგავსებული წიგნსა[17] ფსალმუნთასა, რომელი-იგი წარტყუენჳისათჳს[18] ისრაჱლთაჲსა[19] შეჰმზადა[20], რამეთუ იტყჳს, ვითარმედ: «ძეწნთა[21] ზედა დავჰკიდენით[22] ორ[v]ღანონი ჩუენნი»**, რამეთუ დუმილისა მიერ[23] თავთა თჳსთა თანა და ორღანონიცა თჳსნი დასაჯნეს. ამას უკუე გოდებასა[24] მეცა განვიჩემებ[25] აწ და ვიგლოვ უფროჲს მათსა, რამეთუ ვზი[26] მდინარეთა ზედა ცოდვისათა და მათგან წიაღმყვანებელი ჩემი[27] არა მაქუს. და ორღანოთა წიგნთა საღმრთოთასა[28] დავჰკიდებ[29] დუმილისა[30] ძეწნთა[21], რამეთუ იტყჳს მოციქული პავლე: «უკუეთუ[31] თარგმანი არა იყოს, მკითხველი დუმენო». რამეთუ ძეწნი ხე არს უნაყოფოჲ და ვინაჲთგან დაცჳვა[32] ტკბილი იგი ცხორებისა ჩუენისა ნაყოფი, არა ძეწნ[33] ვიქმნენითა[34] უნაყოფო? ჰე[35] ჰე შემარიტად. და უქმად და უძრავად ორღანონი იგი მეტყუელებისა ჩუენისანი დუმილისა მიერ შეშათა ზედა დავჰკიდენით[36].

ხოლო არა ვინ არს, რომელმანმცა[37] მოიღო[38] ნაწუეთი ერთი[39] წყლისაჲ და განაგრილა ენაჲ ჩემი სალმობიერი და შემწუარი

---

* გოდებაჲ იერემ. 1,4. ** ფსალმ. 136,2.

[1] იერუსალიმისა GI. [2] მათ თანა] მათთჳს E. [3] მისთა — CEFGL. [4] შესძრნა A. შეჰსძრნა G. [5] სთქუა K. [6] სიონისნი E, სიონინისანი L. [7] მაშინ I. [8] განისმა E. [9] ამბაჲი E. [10] საგლოელი BCEFGIL. [11] უდაბნოსანი C. [12] გოდებით I. [13] აუტეობღენ B, აღუტეობდენ CEFGL. [14] და — BCEFGL. [15] გოდებისა E. [16] დაჴსნა BEGKL. დაჴსნნა CF. [17] წიგნთა E. [18] წარტყუენისათჳს C, ტყუენისათჳს E. [19] ი[შ]ლისა E, ისრაილთასა G. [20] შემზადა CEFGIKL. [21] ძეწთა I. [22] დავკიდენით CEFKL, დაჰკიდენით I. [23] მიერი B. [24] გოდებასაგან I. [25] ვიჩემებ I. [26] ვჳ[ი]მზი I. [27] ჩ~ნი BCEFGL. [28] საღმრთოსა G, სამღ~თოსა I. [29] დავკიდებ CEFGKL. [30] დჳმილის G. [31] უკეთუ E [32] დასცეია I. დაცეია K. [33] ძეწ I. [34] ვიქმნეთა B, ვიქმნეთ CE, ვიქმნენთ FGL, ვიქმნეთაა I. [35] ჱე E. [36] დაჰკიდენით BCEFGL, დავკიდენით K. [37] რომელმან მანცა B, რომელმანცა CEFGIKL. [38] მჳიღო BCEFGIL. [39] ერთ G.

ცეცხლითა მწუხარებათაჲთა. წარჴდა შუენიერებაჲ იგი საწადელი, დადუმნა[1] ჴმაჲ იგი სავსე სიტკბოებითა, დაიყუნეს ბაგენი იგი ღმრთივ-ბრწყინვალენი, აღფრინდა მადლი იგი განმაბრძნობელი ჩემი[2]: სადა არიან თუალნი, ზეცისა საიდუმლოთა[3] მხილველნი[4], სადა არიან ყურნი იგი, საღმრთოჲსა მის ჴმისა მსმენელნი. სადა არს ენაჲ იგი წმიდაჲ, ტკბილად მასწავლელი[5] ცოდვილთაჲ[6] სინანულსა[7], სადა არს ტკბილი იგი მჴურვალებაჲ თუალთა მისთაჲ, სადა არს წესიერი იგი დუმილი[8] ბაგეთა მისთაჲ, სადა არს საწადელი[9] იგი მარჯუენე [57] მისი[10], რომელი კურთხევასა მას პირისასა სასურველთა მათ თითთა[11] თჳსთა ჯუარის-წერითა დაჰბეჭდვიდა?[12]

XXVIII. არამედ აჴ გევედრები, შემაშრვენით[13] მე ცრემლნი ჩემნი, დააცხრვეთ[14] გოდებაჲ ჩემი, რამეთუ ვაგრძნობ, ვითარმედ უფროჲს[15] ჯერისა განვალ საზღვართაგან გლოვისათა და ვნებისა ამის სიმძიმითა დედათა[16] მივემსგავსები. არამედ მოვედით ამიერით_ გან და განუსუენოთ სასმენელთა თჳენთა გლოვისაგან და გოდებისა ობოლთაჲსა და მაწურალთა და საღმრთოთა თხრობათა[17] და ნუგეშინის[18]-ცემისა სიტყუათა მიმართ მივაქციო[19] გონებაჲ თჳენი, დაღაცათუ რაჟელ[20] ღაღადებს, რომელ არს ეკლესიაჲ, და ჴმობს ძლიერად და გოდებს დაობლებისათჳს[21] შვილთა თჳსთაჲსა[22].

ვინაჲცა ჯერ-არს, რაჲთა ამიერითგან მოვაქციო აფრაჲ სიტყჳსა ჩემისაჲ და საეკლესიონი სიტყუანი აღმოვთქუნე[23], რამეთუ არა მიგუეღო ჩუენ მოძღუარი ჩუენი, არცა წარვიდა ჩუენგან, არამედ შორის ჩუენსა მდგომარე არს, დაღაცათუ ჩუენ არა ვხედავთ მას. და წმიდასა მას შინა[24] წმიდათასა[25] შევიდა მამაჲ ჩუენი და შინაგან[26] კრეტსაბმელისა, სადა-იგი წინამორბედად ჩუენდა[27] შევიდა ქრისტე, დაღაცათუ დაუტევა კრეტსაბმელი იგი ჴორცთა თჳსთაჲ, არამედ არღარა სახით და იგავით ჰმსახურებს[28] ზეციერთა[29] მათ, არამედ თჳთ მას ხატსა საქმეთასა განიცდის არღარა სარკითა და სახითა, არამედ პირსა ღმრთისასა[30] პირის-პირ ხედავს და მეოხ არს ჩუენთჳს წინაშე მისსა შვილთა და მოწაფეთა თჳსთათჳს და ითხოვს მიტევებასა[31] ცოდვათასა[32].

---

[1] და დადუმნა CEFGL. [2] ჩ̃ნი G. [3] ~ საიდუმლოთა ზეცისათა B. [4] მხედუმლნი BG, მხედველნი CEFL. [5] მასწავლებელი L. [6] ცოდვათა BCEFGL. [7] სინანულისა I. [8] დუმილება I. [9] + მისი K. [10] მისი — K. [11] თითითა K.| თჳალთა E. [12] დაბეჭუდიდა G, დაბეჭდვიდა IK. [13] შემაშრევნით A. შემაშრენით ClK. შემაშრენით E, შემაშურენით G. [14] დააცხერეთ CE. [15] უფროსად I. [16] დედა I. [17] ვედრებათა I. [18] ნუგეშის-L. [19] მივაქციოთ G. [20] რაქაელ BCEFGIL. [21] დაობლობისათჳს B, დაობლებათათჳს G, დაობლებისა K. [22] თჳსთაჲსა] თჳსთჳსა BE [23] აღმოვთქუნნე B, აღმოვსთქუნე GI. [24] შინა — G. [25] ~ წ̃თასა შ̃ა I. [26] შინაგან] შინა შინაგან E. [27] ჩუენდა — I. [28] მსახურებს K [29] ზეცისათა BCEFGKL. [30] ღმრთისა C. [31] მოტევებასა K. [32] და ითხოვს მიტევებასა ცოდვათასა — BCEFGL.

განძარცვა[1] ჴელთ ტყვეისა იგი[2] სამოსელნი და რამეთუ სამოთხისა მკჳდრთა არცა თუ[3] ეჴ[ვ]მარებიან[4] ესევითარნი სამოსელნი, არამედ იგი სამოსელნი ჰმოსიან[5] მას, რომელნი-იგი სიწმიდითა ცხორებისა თჳსისაჲთა[6] უქმსოვნა თავსა თჳსსა და მოიბუნა ღმრთისაგან. ვეშაპრიტად, ესევითარისა ამის[7] კაცისა სიკუდილი პატიოსან არს წინაშე ღმრთისა[8] და უფროჲს-და არცა თუ სიკუდილ[9] არს, არამედ განჴეთქაჲ საკრველთაჲ, ვითარცა წერილ არს[10], ვითარმედ: «განჴეთქენ[11] საკრველნი ჩემნი»*. განტევებულ იქმნა ს[ა]ნ[12] და განთავისუფლებულ იქმნა საკრველთაგან პორცთაჲსა, საბრკე[13] შეიბჭრა, ხოლო[14] სირი აღფრინდა, დაუტევა ეგჳპტე[15], რომელ არს ცხორებაჲ ესე ნივთიერი, და წიაღ-ვლო არა თუ ზღუაჲ იგი მეწამული, არამედ შავი ესე და წყუდიადი ზღუაჲ ამის საწუთროჲსაჲ[16], შევიდა ქუეყანასა მას აღთქუმისასა, რომელ არს ზეცათა იერუსალჱმი[17], მთასა მას ზედა სიბრძნის-მეტყუელებს[18] ღმრთისა თანა, წარიჴადა ჴამლი სულისაჲ[19], და რაჲთა საღმრთოჲთა მით სლვითა[20] გონებისაჲთა წმიდასა მას ქუეყანასა შინა უნივთოდ[21] იმოთხვიდეს, რომელსა-იგი შინა[22] იხილვების ღმერთი და თჳსთა საკუთართა ხედავს და განუსუენებს[23]. ესევითარი ნუგეშინის-ცემაჲ გაქუნდინ თქუენ, ძმანო, რომელნი-ეგე[24] ძუალთა იოსებისთა ქუეყანასა მას კურთხევისასა[25] აღიყვანებთ, ესე იგი არს თქუენ, რომელთა-ეგე გუამი წმიდაჲ[26] ამის ნეტარისაჲ მ თ ა წ მ ი დ ა ს[27] წარგყავს*[28]».

XXIX. ხოლო აწ ჟამი არს თქუმად, თუ ვითარ იქმნა წარსლვაჲ ჩუენი მ თ ა წ მ ი დ ა ს, და კუალად მოჳსენებად ნეტარისა[29] პეტრე პატრიკისა[30], პეტრიკ[31]-ყოფილისა ნუგეშინის-ცემასა[32], და შემდგომად ღმრთისა მოღუაწებასა[33] და ჴელის[34]-აპყრობასა[35], რომელ[36] ჩუენ ზედა აჩუენა.

---

* ფსალმ. 115,7. ** აქედან იწყება D ხელნაწერი, პირველი ფურცელი ამ ხელნაწერისა დაზიანებულია.

[1] განიძარცვა C, განძარცუა G, ყ[ა]ნი ძარცუნა K. [2] იგი — CEFGL. [3] არცა თუ] არღარაჲ E. [4] ეხმარებიან G. [5] მოსიან BK. [6] თჳსისა I. [7] ამის — CEFGL. [8] ღ[მრ]თისა E. [9] სიკუდილი BCEFGKL. [10] ა[რ]ღ განჴეთქაჲ საკრველთაჲ ვ[ა]თარცა წერილ არს — I. [11] განჴეთქილ არს E, განჴეთქენ I. [12] სიმეონ G, სიმონ I, სჳმეონ K, სჳმეონ L. [13] საფრჴე EFGIL. [14] და ხოლო BCEFGL. [15] ეგიპტე G. [16] საწუთროსა BEFGL. [17] იერუსალიმი IL. [18]-მტყ[ა]ლებნი E. [19] ს[ა]ლი B, სულიერი CEFGL. [20] სლვისა B. [21] უნივთოდ — K. [22] შინა — FGL. [23] განისუენებს BCEFGIL. [24]-იგი E. [25] კურთხევისსა K. [26] წმიდისა B. [27] მთა[რ]წასა I. [28] წ[არ]გყ[ვეს F, წარგყვეს GL, წარგყავსთ, I. [29] ნეტარისა — BCDEFGL. [30] პატრიაჭისა D. [31] პატრიკ-FGL. [32]-ცემისა G. [33] მოღუაწებისა G. [34] ჴელისა FL. [35] პყრობასა B, აღპყრობისა G, აღპყრობასა L. [36] რ[ო]მ I.

ხოლო ვითარცა განვიდა ჴორცთაგან წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი და წარვიდა წინაშე ღმრთისა, მეყსეულად ვაცნობეთ[1] წმიდასა მამასა პეტრეს, ხოლო მან მოძღურის-მოყუარემან, და უფროჲს-ღა[2] ვთქუთ[3], თუ [58] ღმრთის-მოყუარემან, ვითარცა გულისჴმა-ყო[4] ანაზდაითი[5] ესე და მლევანი[6] დაჭცევაჲ ჩუენი. იწყლა სასტიკად სული მისი, არამედ წყლნი მოირტყნა და მსჭრაფლ შევიდა მეფისა[7] და[8] მიუთხრა საკჳრველი ესე სასმენელი, ვითარმეც: „წმიდაო მეფეო[9], თქუენ თანა მშჳდობაჲ[10] და სიხარული საუკუნოჲ შეიქნიოთ! ხოლო წმიდაჲ იგი ბერი, რომელმან გუშინ ოთხმეოცი[11] ობოლი[12] თქუენ შემოგვედრა, აწ თჳთ იგი ჴელთა ღმრთისათა შევედრებულ არს, რამეთუ მიიცვალა. შენ, ქუეყანისა მეფემან, ზეცისა მეფისა წარჰგზავნე[13]. გუშინ ამას[14] ჟამსა შენ მიერ ითხოვდა განტევებასა, დღეს, საკრველთაგან ჴორცთა თჳსთაჲსა განტევებული[16], ზეცისა ნათ-სადგურად შევიდა[17], გუშინ შენ გეევედრებოდა შეწყალებად ობოლთა თჳსთა, ხოლო დღეს შენთჳს ევედრების მას, რომელი-იგი[18] მამაჲ არს ობოლთაჲ და მსაჯული[19] ჭურივთაჲ და მეფე[20] მეფეთა ქუეყანისათაჲ[21]“.

ესმნეს რაჲ სიტყუანი ესე ღმრთის-მსახურსა მეფესა, განკჳრდა ფრიად და[22] დადუმნა ჟამ ერთ. და მერმე თქუა[23] სამგზის: „დიდებაჲ ღმერთსა, დიდებაჲ ღმერთსა, დიდებაჲ ღმერთსა[24], რამეთუ სულნი წმიდათანი ჴელთა შინა ღმრთისათა არიან, ვითარცა ამის ნეტარისა[25] ბერისანი: ნეტარ ხარ შენ, ჯ[26] წმიდაო ბერო[27], რომელი-ეგე წარხუედ წინაშე ღმრთისა, არამედ[28] ვესავ ლოცვათა შენთა წმიდათა, რამეთუ ყოველი ნებაჲ შენი კეთილად აღვასრულო“.

და მეყსეულად ბრძანა მოღებად პიტაკი[29], რომელი-იგი მას წმიდასა ჴელითა თჳსითა მიეცა. ხოლო წერილ[30] იყო[31] ესრეთ, ვითარმედ: „წმიდაო მეფეო[32], ეგე ობოლნი[33], ვითარცა შუენის ღმრთის-მოყუარებასა[34] შენსა, ეგრეთ შეიწყალენ და დაარჩინენ მლოცველად სულისა თქუენისა[35] და შვილთა თქუენთა მზეგრძე-

---

[1] ვიცნ᷑თ B, ვაცნობეთ FL. [2] უფროსად ღ᷑ისა I. [3] ვსთქუათ DGI, ვთქვათ KL. [4] -ჰყო GI. [5] ანასდათი ECFGL. ანაზდათი EJ, ანაზთაითი K. [6] და მლევანი — J, მალევ᷑ნი E. [7] მეფისა — B. [8] და — BCEFGL. [9] მეუფეო FGL. [10] მშჳდობაჲ თ᷑ქუენ თანა BCEFGL. [11] + იგი I. [12] ობოლნი I. [13] წარგზავნე BFG. წარჰგზავნე CFL, წარჰგზავნე K. [14] ამა I. [15] + შ᷑ა G. [16] განტევებული — E. [17] შევიდა — B] ძიცვალებულ არს CEFGL. [18] -იგი — E. [19] მსაჯული G. [20] მეუფე GL, ბ᷑ო BCEF. [21] ქუენისათა B. [22] და — B. [23] ჰრქუა D. [24] დიდებაჲ ღმერთსა, დიდებაჲ ღმერთსა, დიდებაჲ ღმერთსა] დიდება შენდა, ღ᷑თო, დიდება შენდა I. [25] ~ ნეტარისა ამის BCDEFGL. [26] ჯ — CDEFGL. [27] ბერო — K. [28] ა᷑დ + ად E. [29] პიტაკისა I. [30] წერილი BK. [31] იყუნეს I. [32] მეუფეო E. [33] ობოლთა I. [34] -მსახურებასა BCEFGJL. [35] შენისა BCEFGJL.

ლობისა[1]. და მონას[ν]ტერსა მთაწმიდისასა[2], სალოცველსა[3] თქუენსა, ოქრობეჯედი შეუქმენ, დასამტკიცებელი[4] ყოველთა ოქრობეჯედთაჲ, რაჲთა ყოვლითურთ თავისუფალ და შეუვალ[5] იყოს[6], და ობოლნი ესე იზარდებოდინ[7] მას შინა და ყოველნი მკჳდრნი მისნი[8] გილოცვიდენ[9] ვიდრე უკუნისამდე".

ესე რაჲ აღმოიკითხეს და გულისჴმა-ყო[10] მეფემან ძალი საქმისაჲ, მსწრაფლ[11] უბრძანა პროტონოტარსა[12] თჳსსა შექმნად[13] ორთა[14] ოქრობეჯედთა[15], მტკიცეთა და შეუცვალებელთა[16]: ერთსა[17], ვითარცა წმიდაჲ ბერი[18] ვედრებულ[19] იყო, დასამტკიცებელსა[20] ყოველთა ოქრობეჯედთასა, რომელი-იგი წინააღუდგების და გარე-უკუნ-აქცევს[21], უკუეთუ რაჲმე[22] ვისმე ენებოს ამის წმიდისა ლავრისა ვნებად[23], სირცხჳლითა[24] აღავსებს; და[25] ერთი ოქრობეჯედი ობოლთა ამათ შეუქმნა, რაჲთა არავინ იკადროს მათი[26] მონასტრით განყვანებად, გინა სხუად რადმე ვნებად, არამედ რაჲთა იზარდებოდინ[27] მონასტერსა შინა, ვითარცა შვილნი და მკჳდრნი წმიდისა ეკლესიისანი. და[28] ესე ორნივე ოქრობეჯედნი მოსცნა[29] ნეტარსა პეტრეს და კერეონები[30] დიდ-დიდები[31] და სანთლები ფრიად და საკუმეველი სურნელი[32] მრავლად, მუშკატროანი[33] და ალვაჲ[34]. ესე ყოველი მოიღო პატიოსანმან[35] ბერმან პეტრე, რამეთუ[36] ებრძანა მეფესა, ვითარმედ: „ყოველივე ესე მკერდსა მისსა ზედა[37] წმიდასა დადევ[38] და შენდობაჲ მითხოვე, ვითარცა ცხოველისაგან[39], და არქუ[40] ესრეთ, ვითარმედ: „აჰა ესერა ბრძანებაჲ შენი აღმისრულებიეს უფროჲს თხო[ვ]ისაცა შენისა და აწ გევედრები, ნუ დამივიწყებ წინაშე ღმრთისა".

ხოლო მო-რაჲ-ვიდა[41] პეტრე, და ბრძანებაჲ ესე მეფისაჲ აღასრულა. ხოლო თჳთ თუ რასა არა იქმოდა, ანუ რასა არა[42] იტყო-

---

[1] მზემზეგრძელობისა E, დღეგრძელობისა I. [2] მთაწ̃სა I. [3] სალოცავსა G. [4] დასამტკიცებლად E. [5] შეუალ BGK. [6] და შეუვალ იყოს — I. [7] იზრდებოდენ BCEFGL, იზრდებოდინ I. [8] მისნი — E. [9] გლოციდენ BCEFGIKL. [10] -ჰყო GI. [11] მსწრაფლ — E. [12] პროტონოტერსა B, მროტონოტორსა C, პროტონოტორსა EFGL, პროტონატარსა K. [13] შექმნა B. [14] ორთა — E. [15] ოქრობეჯედსა E. [16] ღცვალებელთა BCEFGL. [17] ერთსა] ესრეთ I, [18] ბერი — I. [19] შევედრებულ I. [20] დაწტკიცებულსა K. [21] უკუნიქცევს FG, უკუნიქცევის L. [22] რაჲ BCEFGL, რ̃ლსამე I, რათჳმე K. [23] ვნება I, ვნებათა K. [24] სირცხ̃ლით E, სირცხ̃ლისათა K. [25] და — CDEFGL. [26] მათ CDEFGL. [27] იზრდებოდენ BCDEFGL. [28] და — BC DEFGL. [29] მისცნა I. [30] კერონები BCEF, კეროვნები GIL. [31] დიდ-დიდი BCE FGL. [32] სულნელი BEFL, სუნნელი GI. [33] მუშკარონი B, მუშკაროანი CEFGL. [34] და ალვაჲ] დალვა B. [35] + მან CEFGL. [36] რამეთუ — BCEFGL. [37] ~ ზედა მისსა G. [38] დასდევ BCFGL, დასდვა E. [39] და შენდობაჲ მითხოვე ვ̃ა ცხოველისაგან—I. [40] ჰრქუ B. [41] მო-რ̃-ვიდა CE. [42] არა + არა K.

და გუამსა ზედა მის წმიდისასა, და ვითარცა ცხოველსა ესრეთ ემდურეოდა[1], და ფერჴთა მისთა ცრემლითა[2] დაალტობდა. და უკუეთუმცა არა მეშინოდა[3], ნუუკუე ძლით[4] მცირედ-რაჲმე დაშრეტილი იგი საჴუმილი[5] გოდებისაჲ კუალად აღვაგზნა[6] და შეგაწუხნე[7] ყოველნივემცა[8], ამის ნეტარისა კაცისა სიტყუანი ლმობიერნი და ცრემლნი[9] მჴურვალენი ცრემლით მიგითხრენ[10], არამედ ვირჩიე წუთ ერთ განსუენებაჲ თქუენი.

ხოლო ესრეთ რაჲ ვიყუენით და წმიდაჲ იგი გუამი წინაშე იდვა, მას ოდენ ჟამსა მოიწია[11] დედაკაცი ვინმე, მოწაფე ამის წმიდისაჲ, დაჲ ფარსმანისი და ჩორჩანელისაჲ, რომელი ვერ ეწიფა ხილვასა მისსა[12], ვიდრეცა ცოცხალ იყო წმიდაჲ იგი. ესე მო-რაჲ-ვიდა[13], მრავლითა ცრემლითა და გოდებითა დაალტვნა[14] წმიდანი[15] ფერჴნი მისნი და მდურვით[16] ეტყოდა[17] წმიდასა მას, ვითარცა ცხოველსა[18]: „ჱ წმიდაო, რაჲ-ესე[19] მიყავ მე, უბადრუკსა ამას, რამეთუ მჴნდეს მრავალნი გულის-სიტყუანი, რამეთუ მრავლით[20] ჟამითგან არა მეხილვა[21] წმიდაჲ პირი შენი“. და ესრეთ ფრიად შეწუხებული და მგლოვარე წარვიდა სახედ[22] თჳსად და დაწერნა ყოველნი გულის-სიტყუანი[23] თჳსნი და დაჰბეჭდა[24] მას ზედა. და ხვალისა დღე კუალად[25] მოვიდა, მოიღო[26] წიგნი იგი და დადვა[27] მკერდსა ზედა[28] მის წმიდისასა და საკუმეველი[29] სურნელი[30] და სანთელი მრავალი და ძმათათჳს |v| ევლოგიაჲ ნუგეშინის-საცემელად[31]. და კუალად მრავლითა ცრემლითა ამბორს-უყო ფერჴთა მისთა და ლმობიერითა სიტყჳთა და სულ-თქუმითა[32] სულისაჲთა ვითარცა ცხოველსა ემდურეოდა[33] წმიდასა მას. და წიგნი იგი აღიღო და მომცა მე და მრჩუა[34] ესრეთ[35], ვითარმედ[36]: „ცრემლით გევედრები[37], ძმაო პატიოსანო, რაჲთა ფარაგსა[38] შინა წმიდისასა შთასდვა[39] ეგე[40], და მე მრწამს ღმრთისაჲ, ვითარმედ წმიდამან ამან, რაჲ-იგი წიგნსა ამას სწერიან[41], აჰკოცოს[42] და მოითხოს“. და ესრეთ ცრემლითა[43] შესუარულმან ამბორს-უყო ჴელსა მისსა წმიდასა

---

[1] ემდურიდა I. [2] ცრემლით BCEFGL. [3] -ი და BCDEFGL. [4] ძლით K. [5] სანთელი BCDEFGL. [6] აღვაგზნე E. აღვადგინო I. [7] შეა-წუხნე I. [8] ყოველნიმცა C. [9] მცრემლნი I, + ღრმობიერნი და ცრემლი K. [10] მიგითხრნე BCDEFGL. [11] მოვიდა I. [12] მის I. [13] მო-რ-ვიდა DE. [14] დაალტვნა B. [15] წმიდანი -- I. [16] დუჩრით I. [17] ეტყოდეს E. [18] ცოცხალსა I. [19] -ესე — E. [20] მრავლითა B. [21] მეხილა E. [22] სახედ K. [23] გული-სიტყუანი C. [24] დაბეჭდა BCEGI. დაბეჭდნა FKL. [25] კუალად — I. [26] და მოიღო CDEFGL. [27] დასდვა K. [28] ზედ — I. [29] საკუმეველი] საკერველი I. [30] სუნელი K. [31] ნუგეშინის-ცემელად C. [32] სულთქმითა BCDEFGIKL. [33] ემდუროდა I. [34] ჰრქუა I. [35] ესრედ I. [36] ვრდჳ BCDEFGL. [37] შეგივედრები BCEFGL. [38] ვარაგსა G. [39] შთადვა BCI. [40] ესე C. [41] წერია I. [42] აღჰკოს ECDEFKL, ახოს GI. [43] ცრემლით I.GI.

და იკურთხა მისგან, და სულთქუმით[1] და ცრემლით წარვიდა სახედ[2] თჳსად. ხოლო მე მოვიღე მცნებისა მისთჳს და შთავსდევ[3] ფარაგსა[4] შინა მის წმიდისასა.

ხოლო[5] შემდგომად[6] ამის ყოვლისა შთაუსუენეთ გუადრუცსა შინა, შემზადებულსა ძელთაგან ულპოლველთა, წმიდაჲ იგი გუამი მისი და ნებითა ღმრთისაჲთა წარმოვემართენით[7] ზღუთ მთაწმიდას. და ვითარცა მოვიწიენით[8] ადგილსა მას, რომელსა ექსამილი[9] ეწოდების, ჴმელით წამოკედით[10] სიშორისათჳს[11] გზისა და შიშისათჳს სარკინოზთაჲსა[12]. ხოლო[13] ექსამილი ამისთჳს ეწოდების, რამეთუ ომერით[14] ზღუთ ვიდრე ამერად[15] ზღუამდე[16] ექუსი[17] მილიონი არს. ესრეთ, ვითარცა ვთქუთ[18], ჴმელით წარმოვედით, ვითარცა ვთქუთ[19], ექუსსა[20] მას მილიონსა ურემებითა. ხოლო ერთსა ურემსა ზედა ყოველთა უფროჲსსა დავდგით[21] კიდობანი იგი მამისა ჩუენისაჲ[22], წიგნი[23] მისნი ყოველნი და სხუაჲ, რაჲცა საკურთხეველისა[24] სამსახურებელი იყო, და[25] წარმოვემართენით. ხოლო ვიდოდეთ ესრეთ, რამეთუ[26] ოთხკერძო გარემოდგომილ ვიყვენით, ვითარცა პირველ კიდობანსა[27] შჯულისა[28] უფლისასა[29]. ხოლო წინა [60] კერძო მივიდოდეს[30] წულილნი დიაკონნი[31], ხოლო უკუანა კერძო მღდელნი და სხუანი მოხუცებულნი ბერნი; და ესრეთ ფსალმუნითა და გალობითა და[32] სულიერითა შესხმითა[33] ვადიდებდით[34] ღმერთსა და წმიდასა მას[35] უგალობდით[36].

ხოლო არს წურილთა[37] მათ ძმათა თანაჲ ძმაჲ[38] ერთი[39], ყოველთა უმრწემეს[40] იყო[41] ჰასაკითა, სახელით პანტელეიმონ, კეთილად შეწყალებული[42] ყოკელთა მოწყალისა ამის[43] წმიდისა მამისაგან[44]. ამას ყრმასა სლვასა მას შინა აღეცუა ეკალი ფერჴსა, რამეთუ უჴამური იყო, და ვითარცა ქუე დადრკა, რაჲთამცა გამოიღო ეკალი იგი, მეყსეულად გარდავლო ურემმან მან[45] ზედა ზურგსა

---

[1] სულთქმით BCEFGIKL. [2] სახედ FGL. [3] შთასვდევ A, შთავდევ CE. [4] ფარანგსა I. [5] ხ᷑ — G. [6] შემდგომად — I. [7] წარვემართენით G. [8] მივიწიენით BCEFGL [9] ეგასამილი B. [10] წარმოვედით CDEFGIL. [11] სიშორისათჳს — BCD EFGL (ხელნაწერებში ამ სიტყვისათვის ადგილია გაშვებული, B-სა და L-ში კი მხოლოდ ნიშანია დასმული). [12] აჲაზაკთასა CDEFGL. [13] ხ᷑—FGL. [14] იმიერით BEFGL, იემიერით C. [15] ამიერად BCDFGL. [16] ზღუამდე BCDEFGIKL. [17] ექსი FG. [18] ვსთქუთ G. [19] ვსთქუთ I, ვთქუათ K. [20] ექუსა C, ექსსა EFG. [21] დავდევით G. [22]+და K. [23] წიგნი I. [24] საკურთხეველისა DL. [25] და — B. [26] რ᷑ხ᷑ I. [27] კიდობასა I. [28] სჯულისა CEFL. [29] უფლისსა C. [30] მოვიდოდეს BC DEFGL. [31] დიაკუანნი C. [32] და — E. [33] შესხმით E. [34] ვადიდებდეთ B. [35] მას—I. [36] უგალობდეთ B. [37] წულილთა CG. [38] ყრჩა BCDEFGL. [39] რ᷑ი G. [40] უმრწამეს BCDFL, უმრწემესი EI. [41]+ყოველთა E. [42] შეწყნარებული B. [43] მის I. [44] მამისგან L. [45] მას G.

ჩჩჳლისა მის ყრმისასა. ხოლო ჩუენ[1], ვიხილეთ[2] რაჲ ესე, ვიკრჩხიალეთ[3] ჴმითა სიმწარისაჲთა გოდებით[4] და აღუტევეთ ტირილი. და იქმნა ამბოხი დიდი, რამეთუ ყოველნი ვჰგონებდით[5], ვითარმედ არა თუ ოდენ მოკლა, არამედ, ვითარცა ჰიაჲ უნდოჲ, ესრეთ განწყჳდა[6], არამედ ეჰა ზეშთა[7] ბუნებისა ჴელის-აპყრობაჲ[8] და შეწევნაჲ ღმრთისა სახიერისაჲ და მადლი იგი კაცისა მის ღმრთისაჲ, რომელი შემდგომად მიცვალებისაცა სცავს[9] და ჴელსა აღუპყრობს თჳსთა ობოლთა და სწყალობს[10] ესრეთ! ვითარცა ვთქუთ[11], ერემმან მან საზარელმან ზეღა ზურგსა მისსა გარდავლო, ხოლო მყის აღდგა ყრმაჲ იგი და[12] ჩუენ განვიხილევდით[13] აღგილსა[14] მას ურმისასა. ხოლო იგი იტყოდა: „მიტევეთ, რაჲთა ეკალი[15] ესე ამოვიღო“[16]. ხოლო[17] ჩუენ ვჰკითხევდით[18], ვითარმედ: „ღა[19] არცა თუ გტკივის ადგილი იგი?“[20] ხოლო იგი იტყოდა, ვითარმედ[21]: „არცა[22] მიცნობიეს, თუ ურემმან გარდაველო[23] ჩემ ზედაო“, რამეთუ წუთ ჩჩჳლი[24] იყო და ესრეთ იტყოდა.

|v| ეჰა მადლი ღმიდისა მის გუამისაჲ, ვითარ[25] აღუსებუქა საკჳრველად მძიმე იგი ურმის-თუალი, რომელ[26] აგრძნაცა[27] ვერ[28] ყრმამან მან[29] მცირემან[30]. ხოლო აწ განმწჳსებულ[31] არს[32] და თჳთ მიუთხრობს საკჳრველსა ამას[33] დიდებულსა და ადიდებს ღმერთსა[34], მოქმედსა სასწაულთასა, და მადლსა წმიდისა მამისასა ქადაგებს[35].

ესრეთ გარდავლეთ[36] ექსამილი[37]. კუალად ზღუად შევედით და შეწევნითა ღმრთისაჲთა; ნიავითა[38] გყუდროჲთა და ჰამოჲთა[39] მთაწმიდას მოვიწიენით[40]. ხოლო მთაწმიდელთა კეთილად შეგჳწყნარნეს[41] ჩუენ, ვითარცა შვილნი მათნი, ხოლო წმიდაჲ ესე, ვითარცა მწყემსი თჳსი და წინამძღუარი, რამეთუ წუთ მრავალნი ცოცხალ იყუნეს პირველთა მათ ნეტართა ბერთაგან, მოწაფენი ამის წმიდისანი, ესრეთ წინა მიეგებნეს და პატივ[42]-უპყრეს ყოველთა, ვითარცა პირველ წმიდასა[43] მამასა ჩუენსა დიდსა[44] ეფთჳმეს[45], მი-

---

[1] ~ ჩუენ ხოლო FL. [2] ეხილოთ B. [3] ვიკრჩხალეთ I. [4] გოდებითა L. [5] ვგოდებდით B, ვგოსებდით EK. [6] გასწყჳდა I. [7] ზესთა I. [8] აღპყრობა GL, -ანპყრობა I. [9] ჰსცავს G. [10] ჰსწყალობს G. [11] ვსთქუთ I. [12] და] ხოლო BCDEFGL. [13] განვიხილევდით CDFL. [14] აღგსა C. [15] ეკალა L. [16] აღმოვიღო BCDEFGIL. [17] ხ~ლდა I. [18] ეკითხვიდით C, ეკითხვედით EFGK, ვიკითხევდით L. [19] და — B. [20] იგი — E. [21] ვ~დ — BCDEFGL [22] არცა — I. [23] გარდავლო I. [24] ჩჩჳლ CDEFGIL. [25] ვითარმედ BCDEFGL. [26] + არა I. [27] აგრძნაცა D. [28] ვერ — I. [29] მან — E. [30] ყრმამან მან მცირემან] მცირემან ყრმამან I. [31] განმწყსებულ BCDFGIKL. [32] გ~მწჳსებულ არს] ანმწყსებულმან E. [33] მას BCDEFGL. [34] ღ~ი E. [35] ჰქადაგებს G. [36] გარდავლეთ G, წარვლეთ I. [37] ექსინილი B. [38] ნავითა BFGL. [39] ჰამოთა B. [40] მივიწიენით BCDEFGL. [41] შეგჳწყსარეს B. [42] პატივი BCDEFGIL. [43] წმიდასა — E. [44] დიდსა — GI. [45] ეფთჳმის DEI.

ერვე მომაყალსა ქალაქით სამეუფოჲთ[1]. ესრეთ პატივით ტჯრთული მღდელთა მიერ ეკლესიად შეიყვანეს[2] და წინაშე წმიდისა მამისა ეფთჳმის[3] სამარტჳლოსა[4] დადგეს კიდობანი იგი ამის ნეტარისაჲ. და ერთმან მან, ვითარცა მამამან და მოძღუარმან, ხოლო მეორემან, ვითარცა შვილმან და მოწაფემან, პირველმან მან სამარტჳლოჲთ გამო, ხოლო მეორემან მან[5] კიდობნით ურთიერთარს[6] მოიკითხნეს[7] და მშჳდობაჲ[8] მისცეს ერსა მღდელთა მიერ[9]. და ესრეთ შეიმკო ეკლესიაჲ და განმხიარულდეს ერნი.

ხოლო სამკჳდროდ დაკრ[61]ძალვისა ამის ნეტარისა მარტჳლთა ადგილი ვერ გავაჩინეთ[10] ვიდრე კითხვადმდე ზემოჳსენებულისა მის პეტრე ნეტარისა. და ესრეთ დაყო[11] სამი დღე წინაშე წმიდისა[12] მამისა ეფთჳმისსა[13]. და მიერ წარვიყვანეთ ეკლესიასა ყოველთა წმიდათასა და[14] მუნ დავდგით გუადრუცი იგი წმიდისაჲ მის[15]. და[16] ყოველთა ღამეთა ლოცვანი და ღამის-თევანი აღესრულებოდეს და დღისი ჟამის-წირვანი მღდელთა მიერ. და ესრეთ იყო ვიდრე წელიწდადმდე[17] ყოველთა წმიდათა ეკლესიასა, ვიდრემდის ბრძანებაჲ მოვიღეთ მისვე პეტრეს მიერ და კაცისა ღმრთისა, პატიოსნისა ბერისა, წინამძღურისა[18] და მამასახლისისა ჩუენისა გიორგი ოლთისარისა[19], რამეთუ მეფემან იგივე დაამტკიცა შემდგომად მიცვალებისა წმიდისა ამის. და მასვე შუენოდა სიწრფოებისათჳს და უმანკოებისა დაპყრობაჲ[20] დიდისა ამის ლავრისაჲ.

და ესრეთ, ბრძანებითა ზემოჳსენებულთა ამათ მამათაჲთა[21] და წამებითა ყოველთა ძმათაჲთა, განვაღეთ[22] ლუსკუმაჲ ნეტარისა მამისა გიორგი[23] მაშენებელისაჲ[24] ეკლესიისა შტოსა შინა მარცხენით კერძო, დამართებით[25] ლარნაკსა წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმესსა[26]. ხოლო აღვაღეთ[27] რაჲ[28] კიდობანი მამისა გიორგისი[29], არამედ[30], ეჰა საკჳრველი, არცა თუ თმაჲ ერთი ნეტარისა მის თავისაჲ და პატიოსანთა მათ[31] მჭეთაჲ[32] არა[33] შეცვალებულ იყო, რომელი-იგი აჩუენებდა სულისა მისისა [v] ბრწყინვალებასა. ხოლო მომეჳსენა მე, უღირსსა[34] ამას, ქარტაჲ იგი დედაკაცისაჲ მის[35], რომელი-იგი

---

[1] სამეღო BCDEFL, სამეფოდ G. [2] შემოიყვანეს E. [3] ეფთჳმისა E. [4] სამარტჳლოსა BCDEFGL. [5] მან — I. [6] ურთიერთა B, ურთიერთას CDEFGL. [7] ჰოიკითხეს G. [8] მშჳდობით B. [9] მათ C. [10] გამოვჩინეთ B, გამოვაჩინეთ CDEFGL, განვჩინეთ K. [11] დაჰყო I. [12] ~ წმიდისა წინაშე FL. [13] ეფთჳმისა DG. [14] და — BCDEFGL. [15] ამის I. [16] და — CDEFGL. [17] წელიწდმდე CDEFGL, წელიწდემდე I. [18] წინამძღვარისა L. [19] ოლთისარისა I. [20] დაპყრობად BCDEFGL. [21] მამათა BCDEFGL. [22] გავსღეთ B. [23] გიორგის BCDEFGL. [24] მშენებელისა BCDFG, მშენებლისა L. [25] დაწარღებით K. [26] ეფთჳმისსა BCDFGL, ეფთჳმისა E. [27] აღვიღეთ B. [28] რა B. [29] გიორგისა I. [30] არდ — G. [31] მათ—G. [32] ჴცეთაჲ — I. [33] არა] არცა თუ I. [34] ღირსსა I. [35] ამის BCDEFL.

შთამედვა ფარაგსა[1] შინა წმიდისასა. და ვარქუ ვისმე, ერთსა მღდელთაგანსა, აღმოღებად და განხილვად. ხოლო მან აღმო-რაჲ-იღო, იხილა, რამეთუ ბეჭედი ეგრეთვე იყო. ხოლო გულმან უთქუა, რაჲთა მცირედ შთაიხედნეს კიდესა წიგნისასა[2] და უკუ მო-რაჲ-ჰკეცა[3] კერძოჲ წიგნისაჲ[4], ეჰა საკჳრველი და ამის ჟამისა კაცთაგან ყოლად ურწმუნოჲ, იხილა[5], რამეთუ[6] აჴოცილ[7] იყო, არამედ სხუათა[8] ურწმუნოებისაგან[9] არა იკადრა სიტყუად და ჩუენებად ვისამე[10], არამედ კუალად ფარაგსავე[11] შინა წმიდისასა შთადვა[12]. და ესრეთ ცხოველი კიდობნით აღმოვიყვანეთ და ლუსკუმასა შინა მარმარილოჲსასა გიორგის თანა მაშენებელისა[13] დავჰკრძალეთ[14], ჰეშმარიტად, ვითარცა მეორე[15] მაშენებელი და შემამკობელი ეკლესიათაჲ[16], თთუესა მაისსა კ̅დ̅-სა[17], ღღესასწაულსა წმიდისა სჳმეონ[18] საკჳრველთ-მოქმედისასა.

XXX. და აქაცა არს საჴსენებელი წმიდათა ნაწილთა მისთა[19] მიცვალებისაჲ, ხოლო[20] სრული საჴსენებელი მისი თთუესა ივნისსა ლ̅[21] განეწესა ღღესასწაულსა[22] წმიდათა ათორმეტთა მოციქულთასა, რამეთუ[23] კთ̅-სა[24] წმიდათა მოციქულთა[25] პეტრეს[26] და პავლეს[27] ღღესასწაულისაგან არა ეგებოდა, დაღაცათუ მას ღღესა მიიცვალა, რამეთუ ნეტარმან პეტრე[28] და ძმამან[29] მისმან იოვანე[30] ჴყონდიდელმან ეგრეთ[31] განაწესეს, და მათ თანა სხუათაცა მამათა ვითარცა სახედ იოვანე[32] [62] ოქროპირისაჲ პირველთა მათ მამათა, რამეთუ სეკდენბერსა[33] იდ̅-სა[34] მიიცვალა[35] ჯუარისა[36] ამაღლებასა და[37], ვინაჲთგან მაშინ არა ჯერ-იყო[38], ნოებერსა[39] იგ̅-სა[40] დააწესეს. ეგრეთვე ამის წმიდისათჳს ყველს[41] ზემოჳსენებულთა ამათ მამათა და ხატიცა დაწერად[42] სცეს[43] ყოლად წმიდისა ღმრთისმშობელისაჲ; და ამიერ და იმიერ ორნივე მამანი: წმიდაჲ მამაჲ ეფთჳმი[44] მარჯუენით და მამაჲ გიორგი ერთკერძო[45], მვედრებელად და მეო-

---

[1] ფარანგსა I. [2] წიგნისა B. [3] უკ-მო-რაჲ-ჰკეცა CDEFGL, უკუ-მო-რა-კეცა IK. [4] და უკუმო-რაჲ-ჰკეცა კერძოჲ წიგნისაჲ — B. [5] +- რაჲ BCDEFGIL. [6] რამეთუ — I. [7] აღჴოცილ CDE. [8] სახელი I. [9] ურწმუნოებისათჳს K. [10] ვისსამე BI. [11] ფარგსავე B. [12] შდადვა K. [13] მაშენებელისასა CDEFGL. [14] დავკრძალეთ BCD EFGKL. [15] მეორედ BCDEFGL. [16] ~ ეკლესიათა და შემამკობელი E, ეკლესიისაჲ B. [17] კ̅დ̅-სა] კდ BCDEFGIL. [18] სიმეონ G. [19] მ̅რთ I. [20] ხ̅] რ̅ E. [21] ლ̅-სა CDEFGKL. [22] ღღესასწაული CG. [23] რ̅ — G. [24] კთ̅-სა] კთ CDEFGL, ოცდაცხრას B, ოცდაცხრასა I. [25] მოციქულთასა K. [26] პეტრესი FGL. [27] პავლესი CDEFGL. [28] ი̅ე I. [29] ძმენ BCDEFGL. [30] იოანე BGK — I. [31] ესრეთ BCDEFGL. [32] იოანე GIK. [33] სეკდემბერსა DEGIK. [34] იდ DEI, ათოთხმეტსაჲ B. [35] მიცვალება K. [36] ჯუარის BCDGI. ჯუარი FL. [37] და — BCDEFGL. [38] -იყო] არს BCDEFGL. [39] ნოემბერსა GIK. [40] იგ EI, ათსამეტსა B. [41] ჰყვეს GI. [42] დაწერად — E. [43] ჰსცეს G. [44] ეფთჳმე I. [45] + და BCDEFGL.

ხად ჩუენთჳს მდგომარენი წინაშე წმიდისა ღმრთის-მშობელისა. და ესე წმიდაჲ ხატი წარმომგზავნეს[1] მ თ ა წ მ ი დ ა ს. და დაუსუენეთ[2] სამარხოსა ზედა წმიდისა მამისა ჩუენისა გიორგისსა[3].

ხოლო წმიდისა მამისა ჩუენისა ეფთჳმის[4] ხატი არა სიბერისაჲ[5] არს, არამედ ოდეს წიგნთა თარგმნიდა[6] და იყო 6-ისა[7] წლისაჲ. და რამეთუ ესრეთ ჯერ-იყო, რომელმან-იგი ადიდნის[8] მადიდებელნი თჳსნი, წმიდამან ღმრთის-მშობელმან, განათლებად[9] ნათესავისა ჩუენისა, და ერთსა მას სიმრთელე[10] მიანიჭა და ენაჲ კეთილად მეტყუელი ქართულად, ხოლო მეორესა სიბრძნე და მეცნიერებაჲ, რამეთუ მათ ორთავე ადიდეს ძალისაებრ ყოვლად დიდებული იგი მიზეზი კეთილთა ჩუენთაჲ. ერთმან შეამკვნა და განაშუენნა[11] დღესასწაულნი მისნი საგალობელისა მისისა თარგმანებითა, რამეთუ მის მიერ თარგმნილსა პარაკლიტონსა[12] შინა ასორმოცდაათი[13] გალობაჲ თარგმნა მისი ოდენ ყოვლად წმიდისა ღმრთის-მშობელისაჲ[14]. და ესრეთ მადიდებელი მათი მსგავსად ძალისა ადიდეს, და აწ ზეცას [v] წინაშე მისსა მდგომარე არიან. ხოლო ქუეყანასა ზედა წმიდასა ხატსა მისსა წინაშე მდგომარენი ევედრებიან ჩუენთჳს, რაჲთა მეოხებითა მათითა ჩუენცა ვევედრნეთ წმიდასა ღმრთის-მშობელსა წარვლად[15] ნეშტსა ამას დღესა ჩუენთასა მშჯდობით სწავლისაებრ წმიდათა მამათა ჩუენთაჲსა დაჴსნად[16] საუკუნეთა მათ სატანჯველთაგან. ესრეთ სრულ იქმნა დადებაჲ[17] მისი ლარნაკსა შინა[18] ღმრთივბრწყინვალედ და ყოვლად შუენიერად.

XXXI. გარნა რომელი-იგი თჳსსა ადგილსა დაგჳშთა სასწაული იგი[19] ეშმაკთა[20] განსხმისაჲ, დაღაცათუ ერთი გჳსენებია მწუხარისა[21] მისთჳს, რომელი-იგი[22] შჯდგზის დააკუეთა ეშმაკმან ჟამსავე ამის წმიდისა სიჭაბუკისასა ადგილსა შინა უდაბნოსა[23] და ღამესა უკუნსა; არცა ამისიჳ ჴსენებაჲ უჯერო არს, რომლისა-ესე აღწერაჲ გუეგულების[24].

რამეთუ* იყო ძმაჲ ერთი, სათნოჲ ღმრთისაჲ, სახელით სტეფანე, წესითა მთავარდიაკონი, კაცი პატიოსანი და მოშიში უფლისაჲ. ესე დიაკონი სტეფანე ღირსებისა მისისათჳს ჟამსა ოდენ

* აქედან 1K-ს გარდა ტექსტი სხეაგან არ მოიპოვება.

[1] წარმოგზავნეს BCDEFGIL. [2] დაუსუენეს CDEFGL. [3] გ᷑ისა I. [4] ჩუენი ეფთჳმე B, ეფთჳმეს CDFGL. [5] სიბერისაებრ K. [6] სთარგმნიდა E. [7] ნ-სა CDF GL. [8] E. ადი- I. [9] ადიდნა BCDE. ადიდა FGL. [9] განათლება K. [10] სიმართლე B. [11] განაშუშნა I. [12] პარაკლოტონსა C. [13] ასორმეოცდაათი C, რნ E. [14] ღ᷑ისმშობლისა I. [15] წარსლვად E. [16] მშჯდობით-BCDEFGIL. [17] დბ᷑ა BCDEFL. [18] შინა — I. [19] იგი — BCDEFGIL. [20] ეშმაკთ-BCDEFGL. [21] მწუხრისა GL. [22] რ᷑ი. იგი რ᷑იგი E. [23] უდაბნოსასა BCDEFGL. [24] რ᷑ისა - ესე აღწერაჲ გუეგულების — BCDEFGL.

სიყრმისასა ხუცად აკურთხა ნეტარმან ამან, რამეთუ ბრძანა: „დაღაცათუ ჰასაკითა ყრმაჲ არს სტეფანე, არამედ გონებითა მჯოსან[1] არს“. და ესრეთ ყოვლითურთ პატივსა მღდელობისასა აღიყვანა. ხოლო არა უწყი, თუ ვითარ იქმნა, ვჰგონებ[2], თუ შურითა ეშმაკისაჲთა იქმნა, გინა თუ სიყრმითგან ყოფილ იყო, არა უწყი, რამეთუ დღესა ერთსა წესისაებრ წმიდასა ჟამის-წირვასა აღვასრულებდით, და ვითარ შევიმოსენით, არა იყო ბერი ჩუენ თანა, რამეთუ ძმათა ვიეთმე განიკითხვიდა. ხოლო ვიწყეთ რაჲ [63] ფსალმუნთა თქუმად, არამედ[3] ეჰა კადნიერებაჲ ეშმაკისაჲ, არა ჰრიდა[4] პატივსა მას მღდელობისასა, არცა წმიდასა მას ტრაპეზსა, და ესრეთ მეყსეულად დააკუეთა ქუეყანად და პეროოდა[5] და იღრჭენდა. ხოლო ძმანი სრბით წარვიდეს და უთხრეს წმიდასა მას. ხოლო იგი მსწრაფლ მოვიდა და იხილა იგი ესრეთ მდებარე, არა შეშფოთნა, არცა შეძრწუნდა კადნიერებასა[6] მას ზედა ეშმაკისასა, არცა რაჲ ლოცვანი იჴმარნა საჭუენებელად კაცთა, არამედ მცირედ დუმილით ლოცვაჲ შეწირა[7] ღმრთისა[8]. და უპყრა ჴელი და ჰრქუა ნელიად, ვითარმედ: „სტეფანე“. ხოლო მან, ვითარცა ძილისაგან ღრმისა განღჳძებულმან, მიუგო: „მაკურთხე, მამაო“. ჰრქუა მას ბერმან: „რაჲ შეგემთხჳა, შვილო?“ ჰრქუა მას ძმამან[9] მან[10]: „არაჲ უწყი. ხოლო აწ რაჲ ჴმაჲ შენი მესმა, კეთილად ვარ“. ჰრქუა მას ბერმან: „ნუ გეშინინ, ჯუარი გამოისახე[11] პირსა“. და მან ყო[12] ეგრეთ. ხოლო ჩუენ გჳბრძანა: „იწყეთ გალობად და აღასრულეთ წმიდაჲ ჟამის-წირვაჲ“. და ეგრეთვე სტეფანესცა ჳბრძანა[13] ჩუენ თანა ჟამის-წირვად. ხოლო მე, მცირედ-მორწმუნე ესე და ჩუკენი, კუალად შევშინდი გულსა შინა ჩემსა. ხოლო მან მომაახლა წმიდაჲ იგი პირი მისი ყურსა ჩემსა და მრქუა: „ნუ გეშინინ, მცირედ-მორწმუნეო, იგივე ღმერთი არს, რომელმან ლეგეონი ეშმაკთაჲ ღორებითურთ ზღუასა დაანთქა“. და ესრეთ უვნებელად[14] აღვასრულეთ წმიდაჲ ჟამის-წირვაჲ და ვჰმადლობდით[15] ღმერთსა და წმიდასა მას ბერსა.

მაშინ[16] ნეტარმან მან მოგჳგო და გჳრჭუა ყოველთა: „უკუეთუ ჩუენ ცოდვილთაჲ არა ისმინოს ღმერთმან და [v] კუალად შეეშთხჳოს ესე, მიერითგან მღდელობაჲ დააცადოს“. ხოლო მოწყალებითა ღმრთისაჲთა არს აწ შჯდი წელი, არცა თუ მძინარე გაკრთომილ[17] არს ძალითა ქრისტესითა და მადლითა წმიდისა მამისა ჩუენისაჲთა. და აჰა ესერა თჳთ სტეფანე ქადაგებს და მიუთხრობს მის ზედა აღ-

---

[1] მჯოსან I. [2] ვგონებ K. [3] არ — I. [4] რიდა K. [5] პერეოდა I. [6] და კადნიერებასა I. [7] შესწირა I. [8] ღ-თსა I. [9] ძმან K. [10] მან — I. [11] გამოისახა I. [12] ჰყო I. [13] ებრძანა K. [14] უნებელად I. [15] მადლობდით I, ვმადლობდით K. [16] მა-შინ] ხოლო I. [17] განკრთომილ I.

სრულებულთა საკჳრველებათა და ადიდებს ღმერთსა და მადლსა წმიდისა ბერისასა.

ესე უწყოდა ბოროტმან ეშმაკმან დაუგებელი იგი მტერობაჲ წმიდისაჲ მის მისსა მიმართ ჟამსავე სიყრმისა მისისასა, რაჲ-იგი ყოფად იყო, ამისთჳსცა დასაბამსავე სიყრმისასა იწყო ბრძოლად მისსა[1] მიმართ, ვითარცა ზემო აღგჳწერია, რაჟამს-იგი წყლითა წარწყმედაჲ მისი ენება და ღმერთმან ანგელოზისა მიერ იჴსნა[2], და კუალად ცეცხლითა ზემოჴსენებულსა მას მონასტერსა სამცხეს და კუალად პალატთაგან ჯოჯიკის ძისათა ფრიად მაღალთა გარდამოაგდო და ღმერთმან უვნებლად[3] დაიცვა. და კუალად მამის-ძმასა მისსა თანა ღამით[4] გზასა მივიდოდა ცხენითა და წარაცოცუნა ეშმაკმან და ძილითა ღრმითა შეპყრობილი კლდესა ზედა, ფრიად მაღალსა, წარადგინა, რაჲთამცა შთაჴრა, ხოლო ღმერთმან ჴელი აღუპყრა, რამეთუ[5] იტყოდა წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „ჴმაჲ მესმა, რომელმან მრქუა მე: ეკრძალე, შთაიჴრებიო, და მიპყრა ჴელი, ვიდრემდე განვიღჳძე, და მერმე მიმეფარა“. ესრეთ სიჩჩოჲთგან დაიცვა ღმერთმან თჳსი ნების-მყოფელი[6] და ეშმაკთა ზედა [64] მძლედ გამოაჩინა, ვიდრე არა სრულიად დააკუეთა მის მიერ მომპოვნებელი იგი ბოროტთაჲ.

ესევითარი არს, ჳ სანატრელნო, ჩუენი ესე მამაჲ და მოძღუარი. ესევითარნი არიან შრომანი და ღუაწლნი მისნი, ესევითარნი არიან ეკლესიათათჳს მოღუაწებანი მისნი, ესევითარნი არიან ნამუშაკევნი და ნიჭნი[7] ოფლთა მისთანი, ესევითარნი არიან გლახაკთა წყალობისა და ობოლთა შეწყნარებისა[8] ნაყოფნი, ვითარნი მას შუენიან. და ვითარ-ესე გესმა და გულისჴმა-ჰყავთ[9], ძალმან[10] საქმისამან[11] და სიტყუათა შეტყუებამან მოღუაწე[12] ესე[13] დიდი გიჩუენა, ვითარცა ძეგლი აღმართებული, ვითარცა ხატი დაწერილი სახილველად თანა-წარმავალთა[14] ამის ცხორებისათა. ახალი აბრაჰამ, მშჳდი იგი[15] მსგავსად დავითისა, ბრძენი მსგავსად სოლომონისა, ძჳრუჴსენებელი მსგავსად მოსესსა[16], უბრალოჲ მსგავსად სამოელისა, წმიდაჲ მსგავსად იოსებისსა[17], უხილავთა მხილველი მსგავსად დანიელისა და მოშურნე სარწმუნოებისაჲ მსგავსად დიდისა[18] ელიაჲსა[19], უდაბნოჲს-მოყუარე მსგავსად დიდისა წინამორბედისა, ქალწული ჴორცითა მსგავსად[20] მოწაფისა მის საყუარელისა და შეუორგულებელითა სიყუარულითა მსგავსი[21] და მობაძავი[22] პაველე

---

[1] მისა I. [2] იჴსნა — K. [3] უვნებელად I. [4] ღამით — I. [5] რ~] და I. [6] ნების-მყოფელი] მყოფელი K. [7] + მისნი I. [8] შეწყნარებისანი K. [9] -ყავთ IK. [10] ძალნი I. [11] საქმისა I. [12] მოღუაწება I. [13] ესე — I. [14]-წარუალთა I. [15] იგი — I. [16] მოსესა IK. [17] იოსებისა I. [18] დიდისა — IK. [19] ილიასსა I. [20] მსგავსად — I. [21] სიყუარულითა მსგავსი — I. [22] მობ.ძავე I.

მოციქულისაჲ[1], რომლისა[2] სათნოებასა მიუთხრობენ მრავალნი[3] ნათესავნი, რომლისა ცხორებასა და მოღუაწებასა განსთქუმენ[4] ერნი და ეკლესიანი*.

რამეთუ ვინ სადა ესრეთ ანუ[5] სათნოებაჲ შეიყუარა, [v] ანუ სიბოროტე მოიძულა, ვის ესრეთ სუროდა[6] ღმრთისა და შეყუარებულ იქმნა მის მიერ, ვის[7] შეშურდა შური უფლისაჲ ესრეთ და[8] არარაჲ აღირჩია სიყუარულსა მისსა ვიდრე სიკუდილამდე[9], ვინ ესრეთ შეუდგა კუალსა წმიდათა მამათა ცხორებისასა და თანამსრბოლ ექმნა მათ განუძღომელად, ვინ სადა შეიყუარნა[10] ესრეთ გლახაკნი და უცხონი მსგავსად იოვანე[11] მოწყალისა, ვინ მოაკუდინნა[12] ესრეთ ასონი ჭეყანისანი სიტყჳსაებრ მოციქულისა და განწმიდა[13] თავი თჳსი და ტაძარი ღმრთისა ცხოველისა ყო[14] იგი? რომელი სიჩჩოჲთ[15] თჳსითგან აღიზარდა და აღორძნდა[16] წურთასა შინა[17] საღმრთოთა წერილთასა, და მოირწყო[18] მადლთა[19] დაუწყეტელთა ნაკადულითა და ჰასაკად სავსებისა ქრისტესისა მიიწია სიტყჳსაებრ მოციქულისა. საქმე და ხედვაჲ და სიყუარული, რომელთა ყოველი მწყობრი სათნოებათაჲ შეუთქს[20]. თჳთოეულად[21] წარჰმართნა[22] წურთაჲ წიგნთა საღმრთოთაჲ, განწმედაჲ სულისა და ჴორცთაჲ, ცრემლნი დაუწყუეტელნი[23], უდაბნოთა შინა ბოქალაქობაჲ, განშორებაჲ და უცხოყოფაჲ სოფლისაგან, მოძღურებაჲ დაუდუმებელი და ლოცვაჲ დაუსრულებელი, მარხვაჲ და მღჳძარებაჲ უსაზღვროჲ[24], ჴმელსა ზედა წოლაჲ და ჴმელსა[25] ჯამაჲ[26], ღუაწლმრავალი ცხორებაჲ უაღრეს ძალსა სიტყუათასა, სიმდაბლე და სიმშჳდე ზეშთა[27] აღმატებულნი, მოწყალებაჲ და სახიერებაჲ, მიმსგავსებული[28] ღმრთისა მოწყალებათაჲ[29], რაჲთა მოკლედ [65] ვთქუა[30] ყოველივე, რომლითა ხატად ღმრთისა[31] გამოისახვის კაცი. ესევითარი იყო წმიდაჲ მამაჲ ჩუენი[32] გიორგი და სადა არს ჩემდა[33] ჟამი უმრავლესისა თქუმად[34], რომელი ყოველთადა ცხად არს, დაღაცათუ ჩუენ არა ვთქუათ[35] და თანა-წარჰჴდეთ[36] განგრძობისათჳს[37] წიგნისა.

---

* აქამდის აღწევს დანაკლისი (იხ. გვ. 202).

[1] მოციქულისაგანისა I. [2] რ̃ისა] და I. [3] მრავალ̃ა I. [4] აღუთქუმენ I. [5] ანუ — CDEFGL. [6] სურდა G. [7] ვის — I. [8] და — B. [9] სიკუდილადმდე CDEFGIL, სიკუდილდმდე B. [10] შეიყუარა I. [11] იოანე GIKL. [12] მოაკუდინა CEIL. [13] განიწმიდა I. [14] ჰყო GI. [15] სიჩოთ BCFGL. [16] აღორძინდა BDFGL. [17] შინა] + ხ̃ I. [18] მორწყო G. [19] მადლითა I. [20] შეუდგეს B, შეუდგს CDEFGL. [21] თჳთეულად C, თითოეულად E, თჳთეულად FL. [22] წარმართნა BCDEFGKL. [23] დაუწყუეტელნი G. [24] უსაზღრო C. [25] + ზედა FL. [26] ჯამაჲ] წოლა K. [27] ზესთა I. [28] მსგავსებითა BCDEFGL. [29] მოწყალებითა E. [30] ვსთქუა BGI. [31] ღმრთეს̃ა —E. [32] მამაჲ ჩუენი წმიდაჲ D. [33] ჩუენდა CE. [34] ~ თქუმად უმრავლესისა CDEFGL. [35] ვსთქუათGI. [36] თანა-წარჰჴდეთ DI, თანა-წარჴდეთEGK. [37] განგრძნობისათჳს G.

XXXII. ესე არიან ჩემ მიერ[1], გლახაკისა და უღირსისა[2], თქუმულნი სიტყუანი, რომელმან ყოველივე ჰეშმარიტი მიგითხარ და აღვწერე[3] სიტყჳსა თქუენისათჳს, რომელთა მაიძულეთ და მიბრძანეთ[4] სახედ პირუტყუთა უგუნურსა ამას და ფრიად სულელსა, რომელი მრავლითა შიშითა და ძრწოლითა კადნიერ[5] ვიქმენ ჰელ-ყოფად საქმესა ამას დიდსა და სულიერსა უწყებასა მითხრობად და წინა-დადებად ცხორებასა[6] და მოღუაწებასა ნეტარისა მამისა ჩუენისა გიორგისსა, რომელმან-ესე ფრიადისაგან[7] მცირედი ძლით შეუძლე აღწერად და წარმოვეც[8] თქუენდა. ჯ მამაო წმიდაო[9], მ თ ა სა მაგას[10] ს ა კ ჳ რ ე ლ ს ა, რომელი-ეგე ცხორებითა საკჳრველითა[11] იყოფები, ვითარცა სირი მხოლოჲ სართულსა შინა მცირესა და ქუაბსა შინა იწროსა და ფიცხელსა მსგავსად ტრედისა[12] უმანკოჲსა და გურიტისა უბიწოჲსა.

არამედ, ვითარცა პირველ ვთქუ[13], სიკუდილსა მას ურჩებისასა ვეშიშევდე[14], ამისთჳს მორჩილებად მოვედ[15] ბრძანებისა შენისა წმიდისა, თუარა აღმწერელი ცხორებისა და მოქალაქობისა მისისა მისიე[16] პირი ჯერ-იყო და არა მე გლახაკი ესე სიტყუთაცა[17] და გონებითა[18]. გარნა ესე იყო[19] ყოველსაე შინა სალხინებელი ჩემი[20], [v] რომელ[21] თუალით[22]-მხილველ და ჴელით-მსახურ ყოფილ[23] ვიყავ და ყურითა[24] მომსმენელ სიტყუათა წმიდისა[25] პირისა[26] მისისათა[27], და არა სხუათა მოქენე შეკრებისათჳს სულიერისა ამის თხრობისა.

ხოლო აწ მელნითა ოდენ ცხოველითა[28] სიტყუანი[29] გამომისახვან[30], ვითარცა ზემო ვთქუ[30a], პირველვე ხოლო შენდა დამიტევებიეს, ჯ მოძღუართა[31] წინამძღუარო, რაჲთა შენ კეთილად შეამკო და განაცხადო ჩემ მიერ გამოსახული ესე, და ნაკლულევანებაჲ ყოველივე[32], ვითარცა აღმასრულებელმან[33] სულიერთა ფიცართამან, სრულ ყო[34] და შენმანცა სიბრძნემან და კაცად-კაცადმან, რომელიცა მიემთხჳს[35], შესძინენ[36] ნაკლულევანებასა[37] ამას ზედა და განასრულენ[38], რამეთუ არცა ორთა მათ წულილთა[39] ქურივისათა და-

---

[1] მიერ — CDEFGL. [2] ~ უღირსისა და გლახაკისა E. [3] აღვსწერე DEFGL, აღუწერე I. [4] და ნიბრძანეთ — EFGL. [5] კადიერ E. [6] მითხრობად და წინა-დადებად ცხორებასა — I. [7] ფრიადისგან L. [8] ჴამოვეც C. [9] წმიდაო — B. [10] მას I. [11] რ(ომე)ლი-ეგე ცხორებითა საკჳრველითა — E. [12] + მის BCDEFGL. [13] ვსთქუ GI. [14] ეშიშოდე B. [15] მოველ B. [16] მისიე DI. [17] სიტყჳთა I. [18] გონებითაცა C. [19] იყო] ყ~ D. [20] ჩემი — I. [21] რ~ CDEFGL. [22] თუალით] თჳთ G. [23] ეყოფილ E. [24] ჴურით BCDE, ყურთ FGL. [25] წმიდათა E — I. [26] პირითა I. [27] მისისთა A. [28] ცხოვლითა L. [29] სიტყ~ C + იგი. DE. [30] მომისახვან B, მომისახვან DE, გამომისახავს G, გ.მომისახვან I. [30a] ვსთქუ GI. [31] მოძღუართ C. [32] ყოვლითავე G. [33] აღმსრულებელმან BDFL. [34] ჰყო ACDGI. [35] შეემთხჳოს BCDEFGL. [36] შეჰსძინენ G. [37] ნაკლულევანებასა B. [38] განასრულენი B. [39] მწულილთა CDEFGL.

აყენეს მდიდართა იგი მისაცემელი, არცა რომელთა-იგი ტყავნი და შეშაჲ და ბალანი მოართუეს[1] მოსეს განსრულებად კარვისა, და-აბრკოლეს ოქროჲ და ვეცხლი და თუალთა პატიოსანთა შეწირვაჲ. რამეთუ „ოქროჲ, სიღრმეთაგან[2] ქუეყანისათა აღმოღებული, ბრწყინვალე, ბრძმედისა მიერ გამოცდილი და განწმედილი, კეთილად შეუნიერ იქმნების, და კოხლიოჲსა სისხლი ღებავს პორფირსა, და მარგალიტსა[3] იქმს ზამბიკი[4] ზღჳსაჲ, და სამარაგდე ქუეყანით მწუანვილად აღმოეცენების, და მერმე[5] ესრეთ იქმნების ქვა, და აბრეშუმსა გამოიღებს მატლი უნდოჲ, და პინაჲ ზღჳსაჲ, უცხო სახესა მკედსა[6] გამოიღებს". ესე [66] მრავალსასყიდლისა საფასენი უნდოთაგან ნივთა[7] გამოვლენ, ხოლო ჩემ[8] შორის არარაჲ პატიოსანთაგანი[9] იპოვა, რაჲთამცა სულიერი ესე კარავი შემემკო[10], გარნა ხოლო ბალანი, თიკანთ[11]-მსგავსისა ამის გონებისა ჩემისაგან[12] მოპარსული; არამედ ძოწეულმან და პორფირმან თქუენმან განაშუენენ იაკინთისა თანა და ბისონისა ოქროშეთხზულმან და ზემო აღწერილისა[13] მიერ ნივთთაგან პატივცემულმან და განბრწყინვებულმან გულის-ჴმის-ყოფისა გამოცხადებისა და ჴელშარიტებისა მიერ განშუენებულმან, ვითარცა იტყჳს მოსე: რომელმან-იგი ეგევითარი შეჰმზადა[14] მღდელთ-მოძღურისა შესამოსელსა ზედა ბრძანებისაებრ ღმრთისა, რომელსა შუენის[15] დიდებაჲ და სიმტკიცე თანა მხოლოდ-შობილით ძითურთ და[16] ყოვლად წმიდით[17] სულით[18] აწ და[19] მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, ამენ[20*].

---

[1] მოარღვიეს I. [2] სიღმეთაგან E, სიყრმეთაგან K. [3] მარგარიტსა G. [4] ზამბაკი G. [5] და სამარაგდე ქუეყანით მწუანვილად აღმოეცენების და მერმე — BCDEF GL. [6] მკედსა] ნაყოფსა BCDEFGL. [7] ნივთითა L. [8] ჩუენ BCDEFGL. [9] პატიოსანთაგან I. [10] შეემკო CDEFGL. [11] თიკანთა B. [12] ჩუენისაგან B. [13] აღწერილით B, აღწერილთა CDEFGL. [14] შემზადა CK, შემჰზადა I. [15] ჰშუენის DG. [16] და—K. [17] + სახიერით და ცხოველსმყოფელით B. [18] სულითურთ CDEFGL+ შენით წმიდითურთ B. [19] და — CD. [20] ამინ IKL—F.

* აქ მინაწერებია:

„წმიდაო და ღმერთშემოსილო მამაო გიორგი, მეოხ მეყავ.

„მადლო წ[ესა] გიორგისო, მეცა რაჲ მიშუღლე ცოდე[ი]ლსა ამ[ას] და საწყალობელსა.

„ღმერთო, შეიწყალე ავრ[ი]ლის. ესე ეტრ[ა]ტზედა კარგა იწერება.

„ღმერთო, შეიწყალე ამისი მჩხრე[კა]ლი ა ვ რ ი ლ ი ო ს, ვინცა ბრძანოთ, ღმერთმა შეგი...

„ტუტო მასტორიინე ავრილოს, ო თეოს, ელიესე ავტუს".

ოთხივე მინაწერი სხვადასხვა ხელითაა შესრულებული.

[263]. წამებაჲ წმიდისა და[1] დიდებულისა[2] მოწამისაჲ არჩილისი[3], რომელი-ესე[4] იყო მეფე[5] ქართლისაჲ[6]

I. და ვითარ[7] გარდაჴდეს[8] ამას შინა[9] წელიწადნი ორმეოცდაათნი[9a] მოსლვითგან მურვან ყრუ[ჲ]სა[10], კუალად მოვიდა ჰიჭნაომ[11], ძე[12] მოჰმადისი[13]. მოაოჴრა და შემუსრა ყოველი შენებული ქართლისა[ჲ] და მიჰმართა[14] შესლვად კახეთად, რა[ჲ]თამცა მოაოჴრა[15] და ყოვლითურთ უმკჳდრო[16] ყო[17].

და[18] იყო შიში დიდი მეფეთა და მთავართა და ყოვლისა ერისა[19]. და არა შემძლებელ იყვნეს წინააღდგომად[20], რამეთუ რაჲთგან[21] განერყუნა ქუეყანაჲ ესე ყრუსა, დაღაცათუ გარდავლნა ჯამნი მრავალნი მშჳდობით, არღარა[22] მოგებულ იყო კუალსა[23] თჳსსა[24].

II. მაშინ[25] წმიდამან არჩილ განიზრახა[26] გულსა[27] თჳსსა[28] სიმჴნითა გულისა მისისა[ჲ]თა[29], რაჲთა[30] მიჳდეს და იხილოს[31] და ითხოვოს მისგან მშჳდობაჲ[32] ქუეყანისაჲ[33] და დაცვაჲ შეურყეველად ეკლესიათა და[34] დაპატიჟებაჲ დატევებისათჳს[35] სჯულისა[36]. მინდო-

---

* ხელნაწერების ნუსხა: A : Q —795; B : S — 25; C : Q—207: D : S—4730; E : A — 131; F : A — 130; G : A—170; H : H—2077; I:H—1672: K : ქუთაისის — 441; M : S — 30; N : A — 176; P : H — 983; R : H —2080; S : Q — 1219; T : M — 13; d : S—354; m : H — 2135; s: სვეტიცხოველი.

[1] და — S. [2] და დიდებულისა—I. [3] არჩილისა HPTd, არჩილისაჲ S. [4] რომელი-ესე რი ACI. [5] ~ მეფე იყო EPd. [6] ქართველთა C, ქართლისაჲ ÷ ხოროიანი BDEPRd. [7] ვითარცა AMI. [8] გარდ-ჴდა A, გარდაჴდეს C, გარდახდეს P. [9] ამას შინა—ACFGHIN, მას შინა T, ამასა შინა m. [9a] წელიწადი ორმოცდაათი A. [10] მოსლვითგან მურვან ყრუ[ჲ]სა (ყრუსათა H) GHI]—ABCDEFKMNPRSTdms [11] ჰიჭნაუმ C, ჰიჭუამ Mm, ჰიჭუმ BDEFGHIKNPRSTds. [12] ძე] ნათესავი BDEFGHINTd. [13] მოჰმედისი BDEFGPRTd, მოჰამედისი C, მუჰმედისი H, მოაჰამადისი M, მოჰ-მედისა N, მოაჰდისი m. [14] მოჰმართა C, მიმართა ABDEKMNPRSTdms. [15] მოაოჴროს m. [16] უმკუდრ C. [17] ჰყო Pd. [18] და — BDEPRd. [19] და ყოვლისა ერისა] ყოველსა ერსა ზედა A. [20] წინააღდგომად CEd. [21] რათგან AC, რომელთაგან Mm. [22] არღარა] არამედ არღარა BDERd, არამედ არღაჳ P. [23] კუალსაჲ DEPRd. [24] თავისსა M, არღარა მოგებულ იყო კუალსა თჳსსა — A. [25] მაშინ] ხოლო ACFGHIKMNSTms. [26] ვანიზრახა—C. [27] გულსა N]—ABCDEFGHIKMNPRSTdms. [28] თჳსსა] მისსა C. [29] სიმჴნითა გულისა მისისა[ჲ]თა] სიმჴნისა გულსათა C, მისისაგთა] გონებისათა A. [32] რაჲთა] რამეთუ Mm. [31] ი]ხილოს] ნახოს ABCDEFKMPRSTdms. [32] ~ მშჳდობა მისგან P. [33] ქუეყანისა÷თჳსისა BDEPRd. [34] და—m. [35] დატევებათჳს M. [36] სჯულის T.

ბითა ღმრთისაჲთა[1] აღირჩია[2] თავისა თჳსისა და სულისა[3] დადე-
ბა[ჲ][4] საჴსრად[5] ქრისტიანეთა. აღდგა[6] და მივიდა[7] ჰიჯანაომ[ი]ს[8]
თანა, რომელსა ეწოდა ასიმ.

მან[9] ვითარცა[10] ცნა მისლვა[ჲ] მისი, მიეგება წინა[11] სიხარუ-
ლით[12], და მოიკითხა დიდითა, დი[264]დებითა[13]. და დაყვეს დღე იგი
ერთობით[14]. აჳ[15] სიკეთე მისი, შეუყუარდა[16] სისრულე[17] ჰასაკისა
მისისა და[18] უმეტესად[19] შეუნიერება[ჲ] პირისა მისისა[ჲ]. და[20] შე-
მდგომად მცირედთა[21] დღეთა იწყო[22] სიტყუად[23] ლიქნითა, აღუთქუ-
მიდა[24] ნიჭთა დიდთა[25] და აწუევდა[26] დატევებასა ქრისტეს სჯული-
სასა და მიქცევად[27] სარკინოზად. ხოლო წმიდამან არჩილ ყოლად-
ვე[28] არა თავს-იდვა სიცბილი მისი და მტკიცითა გონებითა მიუგო
და ჰრქუა[29]: „ნუ იყოფინ, თუმცა სიტყუათა შენთა ვისმინე, ანუმცა[30]
დაუტევე ქრისტე ღმერთი ცხოველი[31], რომელი-იგი[32] არს ღმერთი
ჴეშმარიტი[33]“, რომელმან ჴსნისათჳს ჩუენისა ჴორცითა სიკუდილი
დაითმინა[34]. და უკუეთუ ვისმინო შენი, უწყოდე, რაჲთა[35] მოვკუდე
სიკუდილითა[36], რომლითა ვიტანჯებოდე[37] საუკუნოდ[38]. გარნა უკუე-
თუ[39] შენ მომკლა, აღვდგე ვითარცა ღმერთი ჩემი[40] და მის თანაცა
ვიდიდო[41]“.

III. ესმა რაჲ ესე ყოველი[42] უსჯულოსა[43] მას, და იხილა სი-
მტკიცე მისი უქცეველი[44], დაუკრძა ფრიად. და[45] ჳბრძანა შეპყრო-
ბაჲ მისი[46] და შეყენებაჲ[47] საპყრობილესა, რა[ჲ]თა ღონის-ძიებითა[48]
მიაქციოს[49] იგი[50], რამეთუ[51] არა[52] სთნდა[53] სიკუდილი მისი სიშუე-
ნიერისათჳს[54] ხატისა[55] და[265] სიმაღლისათჳს[56] ჰასაკისა[57] მისისა.

---

[1] ღთისათა + არჩილ m. [2] არჩია Mm. [3] სულის E. [4] დებაჲ T. [5] საჴმა-
რად IIIm, საჴმრად F. [6] აღდგა] და აღდგა BDEPRd. [7] მოვიდა FMT. [8] პიჯუ-
მის BDEFGINPRTd, ჰიჯუნეის HKMms, ჰიჯნეის S. [9] მან] მაშინ BDEPRd,
ხოლო C, და FGHINT. [10] ვითარცა—MSm, ვითარ C. [11] წინა—ACKMPSms.
[12] სიხარულითა MPm. [13] დიდითა დიდებითა] პატივითა დიდითა C. [14] ერთად C.
[15] და აჳ BDEPRd. [16] და შეუყუარდა BDPR, და შეურყეველად Ed. [17] სისრუ-
ლე] სიკეთე BDEPRd. [18] და — A. [19] უმეტეს m. [20] და — ACFGHIKMNSTms.
[21] მცირეთა FN. [22] ეწყო Mm. [23] სიტყჳთა m, ~ ლიქნით სიტყუად C, ლიქნად
სიტყჳთა P. [24] და აღუთქმიდა BDEPRd. [25] დიდთა — ACFGHIKMNSTms.
[26] აჴუევდა] აიძულებდა C. [27] მიქცევასა FGHIKMNSTs, მიიქცეს m. [28] ყოლად B.
[29] ჰრქუა + ესრეთ BDEPRd. [30] ~ ვისმინე სიტყუათა შენთა ანუმცა C, სიტყჳთა
შენითა ვისმინე ანუმცა DEFNPRTd, ~ ვინმე სიტყუათა შენთა გისმინე ანუმცა
A] — KMNSms. [31] ცხოველი—Mm. [32] რომელ-იგი H] რამეთუ GI. [33] ~ ჴეშმა-
რიტი ღმერთი I. [34] დაითმინა] თავს-იდვა BDEPRd. [35] რაჲთა] რომელ BCDEF
NPRTd. [36] რაჲთა მოვკუდე სიკუდილითა — GHI. [37] ვიტანჯებოდი C. [38] უკუნი-
სამდე A. [39] უკუეთუ] თუ C. [40] ჩემი] ჩუენი CKMRSms. [41] ~ ვიდიდო მის თანა
Mm. [42] ყოველი—BDEHKMPRSTdms. [43] უსჯულოს m. [44] უქცეველად C.
[45] და—C. [46] მისი—C. [47] შეყუანება m. [48] ღონის-ძიებით CFGHIN. [49] მოაქციოს
AKSs. [50] იგი — C. [51] რამეთუ] და C. [52] არა—A. [53] სთნდა] უნდა Mm. [54] შეუ-
ნიერებისათჳს GHI. [55] ხატისა] პირისა C. [56] სიმაღლისა m. [57] ასაკის E.

და ვითარ შეიყვანეს[1] საპყრობილესა[2], აკურთხევდა ღმერთსა და ითხოვდა[3] მისმიერსა[4] შეწევნასა[5], რა[ჲ]თა მოწყალებითა მისითა ღირს ყოს თავი თჳსი[6] მიმთხუევად და[7] მკჳდრ ყოფად ნათელსა დაუსრულებელსა ყოველთა თანა[8] წმიდათა[9], რომელთა ღმრთისათჳს[10] სიკუდილითა უკუდავებაჲ მოიგეს[11].

IV. მაშინ უკუე წარმოდგა[12] წინაშე ასიმისა[13] მთავარი ერთი გარდაბანელი, მიქცეული სარკინოზად, რომლისა[14] მამის-ძმაჲ[15] მოეკლა წანართა[16] და მკლველნი მისნი განერონეს[17] მშჳდობით პაპასა[18] არჩილისსა.[19] ადარნასე[20] მეფესა[21]. ამისთჳს უკუე შური[22] იგო გარდაბანელმან[23] და ჰრქუა ასიმს[24]: „არა[25] უწყიაც,[26] თუ[27] ვინ[28] არს ესე არჩილ?[29] ესე არს ძე სტეფანოზისი[30], ნათესავი[31] დიდისა მეფისა[32] ვახტანგისი[33], რომელი იყო ნათესავისაგან[34] მირიანის[35] ძისა[36] ქასრესი[37]. და[38] ესე იყო მამისა თჳსისა თანა, რაჟამს-იგი[39] დაჰფლვიდეს[40] საგანძურთა სამეფოთა ქართლისათა[41], და იგიცა იცის, რომელი[42] ჰერაკლე[43] მეფემან დაჰფლა საგანძური თჳსი[44], რამეთუ ჰერაკლეცა[45] უჩუენებდა, სადა-იგი[46] ჰფლვიდეს[47].

V. ესმა რაჲ ესე[48] ასიმს[49], მოუწოდა კუალად[50] არ[266]ჩილს და ჰრქუა: [51] „უწინ[52] თუალ-გახუენ[53] ქმნულკეთილობისა[54] შენისათჳს[55], რამეთუ ფრიად[56] ქმნულკეთილ[57] ხარ[58], ხოლო[59] აწ მით-

---

[1] შეაყენეს AKMRms. [2] სატყრობილესა + შინა C. [3] ითხოვდა] იტყოდა FGHIN. [4] ჱის მიერს AM, მის მიერ BEPRd, მისა მიმართ GHI. [5] ~ შეწევნასა მის მიერსა C, შეწევნასა—FGHINm. [6] თავი თჳსი — ACDFGHIMNSTms. [7] და— BDEFGHINPRSTs. [8] ყოველთა თანა—C. [9] წმიდათა + მისთა თანა C. [10] ღმრთისათჳს — ACFGHIMNm. [11] მოვიგოთ A] + ღმრთისათჳს FN, ღმრთისა მიერ G HI. [12] წარმოდგეს MS. [13] ასიმისასა C, ამისა A. [14] რომელსა MS. [15] მამისა ძმაჲ N. [16] წაინართა Pd, წარმართი FMNSm, წარმართთა GHI. [17] განერინნეს ABCD EFGHINPRTd, განერნნეს S. [18] პაპსა ACMSTs. [19] არჩილისსა BCDEFGHIN PRId, მისსა MSm. [20] ადარნესე ACFSTs. [21] მეფისა S. [22] შურ C. [23] გარდაბნელმან S, გარდაბნელმა A] + მან GHI. [24] ასიმს + ესრეთ რამეთუ BDEPRd. [25] არა — S. [26] უწყი ACMPSdms. [27] უწყი თუ] იუწყა A, თუ—C. [28] ვინა BDER dm. [29] არჩილი C. [30] სტეფანოზის FMSTm. [31] ნათესავი + და MS. [32] ~ მეფისა დიდის pd. მეფის E. [33] ვახტანგისა EM. [34] ნათესავითგან m. [35] მირიან C. [36] ძისა] მეფისა A. [37] ქასრესსა C, ქასრესა BDEFKMNPRSTdms, ~ ქასრეს ძისა A. [38] და—m. [39] იგი—A. [40] დაფლვიდეს AN, დაჰფლიდვეს M. [41] სამეფოსა ქართლისასა BDEMPRSTdm. [42] რომელ CDEFGHIMNTms, რაჲთა S. [43] ერაკლე ABC DEPRd, ჰერეკლე G, ჰარეკლე S. [44] დაჰფლნა საგანძურნი თჳსნი ACI. [45] ერაკლეცა ACDEPRTd, ერეკლეცა B, ჰერეკლეცა Gm, ჰარეკლეცა S. [46] იგი — C, სადაცა A. [47] დაჰფლვიდა C. [48] ესე + ყოველი BDEFGHINPRTd. [49] ასიმს] ამისთჳს Mm. [50] ~ კალად მოუწოდა A. [51] ჰრქუა + ესრეთ BDEPRd. [52] უწინ— A. უწინა C] პირველ GHI. [53] თუალ-გასხენ განასუენ A. [54] ქმნილკეთილისა Mm. [55] ქმნულკეთილობისათჳს შენისა I. [56] ფრიადცა A. [57] ქმნილკეთილი BPdm, ქმნულკეთილი CDE, კეთილი FGHIN. [58] ქმნულკეთილი ხარი MS, ხარ + შენ BDEPRd, ხარი შენ T [59] ხოლო—A.

ხრეს შენთჳს, რამეთუ[1] შვილ[2] ხარ დიდთა მეფეთა ხუასროვანთა[3], არამედ აწ უფრო[ჲ]სად განსდიდნე[4] წინაშე ჩემსა, უკუეთუ ისმინო ჩემი და[5] იყოს სამეფო შენი შენდავე და საგანძურ[ნ]იცა[6] მამათა შენთანი მიგანიჭნე შენვე[7]. პირველად მიჩუენენ საგანძურნი მეფეთა ბერძენთანი, მოიქც[8] სჯულსა ჩემსა[9]. იქმენ სარკინოზ და სპასალარ[10] გყო შენ ქუეყანასა ზედა[11] ქართლისასა, მეფე[12] და უფალ ერთა[13] ზედა[13a] ქართლისათა[14].

მაშინ მიუგო[15] წმიდამან არჩილ:[16] „უწყოდე მტკიცედ, რამეთუ მცირე ვიყავ ჰასაკითა[17], ოდეს-იგი განვლო ქუეყანა[ჲ] ესე ჰერაკლე[18] მეფემან. ხოლო მამამან ჩემ[ი]ან[19] და ძმამან ჩემ[ი]ან[20] დასხნეს[21] ყოველნი საგანძურნი მათნი[22] ციხესა მას, სადაჲთ[23] იგი[24] შეიქც[25] ყრუჲ[26] ამირა[ჲ][27]. და აწ აქუს იგი[28] ბერძენთა. ხოლო მე არა დაუტეო უფალი ღმერთი ჩემი, არცა[29] განვყიდო წარუვალი იგი დიდებაჲ ბ̃წრაფლ[30] წარმავალისა ამისთჳს“. მიუგო და ჰრქუა ასიმ: „შენ უკუე იყავ დაცემასა მას აფხაზეთს შინა სარკინოზთა-სა?“[31] ჰრქუა[32] წმიდამან [267] არჩილ: „მე ვიყავ მაშინ, რაჟამს დასცნა იგინი[33] ღმერთმან“. ჰრქუა ასიმ: „რომელმან ღმერთმან დასცნა სარკინოზნი?“[34] მიუგო წმიდამან[35] არჩილ[36] და ჰრქუა[37]: „ღმერთმან ცხოველმან, რომელ[38] არს შემოქმედი ცათა[39] და ქუეყან[ი]საჲ, და რომელი-იგი[40] მოვიდა ზეცით ქუეყანად[41] ჴსნისათჳს ნათესავისა კაცთა[ჲ]სა[42], და სიკუდილითა თჳსითა აღგუადგინნა[43] და უკუდავებაჲ მოგუანიჭა. მან უკუე დასცნა[44] და დაამდაბლნა იგინი“.

---

[1] რამეთუ] ვითარმედ A. [2] შვილი BCDEFGHINPRm. [3] ხუასროანთა CD, ხოსროანთა BER, ხოსროიანთა Pd. [4] გასდიდნეს A, განსდიდენ C. [5] და—A. [6] საგანძურნი C, საგანძურიცა m. [7] შენვე] შენ ვიდრე C. [8] და მოიქეც CPRd. [9] ჩემსა + და FGHIMNSTm, ჩემსა—CT. ჩემსა ზედა და BDFPRd. [10] სპასალარი S. [11] ზედა — A. [12] და მეფე ECDEPRd. [13] ერასაე ზ̃ნსა BDEPRd, ერსა FGH INT. [13a] ზედა — A. [14] ქართველთასა l] — BDEPRd, მეფე და უფალ ერთა ზედა ქართლისათა — MSm. [15] მიუგო + და ჰრქუა AC. [16] არჩილ + და ჰრქუა ესრეთ BDEPRd. [17] ვიყავ ასაკით მცირე m. [18] ერაკლე ABCDEPRd, ჰერეკლე M, ჰარეკლე S. [19] ჩემ]ან — FGHI, მამამან ჩემ]ან A. [20] ჩემ]ან— Ms. [21] დაჲხსეს T. [22] ყოველნი საგანძურნი მათნი] იგინი A. [23] საღით MS,საღათA. [24] იგი— I. [25] შეიქც] შეიქმნა H. [26] ყროცაჲ S, ყურუ M, ყრუ Ams· [27] ამირან A. [28] იგი — S,~იგი აქუსთ B]აქუსთ P Rd, იგი] ციხე იგი C. [29] და არცა BDFPRd. [30] მწრაფლ — MSms. [31] ~ სარკინოზთასა აფხაზეთს შინა AC. [32] ჰრქუა + მას FGHIN. [33] იგი S. [34] ჰრქუა ასიმ... სარკინოზნი — A. [35] წმიდამან — BDEPRTd. [36] არჩილ — A. [37] ჰრქუა + მას A, ~ მიუგო არჩილ და ჰრქუა FN, მიუგო და ჰრქუა არჩილ GHI. [38] რომელი BDE FNPRTd. [39] ცისა BDEFNRTm. [40] -იგი + არს და A. [41] ქუეყანად — AMSms. [42] ნათესავისა კაცთასა] ჩუენისა C, + მოვიდა Ss. [43] აღგუადგინა IN. [44] დასცა EPd.

მაშინ ჰრქუა ასიმ წმიდასა არჩილს:[1] „რომლისა[2] ღმერთი უკუე[3] მოკუდავი არს და სასოებაჲ ცხორებისაჲ[4] მოკუდავისა მიმართ გაქუს[5], ჯერ-არს მისიცა სიკუდილი“. და უბრძანა[6] თავისა მოკუეთითა[7] აღსრულებაჲ[8] წმიდისაჲ არჩილისი[9]. და არა ჰრიდა სიკეთესა მისსა, არცა[10] შეირცხჳნა[11] დიდებისაგან წარჩინებულებისა[12] მისისა. განიყვანეს[13] გარე[14] და მოჰკუეთეს[15] თავი[16] მისი[17] მახჳლითა[18] თთუესა[19] მირჰკნისასა[21], რომელ არს მარტი.

V. და შეჰვედრა სული თჳსი[21] ჴელთა შინა[22] დამბადებელისათა[23], აღირჩია[24] სიკუდილი[25] უკუდავებისა მომატყუებელი. და[26] შეცვალა[27] მცირედ[28] ჟამისა ესე[29] მეფობაჲ საწუთრო[ჲ]სა[30] სიხარულად საუკუნოდ, ღირს იქმნა[31] განწყობილსა[32] შორის წმიდათასა[33] და[34] ახოვანთა[35] მოწამეთასა წარდგომად[36] წინაშე ღმრთისა და მათ თანა გჳრგჳნოსანი იხარებს[37] [268] წინაშე სამებისა წმიდისა[38]. ხოლო[39] ვითარცა აღესრულა წმიდაჲ მოწამე არჩილ[40], მივიდეს[41] ღამესა მას[42] გოდერძიანნი[43] ტბელნი[44] და[45] მათ თანა სხუანიცა აზნაურნი მამეანნი[46] და მოიპარეს[47] გუამი წმიდისა მოწამისა არჩილისი. წარმოიღეს და შემურეს[48] დიდითა პატივითა[49] და[50] დამარხეს ნოტკორას[51], მის მიერ[52] აღშენებულსა ეკლესიასა. ხოლო ცოლმან მისმან მიუბოძა სოფლები მათ, რომელთა მოიღეს გუამი წმიდისა მოწამისა[53] არჩილისი კახეთს[54] შინა[55] სამკჳდრებელად მათდა[56].

წიგნი[57] ესე წამებისა მისისა[ჲ] იპოვა ესრეთ სულმცირედ აღწერილი, რომელ[58] ჟამთა შლილობითა[59] ჯერისაებრ ვერვის[60] აღეწერა.

---

[1] ასიმ წ̃სა არჩილს] არჩილს მთავარმან მან ასიმ BDEPRd. [2] რომელი A. [3] ~ უკუე ღმერთი BDEPRTd, ~უკუე ღმრთისა FGHIN, უკუე—CMm. [4] მოკუდაჲი არს და სასოებაჲ ცხორებისაჲ — FGHIN. [5] აქუს BDEPRd, გვაქვს m] არს C, + სასოებაჲ GHI. [6] უბრძანა + მტარვალთა C. [7] მოკუეთა AC. [8] და აღსრულება A, აღსრულებაჲ — C. [9] არჩილისა ABGIPRSd. [10] და არცა BDEFGH INPRTd. [11] შეირცხჳნა FHT, შეიკდიმა BDEPRd. [12] წარჩინებულისა HS. [13] და განიყვანეს A, მაშინ განიყვანეს BDEPRd. [14] გარე + მტარვალთა მათ წმიდა მოწამე არჩილ BDEPRd. [15] წარკუეთეს C. [16] წმიდა თავი C. [17] მისი—A. [18] მახჳლითა — AC. [19] თთუესა] ქრისტეს აქეთ ღა, თუესა BP. [20] მირკინისასა BDEFGHINRT, მირკანისსა Pd, მირკანისასა M, მარკანისსა A, მიჰრკნისსა S. [21] თჳსი] მისი C, თჳსა G, თჳსა + ღმერთსა G, თჳსი + ღმერთსა HI, თჳსი + უფალსა FN. [22] შინა — AC. [23] დამბადებელისასა C, დამბადებელსა თჳისსა A. [24] აღარჩია M. [25] სიკუდილი + იგი BDEPRd. [26] და — ACM STms. [27] შეცვეთა S, შეცვალა + ესე C. [28] მცირედისა C. [29] ესე] ამის B, ესე — C. [30] საწუთოსა + ამის C. [31] იქმენ A. [32] განწყობილთა APd. [33] წმიდათა C, შორის წმიდათასა] თანა წმიდათა A. [34] და — Mm. [35] ახოვანთა] რჩეულთა C. [36] და წარდგომად A. [37] იხარებ A. [38] ~ წმიდისა სამებისა A. [39] ხოლო — A. [40] არჩილ — CMSTm. [41] მოვიდეს ACST]—M. [42] ღამესა მას] ღამე C. [43] გოდერძიანი P. [44] ტბელნი A. [45] და — STs [46] მამეანნი—C. [47] და მოიპარეს] მოიპოვეს Sms, მოიპარეს CT. [48] შემუსრეს m. [49]პატივითა დიდითა A. [50] და—A. [51] ნოკტორას A, ნოტკაროს C, ნოტეკროს EPd, ნოტოკრას m, ნოდოკრას S. [52] მიერვე AC. [53] მოწამისა — A. [54] კახეთსა A. [55] შენა M. [56] მათდა—ASms. [57] ხოლო წიგნი Bd. [58] რომელი m. [59] შლილობით m. [60] ვერაჲს DEMPRSTdm.

A

[168r.] დეკემბერსა ბ

ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა პეტრე ჭართველისაჲ, რომელი იყო ძე ჭართველთა მეფისაჲ

გუაკურთხენ, მამაო!

I. მნებავს უწყებად თქუენდა, ძმანო ჩემნო საყუარელნო, ცხორებისა წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა პეტრეს[ი]სა, რომელი-იგი იქმნა მნათობ პალესტინისა და უფროჲსად ყოვლისა სოფლისა, რომელი-იგი აღმოსცენდა ძირთაგან სამეუფოთა და საღმრთოთა და მორჩ იქმნა კეთილ, საწადელ და სასურველ. და აღორძნდა ვითარცა ხე კეთილი და შუენიერი თანაწარსადინელსა საღმრთოთა წერილთასა, გამოიხუნა ჟამსა თჳსსა და უწინარესცა ჟამისა მრავალნი ნაყოფნი. ხოლო არა თჳსნი ოდენ ნაყოფნი შეწირნა ღმრთისა მსხუერპლად სულნელად, ვითარცა აბელ მართალმან, რომელიცა-იგი იყნოსა ღმერთმან და-

B

(237r.) თუესა დეკემბერსა ბ

ცხორებაჲ[1] და მოქალაქობაჲ წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა პეტრე ჭართველისაჲ, რომელი იყო ძე ჭართველთა მეფისა*

გუაკურთხენ, მამაო!

I. მნებავს უწყებად თქუენდა[2], ძმანო ჩემნო საყუარელნო[3], ცხორებაჲ წმიდისა და ნეტარისა მამისა პეტრეს[ი]სა, რომელი-იგი იქმნა მნათობ პალესტინისა და უფროსად ყოვლისა სოფლისა, რომელი-იგი აღმოსცენდა ძირთაგან სამეუფოთა[4] და საღმრთოთა[5] და მორჩ[6] იქმნა კეთილ, საწადელ და სასურველ. და აღორძნდა ვითარცა ხე კეთილი და შუენიერი[7] თანაწარსადინელსა საღმრთოთა წერილთასა. და გამოიხუნა ჟამსა თჳსსა და უწინარეს ჟამისა მრავალნი ნაყოფნი საწადელნი და სასურველნი ყოველთათჳს ღმრთისმსახურთა და შეწირნა ქრისტესა თჳსნი იგი ნაყოფნი. ხოლო არა თჳსნი ოდენ ნაყოფნი შეწირნა

---

* A რედაქციის ხელნაწერი: H—1760. B რედაქციის ხელნაწერთა ნუსხა: A: A—130; B:A—170; C: A—176; D: H—1672; E: N—2077; L: ლენინგრ. -22/R2.

B რედ.: [1] ცხოვრება L. [2] თქუენთა D. [3] საყუარელო A. [4] სამეფოთა BL. [5] საღმრთოჲთა B. [6] ბორჩილ D. [7] შუენიერი A.

A

მბადებელმან ყოკელთამან სულად სულნელებისად, არამედ სხუანიცა ურიცხუნი სულნი შეწირნა ქრისტესა და მიუძღუანნა ნაყოფნი ფრიად შუენიერნი და სულნელნი და კრავნი უგერშონი და უბიწონი. არამედ ეჰა რამეთუ მოსწრაფე იქმნა სარბი[v]ელი სიტყჳსა ჩუენისაჲ და უსწრობს მითხრობად სათნოებასა უუავილოჳნებასა მისთასა პირველ აღმოცენებისა და აღორძინებისა და აღზრდისა და ნათესაობისა მისისა, არამედ ჯერეთ დუმენინ ენაჲ მითხრობად სათნოებათათჳს წმიდისათა.

ხოლო აწ უკუე ჯერ-არს და სათანადო, რაჲთა პირველად ვაუწყო ღმრთის-მოყუარებასა თქუენსა, თუ ვინაჲ აღმოსცენდა ნერგი ესე საღმრთოჲ და ოდეს და სადა, და მერმე უწყებად საკჳრველი იგი მოქალაქობაჲ მისი და დიდებულებაჲ საკჳრველებათა და სასწაულთა მისთაჲ. და რამეთუ არა სხუათაგან თხრობილსა გინა სხჳსაგან სჳენილსა მოქენე ვარ აღწერად, არამედ რომელსა თჳთ თუალითა მხილველ ვიქმენ, იგი აღვწერო, რამეთუ სიყრმითგან შეუდეგ მე წმიდასა მას ვითარცა

B

ღმრთისა მსხუერპლად[1], ვითარცა აბელ მართალსან, რომელიცა-იგი იყნოსა ღერთმან დაჰბადებელმან ყოველთამან სულად სულნელებისად[3], არამედ სხუანიცა ურიცხუნი სულნი შეწირნა ქრისტესა და მიუძღუანნა[7] ნაყოფნი ფრიად[4] შუენიერნი[6] და სულნელნი[6] და კრავნი უგერშონი და უბიწონი. არამედ ეჰა[7] მოსწრაფე იქმნა სარბიელი სიტყჳსა ჩუენისა და უსწრობს მითხრობად სათნოებასა უუავილოჳნებათა[8] მისთასა პირველ აღმოცენებისა და აღორძინებისა და აღზრდისა, ნათესაობისა[9] მისისა[10], არამედ ჯერეთ დუმენინ ენა[11] მითხრობად სათნოებათათჳს [v] წმიდისათა.

ხოლო აწ უკუე[12] ჯერ-არს და სათანადო, რაჲთა პირველად ვაუწყოთ ღმრთის-მოყუარებასა[13] თქუენსა, თუ ვინა აღმოსცენდა ნერგი ესე საღმრთოჲ და ოდეს და სადა, და მერმე უწყებად საკჳრველი იგი[14] მოქალაქობაჲ მისი და დიდებულებაჲ საკჳრველებათა და სასწაულთა მისთა[ჲ]. და რამეთუ არა სხუათაგან თხრობილსა გინა სხჳსაგან სჳენილსა მოქენე ვარ აღწერად, არამედ რომელსა[15] თჳთ თუალით[16] მხილველ ვიქმენ, იგი აღვწერო[17]. რამეთუ სიყრმითგან შეუდეგ მე წმი-

---

B რედ.: [1] მსხუერპლად A. [2] სურნელებისად D. [3] მიუძღუნნა C, მიუძღუანნა L. [4] ფრიად] ღმრთივ D. [5] შუენიერნი A. [6] სურნელნი D. [7] ეჰა + ვითარ BDEL. [8] ყუავილობისა D, ყუავილოჳანებათა L. [9] ნათესობისა D. [10] მისისასა EL. [11] ენაჲ B. [12] უკუე A. [13] -მოყუარებასა] მსახურებასა D. [14] იგი—C. [15] რომელსა] სრულსა EL. [16] თუალით—D. [17] ~ აღვწერო იგი D.

A

შვილი ერთგული, სადაცა იგი არნ და სადაცა წარვალნ.

II. ჟამთა უკუე თევდოსი მცირისა ღმრთის-მსახურისა მეფისა ბერძენთაჲსა, ძისა არკადისა და ძის-წულისა დიდისა თევდოსი მეფისა, იყო მეფე ქართველთა ზედა დიდი ვარაზ-ბაკურ (მეოთხე მეფე იყო ესე მირიან მეფობითგან). ესე უკუე მეფე ვარაზ-ბაკურ იყო მართლმადიდებელი და დიდად ღმრთის-მსახური მამის-მამეულად და მჴურვალე სარწმუნოებასა ზედა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესსა. და რამეთუ ვინაჲთგან ეჭადაგა ქადაგებაჲ იგი წმიდისა ქრისტეს სახარებისაჲ წმიდისა და დიდებულისა ქრისტეს მოციქულისა ანდრიას მიერ ქუეყანასა მას ქართლისასა, ვითარცა დასწერს ნიკიტა საღმრთოჲ და ფილოსოფოსი «მიმოსლვათა შინა და ქადაგებათა წმიდისა მის მოციქულისათა», და უკ[უ]ანაჲსკნელ მიიცვალინა წმიდაჲ დედაჲ ნინო კერძოსა ერთსა ქუეყანისა მისვე ჰართლისასა ქრისტეს ღმრთისა მიერ, და ისწავეს ღმრთის-მსახურებაჲ, და ჰრწმენა წმიდაჲ სამებაჲ და ნათელ-იღეს სახელსა ზედა წმიდისა სამებისასა ქადაგებითა მით წმიდათა მოციქულთაჲთა, მიერითგან არღარა ოდეს მიდრე-

B

დასა მას, ვითარცა შვილი[1] ერთგული[2], სადაცა იგი არნ[3] და სადაცა წარვალნ[4].

II. ჟამთა უკუე[5] ღმრთის-მსახურისა[6] თეოდოსი[7] მცირისა მეფისა ბერძენთა[ჲ]სა, ძისა არკადისა და ძის-წულისა დიდისა თეოდოსი[8] მეფისა, იყო მეფე ქართველთა ზედა დიდი ვარაზ-ბაკურ (მეოთხე [1]მეფე იყო ესე მირიან მეფობითგან). ესე უკუე[9] მეფე ვარაზ-ბაკურ იყო მართლმადიდებელი და დიდად ღმრთის-მსახური მამის-მამეულად და მჴურვალე სარწმუნოებასა ზედა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესსა[10]. რამეთუ ვინაჲთგან[11] ეჭადაგა ქადაგებაჲ იგი წმიდისა ქრისტეს სახარებისა[ჲ] წმიდისა და დიდებულისა ქრისტეს მოციქულისა ანდრეას[12] მიერ ქუეყანასა მას ჰართლისასა, ვითარცა დასწერს ნიკიტა საღმრთოჲ[13] ფილასოფოსი[14] «მიმოსლვათა შინა და ქადაგებათა წმიდისა ანდრეა[15] მოციქულისათა», და უკანა[ჲ]სკნელ მიიცვალინა წმიდაჲ დედა[ჲ] ნინო კერძოსა ერთსა ქუეყანასა მისვე ჰართლისასა ქრისტეს ღმრთისა მიერ, და ისწავეს ღმრთის-მსახურებაჲ, და ჰრწმენა წმიდაჲ სამებაჲ და ნათელ[16]-იღეს სახელსა ზედა წმიდისა სამებისასა ჰადაგებითა მით წმიდათა მოციქულთა[ჲ]თა[17], მიერითგან არღა-

B რედ.: [1] შჳლი ACE. [2] ერთობილი L. [3] არინ AC. [4] და სადაცა წარვალნ— BDEL. [5] უკუე A. [6] ღმრთის-მსახურისაჲ A. [7] თევდოსი D [8] თევდოსი D. [9] უკუე A. [10] ჰ-ა CD. [11] ვინათგან ABCL. [12] ანდრიას BD, ანდრეის C. [13] ს-ღთო B. [14] ფილოსოფოსი BD. [15] ანდრია D. [16] ნათელს EL. [17] მოციქულთათაჲ A.

A

კილ არს ქუეყანაჲ იგი ქართლისაჲ წმიდისა და მართლისა სარწმუნოებისაგან, არცა მივდრკეთ უკუნისამდე მადლითაცე წმიდისა სამებისაჲთა და მეოხებითა ყოლად წმიდისა დედოფლისა ღმრთისმშობ[ე]ლისაჲთა და სასოჲსა მის მფარველისა ჩუენისაჲთა.

და ვითარცა ზემო ვთქუთ, იყო მეფე იგი ქართველთაჲ მართლმორწმუნე ღმრთისაჲ, და არა ესუა მას შვილი წული, ამისთჳსცა ევედრებინ ღმერთსა მარადის მჴურვალედ, რაჲთა მოანიჭოს მას შვილი.

ერთსა უკუე ჟამსა მოვიდა იგი ქუეყანითგან თჳსთა ქალაქად თჳსად სამეუფოდ მცხეთად, და დაუღამდა კიდესა მდინარისა მის დიდისასა, რომელსა ეწოდების მტკუარი. და ინება მეფემან მუნ განსუენებად მწუხრსა მას. და ვითარცა იღოცა, მიწვა განსუენებად, რამეთუ თჳნიერ ლოცვისა არა დაიძინის. ხოლო ვითარცა მიერულა, წარმოუდგა მას ანგელოზი უფლისაჲ [159] ბრწყინვალე და დიდებული, მოსილი სამოსლითა სპეტაკითა ელვარედ და ბრწყინვიდა პირი მისი ვითარცა მზის-თუალი.

B

რა ოდეს მიდრეკილ არს ქუეყანა იგი ქართლისა წმიდისა და მართლისა სარწმუნოებისაგან, და არცა მივდრკეთ უკუნისამდე მადლითაცე წმიდისა სამებისა[ჲ]თა და მეოხებითა ყოლად წმიდისა დედოფლისა ღმრთის-მშობელისა[ჲ]თა სასო[ჲ]სა მის და მფარველისა ჩუენისა[ჲ]თა.

და ვითარცა ვთქუთ[1] ზემო, იყო მეფე იგი ქართველთა მორწმუნე და კეთილმსახური, მოშიში ღმრთისაჲ და აღმასრულებელი მცნებათა. ესე უშვილო იყო, რამეთუ არა ესუა[2] ძე წული და ევედ(238)რებინ ღმერთსა მარხვითა და მჴურვალედ ევედრებითა, რაჲთა ღირს იქმნას იგი მიცემად ძისა[3], რომლისაცა[4] მიმთხუევად ღირს იქმნა.

რამეთუ ჟამსა რომელსამე მოამავალი ქუეყანათაგან სამეუფოდ მისღა მცხეთად მწუხრი დაიევანა კიდესა დიდისა მის მდინარისასა[5], რომელსა მტკუარ ეწოდების. და ვითარცა აღასრულა მწუხრისა ლოცვაჲ[6], რაჲთა მიიძინოს, რამეთუ თჳნიერ ლოცვისა[7] არაოდეს ისერის, არცა მიიძინის. ამას ლოცვასა შინა გამოუჩნდა ანგელოზი ნათლისა[ჲ] ბრწყინვალე, რომლისა ხილვასა შეშინდა[8] მეფე.

B რად: [1] ვთქუ D. [2] ესვა D. [3]~ ძისა მიცემად D. [4] რომლისაცა]რო̃ლისათჳსცა BDEL. [5] მდინარისაჲ D. [6] ლოცვა ABEL. [7] ლოცჳსა A. [8] შეშინდა] შეძრწუნდა D.

A

ხოლო მეფემან, ვითარცა იხილა ანგელოზი იგი, იქმნა შეშინებულ ფრიად. ჰრქუა მას ანგელოზმან უფლისამან: „ნუ გეშინინ, მეფე! მე ვარ ანგელოზი უფლისაჲ და მოვიცლინე შენდა უფლისა ღმრთისა მიერ, რამეთუ შეისმნეს ლოცვანი შენნი. და აჰა მიუდგეს ცოლი შენი და გიშვეს შენ ძე, რომელი იყოს დიდ და სრულ წინაშე ღმრთისა და კაცთა, და მრავალნი ერნი ღმრთისა მოაქცინეს“.

და ვითარცა განიღჯძა მეფემან, იყო სული მისი მხიარულ და ადიდებდა ღმერთსა.

და შემდგომად დღეთა რავოდენთამე მიუდგა ცოლი მეფისა მის და უშვა მას ძე. და რავოდენისამე ჟამისა შემდგომად ნათელსცეს ყრმასა მას სახელსა ზედა წმიდისა სამებისასა და უწოდეს მას სახელი მურვანოს.

და ვითარ იქმნა ყრმაჲ იგი სამის წლის, მისცეს სამწ[ი]გნობრედ, და დაისწავლა მან ყოველივე სწავლაჲ. და გულისჴმის-ყოფით აღმოიკითხავ წმიდათა წერილთა და იწურთინ მათ დღე და ღამე.

B

ხოლო მან ჰრქუა: „ნუ გეშინინ, ჴ მეფე, რამეთუ შეისმნეს[1] ვედრებანი შენნი წინაშე ღმრთისა[2] და მოგეცეს ძე, რომელი იყოს დიდ და სრულ წინაშე ღმრთისა და კაცთა, და მრავალნი ერნი ღმრთისა მოაქცინეს“.

და ვითარცა განიღჯძა მეფემან, მხიარული სულითა ადიდებდა ღმერთსა.

და შემდგომად მცირედისა მიუდგა ცოლი მეფისა და უშვა მას ძე. და დიდი სიხარული ყვეს[3] მეფემან ყოვლით სამეუფო[ჲ]თ[4] მისითურთ ჟამსა მას შობისა მისისასა. და ნათელ-სცეს სახელსა ზედა წმიდისა სამებისასა და უწოდეს სახელად მურვანოს. ესრეთ ანგელოზისა ხარებითა იშვა წმიდაჲ ესე, ვითარცა სამოელ და იერემია. და საშო[ჲ]თგანვე წმიდა იქმნა, ვითარცა დიდი წინამორბედი.

და ვითარ მიეცა სასწავლოდ, მცირედთა ჟამთა დაისწავლა[5] ყოველივე წერილი. და გულისჴმის-ყოფით აღმოიკითხავ და იწურთინ დღე და ღამე, რამეთუ ფრთხილ იყო და მახჳლ გონები-

B რედ.: [1] შეისმეს ABCDEL. [2] ღმრთისაჲ ACDE, [3] ყუღს AC. [4] სამჴფოთ DL, სამ-ჴფოთ E. [5] მცირედთა ჟამთა დაისწავლა—EL.

A

და აღორძნდებოდა და წარემატებოდა შიშითა ღმრთისაჲთა.

III. მათ ჟამთა შინა უკუე იყო ბრძოლაჲ შორის ბერძენთა და სპარსთა, და ეშინოდა ბერძენთა, ნუუკუე შეერთოს მეფე ქართველთაჲ სპარსთა, და ბრძოდიან სამეფოსა ბერძენთასა და მძლე ექმნენ ბერძენთა. ამისთჳსცა მოსთხოა მეფემან თევდოსი მცირემან მეფესა ქართველთასა ფიცით სიმტკიცე, რაჲთა არა შეერთოს სპარსთა.

ხოლო მეფემან ქართველთამან მიუგო, ვითარმედ: „ნუ იყოფინ, თუმცა განუდეგ სახლსა ბერძენთასა და წარმართთამცა მიეჴეც“.

ხოლო მეფემან თევდოსი უმეტესისა სიმტკიცისათჳს მოსთხოა მძევალიცა მეფესა ქართველთასა.

ხოლო რაჲთა არა განიწვალნენ ბერძენნი და ქართველნი და რაჲთა იყოს მათ შორის მშჳდობაჲ და სიყუარული, ამისთჳსცა თავს-იდვა ესე მეფემან ქართველთამან და წარგზავნა ძე თჳსი მურვანოს ათორმეტისა წლისაჲ დიდითა დიდებითა ქალაქად სამეუფოდ კოსტანტინეპოლედ მეფისა ბერძენთა[ჲ]სა თევდოსისა. ხოლო მეფემან თევდოსი შეიწყნარა იგი დიდითა პატივითა, და ეპყრა პალატსა შინა ვითარცა შვილი თჳსი დიდითა დიდებითა.

B

თა, და მადლი ღმრთისაჲ იყო მას[1] ზედა.

III. ჟამთა მცირისა თეოდოსი[2] ბერძენთა მეფისა იქმნა მტერობაჲ[3] ბერძენთა და შორის[4] სპარსთა. და მეფემან თეოდოსი[5], მოშიშმან უკუე[6], ნუუკუე[7] შეერთნენ ქართველნი[8] სპარსთა და იძლინენ ბერძენნი, ამისთჳსცა მოსთხოვა სიყუარული ქართველთ[ა] მეფესა და უმეტესისა სიმტკიცისათჳს მძევალნიცა სთხოვნა.

ხოლო რაჲთა[9] არა განიწვალნენ ქართველნი ბერძენთაგან[10], ყოველი სათხოველი ბერძენთა მეფისა(!) აღუსრულა[11] მეფემან ქართველთამან და წარმოავლინა ძე თჳსი მურვანოს ათორმეტისა წლისა მძევლად ქალაქად კოსტანტინეპოლედ სხუათა თანა სეფეწულთა მრავლითა პატივითა და დიდებითა[12]. და ვითარცა მიიწინეს, და ცნა მეფემან თეოდოსი, მრავლითა მლევანებითა აღიყუანა[13] სამეუფოდ[14] პა(ν)ლატად და ხილვასავე თანა, ვითარცა ღმრთივ-მო-

B რედ.: [1] მას] მის BD. [2] თევდოსი D. [3] მტერობა CL. [4] ~ შორის და BDEL. [5] თევდოსი D. [6] უკუე A. [7] უკუე A. [8] ქართუელნი A. [9] რათა L. [10] ბერძენოათ - გან A. [11] აღსრულა EL. [12] ~ დიდებითა და პატივითა D. [13] აღიყვანა BDEL. [14] სამეფოდ EL.

A

IV. ხოლო ყრმამან ვითარცა იხილა მეფე და დედოფალი და ყოველი პალატი, რამეთუ იყვნეს დიდსა შინა ღმრთის-მსახურებასა მარხვითა და ლოცვითა და გლახაკთა მოწყალებითა, უფროჲსად განამრავლნა მან სათნოებანი თჳსნი: მარხვაჲ ფრიადი, მღჳძარებაჲ უზომოჲ, ლოცვაჲ დაუცხრომელი, გლახაკთ-მოწყალებაჲ, სიმშჳდე, სიყუარული, სახიერებაჲ, მოთმინებაჲ. და ყოველნი ნაყოფნი სულისანი შეიტკბნა, რომელ არიან სათნოებანი სიტყჳსაებრ წმიდისა მოციქულისა.

ხოლო უმეტეს და უაღრეს მოიგო სიწმიდე სულისაჲ და ჴორცთაჲ, ვითარცა დიდმან იოსებ.

ხოლო ემოსა ფლასი [ν] ფიცხელი ჭუეშე კერძო სამეუფოთა შესამოსელთა. და იმარხავნ იგი ორ-ორით და სამ-სამით და ოდესმე კჳრიაკითი-კჳრიაკედ, ვითარცა დანიელ და სამნი ყრმანი. და ამით დასცემდა იგი ჴორცთა სიმჯურვალესა და ცეცხლსა მას სულისასა განაძლიერებდა, რომლისა მიფენად მოვიდა ქრისტე, ძე ღმრთი-

B

ნიჭებული ძე მათი, ესრეთ სურვილით[1] და სიყუარულით და ამბორის-ყოფით მოიკითხეს მეფემან თეოდოსი და მეუღლემან მისმან ევდუკია ყოველისა თანა სამეფო[ჲ]სა ძათისა[12].

IV. ვითარცა იხილა ყრმამან მან[2] მურვანოს მეფე და დედოფალი და ყოველი პალატი, რამეთუ იყვნეს[3] დიდსა შინა ღმრთის-მსახურებასა მარხვითა[4], ლოცვითა და გლახაკთ-მოწყალებითა, ამან უფროჲსად განამრავლა მღუაწეობაჲ[5], მარხვა[ჲ] ფრიადი, მღჳძარებაჲ[6] უზომო[ჲ], ლოცვა[ჲ][7] დაუცხრომელი, . გლახაკთ-მოწყალებაჲ[8], სიმშჳდე, სიყუარული, სახიერებაჲ[9], მოთმინებაჲ. და ყოველნივე ნაყოფნი სულისანი შეიტკბნა, რომელ არიან წმიდანი სათნოებანი სიტყჳსაებრ[10] წმიდისა მოციქულისა.

ხოლო უმეტეს და უაღრეს ყოველისა[11] მოიგო სიწმიდე სულისა და ჴორცთა, ვითარცა დიდმან იოსებ.

ემოსა ფლასი ფიცხელი და მჭისე ჭუეშე კერძო სამეუფოთა[12] შესამოსელთა. იმარხავნ იგი ორ-ორით, სამ-სამით და უფრო[ჲ]სღა შვიდეულით, ვითარცა დანიელ[13] და სამნი ყრმანი. და ამით დასცემდა იგი ჴორცთა სიმჯურვალესა და განაძლიერებდა ცეცხლსა მას სულისასა, რომლის[ა] მოფენად მოვიდა ქრისტე ჭეუეყანად.

B რედ.: [1] სურჯლით A. [12] მათისა] მისისა D. [2] მან—D. [3] იყუნეს ABC. [4] მარხჳთა A. [5] მოღუაწება L. [6] მღჳძარება L. [7] ლოცვაჲ BCD. ლოცუა L. [8]-მოწყალება L. [9] სახიერება L. [10] სიტყჳისაებრ A. [11] ყოელისა—D. [12] სამეფოთა ABEL. [13] დანიილ L.

A

საჲ. ხოლო ღმერთმან მოსცა მას მადლი კურნებათაჲ ჟამსა ოდენ სიჭაბუკისა მისისასა.

ხოლო მათ ჟამთა იწამნეს წმიდანი მოწამენი სპარსეთს. ხოლო ქრისტიანეთა მათ, რომელნი იყვნეს მუნ, წარმოგზავნნეს ნაწილნი იგი წმიდათანი წინაშე მეფისა ვარაზ-ბაკურისა. და ამათ წმიდათა მოწამეთა ნაწილნი ჰყვეს ნეტარსა მურვანოს[ს], და ჰმსახურებენ მათ ყოვლითა მოწიწებითა. და რაჟამს ენების ძილი, წინაშე მათსა დაწვის ჴმელსა ქუეყანასა, და ესრეთ მიიძინის თჳნიერ საგებელისა. ხოლო წმიდანი იგი მოწამენი ეჩუენებოდიან მას სახითა მჴედართაჲთა და ნუგეშინის-¦ს[ცემ]დიან და უთხრობდიან საუკუნეთა მათ კეთილთათჳს დაუსრულებელთა და საშუებელთათჳს.

V. ერთსა უკუე მოქცევსა წელიწდისასა ვითარცა აღასრულის დღესასწაული წმიდაჲ შობაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, და მეათერთმეტესა დღესა მოიწია დღესასწაული ბრწყინვალე და ნათლით-შემოსილი ნათლის-ღებაჲ ქრისტეს ღმრთისაჲ, და ყოველნი მთავარნი და დიდ-დიდნი და მცირენი და თჳთ თავადი მეფე და დედოფალი წარვიდეს წმიდად ეკლესიად, სოფიად, რომელი აღაშენა ნეტარმან კოსტანტინე.

ხოლო მონაჲ ღმრთისაჲ მურვანოს არა წარვიდა ამისთჳს, რაჲ-

B

ამას თანა ჰყვეს[1] ნაწილნი წმიდათა მოწამეთანი[2] და ძელისა ცხოველისა. ხოლო მოსცა მას ღმერთმან მადლი სასწაულთა ქმნისა და კურნებათა აღსრულებისა ჟამსა ოდენ სიჭაბუკისა მისისასა, ვინა[ჲ]ცა მრავლისაგან მცირედი აღვწეროთ[3] მადლითავე[4] მისითა.

V. დღესასწაულსა დიდებულსა გამოცხადებასა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა მეფე და ყოველნი მთავარნი წარვიდეს ეკლესიად წმიდად სოფიოდ[5].

ხოლო მონა ღმრთისაჲ[6] მურვანოს დაადგრა შინა, რაჲთა[7] წე-

B რჲღ.: [1] ჰყუეს A, ჰყუეს C. [2] წმიდათა მოწამეთანი] წმიდათანი D. [3] აღვსწეროთ CD. [4] მ-ღლითა BDEL. [5] სოფიად D. [6] ღ-ისა BD [7] რათა L.

A

თა კანონი ლოცვისა თჳსისაჲ უგულსმოდგინესად აღასრულოს და ჴორციელი განსუენებაჲ თავსა თჳსსა დააკლოს და რაჲთა აღანთნეს კანდელნი წინაშე ნაწილთა მათ წმიდათა მოწამეთასა.

მაშინ ჰრქუა ერთსა მსახურთა მისთაგანსა, რაჲთა მოართუას ზეთი კანდელთათჳს.

ხოლო იგი განრისხნა და ჰრქუა მას „რაჲ არს ესე. რამეთუ ამას დღესასწაულსა ყოველნი ქრისტეანენი იხარებენ, ხოლო ჩუენ მონაზონთა წესი გჳპყრია?“. და არა მოართუეს მას ზეთი, არამედ განიზრახვიდეს სიკუდილსა მისსა, რაჲთამცა განთავისუფლდეს მისგან. და ნებასამცა თჳსსა ზედა იქცეოდეს. ხოლო ნეტარი მურვანოს არა განრისხნა, არამედ აღდგა დაწყნარებულად და მოიღო წყალი ნაცვ[ა]ლად ზეთისა და აღავსნა კანდელნი წყლითა და აღიპყრნა ჴელნი და ითხოვა მადლი ზეგარდამო ღმრთისაგან და წმიდათა მოწამეთაგან, რაჲთა აღენთნენ კანდელნი იგი. და ეჰა საკჳრველი, რამეთუ მეყსა შინა აღენთნეს და ენთებოდეს შჯდ დღე და შჯდ ღამე თჳნიერ ზეთისა დიდად ბრწყინვალედ.

და მიიწია ჰამბავი ესე მეფისა თევდოსისა. და მოვიდა მეფე და ყოველნი მთავარნი მისნი ხილვად

B

სი კანონისა მისისა[ჲ] უგულსმოდგინედ[1] აღასრულოს და ჰმსახუროს[2] წმიდათა ნაწილთა, ვინა[ჲ]ცა მოიღო წყალი, (233) განრცხნა[3] კანდელნი და მოჰმზადა[4] პატრუკითა[5].

და ჰრქუა ერთსა მსახურთაგანსა, რაჲთა[6] მოართუას[7] ზეთი.

ხოლო მან არა უსმინა, ვინა[ჲ]ცა ცნა რაჲ[8], რამეთუ ბოროტსაცა განიზრახვენ[9] მისთჳს, რამეთუ უმძიმდა ესრეთ იწროებით ყოფა[ჲ] მისი, მოიღო წყალი და ნაცვ[ა]ლაღ[10] ზეთისა ასხა კანდელთა, მოიდრიკნა მუჴლნი, მსგავსადვე ელია[ჲ]სა მოშურნეჲსა ილოცა ღმრთისა მიერ[11], და მყისა შინა აღენთნეს დიდად ბრწყინვალედ და ეგნეს დაუვსებელად შჯდ დღე და შჯდ ღამე.

ვინა[ჲ]ცა[12] განისმა სასწაული ესე წინაშე მეფისა და ყოველისა ერისა, და მოვიდოდეს ხილვად

B რედ.: [1] უგულსმოდგინედ EL. [2] მსახუროს CD. [3] განრეცხნა L. D' მომზადა BCDE. [5] პატროკითა B, პატრუქითა CD. [6] რათა L. [7] მოართუან BL, მოართუან EL. [8] რა L. [9] განიძრახვენ B, განიზრახვენ DEL. [10] ნაცულად ACE. [11] მიერ]მ̃რთ. L. [12] ვინაჲცა A.

A

სასწაულისა მის, და იხილეს რაჲ, ვითარ-იგი ენთებოდეს ბრწყინვალედ თჳნიერ ზეთისა კანდელნი იგი [160], და განკჳრდეს და ადიდებდეს ღმერთსა, და ჰნატრიდეს მონასა მისსა მურვანოსს. და ამბორს-უყოფდა მეფე პირსა მისსა წმიდასა. მიერ ჟამითგან უმეტეს შეიყუარა იგი მეფემან და ყოველთა მთავართა.

ხოლო ყრმასა მას წმიდასა მურვანოს!ს! წესი ესე მტკიცედ ეპყრა, რამეთუ ყოველთა დღეთა ნაწილი საზრდელისა მისისაჲ გლახაკთა განუყოფის ჴელითა თჳსითა.

VI. დღესა უკუე ერთსა დგა წმიდაჲ იგი და ილოცვიდა მჴურვალედ ღმრთისა მიმართ. და ვითარ ილოცვიდა ცრემლითა მჴურვალითა, იხილა ქრისტე უფალი წინაშე მისსა მდგომარე. და მეყსეულად თაყუანის-სცა უფალსა და შეუვრდა ფერჴთა მათ საუფლოთა. და დაალტობდა ცრემლთა მიერ თჳსთა კუარცხლბეკსა წმიდათა ფერჴთა მისთასა და ეჳედრებოდა და იტყოდა: „უფალო, უფალო, ნუ დამიტეებ მე“. ხოლო რომელნი-იგი დგეს მის თანა, არას ხედვიდეს, არამედ გულისჴმაყვეს, ვითარმედ გამოცხადებაჲ რაჲმე იხილა.

და მიერითგან განიზრახვიდა იგი, რაჲთა წარვიდეს იერუ-

B

ქმნილისა მის სასწაულისა და დიდებასა შესწირვიდეს[1] ღმრთისა[2] და ამბორს-უყოფდეს მონასა მისსა მორვანოს!ს!.

VI. დღესა უკუე ერთსა[3] ილოცვიდა წმიდაჲ ესე, და გამოუჩნდა უფალი წინაშე მისსა მდგომარე. ხოლო იგი შეუვრდა ფერჴთა მისთა და ეჳედრებოდა მჴურვალედ: „უფალო, ნუ დამიტეობ მე[4], მონასა შენსა“. ხოლო უფალმან დიდად ნუგეშინი-სცა და აღუთქუა, ვითარმედ: „მრავალნი კეთილნი იქმნენ შენ მიერ ქუეყანასა ზედა, რამეთუ მე შენ თანა ვარ ყოველთა დღეთა ცხორებისა[5] შენისათა“.

და მიერითგან შეითქუნეს წარსლვად იერუსალჷმდ[6]. ცნა უკუე

A რედ.: ნუსხაშია: 1იჷლმს.

B რედ.: 1 შეჩსწირჯდეს A. 2 ღ<ისა B, ღ<ჲ ACDE. 3 ~ ერთსა უკუე D. 4 მე— BDEI. 5 ცხოვრებისა B, ცხოვრებ.სა L. 6 იჷლ<ჲმდ A, იერუსალიმად I.

A

სალ0მს[1]. და ვითარ ეუწყა ესე მეფესა თევდოსის, მოუწოდა მას და ვედრებდა, რაჲთა არა წარვიდეს. ხოლო მურვანოს არა ერჩდა სიტყუათა მათ მეფისათა. მაშინ დაუდგინნა მას მეფემან მცველნი და ამცნო, რაჲთა განკრძალულად სცვიდენ მას. ამისთჳსცა შეითქუნეს მსახურნი მისნი, რაჲთამცა მოკლეს ნეტარი იგი, რამეთუ ეშინოდა, ნუუკუე წარვიდეს და პატიჟეულ იქმნენ მეფისაგან. არამედ დაიცვა იგი ღმერთმან უვნებელად, ვითარცა იოსებ ძმათაგან თჳსთა.

VII. იყო ვინმე საჭურისი, სახელით იოვანე[2], კაცი წმიდაჲ და განშორებული ყოვლისაგან საქმისა ბოროტისა. ესე იყო თანამზრახველი ძისა ქართველთა მეფისაჲ, რაჲთა განვიდენ მსახურებად უფლისა.

დღესა ერთსა სხდეს[3] და განიზრახვიდეს ურთიერთარს ცხორებისა მისთჳს საუკუნოჲსა, და მოეჴსენა სიტყუაჲ იგი მჴსნელისაჲ, ვითარმედ: «სადაცა იყვნენ ორნი გინა სამნი სახელისა ჩემისათჳს, მუნ ვარ მე შორის მათსა»**. და კუალად თქუა: «რომელმან არა აღიღოს ჯუარი თჳსი და შემომიდგეს მე, იგი არა არს ჩემდა ღირს»***.

B

მეფემან თეოდოსი, დაუდგინნა[1] მცველნი, რაჲთა[2] არა წარვიდეს[3]*.

VII. საჭურისი ვინმე სამეუფოთა სასუენებელთა[4] ზედა მდგომი, კაცი წმიდაჲ და განშორებული ყოვლისაგან ბოროტისა, ესე თანაგანმზრახ[5] ექმნა ძესა ქართველთა მეფისასა, რაჲთა[6] განვიდენ[7] მსახურებად უფლისა.

---

* ეს აბზაცი B-ში მოძღვნო აბზაცს მისდევს.
** მათე 18,20.
*** მათე 10,38.
A რედ. სუსხაშია: [1] იO˘ლმდ. [2] ი˘ე. [3] სხედეს.
B რედ.: [1] დაუდგინა D [2] რათა L. [3] წარვიდეს] წარჴდეს A, წარეიდ˘ენ C. [4] სასანებელოთა L. [5] თანაგანმძრახ B. [6] რათა L. [7] განჴდენ AC.

A

და ვითარ განიზრახეს ესე ყოველი, დაამტკიცეს ჰეშმარიტებით, რაჲთა, ოდესცა პოონ ჟამი მარჯუჱ, წარვიდენ.

ხოლო უკუეთუ ვინმე იკითხვიდეს, თუ ვითარ მეტყუელებდა ბერძულ ნეტარი პეტრე, მე ვაუწყო, რამეთუ ჩუენსა მას ყოფასა კოსტანტინეპოლის ეზომ ადვილად დაისწავლა მან ენაჲ ბერძული და სწავლაჲ, ვიდრე-ღა უკჳრდა ფრიად მეცნიერსა და ყოველთა ფილოსოფოსთა პალატისათა სიმახჳლე გონებისა მისისაჲ.

და ეგრეთ, რაჟამს წარვედით იერუსალჱმდ, კუალად ისწავა მუნ ენაჲ და სწავლაჲ ასურებრივი.

VIII. არამედ პირველსავე სიტყუასა მოვიდეთ. რამეთუ იყუნეს რაჲ განზრახვასა მას, რაჲთა წარვიდენ, ერთსა უკუე ღამესა პოეს ჟამი მარჯუჱ და აღიხუნეს ნაწილნი იგი წმიდათანი, რომელთა-იგი ჰმსახურებდეს, და საფასე, რაჲზომი უჴმდა. და გამოვიდეს ქალაქით კოსტანტინეპოლით. და იხილეს წინაშე მათსა, რამეთუ სუეტი ნათლისაჲ უძღოდა მათ ღამესა მას უკუნსა. და ჴმაჲ ისმოდა ნათ-

B

ხოლო მცირეთა ჟამთა ისწავა ენა ბერძული და ყოველივე სწავლულებაჲ საეკლესიო[ჲ] და საფილასოფოსო[ჲ].

ეგრეთვე წარვიდა რაჲ იერუსალჱმდ[1], ისწავა ენა და სწავლულებაჲ ასურებრივი, ვიდრემდის უკჳრდა ყოველთა სიფრთხილე და სიმახჳლე გონებისა მისისა. ხოლო დღითი-დღე პალატით მოცემულსა როჭიკსა გლახაკთა განუყოფდა*.

VIII. ხოლო იყუნეს[2] რაჲ[3] განზრახვასა[4] ამას, ღამესა ერთსა პოვეს[5] ჟამი მარჯუე. და აღიხუნეს ძელი ცხორებისა[6] და ნაწილნი წმიდათა მოწამეთანი და საფასე, რაოდენი[7] უნდა მათ. და გამოვიდეს სამეუფო[ჲ]თ[8] ქალაქით[9]. და აჰა სუეტი ნათლისა[ჲ][10] წინა უძღოდა, და ჴმაჲ[11] იყო სუეტით[12] გამო: „რომელი შემომიდგეს მე, არა ვიდოდეს ბნელსა“. და მეყსეულად განმხიარულდეს.

---

* „ხოლო მცირეთა... გლახაკთა განუყოფდა“ გაგრძელებაა შემდეგისა: „ვითარცა დიდმან იოსებ“ (გვ. 219, 27).

B რედ.: [1] იერუსალჱმდ A. [2] იყუნეს ABCL. [3] რა L. [4] განძრახვასა B. [5] პოესC. [6] ცხოვრებისა L. [7] რაჲოდენი BCDL. [8] სამეფოდ B. [9] ~ ქალაქით სამეუფოდ D. [10] ნათლის C [11] ჴმა C. [12] სუეტით D.

A

ლისა მისგან სუეტისა, რომელი იტყოდა: „ეძიებდით ნათელსა, რომელი გამოვიდა მამისაგან ნათლისა, და რომელი [v] ეძიებდეს მას ნათელსა, სასყიდელი სრულებით მიიღოს. და ვითარცა იხილეს სუეტი იგი ნათლისაჲ წმიდათა მათ და ესმა ჴმაჲ იგი ნათლისა[გ] მისგან, მხიარულ იქმნეს და ადიდებდეს წმიდასა სამებასა.

და მოვიდეს კიდესა ზღჳსასა. და განგებითა ღმრთისაჲთა იპოვა ნავი, და შეჳდეს მას შინა და წარვემართენით.

ხოლო ვითარცა განთენა, ეუწყა მეფესა თეოდოსის სიელტოლაჲ ნეტარისა მურვანისი, და ფრიად შეწუხნა, და ბრძანა მსწრაფლ დიდითა მოსწრაფებითა ძიება მათი შინა ქალაქსა და გარეთ და ყოველგანვე, არამედ ცუდ იყო შრომაჲ მათი, რამეთუ ღმერთმან დაფარნა მონანი თჳსნი.

ხოლო ვითარცა წარვლეთ ზღუაჲ და განვედით ჴმელად, აღიხუნეს წმიდათა მათ ნაწილნი იგი წმიდათა მოწამეთანი და წმიდაჲ სახარებაჲ და ნაწილი ძელისა ცხორებისაჲ და ვიწყეთ სლვად. და რაჟამს დაშურიან, მოიღიან ევლოგიაჲ და სცხიან ჴორცთა თჳსთა, და სიმაშურალე იგი ყოველი განეშორის. რამეთუ ნაწილსა მას ძელისა პატიოსნისასა აღმოეცენებოდა მიჰრონი ყოლად საკჳრველი, რომელი-იგი იხილიან

B

და მოვიდეს კიდესა ზღჳსასა, პოვეს ნავი[1], და წიაღჴდეს აღმოსავლეთად და წარემართნეს გზასა თჳსსა.

ხოლო ცნა რაჲ ლტოლვა მათი მეფემან თეოდოსი, დიდად შეწუხნა და ძიება ყო ყ(v)ოლგნით. ხოლო ცუდ იქმნა შრომა[გ] მათი, რამეთუ ღმერთმან დაფარნა მონანი მისნი[2].

B რედ.: [1] ნავი + მიმომავალი C. [2] მისნი] თჳსნი C.

15. აგიოგრაფიული ძეგლები

A

რაჲ წმიდათა მათ, ადიდებდიან ღმერთსა საკჳრველებათასა.

ხოლო ვითარცა მივიწიენით რომელსამე ერთსა ქალაქთაგანსა, შეიპყრნა იგინი მთავარმან მის ქალაქისამან და შესხნა საპყრობილესა და ჰრქუა მათ, ვითარმედ: „თქუენ მონანი ხართ და არა განგიტევნე, ვიდრემდის მოვიდენ მეძიებელნი თქუენნი“.

და მას ღამესა იყო ძრვაჲ დიდი ქალაქსა მას შინა, ვიდრემდის დაეცემოდეს სახლნი მრავალნი. და იხილნა მთავარმან ჩუენებასა შინა კაცნი ვინმე საშინელნი, რომელნი ეტყოდეს მას, ვითარმედ: „განუტევენ პყრობილნი ეგე, უკუეთუ არა, დაქცევად არს ქალაქი ესე ყოველი“.

ხოლო განთიად აღდგა მთავარი ფრიად შეშინებული და წარვიდა საპყრობილედ და შეუვრდა ფერჴთა მათდა და ითხოვდა შენდობასა. და განათავისუფლნა და ევედრებოდა მათ ცრემლით, რაჲთა არა წარვიდენ, არამედ დაადგრენ გარემოჲას მათსა საბრძანებელისა მისისა[სა], და უშენოს მათ მონასტერი, ვითარიცა უნდეს. ხოლო იგინი არა ერჩდეს, არამედ წარვიდეს გზასა თჳსსა. და მივიდოდეს იერუსალჱმდ[1].

და ვითარცა მიეახლნეს და იხილეს წმიდაჲ იგი ქალაქი, დად-

B

და ვითარცა მიიწივნეს[1] რომელსამე[2] ქალაქთაგანსა[3], შეიპყრნა იგინი მთავარმან და შესხნა საპყრობილესა[4], ვითარმედ: „მონანი ხართ ლტოლვილნი[5]“.

ხოლო მას ღამესა ძრვა[ჲ] იყო საშინელი, ელვანი და ქუხილნი, ვიდრემდის დაეცემოდესცა სახლნი მრავალნი. დაადგრა მთავარსა მას კაცი ვინმე საშინელი და უთქმიდა, ვითარმედ: „განუტევენ პყრობილნი ეგე, უკუეთუ არა, ამას ღამე[6] დაქცევად არს ქალაქი ესე“.

ხოლო აღდგა მასვე ჟამსა მთავარი იგი, მოვიდა საპყრობილედ და შეუვრდა[7] ფერჴთა მათთა, ითხოვა შენდობა[ჲ], და განუტევნა[8]. ხოლო იგინი ვიდოდეს გზასა თჳსსა.

A რედ.: [1] ნუსხაშია: [1] ი˘ერლ˘დ.

B რედ.: [1] მიიწინეს BDEL. [2] რომელსამე BDEL. [3] ქალაქსა D. [4] საპყრობილესა + და ეტყოდა BDEL. [5] ლტოლჳნი A. [6] ამას ღამე—D. [7] შეურდა B. [8] განუტევა D.

A

გეს და ტიროდეს მყუანარ ჟამ მჴურვალედ. და მერმე შეევიდეს და მოილოცნეს წმიდანი იგი ადგილნი და ეკლესიანი, და წმიდაჲ აღდგომაჲ და გოლგოთაჲ და დიდებული ბეთლემი, და ზეთისხილთა მთაჲ წმიდაჲ და გესამანია, რომელმან შეიწყნარა გუამი იგი ღმრთივ-შემწყნარებელი. და მიერ მიცვალა მისგან შობილმან[1] ღმერთმან, ვინაჲ-იგი ენება. ეგრეთვე პროვატიკე და სიონი შესაკრებელი მოციქულთაჲ და სხუანი ყოველნი წმიდანი ადგილნი ცრემლითა მჴურვალითა მოილოცნეს.

IX. ხოლო იყო ვინმე მეფე ჰრომით მოსრული, სახელით პინინოს, და სახელი მეუღლისა მისისაჲ მალენიოს. ამათ აღაშენნეს ორნი მონასტერნი, ერთი სამამოჲ და ერთი საღჳდოჲ და მონაზონ იქმნნეს თჳსთა მათ მონასტერთა.

ხოლო მეფე პინინოს ზურგითა თჳსითა კრებდა შეშასა თჳსსა მას მონასტერსა, რაჲთა სახე სიმდაბლისა ექმნეს ძმათა გონებითა მაღალთა. და ეგ[161]რე მალენიოს დედოფალი თჳსითა პელთ-საქმრითა მოირწყდა საზრდელსა, რამეთუ ეჴსენა სიტყუაჲ იგი მოცი-

B

IX. და ვითარცა მიიწივნეს[1] იერუსალჱმდ[2], შეწყნარებულ იქმნნეს[3] პინინოს[4] ვისგანმე და მეუღლისა მისისა მალენეოს.

ესე კეთილნი მეუღლენი მეფენი იყუნეს[5] ჰრომისა სამთავრო[ჲ]თ; დაუტევეს ღმრთისაჲჳს[6], მოვიდეს იერუსალჱმდ[7] და მონაზონ იქმნნეს[8]. და აღაშენეს ორი მონასტერი, რომელსა შინა თითოეული მათი იყოფებოდა[9].

A რედ.: ნჴსჲაშია: [1] მისგ~ნ შ~ბბლმ~ნ(ი)

B რედ.: [1] მიიწინეს BDEL. [2] იერუსალიმად L. [3] იქმნეს D. [4] პინიანოს BDEL. [5] ~ იყუნეს ცხ~ცი EL, იყუნეს B. [6] ღჱრთისაჲჳს ⊦ და BDEL. [7] იერ~ლ~მად BDC, იერუსალიმად L. [8] იქმნეს D. [9] იყოფოდა EL.

A

ქულისაჲ, ვითარმედ: „უქმი იგი ნუცა ჰამნ და პელნი ჩემნი მმსახურებდეს მე"*.

ამან მალენიოს დედოფალმან იცნა მურვანოს და იოვანე, და მოურავ და მოღუაწე ექმნა მათ, რამეთუ ეხილვნეს იგინი კოსტანტინეპოლეს, და წარგზავნნა მონასტერსა პინინოს მეფისასა.

და შეჰვედრნა მამასახლისსა კაცსა კეთილსა და მოღუაწესა. ხოლო მამასახლისმან მიითუალნა იგინი სიხარულით და წარიყვანნა წმიდასა აღდგომასა და აკურთხნა იგინი მონაზონად საფლავსა მას ზედა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესსა. და უწოდა მურვანოს[ს] სახელი პეტრე და საჭურისსა—იოვანე, და წარიყვანნა მონასტრადვე.

X. და იღუწიდეს ღმრთისა მიმართ ლოცვითა და მარხვითა. და წარემატებოდეს ყოველთა შინა სათნოებათა, ვიდრემდის წარჴდეს ოცდა ხუთნი წელნი წმიდისა პეტრეს ცხორებისანი.

და ესოდენ ტანჯნა ჴორცნი თჳსნი წმიდამან პეტრე, ვიდრემდის დაშთეს ძუალნი ოდენ და ტყავი, ხოლო სამოსელი მისი იყო დიდად შეურაცხი, ვითარცა უნდოჲსა გლახაკისაჲ.

ხოლო ოდესმე წარვიდიან უდაბნოდ უმეტესისა მოღუაწებისათჳს

B

და ვითარცა დაყვეს[1] ამათ[2] თანა მამასახლისმან მის მთისა[3] მონასტრისამან, წარიყვანნა[4] საფლავსა მას განმაცხოველებელსა, აღკუეცნა[5] და შეჰმოსა[6] სახე მონაზონებისა და უწოდა მურვანოსს[7] პეტრე, ხოლო საჭურისსა—იოვანე.

X. მიერითგან ღუაწლნი და შრომანი მათნი[8] ვინ-მე გამოთქუნეს ადგილ-ადგილ და უფროსღა უდაბნოთა შინა?

---

* შდრ. II თესალ. 3,10.

B რედ.: [1] დაყუს AC. [2] მათ B. [3] მთისა] მათისა B. [4] წარიყუანნა A, წარიყვანა BD. [5] აღიკუსცნა BCDEL. [6] შეჰოსა ACD. [7] მურვანოს] C. [8] ღუაწლნი ACEL, ღუაწლნი და შრომანი მათნი — D.

A

და დაყვიან მუნ მრავალ ჟამ და კუალად მოიქციან მონასტრადვე.

ამისსა შემდგომად გამოვიდეს მონასტრისა მისგან, და აღაშენეს სახლი სასტუმროჲ ქალაქსა შინა, და განუსუენებდეს მომავალთა ძმათა ქართველთა და ბერძენთა. რამეთუ განჰმზადეს ფერჴთა საბანელი და ტრაპეზი და სარეცლები და წარაგეს ზოგი განძისა მის, რომელი აქუნდა სამეუფოჲთ.

და მერმე წარვიდეს უდაბნოდ, და შეკრიბნეს ძმანი მრავალად და აღაშენეს მონასტერი თავისა თჳსი-სათჳს.

XI: და ვითარ ეუწყა ესე ანასტასის პატრიაქსა, მოუწოდა ნეტარსა პეტრე[ს] და მის თანა იოვანეს და აკურთხნა ორნივე ხუცად იძულებითა დიდითა, და წარავლინნა მონასტრადვე მათდა.

და ვითარ მივიდეს მონასტრად, იწყეს შენებად წმიდისა ეკლესიისა სახელსა ზედა წმიდისა დედოფლისა ღმრთის-ბ̃ობელისა. და ვითარ-იგი აშენებდეს, დაშურა წმიდაჲ პეტრე და მიწვა განსუენებად. მაშინ წარმოუდგა მას ეშმაკი, ეკიცხევდა მას და ეტყოდა: „რად არა დასდეგ სამეფოსა შინა შენსა და განისუენე საჭმლითა და სასმლითა და აჰა ესერა ცუდად დაშუერ. და არარაჲ

B

რამეთუ აღაშენეს[1] სახლი[2] სასტუმრო და მოამზადეს[3] ფერჴთა საბანელი, ტაბლაჲ[4] და ცხედარი და განუსუენებდეს[5] უცხოთა.

XI. და* ვითარცა ესმა ესე ყოველი ნეტარსა ანასტასი პატრიაქსა, მოიყვანნა[6] წმიდანი ესე და თჳნიერ ნებისა მათისა მღდლად[7] ჴელდასხმულ ყუნა[8].

კუალად[9] ჴელ-ყვეს[10] აღშენებად მონასტრისა. და ვითარ შურებოდეს, მცირედ განსუენებად მიიძინა ნეტარმან პეტრე. მაშინ გამოუჩნდა მას ეშმაკი, იწყო სინანულად და ყუედრებად მისა, ვითარმედ: „არა უმჯობეს იყო შენდა სამეუფოსა პალატსა შინა ყოფაჲ განსუენებით[11]? აჰა ესერა ცუდად დაშუერ და არარაჲ გაქუს სასყიდელი. ამისთჳს ვერცა ზედგომად შემძლებელ ხარ“.

---

* ეს აბზაცი ნუსხებში მისდევს ამ თავის ბოლო აბზაცს.

B რედ.: [1] აღაშენნეს D. [2] სახლნი D + და BDL. [3] მოჰზადეს D. [4] ტაბლა BCDEL. [5] განუსუენებდეს D, განუსჯნებდეს C, განუსუნებდეს ABEL. [6] მოიყუანნა AC. [7] მღდლობად D, მღედლად L. [8] ყუნა ABC. [9] და კუალად B. [10] -ყუს A. [11] განსუენებით L.

A

გაქეს მადლი. ამისთჳს ვერცა ზედგომად შემძლებელ ხარ“.

ხოლო წმიდამან პეტრე არად შეჰრაცხა იგი, არამედ ჰრქუა: „მართლუკუნ იქეც ჩემგან, ეშმაკო, რამეთუ მე მაქუს სასოებაჲ უფლისა ღმრთისა ჩემისა მიმართ, ხოლო სასოწარკუეთილი შენ ხარ და მსახურნი შენნი“, და მეყსა შინა იქმნა კუამლ ბოროტი იგი ეშმაკი და განქარდა. ხოლო წმიდამან პეტრე იწყო ტირილით ვედრებად ღმრთისა.

მაშინ გამოეცხადა მას უფალი ჩუენი იესუ ქრისტე და ჰრქუა მას: „რაჲ არს, პეტრე, რაჲსა სტირ ანუ რად სულმოკლე იქმნები? არა უწყია, რამეთუ ჴელმწიფებაჲ მაქუს ცხოველთა და მკუდართაჲ? და ჩემ მიერ არს ცხორებაჲ, არა ვისსა წარვსწყმედ შრომასა, არამედ მივაგებ კეთილსა მრავალწილად არა ოდენ შრომათათჳს, არამედ მოგონებათათჳსცა, რამეთუ ნეტარ არიან, |v| რომელთა არა უხილავ ჴორციელად და ვჰრწმენე, ვიდრე რომელნიცა თუალით მხილველ და ჴელით მსახურ ჩემდა იყვნეს. და აწ აღიხილენ თუალნი შენნი ზეცად“. ხოლო მან აღიხილნა და იხილა სიმაღლესა შინა ცათასა ეკლესიაჲ შუენიერად შემკული, და ბრწყინვიდა ვითარცა მზე. და იყვნეს შინაგან მისსა ერგასისნი კაცნი ბრწყინვალენი და მგალობელნი.

B

ხოლო წმიდამან პეტრე ჰრქუა: „მართლუკუნ იქეც ჩემგან, ეშმაკო, რამეთუ მე მაქუს სასოებაჲ უფლისა ღმრთისა მიმართ ჩუენისა[1]. ხოლო სასოწარკუეთილი შენ ხარ“. და მყის (240) უჩინო იქმნა. ხოლო წმიდამან პეტრე იწყო ტირილად.

და აჰა გამოეცხადა მას[2] უფალი ჩუენი იესუ[3] ქრისტე და ჰრქუა: „რაჲ არს, პეტრე, რაჲსა სტირ ანუ რად სულმოკლე ქმნილ ხარ? არა უწყია, რომელ არავის წარუწყმედ[4] შრომასა, არამედ მივაგებ კეთილსა მრავალწილად არა ოდენ შრომათათჳს, არამედ მოგონებათათჳსცა? აწ აღიხილენ ზეცად და იხილე სიმაღლესა შინა ცათასა ეკლესია[ჲ][5] შუენიერად შემკობილი“, რომელსა შინა იყვნეს[6] ერგასისნი კაცნი ბრწყინვალედ მგალობელნი.

B რედ.: [1] ჩუენისაj ჩემისა EL. [2] მას—BDEL. [3] იესო E. [4] წარუწყმენდ B. [5] ეკლესია L. [6] იუნეს ABC.

A

და ჰრქუა მას უფალმან: „აჰა ეკლესიაჲ, რომელი აღგიშენებია. აწ უკუე ნუ სულმოკლე იქმნები, არამედ იხარებდ“.

და ვითარცა ესე თქუა უფალმან, ამაღლდა ზეცად. წმიდაჲ პეტრე თაყუანის-[ს]ცემდა და ადიდებდა უფალსა ღმერთსა. და მიერითგან განძლიერდა ძალითა და შეწევნითა უფლისაჲთა, და სრულ ყო შენებაჲ წმიდისა მის ეკლესიისაჲ და მონასტრისაჲ. და შეკრიბნა მას შინა ძმანი მრავალნი, ყოველნივე მოღუაწენი, და განუჩინა მათ წესი და კანონი და დაუდგინა მათ წინამძღუარად კაცი ღმრთივ-შემოსილი და წმიდაჲ, და ჰრქჳან მონასტერსა მას «ქართველთა მონასტერი».

XII. ამისა შემდგომად გამოვიდეს მიერ წმიდაჲ პეტრე, იოვანე, ნეტარნი მამანი, და წარვიდეს იორდანისა პირსა ადგილსა უდაბნოსა. და იშენეს მონასტერი. და მრავალნი სასწაულნი იქმნნეს მონასტერსა მას ღმრთისა მაღლითა, რამეთუ მარტჳლნი იგი, რომელ ჰყვეს წმიდასა პეტრეს, ყოველთა დღესასწაულთა გამოიყვანნის დიდითა პატივითა და შექმნის ევლოგიაჲ და კუალად მუნვე დაჰკრძალნის შემდგომად ლიტანიისა და ამბორის-ყოფისა, რამეთუ ეჴსენა სიტყუაჲ იგი მოციქულისაჲ, ვითარმედ: „ჴსენებასა წმიდათასა ეზიარებოდეთ და ჰყოფდით“*.

B

და ჰრქუა მას უფალმან: „აჰა ეკლესია, რომელ აღგიშენებიეს“.

და ვითარცა ესე თქუა უფალმან, ამაღლდა ზეცად. ხოლო წმიდაჲ პეტრე სიხარულით თაყუანისცემდა და ადიდებდა. ხოლო მრავალნი სასწაულნი[1] იქმნებოდეს ამათ წმიდათა მიერ მადლითა ღმრთისაჲთა.

XII. ამიერ განვიდეს უდაბნოთა მათ[2] იორდანისათა. აღაშენეს[3] მუნცა მონასტერი. და განისმა ჰამბავი მათი ყოველსა მას ჭეყანასა.

* შდრ. II პეტრე 1,15.

B რედ.: [1] სასწაულ AC. [2] მათ—EL. [3] აღაშენა D.

A

და ვიდრე იყვნეს-ღა იგინი მონასტერსა მას იორდანის-პირისასა, ჟამსა ერთსა გამო-რაჲმე-აჯდა პირსა იოვანესსა და დაესხა ურვილი და სჴამდა პირსა მისსა. და მიუღებდა ნათელსა თუალთა მისთასა. და ჰრცხუენოდა მისლვად კაცთა თანა და იფარვიდა პირსა მისსა.

მაშინ წარიყვანა წმიდამან პეტრე იერუსალჳმს[1] საფლავსა უფლისასა. და ვითარ აღასრულეს ლოცვაჲ, იხილეს ყოველთა, რამეთუ ჴელი კაცისაჲ გამოვიდა ლოდისა მისგან პატიოსნისა და შეახო პირსა იოვანესსა, და მეყსეულად მასვე ჟამსა განიკურნა. და იხილეს ყოველთა, რამეთუ ყოლად რაჲთურთიით არაჲ იყო მის თანა კუალი ფიცხლისა მის წყლულებისაჲ და ადიდებდეს ღმერთსა შემწესა წმიდათასა.

კუალად სხუასა ჟამსა შევიდა სნებაჲ სასიკუდინე იოვანეს, და რომელთა იხილეს, იტყოდეს, ვითარმედ: „არღარა აღდგეს“. ხოლო მას ნეტარსა აქუნდა სასოებაჲ ღმრთისაჲ კეთილთათჳს საუკუნეთა და უხაროდა განსლვაჲ ამიერ სოფლით. არამედ ნეტარსა და წმიდასა პეტრეს დიდი გულისკლებაჲ აქუნდა, და ფრიად მწუხარე იყო სიკუდილისა და განშორებისათჳს მისისა.

B

და ვიდრე[1] იყვნეს[2], გამო-რაჲმე-აჯდა პირსა იოვანეს[3] და დაეცა ურვილი[4] და მოჰპამა პირი, და მიუღო ნათელი თუალთა მისთა[ჲ].

მაშინ წარიყვანა[5] წმიდამან პეტრე იერუსალჳმს[6] საფლავსა მას განმაცხოველებელსა. და ვითარცა ილოცეს, იხილეს, რამეთუ ჴელი კაცისა[ჲ] გამოვიდა ლოდისა მისგან პატიოსნისა და შეახო პირსა იოვანესსა[7], და მეყსეულად განიკურნა. იხილეს ყოველთა და ადიდებდეს ღმერთსა.

A რედ.: [1] ნუსხაშია: ი᷑ლიმს.

B რედ.: [1] ვიდრე-ღაBDEL. [2] იყუნეს. ABCEL, იყვნეს + მუნ BDEL. [3] ი᷑ნესსა D. [4] ურჳლი A, ურვეული C. [5] წარიყუანა A. [6] იᲂ᷑ლმს ABCDE, იერუსალიჱს L. [7] ი᷑ნესსა ACDE, იოანესსა L.

A

და ღამესა ერთსა დგა იგი ლოცვად იოვანესთჳს. და მოიწია მისა ჴმაჲ, რომელი იტყოდა: „პეტრე, სიყუარულისა შენისათჳს და გულს-მოდგინედ თხოჲსა, შევჰმატე ჟამთა იოვანესთა ათორმეტი წელი“. და მეყსეულად აღდგა და განცხოველდა იოვანე და განეყარა ქეცი ყოველსა გუამსა მისსა, და ჰორცნი მისნი მოეგნეს, და იქმნეს ვითარცა ყრმისა ჩჩჳლისანი. და ყოველნივე ადიდებდეს ღმერთსა, რომელმან [162] ყვის ნებაჲ მოშიშთა მისთაჲ.

მაშინ უკუე ჰრქუა წმიდამან პეტრე ნეტარსა იოვანეს: „აღდეგ, ძმაო, და შეწირე უსისხლოჲ მსხუერპლი სამადლობელად ღმრთისა, რომელმან გიჴსნა შენ ჴელთაგან სიკუდილისათა“. ხოლო მან ჰრქუა, ვითარმედ: „არა მიც ჴმაჲ და ვერცაღა თუ უბნობად შემძლებელ ვარ“. ჰრქუა მას წმიდამან პეტრე: „უკუეთუ სთნდეს მეუფესა, შესაწირავი შენი შემძლებელ არს შენდა მოცემად ჴმისაცა“. მაშინ აღდგა ნეტარი იოვანე და აღვიდა საკურთხეველად და იწყო ჟამისწირვად, და მოეცა მას ჴმაჲ უზეშთაეს პირველისა და უშუენიერეს.

მერმე კუალად ჩუენებასა იხილვიდა ნეტარი იოვანე სამ დღე და სამ ღამე სენაკსა შინა თჳსსა და ხედვიდა, რამეთუ საყდარნი დაიდგნეს სასჯელისანი და ძელი ჯუარისაჲ გამოუჩნდა ღრუბელთა თანა ცისათა, და მაშინღა მსაჯული დაჯდა. და იყო მსაჯულისა მის

B

A

გარემოჲს სიმრავლე ურიცხჳ ანგელოზთა და მთავარანგელოზთაჲ, სერობინთა და ქერობინთაჲ. და იხილნა კუალად წმიდანი მოციქულნი საყდართა ზედა მსხდომარენი და წინაჲსწარმეტყუელნი და ყოველნი წმიდანი და მართალნი მართლმსაჯულისა ქრისტეს ღმრთისა მდგომარენი.

ხოლო ნეტარი და წმიდაჲ პეტრე და თჳთ იოვანე სხდეს წინაშე საკურთხეველისა, და გარემოჲს მათისა სხდა სიმრავლე იგი მონაზონთაჲ, რომელნი მათ მიერ შეწირულ იყვნეს ღმრთისა.

მაშინ წარმოადგინნა მონაზონი იგი წინაშე ქრისტესა და ჰხედვიდა, რამეთუ რომელნიმე მიეცემოდეს ცეცხლსა დაუშრეტელსა და რომელნიმე მიიღებდეს გჳრგჳნსა დაუჭნობელსა. და იხილა ყოლად წმიდაჲ დედოფალი ღმრთის-მშობელი მდგომარე წინაშე ძისა თჳსისა და მეუდრებელ ყოვლისა სოფლისათჳს. და ესეოდენ საშინელ იყო ჩუენებაჲ ესე, რომელ ენაჲ კაცისაჲ მითხრობად ვერ შემძლებელ არს. და ესე თჳთ ნეტარმან იოვანე გჳთხრა. ხოლო შემდგომად ამის ჩუენებისა დღესა ოცდაათსა არავის მიუგო სიტყუაჲ, რამეთუ განგებაჲ მისი არღარა იყო ქუეყანასა ზედა, არამედ ზეცად. და იქმნა პირი მისი, ვითარცა პირი ანგელოზისაჲ განბრწყინვებულ.

B

A

XIII. და მათ ჟამთა შინა წმიდაჲ და სანატრელი პეტრე და მოწაფენი მისნი და იოვანეცა ნეტარი წარვიდა ეგჳპტედ სანახებთა სკიტისათა. მოჰვლიდეს და მოილოცვიდეს წმიდათა მამათა უდაბნოჲსათა, და სურვიელ იქმნეს უდაბნოსა მას, და გამოარჩიეს ადგილი და აღაშენეს ეკლესიაჲ და გარემოჲს მონასტერი. და მოიყვანეს ეპისკოპოსი და აკურთხეს ეკლესიაჲ. და ვითარ აკურთხევდეს, იხილეს, რამეთუ წმიდაჲ მარკოზ მახარებელი სცხებდა ნელსაცხებელსა ეკლესიასა შინა და აკურთხევდა.

ხოლო მრავალნი სასწაულნი ქმნნა ღმერთმან ჴელითა ნეტარისა პეტრესითა ეკლესიასა მას შინა და ქუეყანას[ა]ცა ალექსანდრიისასა. და მრავალნი ეშმაკ[ე]ულნი და ბრმანი და მკელობელნი და კეთროვანნი განკურნნეს.

და რაოდენთამე დღეთა შემდგომად კუალად მოიქცეს იერუსალიმადვე[1] და კუალად აღაშენეს ქალაქს[ა] შინა სახლი სასტუმროჲ. და იწყეს შენებად ეკლესიისა. და სხუაცა ვინმე ერისკაცი მთავარი აშენებდა მახლობელად მათსა ეკლესიასა თჳსსა და ერჩოდა მოწაფესა ნეტარისა პეტრესსა საზღვრისათჳს.

B

XIII. ამიერ კუალად წარვიდეს[1] უდაბნოთა მათ ეგჳპტისათა და სანახებთა სკიტისათა. სურვიელ[2] უკუე იქმნეს[3] უდაბნოსა მას, და გამოირჩიეს ადგილი და აღაშენეს ეკლესია. და მოიყვანეს ეპისკოპოსი[4], რაჲთა აკურთხონ. და იხილეს ყოველთა, რამეთუ წმიდაჲ მარკოზ მახარებელი სცხებდა ნელსაცხებელსა ეკლესიასა მას და აკურთხევდა.

ხოლო მრავალნი სასწაულნი და კურნებანი ქმნნა[5] ღმერთმან ჴელითა ნეტარისა პეტრესითა ეკლესიასა მას შინა და ქუეყანას[ა]ცა[6] ალექსანდრიისასა. და მრავალნი ეშმაკეულნი, ბრმანი და მკელობელნი და კეთროვანნი[7] განიკურნნეს[8] მის მიერ

(v) და რაოდენთამე დღეთა შემდგომად[9] კუალად მოიქცეს იერუსალჳმდ[10] და იყოფოდეს[11] მათ მიერ აღშენებულსა[12] მონასტერსა, და სხუაცა[13] მონასტერი აღაშენეს და სასნეულო[ჲ].

A რედ: ნუსხაშია [1] ᵔიჲსლიმᵔდეე.

B რედ.: [1] წარჯდეს A. [2] სურჯელ A, სურჯერ C. [3] იქმნესBEL. [4] ეპისკოპოზი BCDEL. [5] ქმნა CD. [6] ქუეყანასაცა BCDEL. [7] და კეთროვანნი — D. [8] განიკურნეს CD. [9] შემდგომად—D. [10] იჲᵔლმდ ABCE, იჲᵔლმად D, იერუსალიმად L. [11] იყოფოდე A, იყოფებოდეს D. [12] აღშენებულსა + მას BDEL. [13] სხეაცა AEL.

A

და დღესა ერთსა წარმოვიდოდა იოვანე მუშაკთა თანა ეკლესიისათა. და აღუშფოთდა მთავარი იგი იოვანეს, და უხეთქნა ღაწუსა მისსა და განასხნა მუშაკნი ეკლესიისანი. ხოლო იოვანე[v] არაჲ მიუგო, არამედ შევიდა წმიდისა პეტრესა და აუწყა საქმე ესე. ხოლო წმიდამან პეტრე არა სწყევა მას, არამედ ესრეთ თქუა: „ჶ საკჳრველი, უკუეთუ კაცი იგი ამას ღამესა არა მოკუდეს“.

და ვითარ განთენა, მოსარჩლე იგი მათი მომკუდარ იყო. და უწყოდეს ყოველთა, რამეთუ სნებაჲ არა სჭირდა მთავარსა მას, გარნა ამისთჳს ეწია მას რისხვაჲ იგი, რომელ იოვანეს უხეთქნა.

ხოლო ვითარცა დაჰფლეს იგი, კუალად იწყეს შენებად ეკლესიისა წმიდათა მათ. და ღმრთისა შეწევნითა კეთილად განასრულეს. და ჰმსახურებდეს უწყინოდ ყოველთა ძმათა მომავალთა გლახაკთა და უცხოთა.

ხოლო ერთსა ჟამსა დაელია საზრდელი და არაჲ აქუნდა მათ ყოლად რაჲთურთით. და ჩუეულებისაებრ შემოკრბეს გლახაკნი. ხოლო წმიდათა მათ არაჲ ჰქონდა მათ (!) საზრდელი ჶორციელი, რაჲთამცა ისტუმრნეს გლახაკნი იგი. არამედ ღმრთისა მიმართ აჴუნდა მრავალი სასოებაჲ, და აღდგეს და ილოცეს ქრისტეს მიმართ და თქუეს: „უფალო, უფა-

B

ხოლო ერთსა ჟამსა დაელია მათ საზრდელი და არა აქუნდა ყოლად, არამედ სასოებაჲ ღმრთი სამიერი. დღესა უკუე[1] ერთსა შემოკრბეს გლახაკნი და უცხონი მრავლად. ხოლო წმიდათა მათ არა აქუნდა, არამედ აღდგეს[2], ილოცეს და თქუეს: „უფალო იესუ ქრისტე, შენ სთქუ და ბრძანე: «ნუ ჰზრუნავთ[3] ხვალისასა[4*]», არამედ აწ რაჲ[5] ვყოთ ანუ[6] რაჲთა

---

* მათე 6,34.

B რიდ.: [1] უკუე + უკუე D. [2] აღდგეს + და B. [3] ზრუნავთ DE. [4] ხვალისათჳს D. [5] რა L. [6] ახუ — D.

A

ლო, შენ სთქუ და ჰბრძანე, ვითარ-მედ: «ნუ ჰზრუნავთ ხვალისასა»*, არამედ აწ რაჲ ვყოთ, რაჲთუ არარაჲ გუაქუს, რაჲთამცა მონა-ნი შენნი ვისტუმრენით". და ვიდრე ილოცვიდეს-ღა წმიდანი იგი, იპოვნეს ყოველნი ჭურჭელნი, რამეთუ აღვსებულ იყუნეს: სახუარბლენი და საფჭლენი და საპურენი და საცერცუენი და საზეთენი და საღჯენი, ყოველნივე ძღიდრად გარდაეცემოდეს. და ვითარცა იხილეს საკჳრველებაჲ ესე, ადიდებდეს ღმერთსა და განუყოფდეს უშურველად ყოველთავე.

ამისა შემდგომად ჰრქუა მათ მამამან ზენონ არქიმანდრიტმან, ვითარმედ: „შეევედით მონასტრად და მოიჴსენებდით ძმათა მათ მარხვითა და ლოცვითა". ხოლო იგინი მორჩილ ექმნეს და შეევიდეს მონასტრად, რომელი მახლობელ იყო იერუსალიმსა[1], და იღუწიდეს უმეტეს ყოველთაჲსა. და ესრეთ იყუნეს, ვითარმცა (!) ახლად, და დღითი-დღე შედგებოდეს ყოველთა სათნოებათა.

ხოლო იგი ვიდრე იყუნეს მას მონასტერსა, აღესრულა წმიდაჲ და ნეტარი იოვანე საჩურისი და წარვიდა წინაშე უფლისა მხიარულითა პირითა. და დაჰმარხეს იგი დიდითა დიდებითა მონასტერსა

B

ვისტუმრნეთ მონანი ესე შენნი". და ვიდრე[1] ილოცვიდეს-ღა[2] წმიდანი იგი, აჰა იპოვნეს ყოველნი ჭურჭელნი აღსავსენი: სახუარბლენი, საპურენი, საფჭლენი[3], საცერცუენი[4], საზეთენი, საღჯენი, ყოველნივე მდიდრად გარდამოეცემოდეს[5]. და ვითარცა იხილეს საკჳრველი ესე, ადიდებდეს ღმერთსა მომცემელსა კეთილისას[ა] და განუყოფდეს ყოველთა უშურველად.

ხოლო ვიდრე იყუნეს-ღა[6] იგინი მონასტერსა ზენონ არქიმანდრიტისასა, ნეტარი იოვანე[7] საჩურისი სოფლით განვიდა[8] და წარვიდა წინაშე უფლისა[9] მხიარულითა პირითა. და დამარხეს იგი

---

* მ ა თ ე 6,34.

A რედ.: ნუსხაშია: [1] ი˘ერლიმსა.

B რედ. [1] ვიდრე] ვ˘ა C, ვე D. [2] ილოცდეს-ღა A. [3] საიფჭლენი BDEL. [4] საცერცვენი D, საცუერცვენი E. [5] გარდაეცემოდეს BD. [6] იყუნეს-ღა ABC. [7] იოანე L. [8] განჴდა A. [9] უფლისა] ღმრთისა D.

A

მას ქართველთასა, რომელი მათ წმიდათა აღაშენეს.

ხოლო ნეტარმან პეტრე დაყო მონასტერსა მას, სადა-იგი მიავლინა არქიმანდრიტმან, მრავალნი წელნი დიდსა და ფიცხელსა შინა მოღუაწებასა ეზომი იღუაწა, რომელ უზეშთაეს იქმნა ბუნებასა კაცთასა.

და დიდად განითქუა სახელი მისი ყოველსა მას ჭუეყანასა იერუსალიმისა[1], პალესტინისა და ეგჳპტისასა. და ყოველთა მიერ სანატრელ იქმნა ვითარცა ჰეშმარიტი მონაჲ ქრისტეს ღმრთისაჲ.

XIV. მას ჟამსა შინა მოკუდა ეპისკოპოსი ქალაქისა ‹მიუმისაჲ, და შეკრბეს და მოვიდეს ყოველნი მოქალაქენი მიუმისანი პატრიაქისა და ჰრქუეს, ვითარმედ: „წმიდაო მეუფეო, ქალაქისა ჩუენისა ეპისკოპოსი გარდაიცვალა და სხუაჲ ეპისკოპოსი არა გჳნებს, გარნა პეტრე ქართველი.“

მაშინ უბრძანა პატრიაქმან ძიებაჲ მისი. და წარვიდეს, და ძიება-ყვეს და პოვეს უდაბნოს, რამეთუ უდაბ[163]ნოჲს-მოყუარე იყო წმიდაჲ ესე. და მრავალჯერ წარვიდის მარტოჲ უდაბნოდ, რაჲთა მხოლოჲ მხოლოსა ზრახვიდეს. ხოლო ვითარცა პოეს წმიდაჲ იგი, მძლავრ შეიპყრეს და შეკრეს, და

B

დიდითა დიდებითა მონასტერსა მას ქართველთასა, რომელ მათ წმიდათა[1] აღეშენა[2]..

XIV. მასვე ჟამსა აღესრულა ეპისკოპოზი[3] ქალაქის[ა] მაოამისა, და შეკრბეს და მოვიდეს ყოველნივე მის ქალაქისანი წინაშე პატრიაქისა და ჰრქუეს, ვითარმედ[4]: „წმიდაო მეუფეო[5], ეპისკოპოზი[6] ჩუენი ქალაქისა გარდაიცვალა და სხუაჲ ეპისკოპოსი[7] არავინ გუნებავს, გარნა პეტრე ქართველი[8]“.

ხოლო მან უბრძანა მოძიებად[9] მისი. და წარვიდეს მეძიებელნი, და პოვეს იგი ადგილსა უდაბნოსა. და ვითარცა აუწყეს მიზეზი მისლვისა თჳსისა[ჲ], იჯმნა მათგან და ივლტოდა.

A რედ.: [1] ნუსხაშია: [1] იᲝ᷑ლიმისა

B რედ.: [1] წმიდათა + მაᲝათა C. [2] აღაშენეს BDEL, აღაშენა C. [3] ებისკოპოსი E, ებისკოპოზი L. [4] ვ᷑დ — BCEL. [5] მეჯᲝ A, მეფ᷑Ო DE. ნეფეო L. [6] ებისკოპოზი E, ეფისკოპოზი L, ეპისკოპოზი BCD. [7] ებისკოპოზი EL. [8] ქართუᲝლიL. [9] მოძიებაჲ D.

A

მიჰყვანდა შეკრული, რაჲთა არა ივლტოდის.

ხოლო წმიდამან, ვითარცა ცნა მიზეზი შეკრვისაჲ, და რამეთუ ეპისკოპოს ჰყოფენ, შეუძნდა ფრიად, და მწარედ ტიროდა და განტევებასა ევედრებოდა და ეტყოდა მათ, ვითარმედ: „დიდად ცოდვილი ვარ“.

ხოლო მათ არა ისმინეს მისი, არამედ წარიყვანეს. და ვითარცა მიიწინეს დაბასა ერთსა, დაუღამდა მათ, და დ[ა]ადგრეს სახლთა შინა ქორედთა, რაჲთა ვერ უძლოს წმიდამან სივლტოლად. მაშინ ჰრქუა მათ წმიდამან პეტრე: „განმჴსენით მე მწუხრსა ამას და განთიად შემკარით“. ხოლო მათ განჰჴსნეს. და ვითარცა დაიძინეს ყოველთა, აღდგა ყოველთაგან უცნაურად და ენება გარდაგდებაჲ თავისაჲ ხოლო სიმაღლისა მისგან, რაჲთა განერეს ანუ განიტეხოს ასოჲ რაჲმე, და ესრეთ დააკლდეს დიდებასა მას, რამეთუ დიდად სძულდა დიდებაჲ ამის სოფლისაჲ.

მაშინ გამოეცხადა მას უფალი პირისპირ მჴედრებითა ანგელოზთაჲთა და ჰრქუა მას: „პეტრე, არა უწყია, რაჲ-იგი უბრძანე მოციქულსა ჩემსა პეტრეს და ოდეს იგი დაბანასა მას ფერჴთასა ურჩ მექმნებოდა?“ ხოლო მან მიუგო ძრწოლით: „ჰე უფალო, უწყი“. და ჰრქუა მას უფალმან: „და აწ

B

ხოლო მათ იხილეს რაჲ, შეიპყრეს. და ესრეთ მოჰყუანდა[1]. მწუხრი უკუე სავანე-ჰყვეს[2] დაბასა რომელსამე, და დადგეს სახლსა შინა ქორედსა. მაშინ ჰრქუა მათ წმიდამან: „განმჴსენით მე მწუხრსა ამას“. ხოლო მათ განჴსნეს. და ვითარცა დაიძინეს ყოველთა, აღდგა და ენება გარდაგდებაჲ[3] თავისა[ჲ], რაჲთა განერეს ანუ მოიტეხოს ასოთა თჳსთაგანი და ესრეთ დააკლდეს დიდებასა მას.

და ვითარ გახიზრახვიდა[4] ამას, აჰა (241) კუალად გამოეცხადა მას უფალი პირის-პირ მჴედრებითა ანგელოზთა[ჲ]თა და ჰრქუა მას: „პეტრე, უწყია, რაჲ-იგი უბრძანე მოციქულსა ჩემსა პეტრეს, ურჩ მექმნებოდა რაჲ საიდუმლოსა მას ფერჴთა განბანისასა[5]? და აწ შენ გეტყჳ: «არა გიც ნაწილი სამკჳ-

B რედ.: [1] მოჰჴუნდა A. [2]-ჰყჳს A, ყჳს DEL. [3] გარდაგდებად BDEL. [4] განიზრახჳდა A, განიძრახვიდა B. [5] ფერჴთ-ბანისასა D.

A

შენცა გეტყჳ, არა გიც ნაწილი სამკჳდრებელსა ჩემსა, უკუეთუ არა ჰმწყსნე ცხოვარნი ჩემნი". და ნუგეშინი[ს]-სცა უფალმან და განაძლიერა. და ამისა შემდგომად ამაღლდა უფალი ზეცად. ხოლო წმიდაჲ პეტრე თაყუანის-სცემდა და ადიდებდა წმიდასა სახელსა მისსა.

და ვითარცა განთენა, აღდგეს კაცნი იგი და წარიყვანეს ნეტარი პეტრე პატრიაქისა წინაშე. და ეტყოდა წმიდაჲ პატრიაქსა, ვითარმედ: „წმიდაო მეუფეო, ფრიად ცოდვილი ვარ და არა ღირსიო", და იჩემებდა ცოდვათა მრავალთა სახელით, რომელთაგან ბიწიცა არა უწყოდა, და ფრიად უღირსად ხადოდა თავსა თჳსსა, რაჲთამცა განუტევეს. ხოლო მათ არაჲ ისმინეს, არამედ აღდგა პატრიაქი, და წარიყვანა წმიდაჲ პეტრე წმიდად ეკლესიად. და დაასხნა ჴელნი თჳსნი პატრიაქმან თავსა ზედა პეტრესსა და აკურთხა იგი მთავარეპისკოპოსად ნებითა ღმრთისაჲთა. და დაიმჭირა იგი მის თანა დღეთა მრავალთა. და ცნა და გულისჴმა-ყო პატრიაქმან, ვითარმედ დიდად სულიერი მონაჲ არს ღმრთისაჲ.

XV. ხოლო შემდგომად დღეთა რაოდენთამე მოუწოდა პატრიაქმან მთავართა ქალაქისა მიუმისათა და ასწავა მათ სწავლაჲ სა-

B

დრებელსა ჩემსა, უკუეთუ[1] არა დაჰმწყსნე ცხოვარნი ჩემნი". და ვითარ ესე ჰრქუა, განაძლიერა[2], ნუგეშინი-სცა და ამაღლდა ზეცად. ხოლო იგი თაყუანი-სცემდა და ადიდებდა სახელსა მისსა.

მაშინ მისცა თავი თჳსი ნებასა მათსა და წარვიდეს წინაშე პატრიაქისა[3]. ხოლო იჴმნიდა პატრიაქისაგანცა და მრავალფერთა ცოდვათა იჩემებდა, რაჲთა განერეს. ხოლო მან არა უსმინა[4], არამედ აღიყუანა[5] წმიდად ეკლესიად და აკურთხა იგი ეპისკოპოზად[6] ნებითა ღმრთისაჲთა. და შემდგომად მცირედისა ჟამისა წარავლინა საყდრად მისად.

XV. ხოლო ეუწყა რაჲ მკჳდრთა მაომისთა[7], მოეგებოდეს[8] სიხარულით, კერეონთა[9] და სულნელთა[10], საკუმეველთა[11] და ნელსაცხებელ-

---

B რედ.: [1] უკეთუ B. [2] განაძლიერა + და D. [3] პატრიაქისაგანცა BCDEL. [4] ისმინა BDEL. [5] აღიყვანა BDEL. [6] ებისკოპოზად EL. [7] მაოამისათა B, მაოამისთა DEL. [8] მოეგებოდეს AC. [9] კერონთა A. [10] სურნელთა BD. [11] საკმეველთა EL.

A

ღმრთოჲ და მერმე მიუთუალა მათ წმიდაჲ პეტრე და ჰრქუა: „კაცნო ღმრთის-მოყუარენო, ამას მწყემსსა კეთილსა მიგცემს თქუენ უფალი ღმერთი. აწ უკუე დაემორჩილენით ამას, ვითარცა ქრისტესა, და შეუდეგით ყოვლითა სულითა თქუენითა". ხოლო მათ მიითუალეს წმიდაჲ პეტრე სიხარულითა დიდითა და ჰმადლობდეს უფალსა ღმერთსა.

ხოლო პატრიაქმან წარავლინა წმიდაჲ პეტრე საყდარსა თჳსსა დიდითა პატივითა. და ვითარცა მიიწია წმიდაჲ პეტრე ქალაქად მიუმისა, გამოვიდეს ყოველნივე შემთხუევად მისა და მიგებებად დიდთაგან ვიდრე მცირედმდე კერეონებითა და სანთ[ν]ლებითა დიდძალითა და ქებითა, გალობითა და შესხმითა. და დიდითა დიდებითა და პატივითა შეიყვანეს ქალაქად და წმიდად ეკლესიად. ხოლო სასწაულნიცა მრავალნი იქმნნეს ღმრთისა მიერ ჴელითა წმიდისა პეტრესითა ქალაქსა მას შინა დღესა მას შესლვისა მისისასა. ამისთჳსცა ყოველნი იხარებდეს და ადიდებდეს ღმერთსა, რომელმან ესევითარი მწყემსი მოსცა მათ.

ხოლო წმიდამან პეტრე არა შეწირა მსხუერპლი იგი უსისხლოჲ მრავალ ჟამ. მაშინ მოიწია მისა ჴმაჲ, რომელი ეტყოდა: „პეტრე, აღდეგ და შესძინე ტალანტსა

B

თა სიმრავლითა, და მრავლითა დიდებითა და პატივითა აღიყუანეს[1] ეკლესიად, ბრწყინვალე სანთელი სასანთლესა ზედა[2], და[3] დადგეს[4], რაჲთა ჰნათობდეს[5] ყოველსა.

ხოლო წმიდამან ჟამ რაოდენმე[6] არა შეწირა უსისხლო[ჲ] იგი მსხუერპლი. მაშინ მოიწია ჴმაჲ ზეგარდამო, რომელი ეტყოდა: „პეტრე, აღდეგ და შესწირევედ[7]

B რედ.: [1] აღიყუანეს BDEL. [2] ზედა—DEL. [3] და—BEL. [4] დაადგეს ACD. [5] ნათობდეს D. [6] რაჲოდენმე ACL. [7] შეწირევედ D.

A

შენსა და შესწირევდ მსხუერპლსა, რაჲთა არა მოიღო პატიჟი მონისაჲ მის, რომელმან-იგი დაჰფლა ტალანტი უფლისა თჳსისაჲ".

ხოლო პეტრეს ვითარცა ესმა ჴმაჲ უფლისაჲ, აღდგა შიშით და იწყო ჟამის-წირვად. და იყვნეს მრავალნი მღდელნი და მონაზონნი გარემოჲს საკურთხეველისა მის. და იხილეს ყოველთა, რამეთუ, რაჟამს განაწილა ჴორცი იგი ქრისტესი, აღივსო წმიდაჲ საკურთხეველი სისხლითა.

ხოლო ნეტარი პეტრე შეძრწუნდა და უკუდგა წმიდისა ტრაპეზისაგან.

მაშინ მოიწია მისა ჴმაჲ ზეცით, რომელი ეტყოდა: „ეპისკოპოს, შესაწირავი განასრულე. ხოლო არა შენთჳს იქმნა საქმე ეგე, არამედ ჩემთჳს, რაჲთა უწყოდინ ყოველთა, რაოდენ დიდ არს და საშინელი შესაწირავი იგი სიწმიდისაჲ და შეწუნარებულ გულითა უმანკოთაგან, ხოლო დამსჯელ გულარძნილთა გონებითა".

და ვითარცა იხილეს ესე და ესმა ჴმაჲ ზეცით ყოველთა მოქალაქეთა, იხარებდეს ყოველნივე და ადიდებდეს ღმერთსა, რომელმან ესევითარი მწყემსი მოსცა მათ. და მიერითგან ეპყრა ყოველთა, ვითარცა ანგელოზი ღმრთისაჲ.

XVI. მათ დღეთა შინა დაესრულა მეფობაჲ თევდოსი მცირისაჲ

B

მსხუერპლსა, რაჲთა არა მიიღო, პატიჟი ტალანტის-დამმალველისა[1] მის".

ხოლო წმიდასა[2] ვითარცა ესმა ჴმა[ჲ][3] უფლისაჲ, აღდგა შიშით და იწყო ჟამის-წირვად. და ვითარცა იწყო განაწილებად წმიდასა მას ჴორცსა უფლისასა, ეჰა ძლიერებათა შენთა, ქრისტე, რამეთუ იხილეს ყოველთა, რომელ წმიდაჲ იგი[4] ფეშხუმი სისხლითა აღივსო და შეძრწუნებულნი იქცეოდეს.

ხოლო წმიდაჲ იგი მცირედ უკუნდგა წმიდისა ტრაპეზისაგან.

და აჰა მოიწია ჴმაჲ ზეცით, ვითარმედ: „ეპისკოპოს[5], შესაწირავი განასრულე, რამეთუ არა შენთჳს იყო ესე, არამედ ერისა მაგისთჳს, რაჲთა ცნან, რაოდენ დიდ არს და საშინელ ძალი შესაწირავისა[6] მაგის წმიდისა და შეწუნარებულ გულითა წრფელითა[7], ხოლო დამსჯელ გონებითა გულარძნილთა[8].

ამიერითგან ვინ-მე გამოთქუნეს ღუაწლნი და შრომანი მისნი, თუ

B რედ.: [1] დამალველის L. [2] წმიდა L. [3] ჴმა ACL. [4] იგი—D. [5] ეპისკოპოზ BD, ებისკოპოზ EL. [6] შესაწირავისა BDEL. [7] წრფელთა ABC. [8] გულარძნილთა EL.

A

და დაიპყრა მეფობაჲ მარკიანე, და შეკრიბა კრებაჲ მეოთხე ქალკიდონს ეჭუსას ოცდაათთა მამათაჲ, და დაამტკიცეს ორი ბუნებაჲ ქრისტესი. სევერიანოსნი-იაკობნი — შეჩუენებულნი —არა შეიწუნარებდეს ქრისტეს ორთა ბუნებათა და არცა განჰორციელებასა მისსა წმიდისა ღმრთის-მშობელისაგან.

მაშინ ნეტარმან კჳრილე ალექსანდრიელმან და ყოველთავე მამათა შეაჩუენნეს იაკობნი და ყოველნი მწვალებელნი, რომელთა არა ჰრწამს ორი ბუნებაჲ ქრისტესი და კაცებაჲ მისი წმიდისა ღმრთის-მშობელისაგან.

ხოლო მეფემან მარკიანე წარმოავლინა კაცი სამეუფოჲ პალესტინედ, რაჲთა განასხნეს მწვალებელნი ქუეყანით მათით. ხოლო ვინაჲთგან უკეთურნი იგი მრავალ და ფრიად იყვნეს, ამისთჳსცა ძლიერად წინააღუდგეს. და იქმნა ბრძოლაჲ შორის მათსა და ფრია-

B

ვითარ იღუაწა პირმეტყუელთათჳს სამწყსოთა ქრისტესთა. მრავალნი წარმართნი მეკერპენი მოაქცინა და ღირს ყვნა[1] ემბაზსა ნათლის-(ν)ღებისასა; მწვალებელთა არწმუნა შეერთებაჲ ეკლესიისა[ჲ]; უწჯობასა ლოცვითა[2] გარდამოიყუანა[3] წჯმა[ჲ] ფრიადი; უშვილოთა მიჰმადლა[4] შვილიერებაჲ[5], სენი მრავალფერნი განკურნნა[6]; ვენაჯთა უნაყოფოებაჲ ნაყოფიერ ყო; მეთევზეთა[7] ნადირობისა განმარჯუებაჲ მიჰმადლა[8]. ხოლო მისცა ღმერთმან მადლი წინაწარმეტყუელებისა და სულსა წმიდათასა ხილვისა, რამეთუ იხილა სული მამისაჲ[9] ესაია[ჲ]სი და მამისა ზენონ სკიტელისა[ჲ][10] ჴორცთაგან რაჲ განსრულ იყვნეს[11] და აღვიდოდეს[12] ზეცად.

B რედ.: [1] ყუნა ABC. [2] ლოცჳთა A. [3] გარდამოიყუანა BDEL. [4] მიმადლა ABCEL. [5] შჳლიერებაჲ AL. [6] განკურნა D. [7] მეთევზურთა D. [8] მიმადლა ABC. [9] მამისა BDEL. [10] სკითელისა L. [11] იყუნეს ABCE. [12] აღჳდოდეს AC.

A B

დი სიმრავლე მოსწყდა მართლმადიდებელთაჲ ბილწთა მათ მწვალებელთაგან, არამედ უკუანაჲსკნელ იძლივნეს უკეთურნი იგი.

დღესა ერთსა, ვითარცა დადგა წმიდაჲ პეტრე ჟამის-წირვად, იხილა განცხადებულად, რამეთუ მოვიდეს წმიდანი ანგელოზნი და [164] აღიყვანებდეს სულთა მართლმადიდებელთასა ზეცად დიდითა დიდებითა წინაშე უფლისა, რომელნი-იგი მოისრნეს მწვალებელთა მიერ. და იხილნა სულნი მიცვალებულნი შთამავალნი ქუესკნელად ჯოჯოხეთად. და ესე ამისთჳს იხილა, რაჲთა ასწაოს სამწყსოთა თჳსთა მართალი სარწმუნოებაჲ, და განამტკიცნეს სულნი ორგულნი და მცირედ მორწმუნენი.

XVII. ხოლო ღმრთის-მოყუარემან და მართლმადიდებელმან მეფემან მარკიანე დაყო ექუსი წელი და დაუტევა ცხორებაჲ მეფობისა თანა. და პოვეს ჟამი მწვალებელთა, და კუალად აღეგზნეს და აღატყდეს, ვითარცა ცეცხლნი, და დაიპყრნეს რომელნიმე კერძონი ქუეყანისანი. და შეკრბეს და განიზრახეს, რაჲთა მოკლან წმიდაჲ პეტრე ქართველი მღდელთ-მოძღუარი.

და წარმოვიდეს, და თანა-ჰყვა მცირე ყრმაჲ, რაჲთა ზაკ[უ]ვით და უცნაურად მოკლან წმიდაჲ იგი. და ვითარცა მოვიდეს და ჰრეკდეს კარსა და ჰრქუეს: „წმიდაო ღმრთისაო, განგჳღე და განკურნე ყრმაჲ ესე და რამეთუ იგუემების მტერისაგან“, მაშინ მოიწია მისა ჴმაჲ, რომელი ეტყოდა: „პეტრე, ნუ განუღებ კარსა, რამეთუ მზაკ[უ]ვარნი არიან“. ხოლო ესმა უშჯულოთა მათცა ჴმაჲ ესე და მეყსეულად იქცტოდეს.

ხოლო ვითარცა გულისჴმა-ყო ნეტარმან ზაკ[უ]ვაჲ მათი და რამეთუ მოკლვის ენება, მრქუა მე: „შვილო ზაქარია, აღდეგ და წარვიდეთ უცხოსა ქუეყანასა, რამეთუ არა ჯერ-მიჩს, რაჲთამცა ჩუენითა სიკუდილითა ესენი წარწყმდეს“.

და ვითარცა წარვედით მიერ, შევედით სოფელსა რომელსამე. და იყო დღე წმიდაჲ კჳრიაკე. და ბრძანა წმიდამან პეტრე შემზადებაჲ საკურთხეველისაჲ და წირვაჲ ჟამისაჲ. ხოლო სახლი იგი, რომელსა შინა ეგულებოდა წირვაჲ, საკერპოჲ ყოფილ იყო და ზე სიმაღლესა შინა დგეს კერპნი.

A B

და ვარქუ მას: „წმიდაო მამაო, ნუუკუე არა ჯერ-
-იყოს აქა შინა წირვაჲ, რამეთუ კერპნი დგანან“.

ხოლო წმიდამან მრქუა: „შვილო ჩემო, ღმრთის ა
შევსწირავთ მსხუერპლსა და არა ეშმაკთა“. და ვითარ - 5
ცა იწყეს ჯამის-წირვად, გამოჰკრთა ცეცხლი საცეცხურ-
თაგან და დაწუნა კერპნი იგი, ხოლო სახლსა არა ავნო.
და ესე რაჲ ვიხილეთ, მივეცით დიდებაჲ ღმერთსა.

კუალად მივედით ქალაქსა ერთსა და ვიყვენით
მუნ დღე რაოდენიმე. 10

და იყო ვინმე კაცი ქრისტეანე და ესუა ასული.
და დასნეულდა ქალი იგი სენითა ფიცხელითა. მაშინ
წარვიდა კაცი იგი, მამაჲ ქალისაჲ, რაჲთა მოიყვანოს
გრძნეული და განკურნოს ქალი იგი. ხოლო დედაჲ ქა-
ლისაჲ მოვიდა და შეუ[ე]რდა ფერჴთა წმიდისათა ცრემ- 15
ლით და ეტყოდა: „შემიწყალე მე, მონაო ქრისტეს
ღმრთისაო, და განკურნე ასული ჩემი და იჴსენ გრძნე-
ბისაგან, რამეთუ მამასა მისსა ჰნებავს მოყვანებაჲ გრძნეუ-
ლისაჲ“.

ხოლო წმიდასა შეეწყალა დედაკაცი იგი და ჰრქუა 20
მას: „ნუ სტირ, დედაკაცო. ქრისტემან განკურნოს ასუ-
ლი შენი, ხოლო არა ეჰგონებ, თუმცა ხვალემდინ ცო-
ცხალ იყო გრძნეული იგი. და [v] აღდგა და წარვიდა
წმიდაჲ იგი ქალისა მის და სცხო მას ეულოგიაჲ სახელსა
ზედა წმიდისა სამებისასა. და უპყრა ჴელსა მისსა და აღა- 25
დგინა იგი ყოვლითურთ მრთელი და უვნებელი და ადი-
დებდეს ყოველნივე ღმერთსა.

ხოლო გრძნეული იგი იპოა განთიად მკუდარი სიტყჳ-
საებრ წმიდისა. და განითქუა სახელი წმიდისაჲ მის ქა-
ლაქსა მას და გარემოჲს სანახებთა მისთა. 30

მთავარი ვინმე იყო მასვე ქალაქსა შინა და ხადა
წმიდასა პეტრეს და მისთანათა სამხრობად. ხოლო წმი-
დასა მას არა უნდა მისლვის, არამედ კუალად არა ინე-
ბა შეწუხებაჲ მთავრისაჲ მის, არამედ წარვიდა. ვითარ-
ცა დასხდეს სამხრობად, მთავარი იგი აგინებდა და ჰრის- 35
ხვიდა სახლეულთა თჳსთა, რამეთუ იყო გულფიცხელ.

მაშინ მოიწია მისა ჴმაჲ ზეცით წმიდისა, რომელი
ეტყოდა: „პეტრე, არა აღმოგიკითხავსა წერილი იგი,
ვითარმედ ყოველისა ცუდისა სიტყჳსათჳს სიტყუაჲ მის-

A B

ცენ კაცთა მას დღესა? და აწ სახელი ჩემი შენ ძლით იგმობვის სახლსა მაგას შინა და შენ მანდა ხარაა?“

ხოლო წმიდამან პეტრე მიზეზ-ყო მიზეზი რაჲმე, აღდგა მეყსეულად, და გამოვედით მიერ და წარვედით.

და დღესა მეორესა განვიდა მონასტერთა მათ, რომელნი იყვნეს გარეშე ქალაქისა მის, რაჲთა ჟამი წიროს.

და მოვიდეს დიდ-დიდნი და შერაცხილნი მის ქალაქისანი წინაშე წმიდისა. და იწყეს უბნობად სიტყუათა ცუდთა, ვითარცა არს წესი ერისკაცთაჲ. ხოლო ნეტარმან პეტრე არარაჲ მიუგო მათ, და შეევედით ერთსა მონასტერთაგანსა და აღვიდა წმიდად საკურთხეველად, რაჲთა ჟამი წიროს.

მაშინ წარმოუდგა მას ანგელოზი უფლისაჲ და ეგულებოდა გარდამოგდებაჲ მისი საკურთხევლით.

ხოლო წმიდამან პეტრე ჰრქუა მას ცრემლით: „რაჲ ვყავ, უფალო, ანუ რომლისა ბრალისათჳს შემამთხუევ ამას?“

მიუგო ანგელოზმან მან უფლისამან და ჰრქუა მას: „პეტრე! დღესა, რომელსა გეგულებოდის მსხუერპლისა შეწირვაჲ, ნუ მიუპყრობ სასმენელთა შენთა ურგებთა სიტყუათა და ნუცა შეაგინებ გონებასა შენსა და განჰხრწნი და გარე განჰვარდები კეთილისა გულს-მოდგინებისა შენისაგან, რამეთუ გონებაჲ წმიდაჲ უზეშთაეს არს და უფროჲს ყოველთა მსხუერპლთა და შესაწირავთა წინაშე უფლისა. ხოლო ესე შენდობილ იყავნ შენდა და ამიერითგან. ეკრძალე, რაჟამს გეგულებოდის ჟამის-წირვაჲ“.

ხოლო წმიდაჲ პეტრე შეუვრდა ანგელოზსა მას და ითხოვა შენდობაჲ და ადიდებდა უფალსა ღმერთსა.

XVIII. შემდგომად დღეთა რაოდენთამე წარვედით მიერ და ვიდოდეთ გზასა ჩუენსა. ხოლო ვიდრეცა ვიდოდა წმიდაჲ იგი, მრავალთა სასწაულთა აღასრულებდა და მრავალთა ერთა მოაქცევდა ღმრთისა სწავლითა თჳსითა. და მრავალთა უძლურთა და სნეულთა განჰკურნებდა ძალითა ქრისტეს ღმრთისაჲთა. და ვითარცა გარდაჴდეს დღენი არა მცირენი, დაჯდა მეფედ დიდი ლეონ. და ყო დიდი მშჯდობაჲ ეკლესიათა ზედა ღმრთისათა სანატრელმან მან მეფემან. მაშინ მიიქცა წმიდაჲ პეტრე თჳსსა საყდარსა და სამწყსოსა და ჰმწყსიდა

A B

მათ ქრისტეს ღმრთი[სა] მიერ[1]. და გარეშე ქალაქსა აღაშენა მონასტერი და ეკლესიაჲ შუენიერი, და შეკრიბნა ძმანი [165] მრავალნი და განუწესა მათ წესი და კანონი სულიერი და საღმრთოჲ.

და იმარხვიდა წმიდაჲ პეტრე ფრიად და მიმდემად. ამისთჳსცა ფრიადისა მარხვისაგან განირყუნა სტომაქი მისი. მაშინ ჰრქუეს ვიეთმე, რაჲთა წარვიდეს ცხელთა წყალთა და განიკურნოს. ხოლო ნეტარი იგი წარემართა. და ვითარცა ცნეს მოქალაქეთა წარსლვაჲ მისი, შეუდგეს მას ერნი არამცირედნი და იყვნეს მრავალნი კერპთ-მსახურნიცა. მაშინ უკუე ნეტარმან პეტრე აღაღო პირი თჳსი და იწყო სწავლად ერისა მის. და შემდგომად სწავლისა ნათელ-სცა კერპთ-მსახურთა მათ სულსა ორასსა. და ყოველნივე იხარებდეს და ადიდებდეს ღმერთსა.

შემდგომად ამისა კუალად იწყო ნეტარმან და წმიდამან პეტრე სიტყუად მათდა და ჰრქუა: „ჳამსა მას, რომელსა მოვიწიენით ქუეყანასა ამას პალესტინისასა, ვინებეთ წარსლვის მთასა მას, რომელსა მიიცვალა მოსე წინაწარმეტყუელი. და ვითარცა მივედით, ვიხილეთ მთასა მას ბერი ვინმე წმიდაჲ შეყენებული სენაკსა შინა, რომელსა აქუნდა ორმეოცი წელი გამოუვალად სენაკით. და ვითარცა გჳხილნა წმიდამან ბერმან, განიხარა ფრიად და მრქუა მე: „კეთილად მოხუედ, ძეო ქართველთა მეფისაო“. ხოლო მე ვითხოვე შენდობაჲ და ვარქუ, ვითარმედ: „არა ეგრეთ არს“. ხოლო მან წმიდამან მომიგო და მრქუა: „ნუ უარ-ჰყოფ, რომელი ჩუენ წინაშე ცხად არს ქრისტეს მიერ“.

მაშინ გამომიცხადა მე ყოველი გზაჲ ჩემი და მრქუა, ვითარმედ: „ეპისკოპოს იქმნე ქალაქსა დიდსა და ერსა ზედა მრავალსა“.

და აწ ოდენ წმიდაჲ იგი ბერი უფლისა მიიცვალა. რამეთუ ნათელ-ვსცემდი რაჲ ერსა ამას, ვიხილე სული წმიდაჲ ღმრთისა[ჲ] გარდამომავალი ემბაზსა ზედა წმიდასა, და აღავსნა ნათლითა და ბრწყინვალებითა მიუთხრობელითა, და აჰა კუალად ვიხილე ბერისა მის წმიდისა სული, რამეთუ აჰყვანდა ანგელოზთა ღმრთისათა დიდებითა დიდითა. და ჯერ-არს ჩუენდა, რაჲთა წარვი-

A რედ.: [1] ნუსხაშია: ღ˘თი.

A B

დეთ და ამბორს-უყოთ წმიდათა ნაწილთა მისთა. ხოლო თქუენ, შვილნო ჩემნო, წარვედით საყოფელად თქუენდა დაცულნი ძალითა ღმრთისაჲთა".

და ესრეთ განუტევა ერი იგი ლოცვით და კურთხევით. ხოლო ჩუენ წარვედით წმიდისა მის ბერისა და, ვითარცა მივიწიენით, ამბორს-უყავთ წმიდათა მათ ნაწილთა და ვილოცეთ და გამოვედით მიერ.

და ვითარ-იგი ვიდოდეთ, მივემთხჳნით სხუასა ბერსა წმიდასა*. და ვითარცა იხილა ბერმან ნეტარი და წმიდაჲ პეტრე, აღივსო სიხარულითა დიდითა. და ილოცეს და მოიკითხნეს ურთიერთარს. და ვითარცა მრავალი სიტყუაჲ სარგებელი სულისაჲ წარმოთქუეს, უკ[უ]ანაჲსკნელ ჰრქუა ბერმან წმიდასა პეტრეს, ვითარმედ: „პირველ მოსლვისა ჩემისა ადგილსა ამას ვიხილე ქუაბი ერთი და შევედ შინა. და ვითარცა შევედ, ვიხილე გარდაცვალებული ბერი ვინმე შუენიერი, და პირი მისი ნათობდა ვითარცა მზე. და ვიხილე რაჲ იგი, ამბორს-უყავ პირსა მისსა წმიდასა შიშით და სიხარულით. და დავისწავლე ადგილი იგი, და წარვედ და მიუთხარ კაცთა ღმრთის-მოყუარეთა. და ვითარცა მოვედით, არღარა ვიხილეთ წმიდაჲ იგი. ხოლო სასწაული რაჲმე ჩნდა-ღა. და აღვაშენეთ ეკლესიაჲ ადგილსა მას. ამისა შემდგომად ვევედრენით ღმერთსა, რაჲთა გამოგჳცხადოს, თუ ვინ იყო წმიდაჲ იგი ბერი. და მეუწყა ღმრთისა მიერ, ვითარმედ: „მოსე იყო ბერი იგი დიდი წინაწარმეტყუელ[ν]თა შორის".

და ვითარცა გჳთხრა თხრობაჲ ესე ბერმან მან, რომლისა მისრულ ვიყვენით, დაგუბანნა ფერჴნი და გჳსტუმრნა სამ დღე და მერმე მოვიღეთ წმიდაჲ ლოცვაჲ მისი.

და წარმოვედით მიერ და მოვედით დაბასა ერთსა, რომელსა მრავლით ჟამითგან წჴმაჲ არ[ა] ყოფილ იყო. და მოვიდეს მდაბიურნი იგი და ევედრნეს წმიდასა პეტრეს ეპისკოპოსსა, რაჲთა ილოცოს უფლისა მიმართ და მოსცეს მათ წჴმაჲ.

ხოლო წმიდამან ილოცა და მეყსეულად მოვიდა წჴმაჲ ძლიერი. და ვითარ იხილეს სასწაული ესე მეკერ-

* ნუსხაშია: ს˘ხსა ბ˘რსა წ˘ა.

A B

პეთა, მოიქცეს და ნათელ-იღეს ერთა მრავალთა ჴელითა წმიდისა პეტრესითა და ყოველნივე ადიდებდეს ღმერთსა.

და წარმოვედით მიერ და მოვედით სოფელსა ერთსა. და გჳმასპი[ნ]ძლა კაცმან ვინმე უშვილომან. და ეეედრა წმიდასა პეტრეს, რაჲთა ლოცვა-ყოს მისთჳს, და მოსცეს მას უფალმან შვილი. და მოვიდეს სხუანიცა მრავალნი ამისვე თხოვისათჳს. ხოლო წმიდამან პეტრე ულოცა მათ და დასწერა ჯუარი, და ყოველნივე შვილიერ იქმნნეს და ადიდებდეს ღმერთსა. და ესრეთ, სადაცა-იგი ვიდოდეთ, ქალაქთა ანუ სოფელთა, ყოველთაგან სასწაულთა აღასრულებდა წმიდაჲ პეტრე ძალითა ღმრთისაჲთა.

კუალად მივედით სხუასა სოფელსა, რომელსა ერქუა პატმოკონ, და მუნ გარდავიჴადეთ წმიდაჲ მარტჳლიაჲ. და იყო ვინმე ჴელოსანი დედოფლისაჲ მას სოფელსა, სახელით ელია, დიდად გლახაკთ-მოწყალე და სტუმართ-მოყუარე. და იყო იგი ყრუ. და ვითარ ვსხედით' მის თანა, აღიღო მან საბეჭური ნეტარისა და წმიდისა პეტრესი და დაიდვა ყურთა თჳსთა ზედა, და მეყსეულად განეხუნეს მას სასმენელნი მისნი, და ადიდებდა ღმერთსა.

ამან ელია დაგჳ[მ]ჭ[ი]რნა ზაფხულ ყოველ, რამეთუ იყო ადგილი იგი გრილი და ჰაეროვან. და იყო მუნ ტბაჲ ერთი. და წარავლინის ელია ყრმაჲ თჳსი თევზობად ტბასა მას. და ყოველთა დღეთა შეიპყრის ერთი თევზი, ვითარცა ღმრთისა განგებითა, და მოართჳან ეპისკოპოსსა წმიდასა პეტრეს, ხოლო სხუაჲ ვერ შეიპყრიან.

იყო ვინმე მთავარი სნეული მახლობელად და ითხოვა თევზისა მისგან, რომელსა მოართუმიდეს ეპისკოპოზსა. ხოლო ელია წარავლინნა მეთევზურნი, და მას დღესა ოდენ შეიპყრნეს ორნი თევზნი. და წარსცა წმიდამან პეტრე ერთი თევზთა მათგანი მთავრისა და მიუმცნო მას ესრეთ, ვითარმედ: „ვესავ ქრისტესა, ღმერთსა ჩემსა, რომელ ამიერითგან განიკურნო". ხოლო მთავარმან მან ვითარცა ჭამა თევზისა მისგან, მეყსეულად განიკურნა და ადიდებდა ღმერთსა.

ამისა შემდგომად წარმოვედით მიერ და მივემთხჳენით სოფელსა რასმე, რომელსა ყოლადვე თესულებაჲ

A B

არა იყო, რამეთუ საზრდელი მათი ღუნითა მოირეწიან. და მას ჟამსა დაესხა ჭიაჲ ვენაჯთა მათთა, და აუწყეს ესე წმიდასა პეტრეს. ხოლო წმიდამან მისცა მათ ევლოგიაჲ, რაჲთა აპკურონ. და, ვითარცა აპკურეს, მეყსეულად[1] უჩინო იქმნნეს ჭიანი იგი და კაცნი იგი ადიდებდეს ღმერთსა.

მიერ წარმოვედით და მივედით მონასტერსა წმიდისა მამისა ესაიაჲასსა და დავყუენით მის თანა მრავალნი დღენი. ხოლო ნეტარნი იგი და წმიდანი მამანი უთხრობდეს საქმეთა მათთა ურთიერთას მადლითა წინაწარმეტყუელებისაჲთა[2]. და რამეთუ იყუნეს წმიდანი იგი ვითარცა [166] ორნი მნათობნი დიდნი სოფელსა შინა, და ორითგანვე დიდნი სასწაულნი იქმნებოდეს, და მრავალნი სულნი შეეძინებოდეს ღმერთსა სწავლითა მათითა.

ხოლო იყუნეს სენაკნი მათნი კიდეს-კიდე, ვითარ ოთხ მილიონ, და ესრეთ იღუწიდეს უფლისა მიმართ. და მამაჲ ესაია თჳსითა ჴელით-საქმრითა იზარდებოდა და ფრიადითა მარხვითა ძალი მისი მოკლებულ იყო. და კჳრიაკითი- კჳრიაკედ განაღის კარი სენაკისა თჳსისაჲ და მიუძღუანის წმიდასა პეტრეს ევლოგიად ორი სეფი[ს]კუერი. ხოლო წმიდამან პეტრე მიუძღუანის ნეტარსა მას და წმიდასა ესაიას ორი თევზი. და ოდესმე ერთად შეკრბიან წმიდანი იგი და იხარებდიან სულიერად ქრისტეს მიერ.

XIX. და ვითარცა დაასრულა დიდმან ლეონ მეფემან ჩჳდმეტი წელი მეფობისა თჳსისაჲ, უფლისა მიმართ მიიცვალა დიდად ღმრთის-მსახური და წმიდათა მოყუარე. ხოლო შემდგომად ნეტარისა მის მეფისა ლეონისა დადგა მეფედ ზენონ, იგიცა ღმრთის-მსახური და მორწმუნე. ამას მეფესა ზენონს ესმა წმიდათა ამათ მამათათჳს ესაიაჲსი და პეტრესი დიდ-დიდთა სასწაულთა მათთაჲ, რომელსა ჰყოფდეს, და წარმოავლინა საკუთარი თჳსი საჭურისი და მოუწოდა ორთავე. ხოლო ესმა რაჲ წმიდასა და ნეტარსა პეტრეს, შეწუხნა ფრიად და შევიდა სადიაკონედ და ტიროდა ფრიად, და ევედრა ღმერთსა, რაჲთა არა იქმნას წარსლვაჲ მისი მეფისა.

A რედ.: ნესსაშია: [1] მესყ̃სლდ. [2] წ̃წყლბისჲთა.

A B

და ივლტოდა ღამით ნეტარი პეტრე და წარვიდა ქუეყანასა უცხოსა. ხოლო საჭურისმან მან წიგნი მეფისაჲ მიართუა ნეტარსა ესაიას. და ვითარცა წარიკითხა ნეტარმან ესაია წიგნი იგი მეფისაჲ, შეწუხნა იგიცა ფრიად, და ითხოვა ღმრთისაგან სნეულებაჲ გუამისაჲ. და მეყსეულად განსივნა ყოველი გუამი მისი, ვიდრემდის ვერ ეძლო სენაკითცა გამოსლვაჲ გარე. და ვითარცა იხილა ესე საჭურისმან მან, უღონო იქმნა და წარვიდა სახედ თჳსა. და რაჟამს წარვიდა საჭურისი იგი, კუალად განმრთელდა მამაჲ ესაია. ამის ნეტარისა მამისა ესაიაჲს ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ და დიდნი იგი მოღუაწებანი და სასწაულნი აღგჳწერიან სხუაგან მადლითა ღმრთისაჲთა, არამედ ჩუენ პირველსავე თხრობასა მოვიდეთ წმიდასა პეტრესსა.

და ვითარცა წარვიდა ნეტარი და წმიდაჲ პეტრე ქუეყანასა უცხოსა, მიემთხჳა მებოსტნესა ვისმე, კაცსა საჩიერსა და დიდად წრფელსა, რომლისა თანა სავანე-ყო. ერთსა უკუე ღამესა იხილა ჩუენებაჲ მებოსტნემან, რამეთუ ჰხედვიდა კაცსა ვისმე, რომელი ეტყოდა მას ესრეთ, ვითარმედ: „წარვედ ადგილსა იმას რომელსამე!“ და უჩუენებდა ჴელითაცა — „და რამეთუ არიან მუნ მარტჳლნი წმიდათანი, აღმოიხუენ და მოჰგუარენ იგი ქართველსა ეპისკოპოსსა პეტრეს“.

ხოლო განთიად აუწყა ჩუენებაჲ ესე მებოსტნემან მან ნეტარსა პეტრეს. და ჰრქუა წმიდამან პეტრე მებოსტნესა: „შვილო, წარვედ და უთხარ თქუენსა ეპისკოპოსსა და, რაჲცა მან ბრძანოს, ეგრეთცა ქმენ“.

მაშინ წარვიდა მებოსტნე იგი და აუწყა ეპისკოპოსსა მის ადგილისასა. და წარმოვიდა ეპისკოპოსი იგი და მოვიდა ნეტარისა პეტრესა, და შეკრიბეს [ν] ერი მრავალი და ყველს ლიტანიაჲ[ჲ] და დიდითა პატივითა აღმოიხუნეს ნაწილნი იგი წმიდათა მოწამეთანი.

და უბრძანა წმიდამან პეტრე მებოსტნესა მას, რაჲთა ილოცოს და ეუწყნენ სახელნიცა წმიდათა მათ მარტჳლთანი. და ილოცა კეთილმან მან მებოსტნემან. და ვითარ ილოცვიდა, იხილნა წინაშე მისსა სამნი კაცნი გჳრგჳნოსანნი და ბრწყინვალენი დიდად, და ეტყოდეს მას, ვითარმედ: „სახელები ჩუენი ცათა შინა აღწერილ

A B

არიან, ხოლო ქუეყანისა სახელნი ჩუენნი ესე არიან: პირველსა ლუკა, მეორესა ფუკა, და მესამესა რომანოზ გურჭკან. ხოლო ვიწამენით სპარსეთს აღსაარებისათჳს უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესა. და რამეთუ ცეცხლითა დაიწუნეს გუამნი ჩუენნი და სხუაჲ არა დაშთომილ არს, გარნა ესე, რომელსა ჰხედავთ“.

მაშინ აღაშენეს ეკლესიაჲ სახელსა ზედა მათთა და დაჰკრძალნეს მას შინა პატიოსანნი იგი ნაწილნი წმიდათა მათნი(!). და აკურთხეს ეკლესიაჲ ორთავე ეპისკოპოსთა ზოგად, და ვადიდებდით ყოველნივე ღმერთსა.

და ვიდრე-იგი ვიყვენით-ღა მუნ, მოვიდა ჩუენდა ეკლესიისა ჩუენისა ხუცესთა უხუცესი და ჰრქუა წმიდასა პეტრეს, ვითარმედ: „სხუაჲ წიგნი მოივლინა მეფისა ზენონისგან სიწმიდისა თქუენისა მომართ, რომელსა წერილ იყო ესრეთ: „ლოცვა ყავთ ჩემთჳს, წმიდანო მამანო, და ნუღარა მოშურებით აქა“. ხოლო წმიდამან პეტრე განიხარა, ვინაჲთგან არღარა აღუწოდა მას მეფემან.

მაშინ უკუე წარმოვედით მიერ და მოვიდოდეთ ქალაქად ჩუენდა. და ვითარცა მოვეახლენით ქალაქად, ცნეს მოქალაქეთა და გამოვიდეს ყოველნივე სანთლებითა და საკუმეველითა. და მოეგებნეს წმიდასა პეტრეს ეპისკოპოსსა და შეურდეს და თაყუანის-ს|ცეს. ხოლო წმიდამან პეტრე აკურთხნა და მოიკითხნა ყოველნი ამბორის-ყოფით. და ვითარცა ამბორს-უყვეს ყოველთა წმიდასა პირსა მისსა, წარვემართენით ქალაქად და შევედით წმიდად ეკლესიად და ვილოცეთ. და დიდად განიხარა ყოველმან ქალაქმან მოსლვისათჳს წმიდისა მწყემსისა მათისა. და შემოკრბა სიმრავლე დიდძალი, რაჲთა ისმინონ სწავლაჲ წმიდისაგან, რამეთუ ყოველნივე წყურიელ იყვნეს ხილვად და სწავლად მისგან.

ხოლო წმიდამან პეტრე და ჰეშმარიტმან მწყემსმან დასწერა ჯუარი ერსა მას და იწყო სწავლად და იტყოდა: „შვილნო ჩემნო და ძმანო და საყუარელნო ქრისტეს ღმრთისანო, ყოვლისა პირველად დაიცევით წმიდაჲ და მართალი სარწმუნოებაჲ წმიდისა სამებისაჲ და მოიგეთ სასოებაჲ, სიყუარული, სიმდაბლე, სულგრძელებაჲ, მოთმინებაჲ და სახიერებაჲ, შეიტკბეთ გლახაკთ-მოწყალებაჲ, სტუმართ-მოყუარებაჲ, და უცხოთა შეიწყნარებდით

A B

და განუსუენებდით. ყოველნივე შურებოდეთ შრომასა სულიერსა და საღმრთოსა, ყოველნივე ჰბაძევდით საღმრთოთა და წმიდათა კაცთა, ყოველთა კეთილნი საქმენი [167] და სათნოებანი წმიდანი მოიგენით; წინამძღუართა დაემორჩილენით, ვითარცა ღმრთისა ანგელოზთა, და სიტყუათა მათთა დაიმარხევდით, ვითარცა პირისაგან ღმრთისა გამოსრულთა".

ესე და სხუაჲ მრავალი ესევითარი სწავლაჲ წარმოუთხრა მათ წმიდამან პეტრე და ყოველნი მხიარულ იქმნნეს და ადიდებდეს ღმერთსა.

მერმე წარგზუვანნა მთავარმან ქალაქისამან სამხრობად. და ვითარცა დავსხედით, მოვიდა ვინმე და გუაუწყა ჩუენ საიდუმლოდ, ვითარმედ მამაჲ ესაია გარდაიცვალა.

ხოლო ჩუენ არა ვინებეთ თხრობად წმიდისა პეტრესა ჟამსა მას, არამედ მან თჳთ უწყოდა სულისა მიერ წმიდისა, რომელი მკჳდრ იყო ნეტარისა მის თანა. და ვითარცა აღვდეგით ტაბლით, გურჭუა ჩუენ პირველ თხრობისა ჩუენისა, ვითარმედ: „შვილნო ჩემნო, რად გიკჳრს სიკუდილი მამისა ესაიაჲსი, რამეთუ მოციქულნიცა და წინაწარმეტყუელნი და ყოველნივე მოკუდეს, და თჳთ თავადმან უფალმან ჩუენმან იესუ ქრისტემან მიიღო სასუმელი ესე".

და ვითარცა ესე გურჭუა, შევიდა სენაკად თჳსად და დავარდა წინაშე ხატსა მაცხოვრისასა და წმიდისა დედოფლისა ღმრთის-მშობ[ე]ლისასა. და ტიროდა ფრიად მჴურვალედ და იტყოდა: „ჱ ნეტარო და წმიდაო მამაო ესაია, შენ დღეს მოჰკუედ და შემდგომად მცირედისა მეცა მოსიკუდიდ ვარ, არამედ აწ ნუ დასცხრები მეოხებად ჩუენთჳს წინაშე წმიდისა სამებისა". და ესრეთ ეუედრებოდა ღმერთსა მყუვარ ჟამ ცრემლითა მჴურვალითა ნეტარი პეტრე.

და შემდგომად დღეთა რაოდენთამე მოვიდა მოწაფე მამისა ესაიაჲსი და გჳთხრა სიკუდილი მისი. ხოლო ჩუენ ვჰკითხევდით ჟამსა მას მიცვალებისა მისისასა; და გჳთხრობდა ჩუენ ესრეთ, ვითარმედ: „ოდეს იგი სნეულ იყო, მივედით კარსა სენაკისა მისისასა, და იგი ვიეთმე ეუბნებოდა. და ვითარ შევედით, არავინ ვპოეთ, გარნა იგი ხოლო მარტოჲ, და ვჰკითხეთ მას: „მამაო, ვინ გეუბნებოდა?"

A B

ხოლო მან ნეტარმან მოგჳგო და გურჭუა ჩუენ, ვითარმედ: „დიდი იოვანე წინამორბედი და ნათლის-მცემელი მოვიდა და მეტყოდა, ვითარმედ შემდგომად სამისა დღისა მოვიდეთ და განვიყვანოთ სული შენი“.

ხოლო მე ვჰკითხე დიდსა იოვანეს, ვითარმედ: „რასა სჭამდი, იყოფებოდე რაჲ უდაბნოს?“

და მრქუა მე, ვითარმედ: „მწუანეთაგან და მცენარეთა და თივათაგან იყო საზრდელი ჩემი“.

და ვითარცა ესე გჳთხრა მამამან ესაია, განვკჳრდით და ვადიდებდით ღმერთსა.

და შემდგომად სამისა დღისა დაიძინა და წარვიდა უფლისა. და შემოკრბეს მამანი და იკურთხნეს მის მიერ და წმიდათა ნაწილთა მისთაგან.

და ესრეთ დაჰკრძალეს პატიოსანი და წმიდაჲ გუამი მისი. ხოლო მე, ვიდრეღა ცოცხალ იყო, ვჰკითხე მას, ვითარმედ: „წმიდაო მამაო, რაჲ ვყო მე შემდგომად შენსა“?

ხოლო ნეტარმან მრქუა: „შვილო ჩემო, შენ წარვედ წმიდისა პეტრე ქართველისა და ეპისკოპოსისა თანა და მის თანა იყოფებოდე, რამეთუ შემდგომად ჩუენსა ადგილი ესე მოოჴრებად არს“. და ეგრეთცა იქმნა.

ჟამსა ერთსა მო-ვინმე-ვიდა ჰურიაჲ თევზისა მონადირე. და იყო იგი წყლით-[ν]მანკიერ, და მუცელი მისი განსივებულ იყო სასტიკად. შეუვრდა ნეტარსა და წმიდასა პეტრეს და ევედრებოდა, რაჲთა განკურნოს.

ხოლო ჰრქუა მას: „წარვედ სახედ შენდა და უკუეთუ ამას ღამესა განიკურნო, ხვალე მოვედ და ნათელ-გცე, და უკუეთუ არა განიკურნო, ნუღარა მოხუალ“.

ხოლო ჰურიაჲ იგი ღამესა მას განიკურნა ლოცვითა წმიდისა მამისა პეტრესითა და განთიად მოვიდა და ნათელ-იღო ჴელითა წმიდისა ეპისკოპოსისა პეტრესითა და ადიდებდა ღმერთსა.

ნეტარსა და წმიდასა მღდელთ-მოძღუარსა პეტრეს, თავ ყოველთა, სათნოებათა, მოეგო ლოცვაჲ და წიგნის-კითხვაჲ, რამეთუ ყოლადვე და მარადის იკითხავნ წიგნთა საღმრთოთა და იტყჳნ წმიდაჲ იგი, ვითარმედ: „ვითარცა მტილი მზუარისაჲ ურწყავი განჴმების და უნაყოფო იქმნის, ეგრეთვე გონებაჲ მონაზონისაჲ უნაყოფო

A

არს თჳნიერ წიგნის კითხვისა და სმენისა სწავლათა სულიერთა".

XX. ხოლო აწ ჟამი არს უწყებად თქუენდა, ძმანო ჩემნო საყუარელნო, დაძინებისათჳს წმიდისა მღდელთ-მოძღურისა პეტრესა და აღსასრულისა და მისლვისათჳს წინაშე წმიდისა სამებისა. რამეთუ და არცა თჳთ უმეცარ იყო ნეტარი ოგი დღესა და ჟამსა მიცვალებისა მისისასა, არამედ ფრიადცა მეცნიერ.

ერთსა უკუე დღესა მოუწოდა ყოველთა და ასწავლა მათ სწავლაჲ საღმრთოჲ და სულიერი განგრძნობილად, და ესოდენ ლმობიერ იქმნეს ყოველნივე სწავლითა მის წმიდისაჲთა, ვიდრეცა მრავალი ცრემლი დასთხიეს ყოველთაცე. და შემდგომად სწავლისა გურჭუა ყოველთა განცხადებულად, ვითარმედ: „შვილნო და ძმანო ჩემნო, ჟამი ჩემი მოახლებულ არს და შემდგომად მცირედთა დღეთა განგეშორები თქუენგან და წარვალ გზასა, რომელი არა ოდეს წარმივლიეს.

„ხოლო თქუენ, საყუარელნო, იჴსენებდით სიყუარულსა ჩემსა და ნუ დამივიწყებთ მე".

და ვითარცა ესე თქუა წმიდამან, შეელმა ყოველთა და ფრიად იგლოვეს.

B

XVI. ერთსა უკუე დღესა შემოკრბა ერი მრავალი და ყოველთა ასწავლიდა სიტყუათა საღმრთოთა და სულიერთა განგრძობილად[1].

და შემდგომად სწავლისა ჰრქუა ყოველთა განცხადებულად, ვითარმედ: „შვილნო[2] და ძმანო ჩემნო, ჟამი ჩემი მოახლებულ არს და შემდგომად მცირედისა განგეშორები თქუენ.

„ხოლო თქუენ იჴსენებდით სიყუარულსა ჩემსა და ნუ დამივიწყებთ".

და ვითარცა ესე თქუა წმიდამან, შეელმა ყოველთა და ფრიად იგლოვეს[3].

B რედ.: [1] განგრძობილად—EL. [2] შჳლნო AD. [3] იგლოეს ACDE.

A

ხოლო წმიდამან მისცა მშჯდობაჲ ჯუარის-წერით და განუტევნა კურთხევით. ხოლო თავადი შევიდა სენაკსა მოღუაწებისა თჳსისა და დავარდა წინაშე ხატსა მაცხოვრისასა და ცრემლითა დიდითა და მჴურვალითა ეგედრებოდა მეუფესა მას ყოველთასა სამწყსოთა თჳსთათჳს და ყოვლისა სოფლისათჳს.

ძმაჲ ვინმე იყო ჩუენ თანა, სახელით ათანასე, კაცი წმიდაჲ, სახიერი, მშჯდი და მდაბალი, მოწაფე ყოფილ იყო წმიდისა მამისა ზენონისი სკიტელისაჲ. ხოლო რაჟამ[ს] მიიცვალებოდა მამაჲ ზენონ, ჰკითხა მას ამან ათანასე, ვითარმედ: „რაჲ ვყო, მამაო, რამეთუ დამიტევებ?“

ჰრქუა მას მამამან ზენონ: „შვილო ჩემო საყუარელო ათანასე, რაჟამს მე მოვკუდე, შენ წარვედ წმიდისა პეტრე ეპისკოპოსისა ქართველისა და იყოფებოდე მის თანა, რამეთუ რომელი შეუდგეს და ჰმორჩი[168]ლობდეს მას, იგი გზასა ჭეშმარიტსა ვალს“.

და ვითარცა დაიძინა მამამან ზენონ, მოვიდა ათანასე წმიდისა პეტრესსა და დაყო ორი წელი ჩუენ თანა.

ესე ძმაჲ კეთილი ათანასე ღამესა ერთსა ტიროდა მწარედ. და ესმა ნეტარსა პეტრეს ჴმაჲ ტირილისა მისისაჲ და განაღო კარი სენაკისა თჳსისაჲ და ჰკითხა მას და

B

ხოლო მან მისცა მშჯდობაჲ ჯუარის-წერით და განუტევნა კურთხევით. ხოლო თავადი შევიდა სენაკსა მოღუაწებისა მისისასა და დავარდა წინაშე ხატსა მაცხოვრისასა და ცრემლითა მჴურვალითა ევედრებოდა მეუფესა მას ყოველთასა სამწყსოთა თჳსთა და ყოვლისა სოფლისათჳს.

ძმაჲ ვინმე ათანასე მოწაფე ყოფილ იყო მამისა ზენონ სკიტელისა და იყოფოდა[1] ამის წმიდისა[2] თანა.

ესე ღამესა ერთსა ტიროდა მწარედ. და ესმა ნეტარსა პეტრეს ჴმაჲ მისი, განაღო სენაკი და ჰკითხვიდა[3] მიზეზსა გლოვისასა.

B რედ.: [1] იყოფებოდა D. [2] წმიდისა, A, ~ წმიდისა ამის D. [3] ჰკითხჳდა A.

A

ჰრქუა: „შვილო ათანასე, რაჲ არს, რამეთუ სტირ ესრეთ მწარედ?“.

ხოლო ათანასე ჰრქუა: „რაჲსა მკითხავ, წმიდაო მამაო, რომელსა არცა თქუენი სიწმიდე უმეცარ არს?“.

და წმიდაჲ პეტრე იტყოდა სიმდაბლით: „თქუ, შვილო, უმეცარ ვარ“.

მიუგო ათანასე და ჰრქუა: „პეტრე, წმიდაო, ფრიად მეცნიერ ხარ ყოველსავე, არამედ მეცა მორჩილებისათჳს ვთქუა, რაჲ-იგი ვიხილე ამას ღამესა. მოვიდა ჩემდა, უღირსისა ამის, მოძღუარი ჩემი წმიდაჲ მამაჲ ზენონ და მომიკითხა და მრქუა მე: ბრძანებაჲ გამოვიდა უფლისა მიერ, რაჲთა შემდგომად მცირედთა დღეთა მიიცვალოს[1] უფლისა წმიდაჲ პეტრე ეპისკოპოსი ქართველი. რამეთუ შეკრბეს ყოველნი წმიდანი წინაშე უფლისა და ეგედრებოდეს და ეტყოდეს: უფალო, ბრძანე, რაჲთა პეტრე ეპისკოპოსი ქართველი განვიდეს ჭორცთაგან და დაემკჳდროს ჩუენ თანა, რამეთუ ფრიად ტანჯნა ჭორცნი თჳსნი შენისა სიყუარულისათჳს და აწ მოუძლურებულ არს.

„ხოლო უფალმან ჰრქუა მას: ჯერ-არს ყოფაჲ მისი ქუეყანად, რაჲთა მრავალნი სულნი შეიძინნნეს.

B

ხოლო იგი მიუგებდა: „რაჲსა მკითხავ, მამაო, რომელსა არცა შენი სიწმიდე[1] უმეცარ არს“.

და წმიდაჲ მიუგებდა: „თქუ[2], შვილო, რამეთუ უმეცარ ვარ“.

მიუგო ათანასი: „ჰე, მამაო, ფრიადცა მეცნეიერ ხარ, არამედ მეცა მორჩილებისათჳს ვთქუა, რაჲ-იგი ვიხილე ამას ღამესა. მოვიდა მოძღუარი ჩემი ზენონ და მრქუა[3] მე, ვითარმედ: ყოველნი წმიდანი შეკრბეს წინაშე უფლისა[4] და ეგედრებოდეს, ვითარმედ: უფალო, ბრძანე, რაჲთა პეტრე ეპისკოპოსი[5] განვიდეს[6] ჭორცთაგან და დაემკჳდროს ჩუენ თანა, რამეთუ ფრიად ტანჯნა ჭორცნი თჳსნი შენისა სიყუარულისათჳს და აწ მოუძლურებულ არს.

ხოლო უფალმან ჰრქუა მათ: ჯერ-არს ყოფა[ჲ] მისი ქუეყანასა[7], რაჲთა მრავალნი სულნი შეიძინნეს[8].

A რედ.: [1] ნუსხაშია: მიცვალოს.

B რედ.: [1] ~ სიწმიდე შენი D. [2] თქჳ D. [3] მრქუა A. [4] უფლისა ღმრთისა BDEL. [5] ეპისკოპოზი BD, ებისკოპოსი E, ებისკოპოზი L. [6] განჯდეს A. [7] ქუეყანასა + ზედა D. [8] შეეძინნეს D.

A

„ხოლო წმიდანი იგი აიძულებდეს და ევედრებოდეს, რაჲთა წარიყვანოს მათ თანა.

„მერმე ბრძანა მეფემან და უფალმან ყოველთამან, რაჲთა შემდგომად ათისა დღისა შეკრბენ ყოველნი წმიდანი და მივიდენ ნეტარისა პეტრე ქართველისა ეპისკოპოსისა, და სული მისი მოიყვანოს წმიდამან პეტრე მოწამემან პატრიაქმან ალექსანდრიელმან“.

ესე ჩუენებაჲ უთხრა ძმამან ათანასე წმიდასა პეტრეს ტირილითა მწარითა და ეტყოდა წმიდასა: „ვიგლოვდეთ სიობლესა ჩუენსა, ჱ წმიდაო, რამეთუ დამიტეობ“.

ხოლო წმიდამან პეტრე ასწავა მოთმინებაჲ და ნუგეშინი[ს]-სცა სწავლითა საღმრთოჲთა.

ამისა შემდგომად არარაჲს[ა] გემოჲ იხილა წმიდამან, არამედ იღოცვიდა ჴელგანპყრობით ათთა მათ დღეთა, და რაჲ დღე მიგჳწოდის წინაშე მისსა და გუასწავლინ სწავლათა სულიერთა და ნუგეშინის-გუცემნ და განგუამტკიცებნ და განგჳწესებნ წესთა და კანონთა საეკლესიოთა.

და ვითარცა მოიწია დღე იგი მეათე, შევიდა წმიდად ეკლესიად და მოუწოდა ყოველსა მას ქალაქსა, სამწყსოსა თჳსსა, და ასწავა მათ ფრიად სარგებელი სულისაჲ.

B

„ხოლო წმიდანი იგი ევედრებოდეს, რაჲთა წარიყვანოს მათ თანა.

„მერმე ბრძანა უფალმან ყოველთამან, რაჲთა შემდგომად ათისა დღისა აღესრულოს“.

ესე ჩუენებაჲ უთხრა ძმამან ათანასი[1] წმიდასა პეტრეს ტირილი[242]თა მწარითა და იტყოდა: „ვიგლოვდეთ[2] სიობლესა ჩუენსა, ჱ წმიდაო მამაო, რამეთუ დამიტეობ“[3].

ხოლო წმიდამან ნუგეშინი-სცა და ასწავა მოთმინებაჲ.

და არარაჲსა[4] გემო[ჲ] იხილა[5] მათ დღეთა შინა, არამედ იღოცვიდა[6] ჴელგანპყრობით ღმრთისა მიმართ.

და ვითარცა მოიწია დღე იგი მეათე, განაღო სენაკი და აღვიდა[7] ეკლესიად და მოუწოდა ყოველსა მას ქალაქსა, სამწყსოსა თჳსსა, და ასწავა მათ ფრიად სარგებელი

B რედ.: [1] ათანასე BEL. [2] ვეგლოვდეთ D, ვეგლოვდით EL. [3] დამიტეობ + შე C. [4] -არარაჲს ABCEL.. [5] იხილა D. [6] იღოცჳდა A. [7] აღჳდა A.

A

ამისა შემდგომად აღასრულა წმიდაჲ ქამის-წირვაჲ და ეზიარა პირველად თჳთ თავადი, და მერმე აზიარნა მღდელნი და ყოველი ერი. და ვითარცა საღმრთოჲ მსახურებაჲ აღასრულა, დაუტევა მშჯდობაჲ ყოველთა და ჰრქუა: „საყუარელნო შვილნო ჩემნო, ამიერითგან არღარა მიხილოთ მე". ხოლო ერნი იგი გოდებდეს გოდებითა დიდითა [v] და მღდელნი და დიაკონნი ამბორს-უყოფდეს წმიდასა პირსა მისსა და ჴელთა. აგრეთვე და ერნიცა ყოველნივე შეეხებოდეს, ამბორ[ს]-უყოფდეს წმიდათა ფერჴთა და სამოსელსა მას, რომელი ემოსა, და ტიროდეს ყოველნივე მწარედ.

ხოლო წმიდამან ჰრქუა: „რაჲსა ჰზამთ და შეაშთობთ სულსა ჩემსა? წარვედით, შვილნო ჩემნო, სახედ თქუენდა და განისუენეთ და კუალად, რაჟამს ჯერ-იყოს, მოგიწოდო თქუენ".

ესრეთ ძლით დაარწმუნა მათ და წარვიდეს საყოფელად მათდა.

ხოლო ჩუენ გურჭუა: „განისუენეთ თქუენცა, შვილნო ჩემნო, და ნუ შემაწუხებთ". და ესრეთ წარმავლინნა ჩუენ სამხრობად.

თჳთ წარვიდა სენაკად თჳსა ძმისა ერთისა თანა და იღოცვიდა უფლისა მიმართ. და ვითარცა აღვდეგით ტაბლით, მიგჳწოდა ყოველთა წინაშე მისსა. და ვიდრე-

B

სულისა და განამტკიცნა. ამისსა[1] შემდგომად აღასრულა წმიდაჲ ქამის-წირვა და ეზიარა პირველ მღდელთ-მთავარი[2] და მერმე აზიარნა მღდელნი და ყოველნივე ერნი. და ვითარცა საღმრთოჲ აღასრულა მსახურებაჲ, მისცა ყოველთა მშჯდობა ჯმნისა და ჰრქუა[3]: „შვილნო[4], ამიერითგან არღარა მიხილავთ მე".

ხოლო ერნი იგი შეწუხნეს და ტირილით გოდებდეს.

მერმე ჰრქუა[5] წმიდამან: „რაჲსა ჰზამთ[6] და შეაშფოთებთ[7] სულსა ჩემსა?".

და ძლით დაარწმუნა ერსა მას წარსლვა[ჲ].

ხოლო თჳთ შევიდა სენაკად და იღოცვიდა[8] უფლისა მიმართ. და ვიდრე-იგი იღოცვიდა[9], გამოჰჴდა სული სულნელებისა[ჲ].

B რედ.: [1] ამისა BCD. [2]-მთავარი]-მოძღუარი D. [3]ჰრქუა—E· [4] შჳლნოA. [5] ჰრქუა E. [6] ზამთ C, ჰზამნთ EL. [7] შეაშთობთ ACDEL. [8] იღოცჳდა A. [9] იღოცჳდა A.

A

-იგი მივიდოდით, გუეცა სული სურნელებისაჲ საკჳრველი. და ვითარცა შევედით წინაშე წმიდისა მის, თაყუანის-ვეცით.

ხოლო ნეტარმან მან და წმიდამან ჯუარი დაგუწერა ყოველთა და გუაკურთხნა და განიმარტნა ფერჳნი მისნი წმიდანი. და გამოისახა პირსა მისსა სახე პატიოსნისა ჯუარისაჲ და თქუა: „ჴელთა შენთა შევჰვედრებ სულსა ჩემსა, უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩემო“. და ესრეთ დაიძინა ძილი იგი მართალთაჲ თჳნიერ ყოველისა ჭირისა და სნებისა და ტკივილისა.

XXI. და მყის განითქუა მიცვალებაჲ წმიდისაჲ მის, და შემოკრბე[ბ]ოდეს ერნი ურიცხუნი, ქალაქნი და გარემო-სოფლებისანი, და მთავარნი და დიდებულნი და

B

ხოლო განიმარტნა ფერჳნი მისნი და გამოისახა პირსა სახე პატიოსნისა ჯუარისა და თქუა: „ჴელთა შენთა შევ[ჰ]ვედრებ სულსა ჩემსა, უფალო იესუ ქრისტე, ღმერთო ჩემო“. და ესრეთ დაიძინა ძილი იგი მართალთა თჳნიერ ყოველისა ჭირისა, სნებისა და უძლურებისა. და ვითარცა ესე თქუა, აჰა დასი ანგელოზთაჲ და სიმრავლე წმიდათა[ჲ][1]. ამათ მიიქუეს წმიდაჲ სული მისი[2] და მრავლითა პატივითა და გალობითა აჰყუანდა[3] ზეცად, რომელთა წინაუპირობდა[4] წმიდაჲ მღდელმოწამე პეტრე ალექსანდრიელი[5]. ესრეთ დიდებით წარიდგინეს[6] წინაშე ღმრთისა და ესმა, ვითარმედ: «კეთილ მონაო, სახიერო და სარწმუნოო, მცირესა ზედა სარწმუნო იქმენ, მრავალსა ზედა დაგადგინო, შეევედ სიხარულსა უფლისა შენისასა»*, რამეთუ მრავლითა შრომითა და მოღუაწებითა განკაფულნი ნაწილნი მისნი აღიხუნეს წმიდად ეკლესიად“.

XVII. და ვითარ განისმა[7] აღსრულებაჲ წმიდისა[ჲ], მოვიდოდეს ყოველთაგან ქალაქთა და სოფელთა, და მოჰყვანდა[8] თითოფერითა სენითა შეპყრობილნი

* მათე 25,21.

B რედ.: [1] წმინდათა A. [2]~სული მისი წმიდაჲ EL. [3]აჰყვანდა D, აღყვანდა EL. [4] უპირობდა] უპყრობდა L. [5] ალექსანდრელი D. [6] წარადგინეს BCDEL. [7] განისმა] განითქუა BDEL. [8] მოჰყუანდა ABCE.

A

გლახაკნი მცირედნი და დიდნი ყოველნი მოვიდოდეს და ცრემლითა ამბორს-უყოფდეს წმიდათა ნაწილთა მისთა. ეგრეთვე ყოველთა ყოვლით კერძო ვიდრე მოჰყვანდეს უძლურნი და სენითა დიდითა შეპყრობილნი და ბრმანი და მკელობელნი და ღრეკილნი და განრღუეულნი და ყოველნი სენითა ფიცხელითა გუემულნი და ეშმაკეულნი, ყოველნივე ვითარცა შეეხებოდეს წმიდათა მათ ნაწილთა და სამოსელსა მისსა, მეყსა შინა ყოველნივე განიკურნებოდე[ს] და ადიდებდეს ღმერთსა. და იყო სიხარული დიდი და მწუხარებაჲ ცრემლითა განზავებული

B

შეემთხუეოდეს წმიდასა ტირილით მას გუამსა[1] დაკლებისათჳს და სიხარულით სენთა კურნებისათჳს. რამეთუ ეშმაკეულნი, ბრმანი და მკელობელნი, ყრუნი და უტყუნი, წყლით-მა(ν)ნკიერნი და ღრეკილნი, კეთროვანნი და განრღუეულნი[2] და რაჲცა ვინ სენითა შეპყრობილ იყუნეს[3], ყოველნივე განიკურნნეს[4] მადლითა ქრისტესითა.

ხოლო ჩუენ არა ვინებეთ აქა აღწერად თჳთეულად[5], რაჲთა არა სიმრავლე წერილთა შემოვიღოთ ანუ ურწმუნოდ[6] ვისმე აღუჩნდეთ, და უკუეთუ ვის ენებოს უჰეშმარიტესად ცნობაჲ, ცხორებაჲ[7] მისი იკითხენ და ესრეთ გულსავსე იქმენ.

სიხარული უკუე იყო სასწაულთათჳს და კურნებათა მათთჳს დიდთა, რომელნი იქმნებოდეს წმიდათა ნაწილთაგან პეტრესთა. ხოლო მწუხარებაჲ და გლოვაჲ ამისთჳს, რომელ დააკლდეს ესევითარსა მნათობსა. ხოლო სამ დღე ვერ შეუძლეთ დამარხვად ნეტარისა მის მომავალთაგან ერთა ურიცხუთა.

სამ დღე უკუე ვერ უძლეს დამარხვად[8] წმიდისა მის სიმრავლესა მისგან მომავალისა ერისა.

B რედ.: [1] ∼ მას გუამსა ტირილით BDEL. [2] განრღეულნი B. [3] იყუნეს BC იყუნნეს D. [4] განიკურნეს CD. [5] თჳთოეულად C, თითოეულად DEL. [6] ურწმუნო BDEL. [7] უკეთუ D, უკეთ EL. [8] ცხოვრება L. [9] დამარხუად AC.

A

შემდგომად სამისა დღისა ძლით შეუძლეთ უკუე და დავმარხეთ ეკლესიასა შინა თჳსსა სულნელებითა დიდითა და კერეონთა სიმრავლითა და დიდითა დიდებითა, ვითარცა შუენოდა წმიდასა მას. ხოლო სულნელებაჲ გუამისა მისისაგან ესევითარი გამოვიდოდა, რომელ სძლევდა და დაჰფარვიდა ყოველსა სულნელებასა ამის სოფლისასა, ვითარცა მზე ვარსკულავთა ნათლითა.

აღესრულა უკუე წმიდაჲ და ღმერთშემოსილი მამაჲ ჩუენი პეტრე ქართველი და ეპისკოპოსი ქალაქისა მიუმისაჲ, რომელ არს [160] პალესტინეს, თუესა დეკენბერსა ორსა, დღესა პარასკევსა, სამეოცდახუთისა წლისაჲ ჟამთა ზენონ მეფისა ბერძენთაჲსა.

XXII. ხოლო მე, გლახაკმან ზაქარია, მოწაფე მისი ქართლითგანვე, უკ[უ]ანა შეუდეგ წმიდასა მას ვიდრე მიცვალებადმდე მისა, ამისთჳსცა აღვწერე ცხორებაჲ მისი და სასწაულნი თუალითა ჩემითა ხილულნი და ყურითა სმენილნი, და რამეთუ თჳთ იგი ნეტარი და წმიდაჲ არს და გუფარვიდა ჩუენ, ვითარცა მამაჲ სახიერი შვილთათჳს სარგებელისათჳს ჩუე-

B

შემდგომად უკუე[1] სამისა დღისა ძლით უძლეს შთასუენებად[2] ლუსკუმასა და დამარხვად ეკლესიასა შინა მისსა.

აღესრულა უკუე წმიდაჲ და ღმერთშემოსილი მამაჲ ჩუენი პეტრე ქართველი და ეპისკოპოზი[3] მაიამისა[ჲ] თუესა დეკენბერსა[4] ბ, დღესა პარასკევსა[5], სამეოცდახუთისა წლისა[6], ჟამთა ზენონ ბერძენთა[7] მეფისა. ესრეთ ადიდებს[8] ღმერთი მოყუარეთა მისთა[9] და მადიდებელთა მისთა, რომლისა არს დიდებაჲ[10] უკუნითი უკუნისამდე, ამენ[11]*.

* B რედაქციაში ბოლოს ანდერძია: „წმიდაო პეტრე, მეოხ მეყავ ცოდვილს გრ~ს~ AC.

[1] უკუ—D. [2] შთასუენება BEL. [3] ებისკოპოზი EL. [4] დეკემბერსა D. [5] პარასკევსა] ~ D. [6] ~ წლისა ჲ~ D. [7] ბერძენთა — C. [8] ადიდეს ACDE. [9] მისთა]—D. [10] დიდებაჲ + აჳ C. [11] ამინ EL.

A B

ნისა. არამედ გუაუწყებდის ჩუენებათა და გამოცხადებათა ღმრთისა მიერ.

ხოლო სასწაულთათჳს თჳთ თუალნი ჩემნი იყვნეს მოწამე უტყუველ და უწყის ქრისტემან, რომელ მრავლისაგან მცირედნი აღმიწერიან და ვითარცა ზღუსაგან ვრცელისა და დიდად განფენილისა.ნაწუეთნი კნინ ოდენნი გამომიხუმან, რაჲთა არა სიმრავლისათჳს სასწაულთაჲსა ურწმუნოდ აღუჩნდეს ვისმე მტერისა მიერ მოშურნისა.

ხოლო ჩემდა ნუ იყოფინ ტყუვილი და ურწმუნოებაჲ საღმრთოთა შინა წერილთა და ცხორებასა შინა წმიდათასა, ვითარცა იგი პირველვე ვთქუ.

არამედ ჩუენ, ძმანო, ვჰბაძევდეთ ცხორებასა წმიდათა მამათა ჩუენთასა და მეოხ ვყოფდეთ მათ წინაშე სამებისა წმიდისა და უფროჲსად ნეტარსა ამას და წმიდასა მღდელთ-მოძღუარსა პეტრეს, სამკაულსა და სიქადულსა ქართველთასა და მეოხსა ყოვლისა სოფლისასა, და რაჲთა ამის წმიდისა მამისა პეტრეს მიერ განსწავლულნი ამისითვე მეოხებითა ამის თანა ღირს ვიქმნეთ სასუფეველსა ცათასა ქრისტეს იესუ[ჲს] მიერ უფლისა ჩუენისა, რომელსა შუენის დიდებაჲ და პატივი და თაყუანის-ცემაჲ თანა დაუსაბამოჲთ მამით და ყოლად ძლიერით და ცხოველს-მყოფელით სულით წმიდითურთ აწ და მარადის და საუკუნეთა მათ დაუსრულებელთა უკუნითი უკუნისამდე, ამენ.

* * *

ესე ცხორებაჲ წმიდისა და ნეტარისა მამისა ჩუენისა პეტრე ქართველისაჲ ამას კურთხეულსა და სანატრელსა ზაქარიას, მოწაფესა მის წმიდისა პეტრესსა, ასურებრითა ენითა აღეწერა, ვინაჲთგან ფრიად მეცნიერ ყოფილა მათსა ენასა და კუალად რამეთუ პალესტინეს ასურნი მრავალ არიან და დიდად და უფროჲსად ქალაქსა მიუმისასა, სადა-იგი წმიდაჲ პეტრე მღდელთ-მოძღურობდა.

ხოლო მე გლახაკმან მ ა კ ა რ ი ხ უ ც ე ს მ ა ნ მესხმან გარდამოვთარგმნე ქართულად ასურთა ენისაგან, რამეთუ მეცა მეცნიერ ვიყავ მათსა ენასა თქუენითა მადლითა, და ლოცვა ყავთ ჩემ ცოდვილისათჳს, წმიდანო ღმრთისანო, რომელთაცა აღმოიკითხოთ და ისმინოთ, ამენ.

1. წინასიტყვაობა . . . . . 5—6
2. ტექსტები . . . . . 9—263

ა. ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ ილარიონ ქართველისაჲ . . . . . 9—37
ბ. ცხორებაჲ იოვანესი და ეფთჳმესი . . . . . 38—100
გ. ცხორებაჲ გიორგი მთაწმიდელისაჲ . . . . . 101—207
დ. წამებაჲ არჩილ მეფისაჲ . . . . . 208—212
ე. ცხორებაჲ და მოქალაქობაჲ პეტრე ქართველისაჲ . . . . . 213—263

ПАМЯТНИКИ ДРЕВНЕГРУЗИНСКОЙ АГИОГРАФИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

(на грузинском языке)

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედაქციო-საგამომცემლო საბჭოს დადგენილებით

*

გამომცემლობის რედაქტორი ც. შალამბერიძე
ტექრედაქტორი ნ. ებრალიძე
კორექტორი ლ. ამაშუკელი

გადაეცა წარმოებას 18.4.1966; ხელმოწერილია დასაბეჭდად 23.8.1967;
ქაღალდის ზომა 60×90¹/₁₆; ნაბეჭდი თაბახი 16,5; საღრიცხვო-საგამომცემლო
თაბახი 16,33; უე 01354; ტირაჟი 1500; შეკვეთა № 675
ფასი 1 მან. 36 კაპ.

გამომცემლობა „მეცნიერება", თბილისი, 60, კუტუზოვის ქ., 15
Издательство «Мецниереба», Тбилиси, ул. Дзержинского № 8

გამომცემლობა „მეცნიერების" სტამბა, თბილისი, 60, კუტუზოვის ქ., 15
Типография Издательства «Мецниереба», Тбилиси, 60, ул. Кутузова, 15

საგამომცემლო ჯგუფი

დიმიტრი გურგენიძე
სოფიკო მენთეშაშვილი
ვლადიმერ პერანიძე

კორნელი კეკელიძის სახელობის საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრი
0193 თბილისი, მერაბ ალექსიძის ქ. 1/3. ტელ.: 995 (32) 247 42 42
www.manuscript.ge info@manuscript.ac.ge
1/3 M. Alexidze str., Tbilisi 0193, Georgia. Tel.: +995 (32) 247 42 42
KORNELI KEKELIDZE GEORGIAN NATIONAL CENTRE OF MANUSCRIPTS